Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
C
47
NAPOLI

XIII. G. 11.

XV.
C.
47.

~~XV~~
~~13~~
~~46~~

Digitized by Google

ARTES
JESUITICÆ
IN SUSTINENDIS PERTINACITER NOVITATIBUS LAXITATIBUSQUE SOCIORUM

(Quarum plusquam mille hic exhibentur)

S. D. N.

CLEMENTI PAPÆ XI.

ATQUE ORBI UNIVERSO

DENUNTIATÆ

PER

CHRISTIANUM ALETOPHILUM.

EDITIO SECUNDA
Media ferè parte auctior.

auctore Enrico a S. Ignatio

ARGENTORATI
Apud AMATOREM KERCKHOVEN 1710.

Biblioteca Nazionale V. E. III Napoli

Digitized by Google

MONITIO AD LECTOREM.

DUm artes Jeſuiticas deſcribo, eas non Jeſuitis omnibus tribuo; (ſcio namque non eſſe Jeſuitarum omnium, non utique S. Fundatoris ſui Ignatii ſpiritum à novitatibus laxitatibusque alienum habentium) ſed pleriſque: atque utinam non adeo multis! Qui dum Eccleſiæ pacem impoſturis ſuis, & pravis artibus jam pluſquam à ſemiſæculo perturbant, poteſtateſque omnes, Eccleſiaſticas & Civiles adverſus viros innoxios, integerrimoſque veritatis defenſores maledicis inſuſurrationibus declamationibuſque ſuis commovent, veri Jeſuitæ non ſunt, nec hæredes ſpiritus Sanctiſſimi Ignatii: nec mundo utiles; utpote Eccleſiæ univerſæ inſignia adferentes detrimenta, prout pii quique deplorant; in Domino tamen confiſi, quòd ab iis quidem *occultari poteſt ad tempus veritas, vinci non poteſt; florere poteſt ad tempus iniquitas, permanere non poteſt*. S. Aug. in. Pſ. 61. Quippe *ſubvertet grando ſpem mendacii & protectionem aquæ inundabunt*. Iſa. 28.

20. Februarii 1710.

I N-

INDEX

Paragraphorum, Artificiorum, ſectionum &c. in hoc volumine contentorum.

§ I. NOvitatum initium in Societate à neglectis feriis Monitis S. Ignatii Fundatoris ſui pag. 1

§ II. Magnarum in Hiſpania & Belgio turbarum fomitem Molinæ & Leſſii novitates ſubminiſtrarunt. 4

§ III. Artes Sociorum in defenſandis in Belgio Leſſii novitatibus. 5

§ IV. Doctorum celeberrimorum judicium de novitatibus Molinæ. 9

§ V. Artes Jeſuiticæ in defenſandis Romæ novitatibus Molinæ. 12

§ VI. Jeſuiticæ novitates plusquam mille in materia morum. 14

Centuria I. Opinionum ſeu Propoſitionum novitatem laxitatemque nimiam præ ſe ferentium.

Propoſitiones de Doctrina & Probabilitate. 15

De Peccatis & occaſionibus peccatorum. 23

Centuria. II. De peccatis ignorantiæ, inadvertentiæ & conſuetudinis pravæ. 30

Centuria III. De legibus ac diſpenſationibus. 48

De præceptis Eccleſiæ. 53

Centuria IV. 59

De præceptis Fidei, Spei, Charitatis & Eleemoſynæ. 68

Centuria V. 70

De tribus primis Decalogi præceptis. 79

Cen-

Centuria VI. 85
De quarto Decalogi præcepto. 88
De quinto præcepto, *Non occides.* 90
De ſexto præcepto, *Non mœchaberis.* 98
Centuria VII. De ſeptimo præcepto, *Non furtum facies.* 101
De octavo præcepto, *Non loqueris contra proximum falſum teſtimonium.* 107
De præcepto nono & decimo. 114
De Sacramentis in genere. 115
Centuria VIII. 116
De Sacramentis Baptiſmi, Confirmationis, Extremæ Unctionis. 117
De Sacramento Euchariſtiæ. 119
De Sacramento Pœnitentiæ. 127
Centuria IX. 129
Centuria X. 144
De Sacramentis Ordinis & Matrimonii 151
Propoſitiones Miſcellaneæ. 158
§ VII. Superiorum propoſitionum Denuntiatio 163
§ VIII. Artif. I. Jungere Societatis vires ad ſuſtinendas Sociorum novitates laxitateſque. 166
Artif. II. Moralis Evangelicæ defenſoribus Bajaniſmi & Janſeniſmi larvam objicere, ut ab iis audiendis populum avertant. 172
Artif. III. Eundem in finem ipſos velut Rigoriſtas apud Principes, Magiſtratus, & Populum diffamare. 179
Artif. IV. Eoſdem traducere velut Novatores, ut ſuas ipſi faciliùs diſſeminent novitates. 191
Artif. V. Omni calumniarum genere eorum famam proſcindere, qui ſcribunt adverſus Sociorum aliquem. 195
Artif. VI. Poſt crudeliſſimè laceratam omni mendaciorum genere virorum integerrimorum famam, ipſoſque palam ſuggillatos velut ſcandaloſos & hæreticos, eo quòd con-

contra ſociorum aliquem quidpiam dixiſſe vel ſcripſiſſe putarentur; eosdem deinde, abſque ulla prætenſorum errorum retractatione, ſcandalorumve reparatione, orthodoxa fide, pietate, doctrina, moribus inſignes palam declarare, ob id ſolùm quòd ipſi declaraſſent, de laceſſanda ſe Societate non cogitaſſe. 198

Artif. VII. Similibus mendaciis calumniiſque obrepere Principibus, ut à dignitatibus, officiis & muniis Eccleſiaſticis & civilibus, nullo ſervato juris ordine, tamquam Janſeniſtæ, Rigoriſtæ vel Novatores, vel de Janſeniſmo &c. ſuſpecti arceantur, quotquot Jeſuiticis novitatibus vel laxitatibus adverſantur. 205

Artif. VIII. Præcipuis Theologis, per doloſas vagasque ipſorum apud Principes accuſationes, calumnioſaſque ſuas informationes à lectionibus aliiſque Univerſitatum muniis excluſis, procurare ut ſibi devoti, abſque comparatione minùs idonei, ad ea promoveantur, ut per eos in Univerſitatibus dominantes, ſuas in iis paulatim novitates laxitatesque introducant. 228

Artif. IX. Epiſcoporum Seminaria, ſecularium Collegia, Univerſitatum jura &c. dolis malis invadere, ut Sociorum doctrina in Diœceſibus tradatur, recipiatur & dominetur. 233

Artif. X. Uno impetu adverſus opponentes ſeſe novitatibus ipſorum certatim inſurgere. 238

Artif. XI. Sanam & orthodoxam eorumdem doctrinam verbis æquivocis fallacibusque invidiosè proponere, ut ab ea populum aver-

avertentes in ſuas pertrahant novitates. 239

Artic. XII. Societatis opiniones majori cum ſinceritate non exponere quàm adverſariorum, ſed cum involucris, fucis & æquivocationibus ad tegendam earum turpitudinem. 260

Artic. XIII. Pro rerum Societatis ac temporum varietate, ſummum Pontificem in decidendis factis, etiam doctrinalibus, non revelatis, quotidie in Eccleſia emergentibus; nunc fallibilem aſſerere, nunc infallibilem, quaſi res Societatis, ſeu varia earum exigentia, veritati præſcribere queant. 262

Sectio I. Aſſerta hodie à Sociis Papæ infallibilitas in definiendis factis doctrinalibus novis, non revelatis, divinæ Scripturæ & Traditioni videtur formaliter adverſari. 265

Sectio II. Suam in ejuſmodi fallibilitatem Romani Pontifices, etiam ex ipſis ſanctiſſimi agnoſcunt. 273

Sectio III. Continuatur traditio Romanorum Pontificum, ſuam & Eccleſiæ fallibilitatem in factis non revelatis dijudicandis agnoſcentium. 276

Sectio IV. Romanorum Pontificum, Eccleſiæque in definiendis factis, etiam doctrinalibus non revelatis fallibilitatem, cum Patribus tradunt antiqui omnes præcipuique etiamnum Theologi. 278

Sectio V. Eandem fallibilitatem ratio non una demonſtrat. 290

Sectio VI. Ultima ratio petita ab exemplis Romanorum Pontificum, quas in ſuo de factis non revelatis, etiam doctrinalibus, judicio providentia divina errare permi-

ſit.

ſit, ut ſeſe homines eſſe, humanæque deceptioni obnoxios meminiſſent. 303
SECTIO VII. Objectionum ſolutione hactenus dicta roborantur. 306
ARTIF. XIV. Novum fidei articulum, toti antiquitati, Patribuſque omnibus incognitum, auſu plusquam temerario procudere, novumque conſequenter hæreticorum genus, ut colorem aliquem ſemper habeant, Theologos, novitatibus ſuis, laxioribusque opinamentis adverſantes, apud populum & Poteſtates impunè calumniandi. 315
SECTIO I. Status quæſtionis. 316
SECTIO II. Refellitur Jeſuiticum pro novo illo hæreticorum genere argumentum. 317
SECTIO III. Hæretica eſt Jeſuitica aſſertio, dicens hæreſim eſſe, negare, vel in dubium revocare quinque famoſas propoſitiones in Janſenii extare Auguſtino, hæreticasque eſſe in ſenſu à Janſenio intento. 322
SECTIO IV. Ex perpetuo Eccleſiæ uſu & ſenſu exſibilatur conficta à Jeſuitis hæreſis. 333
SUBSECTIO I. Commentitia illa hæreſis confutatur ex ſenſu & uſu Eccleſiæ circa defenſores facti Origenis. 335
SUBSECTIO II. Eadem confutatur ex ſenſu & uſu Eccleſiæ de iis qui Marcellum Ancyranum damnant contra definitionem Concilii Sardicenſis. 340
SUBSECTIO III. De defenſoribus facti Ibæ. 342
SUBSECTIO IV. De defenſoribus Theodoreti & Joannis Antiocheni. 344
SUBSECTIO V. De defenſoribus trium Capitulorum. 346
SUBSECTIO VI. Reſponſio ad ea quæ ex D. Gregorio

rio allegantur, adverſus defenſores trium Capitulorum contra definitionem Concilii quinti. 358

SUBSECTIO VII. Concilii V. anathemata non feriunt Catholicos, trium Capitulorum, Catholico ſenſu intellectorum, bona fide, defenſores; ſed hæreticos, qui Neſtorianam in illis hæreſim agnoſcentes, mala fide perverſaque intentione ideò defendebant, ut iſtius hæreſeos perfidiam iis firmarent ac tuerentur. 364

SUBSECTIO VIII. Tametſi Pelagius I. & II. cumque ipſis Gregorius Magnus plerisque Catholicis damnationem trium Capitulorum ratione perſuaſerint, ad credendam tamen juſtam eorum damnationem imperio ſeu authoritate numquam compulerunt. 936

SUBSECTIO IX. Concilium V. in ea damnatione, qua Ibæ Epiſtolam damnavit, probabiliter contrarium fuit Concilio Calcedonenſi, à quo Epiſtola illa probabiliter approbata fuit. 375

SUBSECTIO X. Nec hæretici ſunt, nec de hæreſi meritò ſuſpecti nec iniquitatis filii, nec Eccleſiæ inobedientes, qui Honorii Papæ Epiſtolam à Concilio VI. VII. & VIII. ſicut & à pluribus ſummis Pontificibus damnatam, contra Eccleſiæ definitionem defendunt. Igitur nec qui Janſenii Auguſtinum. Nec iſti ſine calumnia, judicioque temerario, magis dici & judicari poſſunt id maligna intentione facere quàm illi. 379

SUBSECTIO XI. Idipſum oſtenditur ex eo quòd nec hæretici ſint, nec de hæreſi ſuſpecti,

cti, nec Eccleſiæ inobedientes, qui definitioni Concilii Lateranenſis IV. non acquieſcunt quoad factum Abbatis Joachim. 384

SUBSECTIO XII. Poſtremò id oſtenditur ex aliis factis à Facundo enarratis. 385

SUBSECTIO XIII. Humillima ad S. D. N. Clementem XI. ſupplicatio. 388

SUBSECTIO XIV. Proferuntur quatuor argumenta probantia, nec rationi conſonum videri, nec æquitati, ob id ſolum viros orthodoxos de perverſa intentione hæreſim animo fovendi ſuſpectos, vel filios iniquitatis & Eccleſiæ rebelles ſeu inobedientes habere, quòd ob viſam ſibi rationem graviſſimam, judicium ſuum cœca obedientia non ſubmittant judicio Eccleſiæ de facto aliquo doctrinali non revelato, ex ſe non claro, ſed obſcuro & inter Catholicos controverſo. 390

SUBSECTIO XV. Argumentum quintum, ſextum, ſeptimum & octavum. 408

SUBSECTIO XVI. Argumentum nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimum tertium. 428

SUBSECTIO XVII. Supplex ad S. D. N. Clementem XI. apoſtrophe. 435

SUBSECTIO XVIII. Ejuſdem humillimæ apoſtrophes proſecutio. 458

ARTIC. XV. Virorum integerrimorum Molinianis novitatibus contradicentium, vel molliora ipſorum de moribus opinamenta improbantium, probitatem, modeſtiam, morum ſuavitatem ſimulatam aſſerere, velutque pallium ſub quo hæreticum animum tegunt. 477

AR-

Artif. XVI. Ad conciliandam ipſis populorum ac Principum invidiam, ipſis perperam imponere quòd cultui Beatiſſimæ Virginis adverſentur. 479
Artif. XVII. Eundem in finem ipſis per impoſturam affingere hæretica dogmata; quòd ipſis etiam juſtis aliqua Dei præcepta ſint impoſſibilia; quódque Chriſtus mortuus non ſit pro omnibus. 479
Artif. XVIII. Ridiculas fabulas frivolaque & injurioſa alia de iiſdem figmenta, eundem in finem in vulgus ſpargere. 489
Artif. XIX. Omnes ſibi contradicentes inſimulare velut reos exceſſuum defectuumque omnium, quorum aliquis vel aliqui cuipiam ex ipſis forſitan exciderit. 496
Artif. XX. Moralis Chriſtianæ defenſores pacis perturbatores vocare. 498
Artif. XXI. Adverſariorum ſeu ipſos impugnantium ſententias ſub odioſa repræſentare larva, non quales ſunt, ſed quales eſſe confingunt, ut incautis hominibus larva illa territis ipſos odioſos reddant. 502
Artif. XXII. Inverecundè aſſerere, ſuas ſuorumque opiniones à ſolis hæreticis reprehendi. 504
Artif. XXIII. Quiritate ſibi ab adverſariis exprobrari, quæ Eccleſiæ ab hæreticis exprobrantur. 506
Artif. XXIV. Quiritare etiam ſibi ea tribui quæ ab aliis ipſi hauſerint. 509
Artif. XXV. Quamlibet exorbitent ſui Caſuiſtæ, ſemper illos excuſare, numquam damnare ne contemptui habeantur. 512
Ar-

Artif. XXVI. Audacia magna tam exorbitantes opiniones ſuſtinere, ut nativum in ſe lumen videantur extinxiſſe. 512

Artif. XXVII. Ne tunc quidem eas damnare dum univerſus penè Orbis damnat, ſed tunc dicere, quòd eas nec probent nec damnent. 513

Artif. XXVIII. Si quando exorbitantes aliquas ſuorum opiniones aliqui ex ipſis improbant per principia directa, eas illi ipſi approbant per reflexa probabilitatis principia. 517

Artif. XXIX. Nullam non machinam movere ad impediendam exorbitantium opinionum ſuarum damnationem. 518

Artif. XXX. Adverſus Denuntiatores, accuſatores & reprehenſores errorum ſuorum furere, eo prætextu quòd violatores ſint fraternæ charitatis. 519

Artif. XXXI. Cenſuras in Sociorum libros vel errores latas ficta ſubmiſſione eludere. 523

Artif. XXXII. Si quando ad exactam ſubmiſſionem compellantur, ab ea modico poſt tempore reſilire. 525

Artif. XXXIII. Centies refutatas Sociorum pro defenſione putidarum opinionum ſcriptiones, diſſimulatis argumentis, quibus confutatæ, deque falſitate convictæ fuerunt, novam ſemper in ſcenam inducere, noviſque ubique terrarum tibiis decantare. 527

Artif. XXXIV. Præcipuarum Academiarum cenſuras flocifacere. 528

Artif. XXXV. Ipſorum quoque Epiſcoporum ſanctiſſimorum, ſapientiſſimorum, etiam præcipuorum, ac penè omnium.

nium Eccleſiæ Gallicanæ Cenſuras contemptui habere. 531

Artic. XXXVI. Vanitatem ex confuſione ſua captare, dum Epiſcoporum Academiarumque Cenſuris Sociorum libri erroresque damnantur, eos pro martyribus habendos, tamquam perſecutionem paſſos pro cauſa Dei. 534

Artic. XXXVII. Suam erga decreta Pontificia præ ceteris exactam ſubmiſſionem, cœcamque obedientiam buccinare; ab ea tamen præ ceteris deficere, dum ad ſalivam decreta non ſunt. 537

Artic. XXXVIII. Cenſuris, notis & conviciis aliorum afficere opiniones, inter Catholicos controverſas; nolle autem iis ſuorum opiniones affici. 550

Artic. XXXIX. Abſque fronte negare Sociorum eſſe damnatam doctrinam, eamque fateri damnabilem, dum publica adverſus eam fervet indignatio. 553

Artic. XL. Dum publica adverſus damnatam ſuorum doctrinam utcumque deferbuit indignatio, eam ſaltem ut probabilem & ut bonam ſuſtinere, quam antè faſſi fuerant deteſtabilem eſſe. 556

Artic. XLI. Licentioſam Caſuiſtarum ſuorum doctrinam, intolerabili audaciâ Eccleſiæ tribuere, non ſine grandi hæreticorum ſcandalo. 557

Artic. XLII. In ejuſdem peſtilentis doctrinæ patrocinium Decretis abuti ſummorum Pontificum. 560

Artic. XLIII. Sanctorum Doctorum ſententias adulte-

terare, ut hoc fuco imperitis perſuadeant, ipſos Caſuiſticæ Laxitatis patronos eſſe. 561

ARTIF. XLIV. Eorundem Sanctorum doctrinam elevare ac deprimere, dum ipſos in ſuam pertrahere nequeunt ſententiam. 563

ARTIF. XLV. Eosdem ſanctos Doctores modernis Caſuiſtis pares facere in corruptione moralis doctrinæ. 566

ARTIF. XLVI. Divinas Scripturas, Pontifices, Concilia, Patres, cavillatoriis eludere gloſſis, ne ſuis ſuorumve aberrationibus contradicere videantur. 568

ARTIF. XLVII. In earumdem aberrationum patrocinium turbam proferre ſimiliter errantium Caſuiſtarum. 570

ARTIF. XLVIII. Caſuiſtas Patribus anteferre. 571

ARTIF. XLIX. Principia in antiquitate fundatiſſima, inter Theologoſque præcipui nominis receptiſſima, inſimulare ut nova, impracticabilia, extravagantia, erronea. 573

ARTIF. L. Adverſariis ſuis errores imponere quos diſertè rejiciunt. 574

ARTIF. LI. Eosdem adverſarios ſuos calumniatores vocare, dum non illi, ſed ipſimet calumniatores ſunt. 575

ARTIF. LII. Victoriam canere dum certiſſimè victi ſunt. 575

CONCLUSIO. 578

A R.

A R T E S
IESUITICÆ

In ſuſtinendis pertinaciter Novitatibus damnabilibuſque Sociorum laxitatibus.

---

§. P R I M U S.

Novitatum initium in Societate à neglectis ſeriis Monitis S. Ignatii Fundatoris ſui.

BEATISSIME PATER.

EMinentiſſimus Cardinalis Franciſcus à Monte, dum Sanctiſſimi inclytæ Societatis Fundatoris elogium, coram Gregorio XV. Prædeceſſore veſtro, pro canonica ipſius Apotheoſi faceret: *Novas, inquit, opiniones numquam admiſit, & in Theologia ſcholaſtica doctrinam Angelici Doctoris ſecutus eſt, à ſuiſque ſequendam ſancitâ lege voluit. Conſtitut. 4. parte. cap.* 14.

Cui Conſtitutioni nullam, quoad vixit, fieri paſſus eſt exceptionem, nec Theologicis Theſibus ullam Angelicæ Doctrinæ contrariam inſeri concluſionem, nè quoad punctum quidem Immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ Virginis Dei Genitricis Mariæ: imò inſertam expungi voluit è Theſibus Martini Olarii, nè quid doctrinæ S.Thomæ contrarium à ſuis ſuſtineri videretur, uti videre eſt apud Maffæium, lib. 3. vitæ S. Ignatii cap. 9.

Inſuper Laynium, Salmeronem & Jaium ad Concilium Tridentinum proficiſcentes, ſeriò commonefecit, ne ullam opinionem firmis licèt rationibus ſuffultam, proferrent in medium, quæ vel ad hæreticorum commenta deflectere, vel ad eorum, qui nova ſectantur, videretur accedere. *Orlandinus Hiſtor. Societat. lib. 6. num. 26.*

Nihilominùs tam ſeriæ monitionis immemor Laynius, qui primus in regimine Societatis ſancto Ignatio ſucceſſit, in prima poſt ipſius obitum Congregatione generali, Anno 1558, tenendæ ſancti Thomæ doctrinæ legem, quâ Societas contra omnes præmuniebatur errores, concutere cœpit, *accommodatioris Theologiæ* prætextu.

Sic enim in Congregatione iſta ſancitum eſt: *In Theologia legetur..... Doctrina ſcholaſtica D. Thomæ........ Sed ſi videretur temporis decurſu, alius Auctor utilior futurus, ut ſi aliqua ſumma, vel liber Theologiæ ſcholaſticæ conficeretur, qui his noſtris temporibus* ACCOMMODATIOR VIDERETUR, *gravi cum conſilio prælegi poterit.*

Hinc, veluti dato ſigno, orta confeſtim in Societate opinandi licentia, ait præclariſſimus Auctor Hiſtoriæ Congregationum de Auxiliis l. 1. c. 1. ſeu enim accommodatioris Theologiæ editione Societatis votis reſpondere feſtinarent aliqui, ſeu novæ ſcholæ Principes, novique Iſraëlis Magiſtri evadere vellent alii, diligenti æmulatione tentatum eſt. Nam ab illo anno 1558. ſcientiam ſuam mediam Molina concipere, ſcholaſticiſque in diſputationibus propugnare cœpit; etiamſi alias novitates ſuas, illi fundamento ſuperſtructas, non vulgaverit, niſi anno 1588. poſteaquam Prudentius de Monte major anno 1581. novam iſtam doctrinam in publicis diſputationibus Salmanticæ propoſuiſſet, jactâ velut aleâ probaturus, quam apud Eruditos fortunam eſſet habitura.

Verum enimvero novam iſtam doctrinam Salmanticenſis Univerſitatis Magiſtri velut erroneam, deque Pelagianorum reliquiis derivatam, ad ſacros Fidei Cenſores deferendam cenſuerunt.

Sub

Sub idem tempus, à ſelectis Nationum Theologis omæ, juſſu P. Generalis Aquaviva, ad majorem Soetatis gloriam conceptus, & anno 1586. typis domeicis vulgatus fuit ſtudiorum liber, in quo puncta nonulla Doctrinæ recenſita ſunt, ad quæ docenda, vel on docenda, libertas relinquebatur; ſed nondum cir- gratuitam Electorum prædeſtinationem, de quâ pag. . de opinionum delectu definiebatur, *Prædeſtinationis c rationem, nec conditionem eſſe ex parte noſtrâ, quia unc Auguſtini doctrinam non modò communiter Theologom ſchola jam recipit, ſed & Eccleſiæ Patres per mille & icentos circiter annos, qui id contendunt probare ex Scripris & reſponſis Pontificum Romanorum, nempe Zozi, Sixti, Cæleſtini, Leonis, Gelaſii, apud quos Maſſiſes, Caſſianus, Fauſtus aliique hujus prædeſtinationis ugnatores malè ſemper audierunt.*

Verùm iſtius decreti obſervantiam Societas neglexit, quo Molinæ novitates ebibit. Illum etiam ſtudiorum rum, ob datam licentiam recedendi ab opinionibus Thomæ, Hiſpanica Inquiſitio velut temerarium, periloſum & jactantiæ plenum improbavit, & Sixtus V. blicis Societatis uſibus interdixit.

Propterea alius ſtudiorum liber anno 1590. prodiit, quo ſexaginta & amplius Doctrinæ Angelicæ quæſtio privatorum libertati permiſſæ fuerunt, cujus nec am permittendam S. Ignatius cenſuerat.

Sed & nova iſta ſtudiorum Ratio, ſeu Inſtitutio, adam experta eſt fortunam, & ideò de alia anno 1594. um eſt, in qua decretum iſtud inſertum eſt: *Noſtri nnò S. Thomam ut proprium Doctorem habeant, eum in Scholis Theologicis ſequi teneantur.*

Verùm iſtius quoque Decreti religionem Socii neerunt, magnâ eorum parte in Novitates abeunte. de re Mutius Vitteleſchus Societatis Generalis in ſtola Encyclica anni 1617. ſic conqueritur: *Nonnun ex Societate ſententiæ, in rebus præſertim ad moſpectantibus, plus nimio liberæ, non modò periculum t ipſam evertant, ſed ne Eccleſiæ etiam Dei Univerſæ nia adferant detrimenta. Omni itaque ſtudio perſi-*

ciant, ut qui docent, ſcribuntve, minimè hâc regulâ & normâ in delectu ſententiarum utantur: Tueri quis poteſt, probabilis eſt, auctoritate non caret. *Verùm ad eas ſententias accedant, quæ tutiores, quæ graviorum majoriſque momenti Doctorum ſuffragiis ſunt frequentatæ, quæ bonis moribus conducunt magis, quæ denique & pietatem alere & prodeſſe queant, non vaſtare, non perdere. Quoniam verò Conſtitutiones, Decreta, Regulas probè callent de S. Thoma ſequendo, de non promovendis ad Cathedras, aut etiam removendis, qui ejuſmodi doctrinam parvifacere aut cordi non habere præ ſe ferunt, præſertim ſi novitatum amantes deprehendantur, qui nullâ ſunt ratione ferendi; reliquum mihi prætereà nihil eſt, niſi ut hæc ipſa ſerventur, uti magni rem momenti quàm ardentiſſimè poſſum urgere.* Nec iſtius tamen ſapientiſſimæ ordinationis obſervantiam pleriſque Sociis religioni fuiſſe, infrà ſubjiciendus pluſquam mille novarum opinionum in materia morum Elenchus demonſtrabit, ſed antè de Theoricis ipſorum novitatibus earumque ſucceſſu aliquid commemorandum.

§. SECUNDUS.

Magnarum in Hiſpania & Belgio turbarum fomitem Molinæ & Leſſii Novitates ſubminiſtrarunt.

QUo tempore Molina in Hiſpania, eo ferè Leſſius & Hamelius novare cœperunt in Belgio, publicis in Prælectionibus Lovanii, nova tradendo dogmata, ex quibus triginta quatuor Facultas Theologica Lovanienſis primùm, deindè etiam Duacenſis celebri Cenſurâ confixit, parumque abfuit, quin & Synodalibus Decretis à Belgii Epiſcopis configerentur, præſertim ab Archiepiſcopis Mechlinienſi & Cameracenſi, ut videre eſt in *Imagine primi ſæculi Societ. lib. 6. c. 4.* ſed ipſos à ferenda ſententia litteræ Nuntii Apoſtolici impedierunt, quibus opinionum iſtarum judicium Apoſtolicæ Sedi delatum ſignificavit. Et revera earum judicium Sixtus V. in ſe ſuſcepit. A quo Leſſius gravem temeritatis

ritatis ſuæ reprehenſionem ſuſtinuit, ut Henricus Henriquez teſtatur, *lib. de ult. fin. cap.* 12.

§. TERTIUS.

Artes Sociorum in defenſandis in Belgio Leſſii Novitatibus.

VErùm ad tegendam confuſionem ſuam, falſos rumores mendaciaque in Belgio ſocii ſparſerunt, modò novitates ſuas velut *ſanam doctrinam* à Sixto V. approbatas, Lovanienſibuſque & Duacenſibus indictum ab ipſo ſilentium; modò notatas ab eodem Sixto V. Cenſuras illas; modò mutatam ab utraque Facultate in materia de gratia Chriſti ſententiam buccinantes; imitati utique priſcos dogmatum ſuorum Patronos (inquit Facultas Lovanienſis in epiſt. ad Facultat. Duacenſ. de 21. decembr. 1648.) *quibus ſolemne fuit ad mendacia confugere, quoties id cauſa ipſorum exigeret. Non vos latet quomodo Pelagius hæreſiarcha Synodum Paleſtinam circumvenit, atque ab Antiſtitibus, ſtropharum ejus ignaris abſolutionem ſurripuerit. Noſtis etiam quòd Celeſtius Zozimum Papam primitùs deceperit..... Scitis & Caſſianum Semipelagianiſmi architectum palam docuiſſe ac litteris conſignaſſe, mendacio utendum velut helleboro. Non latet vos Fauſtum Semipelagianiſmi reſtauratorem Anathematiſmos ſuos ſub Arelatenſis Synodi nomine divulgaſſe..... Iſtorum itaque veteratorum hæredibus nulla fides in propria cauſa adhibenda eſt. Dignum quippe eſt, ut quorum ſequuntur ſententiam, imitentur aſtutiam.*

Enimvero nec illas novitates Jeſuiticas à Sixto V. nec ab Apoſtolico Nuntio ipſius approbatas fuiſſe veluti *ſanam doctrinam*, neque Lovanienſibus dumtaxat Duacenſibuſque: ſed utrique parti ſilentium ex æquo impoſitum fuiſſe, uſquedum Romanus Pontifex de iis ſententiam tuliſſet, manifeſtè demonſtrat Hiſtoria Congregationum de Auxiliis. l. 1. c. 6.

Denique Cenſuras Lovanienſem Duacenſemque ab

utraque Facultate Anno 1613. 1648. 1649. 1679. & 1690. renovatas in celebri de Auxiliis Congregatione cum Elogio recitatas commendataſque, atque earum Orthodoxiam ſub Innocentio XI: ab Eminentiſſimis Cardinalibus S. Romanæ Inquiſitionis Generalibus Inquiſitoribus approbatam fuiſſe demonſtratur ibidem *cap.* 8. 9. 10. 11. & 12.

Negavit quidem poſtremum iſtud Michael Tellerius Jeſuita in libro cui titulus, *La Défenſe des nouveaux Chrétiens;* ſed ob id ipſum liber iſte apud ſacrum ejuſdem Inquiſitionis Tribunal accuſatus, per tres vices à Cenſoribus deputatis poſt trinum examen graviter perſtrictus fuit, quos inter Reverendiſſimus P. Generalis Prædicatorum in ſuffragio ſuo, *Probare* (inquit) *nequaquam poſſumus quæ à pag.* 336. *uſque ad pag.* 339. *prioris editionis continentur, ubi Auctor adverſus Cenſuras Lovanienſem ac Duacenſem invehitur, quaſi à Sixto V. notata eſſent, aut doctrinam Janſenianæ ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnatæ germanam complecterentur, ac velut impoſtores traducit Deputatos Lovanienſes, qui Romam ſub Innocentio XI. delegati ſunt. Id omne falſum penitus arbitramur, necnon Auguſtinianæ atque Thomiſticæ Doctrinæ injurium, quemadmodum & illud quod in tertiæ editionis Præfatione addidit ea de re idem Auctor. Certi enim ſumus Aſſeſſori ſancti Officii injunctum fuiſſe, ut ea ipſa Lovanienſibus Deputatis ſignificaret, quæ illi deinceps in ſuæ legationis Narratione expoſuerunt.* Id ipſum ſuo quoque in ſuffragio teſtificatus eſt digniſſimus Baſilicæ S. Petri Canonicus D. Palaggius, teſtes ex adſtantibus Cardinalibus appellans, qui, cùm aliàs negotiis S. Officii præpoſiti eſſent, dictis fidem adhiberent.

Cúmque pro tertia recognitione tres alios Reviſores Tellerii procuratores ab Innocentio XII. poſtulaſſent, à ſeque poſtulatos obtinuiſſent, unà rurſum Reviſorum omnium opinio fuit, Lovanienſem Cenſuram nec Baianam eſſe, nec Janſenianam, nec à Sixto V. damnatam. Cúmque eorum aliqui in iſtud propenderent additamentum, licere Societatis Apologiſtæ eam à Sixto V. *ſuppreſſam* appellare; ei ſe oppoſuit Doctor Henne-

bel-

bellius Academiæ Lovanienſis ad S. Sedem Deputatus; cujus rationibus expenſis ſancitum tandem fuit, ut nec *ſuppreſſa* diceretur: & iſtud Reviſorum judicium ſuum fecit S. Indicis Congregatio, Telleriique librum unanimi voto 23. Martii 1694. damnavit, donec juxta Deputatorum Cenſuras corrigeretur.

Verùm cùm nihil non moviſſent Jeſuitæ, quo Decreti iſtius promulgatio impediretur, ſub Innocentio XII. facta non fuit: juſſu tamen Sanctitatis veſtræ, quam Deus in Eccleſiæ bonum diu incolumem ſervet, Decretum iſtud ſolemniter promulgatum fuit. Atque hoc pacto Socii de mendaciis impoſturiſque adverſus Cenſuras Lovanienſem & Duacenſem ſparſis convicti.

Nec minores, imò majores in Hiſpania turbas Molinæ novitates excitarunt, quàm Leſſii & Hamelii in Belgio: ſtatim namque ut Molinæ prodiit *Concordia* novitatibus gravida, de Pelagianiſmo, vel ſaltem Semipelagianiſmo ſuſcitato à ſapientiſſimis Magiſtris Sacri Ordinis Prædicatorum accuſata fuit, ſupremuſque Fidei Quæſitor Gaſpar de Quiroga, Archiepiſcopus Toletanus & S. R. E. Cardinalis non paucas libri illius novitates proſcripſit, ut teſtantur Cardinalis Baronius in Codice manu propriâ conſcripto, quem laudatus Auctor Hiſtor. Congreg. de Auxil. cap. 8. citato refert, ſicut & Henricus Henriquez in Cenſura anni 1590, fateturque Molina in Appendice Concordiæ pag. 12, 14. & 32.

Eo tamen nonobſtante, tantam adinventæ ſcientiæ apud ſuos famam Molina conſecutus eſt, ut ab eo tempore quotquot eam tuebantur, Moliniſtæ cognominati fuerint, deque prima ipſius inventione Molina ipſe adeò gloriatus eſt, ut non ſolùm dixerit: *Hac noſtra ratio per ſcientiam mediam conciliandi libertatem Arbitrii cum divina prædeſtinatione, à nemine, quem viderim hucuſque, tradita*; ſed & addere non erubuerit, eam ex variis principiis à ſe traditis ſe deduxiſſe, *quæ ſi data explicataque ſemper fuiſſent, fortè neque Pelagiana hæreſis fuiſſet exorta, neque ex Auguſtini opinione concertationibuſ-*

que cum Pelagianis, tot fideles fuiſſent turbati ad Pelagianoſque defeciſſent, faciléque reliquiæ illæ Pelagianorum in Gallia, quarum in Epiſtolis Proſperi & Hilarii ſit mentio, fuiſſent extinctæ. Verùm, ut ait ad q. 23. 1. p. diſp. 1. n. 6. *ſub ea caligine D. Auguſtinus hoc non attendit.* Nec iſtâ contentus elatione, de novis adinventionibus ſuis in tantum præſumpſit, ut ipſum non puduerit dicere, quòd, *eſto hi duo Patres,* Auguſtinus & Thomas, *in eam ſententiam* (de gratuita Electorum prædeſtinatione, quam Societas ſuprà n. 5. fatetur traditam à Patribus *per mille & ducentos circiter annos) inclinaſſent, ſalvâ eorum reverentiâ...... admittenda non eſſet. Neque enim miror, ſi communior Scholaſticorum ſententia, præſertim eo modo intellecta, quo verba D. Thomæ hoc loco ad 3. ſonare videntur, à multis dura nimis, indignaque divinâ bonitate & clementiâ judicetur.*

Scientiæ denique mediæ novitatem Socii fatentur non pauci, ut Fonſeca, Vaſquez, Granado, Herice, Tiphanius &c. locis in laudata Hiſtoria l. 1. c. 13. allegatis. Quorum ſinceram confeſſionem dum Ferrerius & Henao non probant, aientes ſcientiam mediam Auguſtino cognitam quidem fuiſſe, ſed ab ipſo non probatam: hoc dicendo Auguſtinum imprudentiæ vel nequitiæ reum agunt; quòd agnitâ, ſed neglectâ tam facili expeditâque ratione conciliandi divinam prædeſtinationem Chriſtique gratiam cum libertate, Pelagianiſmum in radice non præſciderit, Calviniſmum non averterit, fidelium turbationes & à fide defectiones non impediverit, cùm facilè poſſet. Propter tantam ergo in ſanctos Auguſtinum & Thomam irreverentiam, & propter novitates, ſuſcitatique Pelagianiſmi vel Semipelagianiſmi gravem ſuſpicionem, ingentes turbas Molinæ *Concordia* ſuſcitavit, & apud viros celeberrimos, etiam Societatis amicos, malè audiit, cùm primùm lucem vidit.

§. QUAR-

§. QUARTUS.

Doctorum Celeberrimorum Judicium de Novitatibus Molinæ.

EOS inter ſuam de iis mentem, imò ſuum de iis horrorem Cardinalis Baronius aperuit ad annum 490. n. 32. Et in Epiſt. ad Petrum de Villars Archiepiſcopum Viennenſem. Et ante Baronium Vir doctiſſimus religioſiſſimuſque D. Jacobus Boſſutius Monachus Sandionyſianus, Doctor Sorbonicus, S. Congregationis *de Auxiliis* Conſultor in brevi compendio doctrinæ Molinæ, ubi ſic de Molina ait: *De S. Auguſtino (quem vix umquam ſanctum aut divum appellat, ac ſæpius ut incautum ſugillat) impudentiſſimè petulantiſſimeque toto paſſim opere loquitur. Sententias de divinâ prædeſtinatione & gratiâ efficaci, quas ab ipſo ac D. Thomâ aſſertas ingenuè fatetur, traducit apertè ut ſcandaloſas, divinæ Juſtitiæ injurias, hæreticis faventes, duras ac prorſus à fidelium cœtibus ac ſcholis eliminandas, cùm ipſe è contra obtrita penè omnia Pelagianorum arma recudat.*

Longo ante Molinam intervallo, ipſum & ſequaces velut præſagiens Cardinalis Contarenus *in lib. de prædeſt. Orti ſunt*, inquit, *qui ſe Lutheranorum hoſtes atque adverſarios Catholicæque veritatis patronos eſſe profitentur, qui ſtatim atque de naturæ humanæ imbecillitate, de arbitrii ægritudine, verba ad populum fieri audiunt, Lutheranorum doctrinam eſſe clamant. Et cùm pertinaciter arbitrii libertatem aſſerere volunt, hominem paulatim extollunt, divinam gratiam deprimunt: ipſi ex Catholicis Pelagianos ſeſe faciunt, & ne quod in Chriſtiana Religione caput & radix eſt, propagetur & latiùs diffundatur, impediunt.*

Nec exterorum dumtaxat ſenſus iſte fuit de Molinæ Concordia, verùm & nonnullorum Domeſticorum. Siquidem Henricus Henriquez è Societate Jeſu Theologus præſtantiſſimus, binam adverſus eam ſcripſit Cenſuram, alteram anno 1594. juſſus ab Auguſtiſſimo Gene-

ralis Inquiſitionis Hiſpanicæ Senatu, alteram anno 1597. de mandato Clementis VIII. utramque in Societate exiſtens, ut videri poteſt in Hiſtoriâ ſæpè laudata (*Lib.* 1. *cap.* 15. 1. *Edit. cap.* 16. 2. *Edit.*) In prima, obſervatis punctis quæ in *Concordia* ſpeciali animadverſione digna cenſuit, de toto opere in univerſum iſtud judicium tulit: *Licèt Auctor admittendus videatur, ut apud Cenſores purget ſe de vehementi ſuſpicione & intentione hæreſis Pelagianæ, cui ſæpè fævet, & monitus non deſiſtit, liber tamen dignus eſt ut omninò prohibeatur: nec enim purgari poteſt, cùm paſſim infinitis locis ſcateat periculoſis & erroneis doctrinis. Nam parat viam Antichriſto, dum contra merita Chriſti & gratiarum auxilia ac prædeſtinationem plurimùm tribuit viribus naturalibus liberi arbitrii.*

Illâ novitate Concordiæ quam ſibi Auctor arrogat (aſſerens etiam D. Auguſtinum, D. Thomam & Patres, imò & Pelagium & hæreticos, ſi advertiſſent illam, ſibi fuiſſe conſenſuros) aſſerit ſæpe abſolutè impias propoſitiones, in quibus lectores offendent; quamvis uno aut altero loco addat limitationem quamdam utcumque tolerabilem.

Blaſphemè & inverecundè, more hæreticorum, bellicat contra SS. Patres ſapientiſſimos, & eas illorum ſententias, quas Theologi certas & indubitatas aſſerunt, ait Auctor eſſe periculoſas, & eſſe occaſionem multorum errorum, & tollere libertatem arbitrii noſtri, & neque ab illis, neque à Conciliis fuiſſe veritatem de divina prædeſtinatione, gratia & libertate arbitrii declaratam aut planè intellectam, antequàm Auctor hunc librum conderet. Quæ res & contra ſinceram fidem & contra bonos mores militat, & nimis periculoſa eſt, ut hic error & hic impius mos loquendi ſerpat ut cancer in Hiſpania & extendatur ad alios errores.

In ſpeciali de concurſu generali Dei aſſerit quædam nimis falſa, aut temeraria. De gratia & auxiliis ita diminutè agit, ut periculosè aditum præbeat erroribus Pelagianorum aut reliquiis illorum, qui dicuntur Semipelagiani. De quadam ſcientia Dei media illam ita aſſerit neceſſariam (cùm vix circa pauca fuerit nota apud Antiquos) ut multa hinc inferat temeraria & contra torrentem Theologo-

logorum. De Providentia verò Dei ſubtrahit multa: in quo ſuſpectus eſt de fide & pluſquam temerarius. Tandem de prædeſtinatione Dei etiam circa Apoſtolos, aſſerit quædam erronea, aut fortaſſe hæretica contra Sacras Scripturas.

In altera Cenſura ſic loquitur: *Cùm eſſem in Academia Salmanticenſi, mandatum mihi eſt anno 1594. ut ſcriberem quæ animadverterem circa librum de Concordia liberi arbitrii, gratiæ & prædeſtinationis Ludovici Molinæ impreſſum Uliſſipone anno 1588. & in appendice per eumdem adjecta ad dictum librum, & in commentariis ad 1. p. D. Thomæ. Miſi verò id quod obſervavi ad Senatum S. Inquiſitionis Hiſpaniæ deſignans quæſtionem, diſputationem, paginam & cujuſque paginæ lineam Auctoris, deinde breviter addens notam Cenſuræ. Eadem cura commiſſa eſt viris doctiſſimis in Hiſpania, quibus doctrina ferè tota libri viſa eſt ſuſcitare antiquos errores Pelagii & Semipelagianorum de vi naturali liberi arbitrii, ut poſſit homo certò credere omnibus myſteriis fidei, implere omnia præcepta moralia, vitare omne peccatum mortale contra illa, & reſiſtere omnibus tentationibus etiam difficilibus, habere dilectionem Dei ſuper omnia & contritionem de omnibus peccatis, idque per naturalem vim liberi arbitrii ſine ulla neceſſitate auxilii prævenientis, ſatiſque eſſe concurſum Dei concomitantem cauſis etiam naturalibus communem; eum verò dici auxilium gratiæ, quia datur ſine merito hominis, Deum non prævidere ſingula bona moralia aut ſupernaturalia, nec prædeſtinaſſe homines adultos & Angelos qui ſalvantur, niſi quia in ſigno rationis Deus præſcivit hunc aut illum benè uſurum vi naturali arbitrii aut etiam auxilii, & præſcivit hunc ita benè utentem deceſſurum in gratia, decrevitque Deus illum non impedire, quin ita utatur & decedat in gratia: & tunc dici prædeſtinatum: Nam ſi Deus ante præcognitum eum uſum arbitrii prædeſtinaſſet aliquem, aut in tempore contuliſſet auxilium efficax præveniens, non relinqueretur, inquit, in homine libertas arbitrii. Quæ doctrina ſi à viris aſtutis & potentibus alicujus familiæ defendatur, afferet periculorum diſcrimen toti Eccleſiæ & ruinam multis Catholicis.*

Iſta itaque cauſa fuit turbarum tantarum, ut Prædicatoribus contra Moliniſtas ſeu Molinæ novitates viriliter inſurgentibus, Moliniſtiſque eas ex adverſo defendentibus, re ad generalem Hiſpaniæ Inquiſitionem delatâ, dum inde ſibi periculum imminere vidit Molina; per Generalem Societatis apud Clementem VIII. effecit, ut cauſa iſta Romam evocaretur, quò partis utriuſque ſcripta Generalis Inquiſitor mittere juſſus fuit, inter quæ fuerunt Cenſuræ quatuordecim, tam ſcilicet Univerſitatis Salmanticenſis (inter Hiſpanicas primariæ) quàm plurium Epiſcoporum præcipuorumque Doctorum, novitiam Molinæ doctrinam veluti falſam, temerariam, ſcandaloſam, erroneam, hæreticam damnantium, ut videre eſt in eadem Hiſtoria. *Edit.* 1. *lib.* 1. *cap.* 19. *Edit.* 2. *cap.* 23.

§. QUINTUS.

Artes Jeſuiticæ in defenſandis Romæ Novitatibus Molinæ.

TAmetſi tot ſapientibus viris novella Molinæ dogmata viderentur admodum periculoſa, Molinæ cauſam Romæ defenſandam, contra plurium ſapientiſſimorum amicorum conſilium, Societas univerſa ſuſcepit: ſed dum rem ibi ex voto non cedere, in Molinæque damnationem Cenſores, Cardinales, Pontifices vergere Socii animadverterunt, nullâ non arte, nullis non ſtrophis uſi ſunt, ut ſibi imminentem averterent confuſionem.

Primò, ad mentem ſuam, circa efficaciam divinæ gratiæ perſpicuè exponendam, nullis juſſionibus adduci potuerunt, ſed eam verbis adeo involutis palliaverunt, ut adverſus inſinceritatem ipſorum Prædicatores non ſemel expoſtulaverint.

Secundò, ad ſententiam clarè dicendam à Cardinale Madrutio vehementiùs admoniti, moras & diverticula quæſierunt.

Ter-

Tertiò, ut Pelagianiſmi notam evaderent, Calvini-
num Prædicatoribus objecerunt.

Quartò, dum iiſce ſtrophis nihil ſe proficere conſpe-
erunt, Clementi VIII. ad definiendum accincto, ti-
iorem incutere conati ſunt, timorem ubique tur-
irum magnarum, quæ orituræ eſſent ſi Molina
amnaretur.

Quintò, Curiam Romanam, ut eam quoque deter-
rent, ſuis clamoribus impleverunt.

Sextò, Thomiſtarum doctrinam perperàm expoſue-
int, ut Calviniſmi Lutheraniſmique invidiam ei crea-
int, Banneſioque per calumniam impoſuerunt errores
ipſo non traditos.

Septimò, ipſammet S. Congregationem Cardina-
im apud S. Pontificem calumniati ſunt, eidem
ontifici adeò moleſti, ut intimo animi dolore ipſum
ficerent.

Octavò, nec ipſi Pontifici querimoniis & calumniis
iis pepercerunt, ita ut Jeſuitas omnia audere non ſe-
el conqueſtus fuerit optimus Pontifex.

Nonò, in tantùm ipſi moleſti fuerunt, ut palam cum
egalibus ſuis propugnarint, de Fide non eſſe, quòd
lemens VIII. ſummus eſſet Pontifex Petrique ſuc-
ſſor.

Decimò, rumorem ſparſerunt Generale Concilium à
egibus poſtulandum, in quo de dogmatibus contro-
rſis definiretur.

Undecimò, totam penè Europam, ſeu omnes penè
agnates & Principes illius in cauſæ ſuæ patrocinium
mmoverunt, Prædicatoribus nihil niſi cauſæ ſuæ æ-
iitatem pro ſe habentibus.

Duodecimò, poſt obitum Clementis VIII. plurimum
titerunt & à Magnatibus inſtari procurarunt, ne cau-
ſub Paulo V. reſumeretur.

Decimotertiò, cauſâ nihilominùs reſumptâ, objectis
aſcipulis ſpecioſiſque diverticulis, deciſionem ipſius
rtim retardare, partim etiam impedire pro viribus
nati ſunt.

Decimoquartò, illi ipſi qui in facto Janſenii definien-

 do,

dò infallibilem Pontificis auctoritatem tanto nunc ſtudio & ardore tuentur, illi, inquam, ipſi tunc in facto ſeu ſenſu Auguſtini vel Molinæ determinando Pontificem falli poſſe aſſeruerunt, ne ſe judicio victos faterentur, damnato Molinâ.

Omnes Strophas iſtas certis documentis probatas ſincerus lector videre poterit in Hiſtoria ſæpè memorata Congregationum de Auxiliis, l. 2. cap. 6. 7. 8. 10. 11. 18. 23. 26. 27. 28. & l. 3. c. 2. 7. 44. & l. 4. cap. 1. 2. 3. 15. ubi decimaquinta etiam additur ſtropha de ſcripto, Paulo V. ab ipſis porrecto, quod dè errore, fallacia, fraude & falſitate deindè notatum fuit. Quemadmodùm & l. 2. cap. 19. & 20. pro decimaſexta ſtropha exhibentur adulterationes SS. Patrum Theologorumque ab ipſis factæ ad Molinam per fas & nefas ſuſtinendum. Nec tamen illis ſtrophis totque artibus impedire potuerunt, nè novitia Molinæ commenta in articulis ſuprà quadraginta, variis in Congregationibus damnata fuerint, condemnationiſque Bulla parata; tametſi ob Jeſuitas è Statu Veneto propter obedientiam S. Pontifici præſtitam ejectos, iſtius Bullæ promulgationem in aliud tempus Paulus V. diſtulerit, nè afflictis adderet afflictionem. Videatur eadem Hiſtoria l. 4. c. 15. & 18. & in appendice §. 14.

Iſta, Beatiſſime Pater, de Theoricis Sociorum novitatibus & artibus in iis ſuſtinendis viſa ſunt præmittenda, ad cognoſcendum Societatis in novitates pruritum. Tempus eſt ut à novitatibus theoricis ad practicas tranſeamus, arteſque Jeſuiticas in iis perpetuò defenſandis Beatitudini veſtræ ſub humillima correctione, exponamus.

§. SEXTUS.

Jeſuiticæ Novitates pluſquàm mille in materia morum.

PElagianos, ſicut divinæ gratiæ per Auguſtinum aſſertæ, ſic & Moralis Chriſtianæ hoſtes, peccatique philoſophici, ac vagæ probabilitatis defenſores fuiſſe, Hiſto-

Hiſtoria ſæpe dicta oſtendit in Præfatione §. 5. Enimverò tanta eſt inter ſanctiſſimam Auguſtini de gratia Chriſti, deque chriſtianis moribus doctrinam cohærentia, ut quicumque à tutiſſima S. Auguſtini doctrina de gratia deflexerunt, à puriſſima quoque ipſius de moribus doctrina deſciviſſe inveniantur, in variaſque novitates & errores neglectâ venerandâ Patrum canitie abiiſſe, etiam primarios è Societate Doctores, Molinam, Suarez, Vaſquez, Sanchez, Valentiam, Leſſium &c. prout apparebit ex ſequentibus, in quibus tamen non omnes novitates ipſorum exhibebuntur, ſed præcipuarum pars magna dumtaxat, earum Auctoribus fideliter deſignatis, non ut in invidiam trahantur, ſed ne ipſis imponi videantur dogmata quæ nullus ipſorum aſſeruerit. Atque ut Beatitudo veſtra judicet ſecurine ſint in praxi, qui duces tam fallaces totieſque ſtupendum in modum infeliciter (ut pleriſque ſapientibus videtur) deceptos, neglectis ſanctis Patribus & antiquis Doctoribus, ſequuntur.

CENTURIA PRIMA

Opinionum ſeu propoſitionum novitatem laxitatemque nimiam præ ſe ferentium.

Propoſitiones de Doctrina & Probabilitate.

PROPOSITIO PRIMA. Quæ circa fidem emergunt difficultates, eæ ſunt à veteribus eruendæ, quæ verò circa mores homine chriſtiano dignos à novitiis ſcriptoribus. *Reginaldus, atque ex ipſo Cellotius de Hierarchia l.* 8. *c.* 18.

2. Quod Doctores docent libris impreſſis, velle cenſetur Eccleſia, ſi non reclamet. *Baunius Th. Mor. tr.* 6. *n.* 312.

3. Hoc ipſo quòd Eccleſia ſcit ſuas leges ita à multis Doctoribus explicari, & tales explicationes permittit publicè imprimi & doceri, cenſetur ſuum præceptum ſecundùm eas moderari. *Maſcareñas. tr.* 5. *n.* 491.

4. Quæ-

4. Quælibet probabilis opinio tutam reddit conſcientiam in operando. *Eſcobar Th. Mor. to. 1 l. 2. Sect. 1. c. 2.*

5. Non ſolùm tunc judico opinionem habere probabilitatem, quando ille qui eam ſuſcitavit, probabilem eſſe affirmat & probabili ratione ſuffulcit: verùm etſi doctrina adducta à Doctore, nec à ſe, nec ab alio vera eſſe affirmetur, ſed gratia ſolùm argumenti fuit inducta .... addiderim, etſi ceteri Doctores illam reprobaverint poſitivè, ſi tamen eam non eſſe ſufficienter reprobatam alteri Doctori videatur, nec argumentum pro illa doctrina adductum ſatis eſſe ſolutum, probabilem poſſe reputari. *Idem ibidem in Præfat.*

6. Auctoritas unius Doctoris pii & docti reddit opinionem probabilem .... quia non eſt leve fundamentum. *Sanchez Oper. Mor. l. 1. c. 9. n. 6.* Addens *n.* 10. *&* 11. ad id non ſufficere doctorem antiquum niſi ſequacem habeat aliquem novum.

7. Puto ſufficere unum, tametſi contra innumeros Doctores is doceat, quando eſt doctus, rem ex profeſſo tractat, firmamque pro ſe rationem habet, nec habet aliquid contra ipſum convincens. *Tamburinus. l. 1. in Decal. c. 3. §. 3. referens Azor & Vaſquez.*

8. Tametſi rationes ipſius mihi non probentur in ſeipſis, viri magni auctoritas ſatis eſt magna ratio, ut judicem rationes illius eſſe probabiles. *De Rhodes diſput. 2. de Act. hum. q. 2. §. 1.*

9. Si pœnitens in praxi bona fide ſequatur ſententiam quæ à quibuſdam Doctoribus tamquam probabilis & tuta defenditur, Confeſſarius verò multo adhibito ſtudio eamdem improbabilem cenſeat; non obſtante ſua perſuaſione tenetur abſolutionem conferre. *Cardinalis de Lugo diſp. 22. de Pœnit. ſect. 2. Layman tr. 1. de conſc. c. 5. §. 2.*

10. Imprudenter procederet (ut Caſtro, Valentia, Vaſquez & alii notant) qui aliorum opiniones .... novas, ideò tantùm judicaret improbabiles, quia rationes contra eas aliquas haberet, quas ipſe non poſſet ſolvere, neque putaret ab aliis poſſe ſolvi. Quia perſuadere ſibi pru-

denter quiſque debet, multas ſibi rationes apparere
lubiles, quas facilè alii ſolvunt. *De Rhodes ibidem*
. poſt Sanchez, Vaſquez, & Sayrum. Ita etiam
mburinus, *loco citato*, §. 4.
11. Vir doctus ab alio conſultus, ipſi conſilium dare
eſt ſecundùm probabilem aliorum ſententiam, tamet-
am ipſi ſpeculativè falſam eſſe certò ſibi perſuadeat.
man ibidem n. 7.
12. Poterit modò juxta unam, modò juxta contra-
m opinionem conſulere. *Ibidem.*
13. Difficultas eſt, utrùm illud verum ſit, etiam in
teria Juſtitiæ, verbi gratia cùm aliquis interrogat, an
eatur ad reſtitutionem an non? Negat enim Valentia
ie reſponderi poſſe juxta ſententiam minùs probabi-
1. Affirmat verò Sanchez. . . . id licitum eſſe in
ni caſu. Meliùs tamen cum diſtinctione reſpondent
ſquez, Salas . . . . Si enim eum, à quo interroga-
, obligas ad reſtitutionem, non potes reſpondere
ta ſententiam minus probabilem, faciendo tuam. Quan-
autem illum deobligas, potes reſpondere juxta ſen-
tiam minùs probabilem. *De Rhodes* §. 3. *n.* 6. *Tam-
inus* §. 4. *n.* 15. & 16.
14. Diſtinctio de opinione in damnùm alterius, &
ea quæ non eſt in damnum alterius, fruſtrà adduci-
. Hoc ipſo quòd opinio probabilis eſt, pœnitens
eſt illam amplecti abſque culpa injuſtitiæ. *Vaſquez* 1.
7. 19. *art.* 6. *diſput.* 62. *c.* 7. *Azor. l.* 2. *c.* 17. *q.* 10.
15. Princeps imponens nova tributa, tenetur ſequi
nionem probabiliorem; ſubditis autem, quoad obli-
ionem ſolvendi, ſufficit ſequi opinionem probabilem.
quez opuſc. de reſtitut. c. 6. §. 3. *n.* 76.
16. Quando datur opinio probabilis ex parte ſubditi
d non teneatur obedire, etiamſi contraria ſententia
probabilior, licitum eſt ſubdito eam amplecti, quæ
gratior fuerit. *Sanchez l.* 6. *in Decal. c.* 3. *Caſtro
ao p.* 1. *diſp.* 2. *p.* 6.
17. Subditus probabiliter opinans quòd præceptum
erioris auctoritatem excedat, obedire non tenetur.
ao ibidem n. 6. *Ludovicus de Scildere de conſc. tr.* 2. *c.* 4.
55.
18. Prin-

4. Quælibet probabilis opinio tutam reddit conſcientiam in operando. *Eſcobar Th. Mor. to.* 1 *l.* 2. *Sect.* 1. *c.* 2.

5. Non ſolùm tunc judico opinionem habere probabilitatem, quando ille qui eam ſuſcitavit, probabilem eſſe affirmat & probabili ratione ſuffulcit: verùm etſi doctrina adducta à Doctore, nec à ſe, nec ab alio vera eſſe affirmetur, ſed gratia ſolùm argumenti fuit inducta..... addiderim, etſi ceteri Doctores illam reprobaverint poſitivè, ſi tamen eam non eſſe ſufficienter reprobatam alteri Doctori videatur, nec argumentum pro illa doctrina adductum ſatis eſſe ſolutum, probabilem poſſe reputari. *Idem ibidem in Præfat.*

6. Auctoritas unius Doctoris pii & docti reddit opinionem probabilem.... quia non eſt leve fundamentum. *Sanchez Oper. Mor. l.* 1. *c.* 9. *n.* 6. Addens *n.* 10. *&* 11. ad id non ſufficere doctorem antiquum niſi ſequacem habeat aliquem novum.

7. Puto ſufficere unum, tametſi contra innumeros Doctores is doceat, quando eſt doctus, rem ex profeſſo tractat, firmamque pro ſe rationem habet; nec habet aliquid contra ipſum convincens. *Tamburinus. l.* 1. *in Decal. c.* 3. §. 3. *referens Azor & Vaſquez.*

8. Tametſi rationes ipſius mihi non probentur in ſeipſis, viri magni auctoritas ſatis eſt magna ratio, ut judicem rationes illius eſſe probabiles. *De Rhodes diſput.* 2. *de Act. hum. q.* 2. §. 1.

9. Si pœnitens in praxi bona fide ſequatur ſententiam quæ à quibuſdam Doctoribus tamquam probabilis & tuta defenditur, Confeſſarius verò multo adhibito ſtudio eamdem improbabilem cenſeat; non obſtante ſua perſuaſione tenetur abſolutionem conferre. *Cardinalis de Lugo diſp.* 22. *de Pœnit. ſect.* 2. *Layman tr.* 1. *de conſc. c.* 5. §. 2.

10. Imprudenter procederet (ut Caſtro, Valentia, Vaſquez & alii notant) qui aliorum opiniones..... novas, ideò tantùm judicaret improbabiles, quia rationes contra eas aliquas haberet, quas ipſe non poſſet ſolvere, neque putaret ab aliis poſſe ſolvi. Quia perſuadere ſibi pru-

denter quiſque debet, multas ſibi rationes apparere
ɔlubiles, quas facilè alii ſolvunt. *De Rhodes ibidem*
ɾ. poſt Sanchez, Vaſquez, & Sayrum. Ita etiam
mburinus, *loco citato*, §. 4.

11. Vir doctus ab alio conſultus, ipſi conſilium dare
·eſt ſecundùm probabilem aliorum ſententiam, tamet-
ːam ipſi ſpeculativè falſam eſſe certò ſibi perſuadeat.
yman ibidem n. 7.

12. Poterit modò juxta unam, modò juxta contra-
m opinionem conſulere. *Ibidem.*

13. Difficultas eſt, utrùm illud verum ſit, etiam in
ıteria Juſtitiæ, verbi gratia cùm aliquis interrogat, an
ıeatur ad reſtitutionem an non? Negat enim Valentia
ıc reſponderi poſſe juxta ſententiam minùs probabi-
n. Affirmat verò Sanchez. . . . id licitum eſſe in
nni caſu. Meliùs tamen cum diſtinctione reſpondent
ıſquez, Salas . . . . Si enim eum, à quo interroga-
ː, obligas ad reſtitutionem, non potes reſpondere
xta ſententiam minus probabilem, faciendo tuam. Quan-
ı autem illum deobligas, potes reſpondere juxta ſen-
ntiam minùs probabilem. *De Rhodes* §. 3. *n.* 6. *Tam-
ɪrinus* §. 4. *n.* 15. *&* 16.

14. Diſtinctio de opinione in damnum alterius, &
ea quæ non eſt in damnum alterius, fruſtrà adduci-
r. Hoc ipſo quòd opinio probabilis eſt, pœnitens
ɔteſt illam amplecti abſque culpa injuſtitiæ. *Vaſquez* 1.
q. 19. *art.* 6. *diſput.* 62. *c.* 7. *Azor. l.* 2. *c.* 17. *q.* 10.

15. Princeps imponens nova tributa, tenetur ſequi
ɔinionem probabiliorem; ſubditis autem, quoad obli-
.tionem ſolvendi, ſufficit ſequi opinionem probabilem.
ıſquez opuſc. de reſtitut. c. 6. §. 3. *n.* 76.

16. Quando datur opinio probabilis ex parte ſubditi
ıòd non teneatur obedire, etiamſi contraria ſententia
probabilior, licitum eſt ſubdito eam amplecti, quæ
ɪ gratior fuerit. *Sanchez l.* 6. *in Decal. c.* 3. *Caſtro
ɪlao p.* 1. *diſp.* 2. *p.* 6.

17. Subditus probabiliter opinans quòd præceptum
perioris auctoritatem excedat, obedire non tenetur.
ɪlao ibidem n. 6. *Ludovicus de Scildere de conſc. tr.* 2. *c.* 4.
55. 18. Prin-

18. Princeps juſtè tributum imponere poteſt ſecundùm opinionem probabiliter affirmantem illud eſſe juſtum; & ſubditus juſtè poteſt tributum illud denegare ſecundùm probabilem opinionem oppoſitam affirmantem illud eſſe injuſtum: *Eſcobar Th. Mor. to.* 1. *l.* 2. *ſect.* 2. *c.* 6. *problem.* 18. referens Sanchez, Leſſium, Molinam, Filiutium.

19. Generatim dum probabilitate, ſive intrinſecâ ſive extrinſecâ quantùmvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus. *Tamburinus l.* 1. *in Decal. c.* 3. §. 3. *n.* 3. *Filiutius tr.* 21. *c.* 4. *n.* 28. *Amicus to.* 3. *diſp.* 15. *ſect.* 3. *n.* 49. *Roſmer de conſc. prob. q.* 2. *illat.* 1.

20. Satis eſt in omnibus caſibus conſtare probabiliter opinionem eſſe probabilem. . . . . Quia dum probabiliter puto hoc eſſe probabile, ſatis prudenter illud judicium in praxi ſequor. *Tamburinus ibidem n.* 8. cum Salas, Vaſquez & Sanchez.

21. Ut ſententiam ſequi poſſis, non eſt opus certò aut evidenter, ſed ſufficit probabiliter noſſe eſſe probabilem. *Maillot in Theſi Antverpiæ anno* 1673. *defenſa.*

22. Univerſaliter tam in materia fidei, quàm morum, licitum eſt ſequi quamcumque opinionem directè minùs probabilem minúſque tutam, etſi oppoſita ſit & credatur probabilior ac tutior. *Terillus in fundam. Th. mor. q.* 23. *aſſert.* 1. ſe reſtringens quidem ad minus probabilem; cujus practica probabilitas certa ſit operanti. Verùm *q.* 5. *aſſert.* 10. certò practicè probabile dicit, quidquid vir probus & peritus non leviter nec ex paſſione judicat probabiliter licitum.

23. Certum planè eſt licitum omninò eſſe, in quacumque materia ſequi opinionem probabilem, ſive illa ſit æqualiter, ſive magis, ſive minùs probabilis quàm oppoſita, ſive faveat libertati adverſus legem, ſive legi adverſus libertatem. Hæcque eſt ſententia illa benigna inter celeberrimos omnium Graduum, Ordinum, & Nationum Doctores poſt annum 1500. uſque ad ortum Janſeniſmi receptiſſima. *Plowdenus Jeſuita Anglo Leodienſis in Theſi defenſa* 26. *Maii* 1698.

24. U-

24. Uſus opinionis directè minùs probabilis minúſque ...tæ, non ſolùm eſt licitus & ab omni peccati periculo ...motus, ſed ſubindè animarum ſaluti admodum opor-...nus. *Darellus in Theſi apud Anglo-Leodienſes defenſa ...no 1676. concluſ. 15.*

25. Unusquiſque varius eſſe poteſt in actionibus ſuis, ...odò opinionem unam in praxi ſequendo, modò con-...adictoriè oppoſitam, dum utraque probabilis eſt; ho-...cque unam ſequi poteſt, v. g. tributum exigendo ſecun-...m opinionem de juſtitia illius, & momento ſequenti ...d fraudando ſecundùm oppoſitam opinionem, quæ di-...t illud eſſe injuſtum. *Tamburinus c. 3. §. 5. n. 1. 2. 3. &* ...

26. Ille qui conſulitur meliorem ſe geret conſiliarium ...pe id conſulens quod facilius & cum minori incom-...odo præſtari poteſt. *Eſcobar in Proœmio, Exam. 3. c. 6.*

27. Quæſierim an inter opiniones probabiles detur u-...a ſecurior ac tutior alterâ? Hoc eſt, an majus pericu-...m incidendi in culpam poſſit inveniri, unam opinio-...m ſectando quàm aliam? Negativè reſpondeo. *Eſ-...bar Th. mor. t. 1. l. 2. ſect. 1. c. 2. probl. 34.*

28. Numquam periculum erit corruptionis; quando ...quis ſequetur id quod videbitur commodius, modò ...obabilis opinio doceat id eſſe licitum. *De Rhodes ſect.* ... *§. 2. in fin.*

29. Illud commune dictum, *In dubio tutior pars eſt* ...*enda*, ita intelligendum eſt, quòd tutior pars ſit de-...nare in partem magis favorabilem. *Martinon diſp. 14. act. hum. ſect. 4.*

30. Dum infidelis ſibi perſuaſum habet, ſuam ſectam ...e probabilem, quamvis vera & catholica fides videa-... ipſi probabilior, extra articulum mortis non tenetur ...am & catholicam amplecti. *Sanchez l. 2. in Decal.* ...*1. n. 6.*

31. Ne in mortis quidem articulo ad id tenetur; ſed ...m tunc opinionem minus probabilem ſequi poteſt. ...*ſtro Palao tom. 1. tr. 4. diſp. 1. p. 12. n. 14. Eſcobar tr.* ...*em. exam. 3. c. 6. n. 30.*

32. Puer baptizatus non peccat, credendo hæreſi ſibi pro-

propoſitæ; & quam à parentibus doctus eſt, niſi habeat argumenta convincentia & probabilitatem excedentia de falſitate ſuæ ſectæ. Quamdiu enim probabilis eſt, non peccat eam ſequendo. *Erardus Billius tr.* 3. *c.* 2.

33. Hinc fit quòd multæ puellæ uſque ad vigeſimum annum vix cenſeri poſſint hæreticæ. Quis enim dicet eas non habere argumenta probabilia ſuæ ſectæ? At nemo peccat ſequens opinionem probabilem. *Idem ibidem.*

34. Judex in ferenda ſententia non tenetur ſequi opinionem quam judicat eſſe probabiliorem. *Martinon ubi ſupra ſect.* 5. *n.* 56. referens Salas *tr.* 8. *diſp.* 7. *ſect.* 12.

35. Si Judex reputaret utramque opinionem æque probabilem, licitè poſſet propter amicum judicare, ſecundùm illam quæ amico favet. *Valentia in* 2. 2. *diſp.* 5. *q.* 7. *p.* 4.

36. Poſſet etiam propter amicum, modò ſecundùm unam, modò ſecundùm alteram opinionem judicare. *Idem, ibidem*, cumque ipſo Sanchez & Filiucius.

37. Judex tam ſupremus, quàm inferior, ceteris paribus ex parte facti, poteſt judicare ſecundùm opinionem probabilem ex parte juris, relictâ probabiliore, ac proindè ferre ſententiam pro ea parte, cui minùs probabiliter favent jura, leges & rationes. *Salas ubi ſupra n.* 116. *&* 118. *Fagundez, de præcept. Eccleſ. p.* 2. *l.* 3. *c.* 4. *n.* 1. *Martinus del Rio diſquiſit. magic. l.* 5. *q.* 1. §. *Quotieſcumque. Eſcobar t.* 1. *l.* 2. *ſect.* 2. *c.* 6. *probl.* 14. *Martinon diſp.* 14. *ſect.* 5. *n.* 56.

39. Quid ſi alter poſſideat? tunc, ex mea ſententia non poteſt... Dixi ex mea ſententia..... nam ex bonorum Auctorum opinione poſſe video. *Idem ibidem.*

40. Tametſi quiſpiam ex principiis intrinſecis certum putet, quòd Judex in æquali utrimque probabilitate, non poſſit rem cui maluerit adjudicare; nihilominus ex principiis extrinſecis, propter bonorum Doctorum auctoritatem, aſſerentium in hoc caſu poſſe Judicem pro ſuo amico, ſi maluerit, ſententiam pronuntiare, cenſere poteſt eſſe probabile, adeoque tutum in praxi.

, Judicem id poſſe; *Tamburinus ibidem.* Sic enim currit: „ Judex in æquali utrimque probabilitate, non poteſt, ut ego certum puto, rem cui maluerit adjudicare .:.. Dixi, *Ut ego certum puto:* nam propter extrinſecam bonorum Doctorum auctoritatem, aſſerentium, in hoc caſu poſſe Judicem pro ſuo amico, ſi maluerit, ſententiam pronuntiare, poteſt id ut probabile, ſi velit, amplecti.

41. Hunc licitum probabilitatis uſum plerique è Sotate Theologi adeò extendunt, ut illi etiam ex illis præ-ui, qui ex principiis intrinſecis & directis, videntur nonnullis rigidè ſentire, per reflexa probabilitatis prin-ia deſtruant, quod per directa ædificant, per reflexa cuſantes quod per directa damnarant, & per reflexa plectentes laxas nonnullorum opinationes, quas per di-cta improbarant. Conſtat id non ſolùm in Tamburi- proximè laudato, ſed & in Suarezio Theologorum cietatis principe, qui licèt to. 4. in 3. p. diſp. 25. ſect. ſtatuat, hominem cum ſola attritione formidoloſa r Sacramentum pœnitentiæ juſtificatum, teneri nihi-ninus in articulo mortis ad eliciendum divinæ dile-onis actum; addit tamen, quòd „ ſi contingeret hominem in eo caſu mori ſine actu amoris .... & ſine novo peccato.... quia illum omiſit ex probabili ignorantia obligationis ſeu juris. . . . homo ille ſalvare-tur. . . . quia tunc neceſſitas talis actus non eſt me-dii, ſed præcepti; à cujus tranſgreſſione tunc excu-ſabitur propter illam probabilem juris ignorantiam. ipſum conſtat in Filiutio, (qui unus eſt ex 24. ſenio-us Eſcobarianis) qui licèt tr. 22. de præcepto fidei, i & charit. c. 9. ſpeciale agnoſcat præceptum diligen-Deum aliquoties in vita, & in articulo mortis; num. 7. à peccato excuſat omittentem tunc actum dilectio-, ſi ob autoritatem Azorii & Sancheſii probabiliter et dilectionis præceptum iſtis temporibus non obli-e. Verum enim verò an iſta ſit ſapientia carnis con-ntias pro libero dirigens, conſcientiæque libertatem ndam inducens, moralemque chriſtianam proble-icam cum Eſcobario faciens, *Eſt & non eſt: Licet & non*

non licet: Peccat & non peccat: Tenetur & non tenetur: an ſapientia Chriſti, judicet Apoſtolus: *An quæ cogito*, inquit, *ſecundùm carnem, cogito, ut ſit apud me, eſt & non? Fidelis autem Deus quia ſermo noſter. . . non eſt in illo* EST *&* NON. *Dei enim Filius Jeſus-Chriſtus.. non fuit* EST *&* NON, *ſed* EST *in illo fuit.* 2. Cor. 1. 17.

42. Quando de Sacramentorum valore agitur, v. g. quando eſt probabile aliquam materiam aut formam validam eſſe, & eſt probabilius illam eſſe invalidam, tunc per ſe loquendo, ſi ſola Sacramenti agatur reverentia, poteſt quilibet ſequi ſententiam probabilem; æquè in hac materia, ſicut in aliis. Per accidens autem non licet, quando præceptum Eccleſiæ obſtat vel prohibet proximi charitas. *De Rhodes loc. cit*, §. 3. *Coroll.* 6. *referens Vaſquez & Sanchez.*

43. Si quis probabiliter credat ſe jam confeſſum de illo mortali, vel ſe non commiſiſſe tale peccatum...... non tenetur ad confeſſionem illius, etiamſi fortè probabilius ſit conſenſiſſe vel peccaſſe mortaliter, vel confeſſum non fuiſſe. *Dicaſtillo de confeſſ. tr.* 4. *diſp.* 9. *dub.* 8. *n.* 134. *referens Suarez, diſp.* 22. *de pœnit. ſect.* 9. *Sanchez, Filiutium, Baunium & Joannem de Lugo.*

44. Si non obſtet Eccleſiæ uſus & conſuetudo recepta; & in adminiſtratione ſacramenti ſit varietas opinionum probabilium, ſive circa materiam ſive circa formam, licitum eſt ſequi opinionem probabilem, & ex illa colligere judicium conſcientiæ, quòd liceat ita adminiſtrare ſacramentum; etiam pro parte minus tuta, in qua poteſt eſſe periculum efficiendi ſacramentum irritum, aut effectum illius, ſi ſolam attendamus reverentiam debitam ſacramento, ut dixi. *Vaſquez in* 1. 2. *q.* 19. *a* 6. *Diſp.* 63. *c.* 2.

45. Si is qui recipit ſacramentum vult accedere cum ſola attritione, (formidoloſa utique) cùm poſſet accedere cum contritione, non ſit contra charitatem ei debitam, ſi ei hoc modo diſpoſito conferatur beneficium abſolutionis. *Vaſquez ibidem & Sanchez*, qui tamen articulum excipit mortis.

46. Sacerdos qui probabiliter exiſtimat ſufficienti ſe po-

oteſtate præditum ad excipiendas confeſſiones, etiam probabilius exiſtimet oppoſitum, talis nullo modo peccabit audiens confeſſiones, ut optime Suarez. *Sanchez ib. 1. c. 9. n. 34. & 35.*

47. Quamvis ſacerdos ille careat jurisdictione in mortalia, quia tamen in confeſſionibus ſemper quisquam fatetur aliqua venialia cum mortalibus, mortalia cum illis indirectè & per accidens virtute illius abſolutionis remittentur: atque excuſabitur pœnitens ab eis iterum confitendis, ratione juſtæ ignorantiæ, eo quod juxta opinionem probabilem credatur vera illius ſacerdotis abſolutio. *Sanchez ibidem.*

48. Licitum eſt medico applicare medicamentum, quod putat probabile, ſaltem per extrinſeca principia, eo omiſſo, quod ſibi probabilius & ſecurius videtur. *Salas ſuprà diſp. 1. ſect. 14. n. 136. Caſtro Palao to. 1. diſp. 2. p. 9. n. 8. Eſcobar Th. Mor. to. 1. l. 2. ſect. 2. c. 6. problem. 31.*

49. Profeſſor docere poteſt probabiles opiniones, etiam prætermiſſis probabilioribus, ſecluſo ſcandalo. *Tamburinus l. 1. in Decl. c. 3. §. 4.*

50. Non ſolùm non peccabit mortaliter talis profeſſor, imo nec venialiter; licet enim cuique ſequi ſententiam probabilem. *De Rhodes q. 2. ſect. 3. §. 3.* & apud ipſum Caſtro contra Sanchem, qui putat id eſſe peccatum veniale, & Suarem, qui putat eſſe mortale.

51. Cuivis licitum eſt varios adire Doctores, donec inveniatur qui reſpondeat ad libitum, dummodò recta ſit intentio nihil utique faciendi niſi probabiliter licitum. *Sanchez l. 1. in Decal. c. 9. n. 4. Caſtro Palao p. 3. n. 6. Eſcobar l. 2. n. 58.*

De peccatis & occaſionibus peccatorum.

52. Comedere & bibere uſque ad ſatietatem abſque neceſſitate, ob ſolam voluptatem ſeu delectationem cibi & potus, modò non obſit valetudini, nullum eſt peccatum, quia licitè poteſt appetitus naturalis ſuis actibus frui. *Eſcobar tr. 2. exam. 2. n. 102.*

53.

53. Multi graves Theologi docent non magis in vitio eſſe guſtus voluptatis ſine neceſſitate conſectari, quàm auditus, odoratus, aſpectus. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 136.

54. Opus conjugii ob ſolam voluptatem exercitum omni penitùs caret culpâ ac defectu veniali. *Eſcobar tr.* 7. *exam.* 9. *n.* 164.

55. Ornatus corporis, ſi fiat non malo fine, ſed ob naturalem faſtûs inclinationem, aliquando nullum eſt peccatum. *Eſcobar. tr.* 1. *exam.* 8. *n.* 5.

56. Non apparet cur non liceat operari præcisè propter honorem cum debita moderatione. *Burghaber centuria* 1. *caſu* 40. *ad quartum.*

57. Ambitio peccatum eſt ex genere veniale tantùm. *Eſcobar tr.* 2. *exam.* 2. *c.* 5. *n.* 56.

58. Licitum eſt concionatoribus primarias ambire cathedras ob finem perveniendi ad epiſcopatum per viam æſtimationis & meritorum. *Anonymus Jeſuita, in difficultatibus propoſitis Illuſtriſſimo D. Archiepiſcopo Rothomagenſi.*

59. Licitum èſt quærere ſibi quodcumque Beneficium annexam habens curam animarum. *Idem ibidem.*

60. Invidia peccatum eſt, quod licèt (Auguſtino teſte) contrarium ſit charitati, ſi ſit de bono ſpirituali, mortale eſt; at de temporali, eſt tantùm veniale. Quia bonum temporale ita minutum eſt, & tam parvi præ cæleſtibus momenti, ut apud Deum & Sanctos pro nihilo pendatur. *Baunius in ſumma pag.* 123. *edit.* 6. Qui tamen alibi pro ejuſmodi bono permittit invaſorem occidere.

61. Avaritia eſt inordinatus amor divitiarum; ſolùm venialis eſt culpa. *Eſcobar loco cit. n.* 19.

62. Quodnam peccatum gula eſt? Ex genere ſuo veniale. *Idem ibidem. n.* 56.

63. Sæpè cibo & potu implere ſe ad vomitum, & hunc ideò ſubindè procurans, ut iteratò comedere & bibere poſſit, non peccat mortaliter, ſecluſo ſcandalo & aliis. *Burghaber caſu* 64.

64. Quæres, quomodo ſit theologicè deſcribenda ebrietas?

rietas? Reſpondeo, hoc modo: ebrietas eſt exceſſus n potu inebriante voluptatis cauſâ, donec rationis uſus adimatur..... Unde, propriè, formaliter & theologicè loquendo, non eſt ebrius, qui ob aliam cauſam, quàm ob voluptatem, privavit ſe ratione per potum..... *Gobat. to.* 3. *tr.* 5. *c.* 5. *ſect.* 2.

65. Hinc refutatur Sylvius, qui negat in definitione ebrietatis neceſſariò ponendas eſſe illas duas particulas, *voluptatis cauſâ*, ſed illum propriè & theologicè eſſe ebrium, qui potavit voluntariè uſque ad privationem uſus rationis, ſive interim, quod potando quæſivit, ſit delectatio, ſive amici complacentia, ſive è morte quæ ipſi intentatur, evaſio, ſive aliquid aliud. *Ibidem.*

66. Ad valetudinem conſervandam, & recuperandam, fas eſt vino ſopire rationem, ut explicabo infrà; cur non etiam ad effugiendum grave fuſtuarium? *Ibidem c.* 18. *ſect.* 1. *n.* 9.

67. Infero illum non peccaturum mortaliter contra ſobrietatem, qui ſe voluntariè inebriaret, ſciens ſibi ſuppetere pulverem, quo ſumpto rediturus ſit ad rationem, infra breviculum tempus. *Ibidem c.*6. *n.*41.

68. Non eſt peccatum inebriare ſe ex præſcripto medicorum, ſi aliter ſanitas recuperari non poſſit. *Buſembaum l.* 5. *de peccat. c.* 3. *dub.* 5. *a.* 2.

69. Nec eſt peccatum ſi quis ad id cogatur intento enſe. *Idem ibidem*, referens Leſſium, Azorium, Reginaldum, Baldellum.

70. Si grande malum non poſſit aliter impediri, niſi author inebrietur, eſt licitum eum inducere ad ebrietatem, ſaltem quæ non ſit ipſi voluntaria. *Ibidem.*

71. An verò liceat etiam ad voluntariam? Dubium eſt. Leſſius affirmat: Layman rectiùs negat.

72. Sunt excuſandi caupones, quando volentibus ſe inebriare affatim vinum præbent, ideo quod timeant probabiliter, ne ab iis afficiantur contumeliis, ſi negent, aut quando timent, ne, moroſè negando, minuatur numerus & affluxus hoſpitum. *Gobat loco cit. c.* 13. *ſect.* 5. *n.* 47.

73. Eventus mali qui accidunt in ebrietate commu-

niter ſunt à caſu, & ita non debet homo eos præcavere. *Vaſquez in* 1. 2. *diſp.* 127. *c.* 3. *n.* 9.

74. Multa dicta & facta ebriorum non reputantur peccata, quæ alioquin eſſent...... Qualia ſunt dicta vel facta contumeliæ ex quibus non ſequitur ullum detrimentum...... ſicut & alia peccata quæ poſtulant ſcienter fieri, ut imputentur. Hujuſmodi eſt peccatum blaſphemiæ, infidelitatis & perjurii. *Idem ibidem n.* 11.

75. Etiamſi eventus ſoleant eſſe frequentes ei qui inebriatur; ſi tamen tempore quo inebriari voluit, non habuit ullum dubium aut cogitationem de illis, nec in ſpecie, nec in genere, minimè imputantur culpæ: quia procedunt ex quadam inadvertentia naturali, ac proindè, nec in ſe, nec in ſua cauſa liberi ſunt. *Sanchez l.* 1. *in Decal. c.* 16. *n.* 42. referens Vaſquez.

76. Tres ſunt ſententiæ de peccatis in ebrietate commiſſis.

Prima, cenſeri peccata, non in ſe propriè loquendo, ſed in ſua cauſa.

Secunda, eſſe peccata in ſe, non tamen diſtincta malitia à malitia ſuæ cauſæ, ſed dici peccata denominatione & imputabilitate extrinſeca, quam contrahunt ex præterita negligentia voluntaria.

Tertia non eſſe peccata, etiam denominatione extrinſecâ...... ſed eſſe ſolùm quoſdam voluntatis præcedentis effectus: undè infert Vaſquez non eſſe neceſſarium exprimere in confeſſione ea peccata, ſed ſatis eſſe exprimere cauſam datam non opponendo diligentiam ad ea præcavenda, cùm præviſa fuerunt. Omnes has tres ſententias cenſeo ſatis probabiles, & tutò amplecti poſſe. *Sanchez n.* 45. *& ſeqq.*

77. Quòd ſi, cùm inebriari vult, advertat peccata & pericula indè conſurgentia, tunc imputabuntur culpæ, ſi non adhibeat prudentem & cautam diligentiam, ne aliquid eorum eveniat; eâ autem adhibitâ, etſi poſteà eveniant minimè imputabuntur. Nec ſimiliter imputabuntur, quando juxtà temporis & loci circumſtantias nullum apparet periculum, & ideò nulla diligentia ad id cavendum allata eſt. *Sanchez ibidem n.* 42. *cum Vaſquez c.* 3. *n.* 8. 9. 10.

78. Quamvis ebrietas ſit mortalis, ſi negligentia vi-
ındi fuit levis, erunt venialia, ut benè docet Leonardus
.eſſius lib. 4. de juſt. cap. 3. *Sanchez loco cit.*

79. Fateor raro contingere ut quis...... ſpecialiter
:ediæ peccato delinquat. *Eſcobar tr. 2. exam. 2. num.*
05.

80. Sodomia ex ſuo genere minus peccatum eſt fur-
ı triginta regalium. *Vaſquez in 1. 2. q. 72. a. 4. §.*
't. Amadeus Guimenius tr. de peccat. propoſ. 12. & in
bello ſupplici ad S. Congreg. c. 2. §. 3.

81. Per ſe, atque ut communiter fit, ebrietas eſt
ravior fornicatione. *Steyartius in reſponſ. ad art. ſibi*
bjectos a. 8.

82. Habens voluntatem peccata omnia venialia
ommittendi, non peccat mortaliter. *Granadus 1. 2.*
ntroverſ. 6. tr. 2. diſp. 2. ſect. 7. & probabile cenſet
ſcobar *Th. Mor. l. 3. p. 83.*

83. Clericus recitans horas de præcepto in peccato
ıortali, & cum propoſito actuali peccandi mortaliter,
on peccat. Quia voluntas colendi Deum ſtat cum
to propoſito. *Sanchez op. Mor. l. 7. c. 2. dub. 9.*

84. Herus & ancilla neceſſariò ſeparandi non ſunt;
lapſus ipſorum penè quotidiani non ſint, ſed ſemel
iterum ſingulis menſibus ſimul peccent, nec ab invi-
:m ſine gravi detrimento disjungi poſſint. *Baunius*
ſumma Gallica. pag. 1082.

85. Etiamſi peccandi occaſio ſit quaſi certa, non eſt
:eceſſariò deſerenda, ſi pœnitens eam deſerere non
ıſſit, quin ſermonem populo det, & incommodi ali-
ıid accipiat. Quia præceptum deſerendi non obligat
caſu talis neceſſitatis. *Ibidem n. 1083. & 1084.*

86. Quando juſtæ & rationabiles cauſæ non tollendi
ædictam occaſionem (proximam) ſubſiſtunt, etiamſi
·pe reincidat pœnitens, non cogendus eſt illam tolle-
occaſionem, v. g. dum tolli non poteſt abſque gravi
mno, in fama, vel pecunia. *Dicaſtillo tr. 8. de pœ-*
t. diſp. 10. dub. 23. cum Suarez, Sanchez, Salas,
ilao, Lugo &c.

87. Docent Theologi, non eſſe dimittendam pro-

feſſionem, in qua periculum eſt Deum ſæpius offendendi, animamque ſuam perdendi, ſi profeſſio illa facilè dimitti non poſſit, *Apologia Caſuiſtarum pag.* 48.

88. Cauſam juſtam non deſerendi proximam occaſionem, Suarez, Sanchez, Lugo, Arriaga & alii apud Boſco de pœnit. diſp. 7. n. 272. eſſe cenſent, quando deſeri non poteſt abſque gravi damno, ſpirituali vel temporali, v. g. (uti Baunius exemplificat Th. Mor. tr. 4. de pœnit. q. 14. n. 93.) abſque gravi damno in fama, honore, pecunia.

89. Eam deſerere compellendus non eſt famulus, qui manet apud hæreticum, in occaſione proxima tranſgrediendi Eccleſiæ præcepta, vel adhærendi damnatis hæreticorum dogmatibus, neceſſitate compulſus, ob defectum alterius conditionis, ſeu famulitii. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 48.

90. Eorum ego lubens ſubſcribo ſententiæ, qui aiunt poſſe omnes ad infideles expeditionem facere, ut converſioni earum dent operam, cum manifeſto peccandi periculo. *Baunius.*

91. Licere item ſingulis lupanar ingredi, ad odium peccati ingenerandum meretricibus, etſi metus ſit, ac verò etiam veriſimilitudo non parva, eos peccaturos; eo quòd malo ſuo ſæpè ſunt experti, blandis ſe mulierc ularum ſermonibus ac illecebris flecti ſolitos ad libidinem. *Baunius Th. Mor. p.* 1. *tr.* 4. *de pœnit, q.* 14. *referens Caſtro Palaum & Salas.*

92. Sequitur ex dictis abſolvi poſſe fœminam, quæ domi ſuæ virum excipit, cum quo ſæpè peccat, ſi eum honeſtè inde non poteſt ejicere, aut cauſam aliquam habet eum retinendi, dummodo firmiter proponat ſe cum eo amplius non peccaturam. *Ibidem n.* 94.

93. Excuſamus fratrem habitantem...... in eadem domo parentum cum ſorore, licèt hab tatio illis fortè ſit cauſa peccandi: quia ejuſmodi occaſio..... non eſt voluntariè aſſumpta. *Tamburinus l.* 3. *c.* 1. § 5. *n.*4.

94. Cauſæ juſtæ excuſantes eos qui verſantur in occaſione proxima patiendi pollutionem, eæ illæ ſunt, quæ bona fide apparent neceſſariæ utiles, imò & commodæ

modæ corpori, vel animæ, etiam ubi nec neceſſitas, nec utilitas adeſt. *Idem l. 7. c. 3. §. 5. n. 52.*

95. Si pœnitens nolit deſerere occaſionem proximam, v. g. famulus, dum conductus eſt, familiam in qua peccat cum domeſtica; caupo, qui conſuetudinem habet ſe inebriandi &c, poteſt abſolvi. Quia licitum eſt juſta de cauſa, prout in his caſibus, exponere ſe occaſioni peccandi proximæ, dummodo abſit voluntas peccandi. *Franciſcus Jacops è Soc. Jeſu S. Th. Duaci Profeſſor, in q. Theolog. An & quando neganda ſit, aut differenda abſolutio.*

96. Si occaſio proxima peccandi deſeri nequeat abſque jactura temporali notabili, prout nequeunt caupo, auriga, chirurgus, qui peccare ſolent in ſua arte, nec aliam noverunt; ſi nulla ſit emendatio, & bis terve abſolutio ipſis in eo ſtatu conceſſa fuerit, nonnulli dicunt etiam in hoc caſu ſemper abſolvendos, nec cogendos ad deſerendam occaſionem proximam. Quia ſi dolor appareat efficax, recuſatio qua nolunt vitare occaſionem proximam, non videtur contraria huic dolori; quandoquidem manere in tali occaſione non ſit per ſe peccatum. Aliàs ne quidem licitum fuiſſet manere vel prima vice. *Idem ibidem.*

97. Si concubinus nequeat dimittere ſuam concubinam ſine jactura centum aureorum, ſeu ducatorum, poterit Confeſſarius pro re nata amplecti ſententiam Joannis Sancii, abſolutè ſcribentis, illum qui ſuæ concubinæ dedit mutuos centum aureos, eos, ſi dimitat, non recepturus, haud teneri eam dimittere. *Gobat de pœnit. tr. 7. n. 532.*

98. Vel ſequi poterit ſententiam Oviedi, eam doctrinam ſolùm admittentis reſpectu hominis habentis tantùm neceſſaria ad parcè vivendum; non autem reſpectu mediocriter divitis. *Ibidem.*

99. Fas eſt permanere in occaſione proxima (id eſt in qua conſtitutus certò moraliter quis eſt peccaturus, novo peccato mortali, prout explicat n. 525.) ſeu etiam adire occaſionem proximam, quando grave.... malum corporis, honoris aut fortunarum aliàs foret perferendum. *Ibidem n. 529.*

100. Gravi ex cauſa poteſt quis ſe committere moraliter certo periculo peccandi. *Gobat to.* 3. *tr.* 5. *c.* 45. *n.* 49.

CENTURIA SECUNDA.

De peccatis ignorantiæ, inadvertentiæ & conſuetudinis pravæ.

101. AD peccandum formaliter, neceſſaria eſt actualis reflexio, ſeu advertentia & cogitatio, vel ſaltem actuale dubium, vel ſcrupulus de malitia actionis. *Vaſquez in* 1. 2. *diſp.* 123. *c.* 2. ſequaces habens Suarezium, Leſſium, Sanchem, Salas, Granadum, Filiutium, Tannerum, Amicum, Caſtro-Palaum, Card. de Lugo, Arriagam, Ovideum, Baunium, Hurtadum, Comptonum, Terillum, & omnes penè Societatis Scriptores.

102. Quidam dicunt ſufficere advertentiam virtualem, ſeu interpretativam, ut ignorantia & inadvertentia, ſeu oblivio cenſeatur vincibilis, non appoſita diligentia ad ea vincenda, nec excuſet à præcepti tranſgreſſione. Appellant autem conſiderationem virtualem, quoties, etſi ratio actu non conſideravit malitiam objecti, potuit tamen morali potentiâ & debuit malitiam objecti conſiderare. At probabilius exiſtimo, ad ignorantiam, inadvertentiam, ſeu oblivionem, ſive juris, ſive facti, cenſenda invincibilia, ſufficere ut nulla notitia, nec ſpecialis, nec confuſa, nec aliqua dubitandi ratio in univerſum, aut particulariter occurrat. *Sanchez l.* 1. *in Decal. c.* 16.

103. Quare nullum peccatum mortale in voluntatis conſenſu cenſeo, niſi cogitatio aliqua præceſſerit & conſideratio expreſſa (quam actualem vocant) malitiæ moralis, vel periculi, vel ſaltem expreſſa aliqua dubitatio vel ſcrupulus..... Quòd ſi nihil horum præceſſerit, ignorantia, inadvertentia ſeu oblivio cenſentur omninò naturalia & invincibilia. Et ſic.... non ſatis eſt cognitio illa virtualis ſeu interpretativa. *Sanchez ibidem*, referens

ferens Suarezium & Vaſquezium (duo Societatis luminaria magna) quos ſequuntur *Layman l.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *n.* 6. *Filiutius tr.* 21. *c.* 2. *n.* 371. *&* 376. *Martinon tr.* 2. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 14. *Eſcobar in princip. Th. Mor. tr.* 1. *exam.* 2. *c.* 6. *& tr.* 2. *exam.* 1. *c.* 3. *n.* 8. *Terillus in Reg. Mor. q.* 63. *n.* 11. (quem ſequuntur Jeſuitæ Anglo-Leodienſes paſſim, uti demonſtrat Denuntiator doctrinæ ipſorum) *De Rhodes diſp.* 2. *de peccat. q.* 1. *ſect.* 1. §. 2.

104. Ignorantia cenſetur invincibilis atque ita excuſans à peccato ex ea commiſſo, quando ignoranti nulla ſubit actualis advertentia vel conſideratio ejus auferendæ. *Vaſquez loco citato.*

105. Idque etiamſi initio cauſam culpabilem ignorantiæ dederim, ſi periculum non adverti illius incurrendæ. *Ibidem n.* 30. *&* 31.

106. Nec obeſt quòd qui incipit v. g. legere librum hæreticum, animadvertens & cogitans actu eſſe hæreticum, videatur peccare toto tempore quo legit; eſto in decurſu non cogitet eſſe hæreticum; & proinde non adſit actualis libertas reſpectu lectionis ut malæ, licèt adſit reſpectu lectionis ut eſt lectio. Rectè enim negat Card. de Lugo diſp. 16. de pœnit. ſect. 9. n. 460. totam illam actionem eſſe peccatum mortale, ſed tantùm ſecundùm illas partes, ſecundùm quas habuit advertentiam, adeóque libertatem. *Gobat tr.* 6. *de pœnit. n.* 356.

107. Conſenſus voluntatis in objectum malum quantumvis longo tempore duret, non eſt peccatum mortale; niſi præceſſerit actualis cogitatio malitiæ mortalis. *Vaſquez loc. cit. diſp.* 107. *n.* 3. Et debet actualis illa cogitatio durare toto tempore quo durat conſenſus mortalis, uti proximè dixerunt Lugo & Gobat.

108. Numquam fit peccatum ſine conſcientiæ reprehenſione ex parte intellectus, quæ conſiſtit in cognitione mali aut periculi; licèt ſæpiùs fiat peccatum ſine timore & cruciatu conſcientiæ ex parte voluntatis; quando videlicet quis ex prava conſuetudine peccans, non terretur à peccatis. *Idem ibidem ad* 3. *object.*

109. Peccatum contra legem nullum admittimus, ſi non ſit contra conſcientiam, ſaltem dubiam & inquietam. *P. de Reux in Theſi quam in Collegio Lovanienſi Societatis Jeſu oppoſuit Theſi Steyartianæ de peccat. ignorant.*

110. Conſcientia circa peccatum intrepida (id eſt quâ quis abſque formidine credit ſe non peccare) excuſat à peccato. *Theſis in Collegio Aquenſi Societ. coram Parlamento defenſa die 4. Julii 1686.*

111. Si homines perditi, conſummatæque malitiæ peccatores omni careant lumine cognitioneque malitiæ, dum blaſphemant, ſuiſque diſſolutionibus ſe totos dedunt, contendo cum Theologis, ipſos actionibus iſtis non peccare, quæ brutis animalibus magis propriæ ſunt, quàm hominibus. Abſque libertate namque non eſt peccatum. Ad hoc verò ut libertas adſit, adeſſe oportet notitiam bonitatis & malitiæ, quæ in propoſito continetur objecto. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 38.

112. Gratiâ verè ac plenè ſufficiente nemo caret, dum peccat: alioquin non peccare non poſſet. Et hoc de fide eſt. Illa autem in motione interiore vel cordis vel mentis poſita eſt. Sine omni proinde cognitione peccati non eſt: aliàs peccatum ut tale vitare homo non poſſet (cùm fieri nequeat ut quis aliquid ut malum fugiat niſi malum eſſe cognoſcat) neceſſariò proinde peccaret: quòd hæreticum eſt. *Honoratus Fabri in Apologet. Societ. p. 1. pag. 251. edit. Lugdun.*

113. Quiſquis abſque ulla oppoſiti formidine, vel advertentia ad ullam malitiam, judicat actionem non eſſe malam, non peccat eam ponendo, ſivè id judicet evidenter, ſivè tantùm probabiliter, ſivè verè, ſivè falsò, ſolidâ vel non ſolidâ ratione. *P. Maillot in Theſi anno 1673. defenſa, in Collegio Antverp. Societ. concluſ.* 8.

114. Ignorantia eſt invincibilis, à peccato proindè excuſans, quandocumque adhibitâ diligentiâ, malitia actionis certò non innoteſcit, quandocumque proindè probabile eſt (probabilitate certâ, licèt minore) actionem non eſſe malam nec prohibitam, licèt prohibitam

eſſe

eſſe probabilius appareat. *Terillus de Reg. Mor. q.* 2. *n.* 138. & 140. & *q.* 67. *n.* 28. & *in fundam. Th. mor. q.* 16. *n.* 3. & 4. cumque ipſo omnes Probabiliſtæ.

115. Non ſuperatur ignorantia legis per apprehenſiones, aut per motiva probabilia, aut etiam per judicium incertum de illius exiſtentia, ſed ſolùm per hoc quòd certò moraliter innoteſcat. *Idem citato n.* 140.

116. Si præſens inconſideratio ſit effectus negligentiæ prioris, tunc quidem non negamus, tam ipſam inconſiderationem, quàm opus ex illâ cauſatum, eſſe effectus peccati; &, ſi velis, eſſe & denominari peccata; ſed nullam propriam imputabilitatem habent. *Idem* 4. 63. *n.* 11.

117. Ignorantia à peccato inducta non eſt voluntaria, nequidem indirectè, niſi aliqua cogitatio de ignorantia incurrenda, deque obligatione eam depellendi præceſſerit. *Idem q.* 62. *n.* 17. & *q.* 65. *n.* 13.

118. Mala, quæ ab ignorantia per peccatum inducta, abſque actuali malitiæ advertentia proveniunt, non ſolùm non ſunt ratione ſui mala & imputabilia, ſed nec ratione illius ignorantiæ. Quia nec ignorantia illa, nec mala ab illa provenientia, ullatenus fuerunt voluntaria. *Ibidem n.* 47.

119. Fatemur enim ignorantiam ſæpè eſſe voluntariam, adeóque imputabilem; ſed eam non aliter voluntariam eſſe admittimus, quàm ſi antecedenter aliqua de illius vitatione obligatio menti occurrerit. *Ibidem n.* 13.

120. Si Clericus beneficiarius, ludo, aut amoribus impudicis implicatus, horarum recitationem omittat ex oblivione proveniente ex nimia illa implicatione, eoque in ſtatu nullo modo reflectat ad obligationem recitandi horas, nec de illa cogitet, nec prævideat periculum incogitantiam illam incurrendi, dicendum eſt, eam incogitantiam hic & nunc naturalem eſſe ac neceſſariam, non liberam & humanam; ideóque verè eſſe invincibilem ac inimputabilem. *Idem q.* 67. *n.* 14.

121. Actus conformis dictamini conſcientiæ vincibiliter errantis, adeoque peccatum ignorantiæ vincibilis,

lis, ſi non ſit ſimul peccatum malitiæ, nullam habet rationem peccati ſibi intrinſecam, ſed ſolùm denominatur peccatum à malitia voluntatis, per quam error aut ignorantia contracta fuit, ut ſi quis temerè crederet ſe debere hìc & nunc jurare falſum, ad mortem evitandam. *Idem in fundam. th. mor. q. 17. n. 31. & 32.*

122. Actus proinde ille unicam contrahit malitiam, non voluntatis conſequentis dictamen erroneum, ſed voluntatis ignorandi legem, prohibentem jurare falſum. Sola namque iſta voluntas eſt contemptiva divinæ legis; non autem voluntas jurandi falſum, ſive conformandi ſe conſcientiæ erroneæ, dictanti hìc & nunc jurandum eſſe falſum; utpote quæ tendit in illud quod conſcientia dictat eſſe Deo gratum, & ab ipſo hìc & nunc eſſe præceptum. *Idem ibidem.*

123. Qui in die dominica, quando Parochus admonet de feſtis & jejuniis hebdomadæ, omittit ire ad audiendum ſacrum culpabiliter, ut ſcilicet ludo vel ſomno indulgeat; & quia ad Eccleſiam non ivit, non habet notitiam jejunii in ea hebdomada occurrentis, & propter hanc ignorantiam veſcitur carnibus ea die, quibus cum ſcientia jejunii non veſceretur, habet ignorantiam jejunii peccato inductam, & tamen veſcendo carnibus eo die non peccat. *Petrus Oxea, tract. morali de Fide diſp. 1. ſect. 1.*

124. Chriſtianus adeo ſuæ ſalutis negligens, ut ad audienda myſteria fidei ad Eccleſiam nunquam accedat, & ideo ſolùm novit ſe eſſe Chriſtianum, & ſolùm credit in genere omnia quæ credit Eccleſia, & præterea nullam aliam rem fidei explicitè cognoſcit, habet invincibilem ignorantiam rerum credendarum. *Idem ibidem Sect. 2.*

125. Qui nullam de Deo, vel peccatis, cognitionem habet . . . . nullam hic habet gratiam actualem. Certum proinde eſt, quòd actus præceptos tunc omittendo, vel prohibitos committendo, nullum ab ipſo peccatum committatur, nec, ſi damnetur, propterea damnari poſſit. *Annatus poſtremo in Arnaldum libro.*

126. Principia aliqua univerſalia legis naturæ, ut ſunt

ſunt hæc, non eſſe furandum, occidendum, adulterandum, Deum eſſe colendum, parentes honorandos, & ſimilia, etſi non poſſint ignorari invincibiliter toto humanæ vitæ tempore, poſſunt tamen aliquo brevi, imò etiam ſatis longo. *Meratius tr. de peccat. diſp.* 9. *ſect.* 7.

127. Multa principia juris naturæ multi omninò invincibiliter ignorare poſſunt. *De Rhodes diſp.* 2. *de pecc.* loquens de fidelibus & infidelibus.

128. Decalogi præcepta majori ex parte poſſunt diù invincibiliter ignorari. *Sanchez l.* 1. *in Decal. c.* 16. *n.* 33. *cum Vaſquez.*

129. Fornicatio quidem eſt peccatum, ſed dari poteſt de eo invincibilis ignorantia. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 8. *c.* 3. *n.* 49. *cum Tannero.*

130. Si nullus unquam ſcrupulus animum alicujus pupugerit de malitia pollutionis, ignorantia illius dici poteſt invincibilis, nec opus à taliter ignorante perpetratum ad culpam imputari poteſt. *Terillus in Reg. mor. q.* 62. *n.* 17.

131. Idololatria poteſt, ad aliquod ſaltem tempus, per ignorantiam invincibilem in aliquo homine rudiore excuſari. *Valentia.*

132. Difficultas eſt, an invincibiliter ignorans actum internum eſſe peccatum, cognoſcens tamen actum externum eſſe peccatum, excuſetur à culpa actum ſolum internum admittens; ut ſi Ruſticus à viro exiſtimato docto & pio audiiſſet, fornicationem & furtum externa, eſſe peccata, at licere fornicandi & furandi deſiderium? Quibuſdam neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excuſare. . . . . At quamvis hoc probabile ſit, probabilius tamen credo, illum actum internum excuſari omnino à malitia ratione illius ignorantiæ invincibilis. *Sanchez l.* 1. *in Decal. c.* 16. *n.* 16. & 17.

133. Reſpondeo certum eſſe, quòd non peccaret Ruſticus, qui exiſtimans invincibiliter peccatum eſſe interficere hoſtem, non autem peccatum eſſe deſiderare interiùs illum occidere, deſideraret tamen, & vellet occidere: nemo enim peccat, niſi quando judicat ſe peccare. *De Rhodes diſp.* 2. *q.* 1. *ſect.* 1. §. 2.

134. Nihil enim Deus, niſi mediâ præcipit conſcientiâ. Unde nec mendacium vetat, quando conſcientia judicabit illud non vetari. *Ibidem q.* 2. *ſect.* 2.

135. Qui hominem occideret, conſcius ſe malè facere, ſed non exiſtimans grande malum eſſe quod facit, non committeret niſi veniale peccatum. *Ibidem ſect.* 1. §. 2..

136. Si quis adulterium committeret vel homicidium, cognoſcens quidem iſta eſſe gravia peccata, ſed id cognoſcens leviter & modo imperfecto, ſolùm peccaret venialiter. *Ibidem.*

137. Ad peccatum mortale requiritur plena ſeu perfecta conſideratio malitiæ mortalis; per judicium de tali malitia, vel periculo illius. *Amicus to.* 3. *diſp.* 17. *ſect.* 8. *Martinon diſp.* 21. *de pecc. ſect.* 2. *n.* 11.

138. Exiſtimans, in fide authoris gravis, deſiderium adulterandi non eſſe peccatum, licèt ſciret adulterium eſſe peccatum graviſſimum, non peccaret deſiderando. *Sanchez ubi ſuprà.*

139. Qui agit dubitans eſſe mortale quod agit, ſi non reflectat eſſe mortale, cum tali dubio agens excuſatur à mortali. *Ibidem n.* 18.

140. Qui actionem, quam ſcit eſſe mortalem (v.g. homicidium) alteri præcipit ex ignorantia invincibili (id eſt abſque reflexione, quod malum ſit eam præcipere) non peccat. *Ibidem n.* 19.

141. Ab omni peccato excuſatur, qui bona fide & abſque hæſitatione exiſtimans licitam eſſe fornicationem ad ſalvandam vitam, eam taliter committit. *Ibidem c.* 17. *n.* 17.

142. Talis à mortali excuſaretur, ſi eam committeret leviter de eo dubitans. *Ibidem.*

143. Ex conſcientia erronea credens invincibiliter actionem (ex ſe malam) eſſe bonam, v.g. mendacium vel homicidium, ad ſublevandam proximo miſeriam, non facit hìc & nunc actionem malam, ſed bonam, & apud Deum meritoriam. *Sanchez l.* 1. *c.* 11. *n.* 17. *De Rhodes diſp.* 2. *de act. hum. q.* 2. *ſect.* 2. *J. Baptiſta Taverne p.* 1. *tr.* 2. *c.* 2. *q.* 1.

144. Si

144. Si ignorantia, olim vincibilis & voluntaria, evadat poſtea invincibilis, (quia jam non eſt à quo ignorans inſtrui poſſit &c.) opus ex tali ignorantia factum eſt malum & imputabile, ſed non habet peculiarem malitiam moralem, aut imputabilitatem ſuperadditam malitiæ actus voluntatis, in quo directè vel indirectè fuit volitum. *Terillus q. 63. n. 5.*

145. Rarò vel nunquam tenetur homo ſe præparare ad gratiam, ut ignorantiam tollat. *Filiutius to. 2. tr. 21. c. 10. n. 372.*

146. Tam rudes & inculti eſſe poſſunt aliqui homines, ut invincibilis Dei ignorantia, longo etiam tempore, in iis contingere poſſit, etiam poſitiva (id eſt poſitiva exiſtimatio quòd Deus non ſit) ex prava Doctoris athei inſtructione. *Molina 1. p. q. 2. a. 1. Iſquierdo diſp. 1. de Deo n. 165. & 172. Quiros diſp. 14. n. 58. Arriaga diſp. 2. ſect. 3. Martinon diſp. 15. de pecc. ſect. 12. n. 117.*

147. Porro ea ignoratione excuſabuntur à peccato infidelitatis, atheiſmi, & quòd Deum non colant, nec honorem ei debitum exhibeant. *Idem ibidem.*

148. Talis homo taliter ignorans Deum non peccabit mortaliter, etiamſi alium occidat & putet ſe malè facere, nec ideò promerebitur pœnam æternam. . . . . Nam ratio promerendi pœnam æternam ſolùm deſumitur ex eo quòd aliquis homo ſaltem in confuſo noſcat ſe offendere Deum ſummum. *Arriaga ibidem in reſponſ. ad ult. object.* Et peccatum quantumvis graviter rationi repugnans commiſſum ab invincibiliter ignorante, vel inculpabiliter non advertente Deum eſſe, aut peccatis offendi, non eſt mortale. *Darellus in Theſi apud Anglo-Leodienſes defenſa 20. Junii 1691.*

149. Sicut actus humanus numquam eſt malus, ſublatâ cognitione malitiæ, ſic numquam eſt offenſa Dei, ſi non cognoſcatur eſſe offenſa Dei. *Muſnierus* (Auctor famoſæ Theſeos Divionenſis anni 1686.) *in dictatis prælectis in Collegio Divionenſi Soc. Jeſu.*

150. Peccatum Philoſophicum, ſeu morale, eſt actus humanus diſconveniens naturæ rationali & rectæ ratio-

rationi; Theologicum verò & mortale, eſt tranſgreſſio libera legis divinæ. Philoſophicum quantumvis grave, in eo qui Deum ignorat, vel de Deo actu non cogitat, eſt grave peccatum, ſed non eſt offenſa Dei, neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum. *Idem in famoſa illa Theſi concluſ.* 1.

151. Si quis adulterium vel homicidium perpetraverit non cogitando de Deo, non imputabitur operanti quòd offenderit Deum, ſed quòd occiderit, vel mœchatus fuerit, nec Deus indignabitur quòd ipſum offenderit, ſed propter homicidium vel mœchiam; quæ poteſt dici offenſa materialis, ut diſtinguitur ab illa alia, quæ poteſt dici formalis, quatenus contrahit formaliter malitiam offenſionis divinæ. *Cardinalis de Lugo diſp.* 5. *de Incarn. ſect.* 5.

152. Arriaga loco citato, cùm ſibi objeciſſet: Ergo talis homo, ignorans Deum, non peccabit mortaliter, etiamſi alium occidat, & putet ſe malè facere. Nam peccatum mortale definitur communiter, *Dictum, factum vel concupitum contra legem æternam Dei.* Ille autem legem æternam ignorat. Reſpondet: talem non promeriturum per illud factum pœnam æternam, ſed temporalem gravem. . . . . . . Nam ratio promerendi pœnam æternam ſolùm deſumitur ex eo quòd aliquis homo, ſaltem in confuſo, noſcat ſe offendere Deum ſummum; quod in ignorante non reperitur. Nec inconveniens eſt, in tali concedere eam actionem non eſſe pœna æterna dignam, ex ignorantia illa invincibili. Ita etiam *P. Eſtrix in Theſi defenſa Lovanii* 23. *Julii* 1668.

153. Mortale theologicum. . . . non alia cauſâ pœnam meretur æternam, quàm quòd ſit malitiæ infinitæ. Malitiam verò infinitam ex eo habet, quòd ſit gravis formalis offenſio perſonæ dignitatis infinitæ, cognitæ quà talis. *P. de Jonghe in Theſi defenſa ibidem* 1671. inde concludens mortale theologicum ſine illa cognitione non reperiri.

154. Peccatum, quantumvis rationi graviter repugnans,

gnans, commiſſum ab invincibiliter ignorante, aut non advertente Deum eſſe, aut peccatis offendi, non eſt mortale. Cùm enim nullum, etiam virtualem & implicitum Dei contemptum includat, ſtare poteſt cum charitate perfecta & amicitia Divina. Unde tale peccatum eſſet quidem grave gravitate philoſophica .... non tamen theologica, conſiſtente in repugnantia cum lege & bonitate divina. *Platelius in Synopſi Curſ. Theol. p. 2. c. 3. §. 3. n. 189.*

155. Ex optimorum Theologorum doctrina nullum peccatum theologicum, quo ſcilicet aliquo modo ſeparamur à fine ultimo, & meremur pœnas illas horrendas damni & ſenſus, committi poteſt cum invincibili Dei ignorantia, imò nec abſque actuali cognitione, per quam infinita Dei bonitas & majeſtas, aut explicitè, aut certè, ſub terminis cum clariore ejus conceptu convertibilibus, implicitè nobis innoteſcat. *Terillus de conſc. prob. q.* 11.

156. Licèt convenientia & diſconvenientia actionis cum natura rationali, quà rationalis eſt, ſæpe innoteſcat antequam quidquam ſciamus de divina voluntate .... nihilominus hæc convenientia aut diſconvenientia .... eſt ſolùm regula ..... refundens in actionem honeſtatem aut turpitudinem philoſophicam, non theologicam. *Ibidem n. 9.*

157. Multi peccant agendo contra rationem, qui finem ultimum ſibi nunquam propoſuerunt, aut de illo actu non cogitant, neque advertunt ſe à fine deflectere. *Martinon diſp. 15. de peccatis ſect.* 11. *n.* 102. inde peccatum inferens philoſophicum.

158. Non apparet cur ſine culpa non poſſit actualiter ignorari aliquando Deus, & non cogitari quòd ſupra rationem humanam ſit alia ratio: nam hæc cogitatio non eſt ſimpliciter neceſſaria. *Idem ſect.* 12.

159. Deinde quando cognoſceretur actu ratio ſupra rationem homini, tamen non apparet quòd nullus poſſit ignorare aliquando ſine culpa. vel non advertere in aliquo ſuo actu providentiam divinam, & curam hominum talem, ut contra illius voluntatem agatur, quid-

quid

quid agitur contra rationem humanam: Etenim intellectus humanus eſt valde limitatus & exiguus, facileque circa pauca, & circa rem unam penitus occupatus. Neque rationes illæ ſunt adeo connexæ, ut conceptâ unâ concipiatur neceſſariò altera. *Idem ibidem.*

160. Ex his quinquaginta Societatis Theologi, relati in Libro cui titulus: *Philoſophiſta, ſeu excerpta ex libris, Theſibus, Dictatis Theologicis &c.* inferunt peccatum philoſophicum non eſſe caſum metaphyſicum, ſed poſſibilem, imò & de facto exiſtentem.

161. Enimvero (præter alios) peccati philoſophici dogma, velut caſum practicè contingentem tradiderunt P. Bechefer, P. Beguin, P. Andrii, P. de S. Ligier, P. Beon, P. Surre, P. Regis &c. in diverſis reſpective collegiis, Remenſi, Lugdunenſi, Maſſilienſi, Cameracenſi, Dolenſi &c. uti demonſtratur in quinta peccati philoſophici Denuntiatione, & in libro proximè memorato.

162. Perſpicua ſunt verba P. Beon S. Th. Profeſſoris in Collegio Maſſilienſi, in Dictatis anni 1689. „Dico „ 1°. in omni peccato, etiam materiali, reperitur offenſa Dei, quæ in eo eſt, quòd fiat actio diſplicens „ Deo, quæ offenſa ſi advertitur, evadit formalis. Hic „ jam quæritur, utrùm aliquando offenſa non fiat for„ malis, ſeu utrùm detur de facto aliquando peccatum „ philoſophicum, hoc eſt actus pravus, & de ſe diſpli„ cens Deo, ita tamen ut diſplicentia ignoretur, ſive „ quia ignoratur Deus, ſive quia ignoratur quod pec„ catum ei diſpliceat, ſive denique quod non attenda„ tur & conſideretur ipſa diſplicentia? Ego dico 1: „ poſſe contingere ex triplici illo capite, ut non evadat „ offenſa formalis, fiatque tantùm peccatum philoſo„ phicum, non pertingens ad malitiam theologicam.

„ 163. Dico 2o. inter Chriſtianos adultos reipſâ non „ dari philoſophicum tantùm; non eſſe tamen cur ne„ getur dari in aliquibus hominibus, puta pueris, ru„ dibus, Sylvicolis, Barbaris &c.

„ 164. Peccatum etiam philoſophicum Arriaga diſp. „ 2. de Deo ſect. 6. admittere videtur in ignorante

„ Deum

eum vincibiliter, ſed inculpatè. Talem quippe Dei ;norantiam admittit hiſce verbis: „Ignorans vincibiliter Deum eſſe, à peccato nihilominus excuſari poteſt, etiamſi ſuboriatur ei dubium de Deo, omittatque inquirere. Ratio eſt, quia multæ ſunt res, de quibus mihi occurrit ratio dubii, non tamen pecco, non ulteriùs inquirendo. Sunt enim res, quarum mea non intereſt, & de his non teneor ampliùs inquirere, ut per ſe patet.“ Obſtupeſce Lector, hoc Theologo Chriſtiano ad Dei exiſtentiam extendi; uaſi hominis non interſit, orto de ea dubio, de ea inuirere. Pergit enim: „Quo poſito etiamſi aliquod dubium ſuboriatur in multis barbaris, an ſit aliqua cauſa v. g. quæ produxit cœlos“ (in margine habetur, *ubia barbarorum de Deo*) „non tamen propterea excitatur ſpecies, quòd illa ſit Legiſlator, vel veneratione digna, vel quòd illa dederit præcepta, quæ ego debeam inquirere. Imò fortè ſæpè in contrarium: *Ad me talia diſcutere non pertinet, nec utile eſt.* Sicut ſi jam movetur dubium in aliquo, quo pacto arbores creſcant, non peccat certè ulteriùs non inquirendo cauſam“ (bella certè comparatio, dignaque Theologo Chriſtiano) „unde infertur non eſſe culpabiles in tali ignorantia, etiamſi fuerit vincibilis phyſicè; “ nò licèt moraliter etiam vinci potuerit, de re tanta iligenter inquirendo. Jam verò ſi in tali homine dear ignorantia Dei vincibilis, & tamen inculpata, peccata in tali ignorantia commiſſa non magis Theologica ınt, quàm commiſſa in invincibili Dei ignorantia.)uia non magis commiſſa cum advertentia quòd ſint)ei offenſa.

165. Nulla furta, adulteria, homicidia, aliave ſcera, quantumvis enormia, habent rationem peccati ırmalis, aut divinæ offenſæ, in invincibiliter ignoran: omnem Dei Legem, prohibitionem, aut exiſtentiam. . *Duffius, Minorita Hibernus* (cum Sociis ſupra laudas) *in Theſi defenſa Lovanii* 29. *Julii* 1679.

166. Naſcitur Petrus, Babtizatur, antequam loqui :iat capitur à barbaris, in Sylvam inducitur, & Atheiſmum

mum poſitivè docetur. Ad uſum rationis pervenit: Poſſe invincibiliter neſcire Deum, Theologi nobiliores affirmant. Moriatur igitur, antequam ignoret vincibiliter Deum, & per conſequens aliquod committat mortale, licèt gravia multa contra lumen rationis committat. Quò puerum D. Fagnanus mittit? Non ad infernum: quia originali ille, & actuali mortifero caret. Ad cœlum ergo. *Caramuel in Apolog. contra Fagnanum.* Ergone ad cœlum Atheus adultus, ſine ulla fide actuali, ſine amore Dei, cum multis horrendis contra conſcientiam admiſſis?

167. Qui ex inveterata conſuetudine inadvertenter jurat falſum, licèt videatur obligari ad conſuetudinem confitendam, tamen communiter excuſatur. . . Quia communiter nemo advertit ad obligationem quam habet, illam conſuetudinem propter eam rationem extirpandi, ne ſcilicet ſua conſuetudo ſit cauſa proxima prædicta materialis mali. Et conſequenter, cùm excuſetur à peccato, excuſabitur à Confeſſione. *Tamburinus.*

168. Idem dicendum de ceteris peccatis blaſphemandi, occidendi, vulnerandi &c, *l.* 2. *exped. confeſſ. c.* 3. §. 3. *n.* 23.

169. Non teneris ſub mortali peccato conari ad extirpandam conſuetudinem, quoties occurrit advertentia iſtius conſuetudinis. *Idem l.* 3. *in Decal. c.* 1. §. 5.

170. Qui ex inveterata conſuetudine, velut quodam neceſſario impetu rem malam agit, v.g. materiales blaſphemias, aut perjuria effundit, tunc non peccat, nec propriè blaſphemat, pejerat. *Layman l.* 1. *tr.* 2. *c.* 3. *n.* 6. *Et l.* 4. *tr.* 10. *c.* 6. *n.* 2. *&* 3.

171. Verba blaſphema, quæ ex prava conſuetudine, quam quis extirpare negligit, ante rationis animadverſionem proferuntur, non ſunt verè ac propriè peccata . . . ſed effectus peccatorum, puta pravæ conſuetudinis. *Idem ibidem.*

172. Hic habitus, quamvis malis actibus procreatus ſit, actu tamen peccatum non eſt, cùm non ſit actus. ∴ actibus autem meremur, aut peccamus, habitibus non item. *Azor. l.* 3. *inſtit. mor. c.* 3.

173. Qui ex illo pravo habitu jurat, ſi ita ſubitò juret, ut plenam animi deliberationem jusjurandum præveniat, lethalis peccati reus cenſendus non eſt. *Ibidem.*

174. Plerique quidem Doctores veteres ac moderni cenſent juramenta illa, ſine reflexione prolata, eſſe peccata mortalia; utpote voluntaria in cauſâ. Verùm poſterior ſententia (cui tanquam probabiliori accedo) ait juramenta prolata ſine advertentia formali, & per ſe ſufficienti ad peccatum mortale, non eſſe in ſe novum ac proprium & ſpeciale peccatum, propter ſolam jurandi conſuetudinem, qualiscumque illa ſit, etſi nondum retractata: ſed totam malitiam eſſe in ſua cauſa; atque ita, ut ſint peccata lethalia, exigi talem advertentiam, qualis neceſſaria eſt in homine, non ſic ad jurandum aſſueto. *Sanchez l.* 3. *c.* 5. *n.* 22. & *ſeq.* referens Suarez, cumque ipſo addens non eſſe neceſſarium talia juramenta confiteri.

175. Si deſit advertentia plena, & ex ea oriatur blaſphemia, etiamſi adſit conſuetudo blaſphemandi, non committitur peccatum mortale. Quia ad peccatum mortale requiritur advertentia plena, & undequaque oriatur defectus illius, excuſat à peccato. *Filintius tr.* 25. *c.* 1. *n.* 27.

176. Non obſtante pejerandi conſuetudine non retractatâ præſens inconſideratio vel inadvertentia eſt invincibilis, cùm ſit naturalis. Ergo excuſabit à peccato ſaltem mortali: quia conſuetudo non efficit inadvertentiam voluntariam. *Ibidem c.* 11. *n.* 16.

177. Nec refert quòd inadvertentia oriatur ex prava conſuetudine aut ex paſſione: quia tam paſſio, quàm prava conſuetudo tollit actualem uſum rationis, qui neceſſarius eſt ad peccandum mortaliter, ut pluribus ponderat Suarez. *Ibid. n.* 318.

178. An ſit peccatum, quando homo videt conſummatam eſſe conſuetudinem, & advertit gravitatem & periculum ejus? Dubium eſſe poteſt. Sed etiamſi dicatur tunc eſſe, non tamen poſtea, quando quis non advertit, de novo peccat. Ideo diximus non eſſe peccatum ſpeciale. *Ibidem.*

179. In iis quæ per ſe mala ſunt, ſi anima in vehementi paſſione iræ aut triſtitiæ, adeo abſorbeatur cogitatione commoditatis, aut utilitatis, ut vel nihil omnino, vel valde tenuiter attendat ad operis malitiam, ſeu inhoneſtatem; iſto caſu vel nullum, vel dumtaxat imperfectum ac veniale peccatum erit. Quod arbitror interdum evenire iis, qui, nimia triſtitia abſorpti, ſibiipſis necem inferunt. *Layman l.* 1. *tr,* 3. *c.* 5. *n.* 13. *&* *tr.* 2. *c.* 5 *n.* 3. Similia habet Tamburinus *l.* 1. *in decal.* *c.* 2. §. 4. *n.* 4. Ergone errat Eccleſia, tales privando eccleſiaſtica ſepultura? Ergone Auguſtinus pariter erravit velut ſceleratos homicidas damnando circumcelliones, qui exiſtimantes ſe obedire Evangelio, animæ ſuæ odium præcipienti, non ſolùm non advertebant ſe peccare, ſeipſos interficiendo, imo exiſtimabant ſe bene facere, ad idque faciendum ſeſe martyrii zelo moveri?

180. Judicium ita imperfectum ut ad mortale non ſufficiat, contingere ſæpe poteſt in homine ſanæ mentis, & non dormiente, vel ob paſſionem aliquam involuntariam & vehementem, cujus violentia judicium obtenebret & diſtrahat, alioque abripiat, vel ob ſtuporem aliquem mentis, qualem in ruſticis ſæpe deprehendimus, vel propter attentiorem alterius alicujus rei cogitationem, quæ fiat, ut homo, licèt non ſtupidus, vigilet, leviſſimè tamen advertat malum alterius cogitationis. *De Rhodes diſp.* 2. *de act. hum. q.* 2. *ſect.* 1. §. 2. Si ita eſt, vix dantur mortalia, niſi puræ malitiæ.

181. Quæcumque actu non cogitas peccata eſſe, vel certè non dubitas, non ſunt ullo modo peccata; etiamſi antea ſciveris eſſe peccata. *Idem. diſp.* 1. *de pecc. q.* 3. *ſect* 2. §. 3.

182. Quotieſcumque volo aliquid quod novi eſſe peccatum, & contra præceptum, prout cadit ſub volitionem meam, verè pecco; ſi autem novi quidem illud eſſe peccatum in ſe, non novi autem peccatum eſſe *prout cadit ſub volitionem meam*, non pecco, neque facio contra charitatem divinam. *Idem diſp.* 2. *q.* 1. *ſect.* 1.

183. Si-

183. Si quis cauſam ponit voluntariè ac liberè alicujus peccati, cujus non advertit malitiam quando illud committit, is peccavit quidem quando liberè poſuit cauſam illam, cujus effectum prævidebat; non peccat autem quando ſine advertentia morali ponit illum effectum. *Idem diſp. 2. de act. hum. q. 2. ſect. 1. §. 1.*

184. Debemus examinare & confiteri id quod in juventute fecimus, ignorantes eſſe peccatum? Reſp. non: quia ad peccandum debemus habere notitiam malitiæ dum rem committimus, nec ſufficit poſtea intelligere quod eſſet malum. *Paulus Roſmer in concluſ. theol. de Act. hum. tit. de ignor. pag.* 8. inde concludens confitendas non eſſe pollutiones voluntarias in juventute commiſſas, dum neſciebamus eſſe peccata, licèt id poſtea reſciverimus.

185. Idæa peccatorum ignorantiæ, quam fideles omnes habent ſecundùm Scripturam utriuſque Teſtamenti, Conciliorumque & Patrum traditionem, eſt quòd ignorantiæ peccata illa ſint quæ committuntur abſque advertentia malitiæ, dum committuntur. Iſtam porro idæam illi de quibus hactenus, deſtruunt per ea quæ ex ipſis hactenus exhibita ſunt, & per ea quæ ſequuntur. Dicit enim P. de Rhodes ibid. Si quis cauſam ponit voluntariè ac liberè alicujus peccati, *cujus non advertit malitiam quando illud committit*, is peccavit quidem, quando liberè poſuit cauſam illam, cujus effectum prævidebat; non peccat autem, quando ſine advertentia morali ponit illum effectum.

186. Et addit, certum eſſe, quod nullum unquam poteſt eſſe peccatum, cui non ſit ſemper conjuncta cognitio aliqua malitiæ.

187. Dicit etiam Filiutius *tr.* 21. *c.* 10. *n.* 364. quòd ratio peccati actualis ignorantiæ conſiſtit in negligentia ſciendi res neceſſarias. Ipſa verò ignorantia dici poteſt potiùs effectus peccati, & malum objectivè; quia eſt diſconveniens rationi.

188. Et Sanchez *l.* 1. *in Decal. c.* 16. *n.* 41. Ultima difficultas eſt, an ignorantia, quæ vinci nequit, dum in actum prodit, at potuit antea vinci, excuſet à culpa?

pa?

pa? v. g. quis ſua negligentia mortali non didicit, quod ratione officii vel communi Chriſtianorum lege diſcere tenebatur; deinde, quando non eſt à quo inſtrui poſſit, per ignorantiam tranſgreditur præceptum &c. Ad hoc reſpondet cum Vaſquez, talem non peccare, dum tranſgreditur præceptum, ſi tranſgreſſionem ex ignorantia ſecuturam non præviderit; ſi verò prævideret, peccavit dum prævidit; ſed actionem, quæ poſtea ſequitur contra præceptum, non eſſe propriè peccatum, ſed effectum potius peccati, ſicut ſuprà dixit de peccatis in ebrietate commiſſis.

189. Similiter Martinon *diſp.* 22. *de pecc. ſect.* 2. *n.* 14. Quæritur, an quidquid agitur ex ignorantia culpabili, ſit peccatum imputabile, & quando? Reſp. eſſe peccatum imputabile ſecundùm culpam quæ eſt circa ignorantiam; & tunc culpam totam exiſtere, quando cauſa cognita ut talis, conſtituitur voluntaria propter affectationem, aut per negligentiam ſciendi; ab illa verò culpa reliquum denominari culpabile.

190. Et *ibidem num.* 16. Secunda pars reſponſi eſt: Vaſquez...... Ratio ejuſdem eſt, quia dum eventus malus proximè ſequitur ex ignorantia, ignoratur ipſe, aut non poteſt impediri. Si enim non ignoraretur, & impediri poſſet, non eſſet eventus tantùm ignorantiæ, ſed cognitus in ſe & volitus. Si verò, dum proximè ſequitur, ignoratur, non poteſt tunc eſſe in ſe voluntarius. Quare nec circa illum poteſt eſſe alia culpa, quàm quæ præceſſit circa cauſam liberè poſitam.

191. Quamvis ignorantia illa ſit circa jus divinum & naturae, ſi probabiliter credat Confeſſarius conſilium non profuturum, tenetur non admonere, quando illa ignorantia invincibilis eſt (ſenſu utique Sancheſiano, ſeu Moliniſtico.) *Sanchez de matrim. l.* 2. *diſp.* 38. *n.* 9.

192. Id quod proximè dictum eſt, procedit etiam in caſu, quo pœnitens antè fuiſſet in mala fide, ſi à viris à ſe exiſtimatis doctis (quos conſuluiſſet) audiiſſet ſe facere poſſe id quod Confeſſarius clarè vidit facere non poſſe. *Ibidem n.* 3.

193. Caſu

193. Caſu quo pœnitens Confeſſario ſignificaret ſe angi ſcrupulo circa id quod per ſe eſt malum, jurique naturali contrarium, verius eſt, quando ſolus eſt ſcrupulus, poſſe Confeſſarium facere, vel reſpondere ut deponat ſcrupulum. Quia ſcrupulus non aufert bonam fidem, & ignorantiam invincibilem. *Ibidem n.* 14.

194. Omnia dicta in hac concluſione vera ſunt etiam quando credit Confeſſarius fore ut pœnitens libenter monitionem ſuſcipiat; at videt remedium eſſe difficillimum, ut ſi ſcandalum & notabilis infamia inde ſequatur. Et ita cenſent quidam Neoterici docti. *Ibidem n.* 10.

195. Eadem doctrina videri poteſt in Henriquez *l.* 6. *de pœnit c.* 27. *n.* 4. Layman *l.* 5. *tr.* 6. *c.* 13. *n.* 5. Eſcobario (citante Suarezium) *tr.* 7. *exam.* 4. *n.* 155. Tamburino *Method. Confeſſ. l.* 3. *c.* 4. citante Lugonem *diſp.* 22. *de pœnit. ſect.* 2. §. 1.

196. Sauli blaſphemiæ cædeſque fuerunt tantùm peccata venialia, eo quòd ignorans fecerit. *P. Hazart in Catechiſmo ſuo majore p.* 2. *pag.* 108.

197. Qui ex voluntate efficaci obtinendi aliquid à dæmone, aut ex alio pravo affectu, & malo fine, ſibi hìc & nunc efficaciter imperaret odium Dei, non peccaret formaliter odio Dei, ſed ſolùm prava illa voluntate habendi odium Dei, quæ de ſe minùs mala eſt, quàm ipſum formale odium Dei. *Joannes Bapt. Taverne p.* 1. *tr.* 1. *c.* 8. *q.* 1.

198. Error quo quis aberrat à veritate, ſequendo opinionem probabilem, eſt error invincibilis, qui non poteſt ei in culpam imputari. *Ibid. tr.* 2. *c.* 4. *q.* 3.

199. Rudis & illiteratus . . . . generatim reſolutionem ſibi à viro docto & timorato datam habere poteſt pro magis probabili & tuta, quamdiu aliunde non habet rationabilem cauſam dubitandi. *Ibidem.*

200. Secluſo omni affectu venereo, aut periculo ſcandali turpia loqui aut narrare ex ſcurrilitate, aut levitate, de ſe tantùm eſt veniale. *Idem p.* 2. *tr.* 1. *c.* 5. §. 1. *q.* 1.

CEN-

CENTURIA TERTIA,

De legibus ac diſpenſationibus.

201. POpulus non peccat, etiamſi ſine ulla cauſâ non recipiat legem à Principe promulgatam. *Eſcobar Th. Mor. to.* 1. *l.* 5. *c.* 14. *problem.* 13.

202. Leges civiles de facto vel rarò, vel certè non frequenter obligant ſub mortali; Eccleſiaſticæ item non multùm frequenter. *Tamburinus l.* 1. *in Decal. c.* 3. §. 8. *n.* 12.

203. Lex pœnalis, etiam mixta, in materia gravi non obligat in Conſcientia. *Eſcobar loco cit. c.* 17. *problem.* 26. cum Reginaldo, Valentia, Filiutio, id tamquam probabile admittentibus.

204. Clerici, ſecluſo ſcandalo, non peccant mortaliter Principum Secularium Leges (bonum commune reſpicientes, nec Eccleſiaſticæ immunitati repugnantes, uti contextus exprimit) violando. Quia Legibus hiſce directè non tenentur. *Eſcobar ibidem c.* 15. *problem.* 19. cum Salas, Azorio, Layman.

205. Actus internos Eccleſia non poteſt præcipere. *Idem. tr.* 1. *exam.* 12. *c.* 1. *n.* 2.

206. Nefas eſt ponere, abſque juſta cauſa, ipſo die quo lex, v. g. audiendi ſacrum, obligat, impedimentum ſacri audiendi; nemo tamen obligatur, pridie feſti, non ponere impedimentum ſacri poſtridie audiendi. *Gobat tr.* 5. *de ſacram. n.* 444. & 447. *cum Suario, Becano, Palao, Dicaſtillo.*

207. Licitum proinde eſt die Sabbathi proficiſci ad venationem inſtituendam in loco tam remoto ab omni Eccleſia, ut impoſſibile ſit die dominico audire ſacrum. *Gobat ibidem n.* 448. *cum Tamburino.*

208. Qui die Sabbathi opplet ſe vino, prævidens fore ut propter ægritudinem, quam potus ille immoderatus, vel adducturus, vel aggravaturus eſt, nequeat pedem efferre domo ad ſacrum die dominico audiendum, delinquit quidem mortaliter contra legem temperan-

perantiæ, ſed non contra legem Eccleſiæ de ſacro audiendo, in quantum præcisè ponit impedimentum executioni illius. *Idem ibidem n.* 424. *&* 425. *cum Henriquez.*

209. Similiter excuſatur, qui per intemperantiam facit ſe ineptum ad dicendum ſequenti die officium canonicum. *Idem n.* 425. *cum Becano.*

210. Licèt impedimentum ponatur per actionem peſſimam, non tamen eſt neceſſe in Confeſſione quidquam dicere de omiſſo ſacro. *Idem n.* 447.

211. Sicuti non teneris . . . . . non ponere impedimentum executionis legis, ita non teneris auferre poſitum à te, adeóque ſi feria VI. profectus es ad locum, è quo non poſſis die dominico adire templum, etiamſi mane diei dominici facias iter per tres aut quatuor horas, non obligaris die Sabbathi, conficere partem illarum quatuor horarum, ut poſſis die dominico ſacrum audire. *Idem n.* 455.

212. Deobligatus, ob impotentiam, à majori parte operis præcepti, v. g. lectionis horarum, eo ipſo deobligatus eſt etiam à minori, ad quam eſt potens. *Gobat n.* 622. *cum Azorio, Palao, & Leſſio.*

213. Palaus poſt Filiutium . . . . non improbabiliter abſolvit à toto matutino, qui poteſt quidem dicere omnes Pſalmos matutinales, at non lectiones . . . . . ſed talem obligat ad ſolas laudes & ceteras horas.

214. Non tenetur ad matutinum & laudes, qui poteſt hæc dicere, at nequit ceteras horas. *Palao tr.* 7. *diſp.* 2. *p.* 6.

215. Ille qui ex nimia deproperatione contraxit pravum habitum detruncandi plurimas ſyllabas, aut verba, ita ut deſueſcere nequeat ſine notabili difficultate, non videtur adigendus ad tam difficile emendationis ſtudium. *Gobat citato n.* 622.

216. Verè implet ſacri audiendi præceptum, qui illud ex contemptu audit. *Sanchez l.* 1. *c.* 3. *n.* 13.

217. Illud etiam implet, qui ſolùm intereſt feminæ videndæ & concupiſcendæ gratiâ. *Azor. l.* 7. *c.* 8. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 11. *n.* 31.

218. Unico officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto, pro die præſenti & craſtino. Probabile cenſuit Caramuel *Th. fundam. fundam.* 31. cum eximio, inquit, quodam Jeſuita. Sed damnavit Alexander VII.

219. Satisfacit præcepto Eccleſiæ, qui audit ſucceſſivè partem ultimam prioris ſacri, ac deinde primam poſterioris. *Henriquez*, *Reginaldus*, *Baunius*, *Palaus*, *Dicaſtillo tr. 5. diſp. 5. n.* 39.

220. At quid, ſi non ſucceſſivè, ſed ſimul audiam duas tales partes, & quidem duorum ſacerdotum valde feſtinantium? Nonne poterit fieri, ut intra dimidium quadrantem exequar præceptum de ſacro audiendo? Omnino, judice P. Eſcobar, & non repugnante Dicaſtillo apud Gobat n. 147. aientem negari non poſſe huic opinioni aliquam probabilitatem, ſaltem extrinſecam.

221. Colligo te poſſe breviſſimo temporis interſtitio miſſam audire, ſi in quatuor v. g. altaribus variæ miſſæ ſic celebrentur, ut dum una inchoatur, ſecunda ab Evangelio tunc in conſecrationem procedat; tertia à conſecratione in conſumptionem; quarta denique à conſumptione uſque ad terminum. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 11. *c.* 4. *edit. Lugdun. anni* 1644.

222. Tempore præfationis quis venit ad ſacrum audiendum, quod unicè celebratur, teneturne reſiduam illam ſingularis illius miſſæ partem audire? . . . Ego probabiliter aſſero non teneri. Quia per illam partem miſſæ non poteſt implere præceptum. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 11. *c.* 4.

223. Peregrinus non delinquit, ſi abſque ſcandalo negligat ſacrum eo die qui feſtivus eſt in loco ubi exiſtit, non tamen feſtivus in ſua diœceſi. *Gobat. n.* 38. cum Sanchez id *n.* 383. extendens ad caſum, quo peregrinus cogitaret eo loco perſiſtere per ſex omnino menſes.

224. Ergone licebit dedita opera exire urbe, eo fine ut quis ſit liber obligatione ſacri? Optima conſequentia (ait *Gobat n.* 390.) probabiliſſimum conſequens, quod proinde admittunt Sanchez . . . . Suarez . . . . Palaus,

225. Non

225. Non peccat contra legem jejunii, ſed contra aliam legem duntaxat, qui ad ſolum finem eximendi ſe à lege jejunii, ſeu ſubterfugiendi obligationem illius, illicito ſe labore impotentem ad illud reddit. *Tamburinus l. 4. in Decil. c. 5. §. 7.*

226. Bonifacius Conſtantienſis die feſtivo S. Pelagii Martyris profecturus eſt mane Marisburgum, ubi non colitur in foro ille dies, ſed ſolùm Conſtantiæ. Eritne reus criminis, ſi Conſtantiæ non priùs interſit rei divinæ, poſito quòd nolit, aut non poſſit Marisburgi? Reſpondeo, vel eſt futurus extra fines Conſtantienſis Urbis, antequam celebretur ultimum ſacrum in omnibus quatuordecim templis quæ viſuntur Conſtantiæ, vel non: ſi primum, probabiliter non obligatur audire ſacrum illo die: ſi ſecundum, obligatur certò. *Gobat. tr. 5. n. 60. & 61.*

227. Diſcedens è proprio territorio, in quo eſt jejunium, eo die perventurus ad locum ubi non eſt jejunium, poteſt mane, ante diſceſſum, ſumere jentaculum, etia ſi aliunde non excuſetur. *Sanchez, Leſſius, Amicus, Tamburinus.*

228. Damnandi non ſunt vagi, non ſervantes feſta & jejunia particularia locorum, in quibus exiſtunt, ſed ſola communia totius eccleſiæ. *Gobat n. 392.*

229. Ceſſante diſpenſationis cauſa, num diſpenſatio ceſſat? Non ceſſat, ſi conceſſa fuerit abſque limitatione. Itaque ſic diſpenſatus à Pontifice ad non jejunandum per totam vitam, ob infirmitatem, etiamſi infirmitas ceſſaret, uti poſſet diſpenſatione. *Eſcobar. tr. 1. exam. 16. c. 4. ex Sanchez.*

230. Ne veniale quidem eſt uti diſpenſatione obtenta ſine cauſa. *Suarez l. 6. de Leg. c. 19. n. 14. Vaſquez in 1. 2. diſp. 178. c. 4. Palao to. 1. tr. 3. diſp. 6. p. 8. §. 1. n. 8. Sanchez de matr. diſp. 18. n. 10.*

231. Ille qui diſpenſatus eſt in eſu carnium propter morbum, poteſt iis veſci licèt omnino convaluerit. *Granadus apud Buſenbaum l. 1. tr. 2. c. 4.*

232. Cum quo diſpenſatum eſt, propter infirmitatem, in voto religionis, poſtquam convaluit, non tenetur. *Idem ibidem.*

233. Cum quo propter oculorum infirmitatem diſpenſatum fuit in onere recitandi horas, etſi convaluerit, non tenetur legere. *Ibidem.*

234. Supplicationem quis facit diminutam ad privilegium obtinendum, & princeps ex illa movetur ad privilegium concedendum, aliàs non conceſſurus integrè cognita veritate: tunc eſt, & non eſt irrita conceſſio. Non eſſe irritam, ſed validam exiſtimat Eſcobar Th. mor. to. 1. l. 6. ſect. 2. c. 10. probl. 6. cum Palao: dum princeps dicit ſe illud concedere motu proprio.

235. Nulla conſuetudo, etiam communi exiſtimatione obligatoria, obligat, niſi conſtet eſſe fundatam in voto, vel lege. *Arriaga de leg. diſp.* 25. *n.* 8.

236. Num bulla Pii V. contra Clericos Sodomitas obliget in conſcientia? Henriquez probabiliter ſentit uſu non eſſe receptam, nec in conſcientiæ foro obligare. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 8. *c.* 3.

237. Quod ſi uſu recepta ſit? Clericus feminam in indebito ſubigens vaſe, non committit propriè ſodomiam: quia licèt non ſervet debitum vas, ſervat tamen ſexum. *Ibidem.*

238. Nec incurrit ex Suario pœnas bullæ, intra vas maſculi ſemen non immittens, quia delictum non eſt conſummatum. *ibid.*

239. Nec ex eodem, qui nonniſi bis aut ter in ſodomiam ſunt lapſi. Quia Pontifex has pœnas exercentibus ſodomiam infligit. *Ibidem.*

240. Nec (adhuc ex Suario) ante ſententiam judicis declaratoriam, pœnas bullæ in foro conſcientiæ Clerici incurrunt. Quia nulla lex pœnalis obligat homines ad ſe prodendum. *ibid.*

241. Colligo clericum, exercentem ſodomiam, ſi ſit contritus, etiam retento beneficio & dignitate, eſſe abſolvendum. *Ibidem.*

242. Juxta Decretum Concilii Lateranenſis ſeſſ. 9. *ad abolendum*, blaſphemus non poteſt abſolvi, niſi gravi pœnitentia, ſeveri Confeſſoris arbitrio impoſita. Sic enim expreſſè ibi definitur. Et conſonat Tridentinum ſeſſ. 14. c. 8. At id Decretum non eſt uſu receptum

(uſu

(uſu utique molliorum confeſſorum.) Et ita hodie no i obligat. *Sanchez l. 2. in Decal. c. 32. n. 44.* referens Emmanuelem Sa, Azor, Suarez &c.

243. Tametſi ſecundùm Bullam Gregorii XIV. immunitate eccleſiarum non gaudeant Aſſaſini, & qui per proditionem interficiunt; ea tamen gaudet, qui ſine pretio incautum aliquem interficit, ut amico rem gratam faciat. Quia aſſaſini nomine eum intelligo, qui pecunia aut pretio ad hominem incautum occidendum ex inſidiis conducitur. Quare qui ſine pretio interficit, non dicitur aſſaſinus (licèt utique incautum hominem ex inſidiis interficiat) *Eſcobar tr. 6. exam. 4. n. 27.*

244. Si non legis librum hæreticorum de religione tractantem, ſed audis alium, qui te incitante, aut petente legit, non incidis in excommunicationem, nec eges bullæ indulto ut abſolvaris. Quia audire, & inducere alium, ut tibi legat, non eſt legere. *Eſcobar Th. Mor. l. 1. ſect. 2. c. 33. problem. 59.* referens Filiutium & Sanchez.

245. Expulſus à Religione non tenetur ſe emendare, ut ad illam redeat, neque obligatur voto obedientiæ. *Eſcobar tr. 6. exam. 7. num. 111.*

246. Quandonam Religioſus ſine excommunicatione poteſt habitum exuere? Reſp. ſi ut melius currat & ſallet, vel ſi ad turpem cauſam, v. g. ut furetur occultè, vel fornicetur, eum demittat habitum, mox reaſſumpturus. *Eſcobar. tr. 6. exam. 7. c. 7. n. 103.*

De præceptis Eccleſiæ.

247. IN audiendo miſſam de præcepto, vel recitandis horis ex obligatione, ſatis eſt attentio externa. Unde poteſt quilibet voluntariè diſtrahi. *Tamburinus, l. 1. in Decal. c. 3. §. 8. n. 12.*

248. Minor attentio requiritur ad explendam miſſæ, quàm breviarii recitationem. *Gobat tr. 5. n. 227. & 238.*

249. Ut ſatisfacias legi de ſacro audiendo, non debes habere intentionem intereſſendi miſſæ tanquam rei ſa-

cræ, ſeu exhibendi Deo cultum. *Dicaſtilla de ſacrif. tr. 5. diſp. 5. n.* 83.

250. Unde patet, intentionem vanæ gloriæ, aut vanæ curioſitatis, aut intentionem addiſcendi, vel quamcumque aliam, quæ non impediat externam actionem aſſiſtendi miſſæ, quantùm ad externum modum, nullo modo obeſſe, quominus per illam actionem externam impleatur præceptum, ſeu audiendi ſacrum, ſeu recitandi horas canonicas. *Dicaſtillo n.* 86.

251. Satisfacis præcepto, etſi miſſam audias principaliter ob vanam gloriam. Imò licèt ex perverſiſſima intentione, ſcilicet ad occidendum alium, aut ex turpi concupiſcentia. *Gobat tr. 5. n.* 230. cum Suarez & Molina.

252. Probabile eſt immunem eſſe à peccato mortali, qui deliberatè fovet profanas cogitationes, ita abripientes ipſum à ſacro, ut neſciat quid agatur, modò adhibeat attentionem exteriorem. *Gobat n.* 230. *cum Tamburino.*

253. Imò id eſt probabilius. *Coninck, & de Lugo apud eundem n.* 231.

254. Qui tempore ſacri deliberato animo volvit ſceleratas cogitationes ac deſideria, non tenetur in confeſſione dicere, ſe ea volviſſe tempore ſacri. *Gobat n.* 240.

255. Confitens ſub ſacro probabiliter ſatisfacit ſacri audiendi præcepto, licèt nec videat, nec propriè audiat quidquam de ſacro, ob diſtantiam, vel mentis occupationem circa peccatorum narrationem. *Gobat n.* 265.

256. Dominus, qui habet oratorium privilegiatum, non tenetur rogare, aut ullo ſtipendio conducere ſacerdotem, qui ſacrum faciat ſibi, non valenti ire ad eccleſiam. *Gobat n.* 350. cum Sanchez.

257. Idem eſt de ægro, habente facultatem curandi ſibi ſacrificari in aliquo communi conclavi. *Idem ibidem.*

258. Rectè pronuntiant Palaus & Dicaſtillo, poſt Suarez, quod ferè omnes Doctores, & conſuetudo communis, ita interpretentur legem de audienda miſſa, ut ju-

judicetur excuſare quævis cauſa non admodum gravis, ſeu quæ mediocrem incommoditatem involvit. Et hoc ipſo quòd mediocrem involvat, poteſt dici involvere gravem. *Gobat n.* 442.

259. A ſacro excuſatur, qui timet probabiliter quodcumque temporale aut corporale incommodum, aut laborem. *Dicaſtillo n.* 171. cum Suarez & Sa.

260. Si loquamur de mediocriter valentibus, ſeu peculiarem excuſationem non habentibus, & abſtrahamus à malignitate tempeſtatis, diſtantia unius bonæ horæ ſufficit ad excuſandum à ſacro peditem. *Suarez, Filiutius & Palao apud Gobat n.* 486.

261. Generaliter loquendo, tempore hyemis, aut æſtus, feminæ, quæ ultra mediam leucam, ſeu mille quingentos paſſus diſtant ab Eccleſia, non obligantur, niſi fortè feminæ ruſticanæ, ſolitæ huc illuc diſcurrere, etiam ad longius ſpatium, levibus de cauſis *Dicaſtillo apud eundem n.* 487.

262. Uxor licitè negligit ſacrum, quando parandum eſt prandium aut convivium. *Gobat n.* 506. cum Henriquez & Dicaſtillo.

263. Mulier non peccat, omittens miſſam, ſi, quando exit, rixatur maritus, & eſt pauca pax. *Idem ibidem* cum Rodriguez.

264. Si omittenda ſit tibi confeſſio, vel auditio ſacri, hanc tutò omittis. *Gobat n.* 516.

265. In dubio, an adſit cauſa vel periculum ſufficienter excuſans, non eſt opus diſpenſatione. *Gobat n.* 478. cum Palao.

266. Comitiſſa N. enixa eſt prolem maſculam, diu deſideratam, id ſi primus nuntiaveris, pro bono nuntio habebis ducatum. At non eris primus, niſi negligas ſacrum: licitè negliges, ſi ſis pauper. *Gobat n.* 493.

267. Qui iter agit, excuſatur, ſi audiendo ſacrum amiſſurus ſit ſocios itineris, levaturos tædium longi itineris. *Gobat n.* 496. cum Henriquez, Eſcobar, & Tamburino. Qui l. 4. in Decal. c. 2. §. 3. n. 5. abſolutè excuſat itinerantes ex eo capite, ne amittant ſocios.

268. Abſolutè excuſatur à ſacro molitor, quoties ei licitum eſt die feſto laborare. *Dicaſtillo n.* 178.

269. Excommunicatus non tenetur petere abſolutionem, ut poſſit bona conſcientia frequentare rem divinam. *Gobat n.* 392.

270. Viri & feminæ, tempore ſacrificii miſſæ interrumpentes ſuas preces, per confabulationes non neceſſarias, licèt ſæpe repetitas, ſatisfaciunt præcepto. *Baunius c.* 17. *Filiutius to.* 1. *tr.* 5. *c.* 7. *n.* 216.

271. Adhuc ſatisfaciunt, etiamſi colloquia ſint de rebus indecentibus. *Filiutius ibidem.*

272. Canonici, aliique beneficiati ſatisfaciunt, qui tempore divinorum aſſiſtentes choro, tempus tranſigunt in fabulationibus ſcandaloſis, & occupationibus omnino vitioſis, v. g. ridendo & cachinnando. *Baunius c.* 18.

273. Quando occurrit dubium, ſitne dies feſtivus, nec habeo domi à quo diſcam veritatem, homines communiter judicant eſſe moleſtiam pluſquam mediocrem, conficere iter ſesqui horæ, pro reſolvendo dubio. *Gobat n.* 461.

274. Quando incipis te occupare aliqua actione etiam mala, teque occupato, & minimè advertente, elabitur tempus miſſæ, reus non es peccati mortalis. Quia inadvertentia tua cenſetur inculpabilis. *Gobat n.* 465. cum Suarez.

275. Eſt probabile quòd non pecces mortaliter, ſi ad miſſam audiendam ſolùm venias poſt Evangelium. *Suarez, Azor, Palao, Dicaſtillo, Tamburinus apud Gobat in alphab. audient. ſacr. n.* 135.

276. Videtur duriuſculum damnare de mortali ſolùm venientem circa offertorium. *Layman apud eundem n.* 150.

277. Satisfacit præcepto auditionis miſſæ, qui non intereſt conſecrationi. Quia poteſt adhærere opinioni aſſerenti, ſacrificii eſſentiam in communione conſiſtere. *Tamburinus l.* 4. *c.* 2. §. 1. *n.* 3.

278. Solùm venialiter delinquit, qui ſolùm audit ab Offertorio ad Communionem incluſivè. Quia reliqua non

non ſunt niſi materia levis: *Baunius apud Leandrum de prac. eccleſ. tr. 2. diſp. 1. q. 34.*

279. Senatores, ac reliqui primarii viri, qui Reipublicæ negotia in aliud tempus commodè rejicere nequeunt, ab audienda miſſa excuſantur. *Dicaſtillo dub. 10. §. 5. n. 207.*

280. Famuli, in locis ubi non eſt niſi una miſſa, non tenentur nimis diluculo ſurgere, & ab ordinario moderatoque ſomno nimis demere, ut miſſam audiant. *Idem n. 214.* An ergo minus obedire debent Eccleſiæ miſſam præcipienti, quàm domino præcipienti ut valde manè ſurgentes, ipſum comitentur ad venationem?

281. Non diſplicet nonnullorum opinio, cenſentium famulos à peccato excuſari, dum juſſu domini obeunt die feſto laborem non neceſſarium, licèt nullum ex ſua inobedientia detrimentum timeant, niſi duriuſculam reprehenſionem, vel rixam. *Azor. p. 1. l. 7. c. 7. q. 1.*

282. Putat Sanchez non eſſe mortale, ſingulis feſtis per duas operari horas, quamvis animo fixum teneas id toto anno efficere velle, & de facto efficias. *Tamburinus l. 4. c. 3. §. 2. n. 1. & 2.* Quia modicum tempus judicatur duarum horarum ſpatium.

283. Imo durum videtur mortalis damnare ſi quis tres horas impendat in labore. *Buſenbaum l. 3. tr. 3. c. 1. dub. 2.* cum Filiutio.

284. Puellas ad otium vitandum acu pingentes, vel alium laborem mechanicum exercentes excuſant Azor, Palao, Sa apud eundem *dubio* 1. cumque ipſis Burghaber *centur.* 1. *caſu* 77.

285. Pingentes coloribus excuſat Buſenbaum. *ibid.*

286. Excuſat etiam Filiutius hic *c. 9. n. 169.* diſtillationem, quæ ſine corporis fatigatione fit, potius ad experientiam & peritiam, quàm ex officio & arte. *Ibidem.*

287. Videntur etiam excuſari poſſe in typographiis literarum collocatores, quando poſt divina collocant neglectum penſum, ut habet Layman. *Ibidem.*

288. Similiter excuſantur barbitonſores, ſi negando diebus feſtis laborem ſuum, facilè à pleriſque re-

linquerentur, cum notabili lucri jactura. *Tamburinus l.* 4. *c.* 3. §. 2. *n.* 13.

289. Eadem ratio militat etiam pro ſutoribus qui niſi calceos novos ſuis parochianis imponerent, ab ipſis faciſi negotio derelinquerentur. *Idem ibidem.*

290. Generaliter excuſantur quicumque artifices, die feſto laborantes, ſpe notabilis lucri, non ordinarii. *Idem ibidem* §. 1. *n.* 8.

291. Non improbabile eſt quod Paulus Layman docet, fas eſſe domino Chriſtiano opera ſervilia, diebus feſtivis, imponere perpetuò amentibus. *Ibidem n.* 17.

292. Quare idem, propter parem, imo majorem rationem, probabiliter conceſſurus eſſet ea imponi poſſe infidelibus. *Ibidem.*

293. Probabiliter aſſeritur, invalida confeſſione præcepto ſatisfieri. Quia Eccleſia internos actus non poteſt præcipere, ſed ſolùm externum confeſſionis. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 12. *c.* 3. *n.* 17.

294. Eccleſiaſticum præceptum Euchariſtiæ omnino cenſeo impleri etiam per ſacrilegam manducationem. *Amicus to.* 8. *diſp.* 29. *ſect.* 5. *n.* 15. *Sa verbo*, Euchariſtia. *Eſcobar. loco cit. c.* 5. Eſtque magis communis & probabilior ſententia, ait Dicaſtillo *to.* 4. *diſp.* 10. *dub.* 8. Sed damnata eſt ab Alexandro VII.

295. Qui ſolus horas recitare non poteſt, poteſt autem cum ſocio, non tenetur adſciſcere ſocium, licèt facilè habere queat; imò nec admittere ultro ſe offerentem. *Tamburinus l.* 2. *c.* 5. §. 8. *n.* 11.

296. Prævidens ſe per paroxiſmum febrilem impeditum iri, quo minus tempore ſuo recitet veſperas v. g. non tenetur prævenire, licèt commodè poſſit. *Dicaſtillo ubi ſuprà n.* 262. *Henriquez l.* 4. *c.* 4. *n.* 7.

297. Probabile eſt, quòd ſi nequiviſti debita horâ recitare officium, quacumque ſequenti parte ejuſdem diei ſupplere non tenearis. *Sanchez. conſil. mor. l.* 7. *c.* 2. *dub.* 27. *n.* 7.

298. Excuſatur à culpa lethali, qui totam Tertiam, aut Veſperas totas percurrit colligendo herbas, & uvas, inſtruendo ignem &c. *Gobat tr.* 5. *n.* 238.

299.

299. Clericus breviarium legens ſolo animo diſcendi ea quæ legit, vel ſub ſacro italicum librum pium legens ſolo animo diſcendi linguam Italicam, ſatisfacit præcepto, tum breviarii, tum miſſæ. *Dicaſtillo apud Gobat n.* 191. & 255.

300. Practicè probabile eſt, neque Clericos profeſſos, nondum ordinibus ſacris initiatos, neque Moniales, extra chorum, teneri ex ulla conſuetudine ad horas recitandas. *Leſſius cum Sa verbo,* hora, *caſu* 14.

CENTURIA QUARTA.

301. PRacticè probabile eſt, beneficiatum, qui poſt primum ſemeſtre horas negligit, ſemel tantùm vel bis in anno, ad nullam reſtitutionem teneri. *Gobat n.* 583. cum Leſſio ac Filiutio.

302. Canonicus qui per duos annos neglexit breviarium ſuum, tutus eſt in conſcientia, reſtituendo quartam partem beneficii ſui. *Sanchez l.* 2. *conſil. mor. c.* 2. *dub.* 84 cum Henriquez.

303. Obligatus ad reſtitutionem, ob neglectum officium, ſatisfacit, ſi alia opera ſatisfactoria, pro defunctis, intuitu hujus reſtitutionis faciat. *Quintanaduennas tr.* 8. *ſingul.* 6. *n.* 5.

304. Beneficiatus, qui juſta de cauſa, v. g. ſtudii, non reſidet, ideóque beneficii fructus non percipit, non tenetur horas recitare. *Sanchez dub.* 72.

305. Probabile eſt, omittentem in diebus Rogationum Litanias, & ſecunda Novembris officium defunctorum, non peccare mortaliter. *Gobat n.* 614. *cum Tamburino.*

306. Parochus Monachus, qui horas neglexit, ſatisfacit in confeſſione dicendo, non recitavi breviarium, cum ſim in ſacris. *Gobat n.* 61.

307. Ne venialiter quidem peccat, qui veſperas, abſque rationabili cauſa, legit ante prandium. *Dicaſtillo apud Gobat n.* 683.

308. A breviario eximitur cœcus, etſi memoriter illud teneat. *Toletus l.* 2. *c.* 14.

309. Eximitur & quicumque laborat oculis, ſi timeat, ne legendo horas, vim amittat videndi, licèt interim legat fabulas, vel hiſtorias. *Tamburinus c. 5.* §. 8. *n.* 13.

310. Non peccat mortaliter ille, qui voluntariè, animo deliberato, per notabilem officii partem, fovet diſtractiones, avertentes ipſum ab attentione ad res pias. *Idem c.* 2. §. 1. *n.* 21. cum Coninck, de Lugo &c.

311. Paulus ingreſſurus navim, majoris commoditatis gratia, contulit ſecum Diurnale, ſecutus opinionem Thomæ Sanchez in Summa *l.* 1. *c.* 9. aſſerentis, legentem ea quæ continentur in Diurnali (eo utique, in quo excuſi ſunt omnes pſalmi feriales, adeoque totum Matutinum, exceptis tribus lectionibus) officio divino de feſto ſimplici, vel de feria quoad ſubſtantiam ſatisfacere; ſi poſtquam ſolverat è portu, mutavit opinionem, & ſecutus Joannem Sancium in ſelect. diſp. 15. n. 2. negantem ſubſtantiam matutini ſine tribus lectionibus permanere; ideóque ſuſtinentem, carentem breviario, licèt Diurnale habeat, non teneri legere officium, illud legere neglexit: Quæritur an peccaverit? Non peccaſſe reſpondet laudatiſſimus à Jeſuitis Caramuel: *in Reg. S. Benedicti diſp.* 117. *dub.* 2.

312. Cùm horologia benè regulata vim habeant opinionis probabilis, & ex duabus opinionibus probabilibus, qui ſequitur unam, ſequenti momento ſequi poſſit alteram, ſi quis audita in uno horologio duodecimâ noctis, finientis diem Sabbathi, comederit carnes, ſi poſt earum eſum, in altero horologio duodecimam audierit, ſequenti die poterit communicare. *Idem in Theol. fundam. à num.* 265. *ad* 294.

313. Non eſt mortalis mutatio, etiam deditâ operâ, unius officii in aliud. Quia ſubſtantia præcepti ſervatur, quodcumque officium breviarii conceſſi dicatur. Ita abſque exceptione Leſſius. *l.* 2. *de juſt. c.* 37. *n.* 77. cum Azorio. Ita etiam Valentia *to.* 3. *diſp.* 6. *q.* 2. *p* 10. Becanus *de Relig. q.* 16. *Sa verbo*, Horæ. *n.* 12. *edit. anni* 1599. *&* 1603. ubi ſolùm excipit contemptum

314. Nulla proinde mutatio in notabiliter brevius eſt pec-

peccatum mortale citra contemptum, etiamſi ſemper fiat. Ita implicitè iidem, prout fatetur Gobat *tr.* 5. *n.* 863.

315. Etiamſi toto anno quiſpiam non diceret niſi officium Reſurrectionis, non peccaret mortaliter. *Caramuel in Th. Regul. n.* 1388. *& in Theol. fundam. à num.* 1100. *ad* 1112. oſtendens id ſequi ex verbis & ratione laudatorum Authorum.

316. Probabilius multò eſt, eſſentiam orationis vocalis conſiſtere cum perpetuis diſtractionibus voluntariis. *Gobat n.* 821. cum Lugone & Tamburino.

317. Sufficit attentio ſuperficialis ad explendum totum præceptum horarum Canonicarum. *Gobat. n.* 837.

318. Si deliberatè foveas alienas cogitationes, non advertens te per illas planè deficere à requiſita attentione, meritò excuſaris à mortali. *Gobat n.* 840. cum Sanchez, Suarez &c.

319. Licèt in aliis materiis negligentia craſſa habeatur pro actu voluntario, non tamen in materia horarum. *Sanchez l.* 7. *conſil. mor. dub.* 28. *n.* 14.

320. Probabile eſt illas ſolas diſtractiones prohiberi ab Eccleſia, quæ cauſantur per actiones externas, ex ſua natura incompatibiles cum attentione interna. *Gobat n.* 841. cum Suarez.

321. Probabilius eſt non teneri ad ullam reſtitutionem, qui cum voluntariis & perpetuis diſtractionibus recitavit horas omnes. *Gobat n.* 842.

322. Non obligaris ad quidquam repetendum eorum quæ mente aliorſum ſpontè evolante dixiſti. *Gobat n.* 843.

323. Id eſt verum, etiam poſtquam, perpenſa indignitate tuæ culpabilis meritóque caſtigabilis divagationis, dixiſti: *Nolo ut valeat hac perſolutio penſi canonici, ſed volo à capite ad finem rurſus auſpicari & pertexere, meque obligo ſub mortali citra votum, ad repetitionem.* Idem ibidem.

324. Præceptum divinum communionis ſemel tantùm obligat, ſive in vita, ſive in articulo mortis fiat. *Baunius Th. mor. p.* 1. *tr.* 5. *q.* 14.

325. Non eſt ſpecialis obligatio juris divini, de Euchariſtia ſumenda in articulo mortis. *Sa verbo*, Euchariſtia n. 1.

326. Non eſt mortale, communionem omittere in articulo mortis, dummodò in Paſchate ſumpſeris. *Sa ibidem.*

327. Qui ſacrilegè communicat (pro Jubilæo) ordinationi Pontificis communionem requirentis ſatisfacit ex opinione Cardinalis de Lugo: eo quòd ſacrilega communio ſit propriè dicta communio. *Gobat to.* 3. *tr.* 3. *c.* 26. *n.* 177.

328. Eſt probabilis doctrina Dianæ poſt Boſſium, dicentis id eſſe verum etiam tunc, cùm Pontifex dicit: *Reverenter & devotè communicaverunt.* Eo quod per ly *reverenter*, intellegi poſſit reverentia & modeſtia exterior; per ly *devotè*, attentio interior, quam ſufficienter habet is qui ſumit Euchariſtiam cum intentione actuali vel virtuali colendi Chriſtum, vel lucrandi Jubilæum, ſeu obediendi Eccleſiæ vel Papæ. *Idem ibidem.*

329. Quæritur an repetendæ communionis obligatio impendat illi, qui Paſchalem percepit indignè, reus Corporis & Sanguinis Domini? Reſp. probabilius eſt non impendere. Suarez, Tannerus, Lugo & alii. . . Ratio eſt, quia talis præſtitit totum quod ei præcepere Concilia Lateranenſe & Tridentinum. *Idem to.* 1. *tr.* 4. *n.* 43. & 44.

330. At nonne Lateranenſe deſertè decernit, eſſe Chriſtum reverenter ſumendum? Quæ autem adeſt reverentia, quando ſumitur cum tanta irreverentia? Reſp. ſuadet illa Synodus reverentiam internam, non præcipit: nam ſicut de occultis non poteſt Papa divinare, ita nec illa mandare. *Ibidem n.* 44.

331. Accedit quòd cùm Alexander. VII. damnarit opinionem ſcribentium, confeſſionis annuæ præcepto ſatisfieri per ſacrilegam; nihil autem ſtatuerit de communione itidem ſacrilegâ; videatur fuiſſe contentus ſacrilegâ. *Ibidem.*

232. Qui tempore Paſchali non ſatisfecit præcepto communionis, probabiliter non tenetur poſtea implere.

re. *Buſenbaum l. 6. tr. 3. c. 2. dub.* 2. etiamſi tempore paſchali communicare noluerit, cùm poſſet. *Henriquez apud Dicaſtillo diſput.* 10. *n.* 136.

333. Non tenetur prævenire, qui prævidet tempore paſchali ſe impediendum. *Buſenbaum ibidem* cum Azor. & Suarez.

334. Præcepto communionis Paſchalis ſatisfieri poteſt (maximè extra diem Reſurrectionis) apud Mendicantes, ex privilegio Nicolai V. Pii V. & Pauli IV. *Baunius Th. mor. p.* 1. *tr.* 5. *q.* 19.

335. Impletur præceptum Chriſti, ſicut baptiſmo, ita & communione ſacrilega. *Ludovicus de Scildere in Synopſi Theol anno* 1646. *defenſa ab Humberto Guilielmo à Præcipiano* §. 34.

336. Quovis die, etiam Paraſceves, fas eſt ſacræ accumbere menſæ. *Quintanaduennas tr.* 6. *ſingul.* 6. aiens contrariam S. Congregationis declarationem anni 1612. non habere vim præcepti..

337. Qui bona fide credit ſe habere juſtam cauſam non jejunandi, & propterea non jejunat, is non peccat, ſaltem mortaliter. . . . . Quo pacto excuſari poſſunt multi ſolventes jejunium, vel excedentes in refectiuncula. Putant enim ſe non teneri ex variis cauſis, ut ob debilitatem, vel ad capiendum ſomnum. *Eſcobar tr.* 27. *n.* 130..

138. Qui laborant dolore capitis, aut ſtomachi, aut oculorum, aut patiuntur vertigines, aut ſimiles morbos, jejunii lege non tenentur. Obeſt enim eis jejunium. *Ibidem n.* 113.

339. Qui labore aliquo defatigatur, quem in alium diem commodè differre poſſet, etiamſi data opera eum ſuſceperit, ut à jejunio ſe eximeret, jejunare non tenetur. *Suarez, Sanchez & Salas apud Dianam p.* 1. *tr.* 9. *reſol.* 52.

340. Qui poteſt conficere iter eques, & ſic ſervare jejunium, poteſt illud conficere pedes, & ſic liberare ſe à jejunio. *Henriquez l.* 9. *c.* 25.

341. Qui malo fine laborat (ut ad aliquem occidendum, ad inſequendam amicam &c.) peccat ex malo fine; at ſecuta defatigatione excuſatur à jejunio. *Filiutius tr.* 27. *c.* 6. *n.* 123.

342

342. Si hoc faciat in fraudem jejunii, peccat in apponenda cauſa fractionis jejunii; at eâ poſitâ excuſatur à jejunio. *Ibidem.*

343. Defeſſus ex quocumque labore, licito vel illicito, v. g. pilæ ludo, vel cum feminis commixtione, abſolutè liberatur à jejunio. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 13. *c.* 3. *n.* 45.

344. Probabile eſt nullos artifices, ne ſartores quidem & barbitonſores, obligari ad jejunium. *Tamburinus l.* 4. *c.* 5. §. 7. *Filiutius tr.*27. *c.*6. *Sa verbo*, Jejunium. *Fagundez. præcep.*4. *l.* 1. *c.* 8. *n.* 15.

345. Quiſquis jejunando commodè implere non poteſt quod ſui muneris eſt, excuſatur, v.g. ſtudioſus, ſi quomodocumque cum difficultate ſtudeat jejunando. *Tamburinus* §. 7.

346. Qui dormire nequit, per notabile tempus, niſi veſperi ſumpta cœna, non tenetur jejunare. Nimis enim oneroſum eſſet ſic jejunare. *Tamburinus ibidem n.* 14.

347. Et quamvis huic incommodo obviare poſſet, ſumendo collationem meridie, ſeque veſperi plenè reficiendo, licèt id commodè facere poſſet, ad id non teneretur. Quia nemo tenetur ſolitum ordinem refectionum pervertere. *Eſcobar n.* 67. *cum Filiutio. Tamburinus loco citato cum Sanchez & Fagundez.*

348. Excuſantur à jejunio infirmi (v. g. ex intemperantia, vel nimia repletione) quibus ad ſanitatem conducerent jejunia. *Tamburinus n.* 24.

349. Ob laborem præcedentem, aut futurum, excuſari etiam poſſunt, ſi vel debiles facti ſunt, vel debilitatem contracturi probabiliter timeantur, undè officio ſuo ritè deinde fungi non poſſent. Ita qui longum iter peregiſſet, vel acturus eſſet, excuſari poſſet. *Eſcobar n.* 121. & 125.

350. Uxor non valens ſe gratam ſervare viro, ob maciem, vel pallorem, à Doctoribus excuſatur. *Idem n.* 119.

351. Excuſatur etiam puella, nubere volens, ſi ex continuato quadrageſimæ jejunio ſpecioſitatem faciei no-

notabiliter amittat, ita ut eâ viſâ ſtatim de macie extra ſuum morem notaretur. *Tamburinus n.* 45.

352. Adhuc excuſantur conjuges, quando jejunando nequeunt reddere debitum, etiamſi compartem à debito exigendo precibus avertere poſſent. *Idem n.* 37.

353. Excuſantur generaliter omnes Miniſtri, publicis in negotiis plurimùm occupati, ut ſunt Conſiliarii, Judices magnæ Curiæ, Senatores, Regentes Cancellariæ, Præfecti Urbium &c. *P. Hurtadus apud Dianam p.* 11. *tr.* 4. *reſol.* 12.

354. Si ex diſpenſatione carnibus veſceris, eo quòd alii cibi tibi noceant, non excuſaris à jejunio, ait Leſſius..... Ego cum Henriquez *l.* 7. *c.* 13. *n.* 12. abſolutè à jejunio libero diſpenſatum ad carnes. Quia abſtinentia ab his eſt de eſſentia jejunii. *Eſcobar n.* 40.

355. Scio frangentem jejunium ſecunda refectione, non peccare ſæpius comedendo: quia Eccleſia à ſecunda refectione ſolùm præcipit abſtinere. Rogo an eadem ſit ratio, ſi quis voviſſet in pane & aqua jejunare? Ita planè: nam ſi is vinum ſemel hauſiſſet, in notabili quantitate, non teneretur ab illo ampliùs abſtinere. *Eſcobar n.* 32.

356. Qui vel nimium, vel noxium edit cibum, prævidens futurum ſe impotentem ad jejunium,...... ob morbum inde contrahendum, non peccat contra præceptum de jejunio non omittendo, niſi fecerit in fraudem, ex intentione illud non ſervandi. *Henriquez l.* 9. *c.* 25. *n.* 11.

357. Qui non expleverunt vigeſimum quintum ætatis annum, non tenentur jejunare totam quadrageſimam, & vigilias. *Salas diſp.* 14. *de Leg. ſect.* 13.

358. Dubito an compleverim vigeſimum primum annum, teneorne jejunare? Non teneris, pro te ſtante poſſeſſione. Quid ſi quis ætatem illam horâ poſt mediam noctem prima compleverit? Non tenetur eo die jejunare: quia præceptum reſpicit totum diem. *Eſcobar n.*38. *Palao to.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 1. *p.* 24. §. 1. *n.* 11.

359. Sexagenarii robuſti & validi non tenentur jejunare. *Sanchez l.* 7. *de matrim. diſp.* 37. *n.* 17. contra omnes

omnes fere Doctores, ait Diana *p.* 1. *tr.* 9. *reſol.* 20.

360. Pueri non tenentur à carnibus abſtinere ante duodecimum ætatis annum. *Emmanuel Sa verbo,* Jejunium. Aſt opinionem iſtam in libro ipſius correxit S. Palatii Magiſter.

361. Licitum eſt ſolvere jejunium amici gratia, nos invitantis ad prandium, vel peregrini excipiendi causâ. *Azor l.* 7. *c.* 18. *q.* 1.

362. Præceptores Grammatices in Societate ſatisfaciunt, ſi mediam tantùm quadrageſimam, id eſt ter in hebdomada jejunent. Sic putat Sanchez apud Buſenbaum *dub.* 2. *cit.*

363. Non peccat mortaliter, qui alterum obligatum ad jejunium, paratum illud frangere, urbanitatis vel amicitiæ cauſâ, invitat ad cœnam, eumque ipſi præbet, ſciens prandium ſumpſiſſe. *Filiutius tr.* 27. *c.* 7. *n.* 94. *Salas de contract. tit. de empt & vend. dub.* 47. *n.* 10. *Tannerus in* 2. 2. *diſp.* 3. *q.* 3. *dub.* 8.

364. Non eſt evidens quòd conſuetudo non comedendi ova & lacticinia in quadrageſima obliget. *Pellizarius in Manual. Reg. to.* 1. *tr.* 5. *c.* 5. *à num.* 19.

365. Saltem non obligat ſub mortali. *Fagundez in Apologia ea de re edita Lugduni a* 1631.

366. Conſuetudinem etiam abſtinendi à pinguedine & larido non eſſe introductam abſolutè, animo ſe obligandi, ſed initio ex devotione, poſtea ex errore credentium eſſe obligationem, dicit Burghaber *Centuria* 3. *caſu* 13. Quod autem (inquit) ex errore vim legis habere putatur, eandem non habet, etſi omnes illud obſervent.

367. Ille cui ovorum & lacticiniorum uſus permiſſus eſt, etiam laridi & ſagiminis permiſſus videtur. *Azor, Layman & Fagundez apud Buſembaum dub.* 1. Probabile eſſe ſagimen inter lacticinia numerari, adeóque recipi poſſe in jejunio, docet Tamburinus *l.* 4. *c.* 5. §. 1.

368. Dives propter eum uſum continuò damnandus non eſt peccati mortalis. *Layman l.* 4. *to.* 8. *c.* 1. *n.* 5.

369. Qui in die jejunii quadrageſimalis non poteſt jeju-

jejunare, niſi comedat ova aut lacticinia, probabiliter non tenetur ea comedere, ut jejunet. *Sanchez l. 5. conſil. moral. c. 1. dub.* 32.

370. Sumens poſt prandium aliquid cibi, in quantitate excuſante à mortali, rogatus ab amico, ex ſola urbanitate, ne venialiter quidem peccat. *Filiutius tr.* 27. *c.* 2. *n.* 41. *Fagundez præc.* 4. *l.* 1. *c.* 4. *n.* 3.

371. Probabile eſt licere, die jejunii, bibere vinum, muſtum, cereviſiam, aquas ex herbis, vel ex eodem vino, etiam de mane, etiam ob ſolam delectationem, etiam multoties in die, etiam in fraudem jejunii. *Tamburinus loco cit.* §. 2.

372. Etiam hypocras, in magna quantitate, extra refectionis horam aſſumi poteſt in die jejunii, quoties quis voluerit. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 13. *n.* 75.

373. Similiter poteſt ſumi potus chocolatæ. *Eſcobar & Tamburinus*, qui licèt prima facie viſus eſſet id negare, lecto tamen (inquit) Thoma Hurtado, id validè & magna cum eruditione probante, ad eum nos remittit. Idipſum plures Patres Societatis docere teſtatur Diana *p.* 4. *tr.* 4. *reſol.* 194.

374. Sæpiùs bibens, ut ſuprà, toties quoties ſumere poteſt aliquid cibi, ne potus noceat, v. g. fruſtum panis, unam vel alteram ficum, quinque vel ſex amigdalas ſaccaro confectas. *Reginaldus in praxi to.* 1. *l.* 4. *c.* 14. *dub.* 4. *n.* 17. *Sa verbo*, Jejunium *n.* 8. *Layman loco cit. n.* 7. *Fagundez loco cit. n.* 15.

375. In die jejunii nonniſi veniale eſt ſumere mane prandium, etiam abſque cauſa. *Tamburinus* §. 4. *n.* 2.

376. Licitum eſt cauponariis, cum bona directione intentionis (propter ſuum utique lucrum) die jejunii, præſentare cœnam obligatis ad jejunium, quos probabiliter, imo certò ſciunt illud violaturos. *Idem* §. 6. *n.* 7.

377. Probabile eſt eum qui (ignorans vel non advertens eſſe jejunium) manè comedit, licèt poſtea advertat eſſe diem jejunii, poſſe hora prandii conſueta cum aliis prandere. *Leſſius l.* 4. *c.* 2. *n.* 20.

378. De cibis quadrageſimalibus, nimirum piſcibus, etiam

etiam magnis, herbis, pultibus ex amigdalorum cremore, ea in collatione ſerotina ſumi poſſunt, quæ cuilibet arrident, dummodo conflatum ex pane & cibis illis non excedat uncias octo, etiamſi quantitate illa fames extinguatur. *Tamburinus* §. 3. *n.* 1.2.3.7. *&* 8.

379. Non eſt mortale, octo illis unciis duas addere. *Ibidem.*

380. Nullum eſt peccatum in vigilia Nativitatis Domini ſumere uſque ad uncias ſedecim, etiamſi vigilia Nativitatis contingat in ſabbatho, Feſtum verò Nativitatis feria ſecunda *Ibidem.*

381. Qui in die jejunii quatuor v.g. refectiones ſumit, ſolùm peccat mortaliter in ſecunda refectione, non in tertia, nec in quarta. *Sanchez l.*4. *ſum. c.* 11. *n.* 42. *Azor, Reginaldus, Leſſius, Layman &c.*

382. Heri & patres-familias, aliique curam domus habentes, non tenentur authoritate ſua ad jejunandum compellere famulos obſtinatè nolentes jejunare, ſed eos (charitative monitos) relinquere poſſunt arbitrio ſuo. *Azorius, Fagundez, Filiutius, Reginaldus l.*4. *n.* 199.

383. Quod de famulis, hoc & de filiis dicendum, eos utique jejunare nolentes non teneri parentes cogere ad jejunium. *Azorius & Reginaldus loco cit.*

384. A jejunio abſolutè & univerſaliter excuſantur illi etiam, laborantes tertiana & quartana, quibus Medicus diætam præcipit. *Sanchez l.* 5. *conſil. mor. c.* 1. *dub.* 14. *n.* 3.

385. Similiter excuſantur pauperes, licèt ſufficientem habeant panem & pomorum fructus, & olera. *Sanchez ibidem n.* 2.

386. In die jejunii, qui ſæpiùs modicum quid comedit, etſi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium, niſi omnes illas parvas comeſtiones eodem voluntatis actu voluerit. *Salas de Legib. diſp.* 10. *ſect.* 8. *n.* 41.

De Præceptis Fidei, Spei, Charitatis & Eleemoſynæ.

387. HOmo nullo umquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum fidei, ſpei & charitatis

tis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium. *Tamburinus l.* 2. *c.* 1. §. 1. *n.* 9. *&* 10. *& c.* 3. §. 2. *n.* 2.

388. Satis eſt actum fidei ſemel elicuiſſe in vita. *Idem c.* 1. §. 1. *n.* 8.

389. Nonniſi fides unius Dei neceſſaria videtur neceſſitate medii; non autem explicita remuneratoris. *Arriaga diſp.* 12. *ſect.* 5.

390. Adultus ratione utens, ſi in infantia baptizatus fuerit, ſine fide actuali ſalvari poteſt. *Suarez diſp.* 12. *de neceſſ fid. ſect.* 2. *n.* 10. *Meratius diſp.* 19. *de fid. ſect.* 1. *aſſert.* 2. *Card. de Lugo diſp.* 12. *de fid ſect.* 1. *n.* 3. *Platelius de fid. c.* 5. § 4. *Comptonus de fid. diſp.* 15. *ſect.* 1. *Oxea diſp.* 12. *ſect.* 1. *n.* 12.

391. Fides latè dicta ex teſtimonio creaturarum ſufficit ad juſtificationem. *Eſtrix in Theſibus Lovanii defenſis & in ſcripto de fid. latè dicta.*

392. Fides actualis explicita de Trinitate aut Chriſto nec antè, nec poſt legem gratiæ, neceſſaria eſt neceſſitate medii. *Darellus in Theſi Anglo-Leodienſi de die* 10. *Novembris* 1692.

393. Sinarum populus ferè per annos bis mille (ſine fide Chriſti) verum Deum coluit, eâ ratione & modo, qui Chriſtianis exemplo & documento eſſe poſſit. *Auctor Commentariorum de Sinarum regno to.* 2. *pag.* 141. 1. *edit. &* 114. *edit.* 3.

394. Sinarum Moralis non minùs pura viſa eſt, quàm Religio. *Epiſtola de Sinarum ceremoniis & ritibus.*

395. Morum ſanctitas, cultus veri Dei internus & externus, vera ſacrificia, homines inſpirati à Deo, miracula, ſpiritus Religionis, puriſſima charitas, quæ religionis eſt perfectio & character, & (ſi auſim dicere) Spiritus Dei apud Sinas olim per duo annorum millia & ampliùs permanſerunt. Commentarii de rebus *Sinenſibus to.* 1. *pag.* 135. 137. 138. 145. 183. 406. 416. 418. 421. 431. *to.* 2. *pag.* 135. 141. 142. 145. 146. 147. 148. 183. *edit.* 1.

396. Religio chriſtiana eadem eſt in ſuis principiis ac fundamentalibus articulis, ac antiqua Religio, quam

ſa-

ſapientes ac primi Sinarum Imperatores olim profeſſi ſunt, eumdem cum Chriſtianis Deum adorantes. *Hiſtoria Edicti Imperatoris Sin. l. 2. p.* 104.

397. Judicium probabile ac verum ex locutione divina ceteriſque ad fidem divinam præcognoſcendis, ſatis momenti habere poteſt, ut is qui ex illo dependet aſſenſus fidei, ſit ſupernaturalis, utiliſque ad vitam æternam. Saltem ſi nulla veniat in mentem contraria ratio, nullaque adſit formido ne Deus non ſit locutus. *Eſtrix diatriba Theol. de fid. pag.* 80. *& ſeq.*

398. Pono ut certum, poſſe eum Deo credere, qui judicat (certo incertove judicio, nihil intereſt) loqui ſibi Deum ſapientem & veracem. *Idem pag.* 81.

399. Auditio illa (de qua Apoſtolus ait: *Numquid non audierunt?*) judicium de locutione divina non generat, quod probabilitatis modum excedat. *Ibidem.*

400. In Areopago Chriſtum annuntiante Paulo, nullis interpoſitis miraculis, non inutiliter crediderunt cum Dionyſio & Damari quidam, nec de locutione divina certiores fuerunt, quàm ferebat præconis auctoritas, diſerti quidem & ſapientis, ſed peregrini & primùm viſi ſemelque auditi. *Ibid.*

CENTURIA QUINTA.

401. ACcidere poteſt ut is qui credidit aſſenſu fidei ſupernaturali ac ſalutari rem quamquam à Deo revelatam, puta Deum eſſe trinum in perſonis, incipiat deinde prudenter de ea dubitare.... *Pag.* 83.

402. Licet ei qui jam credidit ex argumento locutionis divinæ probabili, deinde non credere, præcipuè ſi quod eſt contrarium fidei, appareat etiam veriſimilius. *Pag.* 84.

403. Judicium probabile ac verum de locutione divinâ ſatis momenti habere poteſt, ut is qui ex illo dependet aſſenſus fidei, ſupernaturalis ſit; etiamſi in mentem veniat contraria ratio, adſitque formido ne Deus non ſit locutus, quæ hìc & nunc deponi non poſſit. *Pag.* 85.

404. Ex his qui inter hæreticos degunt, ſi quis fortè, adhibitâ pro captu ſuo eâ diligentiâ quam potuit, nihil comperit certi, credit tamen quia cenſet hæc probabiliora: nulli dubium eſſe poteſt, quin formidare huic liceat, imprudens ſit ſi non formidet. *Pag.* 86.

405. Non fuit Auguſtino certius, ex modo aſſentiendi, veritatem ſupremam ſeu Deum eſſe, quàm ſe vivere, cogitare, intelligere. *Ibidem.*

406. Caſus poteſt incidere, quo prudenter quis repudiet aliquem fidei aſſenſum, ſi cœperit apparere æquè vel magis probabile Deum non eſſe locutum id quod exiſtimabatur priùs. *Ibidem.*

407. Non potuit dubium eſſe viris ſanctis & perſpicacibus, quoſdam eſſe in mundo homines, quibus non eſſet vitio vertendum, ſi non crederent firmiſſimè; imò ſi nec crederent quidem ea, quæ credenda palam proponit Catholica Eccleſia. *p.* 87.

408. Quibuſdam hominibus fides non eſt neceſſaria tam firma, ut dubitare non poſſint inculpatè, etiam de iis myſteriis, quæ credenda proponit Eccleſia. Incredibile eſt fidem hanc tam firmam eſſe neceſſariam voluiſſe Eccleſiæ Doctores. *p.* 88.

409. Fide divina eâque ſupernaturali, credere poteſt quiſpiam ſe eſſe in gratia apud Deum. *p.* 92.

410. Aſſenſus fidei non poteſt certior eſſe ex modo aſſentiendi quàm ſint, ex quibus dependet, notitiæ de exiſtentia, ſapientia, veracitate & locutione Dei. *Eſt aſſertio* 26. *ejuſdem.*

411. Non poteſt efficere voluntas, ut aſſenſus fidei ſit in ſeipſo magis firmus, quàm mereatur pondus rationum ad aſſenſum impellentium. *Iſtud Corollarium n.* 132. *deducit ex iis quæ antè dixit.*

412. Si aſſenſus fidei eſſet iis firmior, non eſſet aſſenſus ſapiens. *Ibidem.*

413. Ubi plures S. Scripturæ interpretes aliquem locum in diverſas ſententias accipiunt, ſinguli probabiliter; is qui rectè interpretatur ceteris aberrantibus, poteſt habere aſſenſum fidei ſupernaturalem de ea veritate, quæ illi Scripturæ loco ſubjicitur, licèt mixtum

cum

cum formidine probabili, nè fortè aberret. *num.* 168.

414. Religio Chriſtiana eſt evidenter credibilis, non evidenter vera. Et conſequenter dicimus, non eſſe evidenter verum, dari in mundo veram religionem revelatam ſupernaturalem. *Perkerus in Theſi Anglo-Leodienſi anni* 1695. *concluſ.* 8. Damnata eſt à Clero Gallicano ut infra poſt propoſitionem 424.

415. Notæ credibilitatis, quæ ſunt in Eccleſia Romano Catholica, non reddunt fidem noſtram catholicam evidenter veram, nequidem evidentiâ morali. *Mansfeldius in Theſi Anglo-Leodienſi anni* 1689. *concluſ.* 26. *Jeſuitæ Lugdunenſes in Theſi defenſa* 26. *Auguſti* 1697.

416. De potentia abſoluta Deus poteſt infundere homini errorem tam actualem quàm habitualem. *Harcottus apud Anglo-Leodienſes die* 4. *Julii* 1667. *concluſ.* 7.

417. Si à poteſtate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri ut Deo & fidei glorioſum conſulo, tacere ut peccatum per ſe non damno. *Coninck, Tannerus, uterque Hurtadus, Palao, Granadus apud Leandrum p.* 1. *Decal. tr.* 2. *diſp.* 2. *q.* 8. *P. Antonius à Burgundia in Theſibus Lovanii defenſis* 24. *Julii* 1668. *Minoritæ in Theſibus anno* 1674. *Antverpiæ defenſis.*

418. Licitum eſt Catholico in authoritate conſtituto dicere ſe *Huguenotum* ſeu *Proteſtantem* eſſe, non formaliter fidem illam profitendo, ſed recitativè id proferendo, dum alioqui è ditione ſua pellendus eſſet, cùm periculo perverſionis multorum Catholicorum, per dominum acàtholicum ipſi ſubſtituendum, *Gordonus in reſolutione cujuſdam caſus conſcientiæ, quæ videri poteſt in libro, cujus inſcriptio eſt:* Suite de la ſolution de diverſes problemes.

419. Licitum eſt Catholicis præſtare juramentum, in provinciis acatholicis exigi ſolitum ab omnibus ad Magiſtratum promovendis; *Juro quòd reformatam religionem ego protegam, & conſervabo.* Quia ejuſmedi juramentum videtur intelligi poſſe, vel de concurſu negativo, ſeu non impeditivo illius Religionis, vel de concurſu

concurſu poſitivo indifferenti, in actionibus non conducentibus per ſe ad ſtabiliendam illam religionem, etſi prævideantur per accidens, ſive ex aliena mala voluntate ad eam ſtabiliendam convertendæ. *P. Lambertus van Dilſen, in ſcriptâ reſolutione quæſtionis,* An licitum ſit dictum juramentum, *quæ videri poteſt loco citato pag.* 82.

420. Evidens non eſt, quòd exiſtat nunc in terris aliqua vera Religio. *Franciſcus l'Honoré Soc. Jeſu S. Th. Cadomi Profeſſor in Theſi defenſa* 30. *Januarii* 1693.

421. Evidens non eſt quòd omnium, quæ in terris exiſtunt, veriſimillima ſit Chriſtiana. *Idem ibidem.*

422. Qui aiunt Religionem Chriſtianam eſſe evidenter veram, fateantur neceſſe eſt falſam evidenter eſſe. *Ibidem.*

423. Evidens non eſt, quòd afflante Deo fuſa ſint Prophetarum oracula. Quid enim mihi opponeſ, ſi vel negem illa fuiſſe vera vaticinia, vel affirmem fuiſſe conjecturas? *Ibidem.*

424. Evidens non eſt, quòd vera fuerint quæ à Chriſto edita fuiſſe commemorantur miracula, quamquam negare hæc nemo prudenter poteſt. *ibidem.*

Doctrinam hiſce quinque propoſitionibus contentam conventus Generalis Cleri Gallicani anno 1700. *impiam, blaſphemam, erroneam, & inimicis Chriſtianæ Religionis faventem* ſolemni cenſurâ declaravit.

425. Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia myſteriorum fidei, & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem, neſciat myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini. *Amadeus Guimenius tr. de fid. propoſ.* 1.

426. Meo judicio non peccaret, qui conſtitutus in anguſtiis, & interrogatus à Calviniſtis, Sit-ne Religionis reformatæ, reſponderet affirmativè; eò quòd catholica Religio ſit quoad mores ſæpè in Conciliis reformata, præſertim in Tridentino, in quo tot Canones de reformatione. *Gobat to.* 2. *tr.* 11. *n.* 609.

427. Viennæ moriebatur vir dives & probus, qui tamen fuerat in religione Lutheri educatus. Adſunt

Lutherani & Catholici, & dum utrique illum ad ſe attrahere ſatagunt, ille inclamat: Deus! in re tanti momenti non me poſſum reſolvere. Moriar in vera religione. Utra talis ſit, neſcio, tu ſcis. Et ſic devixit. Si autem illis verbis ſubdidiſſet verba publicani, *Propitius eſto mihi, Deus, peccatori*, videtur potuiſſe abſolvi. Verba enim illa ſuperiora, quæ refertur protuliſſe, ſatis demonſtrabant non fuiſſe pertinacem in Lutheraniſmo, ſed duntaxat materialiter hæreticum. *Gobat to.* 1. *tr.* 7. *n.* 618.

428. Deſertus à medicis quidam mercator, jubet ſibi advocari aliquem Miniſtrum Lutheranum. At famuli accerſunt Catholicum. Hic ut venit, laudat aliquas dotes Lutheri. . . . Conciliat ſibi ægrotum, inſtruit in Religione Catholica, audit ejuſdem Confeſſionem, dat ipſi Communionem, & uſque ad ultimum anhelitum ad actus contritionis hortatur. Hic mercator exiſtimabat quidem ſe confiteri Lutherano (nam in multis Lutheranorum urbibus viget adhuc uſus auricularis confeſſionis) præconi; erat tamen reipſa ſolùm materialiter Lutheranus. Undè falſa opinio de perſona Confeſſarii non vitiabat Confeſſionem. *Gobat ibidem n.* 619.

429. Latomus, qui cùm cecidiſſet, vixque oculos aperire poſſet, aliquem Prædicantem poſtulavit. Supervenit pientiſſimus ſenex N. &, ut novit eſſe Lutheranum, & Wirtenbergenſem, curat ſtatim advocari Patrem N. qui erat ejuſdem patriæ. Hic conſolatur Latomum, & ait, Si eſſet hìc ad manum aliquis Lutheranus, poſſet vocari. At ille non eſt; & tamen vis confiteri. Sumus amici, & ego poſſum meliùs abſolvere, quàm quicumque Prædicans. Sic confeſſionem extorſit, & abſolvit, latomuſque obiit, antequam Euchariſtiam reciperet. Et qui præſentes fuerunt, dubitaverunt, an bona fuerit illa confeſſio (inquit Caramuel, diſſimulans reſolutionem hujus dubii.) Ego autem non diſſimulo, ſed dico probabiliſſimè valuiſſe. Quia ex una parte ambigi non debet, quin optimus ille Suevus Religioſus induxerit ſuum Patriotam ad elicien-
dos

dos actus fidei, communes ſaltem nobis & Lutheranis: itemque ad actus ſpei & charitatis. Ex altera autem parte (quidquid aliter fortaſſis ſentiant aliæ Nationes) ſatis nobis conſtat, plurimos profitentium abſurdiſſimi Lutheri ſectam, eſſe duntaxat materialiter hæreticos. Ergo non defuit illi Latomo vera fides de Deo, Chriſto, Cœlo, Inferno &c. Conſequenter potuêre adeſſe ſupernaturales actus ſpei, dilectionis, contritionis, fundati in ea fide. *Gobat ibidem n. 621.*

430. Erat in extremis quidam hæreticus, homo benè moratus, & qui videretur materialiter tantùm errare. Eum viſitat Pater N. & ait: Fuimus amici, ſumuſque, & volo quòd ſincerè reſpondeas. Nonne in Religione Lutherana permanes, quia illam veram exiſtimas? Nonne illam ſtatim relinqueres, ſi falſam putares? Nonne doles te Deum offendiſſe? Nonne confiteris Deo te peccaſſe, & vis confiteri homini, qui te poſſit abſolvere? Nonne mihi confitereris, ſi ſcires te poſſe & debere hoc facere? Annuit ad ſingula æger. Et Pater ait: Si eſt ſufficiens iſta Confeſſio, ego te abſolvo &c. Et poſtea quæritur, An fuerit vera iſta Confeſſio? Si vera, an integra? Si Sacerdos prudenter conceſſerit abſolutionem? An neceſſariò poſuerit conditionem? An verò abſolutè abſolvere ægrotum potuerit?

Ad quas quæſtiones ſuccinctiſſimè reſpondeo, illam Confeſſionem fuiſſe (ſi ſeriò talia dixit ille benè moratus) veram Confeſſionem; utpote cui nihil eſſentiale defuerit. Fuiſſe quoque integram formaliter, etſi non materialiter. Confeſſarium prudenter conceſſiſſe abſolutionem, & quidem ſub conditione, ſi habuit ex circumſtantiis rationem dubitandi, utrùm germano, ideſt, minimè fucato animo prolocutus eſſet hæc omnia æger. Abſolutè verò, ſi non occurrit ratio poſitiva dubitandi de germanico candore. *Ibidem n. 622. & 623.*

Has propoſitiones à 426. ad 430. incluſivè, Illuſtriſſ. Atrebatenſis Epiſcopus damnavit ut falſas, temerarias, ſcandaloſas &c.

431. Præceptum affirmativum amoris Dei & proxi-

 mi

mi non eſt ſpeciale, ſed generale, cui per aliorum præceptorum impletionem ſatisfit. *Tamburinus l.* 2. *c.* 3. §. 2. *n.* 3. *Guimenius tr. de charit.*

432. Deus, præcipiendo ſui amorem, ſatis habet, ſi ſibi in aliis mandatis pareamus. *Sirmondus in defenſ. virtut. pag.* 16.

433. Præceptum amoris Dei per ſe tantùm obligat in articulo mortis. *Vaſquez apud Eſcobar tr.* 1. *exam.* 2. *n.* 21. ubi ſic putat Vaſquez ſufficere, ſi Deum diligamus in fine vitæ.

434. Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *diſp.* 74. *ſect.* 6. §. 36. adeſſe cenſet per ſingulos annos implendi hujus præcepti obligationem; imò remiſſiùs agi nobiſcum quòd ſæpiùs non petatur. *Ibidem.*

435. Coninck putat hoc præceptum ad tres aut quatuor annos non eſſe differendum. *Ibidem.*

436. Henriquez præter mortis articulum & morale principium uſus rationis, tempus aſſignat vitæ intermedium, ſaltem ſingulis quinquenniis. *Idem tr.* 5. *exam.* 4. *n.* 8.

437. Probabile eſt, nec ſingulis quinquenniis rigorosè obligare, ſed ſapientum arbitrio. *Idem ex Filiutio ibidem.*

438. Diligendi Dei præcepto homines obligari affirmat S. Thomas ſtatim ab initio uſus rationis. Hui! tam citò? Sotus, poſt acceptum beneficium. Grati quidem animi iſtud indicium eſt. Quidam in mortis articulo: nimis ſerum eſt. Nequidem quoties recipitùr aliquod ſacramentum, eam obligationem urgere exiſtimem. Sufficit enim attritio cum confeſſione, ſi commodè fieri poſſit. Aliquo tempore teneri cenſet Suarez. At quo? tuo judicio remittit, ipſe neſcit. At quod ille neſcivit, quis ſciat, neſcio. *Sirmondus loco citato & tr.* 2. *de ord. charit, ſect.* 1. *cap.* 2.

439. Non parum feciſſet, qui Deum actu ſemel in vita dilexiſſet; quod etiam in rigore ultra præceptum eſſet. *Idem reſponſ. pag.* 21.

440. Ante legem gratiæ. . . . longè frequentiùs ſub lethali culpa tenebantur homines Deum ex charitate ſuper

per omnia diligere, quàm Chriſtiani in nova lege. *Molina de juſt. & jur. tr. 5. diſp. 59. n. 5.*

441. Divini amoris affectus nobis in rigore non eſt præceptus, ſed effectus dumtaxat, ſive amor effectivus, non affectivus. *Sirmondus cit. tract. 2. ſect. 1. c. 2.*

442. Deus non tam præcipit amorem ſui, quàm odium vetat, ſive formale & actuale (quod non humanum, ſed diabolicum eſt) ſive materiale, quod in mandatorum tranſgreſſione poſitum eſt. *Sirmondus ibidem pag. 12.* Pro cujus defenſione, adverſus impugnatores doctrinæ tam laxæ, Apologias ediderunt Annatus, Pinterellus, Moynius.

443. Mihi placet doctrina Azor.... hoc præceptum charitatis impoſitum fuiſſe ob juſtificationem, quando impius, quia Sacramentum pœnitentiæ non eſt in promptu, non habet aliam viam qua ſe juſtificet, niſi eliciat actum contritionis, quæ ſemper aliquo tandem modo actum amoris Dei ſuper omnia involvit . . . . . Conſequenter ergo & indirectè, ratione ſuæ juſtificationis, ad actum charitatis fideles obligantur. *Tamburinus loco citato* §. 2.

444. Replicabis 2. ex dictis de attritionis ſufficientia ſequitur quòd poſſit contingere, ut ſalvetur homo, qui omnia Dei mandata ſæpiſſimè violavit, & numquàm implevit primum mandatum diligendi Deum. Si enim homo ille ſuſcipiat Sacramentum pœnitentiæ cum ſola attritione, juxta dicta recuperabit habitum charitatis, & juſtificabitur. Undè, ſi ſtatim moriatur (ut poteſt contingere) ſalvabitur. Reſpondeo, concedendo totum. Neque enim eſt abſurdum, quòd per accidens ſic fiat in caſu poſito; per ſe autem non fit, &c. *Eduardus Slaughter ſic dictavit in ſchola publica Leodii tr. de pœnit. p. 2. diſp. 4. ſect. 6. in ſolut. 1. object.*

445. Deum finem ultimum homo amare non tenetur, neque in principio, neque in decurſu vitæ ſuæ moralis. *Auctor Theſeos defenſæ in Collegio Muſſipontano Soc. 14. Januarii 1689.*

446. Æquitati conſentaneum fuit in lege gratiæ & novi teſtamenti, illud durum & difficile exercendi ad

obtinendam juſtificationem perfectæ contritionis, id eſt charitatis actus, præceptum reſolvi.... Alioquin chriſtiani, qui filii ſunt, nihilo faciliùs Patris ſui gratiam ſibi reconciliarent, quàm Judæi, qui tantùm ſervi erant. *Pinterellus in libello Abbat. Boiſſiac. pag.* 53.

447. Chriſtus ſuo nos ſanguine liberavit à neceſſitate ſerviendi Deo ex amore, ad meritum vitæ æternæ. *Sirmondus in defenſ. virt. tr.* 2. ubi evangelicum iſtud: *Si vos Filius liberaverit, tunc verè liberi eritis*, ſic exponit: *Sanè liberi erimus..... à ſtricta nimis obligatione..... amandi Deum in ordine ad meritum.*

448. Per ſe non tenemur proximum diligere actu interno & formali. *Suarez diſp.* 5. *de præcept. char. Eſtrix in Theſi Lovan. anni* 1670. Et probabile dicit Amicus *to.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 1. *n.* 3.

449. Præcepto proximum diligendi ſatisfacere poſſumus per actus externos: *Idem ibidem.*

450. Evangelicus ordo correctionis fraternæ non obligat ſub mortali. Quia præceptum iſtud perniciosſum foret, nedum inutile. *Amadeus Guimenius pag.* 7. *n.* 6. *edit. Lugdun.*

451. Sentit Corduba, cùm quis habet ſuperfluum ſtatus, quòd etiamſi non ſint neceſſitates urgentes, tenetur communiter aliquid egentibus tribuere..... ſed hoc non placet: ſuprà enim contra Cajetanum & Navarrum contrarium probavimus. *Vaſquez opuſc. de eleemoſ. c.* 1. *d.* 4. *n.* 32.

452. Confeſſarius abſolutionem à peccatis diviti non facilè negare debet, quòd communes hominum miſerias per eleemoſynam ſublevare monitus recuſet. Tum quia de obligatione hac, an & qualis ſit, Doctores non conveniunt, tum quia ſemper dives aliquam cauſam in ſpecie præfert, cur recuſet. *Layman l.* 2. *tr.* 3. *c.* 6. *n.* 1.

453. Non tenemur opitulari proximo, gravi neceſſitate laboranti, niſi poſſimus cum levi tantùm detrimento rerum noſtrarum. Communem verò neceſſitatem patientibus non tenemur eleemoſynam largiri, niſi poſſimus abſque ullo incommodo. *Longuetius in* 1. *Decal. præcept.*

454.

454. An actus hic divitis, *Nolo erogare de ſuperfluis ſtatus eleemoſynam in communibus neceſſitatibus*, ſit mortale peccatum. Tres hac de re ſententias profert Eſcobar *tr. 5. exam. 5. c. 6. n.* 104. relictâ Lectori optione, quam ſequi malit. Prima Suarii affirmat eſſe peccatum mortale. Secunda Granadi, ſolùm eſſe veniale. Tertia Hurtadi, nullum eſſe peccatum.

455. Extremè indigentibus non eſt obligatio ſuccurrendi per eleemoſynam, ſufficit per mutuum appoſita conditione reſtituendi, dum melior fortuna redierit. *Eſcobar ibidem n.* 99.

456. An ea dicenda ſint ſuperflua quæ ad meliorandum ſtatum conſervantur? Minimè. *Eſcobar ibidem n.* 105. cum Granado.

457. Laici poſſunt de bonis patrimonialibus ſervare ad ſtatum ſuum vel conſanguineorum mutandum. Et tunc illud non dicitur ſuperfluum. Undè vix in ſecularibus, etiam in Regibus, invenies ſuperfluum ſtatui. *Vaſquez loco cit. c. 4. n. 14. Tamburinus l. 5. in Decal. c. 1. §. 1. n. 14.*

458. Auctore Leſſio, poſſunt ab Eccleſiaſticis beneficiatis propinqui illorum aliis pauperibus non ſolùm præferri; ſed & plus ceteris accipere, etiam in ſtatus incrementum; non ſolùm juxta qualitatem eorum, ſed juxta dantis Epiſcopi, Præpoſiti &c. qualitatem. *Eſcobar n. 60.*

De tribus primi Decalogi præceptis.

459. EX ſupra allatis Probabiliſtarum principiis ſequitur 1. infidelibus pleriſque omni gratia deſtitutis probabilem, adeóque excuſabilem eſſe polytheiſmum. Docet enim famoſus Caramuel, (quem Magnum ipſi Caramuelem vocant) *Deorum pluralitatem, ſtando puris principiis naturalibus, defendi poſſe & propugnari. Th. Mor. n. 1559. Et n. 1563. quod prudentia humana, viribus naturæ derelicta, probabiliſſimè crederet dari plures Deos.*

460. Sequitur 2. eorum quoque pleriſque atheiſmum

eſſe probabilem, ac per conſequens excuſabilem. Cùm enim *multitudo Numinum* (juxta SS. Patres) *nullitas ſit Numinum*; probabilis admiſſio multorum, probabilis eſt admiſſio nullius. Et hinc atheiſmum ex prava Doctoris athei inſtructione excuſabilem admittunt Arriaga, & alii Centuria II relati.

461. Quid ſi atheo, cui probabilis eſſet ſuus atheiſmus, dubium incideret de exiſtentia Dei, timorque inferni, ſi non coleret ipſum? Reſpondet Caramuel n. 1034. quòd iſto in dubio ſtare poſſet pro poſſeſſione ſui probabilis atheiſmi, timoremque deponere, dicendo, quòd Deus (ſi daretur) non damnaret non colentem ipſum, invincibiliter (quia probabiliter) ignoratum. Enimverò contra quem peccaturus eſſet (inquit n. 1035.) qui probabiliter non dari Deum exiſtimaret? Favet iſti Reſponſioni Arriaga ſuprà propoſit. 164. dum vel eum qui ignorat vincibiliter Deum, cenſet à peccato nihilominus excuſari poſſe, quòd eum non colat, etiamſi ſuborto ipſi dubio de exiſtentia Dei, omittat inquirere. Favet & Valentia, dum idololatriam ad aliquod ſaltem tempus in homine rudiore exiſtimat poſſe per ignorantiam (uti vocat) invincibilem excuſari.

462. Licitum eſt Chriſtianis, rationabili causâ interveniente, coram idolo exhibere actus reverentiæ & cultus iis in locis, ubi (ex recepta inſtitutione & lege idololatrica) ad idolum referuntur, dummodò manu geſtent, vel in altari inter flores, crucem abſcondant, ad quam ipſi ſuam intentionem & cultum occultè dirigant, non ad idolum. *Miſſionarii quidam Sinenſes è Soc. apud Thomam Hurtadum in calce reſolut. Ortodox. Moral.* De quo fidem etiam facit Epiſtola Illuſtriſſimi D. Joannis de Palafox Epiſcopi Angelopolitani ad Innoc. X.

463. Verba ſacra pro latratu canum, proque effluente ſanguine, amotâ certâ expectatione & variis vanis ceremoniis, ſunt licita. *Tamburinus l. 2, c. 6. n.* 80.

464. Si homines rudes bona fide aliquem ritum ab Eccleſia non receptum ex devotione obſervent, aliquando ſunt in ſua ſimplicitate relinquendi: cùm difficulter

ab-

abducantur ab eo quod bona fide à ſuis majoribus acceperunt. *Layman apud Buſenbaum l.* 3. *tr.* 1. *c.* 5. *dub.* 4.

465. Video viros pietate & doctrinâ non mediocres, ab Aſtrologis ſui Natalis figuram, ſuoſque particulares futuros eventus non cum ſcrupulo expoſcentes. Certè eum cui prædicitur modo dicto prælatura, non condemnarem, ſaltem de mortali, ſi adire Romam velit, ad aliquam, ſub aliqua ſpe, non verò, certitudine, expectandam. *Tamburinus loco citato. n.* 19. & 29.

466. Quando Magus licito modo poteſt tollere maleficium, licitum eſt ab ipſo petere non tantùm ut illud tollat, addendo *modo licito*, ſed & ſimpliciter & ſine addito, licèt hoc petens certò vel probabiliter ſibi perſuadeat, quòd illud non tollet niſi modo illicito. *Buſenbaum dub.* 5. *cum Sanchez, Filiutio, Leſſio.*

467. Quandonam obligat naturale præceptum orandi vel adorandi Deum? Ego hîc ſentio, quòd ſuprà dixi de præcepto fidei, ſpei & charitatis, non dari ſcilicet certum tempus & determinatum, in quo directè obligat, ſed ſolùm quo obligat indirectè, quando ſcilicet urget neceſſitas alicujus boni acquirendi, vel mali, ſeu tentationis avertendæ, quæ acquirere vel avertere ſine Dei auxilio non poſſum. *Tamburinus l.* 2. *c.* 4. §. 2. *n.* 4.

468. Vocare Deum in teſtem mendacii levis, non eſt tanta irreverentia, propter quam velit aut poſſit damnare hominem. *Baunius in ſum. pag.* 65. *edit.* 15.

469. Promittere cum juramento rem venialiter illicitam, eſt veniale. Quia non videtur gravis injuria Dei, uti divino teſtimonio ad rem venialiter illicitam. *Tamburinus l.* 3. *c.* 3. §. 3. *n.* 9.

470. Cum cauſâ licitum eſt jurare ſine animo jurandi, ſivè res ſit levis, ſivè gravis. *Idem.* §. 2. *n.* 1.

471. Solùm peccat venialiter, qui jurat ſe non daturum Eleemoſynam. *Buſenbaum cap.* 2. *dub.* 3. *cum Suarez, Leſſio, Sanchez &c.*

472. Non eſt juramentum dicere, *In fide Sacerdotis. Ibid. dub.* 1.

473. Qui cum juramento promiſit rem exiguam, v. g. dare nummum pro Eleemoſyna, probabiliter implere non tenebur ſub gravi peccato. *Buſenbaum dub. 5. cum Sanchez & Layman.*

474. Qui mediante commendatione vel munere, ad Magiſtratum vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum (de mandato Regis à ſimilibus exigi ſolitum) non habito reſpectu ad intentionem exigentis. Quia non tenetur fateri crimen occultum. Et jurare poteſt cum reſtrictione mentali, quòd utique, commendationem vel munus non interpoſuerit publicè, vel eo modo ut ſit probabile in judicio. *Leſſius lib. 2. de juſt. cap. 42. dub. 9. n. 46.* Tametſi fateatur quòd ante ſuam promotionem, dum res adhuc eſt integra, teneatur revocare ſuam commendationem, ut jurare poſſit ſecundùm mentem ſtatuti.

475. Licitum eſt, tam in judicio quàm extrà, jurare falſum cum mentali reſtrictione, in mente jurantis efficiente ſenſum verum, non habito reſpectu ad intentionem ejus qui petit juramentum. *Sanchez l. 3. in Decal. c. 6. n. 31. & 32. Leſſius c. 31. dub. 3. n. 14. Filiutius tr. 25. c. 1. n. 236.*

476. Licitum eſt inducere teſtem ad jurandum falſum, quod jurans putet eſſe verum, ſed inducens ſcit eſſe falſum. *Tamburinus c. 1. §. 6. n. 7.* cum Petro Hurtado.

477. Teſtis interrogatus à Judice de occulto alicujus crimine, vel de crimine de quo non tenetur teſtificari, quia v. g. notabile damnum ſibi ſequeretur, poteſt jurare ſe rem neſcire, intelligendo, *ita ut teneatur illi judicio ſubdere*, vel quid ſimile. *Tamburinus c. 4. §. 2.* id vocans, *æquivocare cum juramento.*

478. Si quis licitè aliqua bona abſcondit, v. g. Fiſco, eo quòd illis indigeat ad vitam ſuſtentandam, non ſolùm ipſe, ſed etiam alii, ſive rogati, ſive ex ſe (ſi tamen indigentia iis conſtet) poſſunt æquivocando teſtificari, illum nihil abſcondiſſe. *Ibidem n. 3.*

479. Non ſolùm ipſe Reus, ſi v. g. ſit Clericus, ſed etiam

etiam alii poſſunt jurare cum æquivocatione, coram ſæculari judice, Clericum non deliquiſſe: intelligendo, ita ut obligentur id coram ſæculari deponere; quia hic illegitimus eſt quoad Eccleſiaſticos. *Ibidem.*

480. Imò obligabitur teſtis aliquando ſic æquivocare. Solet adferri exemplum de eo, qui Judici peccatum omninò occultum Rei manifeſtavit: is enim tenetur teſtificari coram eodem, Reum non commiſiſſe tale delictum: intelligendo, *ita ut ſubſit externo judicio. Idem n.* 4.

481. Poteſt quicumque, legitimâ intercedente cauſâ, petere juramentum ab eo quem probabiliter timet eſſe pejeraturum. *Filiutius tr.* 25. *c.* 11. *n.* 443.

482. Juſta ad id cauſa eſt neceſſitas vel utilitas. *Ibidem.*

483. Modica utilitas ſufficit ad excuſandum à peccato petentem juramentum ab eo quem conſtat eſſe juraturum per falſos Deos. *Sanchez l.* 3. *c.* 8. *n.* 23.

484. Probabile eſt culpam ſolùm venialem admitti ab exigente hoc juramentum ab infideli parato ad jurandum per falſos Deos, quando deeſt neceſſitas aut utilitas excuſans. *Idem ibidem n.* 22.

485. Negare verbis Deum, blaſphemiæque verba proferre ex cholera & indignatione contra proximum, abſque indignatione contra Deum, formalique intentione Deum inhonorandi, non eſt mortale peccatum. *Baunius in ſum. c.* 6. *pag.* 66. 67. 68. 69.

486. Soli illi rei ſunt mortalis blaſphemiæ, qui verba blaſphemiæ proferunt ex intentione formali faciendi contumeliam, opprobrium vel inhonorationem Deo, vel Chriſto, vel ſanctiſſimis membris ipſius. *Ibidem.*

487. Si pœnitens dicat ſe ex choleræ impetu, vel indignatione, non contra Deum, ſed contra proximum juraſſe per caput, per ventrem, per mortem Dei &c. judicari poteſt non peccaſſe niſi venialiter. *Baunius Ibidem.* *Arſdekinus Theol. trip. t.* 2. *p.* 2. *c.* 2. §. 1. & Sanchez apud ipſum.

488. Maledicere vento & pluviæ quâ affligimur, aut diei & loco in quo nati ſumus, aut equis & jumentis

ut faciunt ruſtici & aurigæ, ſi ſiſtat maledictio in ſola creatura, ſic ut tantùm ipſi malum imprecemur, non eſt per ſe lethale peccatum. *Arſdekin. ibidem.*

489. In ira uſurpare dæmonem ſine imprecatione, non eſt per ſe peccatum. *Buſenbaum c.* 1. *n.* 11. *cum Layman.*

490. Sibimetipſi ex ira dæmonem imprecari veniale tantùm eſt. *Baldellus to.* 2. *l.* 4. *d.* 25. *n.* 10.

491. Arbitratur Molina, tametſi aliquis ex ira vel objurgationis causâ gravem alioqui maledictionem in alterum effundat, v.g. ut diabolus illum rapiat, ſed ſine animo ac voluntate ut id eveniat, atque ſine notabili contumelia. . . . . . non fore peccatum mortale. *Apud Joannem Baptiſtam Taverne p.* 1. *tr.* 6. *c.* 6. §. 1. *q.* 5. Ubi id non improbat, tametſi addat, quod ſi ſeipſum aliquis ex ira deliberativè dæmoni devoveat, quamvis ſine animo ut ita eveniat, à mortali excuſandum non eſſe, ob fœditatem, horrorem ac perverſitatem rei.

492. Aliquis docuit probabiliter, obligatum ex præcepto, ex voto, ex pœnitentia tres miſſas audire, ſatisfacere, ſi ſimul à tribus ſacerdotibus eodem tempore celebrantibus audiat. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 11.

493. Canonici confabulantes in Choro lucrantur diſtributiones. Iſtæ enim illis dantur pro aſſiſtentia in Choro, & ut Chorum ſua præſentia authorizent: ſicut Clerici funus aliquod comitantes, licèt confabulentur, licitè acquirunt ſtipendium, quia datur illis ut comitentur & authorizent. *Sanchez l.* 2. *conſil. c.* 2. *dub.* 100. *n.* 2.

494. Si des aliquid Antonio, ut pro te intercedat apud Petrum beneficii collatorem, ſimoniacus es; ſi autem des aliquid Joanni, ut apud Antonium intercedat, ut apud collatorem pro te interceſſor exiſtat, ex Vaſquez ſententia, quem citat & ſequitur Sanchez, à ſimoniæ peccato liberaris. *Eſcobar. tr.* 6. *exam.* 2. *c.* 6.

495. Non eſt ſimonia, pacto expreſſo ſe obligare ad aliquid temporale pro ſpirituali conferendum ex gratitudine. *Tannerus to.* 3. *diſp.* 5. *q.* 8. *dub.* 3. *n.* 76.

496. Dare temporale pro ſpirituali non eſt ſimonia, quando temporale non datur tamquam pretium,

ſed

ſed dumtaxat tamquam motivum conferendi vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quando temporale ſit ſolùm gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut econtra. *Valentia, Tannerus &c. apud Guimenium tr. de ſimonia propoſ.* I.

497. Et id quoque locum habet, etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale, imò etiamſi ſit finis ipſius, ſic ut pluris æſtimetur quàm res ſpiritualis. *Tannerus loco citato.*

498. Poteſt quis conferre ſpirituale propter temporale, principaliter tamquam propter finem, non ipſius rei ſpiritualis (quaſi temporale plus ab eo æſtimetur quàm ſpirituale) ſed tantummodò voluntatis, ſeu applicationis animi ad actum conferendi ſpirituale. Et tunc licèt interveniat pactum, non eſt ſimonia. *Valentia to.* 3. *diſp.* I. *q.* 10. *p.* 3.

499. Vitatur ſimonia, quando per temporale fit tantùm compenſatio gratuita pro ſpirituali, aut è contra. *Ibidem p.* 5.

500. Patet non eſſe ſimoniam, ſi quis obſequium, aut aliquod munus temporale Epiſcopo impendat ſpe conſequendi ab illo, titulo gratitudinis, aliquod beneficium ſpirituale. *Ibidem p.* 3. Ratio eſt, inquit, quia quod datur ex obligatione antidorali, non datur ut debitum legale ex juſtitia, ſed ex gratitudine, & ita ſpirituale non habet tunc rationem pretii.

CENTURIA SEXTA.

501. CUM actus virtutis, ut collatio beneficii, abſolutio à peccatis &c. affert aliquam utilitatem ei qui dat pecuniam, faciliùs quidem præſumi poteſt ſimonia: ceterùm in foro conſcientiæ nihil impedit quominùs pro hujuſmodi etiam actibus poſſet dari pecunia, tamquam motivum dumtaxat, tametſi raro aut numquam in hac re videatur vitari poſſe ſcandalum, ſi id fieri ſciatur. *Ibid. pag.* 1979.

502. Cùm petitur temporale pro ſpirituali, non tamquam debitum ex juſtitia, ſed tamquam finis applica-

tionis animi ad conferendum ſpirituale, minimè erit ſimonia, etiamſi principaliter intendatur & expectetur. *Ibidem pag.* 1988.

503. Simonia non eſt beneficium conferre propter preces, tametſi ſint collationis iſtius motivum principale, dummodò temporale commodum ex iſta collatione proveniens non attendatur velut pretium beneficii, ſed velut motivum dumtaxat. *pag.* 1980.

504. Qui beneficium confert timore amittendi temporale quod poſſidet, vel ſpe acquirendi quod ſperat, ſimoniacus non eſt, etiamſi hoc pacto per ſpirituale aditum ſibi patefaciat ad temporale ſperatum, pro eo dando ſpirituale, dummodò ſpirituale non det pro temporali ut pretio, ſed ſolùm ut motivo. *pag.* 1983.

505. Licitum eſt pecuniam aut obſequium conferre in Epiſcopum, cauſa conciliandi ejus amicitiam, ut ita demum inducatur ad conferendum beneficium digno, ut communiter Doctores tradunt: ergo ſimiliter licebit pecuniâ redimere vexam, etiamſi per id aditus patefiat ad ſpirituale. *pag.* 1986.

506. Licitum eſt redimere vexam, etiam ut dignus eligatur .... . non emendo, ſed offerendo pecuniam ut motivum dumtaxat, *pag.* 1991.

507. Permutans beneficium minus pingue cum longè pinguiore, dare poteſt ei cum quo permutat ſummam pecuniæ æquantem valorem fructuum beneficii pinguioris, loco penſionis, quam ipſi crearet, dummodò id fiat cum auctoritate Superioris. Quia quòd aliquid ſimul vel ſucceſſivè ſolvatur, per accidens eſt in propoſito, ſaltem in foro conſcientiæ, quidquid ſit de præſumptione externi fori; neque hoc variat modum tranſactionis, dummodò eodem titulo ſumma, ſivè ſucceſſivè; ſivè ſimul ſolvatur. *pag.* 1998.

508. Simoniacus non eſt, neque ſimoniâ reali, neque conventionali, neque mentali, qui Epiſcopo pecuniæ ſummam promittit, etiam ſcripto, hâc conditione, ut beneficium ipſi conferat, dummodò promittens non habeat intentionem perſolvendi, adeóque nec verè promittendi, ſed Epiſcopum decipiendi per fictam illam

lam promiſſionem. Quia talis non habet intentionem emendi beneficium, cùm interiùs non promittat. *pag.* 2005. Ita etiam Apologia Caſuiſtarum *pag.* 64. ſicut & Leſſius, Toletus, Valentia, Suarez, Layman, Palao apud Honoratum Fabri in Apologetico Societatis, opuſculo inſcripto, *Anonymus contra Anonymum cap.* 13.

509. Exiſtimo cum Valentia, eo modo quo licet temporale accipere pro ſpirituali ſine ſimonia, licere etiam de hoc ipſo paciſci. *Eſcobar tr.* 6. *exam.* 2. *c.* 2. *& ſeqq.*

510. Non eſt ſimonia, dum duo Religioſi ſimul ineunt hoc pactum, *Da mihi ſuffragium tuum ut eligar Provincialis, & tibi dabo meum ut eligaris Prior. Apologia Caſuiſtarum, & Honoratus Fabri locis citatis.*

511. Lata adverſus Simoniacos excommunicatio, ad veram tantùm pertinet ſimoniam, atque adeò, qui propter ſolas Eccleſiæ leges Simoniaci ſunt, ab his fulminibus intacti ſunt. Quia ſimonia Eccleſiaſtici juris non eſt propriè loquendo ſimonia. *Apologia Caſuiſtarum, pag.* 113.

512. Si ſimonia certi juris ſit & indubitati, extra dubium eſt, Simoniacorum pœnas incurri: ſi verò probabile ſit in aliqua actione ſimoniam non interveniſſe, eam faciendo pœnas non incurriſti. *Quia ſecutus fuiſti, vel nunc ſequi potes*, nota bene, *opinionem probabilem. Tamburinus l.* 1. *in Decal. c.* 3. §. 7. Indè concludens, quòd ſi actionem illam ponendo, eam ſimoniacam eſſe credidiſti; inventâ poſtmodùm opinione probabili in contrarium, *Depone*, inquit, *illam erroneam conſcientiam, & beneficium retine.*

513. Quid in dubio? Scis v. g. certò te centum aureos dediſſe, ſed dubitas an dederis in pretium rei ſpiritualis, ſeu rei annexæ ſpirituali? An potiùs ob aliquid temporale, ſeu ob aliquid, quod ſolùm remotè ſe habuerit ad rem illam obtinendam. Reſpondeo te non incurriſſe pœnas, quare poſſè te reputare liberum ab obligatione dimittendi Beneficium, & ab excommunicatione. *Idem ibidem.*

514. Bea-

514. Beatiſſimæ Virginis cultores damnari omninò impoſſibile eſt . . . . eò quòd Beatiſſima Virgo ſuo patrocinio ſemper impetrat à Deo auxilia gratiæ, quibus ejus cultores, alioqui *pravi & ſcelerati*, ad Deum convertuntur. *Franciſcus de Mendoza in virid. ſacr. & profan. erudit. l. 2. problem. 9.*

515. Inferiores animarum curæ, licèt ex vi juris videantur immobilitatem habere, ob communem tamen uſum probabile eſt quòd liceat eas aſſumere, non animo permanendi in illis perpetuò, ſed vel ad alia pinguiora beneficia aſcendendi, vel renuntiandi cum aliquo emolumento, vel ſimplici penſione. *Suarez to. 3. de relig. l. 1. c. 17. n. 18.*

De quarto Decalogi præcepto.

516. Licitum eſt abſoluto deſiderio cupere mortem patris, non ut malum patris, ſed ut bonum cupientis: quia nimirùm ei obventura eſt pinguis hæreditas. *Caſtro Palao to. 1. tr. 6. diſp. 4. de charit. p. 1. 11. Gaſpar Hurtadus apud Dianam. p. 5. tr. 13. reſol. 99.* & ſatis probabile cenſet Tamburinus *l. 5. in Decal. c. 1. §. 3. n. 29. 31. 32. 33.*

517. Licitum eſt matri mortem filiarum optare, eò quòd ob deformitatem, vel inopiam, non poſſit eas juxta ſuum deſiderium nuptui tradere, vel quòd ob illarum cauſam malè tractetur à marito. *Palao ibidem*, cum Azorio. Et probabilem Tamburinus putat *loco citato.*

518. Similiter ſubditus licitè poteſt mortem cupere ſui Prælati, ut Prælaturæ ipſe ſuccedat, vel ut ab eo Prælato ſibi infenſo liberetur. *Tamburinus ibidem.*

519. Pater Fagundez ſic loquitur: Licitum eſt filio gaudere de patricidio parentis, à ſe in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate conſecutas. Hanc doctrinam deducit ipſe ex illo vero & multis perſuaſo principio, quòd ſcilicet quando ex aliqua actione, ſecundùm ſe quidem prohibita, attamen ob defectum deliberationis inculpabili, oritur aliquis ef-

effectus bonus, poſſimus licitè gaudere, non ſolùm de illo effectu, ut per ſe clarum eſt, ſed etiam de ipſamet actione prohibita; non quidem quatenus prohibita, ſed quatenus eſt cauſa vel occaſio boni eventus. Cùm igitur ex una parte ſupponatur illud patricidium fuiſſe inculpabile, ob defectum tam deliberationis impeditæ per ebrietatem; quàm prævifionis non antegreſſæ. Ex altera autem parte amplæ opes ſint hujus patricidii effectus vel bonus, vel certè non malus; fit ut illa Patris Fagundez doctrina, quæ paradoxa videri poſſit, veritatem habeat ſpeculativam, etſi practicè periculoſam. *Gobat. to.* 3. *tr.* 5. *c.* 9. *ſect.* 8. *n.* 54. & 55.

520. Inferes, ſicuti licitum eſt gaudere, quòd hi aut illi mali effectus evenerint inculpabiliter tempore ebrietatis; ita etiam fas eſſe optare ut eveniant, ſi quo caſu contingat aliquem vino deponi .... Ratio eſt, quia quod eſt objectum honeſti gaudii, eſt etiam objectum honeſti deſiderii. *Gobat ibidem n.* 57.

521. Si filius cognoſcere nolit patrem, non ex contemptu, ſed ad vitandum aliquod incommodum, aut erubeſcentiam, à mortali culpa eſt excuſandus. *Tamburinus ſuprà c.* 2. §. 2.

522. Poteſtne filius ſalarium exigere à patre mercatore, aut agricola, pro operâ à ſe illo in officio impenſa? .... Layman probabiliter poſſe exigere cenſet. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 9. *c.* 4. *Tractatu verò* 1. *exam.* 9. *c.* 4. dixerat, poſſe exigere quantum pater uni extraneo deberet. Si illud non poſſet à patre petitum accipere, poſſet clam accipere, ad juſtam æſtimationem laboris & induſtriæ ſuæ, computatis expenſis, quas pater in ipſo efficit alendo.

523. Probabile eſt & tutum, quòd filii poſſunt matrimonium inire, etiam cum indignis, abſque conſenſu parentum, imò ipſis diſſentientibus. *Tamburinus Ibidem* §. 3. *n.* 5. cum Sanchez apud ipſum.

524. Si ſtatuit Evariſtus Papa, ut pro nupta nequaquam habeatur puella, quam pater ipſe non deſponſat. Si Leo Pontifex & Ambroſius aiunt, non eſſe virginalis pudoris maritum eligere, ſed judicium parentum eſſe

ſe expectandum. Si etiam in Sacris Scripturis parentibus tribuitur hoc munus. Si S. Paulus expreſſè hoc docet, à parentibus tradendas eſſe filias nuptui. Si multa Sanctarum Scripturarum exempla id manifeſtè demonſtrant. Reſpondeo cum Sanchez, inde probari, quòd eſſet honeſtum, ejuſmodi conſilium à parentibus exquirere; non quòd mortale peccatum eſſet ſecus facere. *Idem ibidem n. 6.*

525. Si pater in manu Latronum conſtitutus, verſaretur in diſcriminæ vitæ, niſi à divite filio per petitam pecuniæ ſummam liberaretur, tenetur eam ſummam pro ſalvanda vita patris erogare ex ſuperfluis, vel ſolùm ſtatui convenientibus (licèt hoc non ſit omninò certum) non ex neceſſariis, ita ut notabiliter à ſuo ſtatu dimovendus eſſet. *Tamburinus loco citato. c.* 1. §. 1. *n.* 11.

526. Virginitatis jus & poteſtas penes ipſam virginem eſt, de eaque uſque adeò diſponere poteſt, invitis parentibus, ut ipſis injuria nulla fiat, ſive ab ipſa, ſive à ſtupratore, dum conſentiens ſtupratur. *Baunius in ſumma Gallica p.* 148. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 141.

De quinto Præcepto, Non occides.

527. FAs eſt viro honorato occidere invaſorem, qui fuſtem vel alapam nititur impingere, ut ignominiam inferat, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit. *Leſſius l.* 2. *c.* 9. *n.* 77.

528. Licèt vir nobilis ab alio impetitus, fugiendo poſſet vitam ſalvare, non tenetur fugere, ſed poteſt, ſi opus ſit, occidere aggredientem. Quia patitur vim quam non tenetur fuga ſibi ignominioſa declinare, ſed poteſt vi repellere. *J. B. Taverne. p.* 1. *tr.* 6. *c.* 6. §. 5. *q.* 2. *Gobat t.* 3. *tr.* 5. *c.* 19. *ſect.* 1. *n.* 7.

529. Cùm vindicare propriè ſit velle reddere malum pro malo, rationem defenſionis, non vindictæ habet, quòd homo militaris eum à quo vulneratus eſt inſequatur, non ut malum pro malo reddat, ſed ut conſervet honorem ſibi ablatum. *Reginaldus l.* 21. *n.* 62.

530. Si illatâ alapâ ceſſes, vel etiam fugias, vir nobi-

bilis vel honoratus, hujuſmodi injuria affectus, poteſt ſtatim repercutere, vel fugientem inſequi, & tantum infligere verberum vel vulnerum, quantum putatur neceſſarium ad honorem recuperandum. *Henriquez de irregularit. c.* 10.

531. Leſſius probabile dicit in ſpeculatione, non facilè permittendum in praxi. *l.* 2. *de juſt. c.* 9.

532. Iſte etiam poteſt fugientem inſequi & occidere. *Henriquez l.* 14. *n.* 10. *Azorius, Filiutius, Eſcobar, Herellus, Hurtadus de Mendoza, Becanus, Apologia Caſuiſtarum p.* 91.

533. Alapâ percuſſus, cenſetur tamdiu honore privatus, quamdiu adverſarium interimit. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 7. *n.* 45.

534. Dices, vanus eſt ille honor, non verus, Reſpondeo eum eſſe talem, ut abſque eo conſervato, vivere non poſſint nobiles. Eſtque tam verus honor, quàm divitiæ humanæ ſint veræ divitiæ. *Profeſſor è Societate publicis in prælectionibus Cadomi traditis.* Eas Parlamento Pariſienſi Facultas Pariſienſis detulit.

535. Quia tamen Principes prohibuerunt omnia duella poſt prohibitionem eorum deſinit eſſe verus honor. *Ibidem.* Judicium profectò indignum Theologo Chriſtiano, cenſere quòd deſinat eſſe verus honor ob prohibitionem Principis, non ob prohibitionem Dei.

536. Potes hoſti, tibi alioqui valdè nocituro, mortem exoptare, non odio, ſed ad vitandum damnum tuum, & de morte ejus gaudere, ob bonum indè ſecutum. *Eſcobar tr.* 5. *exam.* 5. *n.* 145.

537. Si inimicus injuſtè eſt me vexaturus, ego poſſum deſiderare & orare Deum, ut eum è vivis tollat, ſi aliter inferenda mala vitari non poſſunt. *Hurtadus de Mendoza de ſpe & charit. vol.* 2. *diſput.* 15. *reſol.* 48.

538. Licitum eſt viro honorato occidere contumelioſum ipſi dicentem, *Mentiris. Eſcobar tr.* 1. *exam.* 7. *cum Baldello.*

539. Non ſolùm vitam, ſed etiam bona temporalia, quorum jactura eſſet damnum graviſſimum, licitum eſt defenſione occiſivâ defendere. . . Fatemur rariùs id licitum

tum eſſe Eccleſiaſticis.... ſi tamen aliquando futurum contingat tale malum (id eſt graviſſimum damnum) etiam ipſis licitum erit bona iſta cum occiſione furis-defendere. *P. Stephani Jeſuita in Theſibus defenſis in Seminario Leodienſi. 3. octobris 1699. & 28. Julii 1700.*

540. Ubi eſt ſcripta expreſſa permiſſio à Deo, ut Reges & Reſpublicæ poſſint interficere reos? An eſt in Scriptura? An in Traditione? Eſt-ne fidei articulus? Si ſolo lumine naturali eò ducimur, patere ut eodem lumine naturali judicemus quid cuique privato liceat in occidendo aggreſſore, non ſolùm vitæ, verùm honoris & rei familiaris. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 87. *&* 88.

541. Quando ebrius gladio invadit quempiam, quid huic faciendum? Reſp. Si non poteſt aliter mortem evadere quàm occidendo, occidat..... Eſt autem hæc doctrina vera, etiam caſu quo Princeps, non multum neceſſarius Reipublicæ, ſubditum, pater filium, maritus uxorem invadit, interfecturus, ni præverteretur. ... Vera quoque, licèt non timerem mortem, ſed ſolùm mutilationem. Quia mutilatio inter graviſſima mala meritò numeratur. *Gobat loco cit. n. 4. & 6.*

542. Quando quis decrevit ſe occidere, & hoc alicui manifeſtavit, ſed nondum incœpit id exequi, potes eum prævenire (occidendo) ſi aliter non potes effugere: ut ſi maritus pugionem habeat ſub cervicali ad occidendam noctu conjugem; ſi quis venenum tibi propinandum paraverit; ſi Rex unus adverſus alium claſſem paraverit. *P. Montcervel in collegio Muſſipontano Soc. S. Th. profeſſor*, ſic ibi docuit circa annum 1697.

543. Si arma quidem necdum paravit, ſed habet tantum decretum firmum & efficax te occidendi, quod tibi vel revelatione divina, vel manifeſtatione confidenter amicis facta, innoteſcat, potes prævenire. Quia per iſtud decretum, etſi purè internum, ſufficienter cenſetur eſſe aggreſſor. *Idem ibidem.* Hanc & præcedentem, velut juri naturali divino, poſitivo & gentium contrarias, nefandis cædibus & fanatiſmo viam ſternentes, ſocietatis humanæ perturbativas, Regibus quoque præſentiſſimum

mum periculum creantes; quingenteſimam verò trigeſimam tertiam, velut ſcandaloſam, erroneam & hæreticam; denique quingenteſimam trigeſimam nonam, velut legi Dei & ordini charitatis contrariam, pernicioſam & erroneam, generalis conventus Cleri Gallicani anni 1700. proſcripſit.

544. Servatur moderatio inculpatæ tutelæ (ad licitam aggreſſoris occiſionem neceſſaria) quamvis arma capiantur adverſus eos qui armis carent, aut etiam ſumantur validiora. Scio diſſentire nonnullos, ſed ego ipſorum opinionem etiam in foro exteriori non probo. *Molina to. 4. tr. 3. d. 11. n. 5.*

545. Regulariter occidere poſſum furem pro conſervatione unius aurei. *Eſcobar ubi ſuprà. Molina apud ipſum. Tamburinus l. 6. c. 10. §. 2. n. 2.*

546. Licèt res ſit parvi momenti, ſi tamen ex eo quòd dominus illius non eripiat eam de manibus latronis, illi vertatur dedecori, & ille ſit homo dignus honore in populo, poteſt illum latronem occidere, cùm aliud non reſtat remedium. *Leſſius ſuprà c. 9. n. 68.* exemplificans in pomo: & *Eſcobar loco citato*, referens Molinam.

547. Licita eſt occiſio ejus qui conjuravit in damna mea, vel qui impedit iniquè meos creditores, ne mihi ſatisfaciant. *Leſſius ibidem dub. 11. n. 75.*

548. Licita quoque eſt occiſio ejus qui invadit res meas per famulum vel arte magica per dæmonem, ſi aliâ ratione, quam nece ipſius non poſſit impediri. *Ibidem.*

549. Idem eſt de occiſione ejus, qui falſâ accuſatione vel falſo teſtimonio me fortunis conatur evertere, ſi alia ratio impediendi non ſuppetat. *Ibidem.*

550. Si quis falſis criminationibus, apud Principem, Judicem vel viros honeſtos, te infamare parat & nititur, & aliter non potes damnum iſtud avertere, niſi occidendo, poteris eum occidere. *Dicaſtillo l. 2. de juſt. tr. 3. diſp. 12. n. 2. & 3. Petrus Hurtadus apud Eſcobar tr. 1. exam. 7. n. 96.*

551. Licitum eſt occidere furem cum re ablata fugientem,

tem, quando res in judicio quidem eſt recuperabilis, ſed nonniſi cum magnis moleſtiis, *Leſſius ibidem n.* 70.

552. Non ſolùm licitum eſt defendere, defenſione occiſiva, quæ actu poſſidemus, ſed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos poſſeſſuros ſperamus. *Amicus to.* 5. *de juſt. diſp.* 36. *ſect.* 8. *n.* 130. *edit. Duac. anni* 1642. Damnata eſt per Innocentium XI.

553. Licitum eſt tam hæredi, quàm legatariis, contra injuſtè impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata ſolvantur, ſe taliter defendere, ſicut & jus habenti in cathedram, vel præbendam contra eorum poſſeſſionem injuſtè impedientem. *Amicus ibidem.* Damnata per eumdem.

554. Licitum eſt Clericis, imò Religioſis, occidere ad defenſionem, non modò vitæ, ſed etiam bonorum, aut ſuorum aut ſuæ Societatis. *Tannerus tr.* 2. *dub.* 4. *n.* 76.

555. Licitum eſt occidere calumnioſum actorem, teſtes & injuſtum Judicem, ad ſervandam vitam, honorem, vel res familiares, ſi aliâ viâ non poteſt innocens damnum certò imminens vitare. *Amicus n.* 75. *&* 131 *Tannerus diſp.* 4. *q.* 8. *n.* 83. *& Sa apud ipſum.* Damnata eſt per Alexandrum VII.

556. Si quis nomini meo falſis criminationibus apud Principem, Judicem vel viros honoratos detrahere nitatur, nec ullâ ratione poſſim hoc damnum famæ avertere, niſi illum occultè interficiam, id licitè poſſum. Monendus tamen priùs eſſet detractor ut deſiſteret, & ſi nollet, ratione ſcandali non eſſet apertè occidendus, ſed clam. *Herellus in publicis prælectionibus*, ob quas juſſu regio domus Societatis ipſi pro carcere aſſignata eſt. Talem etiam occidi poſſe docet Dicaſtillo *ſuprà dub.* 2. *n.* 414.

557. Si quis detrahat falſis criminationibus apud viros honoratos, licèt ex probabili opinione ... poſſit occidi, practicè contrarium eſt tenendum. *Filiutius. l.* 21. *c.* 5. *n.* 63. Pro ratione iſtius praxeos non alleguans Dei prohibitionem, ſed Reipublicæ perniciem: *Quia* (inquit ex Leſſio & Reginaldo) *in jure defenſionis conſiderandum eſt,*

eſt, ne uſus illius vergat in Reip. perniciem, nec dubium eſt, quin ſequendo affirmantem, præbeatur occaſio multis cadibus occultis, cum magna Reipublica perturbatione.

558. Conveniunt ſupradicti, fas eſſe ad propulſandam ignominiam, quam mihi inferre quis conatur, illum præveniendo occidere. *Amicus ibidem n.* 106.

559. Sed adhuc ſupereſt difficultas, an omnibus perſonis licitum ſit in tutelam honoris invaſorem occidere? negant id conceſſum Clericis & Religioſis Doctores communiter. Negari tamen non poteſt quin honorem famamque illam, quæ ex virtute ac ſapientia naſcitur, quique verus honor eſt, juſtè defendere Clerici aut Religioſi valeant, ac ſæpè debeant. .... etiam cum morte invaſoris. *Amicus ibidem n.* 118.

560. Unde licebit Clerico vel Religioſo calumniatorem gravia crimina de ſe vel ſua Religione ſpargere minantem occidere, quando alius defendendi modus non ſuppetit, uti ſuppetere non videtur, ſi calumniator ſit paratus ea vel ipſi Religioſo, vel ejus Religioni publicè ac coram graviſſimis viris impingere niſi occidatur. *Ibidem.* Damnata eſt per Alexandrum VII.

561. Dum Clerici & Religioſi, ſi poſſunt, nolunt tamen fugere, non peccant contra juſtitiam, etſi invaſorem occidant. Nec charitas ad id obligat, tametſi magis inclinet, ne proximus in æternum pereat. *Leſſius n.* 44. 55. & 86.

562. Quando aggreſſus eſt perſona, ex cujus morte ſequeretur maximum detrimentum familiæ, ut uxori ac filiis, quos alere debet, ſub reatu culpæ lethalis occidere tenetur aggreſſorem, ſi poſſit, ut vitam ſuam conſervet. *Molina to.* 4. *de juſt. tr.* 3. *diſp.* 14. *p.* 1754.

563. Dubium eſt an liceat innocenti duellum acceptare, ſive offerre. . . , Quidam neutrum licere aiunt . . . . ſed meliùs alii dicunt licere huic innocenti duellum, ad vitam, honorem, & res familiares in notabili quantitate tuenda; quando conſtat omninò injuſtè & per calumniam actorem procedere, & certum omninò eſt fore ut innocens hæc amittat, nec aliud ſibi evadendi re-

remedium ſuppetat. . . . . Atque optimè Bannez ait licere innocenti in his caſibus acceptare & offerre duellum. . . . . Imò benè Navarra. . . . ait teneri innocentem non acceptare duellum, nec indicere, ſi poteſt occultè illum occidendo, id vitæ, honoris, rerum familiarium periculum evadere. Quippè ſic proprium periculum in duello imminens vitabit, & peccatum actoris offerentis aut acceptantis duellum. *Sanchez l. 2. in Decal. c. 39. n. 7.*

564. Acceptare duellum, & comparere in tali loco, non eſt intrinſecè malum, ſed quiddam indifferens, quod benè & malè fieri poteſt. Cur ergò, ſi juſta cauſa ſubſit, qualis eſt honoris æſtimatio, non poſſit licitè fieri? *Filiutius tr. 29. c. 8. n. 145.*

565. Pone hominem nobilem ab alio provocari ad duellum, qui, ſi illud recuſet, non cenſebitur recuſare propter legem Dei (quia ſe facilè projicit in alia peccata) ſed propter timiditatem; & ideò ab aliis deſpicietur, apud quos ſemper erit inglorius, ex quo non levia damna & incommoda ſequerentur. Eſt igitur quæſtio, utrùm in hoc caſu poſſit provocatus exire in locum condictum, non cum abſoluta voluntate pugnandi, ſed cum conditionata, ſi à provocatore priùs petatur injuſtè. Provocati autem abſolutè voluntas eſt tueri opinionem viri fortis, & depellere infamiam timiditatis; quæ objecta per ſe ſunt honeſta, neceſſaria viro nobili ad degendam vitam decorè inter ſuos, præcipuè militi, qui ab exercitu cenſebitur eſſe gallina & non vir. Media autem quæ elegit ad hunc finem ſunt indifferentia. . . nempè egredi in agrum, & in eo inambulare. Quæ media honeſtantur ab illo fine &c. *Hurtadus de Mendoza to. 2. diſp. 170. ſect. 13. §. 106. & ſeqq.* multis hanc ſententiam probans, & addens hanc ſententiam eſſe ſpeculativè probabilem, ſed practicè valde difficilem.

566. Vir equeſtris ad duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat. *Hurtadus apud Dianam p. 5. tr. 19. reſol. 59.* Damnata eſt per Alexandrum VII.

567. Poteſt etiam duellum offerre, ſi non aliter hono-

nori conſulere poſſit. *Amadæus Guimenius tr. de charit.* Damnata per generalem Conventum Cleri Gallicani 1700.

568. Militi in exercitu licitum eſt duellum acceptare, quando alioqui ab exercitu cenſebitur gallina, & non vir. *Hurtadus ibidem.*

569. Id ſaltem verum eſt, quando officio, dignitate, Principis vel Ducis favore ob ignaviæ notam excideret, niſi provocanti ſe ſiſteret. *Layman l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 2. & 3. Petrus Hurtadus apud Eſcobar tr. 1. exam. 7. n. 96.*

570. Duellum poteſt acceptari & offerri in temporalium bonorum defenſionem, ſi non adeſt alia via tuendi. *Petrus Hurtadus ibidem.*

571. Qui inimicum necat, haud proditoriè dicitur occidere, ſi per inſidias, aut à tergo percutiat. *Eſcobar tr. 6. exam. 4. n. 26.*

572. Reconciliatur quis inimico, cum fidei juſſione de non occidendo, poſteà tamen illum occidit. Fruiturne Eccleſiæ immunitate? Affirmo, quia non eſt dicendus abſolutè proditoriè occidiſſe, niſi interceſſiſſet arctior aliqua amicitia, ſimul comedendo, alloquendo. Undè poterat præſumi, non obſtante fidei juſſione, adhuc odium durare. *Ibidem n. 56.*

573. Milites navales licitè ignem injiciunt in pulverem ſulfureum, ſe conjiciendo in mare, ne navis in hoſtium poteſtatem integra veniat, quando id faciunt ne acerbiorem mortem apud eoſdem hoſtes patiantur. *Tamburinus l. 6. c. 2. §. 2. n. 9.*

574. Juſtè damnatus ut fame pereat, poteſt oblatum cibum reſpuere. *Ibidem n. 6.*

575. Damnatus ut pereat veneno, licitè venenum propinante miniſtro, aperto ore ſumit deglutitque. *Ibidem §. 1. n. 5.*

576. Non peccat mortaliter maritus occidens uxorem, vel pater filiam unà cum adultero in adulterio deprehenſam. Probabile cenſet Fagundez *l. 5. in Decal. c. 10. n. 19.* Et Leſſius *n. 16.* Damnata eſt per Alexandrum VII.

577. Quando fœtus nondum eſt animatus, & abortus judicatur neceſſarius ad evitandam mortem, licitum eſt dare matri pharmacum ad faciendum abortum *Henriquez & Sanchez lib. 9. de Matr. diſp. 20. n. 6.*

578. Licitum eſt procurare abortum, ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur aut infametur. *Herellus in prælectionibus ſupra relatis*, & alius Societatis Theologus apud Dianam *pag. 6. tr. 8. reſol. 37.*

579. Non videtur illicitum, ob ſalutem matris, certò alioquin moriturae, directè abortum procurare, ſi fœtus nondum ſit animatus. *Tannerus d. 4. de juſt. q. 8. dub. 4. n. 60.*

580. Propter magnum lucrum probabile eſt, quòd liceat amputare aliquod membrum, v. g. ſolertis medici manu, ad ſonoram vocem retinendam, abſque morali periculo mortis, eunuchum fieri. *Tamburinus* §. 3. *n.* 4.

De ſexto præcepto, Non mœchaberis.

581. SI puella ob evidens periculum graviſſimi mali, v. g. mortis, aut ingentis infamiæ, non adhibeat omnia omnino media, quæ poteſt, ad vim propulſandam, fornicatio non imputabitur illi ad peccatum, ſecluſo conſenſu in illam. J. B. *Taverne p. 1. tr. 10. c. 3.* §. 1.

582. Potuiſſet Suſanna (de qua Daniel. 12) in tanto metu infamiæ mortiſque, negativè ſe habere, ac permittere in ſe eorum (ſenum) libidinem, modò interno actu in eam non conſenſiſſet, ſed eam deteſtata & execrata fuiſſet. Quia majus bonum eſt vita & fama quàm pudicitia. Unde hanc pro illa exponere licet. . . . . . Itaque non tenebatur ipſa exclamare, ſed poterat dicere, Non conſentio actui, ſed patiar & tacebo, ne me infametis & adigatis ad mortem. *Cornelius à Lapide in cap. 13. Danielis v. 22. & 23.*

583, Copula cum conjugata, conſentiente marito, non eſt adulterium. Damnata per Innocentium XI. Excerp-

cerpta dicitur ex ſcriptis Flexiæ apud Jeſuitas dictatis, ſoloque nomine diſplicet Auctori Speciminum doctrinæ Theol. per Belgium manantis *p.* 4. *c.* 13. §. 1.

584. Probabile eſt non diſtingui ſpecie inceſtum cum conſanguineis ab inceſtu cum affinibus, neque intra quartum gradum inceſtum in uno gradu ab inceſtu in alio. Ex quo probabiliter conſequitur, in confeſſione non eſſe explicandam hanc diverſitatem. *Tamburinus exped. confeſſ. l.* 2. *c.* 7. *n.* 48.

585. Famulus qui nequit facilè Herum invenire tam utilem ſibi, ſi non habeat pravam intentionem, nec certam ſcientiam quòd Herus ſit abuſurus, poteſt illius juſſu videre quò femina aliqua eat, & ubi habitet, eique munuſcula deferre, herumque cauſâ honoris aut defenſionis comitari ad domum concubinæ, & ei pedem ſuſtinere ad ingrediendum per feneſtram domum concubinæ, & ei picturam concubinæ emere, & ire ad concubinam, & ei dicere, Herus meus te vocat, & eam ad domum Heri comitari, & januam ei aperire, & eis lectum ſternere, non tamen eam invitare ad actum ipſum inhoneſtum &c. *Gaſpar Hurtado apud Dianam p.* 5. *pag.* 435.

586. Famuli comitantes dominum noctu vel die ad domum concubinæ, qui ſine eorum ſocietate illò non iret, vel ferunt internuntia, vel litteras, vel referunt hinc indè horam ad peccandum, vel faciunt excubias, vel cuſtodiam dum ſimul cum concubina vel alia committit peccatum, abſolvi non poſſunt, ſi conſentiant in peccatum dominorum: ſecùs verò, ſi id fieret propter temporalem commoditatem. *Baunius in ſum. pag.* 710. *edit.* 1.

587. Poteſt quis elocare domum ſuam meretrici, etiam nullâ excuſante cauſâ. *Tamburinus l.* 5. *c.* 1. §. 4. ex Sanchez qui in ſumma *l.* 1. *c.* 7. *n.* 10. addit quòd adhuc poſſet eam meretrici locare, ſi alii commodè non poſſet locare, etiamſi vicinia meretricis plurimùm feminis honeſtis vicinis noceret, utpotè per eam pervertendis.

588. Licitum eſt mutuo dare alteri nummos aut cu-

biculum commodare, petenti ad fornicandum. *Sanchez ibidem cap.* 7. *n.* 31. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 8. *n.* 98.

589. Mulieres non peccant mortaliter, quæ ſe præbent conſpiciendas adoleſcentibus, à quibus ſe credunt turpiter concupiſcendas, ſi hoc faciant aliquâ neceſſitate aut utilitate, aut ne ſe privent ſuâ libertate vel jure exeundi domo, vel ſtandi ad oſtium vel feneſtram. *Simon de Leſſau*, relatus in Facto Curatorum Ambianenſium de 27. Julii. 1658.

590. Non peccant etiam mortaliter, dum ſuperfluis ſe veſtibus ornant, vel tam exili veſte utuntur, ut earum ubera videantur, imò nec dum ea nuda exponunt ſecundùm patriæ morem, abſque prava intentione. *Idem ibidem.*

591. Si vir feminæ partes inhoneſtas tangat ex levitate & joco, abſque periculo delectationis, aut motus carnalis, veriſimile eſt quòd ſolùm peccet venialiter. *Sanchez apud Sylvium in* 2. 2. *q.* 154. *a.* 4. *concluſ.* 3.

592. Oſcula & amplexus inter perſonas ſolutas, diverſi ſexus, ob ſolam delectationem ſenſibilem, in appetitu ſenſitivo ex ipſis conſurgentem, excuſantur à mortali, ſi abſit periculum pollutionis. *Sanchez diſp.* 46 *de matrim. n.* 9. *Salas & Leſſius apud Boſſium de conſc. ſcrup. n.* 2217. Damnata per Alexandrum VII.

593. Omnia peccata contra naturam ſunt unius ſpeciei infimæ, & non ſubalternæ. *Filiutius tr.* 30. *c.* 8. *n.* 141.

594. Locutio de rebus turpibus, ſolùm ob voluptatem quæ præcisè oritur ex narratione abſque ulteriori intentione ipſarum rerum, vel facta ex levitate vel curioſitate, non excedit culpam venialem. *Filiutius to.* 2. *tr.* 20. *c.* 20.

595. Idem dicendum de lectione librorum turpium & tractantium ex profeſſo de obſcænis amoribus. *Idem ibidem. n.* 213.

596. Audientes comœdias, res turpes continentes, ob

ob curioſitatem vel levitatem, venialiter delinquunt. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 8.

597. Etiamſi modo turpi ſimilia repreſentent. *Tamburinus l.* 5. *c.* 1. §. 4. *n.* 28. *Guimenius tr. de peccat. propoſit.* 9.

598. Sanchez ait licere oſcula & tactus inter ſponſos de futuro, etiamſi ſecutura pollutio videretur, dummodò adſit juſta cauſa ſponſo, ſcilicet ad vitandam inurbanitatis ſeu moroſitatis notam. *Filiutius ſuprà n.* 74.

599. Liquidò ſcio, crebrò fieri, præſertim inter plebeios, & ruſticanos, eodem in lecto, aliquot horas, induti & exuti cubent, & tamen nihil omnino impudicum agant, vel nonniſi oſcula, & turpes attrectationes exerceant. Unde judico non poſſe à Confeſſario negari abſolutionem omnibus illis puellis plebeis (aliud ob varias conſiderationes ſentio de nobilibus) quæ non videntur habere propoſitum nunquam ampliùs admittendi in lectum procum ſuum. *Gobat to.* 3. *tr.* 5. *c.* 32. *n.* 19. 20.

600. Religioſus ſine excommunicatione poteſt habitum ad tempus dimittere ut eat incognitus ad fornicandum. *Eſcobar tr.* 6. *exam.* 7. *n.* 103.

CENTURIA SEPTIMA.

De ſeptimo præcepto, Non furtum facies.

601. Probabile eſt, non ſolùm in extrema, ſed etiam in gravi neceſſitate morbi, famis, nuditatis, poſſe te clanculùm ſurripere ab opulentis, ſi aliter grave illud malum avertere nequeas. *Leſſius l.* 2. *c.* 12. *n.* 12. *Eſcobar tr.* 1. *exam.* 9. *n.* 29. *Tamburinus l.* 8. *tr.* 4. *c.* 1. §. 9.

602. Signanter ad ſalvandum honorem, id licitum eſt homini, qui victum lucrari nequit, ſi ipſi valde indecorum eſſet mendicare, dummodò voluntatem habeat reſtituendi dum poterit. *Amadæus Guimenius tr. de Cenſur. propoſit.* 3.

603. Probabile eſt ablationem famæ pecunia compen-

ſari. *Dicaſtillo de juſt. l.* 2. *tr.* 2. *diſp.* 9. *n.* 130. *Tamburinus l.* 1. *c.* 3. §. 5. Inde §. 3. *n.* 25. concludens cum Lugone probabile eſſe, diffamatum poſſe retinere pecuniam diffamatorum ſuorum, ſi nolint vel non poſſint reparare damnum famæ ipſi illatum.

604. Quid ſi de eo à judice interrogetur? Reſpondet l. 8. tr. 1. c. 5. §. 1. *non eſſe in conſcientia furem, qui per occultam acceptionem compenſat id quod ſibi debetur, & poſſe jurare, etiam coram judice, ſe nihil accepiſſe, intelligendo, quod ſibi non deberetur, certum jam hodie eſt apud omnes.*

605. Si debitor tuus vas argenteum apud amicum ſuum depoſuerit, illud clam ſurripere potes in depoſitarii domo, cavendo ne ipſe per judicem compellatur deponenti reſtituere. *Ibidem* §. 4.

606. Quid ſi periculum immineat depoſitario, tu verò illud cavere non poſſis ſine jactura tui debiti? Reſpondeo, te tunc non poſſum condemnare, ſi tuum accipias: quia tunc tua neceſſitas te excuſat ab obligatione charitatis, qua deberes illud damnum, à te indirectè ſolùm cauſatum, à depoſitario avertere. *Ibidem.*

607. Qui à debitore donum mutuò accepit, cujus donationis cauſa non fuerit, non tenetur ad reſtitutionem, etiam in caſu quo debitor ex illa donatione factus eſt impotens ad ſolvendum creditori. *Amicus to.* 5. *diſp.* 20. *ſect.* 10. *n.* 175. *Baunius in ſum. c.* 13. *pag.* 194. *Molina diſp.* 327. *Leſſius c.* 20. *dub.* 19.

608. Non tenetur homo ea bona reddere, quæ ſibi ab alio donata ſunt in fraudem creditorum, nequidem ex charitate. Quia charitatis ordo non exigit, ut quiſquam negligat commodum ſuum, etiamſi inde per accidens tantumdem damni ſequatur. *Molina to.* 2. *de juſtit. tr.* 2. *diſp.* 328. *n.* 8. *Leſſius l.* 2. *c.* 20. *dub.* 19. *n.* 168.

609. Qui damnum nullum intulit, rem alienam accipiendo, quâ dominus non erat uſurus, reſtituere non tenetur. *Sa verbo*, Furtum c. 6.

610. Qui militem precibus induxit ad inferendum ter-

tertio damnum, v. g. ad incendendam ipſius arcam, milite non reſtituente, de ſuo damnum iſtud non tenetur reſtituere. Quia juſtitiam non violavit, id à milite precibus exorando. *Baunius in ſumma c.* 13. *pag.* 307. *&* 308. *edit.* 6.

611. Non tenetur quis ſub mortali reſtituere quod per minuta furta abſtulit, quamvis magna ſit ſumma totalis. *Idem ibidem p.* 220.

612. Fur non tenetur reſtituere cum amiſſione ſui ſtatûs, etiamſi ſtatum illum injuſtè acquiſierit. *Burghaber Centur.* 1. *caſu* 10.

613. Famuli & famulæ domeſticæ poſſunt occultè ſibi clam ex bonis domini ſurripere, quantùm ſufficit ut ſuis laboribus merces reſpondeat duobus in caſibus, dum ſcilicet ex inopia operam ſuam pro quocumque pretio locare coacti fuerunt, deindè dum famuli ob ſimilia ſervitia, majori mercede vulgò conducuntur. *Baunius ibidem. pag.* 213. *&* 214. *edit.* 6. *& pag.* 710. *edit.* 1.

614. Poſſunt filii parentibus, animi relaxandi gratiâ, ſurripere quantum illis conſuetudo & conditio permittit, ſi ſæpè rogati, precibuſque tentati id abnuant. *Longuetius in dictatis traditis in Collegio Ambianenſi Soc. ad precept.* 7. Non furaberis. *q.* 1. *reſponſ.* 4.

615. Quando quis ita eget, & alter ita abundat, ut qui abundat teneatur opitulari illi qui eget, poteſt ille qui eget, occultè & bono modo rem alterius accipere ſine peccato & obligatione reſtituendi. *Idem q.* 11.

616. Mulier, etiam prohibente marito, poteſt validas eleemoſynas aut donationes pro libito facere, ſicut & expenſas in ludo, honeſta recreatione, & ornatu ſibi comparando. *Simon de Leſſau in dictatis ibidem traditis ad 4. precept. Decal. a.* 7.

617. Qui cedit bonis poteſt ſibi ſuiſque retinere neceſſaria ad ſtatum moderatè ſuſtinendum. Similiter conjux ipſius & liberi. Nec tenentur reſtituere tanta cum jactura. *Longuetius cit. q.* 11.

618. Id ipſum tutâ conſcientiâ fieri poteſt, licèt debita, pro quibus ſit ceſſio bonorum, contracta ſint ex in-

injuſtitia notorioque delicto: quamvis tunc tantùm retineri non poſſit quantùm aliàs. *Eſcobar tr.* 3. *exam.* 2. *n.* 163. *favetque Leſſius l.* 2. *c.* 16. *dub.* 3. *n.* 45.

619. In cauſa æquali poteſt Judex aliquid ab una partium accipere, ut in ejus favorem ſententiam ferat, ubi non eſt lex poſitiva in contrarium. *Fagundez in Decal. to.* 2. *l.* 8. *c.* 26. *Eſcobar. tr.* 32. *exam.* 2. *n.* 111. Quia, inquit Eſcobar, tunc datur locus gratificationi; quæ eſt pretio æſtimabilis.

620. Id quod Judex pro juſta accepit ſententia, reſtituere tenetur: non verò id quod accepit pro ſententia injuſta. *Honoratus Fabri in Apologet. Soc. pag. mihi* 275. referens Leſſium, Turrianum, Azorium, Tamburinum, Dicaſtillum, Layman, Buſembaum, &c.

621. Neque reſtituendum eſt quod pro iniqua occiſione acceptum eſt. *Eſcobar tr.* 3. *exam.* 1. *n.* 23. *tr.* 5. *exam.* 5. *n.* 53.

622. Si Ariolus nullam operam appoſuit, ut arte diaboli id ſciret, quod nullo alio pacto ſciri potuit, ſive effectus evenerit ſive non, tenetur pretium reſtituere danti. . . . . Si verò operam ſuam adhibuit ut arte diaboli id ſciret, non tenetur reſtituere, etiam dum res non ita evenit. *Sanchez in ſum. l.* 2. *c.* 38. *n.* 96. *Salas* 1. 2. *q.* 9. *a.* 5. *tr.* 5. *diſp.* 2. *ſect.* 8. *n.* 79.

623. Si meretrix, quæ uſuram corporis ſui uno aureo concedere ſolet, ab aliquo juvene extorſerit quinquaginta tamquam pretium, exceſſum illum tenetur reſtituere. Secùs matrona vel filia quæ putatur honeſta. Nam tanti & pluris poteſt ſuam pudicitiam æſtimare. Et ideò ſi 100. aureos pro uſura ſui corporis accipiat ab eo qui poteſt dare, poteſt retinere. *Leſſius l.* 2. *c.* 14. *n.* 53.

624. Etiam conjugata, monialis &c. retinere poteſt pretium promiſſum & acceptum pro uſura corporis ſui. *Filiutius tr.* 31. *c.* 9. *n.* 231.

625. Nullatenus abſurdum reputaverim, eum qui fortè

tè rem vendidit, emptorique tradidit, poſſe eam, abſque injuſtitia occultè accipere, ſi pretium emptori reſtituat. *Eſcobar Th. mor. l.* 1. *ſect.* 2. *c.* 16. *problem.* 20.

627. Licitum eſt viliùs emere à venditore neceſſitate coacto. *Eſcobar tr.* 3. *exam.* 6. *n.* 87. *ex Molina.*

628. Vileſcit res pro tertia, imò pro dimidia parte, quando venditor ad illius venditionem neceſſitate compellitur. *Apud Guimenium pag.* 166. *n.* 7.

628. Licitum eſt mercatori creditò merces vendere pretio ſummo, v. g. centum, & ſtatim numeratò eas infimo redimere pretio, v. g. octoginta, etiamſi nullo alio animo eas creditò vendat, niſi ut mox viliùs numeratò redimat, modò hæc in pactum non deducantur. *Tamburinus l.* 8. *tr.* 3. *c.* 7. §. 8. *n.* 9. & 10.

629. Contractus *mohatra* licitus eſt, etiam reſpectu ejuſdem perſonæ, & cum pacto retrovenditionis prævië inito, cum intentione lucri. Saltem qui ſic contrahit non peccat contra juſtitiam, nec tenetur ad reſtitutionem, etſi peccare poſſit contra charitatem, ſi miſerum hominem, magno illius diſpendio emere cogat merces quibus non indiget, cùm facilè poſſet ipſi mutuum dare. *Leſſius l.* 2. *c.* 21. *dub.* 16.

630. Uſura non eſt, dum ultra ſortem aliquid exigitur tamquam ex benevolentia & gratitudine debitum, ſed ſolùm ſi exigatur ut debitum ex juſtitia. *Eſcobar tr.* 3. *exam.* 5. *n.* 3. 4. 33. & 44.

631. Licitum eſt ſperare, optare & accipere lucrum ex mutuo, mediante benevolentia & gratitudine; non tantùm ſecundariò & minùs principaliter, ſed etiam primariò & principaliter, *Longuetius* in dictatis ſuprà memoratis, *diſp.* 3. *de var. cauſ. uſur. excuſ. q.* 1. *reſp.* 3. *Buſenbaum tr.* 7. *c.* 3. *dub.* 7. cum Molina & de Lugo.

632. Poteſt quis mutuum dare alteri, eâ conditione & lege, ut ex ejus officina emat, ejùs molendino molat, aut aliquid obſequii præſtet, ſi id exigat benevolentiæ & amicitiæ jure. *Idem ibidem q.* 4. *reſp.* 1. *favetque Layman l.* 3. *ſect.* 5. *tr.* 4. *cap.* 16. *n.* 3.

633. Uſura non eſt, ſi mutuem eâ lege, ut mihi, vel meo cuipiam officium aliquod temporarium referas ex pacto amicitiæ. *Ibidem q. 5. reſp.* 15.

634. Compenſatio mutui, quæ fit officio aliquo temporario pretio æſtimabili, non eſt uſura, niſi per commutationem detur ad ſatisfaciendum juſtitiæ commutanti. *Ibidem object. & reſp.* Nego majorem.

635. Licitum eſt Mercatori, ſi mutuum petitum dare nolit, numeratâ pecuniâ emere cenſum, ad unum vel duos annos, ſuper aliqua re frugifera, obligareque venditorem ad cenſum illum poſt illud tempus redimendum pecuniâ redditâ, ſolutâque inſuper penſione. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 168.

636. Licitus quoque eſt modus auctarium ſupra ſortem exigendi per contractum trium. *Ibidem pag.* 109.

637. Cùm numerata pecunia pretioſior ſit numeratâ, & nemo ſit, qui non majoris faciat pecuniam præſentem quàm futuram, poteſt creditor eo titulo aliquid ultra ſortem à mutuatario exigere, & ab uſura excuſari. Principia hujus propoſitionis deducit nec reprobat Guimenius, *tr. de uſur. propoſit.* 2. *&* 3. ſequiturque ex duabus propoſitionibus ſequentibus.

638. Chyrographum ſeu debitum liquidum 100. flor. v. g. ceſſante omni intereſſe, periculoque & difficultate ſolutionis, poteſt minoris emi, ſi debitum ſit immaturum ſeu ſolvendum in futurum. *Emmanuel Sa verbo*, Debitum. *n.* 20. Atque ita Bellarminum Lovanii & Petrum Parra Romæ docuiſſe refert Leſſius *l.* 2. *c.* 21. *dub.* 8. *n.* 65.

639. Probabiliter non eſt uſurarium hodie ſolvere nongentos florenos pro mille debitis poſt annum, etiam abſente omni difficultate ſolutionis, abſente etiam omni damno, lucro ceſſante, &c. Eò quòd jus diſtans minùs valeat quàm ſolutio præſens. *Burghaber. Centur.* 1. *caſu* 45.

640. Qui fecit contractum uſurarium, bonâ fide credens juſtum, poteſt tantum lucri retinere, quantum acquiſiiſſet alioquin per contractum juſtum. *Sa verbo*, Uſura *n.* 8. favetque Sanctarellus *in reſolut. p.* 1. *q.* 46. *n* 11.

641. Li-

641. Licitum eſt tabernariis vinum aquâ miſcere, & agricolis triticum ſecali, ac deinde communi pretio vendere, dummodò indè deteriora non reddantur iis quæ communiter venduntur. *Leſſius ubi ſuprà dub. 11. n.* 83.

642. Contra juſtitiam non peccat, qui in publica ſubhaſtatione, officiorumque & vectigalium venditione, rogat amicos ne plus offerant, ut rem illam pretio infimo emat, ſecundùm illum modum vendendi. *Reginaldus in prax. to. 2. l. 25. c. 22. n. 379.*

643. Qui luſit, vel certavit, certò præſciens ſe victorem fore, non tenetur ad reſtitutionem. *Toletus & Sa apud Buſenbaum dub.* 14. *n.* 8.

644. Quamvis ſcripſerim Germanos non eſſe communiter pronuntiandos reos uſuræ, quando dicunt ſe huic aut illi dare centum v. g. aureos, cum conditione ut poſt annum illam ſummam, & præterea quinos aureos pro cenſu reſtituant; non auſim tamen hoc dicere de aliis nationibus, nominatim Gallis. *Gobat to. 1. tr. 7. n. 570.*

De octavo præcepto, Non loqueris contra proximum falſum teſtimonium.

645. AN ſuſpicio deliberata, in re gravi, & ſine ſufficientibus indiciis, atque adeò temeraria, ſit culpa lethalis? Sub nomine autem ſuſpicionis includimus ſive dubium, ſive ſuſpicionem propriè dictam, ſive opinionem. Nonnulli dicunt eſſe mortalem; non eſſe alii contendunt. Porrò prævides mihi hanc benigniorem placituram; fateor te rectè prævidiſſe. *Tamburinus l. 9. c. 1. n. 11.*

646. Sunt qui aſſerunt, peccare mortaliter, qui de perſona valdè honeſta & proba temerè aliquid enorme ſuſpicatur, verùm ab hac ſententia ſemper diſceſſi, ut diſceſſit Layman. Si enim eſt ſuſpicio, ſemper erit ex genere ſuo levis. *Idem ibidem n. 16.*

647. Rarò mortaliter peccatur per temerarium judicium. *Ibidem n. 19.*

648. Judicium temerarium non eſt peccatum priuſquam advertas vel dubites, te ex ſignis inſufficientibus judicare. *Leſſius l. 2. c. 29. dub. 2. n. 9.*

649. Ad tormenta, damnaque gravia vitanda, poteſt quilibet ſibi falſum crimen imponere, etiamſi mors indè ſit ſecutura. *Tamburinus ſuprà c. 3. §. 6. n. 6.*

650. Semper ſupponimus abeſſe perjurium, cui infamator ſui providere non difficulter poterit per æquivocationem. *Ibidem.*

651. Quidni nonniſi veniale ſit, detrahentis auctoritatem magnam tibi nòxiam, falſo crimine elidere? *Gaſpar Hurtado & Dicaſtillus apud Caramuelem Th. fundam. pag. 550. Apologia Caſuiſtarum p. 127. 128. 129. Jeſuitæ Lovanienſes in Theſibus anni 1645.*

652. Si alio modo te ab injuſto teſte tueri nequeas, niſi falſa crimina ipſi objiciendo, probabile mihi eſt ſi id facias, non peccare contra juſtitiam, undè nec obligari ad reſtitutionem. *Tamburinus l. 9. c. 2. §. 2. n. 4.*

653. Incertum mihi eſt an id poſſit fieri licitè ſine ulla culpa. *Ibid.* Alibi docens agendi libertatem, in ejuſmodi incertitudine, eſſe in poſſeſſione. Si enim (*ait. l. 1. c. 3. §. 7.*) adhibitâ diligentiâ dubites, an ſit aliqua lex prohibens, vel an ad caſum iſtum extendatur, non teneris ad illam. Quia tunc poſſidet libertas, quæ cùm ſit certa, non poteſt ligari lege incerta.

654. Poſſunt abſque mendacio verba uſurpari, etiamſi ex ſua ſignificatione non ſint ambigua, nec ſenſum verum reddant ex ſe, nec ex circumſtantiis occurrentibus: ſed tantùm verum ſenſum reddant ex aliquo addito, mente proferentis retento. Quodcumque illud ſit: ut ſi quis vel ſolus, vel coram aliis, ſive interrogatus, vel propriâ ſponte, ſive recreationis causâ, ſive quocumque alio fine, juret ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab ea in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum; revera non mentitur, nec eſt perjurus. *Sanchez l. 3. in Decal. c. 6. n. 15.*

655. Cauſa utendi his amphibologiis, eſt quoties id neceſ-

neceſſarium aut utile eſt ad ſalutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens & ſtudioſa. *Sanchez ibidem, caſus ſequentes inde deducens.*

656. Quòd mercator probabilem habens opinionem de injuſta taxatione pretii mercis alicujus, falſo eam pondere vendere poſſit, ad iſtam injuſtitiam ſibi compenſandam, & à Judice de eo poſtea interrogatus, ſub reſtrictione mentali jurare, quòd nec ſupra taxam vendiderit, nec falſo uſus fuerit pondere. *Sanchez n.* 29. & poſt ipſum Eſcobar *tr.* 1. *exam.* 3. *n.* 34.

657. Quòd teſtis non juridicè interrogatus ſuper crimine commiſſo in oculis ipſius, reſpondere poſſit, & jurare ſe neſcire, ſubintelligendo, ut tibi dicam. *Sanchez n.* 24. idem aſſerens de teſte juridicè interrogato, ſi ex confeſſa veritate prævideat ſibi damnum.

658. Quòd teſtis vel reus bona fide Judici teſtatus vel confeſſus de crimine, ſi animadvertat quòd abſque iſta confeſſione vel teſtificatione crimen non eſſet ſufficienter probatum, tam iſte, quàm ille ſub mentali reſtrictione jurare poſſit, crimen ab ipſo non eſſe commiſſum, ſeque mentitum fuiſſe illud teſtificando vel confitendo. *Sanchez num.* 29.

659. Quòd reus juridicè interrogatus de homicidio quod commiſit, jurare poſſit ſe non commiſiſſe (ſubintelligendo *criminosè*) ſi crimen iſtud per circumſtantiam aliquam excuſare poſſit, v. g. per ignorantiam facti, per ſui defenſionem &c. *n.* 29.

660. Quòd juridicè interrogatus ſuper veris indiciis homicidii, v. g. an non tali horâ tranſierit per locum ubi commiſſum fuit, id negare poſſit, ſi homicidium ipſe non commiſerit. *n.* 30.

661. Quòd ille qui ceſſit foro, partemque bonorum ſuorum ſubduxit, ut habeat undè non mendicatò vivat, à Judice interrogatus, jurare poſſit, ſe nihil ſubduxiſſe, idemque facere poſſint teſtes, in creditorum damnum, dummodò ſciant ipſum ſolùm ſubduxiſſe neceſſaria ad non mendicatò vivendum. *num.* 31.

662. Quòd mutuatarius, à quo mutuum ante tempus repetitur, vel qui non eſt reſtituendo, ſub mentali reſtrictione jurare poſſit, ſe mutuum non accepiſſe. *n.* 32.

663. Quòd qui ſpopondit ſe ducturum puellam, ſi probabiliter credat ſe ad id non teneri, coram Judice jurare poſſit, ſe non ſpopondiſſe. *n.* 33.

664. Quòd clericus, vel alius, qui probabiliter putat ſe non debere gabellam, vel non debere tantam, jurare poſſit ſe non habere mercem illi gabellæ obnoxiam, tametſi reverà habeat. *Ibidem.*

665. Quòd ſuffragium habentes nominandi ad officium quodpiam, quibus per ſtatuta vetitum eſt colloquium vel acceſſus ad aſpirantium aliquem, jurare poſſint ſe ab acceſſu & colloquio abſtinuiſſe, licèt non abſtinuerint, dummodò non acceſſerint, &c. animo permittendi ſe ſubornari. *n.* 34.

666. Quòd creditor, cui perſoluta eſt pars magna ſummæ in Chirographo ſpecificatæ, interrogatus, an tota ſumma ipſi debita ſit, nihilque ex ea acceperit, jurare poſſit totam illam ſummam ſibi debitam eſſe, nihilque de ea ſe recepiſſe, ſi quantum recepit, tantumdem ab eodem ipſi abſque Chirographo debitum ſit, dummodò nemini per hoc auferatur præferentia hypothecæ. *n.* 36.

667. Quòd dum per vim jurare quiſpiam compellitur, ſe daturum pecuniæ ſummam, quam non debet, uti poſſit mentali reſtrictione & æquivocatione, ut non teneatur, vel uſurpare verba purè materialiter, nullam ipſis dando ſignificationem atque hoc pacto eximere ſe ab obligatione, tametſi præſentes inde ſcandalizari contingat. Quia ipſum credere debent ab obligatione exemptum reſtrictionis mentalis beneficio. *n.* 37. & 38.

668. Quòd qui cogitur jurare, ſe deſponſaturum puellam ad quam deſponſandam ſe non credit obligatum, id jurare poſſit, ſubintelligendo, *ſi tenear*, vel, *ſi mihi placitura ſit in futurum. n.* 39.

669. Quòd mulier à marito ſeparata ob adulterium ipſius ſibi notum, jurare poſſit ſe ad ipſum redituram (ad

(ad abſolutionem in articulo mortis obtinendam) etiamſi intentionem non habeat redeundi, ſubintelligendo, *ſi ad id tenear. n.* 40.

670. Quòd is à quo pecuniarium mutuum petitur, ad quod præſtandum non tenetur, jurare poſſit, ſe pecuniam non habere (quamvis habeat) ſubintelligendo, *ad mutuandum.*

671. Quòd juſta de cauſâ æquivocatione utens, mentalive reſtrictione, jurare poſſit, (etiam in judicio) ſe loqui abſque ulla æquivocatione &c. *Sanchez, ibidem. cap. 7.*

672. Quòd ſi rudes neſciant in particulari amphibologiam concipere, ſatis eſt ſi habeant intentionem affirmandi vel negandi in ſenſu qui veritatem reipſâ contineat. Ad quod neceſſe eſt quòd ſaltem in genere ſciant, negare ſe poſſe in aliquo vero ſenſu, quem revelare non tenentur. *Suarez l.* 3. *de juram. c.* 10. *Sanchez loco cit. c. 6. n. 46. Filiutius tr.* 25. *c.* 11. *n.* 328.

673. Diana ſcribit ex autoribus claſſicis, quòd jurans cum æquivocatione ſeu amphibologia, abſque cauſâ legitima, probabiliùs peccat mortaliter; quamvis & contrarium ſit probabile, quando nullum inde cuiquam damnum emergit. Ita Diana: at fuit non modò ab omni alienum labe, ſed omni dignum laude hoc à ſolerti humilitate dictatum. *Gobat to.* 2. *tr.* 11. *n.* 633. *&* 654.

674. Si reus & teſtis dubitent an legitimè interrogentur à Judice, non obligantur ad ejus mentem reſpondere, etiamſi Judex ſub pœna excommunicationis præcipiat. Quia reus & teſtis ſunt in poſſeſſione ſuæ libertatis valendi æquivocare ex cauſâ. Ergò ab hac non poſſunt deturbari propter dubium legitimæ interrogationis. Cauſa autem hìc ſemper intervenit, quia ſemper ii poſſunt velle cuſtodire jus ſuum, quo poſſunt non aperire veritatem ei, cui ex certa & manifeſta obligatione non debent. *Tamburinus l.* 1. *c.* 3. §. 5. 7. *verbo,* reus & teſtis.

675. Scio quoſdam noſtram reſponſionem admittere, ſi timeatur à reo vel teſte magnum malum, non

verò

verò, ſi exiguum, quale eſſet modicam pecuniam amittere; ſed hos ſequi non poſſum. Quia prædicta poſſeſſio libertatis (æquivocandi) in reo & teſte æquè prævalet, ſive grave, ſive leve damnum timeatur. *Idem ibidem.*

676. Si legitimus eſt Judex, legitiméque per ſemiplenam probationem interrogat, reus minimè tenetur ad fatendum crimen ſuum, unde ſibi imminet periculum vitæ. Quia in re tam ardua Judex ſuperior non eſt, nec poteſtas ipſius extenditur ad præcipiendum rem tam difficilem. Quòd ſi reum ſoleat cogere, ideò eſt quia ſequitur contrariam ſententiam probabilem. *Tamburinus l.* 3. *c.* 4. §. 3.

677. Doctrinam hanc limitant Doctores, modò eluceat ſpes per æquivocationem effugiendi mortem . . . Ego verò cenſeo etiam nullâ elucente ſpe, ſaltem à mortali excuſandum ejuſmodi reum negantem ſub æquivocatione crimen quod admiſit. *Ibidem n.* 7.

678. Denique quod dictum eſt de periculo vitæ, extenditur ad quodcumque malum grave, v. g. gravem infamiam. *Ibidem n.* 9.

679. Quid de malo levi? Præcipiat mihi ſuperior ut fatear. . . . . furtum grave, ex cujus confeſſione certus ſum ſolùm malum leve me incurſurum; ſi negem cum æquivocatione, quodnam peccatum incurram? Reſpondeo, à mortali fortaſsè excuſandus eſſet, quamvis contrarius ſit de Lugo. Ratio eſſe poteſt, vel quia de jure naturæ videtur eſſe, ut ne leve quidem vulnus mihi infligam, vel quia ſi agitur de pœna levi infligendâ, videtur & leve & non rigoroſum ſuperioris præceptum, vel quia ex negatione talis veritatis non oritur grave malum Reipublicæ, ſi ſolùm levis pœna eſt imponenda. *Ibidem n.* 10.

680. In Deo locum habent Amphibologia & mentalis reſtrictio. *Blondellus in Theſi Anglo-Leodienſi anni* 1686. *concluſ.* 30. *Sanderus eodem anno concl.* 27.

681. Patriarchæ & Prophetæ, Angeli, ipſe Chriſtus, nedum viri juſti & ſancti amphibologiis & reſtrictionibus mentalibus uſi ſunt: *Jeſuitæ Lugdunenſes & Anglo-*

glo-Leodienſes in Theſibus ſuis; ac noviſſimè P. Daniel in noviſſima reſponſione ſua ad Litteras Provinciales *tr. de æquivocis reſtrictionibuſque mentalibus.* Illam tamen propoſitionem Clerus Gallicanus in generali Conventu anni 1700. damnavit hiſce verbis: *Hæc propoſitio ſcandaloſa eſt, temeraria, myſticè, propheticè, parabolicè, ſive œconomicè ad inſinuandam altiùs veritatem dicta, vel tacita cum vulgaribus geſtis confundit, SS. Patrum acta ludibrio vertit, ipſis etiam Angelis injurioſa, erga Chriſtum contumelioſa & impia.*

682. Falſare non eſt, nec peccatum mortale, amiſſæ ſcripturæ de hæreditate aut nobilitate, aliam ſimilem efficere. *Emmanuel Sa verbo*, Falſarius *n.* 2. *edit.* 1.

683. Falſificans aliquam privatam ſcripturam aut ſyngraphum aut apocham, fidem facientem ſe ſatisfeciſſe debito pecuniæ mutuo acceptæ, dum aliam legitimam à Creditore acceptam amiſit, alio modo non valens probare ſolutionem, non eſt damnandus peccati mortalis. *Sa apud Guimenium p.* 112. *n.* 2.

684. Si ſit neceſſe publicas ſcripturas ementiri ad innocentiam meam contra teſtem injuſtum defendendam, poſſet-ne Notarius publicus ad hoc induci, ſi Notario conſtaret mea innocentia? Reſpondebis, quidni; id enim non eſt infidelem eſſe Reipublicæ, ſed maximè fidelem; dum ejuſdem Reipublicæ innocentes ſic defenduntur. Verùm ſi aperiatur hujuſmodi oſtium, quomodò ſtabunt publica judicia? Inveniantur, reſpondebis, teſtes veri, ut ſancta requirunt Tribunalia; dum enim falſi teſtes quacumque arte repelluntur, publica judicia firmantur, non infirmantur. Tamburinus *l.* 9. *in Decal. c.* 1. §. 2. in aliud quidem tempus id evolvendum reſervans, & incertum relinquens, an id licitum non ſit. Quaſi verò hæreſis non ſit dubitare, an illicitum ſit, quod octavo Decalogi præcepto certò eſt prohibitum, uti Curiones Pariſienſes in ſcripto ſuo nono ſapienter obſervant? Enimverò ſi certò non ſit prohibitum, ſecundùm principia Probabiliſtarum, eo ipſo eſt probabiliter licitum. Ut enim Caramuel ait Theol. fundam. edit. Lugdun. n. 275. *Nihil habendum illicitum*

niſi

niſi quod impingit evidenter in aliquam legem obligatoriam evidenter. Quia nimirum, *Lex non obligat*, (ut Terellus ait in fundam. Th. Mor. q. 23. n. 16.) *niſi ſit ſufficienter promulgata; talis autem non eſt, niſi ſit manifeſtè & evidenter cognita.* Unde n. 27. concludit: *Si poſt omnem conatum adhibitum, jus* (prohibens) *maneat incertum, poſſe nos prudenter formare judicium, quòd nulla hujuſmodi Lex urgeat.* Similiter Tamburinus l. 1. in Decal. c. 3. §. 7. litt. B. ſub titulo, *Leges & præcepta* n. 1. *Si adhibitâ diligentiâ dubites an ſit aliqua Lex. . . . vel an ad aliquem caſum ſe extendat. . . . non teneris ad illam. Ratio eſt quia tunc poſſidet libertas, quæ cùm ſit certa, non poteſt ligari lege incerta.*

685. Æqualis raro, inferior rariſſimè tenetur corrigere detractorem. *Buſembaum tr. 7. c. 1. dub. 11.*

686. Sententia probabilis eſt, non eſſe mortale crimen occultum proximi revelare uni alicui viro prudenti & taciturno. *Tannerus 2. 2. q. 8. diſput. 7. dub. 4. Eſcobar exam. 9.*

De Præcepto nono & decimo.

687. SI ruſticus à viro exiſtimato docto & pio audiſſet fornicationem & furtum externa eſſe peccata; at licere fornicandi & furandi deſiderium: quibuſdam Neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excuſare, . . . At quamvis hoc probabile ſit, probabiliùs tamen credo, illum actum internum excuſari omninò à malitia ratione illius ignorantiæ invincibilis. *Sanchez l. 1. in Decal. c. 16. n. 16. & 17.*

688. Si quis actu voluntatis delectetur de actu ex ſe mortali, non præcisè, ſed propter finem ſeu effectum bonum, v. g. de homicidio inimici propter utilitatem propriam indè ſecutam, de interfectione conſanguinei propter hæreditatem quæ indè illi obvenit, de fornicatione vel pollutione abſque culpa contingente, propter ſanitatem vel liberationem à tentatione indè conſequentem, delectatio iſta non eſt mala. *Vaſquez, Leſſius, Layman, Palao, Breſſerus, Fagundez, Arriaga apud Roſſium de conſc. ſcrup. p. 3. tit. 1. n. 2182.*

689.

689. Licitum eſt ob corporis ſanitatem aut mitigationem libidinis & tentationis ſimplici affectu, ſine ulla procuratione, aut procurandi propoſito optare, & in vigilia deſiderare, ut pollutio naturaliter, præſertim in ſomno eveniat. *Toletus*, *Vaſquez*, *Sanchez*, *Leſſius*, *Layman*, *Filiutius*, *Fagundez ibidem relati n.* 2251.

690. Licitum eſt viduæ moroſè delectari de cogitata copula habita tempore matrimonii; ſicut & ſponſæ de habenda cum ſponſo futuro, dum juncti fuerint. *Sa verbo*, Luxuria *n.* 13. *Salas tr.* 13. *diſp.* 6. *ſect.* 30. *n.* 201.

691. Licèt exiſtiment aliqui etiam conjugatam mortaliter peccare, ſi voluntariè delectetur in motione venerea orta ex conjugis abſentis apprehenſione, eo quòd talis commotio ordinari non poſſit ad actum conjugalem, ſed potiùs ordinetur ad pollutionem: oppoſita tamen ſententia probabilitate non caret, modò abſit periculum pollutionis. *Layman l.* 1. *tr.* 3. *c.* 6. *n.* 14.

De Sacramentis in genere.

692. Excuſare adminiſtrationem indignis faciendam poteſt.... metus mortis, damni, aut infamiæ graviſſimæ. *Ludovicus de Scildere in Synopſi Theologia Lovanii defenſa anno* 1646. §. 12.

693. Urgens metus eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi, v. g. proferendi verba conſecrationis ſine intentione conſecrandi, hoſtiam non conſecratam pro conſecrata porrigendi. Id probabiliter licitum cenſet Eſcobar *Th. Mor. to.* 1. *l.* 1. *ſect.* 2. *c.* 7. *probl.* 26. Ex metu mortis Scildere *loco cit.* licitum putat abſque intentione abſolutionis formam proferre ſuper pœnitente indiſpoſito.

694. Qui in articulo mortis conatur facere quod in ſe eſt, & nihil aliud occurrit, quàm actus quo dicit: *Domine miſerere mei*, cum animo placandi Deum, ſic juſtificabitur, ſupplente Deo Sacramenti neceſſitatem. *Leſſius apud Baunium in ſumma tr. de confeſſ. c.* 42. *pag.* 687.

695. Ex ratione Auguſtini pro baptiſmo allata, colligitur quòd ad omnem effectum reviviſcant etiam Sacramenta cetera informia. *Ludovicus de Scildere ubi ſupra* §. 11.

696. Reviviſcentia hæc fit ad omnem gratiam deperditam, etiam ſacramentalem. *Ibidem* §. 50.

697. Ab eo qui matrimonium ex gravi metu contrahere compellitur, moneo verba proferenda materialiter, ſicut aliquando ſine intentione conſecrandi verba conſecrationis proferimus, vel verba proferenda cum æquivocatione (quamvis addito juramento) vel reſtrictione mentali, videlicet, *Accipio te in uxorem*, interiùs intelligendo, Si teneor. Accepi ex Sanchez de matrim. l. 4. diſp. 16. *Eſcobar ubi ſuprà ſect.* 11. *c.* 7. *probl.* 23.

698. Sacramentum exhiberi poteſt publicè peccatori publico, mortem, infamiam vel grave fortunarum damnum alioquin minitanti, dummodò non petat ex contemptu Sacramenti vel Religionis. *Eſcobar ibidem problem.* 93.

699. Licitum eſt cuique petere & accipere Sacramentum à Sacerdote exiſtente in mortali peccato, etiam non parocho, nec parato aliàs ipſum conferre, ſi petenti ea receptio futura ſit commodior vel utilior. *Dicaſtillo tr.* 4. *de Euch. diſp.* 9. *dub.* 9. *n.* 155.

700. Fortè accipere per procuratorem Sacramentum matrimonii in mortali, non eſt mortale. *Sa verbo*, Sacramentum *n.* 1. *edit.* 4.

CENTURIA OCTAVA.

701. NUllum eſt præceptum naturale, nec poſitivum, ſive divinum, ſive eccleſiaſticum, exigens ſtatum gratiæ in eo qui Sacramenta adminiſtrat, etiam ex officio. *Guimenius tr.* 4. *Miſcellaneo de Sacram. novæ legis* §. 2. & 3. ubi refellere conatur quæcumque in contrarium afferuntur ex Scriptura, ex Nicolao Papa atque ex Auguſtino. Et §. quidem 5. addit iſta à ſe dicta diſputationis gratia, contrariamque opinionem

nionem eſſe tenendam; ſed eam ſolùm fundat in auctoritate (ſe ſolâ non certa) Inquiſitionis Hiſpanicæ & S. Thomæ.

702. Sacerdos ſive parochus, ſive non parochus, poteſt in mortali peccato celebrare, ut alii feſto die Miſſam audiant, quamvis non obligetur celebrare in tali caſu, quia poteſt tenere contrariam opinionem quòd non poſſit. *Tamburinus l.* 3. *methodi c.* 5. §. 3. *n.* 15.

703. In Sacramentis mortuorum ſufficit attritio; etiam ob pœnas peccati à Deo infligendas. *Ludovicus de Scildere, Synopſ.* §. 9.

704. Ad Sacramenti validitatem non ſufficit intentio Miniſtri, qua intendat ſolam actionem externam; quæ fit in Sacramento, ſed requiritur ut intendat aliquo modo ipſum effectum ſacramentalem. *Theſis Jeſuit. Lugdun. de* 26. *Auguſti* 1697. Traditioni contraria eſt, eo quem præ ſe fert ſenſu, quòd ad ſacramenti valorem non ſufficiat interna intentio faciendi ritum ſacramentalem, quem facit Eccleſia, ſed inſuper neceſſaria ſit intentio effectus ſacramenti.

De Sacramentis Baptiſmi, Confirmationis, Extremæunctionis.

705. Attritio ſufficiens ad recipiendam gratiam Baptiſmi, debet & non debet eſſe ſupernaturalis. *Eſcobar tr.* 2. *l.* 11. *probl.* 80.

706. Ad effectum Baptiſmi ſufficit & non ſufficit attritio exiſtimata. *Idem.*

707. Attritio ex ſolo gehennæ metu, ſine Dei propter ſe dilectione, cum baptiſmo ſanguinis ſeu martyrio, vel martyrium cum ea ſola, aliquando ſufficit ad conferendam gratiam & gloriam. *Gobat de Sacram. tr.* 2. *n.* 617. cum Dicaſtillo.

708. Probabilius eſt ex Sanchez . . . . in Baptiſmo nullum fieri votum aut promiſſionem de obedientia fidei. *Tamburinus in Meth. Confeſſ. l.* 2. *c.* 2.

709. Judæus, qui habet attritionem de peccatis, quatenus iis meremur pœnas inferni, . . . licitè baptizatur

tizatur, in extremo agone, deſtitutus ſenſibus. . . . . Licèt proteſtatus fuerit priùs, ſe potiùs vitam poſiturum, quàm fore Chriſtianum. *Gobat tr.* 1. *de ſacram. n.* 236. *&* 238.

710. Infantes Chriſtianorum, non baptizatos, in periculo mortis conſtitutos, non tenetur quis cum periculo vitæ baptizare. *Emmanuel ſa verbo*, Charitas *n.* 4.

711. Mortua matre è partus doloribus, pater, vivens de labore manuum, non tenetur chyrurgum conducere pretio octo ducatorum (dum minori non poteſt) qui matrem ſecet, ad baptizandum infantem, nondum extractum ex utero; ſolùm probabiliter adhuc viventem, cum probabili proinde periculo fruſtranei effectus. *Gobat tr.* 2. *n.* 259.

712. Quid ſi illegitima proles concepta ſit ex concubitu adulterino, ſacrilego, inceſtuoſo, immineatque tam matri, quàm patri, non laboranti ulla infamia, periculum gravis mulctæ. . . . An licebit æquivocatione, aut reſtrictione mentali utendo, nominare alium patrem? An etiam pretio conducere, qui profiteatur ſe patrem? Reſpondeo, non auſim obligare matrem ad abſtinendum amphibologia, aut etiam reſtrictione mentali. . . . Nec obeſt quod magiſtratus exigat juramentum, cùm non poſſit exigere cum tanto damno. *Gobat ibidem n.* 163.

713. Utrùm ſit expers peccati, qui pretio conductus, vel aliunde contentus, quòd à puerpera ita deferatur, coram magiſtratu legitimo, ſequens depoſitionem puerperæ, jurat cum æquivocatione, aut reſtrictione mentali ſe eſſe patrem prolis, de qua interrogatur? Gobat ibidem negativè reſpondet, exhibet tamen reſolutionem cujuſdam *Theoria* (inquit) *& uſu perquam periti in* contrarium, nec refellit, ſed Lectori *ingenioſum diſcurſum* ipſius relinquit examinandum.

714. Nulla eſt obligatio ſuſcipiendi Sacramentum Confirmationis. *Palao tr.* 20. *dub.* 8. *Eſcobar l.* 12. *problem.* 31. *Gobat n.* 771. referens Henriquez, Suarez, Coninck.

715. Solùm venialiter peccat, qui negligit. *Quintanaduennas tr.* 2. *ſingul.* 4. *n.* 2.

716.

716. Pontifices & Concilia, quæ contra duas præcedentes propoſitiones allegantur, loquuntur de neceſſitate utilitatis, non præcepti. *Eſcobar tr. 7. exam. 3. n. 22.*

717. Omittere Sacramentum Confirmationis, vel ad Ordines ſuſcipiendos non prætermittere; nullum eſt nec veniale peccatum. *Guimenius loco cit. q. 11.*

718. Defectum Sacramenti Baptiſmi (ob defectum materiæ vel intentionis baptiſandi in miniſtro) reſpectu infantium ſine Baptiſmo morientium, quoad effectum gratiæ & gloriæ ſupplet aliquando miſericordia Dei. *Maſcareñas tr. 1. de Sacram. in gen. n. 112.*

719. Nullum eſt præceptum ſuſcipiendi Extremam Unctionem, quamvis adſit opportunitas aut commoditas illius ſuſcipiendæ. *Gobat tr. 8. n. 816.* cum Hurtado & Palao.

720. Per ſe loquendo ne venialiter quidem peccat, qui Extremam Unctionem volens & prudens omittit. *Gobat ibidem.*

721. Per ſe nullum eſt peccatum, oleum infirmorum concedere alicui, ſeu viro, ſeu mulieri, volenti illud adhibere ad ungendos ægros, pro recuperanda ſanitate. *Quintanaduennas tr. 5. ſingul. 11.*

De Sacramento Euchariſtiæ.

722. Docent aliqui nullum dari præceptum divinum Communionis, ſed tantùm Eccleſiaſticum, quo ſecluſo non peccaturum, qui totâ vitâ non communicaret. *Guimenius tr. de Euch. propoſ. 4. p. 236.*

723. Divinum Communionis præceptum ſolùm obligat in articulo mortis, non extra illum. *Vaſquez diſp. 214.*

724. Si quis in Paſchate, tranſgreſſus præceptum, non communicavit, non peccat iterum mortaliter, ſi poſtea non communicet. *Sa verbo,* Euchariſtia, *n. 7.* Toletus & Valentia apud Dianam *p. 3. tr. 4. reſol. 41.*

725. Qui

725. Qui in ſtatu peccati mortalis & non jejunus ſumit Euchariſtiam, non peccat duplici peccato in confeſſione explicando. *Gaſpar Hurtadus de Sacram. diſp. 9. diffic.* 1.

726. Qui non jejunus, ſimul & excommunicatus acceſſit ad communionem, ſatisfacit cônfitendo præciſè, *Communicavi ſemel ſacrilegè. Card. de Lugo, diſp.* 14.

727. Frequens confeſſio & communio, etiam in his qui gentiliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis. *Theſis apud F F. Minores defenſa Leodii* 1676. *concluſ.* 3. & à Pollenterio Jeſuita cum gloſſa ſequenti approbata.

728. Hanc propoſitionem, *Frequens confeſſio, & communio, cultus B. Virginis, in iis etiam qui gentiliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis*, copulatim ſi acceperis... ſi abſtergas invidiam vocis *gentiliter*. . . . haud equidem ſcio, an dici poſſit continere *propoſitionem damnatam. Pollenter ad propoſit.* 56. *inter Innocentianas.* Favet eidem propoſitioni Franciſcus de Mendoza ſuprà.

729. Probabile eſt, verbis Tridentini ſeſſ. 13. c. 7. *Si ſacerdos, neceſſitate urgente, abſque confeſſione celebraverit, quamprimum confiteatur*, tradi conſilium, non præceptum. *Eſcobar Th. Mor. l.* 2. *problem.* 58. Damnata per Alexandrum VII.

730. Probabile quoque, eorumdem verborum hunc eſſe ſenſum, cum ſuo tempore confitebitur. *Ibidem.* Damnata per eundem.

731. Practicè probabile eſt, præceptum illud, de confitendo *quamprimum*, ſolùm obligare ſub veniali; imò non eſſe rigoroſum præceptum, ſed habere hunc ſenſum, *Suademus ut confiteatur quamprimum.* Fatetur Gobat *n.* 445. quartæ edit. ſe ita tradidiſſe in 3. edit. in qua & dixerat, *Tamburinum inſigniter probare utramque hanc expoſitionem.*

732. Præcepto Tridentini, & S. Congregationis, de confitendo *quamprimum*, probabiliter non tenentur illi ſacerdotes, qui habentes copiam confeſſarii, ea uſi non ſunt, vel ex malitia ſacrilega, vel ex inadvertentia ſui mali ſtatus. *Gobat n.* 440. Quia Concilium ſolùm

lùm loquitur de eo qui ex neceſſitate ſine confeſſione celebrat. *Dicaſtillo ſupra n.* 155. *Suarez diſp.* 66. *ſect.* 7.

733. Sacerdos non habens copiam confeſſarii, abſque confeſſione celebrare poteſt, quando accepit ſtipendium pro miſſis dicendis, vel accepto ſtipendio rogatur ut celebret. *Henriquez apud Gobat n.* 239.

734. Qui copiam quidem habet idonei confeſſarii, ſed brevi expectat confeſſarium ſuum ordinarium, cui devotiùs ſolet confiteri, probabiliter poteſt, cum ſola contritione, ſine prævia confeſſione communicare vel celebrare. *Filiutius apud Leandrum à SS. Sacram. de Euch. diſp.* 7. *q.* 28.

735. Quandò Regularis, habens caſum reſervatum, per pium Confeſſarium petit à Superiore facultatem ut ab eo poſſit abſolvi, ſi eam ſuperior neget, Regularis ille abſque Confeſſione poteſt celebrare. *Præpoſitus & Tamburinus apud Gobat n.* 240.

736. Cenſetur deeſſe copia Confeſſarii, quando es Religioſus, & non habes niſi ſæcularem ſacerdotem. Nec enim teneris ei confiteri. Cederet quippe in infamiam Ordinis tui, ſi ei panderes grave peccatum. *Roſella apud Nugnum* 3. *p. q.* 80. *a.* 4. quem nonnulli hodie ſequuntur in praxi. Verùm id communiter improbabile meritò dicit Nugnus.

737. Excuſantur, qui negligunt ante celebrationem ſacro ſe ſiſtere arbitro, quod non certò, ſed ſolùm probabiliter exiſtiment ſe contraxiſſe noxam lethalem. *Gobat n.* 434.

738. Tenendum quoque eſſe probabiliter tutum in conſcientia, qui pro ſumenda Euchariſtia præmiſit confeſſionem dubii peccati mortalis; at priuſquam reipſa ſumat Corpus Domini, deprehendit illud eſſe peccatum certum; abſque confeſſione tamen illius ut certi accedit ad ſacram menſam. *Gobat n.* 214. cum Pellizario & Tamburino.

739. Si quis poſt debitum examen legitimè confeſſus omnia mortalia, quorum habuit memoriam, poſtea ante Communionem recordetur alicujus mortalis in

confeſſione obliti, non tenetur pro illo, ante Communionem, redire ad Confeſſarium, licèt commodè poſſit. *Præpoſitus 3. p. q. 80. a. 5. dub. 3. n. 15. Ferrantinus de ſcandalo diſp. 1. q. 80. n. 2. Tamburinus opuſc. 2. c. 1. §. 8. n. 63.* Et probabile cenſent Arriaga de Euch. *diſp. 46. ſect. 3. Sa & Henriquez apud Hieron. Garciam in ſumma Th. Mor. tr. 3. diffic. 5. dub. 1. punct. 5. n. 50.*

740. Ut non tenearis reverti ad Confeſſarium, ſufficit metus admirationis in populo. *Granadus apud Dianam p. 9. tr. 3. reſol. 20.*

741. Præceptum Tridentini, ut ſacerdos, qui in neceſſitate, abſque prævia Confeſſione celebravit, confiteatur quamprimùm. . . . non extenditur ad communicantem. *Ludovicus de Scildere. §. 60.*

742. Si, præter reſervata, pœnitens habeat ſola venialia, & contritionem perfectam ſe elicuiſſe certus ſit, ſine Confeſſione præmiſſa communicare poterit. *Idem ibidem.*

743. Si de contritione perfecta dubitet, cum attritione confiteatur venialia (ſilendo mortalia reſervata) ut indirectè à mortalibus abſolvatur. *Ibidem.*

744. Extra culpam eſt, quiſquis Euchariſtiam ſumit, ſibi non conſcius peccati mortalis. *Seſmaiſons in q. An melius ſit frequentius quàm rarius communicare?* Contra quem ſcriptus eſt liber *De frequenti Communione.*

745. Etiam illi qui ſui amore tument, ſæculoque prodigioſum in modum addicti ſunt, quamlibet implicati mortalibus delictis, priùs confeſſi, non præmiſſis aliis operibus, laudabiliter communicant octavo quolibet die. *Idem ibidem.*

746. Præmiſſa Confeſſione Sacerdos celebrare, & Laicus communicare licitè poteſt, poſt habitam eo die copulam carnalem, vel pollutionem voluntariam, ſive ſecum, ſive cum complice, ſive per fornicationem, ſive per adulterium, ſive per peccatum contra naturam, ſive quocumque alio modo. *Maſcareñas de Sacram. tr. 4. diſp. 5. n. 284.* referens Coninck, Hurtadum, Azorium,

zorium, Suarez, Layman, Henriquez, Fagundez.

747. Conſulendum non eſt dictis peccatoribus, ut iſto ſaltem die abſtineant; imò conſulendum, ut ipſo die ad ſacram menſam accedant, modò doleant, & confiteantur. *Idem ibidem.*

748. Communio multò magis conſulenda eſt conjugatis, ipſo die copulæ habitæ cauſâ voluptatis. Sequitur ex præcedenti, docetque *Sanctus in ſelect. diſput.* 23. Cujus opinio non diſplicet Maſcarenæ ſuprà.

749. Satis probabile eſt, ne venialiter quidem, per ſe loquendo, delinqui ab eo, qui conſcius plurium peccatorum venialium, ſine ullo de illis dolore communicat, dummodò in iis actu non complaceat. *Gobat tr.* 4. *n.* 217. cum Tannero, Rhodes, Valentia, Sa, Vaſquez, Suarez.

750. Qui cum actuali peccato veniali, vel affectu ad illud, Euchariſtiam ſumit, non peccat venialiter. *Vaſquez diſp.* 207. *c.* 2.

751. Copiam Confeſſarii ad Confeſſionem Communioni præmittendam habere non cenſetur bonus pedes, qui iter unius leucæ conficere deberet ad ipſum inveniendum. Ideóque ob unius leucæ diſtantiam excuſatur. *Henriquez l.* 1. *de pœnit. c.* 4.

752. Quando Sacerdos, incepto jam Sacro, recordatur ſe non eſſe jejunum, pergere communiter poteſt in ſuo Sacro. *Gobat tr.* 3. *n.* 424.

753. Non eſt arcendus à ſacra menſa, qui ſaccharum in os miſit ante duodecimam noctis, & paulatim liquefactum trajicit poſt duodecimam. *Amicus apud Dianam p.* 7. *tr.* 12. *reſol.* 8.

754. Qui evigilans hauſit frigidam, ignorans planè qua hora, ſi de duodecima dubitet, poterit ſine ſcrupulo ſacris operari. *Gobat n.* 280.

755. Qui mediâ nocte audivit duodecimam in uno horologio, & poſtea comedit donec aliud horologium ſonuerit, ſequenti die poteſt communicare. *Sanchez & Fagundez apud Dianam p.* 3. *tr.* 4. *reſol.* 36.

756. Ubi unicum eſt horologium, qui comedit à primo ictu duodecimæ uſque ad ultimum excluſivè, ſimiliter

Digitized by Google

liter ipſe ſequenti die communicare poteſt. *Dicaſtillus apud Leandrum q. 7.*

757. Qui multoties ſacrilegè cum conſcientia peccati mortalis communicavit, poſtea converſus ſubitò recipit totam gratiam quam recepiſſet, ſi toties dignè & fructuosè communicaſſet. *Maſcareñas tr. 1. de Sacram. in gen. diſp. 4. c. 5.* cum Suarez.

758. Dices cum P. Lugo. . . . Ex hac doctrina ſequeretur quòd homo fieret repentè ſanctiſſimus, ſi valdè multiplicaſſet ſacrilegas ejuſmodi Communiones. Et eò ſanctior, quò magis multiplicaſſet, & multò ſanctior ſi ſingulis diebus contra leges Eccleſiæ decies vel centies celebraſſet. Quod ex ſe incredibile apparet. Reſpondeo concedendo quòd fieret repentè ſanctiſſimus, non propter plura ſacrilegia commiſſa, ſed propter plures Communiones, & ſi fieret eò ſanctior quò plura fuiſſent ſacrilegia, hoc non ſequi per ſe, ſed per accidens. Per ſe enim tale augmentum gratiæ & ſanctitatis proveniret ex plurimis Communionibus, & per accidens eſt quòd tales Communiones fuiſſent ſacrilegæ. *Maſcareñas ibidem.*

759. Si hæreticus petat clavem ad tabernaculum, ut indè eximat particulas conſecratas, protriturus eas pedibus, foret quidem generoſus Chriſti athleta, qui in tam glorioſa cauſa vellet potiùs occumbere, quàm claves tradere: non video tamen malitiam inſeparabilem ab illa traditione; quandoquidem ex ſe eſt actio merè indifferens. *Gobat tr. 1. de Sacram. n. 277.*

760. Probabiliter non foret reus ullius peccati adverſus Concilia admiſſi, qui ſive ſecundæ, ſive primæ ablutionis partem miniſtraret laico, licèt in prima remaneant aliquæ guttæ ſanguinis. *Gobat tr. 4. n. 22. & 23.*

761. Licitum eſt ex ſola devotione ſacrificare in parva formula, deficiente hoſtia grandiore. Quia nullum eſt præceptum, nec conſuetudo, obligans ad conſecrandam hoſtiam majorem vel minorem. *Tamburinus de ſacrif. miſſ. l. 2. c. 8. §. 8. n. 16.*

762. Sacerdos in ultima miſſa oblitus conſecrare hoſtiam

ſtiam publicè in Remonſtrantia ſeu ſole exponendam poſt prandium, pro oratione quadraginta horarum, poteſt licitè ad hoc reſervare hoſtiam majorem, à ſe conſecratam, & loco illius ſumere minorem, ab alio Sacerdote pro communione fidelium conſecratam. *Fagundez de præc. eccleſ. præcepto* 1. *l.* 3. *c.* 4. *ex Henriquez.*

763. Neomyſta, non jejunus, primitias licitè celebrare poteſt, concurrentibus hiſce circumſtantiis, 1. quòd ſit familiæ perhoneſtæ. 2. quòd illuc advenere cognati complures. 3. quòd paratum lautum convivium. 4. quòd populus è ſuggeſtu invitatus ad officium ſolemne. 5. quòd jejunii defectus ſit occultus. *Gobat tr.* 3. *n.* 411.

764. Sacerdos qui pro pluribus Miſſis plura accepit ſtipendia, ſed incongrua, ſi aliud expreſsè non promiſerit abſque ulla coactione, poteſt illas Miſſas ad rationem juſti ſtipendii reducere, ut ſe indemnem ſervet. *Suarez & Tamburinus apud Vidal. de juſt. Inquiſ.* 2. Et probabile cenſet Palao *tr.* 22. *p.* 14. *n.* 6.

765. Si quis tibi non dederit niſi incongruum ſtipendium, non eſt opus ut pro illo totum ſacrum offeras Deo. Et licèt hoc promiſeris, non peccas contra juſtitiam, ſed contra fidelitatem dumtaxat, ſi ſecùs feceris. *Gobat tr.* 3. *n.* 567.

766. Declaratio, quâ S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum declaravit, quibus diebus Sacerdos ratione beneficii, Capellæ &c. Miſſas dicere debet, non poſſe pro iis eleemoſynam manualem accipere, intelligenda eſt de iis ſolis Sacerdotibus qui tenentur iis diebus pro fundatore, ſive ad intentionem ipſius ſacrificare. *Dicaſtillo tr.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 23.

767. Sacerdos, de quo proximè, ad intentionem fundatoris ſacrificare non tenetur, ſi fundatio ſit cum determinatione loci vel temporis, niſi de oppoſito aliundè conſtet. *Tamburinus tr. de Sacrif. rit. perag. l.* 3. *c.* 1. §. 3.

768. Parochus abſolutè numquam tenetur applicare fructum Sacrificii Parochianis ſuis. Et ideò licèt ex vi

beneficii ſui teneatur ter ſingulis hebdomadibus in Parochia celebrare, poteſt pro iis ſtipendium accipere. *Burghaber Cent.* 1. *Caſu* 27.

769. Sacerdos ex fundatione obligatus quotidie in tali templo vel altari celebrare, non peccat mortaliter, ſi uno alterove die ſingulis menſibus alibi celebret, niſi celebrare teneatur in altari privilegiato. *Tamburinus de exped: Sacrif. l.* 3. *c.* 2.

770. Contra hoc onus miſſarum, certum earum numerum Sacerdos præſcribere poteſt annis triginta cum titulo, poſſeſſione & bona fide. *Ibidem.*

771. Qui non implent conditiones fundationis clarè præſcriptas, per ſe loquendo poſſunt quandoque in conſcientia excuſari ob titulum præſcriptionis. *Tamburinus c.* 7. §. 7. *Pellizarius tr.* 5. *c.* 9. *n.* 92.

772. Qui ratione beneficii tenetur quotidiè celebrare pro fundatore, poteſt quavis hebdomada unam miſſam omittere ex devotione, & reverentiæ cauſa. *Idem c.* 3. Niſi de contraria (inquit) fundatoris intentione conſtet.

773. Qui per unum alterumve Menſem non poteſt ſatisfacere fundationi, propter morbum, non tenetur ſubſtituere alterum. *Card. de Lugo R. Mor. l.* 5. *d.* 9. *n.* 49.

774. Poteſt accipi ſtipendium ordinarium pro fructu ſacrificii ex opere operato; & aliud minus pro fructu ex opere operantis. *Coninck q.* 83. *a.* 1. *dub.* 10. *n.* 195.

775. Si Parochus omnibus computatis 350. florenos Germanicos (id eſt circiter 500. florenos Belgicos) & Capellanus, quotidie celebrans, 200. florenos Germanicos annuos accipientes, per duos menſes negligant breviarium, probabiliter ad nullam vel modicam tenentur reſtitutionem. *Layman l.* 4. *tr.* 2. *c.* 5. *n.* 2.

776. Parochus tempore peſtis non tenetur Parochianis ſuis, cum vitæ ſuæ periculo, Euchariſtiam miniſtrare. *Dicaſtillo diſp.* 11. *dub.* 7.

777. Sacerdos aliis miniſtrans Euchariſtiam in peccato mortali, non peccat mortaliter. *Vaſquez to.* 2. *in* 3. *p. diſp.* 138. *c.* 3. *n.* 3.

778.

778. Gravis culpæ reus non eſt, qui cum voluntariis diſtractionibus recitat notabilem partem Canonis. *Bardi in ſelect. l.* 8. *q.* 6. *num.* 8.

De Sacramento pœnitentiæ.

779. PRobabile eſt dolorem neceſſarium ad obtinendam peccatorum veniam in Sacramento pœnitentiæ non debere eſſe verum & realem, ſed exiſtimatum ſufficere. *Filiutius tr.* 7. *de Confeſſ. c.* 6. *n.* 150.

780. Saltem probabile eſt ad valorem Sacramenti ſufficere dolorem naturalem, modò accedens ad Sacramentum bonâ fide putet ſe ſufficienter diſpoſitum. *Paulus Roſmer è Soc. Doctor Gracenſis in Concluſ. Theolog. de act. hum. p.* 329.

781. Si quis doleat de peccato propterea quòd Deus in pœnam illius temporale malum immiſit, ſufficit. *Eſcobar tr.* 7. *exam.* 4. *n.* 91.

782. Sufficit attritio naturalis modò honeſta. *Theſes in Collegio Claromontano anno* 1643. & 1644. *Pariſiis defenſæ.*

783. Ad valorem Sacramenti pœnitentiæ ſufficit triſtitia, quâ doles â te offenſum Deum, tamquam ſolitum peccata punire per morbos, bella &c. *Henriquez & Filiutius apud Gobat tr.* 6. *n.* 11.

784. Attritio ex ſolo timore gehennæ, ſine Dei propter ſe dilectione, certò ſufficit ad valorem & effectum Sacramenti pœnitentiæ. *Pinterellus in l. de ſuffic. attrit.* Ac frequenter Jeſuitæ Lovanienſes, Anglo-Leodienſes, Lugdunenſes in Theſibus.

785. Vix ulla doctrina clariùs eſt in Tridentino expreſſa. *Ibidem.*

786. Doctrina illa adeò ſecura eſt, ut amplius de ea prudenter dubitari non poſſit. *Arſdekinus* damnatæ *Theolog. tripart. p.* 2. *c.* 3. *q.* 21. §. 3.

787. Qui in ſervitio peſtiferorum ex humana fragilitate lapſus in mortale peccatum, cum ſola attritione ex timore gehennæ moreretur, vi morbi ex illo ſervi-

tio contracti, mors illa ipſum faceret de attrito contritum, ſicut faceret ſacerdotalis abſolutio. Non deſunt viri docti, ait Gobat n. 117. qui cenſent Theophilum Raynaudum eſſe iſtius opinionis, licèt eam Gobat primus aſſertivè tradere non audeat.

788. Probabile eſt, nullum extare præceptum de contritione ſeu pœnitentia per ſe loquendo elicienda ante articulum mortis. *Gobat n.* 139. cum Suarez & Dicaſtillo.

789. At quamdiu licebit differre contritionem de mortalibus commiſſis ſine novo peccato mortali? Secundùm Layman, non ultra annum. Juxta Coninck & Leſſium non ad tres vel quatuor annos. *Apud Gobat n.* 140.

790. Præceptum naturale pœnitendi non obligat ſtatim poſt peccatum commiſſum. Obligat per ſe in articulo mortis, & ſingulis ſaltem quinquenniis. *Blondellus in Theſi Anglo-Leodienſi anni* 1689. *concluſ.* 43.

791. Divinum præceptum pœnitentiæ, ſecluſo periculo mortis, vel lapſus in aliud peccatum, practicè non obligat ſub gravi, ad pœnitendum citiùs, quàm obliget præceptum Eccleſiaſticum. *Slaughter in dictatis Anglo-Leodienſibus de pœnit. p.* 1. *diſp.* 2. *ſect.* 3. *concluſ.* 4.

792. Præceptum Eccleſiaſticum pœnitentiæ non obligat, dum Confeſſio annua fieri non poteſt. *Idem concluſ.* 3.

793. Non eſt abſurdum dicere quòd veniale numquam directè & per ſe tollatur vi Sacramenti Pœnitentiæ. *Dicaſtillo diſp.* 2. *de pœnit. dub.* 17.

794. Nulla eſt, per ſe loquendo, vi præcepti divini, obligatio Confeſſionis, niſi quando inſtat periculum mortis, vel non habendi poſtea per totam vitam copiam Confeſſarii. *Slaughter ibidem p.* 2. *diſp.* 5. *ſect.* 1.

795. Tametſi Confeſſionem differendo uſque ad articulum mortis, vel Paſcha, certus ſis te, ob hanc dilationem, eſſe obliturum multa crimina lethalia, haud tamen inde oritur tibi obligatio confitendi citiùs. *Gobat n.* 261. cum Henriquez & Lugone.

796. Practicè

798. Practicè probabile eſt, reum peccati mortalis, qui prævidet ſe toto ſequenti anno cariturum copiâ Confeſſarii, non teneri anticipare confeſſionem. *Gobat n.* 278.

797. Si confeſſus fueris 1. Januarii anni 1701. licitè differs confeſſionem uſque ad ultimam Decembris 1702. ita ut duo anni integri unâ die exceptâ, licitè tranſeant ſine confeſſione, niſi aliunde occurrat neceſſitas. v. g. ratione communionis vel articuli mortis. *Card. de Lugo diſp.* 15. *n.* 117.

798. Adhuc poſt prohibitionem hujus propoſitionis, qui facit confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ, probabilis eſt opinio dicentium, quòd qui non eſt confeſſus integrè, ex negligentia mortaliter culpabili, confeſſio iſta, licèt ſacrilega, ſufficiens eſt ad ſatisfaciendum Eccleſiæ præcepto. *Gobat n.* 280.

799. Poteſt pœnitens, præcisè ratione infamiæ, quam apud Confeſſarium incurret complex ex revelatione peccati talis ſpeciei, excuſari à confeſſione materialiter integra. *Valentia apud Dianam p.* 1. *tr.* 7. *reſol.* 49. *Sanderus in Theſi Anglo-Leod. anni* 1688.

800. Integrè confitetur qui reticet peccatum aliquod, ne cogatur aperire crimen complicis. *Mansfeldius in Theſi Anglo-Leodienſi a* 1689.

CENTURIA NONA.

801. Sufficit confiteri voluntatem efficacem peccati, non confeſſo effectu reipſa ſecuto, quando ſecutus eſt tempore quo voluntas jam amplius non poteſt illum impedire. Unde ſi cui propinaſti venenum, quo ipſe necatus fuit, ſatisfacis in confeſſione dicendo, te propinaſſe venenum animo ipſum enecandi. Et quando vino te inebriaſti, ſatisfacis dicendo, bibi ex voluptate vinum prævifo periculo ebrietatis. *Gobat a n.* 349. *ad* 353.

802. Furatus mille aureos, ſufficienter confitetur dicendo, *commiſi furtum mortale. Gobat n.* 378.

803. Qui propoſuit peccare cum decem mulieribus ſolutis, ſatisfacit dicendo, *habui voluntatem fornicandi. Idem n.* 385.

804. Qui commiſit inceſtum cum matre, vel filia, ſufficienter confitetur, dicendo, *commiſi inceſtum.* Iſta ſatis probabilia putat Gobat, tam numero illo 378. & 385. quàm n. 387.

805. Qui uno ictu occidit octo homines, ſatisfacit dicendo, *uno ictu occidi aliquos. Gobat n.* 381. cum Card. de Lugo.

806. Qui in loco ſacro exercuit tactus impudicos citra periculum pollutionis, in Confeſſione poteſt circumſtantiam loci omittere. *Sanchez, Coninck, Vaſquez, Valentia, Henriquez, Fagundez, apud Dianam p.* 1. *tr.* 7. *reſol.* 26. *& p.* 2. *tr.* 3. *miſcell. reſol.* 23.

807. Imo etiamſi cum pollutione, modò occulta, non publica. *Vaſquez apud eundem. Tamburinus & Burghaber apud Stephanum à S. Paulo tr.* 1. *diſp.* 5. *num.* 58.

808. Etiamſi confitentem furtum grave Confeſſarius interroget, ad quam quantitatem pervenerit illud furtum, confitens non tenetur aperire. *Hurtadus de pœnit. diſp.* 9. *diffic.* 4. *Dicaſtillo diſp.* 9. *dub.* 3. *n.* 194. *& diſp.* 6. *dub.* 21. *n. ult.*

809. Publica meretrix, parata & expoſita ad peccandum cum Clericis, Religioſis, & laicis, conjugatis & ſolutis, ſatisfacit in Confeſſione exprimendo, ſe tanto tempore ſic expoſitam fuiſſe, non declarato numero peccatorum ſuorum. *Valentia to.* 4. *diſp.* 6. *q.* 11. *p.* 1.

810. Qui ligatus voto caſtitatis alios non ligatos induxit ad peccandum contra caſtitatem, probabiliter non tenetur explicare circumſtantiam ſui voti. *Sanchez & Tamburinus apud Stephanum à S. Paulo tr.* 1. *diſp.* 5. *n.* 58.

811. Qui peccavit, aliàs non peccaturus, ex confidentia obtinendi Jubilæum, non tenetur hanc circumſtantiam aperire. *Fagundez præcept.* 2. *l.* 4. *c.* 5. *n.* 8.

812. Nec tenetur pœnitens confiteri conſuetudinem peccandi, de ea à Confeſſario interrogatus. *Vaſquez, Henriquez, Reginaldus apud Dianam tr.* 7. *reſol.* 55.

813. Confeſſarius qui carnaliter peccavit cum filia ſua con-

confeſſionis, non tenetur circumſtantiam iſtam confiteri. *Vaſquez & Azorius apud eumdem, ibidem reſol.* 2.

814. Qui domi habet concubinam, ſufficienter confitetur, dicendo duntaxat, quanto tempore illam habeat. *Gobat n.* 400. cum Valentia.

815. Etiamſi illi qui diſtinctè confeſſi non ſunt numerum & ſpecies peccatorum ſuorum, ſed confuſo aliquo modo, poſtea magis diſtinctè recordentur numeri & ſpecierum, non tenentur confiteri poſtea diſtinctiùs. *Gobat n.* 402. cum Lugone & Valentia.

816. Qui uno actu voluntatis ſtatuit non jejunare tota quadrageſima, nunquam toto anno recitare breviarium, vel audire ſacrum; rectè confitebitur, dicens: *Habui propoſitum non jejunandi, non recitandi breviarium, non audiendi ſacrum. Gobat n.* 410. cum Filiutio.

817. Qui confeſſus ſe fornicatum fuiſſe decies *plus minus*, certò poſtea recordatur ſe duodecies fornicatum, non tenetur poſtea certò exprimere numerum illum, ſub dubio per particulas illas *plus minus* expoſitum. *Gobat n.* 419. cum Vaſquez & Suarez.

818. Confeſſus ſe vicies *circiter* pejeraſſe, ſi poſtea liquidò deprehendat id à ſe factum trigeſies, non tenetur quidquam dicere de illis decem perjuriis ſupra viginti. *Tannerus q.* 7. *dub.* 3. *n.* 45.

819. Confeſſus mortale ut dubium, certus poſtea ſe illud commiſiſſe, non debet illud ut certum confiteri. *Tamburinus Exped. Confeſſ. c.* 1. §. 4. *Pellizarius Man. Regul. tr.* 5. *c.* 3. *n.* 56.

820. Non eſt obligatio confitendi mortalia ſive poſitivè, ſive negativè dubia, ſive dubium ſit de illis commiſſis, ſive an cum plena advertentia & deliberatione. *Henriquez, Præpoſitus, Coninck apud Gobat tr.* 7. *n.* 214. ... velut probabile admittentem cum Leſſio in auctario ... erbo, *confeſſio, caſu* 7. *n.* 10.

821. Licèt exiſtimes fore ut plura tibi occurrant ...ortalia, ſi plus temporis impendas in conſcientia exa...inanda, non ſequitur te teneri plus impendere. *Gobat* ... 6. *n.* 496.

822. Qui certò ſcit ſe multa mortalia in confeſſione oblitum iri, niſi poſt examen ea deſcribat in charta, ad hoc non tenetur. *Gobat n. 515.*

823. Non teneris, ſub gravi præcepto, ſtatim confiteri mortale commiſſum, etiamſi fortè differendo ſis obliturus illius. *Gobat n. 554.*

824. Si confeſſarius non potuit intelligere omnia peccata bleſi, naſo truncati, vel utentis dialecto ſibi ignotâ &c. licitè nihilominus abſolvit ipſum, cum onere ſe ſiſtendi pro ceteris peccatis alteri meliùs percepturo, etiamſi tales (extra tempus præcepti) ex ſola devotione illa confiteantur peccata quæ poſſunt. *Tannerus to. 4. diſp. 6. q. 7. n. 76.*

825. Idipſum ego admitterem in magnis Jubilæis. *Gobat n. 459.*

826. Negat P. Coninck eſſe probabilem opinionem arbitrantium, quando adeſt tanta multitudo confiteri volentium pro aliquo celebri feſto, ut ſacerdos nequeat omnibus ſatisfacere, audiendo eos integrè; poſſe ſingulis dicere, ut aperiant ſolùm graviora è mortalibus, reliqua differant in aliud tempus. Cenſeo ego . . . eam opinionem poſſe probabiliter ſuſtineri, caſu quo multi è longinquo adveniſſent, gratia obtinendæ grandis indulgentiæ, confeſſionem & communionem requirentis. *Gobat n. 479.*

827. Quando per oblivionem in una confeſſione omiſiſti circumſtantiam mutantem ſpeciem, etiamſi oblivio provenerit ex culpabili negligentia in diſcutienda conſcientia, non eſt opus ut in proxima confeſſione, una cum circumſtantia iſta, exprimas actum principalem, v. g. fornicationem, quam commiſiſti contra votum caſtitatis, ſed ſatis eſt quòd dicas, ſum tranſgreſſus ſemel votum in materia gravi. *Gobat n. 574.*

828. Non eſt peccatum, in una confeſſione ſeorſim explicare actum principalem, & ſeorſim circumſtantiam, neceſſariò confitendam, ut ſi in exemplo allato dicas, *Semel commiſi fornicationem: bis inebriavi me: ſemel tranſgreſſus ſum votum in materia gravi. Gobat n. 575.*

829. Si

829. Si probabiliter judices te non patraſſe illud cri-
:n, vel non cum perfecta advertentia, vel illud te
ſſe confeſſum, eſto contrarium tibi probabiliùs videa-
', non teneris confiteri. *Gobat tr.* 8. *n.* 211.

830. Monet ſapienter Lugo, minus exactè quærен-
n eſſe numerum & ſpeciem, ex illo qui multa pec-
a confitetur, quàm qui pauca. Alioqui foret ipſi ni-
s moleſta confeſſio. *Gobat n.* 337.

831. Nequeo negare veram probabilitatem ſententiæ
enti, certum ſe commiſiſſe tale peccatum mortale,
rationabiliter dubitantem, an plenè deliberatè; non
ıeri illud confiteri. *Gobat n.* 214.

832. Non ſunt obligandi fideles ad iterandas confeſ-
nes, ubi non conſtat evidenter de obligatione. *Filiuc-
ſ tr.* 7. *n.* 151. & 154. Nimis profectò laxè. Tum
ia alias nunquam obligandi forent in caſibus contro-
ſis. Tum quia obligandi ſunt, ubi obligatio eſt val-
probabilis, licèt non omninò certa.

833. Probabile eſt, non eſſe repetendam confeſſio-
m, in qua omiſſum eſt ex mortaliter culpabili negli-
ntia, vel ignorantia, aliquod peccatum mortale. *Go-
t tr.* 6. *n.* 568.

834. Non eſt facilè quiſquam obligandus ad eam re-
:itionem, ob culpam negligentiæ admiſſam in con-
entiæ examine. *Ibidem.*

835. Quando tuus ordinarius pœnitens omiſit ſacri-
gè per plures annos confeſſionem alicujus peccati mor-
is, nequaquam opus eſt ut repetat omnes confeſſio-
s factas tempore quo duravit ſacrilegum ſilentium.
bat n. 571. & 572.

836. In caſu proximè dicto ſolùm repetendæ ſunt
ecies omnes & numeri peccatorum, quæ alteri fortè
nfeſſario ille pœnitens interea aperuit. Deinde eo-
m quæ aperuit cum formali ſacrilegio, id eſt adver-
ndo à ſe omitti non omittenda; ſecus eorum quæ in-
ea omiſit immemor præteriti ſacrilegii, explicando
nen numerum confeſſionum communionumque ſa-
ilegarum. *Ibidem.*

837. Qui generaliter confitetur, poteſt ſine alia ex-

plicatione admiſcere ab ultima confeſſione commiſſa; nova cum antiquis, etiamſi id de rubore, vel de induſtria faciat ad tegendum tempus quo peccatum commiſit, ne confeſſario innoteſcat. *Tamburinus ſupra l.* 2. *c.* 1. §. 1. *n.* 2. *Eſcobar tr.* . . . . *exam.* 2. *n.* 75.

838. Si ſimplex ruſticus, (qui tota vita tantùm confeſſus eſt generaliter, nihil in ſpecie, ob defectum inſtructionis) ad confitendum veniat quando ingens eſt copia pœnitentium, ita ut tunc diſponi nequeat ad omnia repetenda, poteſt abſolvi, auditis peccatis ab ultima confeſſione commiſſis cum obligatione ut melius poſtea confiteatur. *Layman cit. c.* 9. *n.* 4. *Baunius in ſum. c.* 40. *n.* 650.

839. Pœnitens non eſt jubendus præteritas repetere confeſſiones, quando ſolùm probabile eſt eas fuiſſe illegitimas. *Gobat tr.* 8. *n.* 275.

840. Si pœnitens (qui confitetur ſe in prioribus confeſſionibus tacuiſſe aliquod mortale) interrogatus, an ſciverit vel dubitaverit ſe peccaſſe mortaliter illud tacendo; reſpondeat de eo ſe dubitaſſe. Rurſus interroga, an putarit delinqui mortaliter, petendo abſolutionem cum iſto dubio? Si neget, ne jubeas priores repetere confeſſiones. Verè enim plurimi ignorant eſſe mortale peccatum, operari cum conſcientia dubia. *Gobat n.* 277.

841. Non contrahitur, adeóque confitenda non eſt malitia circumſtantiæ mutantis ſpeciem, niſi pœnitens, quando peccatum committebat, ſaltem dubitarit, an non contraheret propter illam peculiare peccatum. *Gobat n.* 324.

842. Quando pœnitens debitè ſe examinavit, confeſſarius tamen probabiliter credit ipſum ex oblivione unum vel plura mortalia omittere, probabiliter non tenetur ſub mortali ipſum examinare, ſaltem quando multitudo pœnitentium urget celerem expeditionem confeſſionis. *Gobat n.* 332.

843.* Si conſtet Confeſſario pœnitentem oblivíſci alicujus peccati, per ſe loquendo tenetur interrogare. Quod

ùd ſi interrogatus neget, regulariter tenetur ipſi cre-
re. Quòd ſi evidens ſit pœnitentem mentiri, ſi id
nfeſſarius ſcit tantùm viâ ſecretâ, poſt prudentem
errogationem tenetur judicare ſecundùm allegata &
obata in illo foro. *Filiutius to. 1. tr. 7. c. 12. n. 160.*

844. Commiſit quis peccatum non longè à confeſſio-
: hodiernæ tempore, à quo abſolutus non eſt. Dum
nfitetur, ut minuat pudoris inſtantiam, dicit, pec-
tum iſtud quondam fuiſſe à ſe commiſſum, & non
nfeſſum. Hæc ſimulatio confeſſionis integritati ob-
, & non obeſt. Non obeſſe ſine ſcrupulo admitte-
m, ſi pœnitens ſolùm temporis ſimulationem gere-
t, fatus, multis abhinc annis hæc aut illa peccata com-
iſi, quæ quidem ex oblivione inculpabili faſſus non
m. *Eſcobar Th. mor. l. 4. ſect. 2.*

845. Qui confitetur deſideria, cogitationes & affe-
iones turpes, certo ſpatio, v.g. per menſem habitas,
n tenetur numerum explicare; ſed ſufficit dicere, to-
menſe amavi Bertam v.g. etiamſi poſſit numerus ex-
imi. *Baunius in ſum. c. 40. n. 667.*

846. Qui delectatus eſt de peccatis præteritis, aliàs
nfeſſis, id ſolùm oportet confiteatur, non autem ex-
imere, quæ fuerint peccata, de quibus eſt delecta-
s. *Sa* correctus à Magiſtro S. Palatii, *verbo* Confeſ-
). *n. 16.*

847. Si Sacerdos portans S. Euchariſtiam furaretur,
n teneretur hanc circumſtantiam declarare. Quia in
gravem irreverentiam non facit. *Tamburinus ſuprà*
7. §. 5. *n.* 42.

848. Qui læſit alterum in fama graviter injuſtè, di-
ndo ſcienter falſam infamationem, videri poteſt non
neri circumſtantiam mendacii explicare, ſed ſufficere
dicat ſe graviter injuſtè diffamaſſe alterum. *Dicaſtillo*
. 8. *de pœnit. diſp. 9. dub. 3. n. 172.*

849. Licitum eſt ſacramentaliter abſolvere dimidiatè
ntùm confeſſos, ratione magni concurſus pœniten-
um, qualis v. g. poteſt contingere in die magnæ Feſti-
itatis aut indulgentiæ. Sic à pluribus Religioſis Socie-
itis in examine ad confeſſiones anno 1652. fuiſſe re-
ſpon-

ſponſum, & à pluribus ejuſdem Societatis practicatum teſtatur Illuſtriſſimus D. Jacobus Boonen Archiepiſcopus Mechlinienſis in epiſt. ad S. Congregationem Cardinalium de die 17. Julii 1654. Et adhuc hodie Leodii à nonnullis ejuſdem Societatis practicari, teſtantur plures pœnitentes, ipſis confeſſi, ſed & hac ipſâ de cauſâ conſcientiæ pacem non conſecuti, quòd permiſſi non fuiſſent integrè confiteri.

850. Magiſtratus vel quicumque ex officio conſtitutus ad procurandam conſervandamque ſecuritatem publicam, tenetur ex officio impedire mala aliorum contra illam ſecuritatem, v. g. furta; non verò ſua. Nec proindè confiteri tenetur circumſtantiam officii ſui, ſi ipſemet furatus fuerit. *Dicaſtillo de pœnit. diſp. 9. dub. 6. n.* 381.

851. Mortaliter non delinquis (confiteri proinde non teneris) licèt planè deliberatè negligas ſupprimere motus ſenſualitatis, modò abſit periculum poſitivi conſenſus. *Gobat tr. 7. n.* 329.

852. Lethalis non eſt damnandus ille, qui per actiones ex ſe . . . . . tantùm leviter turpes, dat occaſionem his motibus, nec ſtatim ceſſat, dummodo non ſit periculum conſenſus. *Gobat ibidem n.* 330. cum Leſſio.

853. In confeſſione moroſarum delectationum ſufficit ut pœnitens dicat, toties moroſè delectatus ſum, ſine explicatione, an illa delectatio fuerit circa conjugatam, monialem &c. *Vaſquez* 1. 2. *diſp.* 112. *c.* 2. *Reginaldus to.* 2. *l.* 12. *c.* 2. *n.* 17. Et probabile cenſent Tannerus, Salas, Azorius & Sa apud Dianam *p.* 3. *tr.* 4. *reſol.* 67.

854. Rectè agit Confeſſarius, qui non habens poteſtatem abſolvendi ream infanticidii ſibi confeſſi, nolentem à confeſſionali recedere ſine abſolutione, nec expectare donec abſolvendi poteſtatem obtinuiſſet, abſolvit cum onere redeundi ad ſe deſignato tempore. *Gobat tr.* 7. *n.* 397.

855. Surdus, qui (neſciens utrùm alta, an ſubmiſſa voce loquatur) confiteri nequit, niſi ſicut ab aliis audiatur, tametſi ſciat ſcribere, non eſt adigendus ad ſcri-

ibendum peccata, ut det legenda Confeſſario, uti
mutus. *Gobat n.* 475. *&* 476.

356. Confeſſarius unius tantùm idiomatis peritus, à
ſuperioribus expoſitus ad excipiendas Confeſſiones,
oco ubi pœnitentes alio utuntur idiomate, difficilli-
à ſe intelligibili, licitè eorum confeſſiones excipit,
que abſolvit, etiam in communibus per annum fe-
, etiamſi nulla ratione extorquere poſſit explicatio-
n ſufficientem nonnullorum peccatorum quæ confi-
tur. *Gobat n.* 486.

357. Confeſſarius excipere poteſt confeſſionem ejus
n qua peccavit, ſi ſit ipſi ſanguine juncta, & præ
lore non audeat inceſtum ſuum alteri manifeſtare.
bat n. 582.

358. Mortalis culpæ non eſt condemnandus vir no-
s, ſine juſta cauſa moram faciens ſolvendi debita,
ipſi, ſæpius moram illam confeſſo, & in morâ per-
enti, neganda eſt abſolutio, modò habeat animum
vendi, & debitor ex mora illâ aliud non patiatur dam-
n, etiamſi petierit ſolutionem. *Molina de juſt. to.*
tr. 2. *diſp.* 753. *n.* 1. non improbante Gobat *n.*
3.

359. Dum pœnitens in confeſſione dicit: Commiſi
tum mortale ſemelbis locutus ſum de rebus venereis:
nfeſſarius ex probabili ſententia non tenetur quære-
quanta fuerit ſumma; quot fuerint perſonæ inde
ndalizatæ. *Gobat n.* 542.

360. Pœnitens non tenetur obedire confeſſario, in-
genti hanc vel illam reſtitutionem, offenſæ condo-
ionem, vel fugam occaſionis, quando obligatio il-
eſt controverſa, & aliqui probabiliter eam negant.
m Confeſſarius contrà teneatur accommodare ſe opi-
ni probabili pœnitentis. *Gobat n.* 556.

361. Confeſſarius negare nequit abſolutionem pœ-
enti, nolenti practicè recedere ab opinione quam
nfeſſarius judicat improbabilem, modò ſciat ab ali-
bus viris doctis cenſeri probabilem. *Gobat tr.* 7. *n.*
).

362. Pœnitens non tenetur reſtituere, quando intu-
lit

lit quidem damnum injuſtum, ſed ſine malitia mortali. *Gobat n.* 221.

863. Confeſſarius rationabiliter dubitans, an pœnitens ſit bene diſpoſitus, quoad dolorem, propoſitum, integritatem, ſi adhibita ſua diligentia nequeat deponere dubium, abſolvat ipſum ſub conditione. *Gobat n.* 268.

864. Secundùm aliquos, licèt cognoſcat quis ſe peccare mortaliter, accedendo ſcienter ſine dolore ſufficienti, confeſſionem equidem validam facit, & non repetendam, dum de tali defectu doloris cum aliis peccatis ſe accuſat. *Amadæus Guimenius tr. de matrim. propoſ.* 14. *n.* 17. & 18.

865. Quandocumque ob rationem, vel Doctorum authoritatem, verè probabile eſt, quòd alicui ſacerdoti competat poteſtas abſolvendi, validè abſolvit, licèt opinio illa ſit falſa à parte rei, modò non verſetur circa jus divinum. *Gobat n.* 112.

866. At eſtne generalis illa doctrina vera, etiam in caſu quo opinio illa habeatur pro probabili, non communiter à doctis, ſed tantùm ab aliquo privato? Reſpondet affirmativè Tamburinus *loco citato* §. 8. *n.* 9.

867. Verane eſt etiam, tunc, quando probabilitas verſatur circa ſolum factum, ut quando eſt probabile, Epiſcopum dediſſe mihi facultatem abſolvendi à reſervatis, cùm tamen ne cogitarit quidem? Reſpondet iterum Tamburinus affirmativè. Ego verò nequeo negare probabilitatem illis duobus reſponſis, inquit *Gobat n.* 118.

868. Confeſſarius videns ſuum pœnitentem laborare ignorantia culpabili cauſativa plurium peccatorum, ut ſi cogitet inire matrimonium illegitimum, ob impedimentum culpabiliter ignoratum, non tenetur dedocere errorem, ſi prævideat quòd nihilominus perrecturus ſit in propoſito. *Gobat n.* 314.

869. Si videat pœnitentem ex invincibili (ut ipſe vocat, cùm revera vincibilis ſit) ignorantia obnoxium mollitiei, ſi conſideratis omnibus judicet nihil profuturam monitionem, diſſimulare debet de iſtius criminis

gra-

ivitate, etiamſi ea cognitâ quandoque, rariſſimè ta-
n ſit abſtenturus. *Gobat n.* 316.

870. In praxi exiſtimo, nunquam, aut rariſſimè de-
gandam abſolutionem, ob doctrinæ Chriſtianæ igno-
ntiam. *Sanchez op. mor. l.* 2. *c.* 3. *n.* 21.

871. Abſolutionis capax eſt, qui per ignorantiam,
iam culpabilem, neſcit myſteria fidei, nequidem SS.
rinitatis & Incarnationis, dummodo præteritæ negli-
entiæ eum pœniteat, firmiterque proponat fore ut diſ-
at. Nec ipſi deneganda eſt abſolutio, quamvis ſemel
t iterum monitus, diſcere potuerit & neglexerit. *San-
hez ibidem* ex Azorio, abſque exceptione ullius myſte-
ii.

872. Licèt, ego Confeſſarius multis tentatis erga pœ-
itentem identidem relabentem remediis nihil profeciſ-
ſem, nollem ergà ipſum uti dilatæ abſolutionis reme-
dio, niſi in caſu perraro. *Gobat tr.* 7. *n.* 320.

873. In confirmationem præcedentis propoſitionis
multi è modernis Caſüiſtis multa dixere de facilitate con-
verſionis peccatorum, etiam grandium, etiam conſue-
tudinariorum, etiam inveteratorum, ut quòd facillima
ſit & ut plurimùm vix tempore egeat converſio ipſo-
rum. Quos inter Imago primi ſæculi Societatis *l.* 3.
c. 2. alacriùs (inquit) nunc purgantur peccata, quàm
committuntur, plurimique vix citiùs maculas contra-
hunt, quàm eluunt.

874. Contritio, etiam perfecta, facilè elici poteſt.
Matthæus Stoz è Soc. in praxi Confeſſ. n. 26.

875. Remiſſiſſimus dolor, ſi nihil aliud deſit quàm
intenſio, ſufficit ad contritionem perfectam. *Gobat tr.*
6. *n.* 111.

876. Experimur eos, qui audiunt Concionatorem,
etſi plerumque non accedant ad concionem ut reconci-
liẹntur cum Deo, & abſolvantur à ſuis peccatis, ſed
aut ex curioſitate, aut ut piè ſe occupent, facilè tamen
concuti, & concipere efficacem dolorem, & propoſi-
tum, cùm concionator aptè proponit, quæ ad pœniten-
tiam pertinent. *Baltaſſar Francolinus*, Jeſuita Roma-
nus libro cui titulus, *Clericus Romanus* &c. *diſp.* 5. *n.*
43.

877. A fortiori illi, qui ſponte accedunt ad confeſſionem, eo fine ut reconcilientur cum Deo, facilè concutientur, & concipient efficacem dolorem & propoſitum, ſi eadem ipſis proponantur à confeſſariis. *Francolinus ibidem.* Quaſi brevis exhortatio confeſſarii ſufficiat magnis peccatoribus ad concipiendum efficacem dolorem ac propoſitum; quod profectò ſacris Litteris, ſenſui Eccleſiæ, SS. Patribus, experientiæ & rationi adverſatur.

878. Qui ſponte accedunt ad confeſſionem, eo fine ut reconcilientur cum Deo, ſi non appareant ſatis diſpoſiti, poſſunt facilè ab ipſo Confeſſario ſtatim diſponi. *Francolinus ibidem.*

879. Is qui antea habebatur ut indiſpoſitus, vel propter vitam nihil emendatam poſt ultimam confeſſionem, vel ex alio capite, jam monitus & increpitus à Confeſſario, ac ſe dolere ſignificans, eſt habendus pro diſpoſito. *Ibidem n.* 45.

880. Confeſſarius cùm deprehendit pœnitentem acceſſiſſe indiſpoſitum, vel imparatum, & animo *indiſcuſſo*, vel perſeverantem in occaſione proxima, vel nihil emendatum, nihilque conatum ut ſe corrigeret, debet plerumque, ſaltem ex charitate, ipſum diſponere: cùm id ex dictis poſſit facilè fieri. *Ibidem n.* 46. *&* 47. Quaſi donum miraculorum Confeſſarius paſſim habeat. Miraculum eſt enim facilis & tam ſubita talis peccatoris converſio, opuſque inter opera Dei maximum, majuſque creatione cœli ac terræ: cujus vim humanæ Rhetoricæ, brevique exhortatiunculæ Confeſſarii cujuſcumque Deus non legitur alligaſſe.

881. Facillimè quilibet peccator intelligit, an verè deteſtetur peccata commiſſa, & velit ea non ampliùs committere. *Ibidem n.* 38. Manifeſtè contra Scripturam, uti demonſtrat Clericus Belga *cap.* 3 §. 3.

882. In hoc proinde foro reus ſemper meretur fidem, dum ſeriò dicit ſe dolere, emendationemque proponere, ideſt dum ita dicit, ut ſibi non contradicat. *Francolinus l.* 2. *diſp.* 10. *n.* 8. Quaſi frequenter non contradicat operibus, etſi non verbis.

883.

883. Id verum eſt, etiam dum pœnitens habet pravum peccandi habitum, aut eſt relapſus. *Ibidem.*

884. Quamvis fortè non mereatur fidem, in eo quod dicit ſe non peccaturum ampliùs . . . . meretur fidem in eo quod dicit, ſe habere veram & abſolutam voluntatem non peccandi ampliùs. *Ibidem n. 9.*

885. Cùm conſuetudinarius, vel relapſus, ſciat veram & abſolutam amplius non peccandi voluntatem requiri ut reconcilietur cum Deo, & veniat ad hunc finem, credi debet quòd eum habeat, dum ſeriò dicit ſe eam habere. *Ibidem.* Quæ ratio probat poſt fruſtrata millies promiſſa credendum citò & facilè millies & millies relapſo. Talemque facilè convelli ad brevem Confeſſarii exhortationem. Iſtas namque propoſitiones, ac ſequentes, Francolinus ſuperſtruit octingenteſimæ ſeptuageſimæ tertiæ.

886. Confeſſor, quando non habet ſufficientia ſigna doloris, debet interrogare pœnitentem, an ex animo deteſtetur peccatum, cui affirmanti tenetur credere. Quia non debet præſumi dicere falſum. Et in hoc foro reus ſemper meretur fidem. *Ibidem n. 38. 39. & ſeqq.* Quæ tam indiſtinctè pronuntiata probant omni peccatori, quamlibet frequenter relapſo, conſuetudinem habenti peccandi contra legem Dei, naturæ & Eccleſiæ, & in occaſione proxima verſanti, credendum, dum ore profert ſe ex animo deteſtari peccata. Videri poteſt Clericus Belga *ubi ſupra* §. 4. Limitanda proinde eſt indiſtincta propoſitio, ut non procedat, dum juſta eſt cauſa credendi, vel ſuſpicandi quòd peccator fallatur, aut fallat.

887. Dolor & propoſitum, quod pœnitens, excitatus brevibus, ſed penetrantibus verbis confeſſarii monentis, increpantis & abſolutionis dilationem minantis, concipere ſe oſtendit, habendus eſt tanquam ſufficiens ad ſacramentum, ſi ſe commotum oſtendat, nec frigidè dicat ſe velle novam vitam inſtituere. Hæc enim ſigna ſunt, ex quibus prudenter judicatur verè dolere emendationemque proponere. *Francolinus l. 1. diſp. 5. n. 44.*

888.

888. Igitur is, qui antea habebatur ut indiſpoſitus . . . . jam monitus & increpitus à Confeſſario, ac ſe dolere ſignificans, eſt habendus pro diſpoſito. *Ibidem.* Sufficientis diſpoſitionis ſigna omnia hiſce propoſitionibus ad ſola pœnitentis verba contra ſcripturam & traditionem redigens.

889. Pœnitentes relapſi, ad confeſſionem ſponte venientes, plerumque ſaltem conati ſunt non relabi. Sunt igitur cenſendi plerumque benè diſpoſiti. *Ibid. n.* 47. Quaſi conatus qualiſcumque ad non relabendum ſufficiens eſſet plenæ converſionis ſignum.

890. Ad abſolvendum pœnitentem, ex inſtitutione Chriſti ſufficit probabile de ipſius diſpoſitione judicium. *Ibidem n.* 47. An etiam ſtante probabiliore judicio in contrarium? Ergone licitum eſt in ſacramentis conferendis ſequi opinionem minus probabilem de valore ſacramenti, relicta probabiliore ac tutiore? Atqui hoc Innocentius XI. ad minus ſcandaloſum pernicioſumque declaravit.

891. Confeſſarius ſufficienter habet tale judicium probabile, dum pœnitens, aut exercitè ipſo modo confitendi, aut ſignatè dicit ſe habere talem dolorem ac propoſitum, niſi ſit præſumptio contra ipſum. *Ibidem n.* 38. Solane ergo cujuſque pœnitentis authoritas, vel dictum, ſufficit ad probabile judicium, dum præſumptio non eſt contra ipſum? Quæ præſumptio non eſt, juxta Francolinum, dum ſeriò & ſinceré loquitur, ſeque ſatis diſpoſitum ſeriò ac ſinceré dicit.

892. Dum confeſſarius deprehendit pœnitentem indiſpoſitum, quia v. g. perſeverantem in occaſione proxima, debet plerumque, ut facilè poteſt, diſponere, moxque abſolvere: cùm dilatio abſolutionis ſit plerumque pœnitenti adeo damnoſa. *Ibidem n.* 46.

893. Dum Apoſtolus dicit, *Oportet ſemper orare*, canonem non facit, nec dicit *oportet*, quaſi omnino neceſſe ſit, ſed quia valde expediens eſt. *Ibidem l.* 2. *diſp.* 7. *n.* 2.

894. Dum Reſponſa Pontificum profert Morinus, in quibus plurium annorum pœnitentiam ab eis aliquando im-

impoſitam conſtat: hujuſmodi Reſponſa eorum Pontificum non ſunt, quos præ ceteris, aut ex antiquitate, aut ex ſanctitate, aut ex doctrina celebramus. *Francolinus l.* 2. *diſp.* 12. *n.* 6. Quaſi SS. Pontificum authoritas petenda ſolummodo ſit ex illorum antiquitate, ſanctitate, aut doctrina, & non etiam ex Prærogativa Sedis Apoſtolicæ.

895. Dum nobis objicis SS. Thomam Villanovanum, Borromæum, Xaverium, Saleſium, Innocentium XI unum quæro à te, num hi quatuor aut quinque viri ſancti, ſanctiores, doctioreſque fuerint illis omnibus doctiſſimis & ſanctiſſimis viris, qui vixere ſæculo decimo tertio? *Ibid. diſp.* 8. *n.* 4. Quaſi hac in re, non meræ diſciplinæ, ſed quæ tota eſt doctrinæ ac morum, eorum, etiam Innocentii XI. habenda non ſit ratio, ſed Doctorum potiùs ſæculi XIII. quos falſò putat iis contraria tradidiſſe.

896. Patres ſemper obtrudere, & ſolos Patres: de Patribus ſemper, & præſertim Auguſtino gloriari, tamquam ſuo indubitabili Duce. . . . ſapit hæreticam gloriationem. *Ibid. diſp.* 7. *n.* 14. Hæreticamne ergo gloriationem ſapit cum Romanis Pontificibus dicere, quòd Auguſtinum *nunquam ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit de libero arbitrio, & gratia Dei: quid Romana . . . . ſequatur Eccleſia, in variis libris B. Auguſtini . . . . poteſt cognoſci.* Utpote *cujus doctrinam Romana ſequitur & ſervat Eccleſia.* Cujus & INCONCUSSA TUTISSIMAQUE DOGMATA Alexander VII. declaravit?

897. Durior illa quorundam praxis, qua ſæpe nimis pœnitentibus negatur abſolutio, donec peccandi conſuetudinem exuerint, facit magis ad exaſperanda, quàm ſananda vulnera animarum. *Slaughterus in Theſi Anglo-Leodenſi anni* 1696. *concluſ.* 51. Verum (uti cum triginta aliis Epiſcopis præclarè Illuſtriſſ. Atrebatenſis in ſua Inſtructione ait. „ Si præjudicia quibus illi (Anglo-„ Leodienſes) occupati ſunt, paulìſper ſuſpendere volue-„ rint, eaque conferre cum regulis Eccleſiæ, cum prin-„ cipiis certis & indubitatis quæ conſtituimus, cum le-

„ gi-

„ gibus quæ in Conciliis, & ſpeciatim in ultimo con-
„ ditæ ſunt; breviter cum SS. Patrum de pœnitentia
„ ſenſu; ac deinde ex his omnibus judicium ſuum for-
„ mare; plane perſuaſum habemus, hanc ipſam diſ-
„ ciplinam ſuaviſſimam ipſis & æquiſſimam viſum
„ iri.

898. Peccandi occaſionibus, praviſque habitibus irretiti, atque exindè in eadem ſæpè flagitia labentes & relabentes, ſi non obſtantibus omnibus quæ Confeſſario dixerunt & promiſerunt, in eadem ſeſe delicta licentioſiùs & flagitioſiùs projecerint, admittendine ſunt ad Sacramentum, & an poſſint abſolvi? Sunt qui tenent abſolutionem ipſis ad tempus differendam. At non ea eſt opinio mea. *Baunius in ſum. c. 46. p. 717. & 718.*

899. Iiſdem conſuetudinariis, ſe de præteritis dolere, & abſtinendi impoſterùm ſibi propoſitum ineſſe affirmantibus, credere debet Sacerdos, dignoſque proindè eſſe abſolutione toties quoties, quantumcumque nulla notetur emendatio, quamvis etiam conjicere ſeu ſupponere liceat, ejuſmodi dicta & promiſſa labiorum potiùs eſſe quàm cordis. *Baunius ibidem.*

900. Adoleſcenti, qui gravia ad confeſſionem peccata affert, maximè verò pollutiones crebras, tactus &c. impartienda eſt abſolutio toties quoties, ſi eum ſincerè præteritæ vitæ pœnitet, ſtatuitque libidini frænos injicere, ac amodò non peccare. (Id eſt ſi hoc ad Confeſſarii pedes affirmet, uti apparebit ex propoſitione ſequenti.) *Baunius Th. Mor. p. 1. tr. de pœnit. q. 15. p. 96.*

CENTURIA DECIMA.

901. ET quidem ſi aliquid operæ ſtudiique ad correctionem præteritæ vitæ attulit, abſolvendum illicò, nec remittendum ad tempus futurum puto. Quid ſi ſæpè admonitus, nihilominùs non ſapit? Quid ſi de emendanda vita promiſſa non fecit? Quid ſi in expurgando animo, tollendaque peccandi conſuetudine non laboravit? Indignum eum eſſe cui ad gratiam aditus

per

r abſolutionem pateat, dixere Ledeſma & Lopez. Ve-
ſententia, eaque tenenda, habet, ne tunc quidem
ſolutionem ei negandam, dummodò dolore neceſſa-
o ſit inſtructus, & ad confeſſionem vitæ melioris con-
lium adferat, de quo Sacerdoti, quantum fas eſt ho-
iini, ex ſignis; aut ejus ore voceque conſtet. *Baunius*
idem cum Sanchez to. 1. *Mor. l.* 2. *c.* 32. *n.* 45. Debet
nim, inquit, pœnitentibus id de ſe affirmantibus cre-
ere. *In ſum. c.* 40. *p.* 717.

902. Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi con-
ra legem Dei, naturæ aut Eccleſiæ, etſi emendationis
uturæ ſpes nulla appareat, nec neganda, nec differen-
la eſt abſolutio, ſi verè eum admiſſorum pœnitet, &
emendandi ſeſe propoſitum habeat. *Baunius ibidem tr.*
4. *q.* 22. *pag.* 100.

903. Adhuc poſt nullius emendationis experimentum.
. . . abſque voluntate tollendi occaſionem. . . . poteſt
quis abſolvi. *Dicaſtillo tr.* 8. *de pœnit. diſp.* 6. *dub.* 19. *n.*
354.

904. Quoties recidivus dicit ſe verè dolere quòd rur-
ſum offenderit divinam majeſtatem, & proinde ſe pro-
mittere ſeriam emendationem, toties abſolvi poteſt,
modò Confeſſarius credat illum ſeriò loqui. *Gobat tr.* 7.
n. 522. cum Leſſio.

905. Non eſt neceſſe quòd Confeſſarius probabiliter
judicet futurum, ut pœnitens ſe à peccatis abſtineat. *Fi-
liutius to.* 2. *tr.* 7. *c.* 12.

906. Imò debet ipſum abſolvere, non obſtante pec-
candi conſuetudine, tametſi certò ſciret ipſum relap-
ſurum. *Dicaſtillo diſp.* 21. *n.* 362.

907. Si concubinarius, ter aut quater confeſſus; in
promiſſione ejiciendæ concubinæ defeciſſet, & aliqua,
licèt modica, emendatio eſſet inchoata, ut ſi antea qua-
libet nocte eumdem lectum occuparent, poſt confeſſio-
nem verò tertiâ tantùm nocte, poſſet abſolvi necdum
ejectâ concubinâ. *Paulus Roſmer tr. de Sacram. pœnit.
diſp.* 3. *a* 18 referens Layman.

908. Theologorum doctrina, de abſolutione non de-
neganda, magis etiam locum habet in iis, qui repetit s

ſæpè juramentis, ebrietate, ſpurcitia, validum horum vitiorum habitum & conſuetudinem contraxerunt. Quamvis enim illa conſuetudo voluntate contracta, proximæ habeat occaſionis locum, quâ ad ſupradicta peccata propelluntur, ſæpè tamen hæc conſuetudo voluntaria dici non poteſt; cùm eam oderint ac deponere optent. *Apologia Caſuiſt. pag.* 49.

909. Janſeniſtarum ſententia, negans abſolvendum pœnitentem, quem non credit nec probabiliter judicat executurum mutandæ in melius vitæ propoſitum, certa eſt ad deſperandum via. Debet ergo pœnitentem Sacerdos abſolvere, etiamſi illum in crimina relapſurum ſentiat; imò etiamſi de ſe pœnitens judicet fore, ut in eadem peccata recidat impoſterum. *Ibidem p.* 162.

910. A Sacramento pœnitentiæ fideles arcere conatur, qui docet conſuetudinarium non abſolvendum, quamdiu veriſimile eſt ad eadem peccata rediturum. *Sabranus* in libro cui titulus, *Artes Bajanæ.* pag. 6.

911. Idem de eo dicendum, qui negat ipſum abſolvendum quamdiu retinet affectum habitualem ad peccatum ſecundùm ſe conſideratum. *Idem ibidem.*

912. Fas eſt, per ſe loquendo, committere ſe probabili periculo peccandi mortaliter, etiam ſine cauſa urgenti. Unde Confeſſarius negare non debet abſolutionem nolenti deſerere occaſionem, in qua probabile eſt ipſum peccaturum, probabile etiam non peccaturum, v. g. nolenti deſerere frequentationem domus, in qua tentatus aliquoties victus fuit, aliquoties etiam & ſæpiùs victor extitit. *Gobat tr.* 7. *n.* 526.

913. Peccata in confeſſione inculpabiliter oblita, vel ob juſtum vitæ periculum omiſſa, non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere. Ita à ſuo in Theologia magiſtro edoctum ſe fuiſſe fatetur Paulus Roſmer Jeſuita, doctor Græcenſis, *tr. de Sacram. pœnit. diſp.* 3. *n.* 10.

914. Juxta capacitatem perſonarum, & lapſum temporis, niſi Confeſſarius adjuturus ſit, examen à pœnitente confeſſioni præmitti debet, quale in negotio gravi à viro prudenti adhiberi ſolet; non extraordinarium,

qua-

quale ſit in re gravi, divitias & honorem concernente. *Ludovicus de Scildere in Synopſi de qua ſuprà* §. 60.

915. Caret propoſito ſufficienti, qui deſerere non vult occaſionem, in qua ferè ſemper peccat, in eo periculo peccatum diligens, niſi. . . . valde grave malum incurrendum ſit. *Ibid.* §. 55.

916. Religioſus, qui in itinere in caſum incidit reſervatum, licèt à ſuperiore ſuo non habeat facultatem confitendi alteri, ſi tamen confiteatur Religioſo alterius Ordinis caſum reſervatum, & cum eo veniale aliquid, ab iſto Religioſo validè abſolvitur directè à veniali, indirectè à reſervato. Quia quivis ſacerdos poteſt quemvis abſolvere à venialibus. *Gobat n.* 359.

917. Si reus peccati reſervati non habeat copiam Confeſſarii habentis poteſtatem in reſervata, poteſt confiteri aliquod veniale alteri ſacerdoti approbato, ab eoque indirectè abſolvi à reſervato; non ſolùm in caſu neceſſitatis confitendi aut communicandi, ſed etiam in caſu quo alioquin oporteret diu carere confeſſione & communione. *Gobat n.* 381. & 382. cum Palao & aliis.

918. Probabile eſt quòd quando ſine magno probro nequit omitti communio, nec convenire ſuperior, caſus aliàs reſervatus, eſſe deſinit reſervatus. *Dicaſtillo diſp.* 11. *dub.* 16. *n.* 306. & *ſeqq.*

919. Tunc proinde inferior ab eo directè abſolvere poteſt, abſque onere ſiſtendi ſe ſuperiori ad caſum illum rurſum confitendum. *Ibidem.*

920. Si Confeſſarius dubitet, an caſus ipſi expoſitus ſit reſervatus, ne dubitet ab eo pœnitentem abſolvere. *Gobat n.* 386.

921. Ignorantia reſervationis, ſive juris, ſive facti, etiamſi ſit vincibilis, excuſat à reſervatione. *Quintanaduennas tr.* 3. *ſingul.* 11.

922. Si Confeſſarius, expoſitus in loco peregrinationibus celebri, audiat pœnitentem exponentem ſibi caſum reſervatum, in quem non habet poteſtatem, non dimittat equidem pœnitentem inabſolutum, dicendo ſe

carere poteſtate abſolvendi, ſi prævideat pœnitentem non crediturum ex ignorantia invincibili, eò quòd ſibi perſuadere non poterit, ſacerdotem expoſitum in loco, ad quem ſit tantus affluxus ad exonerandas conſcientias, carere poteſtate. *Gobat n.* 390.

923. Si quis ſimplex ſacerdos, v. g. capellanus alicujus Colonelli, ſe in Caſtris gerat pro approbato, vel pro habente juriſdictionem ab Epiſcopo, cùm tamen neque validè, neque invalidè unquam fuerit approbatus, aut munitus poteſtate audiendi Confeſſiones; valebunt juxta Pontium ipſius abſolutiones, quas militibus iſtius legionis impartietur, nec milites tenebuntur repetere Confeſſiones ipſi factas, modò in ea legione vulgò credatur legitimus Confeſſarius. *Gobat n.* 109.

824. Religioſus confitens uni ex domeſticis, quem falſò putat præditum poteſtate abſolvendi, validè ab ipſo abſolvitur, ſi alii plures exemplum ipſius per ſimilem errorem ſequantur. *Gobat n.* 627.

925. Probabiliter validæ ſunt abſolutiones datæ à ſimplici ſacerdote, quem error communis exiſtimat Parochum, ſeu aliàs approbatum, ſed nequidem habet titulum coloratum. *Tamburinus de pœnit. l.* 5. *c.* 4. §. 7. *n.* 17.

926. Ut Confeſſarius Regularis ſecularium confeſſiones excipere queat, ſufficit ipſi approbatio legitimè data à quocumque Epiſcopo; quæ ſi ab uno ſolo data fuerit abſque limitatione loci & perſonarum, ſufficit ad excipiendas validè confeſſiones in toto mundo, quamdiu expreſſè non repugnant Ordinarii locorum. *Henriquez l.* 6. *c.* 6. *& l.* 7. *c.* 12. *n.* 4. *Baunius & Dicaſtillus apud Gobat. tr.* 7. *n.* 58.

927. Per Decretum Alexandri VII. non videtur improbatus uſus, variis in Diœceſibus receptus & permanens, ut nimirum Religioſi Mendicantes, approbati ab uno Epiſcopo, cenſeantur tacitè approbati ab aliis, ad quorum Diœceſes mittuntur, quamdiu hi non repugnant. *Gobat ibidem.*

928. Regulares poſſunt & non poſſunt in foro conſcientiæ, uti ſuis privilegiis, quæ ſunt expreſſè per Tri-

Tridentinum revocata. *Eſcobar Th. Mor. l. 6. probl.* 161

929. Sufficit & non ſufficit petere approbationem, ut Regularis, ſi injuſtè ei denegetur, cenſeatur jure approbatus. *Idem l. 7. probl.* 30.

930. Quamdiu Epiſcopus non prohibet ſuis parochis aut ſuperioribus Religioſorum ne Sacerdotes alibi approbatos, ad audiendas in ſua Diœceſi confeſſiones exponant, hi validè ad id aſſumuntur: eò quòd habeant omnes conditiones à Tridentino requiſitas. *Gobat n.* 59. referens Coninck, à nemine, inquit, quantum memini, improbatum.

931. Confeſſarius approbatus ab Epiſcopo Atrebatenſi, poteſt in alia Diœceſi, v. g. Mechlinienſi, Atrebatenſes audire abſque approbatione Epiſcopi loci ubi confeſſiones audit. *Sanchez & Henriquez apud Dianam p.* 2. *tr.* 4. *reſol.* 144. *Suarez diſp.* 28. *ſect.* 7. *n.* 3. *Dicaſtillo diſp.* 10.

932. Approbatio debet neceſſariò eſſe ab Epiſcopo Confeſſarii, non autem ab Epiſcopo ipſius Diœceſis in qua fit confeſſio. *Sanderus Anglo-Leodienſis in Theſi anni* 1688. *concluſ.* 49. Idem in Collegio Ambianenſi tradiderat P. Timbrieux propoſ. 5. inter undecim quas docuerat de *approbatione & juriſdictione.* Sed urgente Epiſcopo P. L. Labbe, Collegii Rector, omnes propoſitiones illas rejecit, eaſdemque P. Timbrieux revocavit die 6. Auguſti 1696. Cúmque haud multò poſt editum eſſet folium, quo undecim propoſitiones illæ propugnabantur, dicebaturque Profeſſor ille non revocaſſe niſi coactus; folium iſtud Illuſtriſſimus Ambianenſis die 9. Aprilis 1697. cum propoſitionibus in eo contentis, ſolemniter condemnavit.

933. Mendicantes petitâ & non obtentâ licentiâ, ſunt idonei miniſtri Sacramenti pœnitentiæ. *P. Poignant diſp.* 4. *de Sacram. pœnit. art....* *de ejus miniſtro.*

934. Sacerdos ad abſolvendum utens juriſdictione minus probabili, non peccat. *Sanchez l.* 1. *in Decal. c.* 9.

935. Actus ſatisfactionis ſacramentalis, ex fine mortaliter pravo elicitus, valet ad implendum Confeſſarii præceptum de ſatisfactione, dummodò ponatur ſubſtantia actus præcepti. *Amicus to.* 8. *diſp.* 16. *dub.* 14. *n.* 37.

936. Pœnitentia ſacramentalis, ſi levis ſit, licèt pro peccatis gravibus, non obligat ex probabili opinione. *Tamburinus l.* 3. *in Decal. c.* 7. §. 5. *n.* 1.

937. Si pœnitens nollet acceptare pœnitentiam, paratus in purgatorio ſatisfacere, non ex hoc præcisè cenſendus eſſet indiſpoſitus, nec ſine abſolutione dimittendus. Quia opinio quæ docet pœnitentem non teneri acceptare pœnitentiam, etiam poſt Tridentinum, videtur probabilis. Quia non videtur Tridentinum damnare voluiſſe opinionem, quam doctiſſimi viri ſequebantur, citati à P. Sanctarel. *Tamburinus exped. confeſſ. l.* 4. *c.* 2. §. 1. *n.* 7.

938. An poſſit per alium impleri pœnitentia? Poſſe aſſerit Suarius, modò adſit juſta cauſa. *Eſcobar tr.* 7. *exam.* 4. *n.* 182.

939. Peccator poteſt, ſine violatione juſtitiæ, imò & ſine violatione charitatis, ſatisfactionem differre in alteram vitam. *Filiutius to.* 1. *tr.* 6. *c.* 9.

940. Non peccat Confeſſarius nullam imponendo pœnitentiam, dum pœnitens mox lucraturus eſt indulgentiam plenariam. *Gobat tr.* 7. *n.* 744.

941. Tempore Jubilæi, aut alterius Indulgentiæ plenariæ, pœnitens non tenetur admittere niſi leviorem pœnitentiam, quæ ſe habeat per modum medicinæ. *Layman l.* 5. *tr.* 6. *c.* 15.

942. Etſi Confeſſarius peccet ex communi, ſi pro magnis peccatis valde parvam pœnitentiam imponat; excuſari tamen eum poſſe putat Baunius apud Dianam *p.* 6. *tr.* 7. *reſ.* 5. & *p.* 9. *tr.* 9. *reſ.* 54. Si addat illud, *Quidquid boni feceris &c.*

943. Pœnitentia ſacramentalis differri poteſt per annum, hæc eſt quamdiu pœnitens accedere non tenetur ad novum Sacramentum pœnitentiæ. *Amicus apud Dianam p.* 9. *tr.* 7. *reſ.* 17.

944.

944. Quanta pœnitentia videtur proportionata pro uno mortali ordinario? Reſpondeo juſtam ſatis pœnitentiam eſſe v. g. Coronam quinque Decadum. *Arſdekin Th. trip. p.* 2. *tr.* 3. *c.* 8.

945. Confeſſarius ex ſola confeſſione ſacramentali ſubditi peccata cognoſcens, poteſt ex vi iſtius cognitionis amovere ipſum ab officio ad nutum amovibili. *Vaſquez in* 3. *p. q.* 93. *a* 4. *d.* 8. *n.* 5.

946. Poteſt etiam ex ſola ſacramentali notitia negare illi ſuffragium. *Guimenius pag.* 210. Et probabile eſſe dicit Buſenbaum *lib.* 6. *tr.* 4. *c.* 3. *dub.* 1. *n.* 4. poſt Vaſquez, Henriquez &c.

947. Si pœnitens abſque neceſſitate manifeſtavit complicem in confeſſione, non tenetur Confeſſor ſub ſigillo confeſſionis peccatum complicis occultare, & ſic pro bono communi eſt manifeſtandum. *Idem pag.* 212.

De Sacramentis Ordinis & Matrimonii.

948. Qui ſuſcipit clericalem Tonſuram tantùm ideo, ut declinet tribunal ſæculare, ne venialiter quidem delinquit. *Gobat tr.* 8. *n.* 27.

949. Idem eſt de eo qui minores ordines ſuſcipit cum ſolâ intentione fruendi aliquamdiu privilegiis Clericorum, atque adeo ſine animo Clericandi. *Gobat eodem n.* 27. & 28. cum Sanchez, Coninck, Layman, Palao. Contra quos præclarè Illuſtriſſimus, nunc Eminentiſſimus Ludovicus de Noailles, Archipræſul Pariſienſis, & S. R. E. Cardinalis in ſua Conſtitutione de 1. Octob. 1696. *Quid*, inquit, *Deo injurioſius, quàm ut profiteantur Deum hæreditatem ſuam, qui bona duntaxat temporalia quærunt?*

950. Probabilis eſt opinio dicens, mane ordinari poſſe Diaconum, qui ſolùm veſperi completurus eſt annum ætatis vigeſimum tertium. *Gobat n.* 521. & 523. aiens quòd opinionem illam Eſcobar *Th. mor. l.* 23. *problem.* 56. expreſſè amplectitur. Tum quia parum

quod deeſt pro nihilo reputatur. Tum quia veſpera illius diei ad mane retrotrahitur.

951. Nicephorus natus annos viginti tres, & dies viginti novem potuit promoveri ad Presbyteratum. Quia ipſi ſupererant quatuor dies biſſextiles, qui additi illis viginti novem, non ſolùm complebant annum vigeſimum quartum, ſed faciebant ut ordinandus præterea attingeret vigeſimum quintum per duos dies. *Pellizarius in Manuali Regul tr.* 8. *c.* 2. *n.* 170. Sed in contrarium eſt communis Eccleſiæ ſenſus & uſus, ſecundùm quem nihil unquam auditum fuit de ea ſupputatione dierum biſſextilium.

952. Non eſt omninò certum, ætatem neceſſariam ad ſacros Ordines ſuſcipiendos computandam à die nativitatis, unde à Cenſuris abſtinendum adverſus opinionem Auctorum, qui eam computandam docent à die conceptionis. *Guimenius tr. de Sacram. quæſt.* 12.

953. A ſuſpenſione proinde per Pium II. impoſita eximuntur illi qui eam opinionem ſecuti, ante præſcriptos annos (à die nativitatis computatos) ſacris Ordinibus initiati fuerint. *Ibidem.*

954. Cùm ſit quidem probabiliſſimum, non tamen certum, omnes in Sacris exiſtentes caſtitate eſſe obſtrictos ex voto, ſitque probabile ſolùm obſtrictos eſſe ex Eccleſiæ mandato, quæ probabiliſſimè nequit directè præcipere, nec vetare actus purè internos, qualis eſt delectatio moroſa venerea. Hinc Sacerdos (idem eſt de Diacono & Subdiacono) iſtis delectatus, ſufficienter confitebitur; dicens: *Toties habui delectationes moroſas venereas*, eſto non explicet ſe eſſe in Sacris. *Gobat tr.* 9. *n.* 272. *&* 273.

955. P. Alcazar in ſacerdotem ordinatus ab Epiſcopo, formam ordinationis pronuntiante poſt materiam porrectam, non tenetur, ſpectatis omnibus principiis, petere aliam ordinationem. Poterat tamen bona conſcientia, ob authoritatem Cajetani, Paludani, Navarri, & Sylveſtri, aſſerentium neceſſariam in ordinatione presbyteri coexiſtentiam materiæ & formæ, ad certum illius valo-

lorem. *Gobat tr.* 8. *n.* 209. 210. Qui tamen *n.* 211. fatetur reiterationem eſſe non poſſe probabiliter licitam, niſi probabilis ſit nullitas prioris ordinationis. Quæ ſi fuerit probabiliter nulla, certò eſt iteranda.

956. Licèt neceſſariò ſupplendus ſit, per ſe loquendo, in ſacerdotio & Epiſcopatû defectus ſubſtantialis probaliter commiſſus; neceſſariò tamen ſupplendus non eſt defectus, quem aliqua ſententia probabiliter negat eſſe neceſſariò ſupplendum; eſto alia forte probabilior pronuntiet ſub mortali eſſe emendandum. *Gobat ibidem n.* 197.

957. Irregularitas ſtatuta in abſcindentes vel ſibi abſcindi facientes membrum aliquod, non infligitur niſi iis qui id faciunt, vel ex indignatione, vel ex zelo indiſcreto caſtitatis. Eam proinde non incurrit, qui ſe caſtrari permiſit ad conſervandam vocis ſuavitatem. *Gobat n.* 690.

958. Cenſuram non incurrit, ignorans eam annexam peccato ſuo. *Gobat tr.* 8. *n.* 764.

959. Qui cum voto abſoluto caſtitatis matrimonium contraxit, ubi ſemel conſummavit, poteſt deinceps petere debitum, voto non obſtante. *Sa verbo*, debitum conjugale *edit.* 1.

960. Mulier quæ nupſit, edito voto abſtinendi primo triduo à copula conjugali ad honorem Dei, & feliciorem ſucceſſum matrimonii, ſi abſolutè reſolvit in matrimonio permanere, non habet juſtam cauſam prima nocte negandi debitum. Illud proinde abſque ulla culpa reddere poteſt. *Gobat tr.* 10. *n.* 629.

961. Dicta mulier nonniſi probabiliter obligata fuit negare debitum illo primo triduo voti ſui. *Idem n.* 688.

962. Practicè judicandum eſt pro valore matrimonii bona fide initi, in dubio de valore, licèt probabiliſſimum ſit non valere; ideóque relinquendum eſt in ſuo eſſe, ſeu poſſunt debentque perinde inſtitui omnes actiones pendentes à valore, ac ſi liquidò ſciretur eſſe validum. *Gobat tr.* 10. *n.* 742.

963. Similiter in ſuo eſſe relinquendum eſt matrimo-

nium, initum cum impedimento, quod probabilis opinio doctorum dicebat non ſubeſſe, etiam poſtquam Pontifex declaravit ſubeſſe, & Doctores illos erraſſe. *Gobat n.* 744.

964. Dubitans an laboret aliquo impedimento dirimente, ſi poſt diligentem inquiſitionem veritatis nequeat hanc reperire, licitè ſibi junget uxorem. Ipſi quippe favet poſſeſſio. *Gobat tr. 9. n.* 62. cum utroque Sanchez, Tamburino & Caramuele.

965. Exploratum eſt multas eſſe provincias hæreticas, quarum maxima pars ignorant proximè inculpabiliter pleraque impedimenta matrimonii. Partim quia nihil de iis auditione perceperunt. Partim quia aliquid quidem audiunt, aut legunt, ſed per inculpabilem errorem judicant eſſe ridenda potius quàm attendenda ... ut proinde non ambigam, quin permultæ urbes, parochiæ, provinciæ celebrent nuptias cum uno quidem ex illis impedimentis; at cum nullo peccato . . . . Sicut etiam nos Germani perſpectum habemus, multò maximam partem Lutheranorum eſſe tantùm materialiter hæreticam. *Gobat n.* 37.

966. Non peccant mortaliter, qui in urbibus aut pagis mixtæ Religionis matrimonium contrahunt cum hæreticis. *Azor. p.* 1. *l.* 8. *c.* 11. *Sanchez l.* 7. *diſp.* 72.

967. Votum perpetuæ caſtitatis factum à Cordulâ, ſi precibus Deiparæ compos fieret certæ gratiæ, poſtquam iſtius gratiæ compos facta eſt, non eſt votum reſervatum, ſed diſpenſabile ab Epiſcopo, commutabileque à Religioſo privilegiato. *Gobat n,* 96. & 100.

968. Decretum Tridentini contra raptores, non ſe extendit ad feminam: loquitur enim de raptore, non de raptrice. *Dicaſtillo tr.* 10. *de matrim. diſp.* 7. *dub.* 58. *n.* 660.

969. Si conjux putet probabiliùs priorem virum adhuc vivere, probabiliter verò mortuum eſſe, poteſt petere & reddere debitum ſecundo viro. *Idem diſp.* 8. *dub.* 14. *n.* 174.

970. Imò probabile eſt tunc poſſe debitum & petere & negare, petere accommodando ſe opinioni de valo-

rem;

re; negare ſequendo opinionem de nullitate poſterioris matrimonii. *Ibidem n.* 175.

971. Præceptum de denuntiationibus non obligat quando ex illius obſervatione probabilis eſt ſuſpicio notabilis damni ſecuturi. Quò proindè caſu nulla requiritur diſpenſatio, etiamſi Ordinarius commodè adiri poſſit, & paratus ſit diſpenſare. *Idem diſp.* 3. *dub.* 27. *n.* 282.

972. Ludoviſia Catholica, quæ nupſit Iſaaco Calviniano, ab ipſo ob adulterium repudiata, ſi, poſtquam Iſaacus alteram ipſi ſuperinduxit, ipſa ad alteras nuptias cum Catholico (vivente Iſaaco) tranſierit, licèt probabiliùs invalidè tranſierit, non eſt tamen ipſi propterea neceſſariò movendus ſcrupulus. Quia certum non eſt, quòd invalidæ ſint ſecundæ iſtæ nuptiæ. *Gobat n.* 241. & 242.

973. Ut mulier licitè tranſeat ad ſecunda vota, non eſt neceſſaria certitudo moralis, ſed ſufficit veriſimilis præſumptio de morte prioris Conjugis. *Gobat n.* 242. cum Layman & Sanchez.

974. Cajus in longinquum profectus; Stichus prælium ingreſſus; Titius jam ſenex, non amplius comparent. Et fama eſt obiiſſe. Habetur ſufficiens notitia de morte ipſorum; in ordine ad ſecundum matrimonium. *Tannerus diſp.* 8. *q.* 4. *dub.* 6. *n.* 168. cum Valentia.

975. Titius, in amentiam & furorem actus, aliquoties ſibi necem inferre tentavit. Propterea vinculis conſtrictus, effugit. Diligenter quæſitus, poſt octo vel duodecim annos nulla ratione ſciri potuit quo devenerit. Valde probabile eſt quòd uxor ipſius, in tali caſu, nihil peccaret, ſi, nemine ſe opponente, ad ſecundas nuptias tranſiret. *Layman l.* 5. *tr.* 10. *p.* 3. *c.* 3. *n.* 2 Cujus opinionem licitè practicabilem cenſet Gobat *n.* 269.

976. Ante quidem reſpondi, Titium, ſine diſpenſatione, ducere poſſe ſororem minorem Cajæ, cum qua priùs ſponſalia contraxerat, mutuo poſtmodum conſenſu diſſoluta. Jam tamen nequaquam ita reſponderem,

 poſt-

poſt viſam in contrarium Papæ, & S. Congregationis Declarationem. Nonne ergo jam moveri poteſt prudens ſcrupulus de valore ſui matrimonii, iis qui, ſecuti judicium magnorum Virorum, nuptias celebrarunt cum ſorore prioris Sponſæ? Reſpondeo, minimè gentium. *Gobat n.* 376. *&* 377.

977. Legitimum eſt matrimonium, ſine Parocho & teſtibus contractum in loco, ubi Tridentinum non eſt promulgatum, à duobus domicilium habentibus in loco, ubi promulgatum eſt, qui ad alium illum locum, domicilio non mutato, ſeſe contulerunt ſolo animo ibi matrimonium ſine Parocho & teſtibus contrahendi. *Sanchez l.* 3. *diſp.* 28.

978. Cum Suſanna hæretica matrimonium contraxiſſet cum Tobia pariter hæretico, illudque conſummaſſet; & hic, patrato aliquo delicto, metu pœnæ confugiſſet ad vicinum locum Catholicum, ibique Catholicam amplexus eſſet religionem: Suſanna à Conſiſtorio Prædicantium impetravit jus divortii, tranſitûſque ad ſecundas nuptias. Hoc audito Tobias ad ſecundas etiam nuptias cum Catholica tranſivit, permittente loci Parocho, qui conſuluerat viros Doctos. De quo accuſatus à vicinis, eo quòd prima uxor adhuc viveret: ego rogatus ſententiam, judicavi ipſum poſſe à judice relinqui in ſecundo matrimonio; tametſi nullum allegatum, nec probatum legatur impedimentum, ob quod prius matrimonium nullum fuerit. *Gobat tr.* 10. *n.* 695. *& ſeqq.*

979. Non incurrit pœnam privationis juris petendi debitum, qui commiſit inceſtum cum cognata ſuæ conjugis in primo vel ſecundo gradu, ſi ignoravit id ab Eccleſia vetitum ſub pœna iſtius privationis. *Gobat ibidem n.* 603. cum Sanchez, Palao & Quintanaduennas.

980. Probabilis & tuta in praxi eſt opinio dicens, pœnam illam non incurri tamdiu, quamdiu inceſtus ille eſt occultus, & incognitus conjugi. *Gobat ibidem.*

981. Eunuchi, qui tales evaſerunt poſt contractum matrimonium, petere poſſunt debitum, ſi poſſint pene-

ne-

netrare vas, licèt immittere non poſſint ſemen prolificum. *Gobat n.* 606. cum Sanchez.

982. Poligonus ob multitudinem prolium, & periculum ex frequenti partu uxoris, in conjugale actu ſemen ſuum retinere laborans, ad impediendam generationem, probabiliter non delinquit. *Gobat n.* 597.

983. Poſtquam vir à copula conjugali ſe retraxit, uxor, quæ in ipſo actu non ſeminavit, tactibus ſe excitare poteſt ad ſeminandum. *Sanchez l.* 9. *de matrim. diſp.* 17. *n.* 12.

984. Petere debitum ab uxore menſtruata non eſt mortale, quamvis conjuges credant inde monſtrum generandum. *Gobat n.* 595. cum Sanchez, *viro*, inquit, *planè virgineo.*

985. Uxor ſtatim poſt copulam ſe invertens, ut ſemen emittat, ne concipiat, peccatum mortale non admittit, ſi aliqua cauſa rationabilis excuſet, v. g. labor magnus in partu, vel magnum detrimentum in ſemine retinendo. *Fagundez in Decal. to.* 2. *l.* 6. *c.* 3. *n.* 50.

986. Culpanda non eſt pudiciſſima virgo, per vim oppreſſa, ſi ſemen ejiciat immediatè ut eſt receptum, ne gravida efficiatur. *Sanchez l.* 7. *de matrim. diſp.* 22. *n.* 17. *Gobat n.* 46. Hoc ipſi fas non eſt paulò poſt. Ergo &c.

987. Radegundis maritata, juvenis, jovialis ingenii & calidi, maritum habet ſeptuagenarium, qui, videns eam ſtimulis agitari, & jam non potens aliter, rem agit tactibus. Sed inde Radegundis polluitur ſemel, bis, ter. Non ideo tamen conjuges iſti peccant mortaliter illis tactibus, ſi fiant ad teſtandum mutuum amorem. *Gobat n.* 668. & 669.

988. A mortali excuſantur in conjuge libidinoſi tactus proprii corporis, abſente conjuge, abſente periculo pollutionis. *Palao p.* 2. *diſp.* 2. *tr.* 2. *puncto* 10. §. 2. cum Sanchez & Perez.

poſt viſam in contrarium Papæ, & S. Congregationis Declarationem. Nonne ergo jam moveri poteſt prudens ſcrupulus de valore ſui matrimonii, iis qui, ſecuti judicium magnorum Virorum, nuptias celebrarunt cum ſorore prioris Sponſæ? Reſpondeo, minimè gentium. *Gobat n. 376. & 377.*

977. Legitimum eſt matrimonium, ſine Parocho & teſtibus contractum in loco, ubi Tridentinum non eſt promulgatum, à duobus domicilium habentibus in loco, ubi promulgatum eſt, qui ad alium illum locum, domicilio non mutato, ſeſe contulerunt ſolo animo ibi matrimonium ſine Parocho & teſtibus contrahendi. *Sanchez l. 3. diſp. 28.*

978. Cum Suſanna hæretica matrimonium contraxiſſet cum Tobia pariter hæretico, illudque conſummaſſet; & hic, patrato aliquo delicto, metu pœnæ confugiſſet ad vicinum locum Catholicum, ibique Catholicam amplexus eſſet religionem: Suſanna à Conſiſtorio Prædicantium impetravit jus divortii, tranſitûſque ad ſecundas nuptias. Hoc audito Tobias ad ſecundas etiam nuptias cum Catholica tranſivit, permittente loci Parocho, qui conſuluerat viros Doctos. De quo accuſatus à vicinis, eo quòd prima uxor adhuc viveret: ego rogatus ſententiam, judicavi ipſum poſſe à judice relinqui in ſecundo matrimonio; tametſi nullum allegatum, nec probatum legatur impedimentum, ob quod prius matrimonium nullum fuerit. *Gobat tr. 10. n. 695. & ſeqq.*

979. Non incurrit pœnam privationis juris petendi debitum, qui commiſit inceſtum cum cognata ſuæ conjugis in primo vel ſecundo gradu, ſi ignoravit id ab Eccleſia vetitum ſub pœna iſtius privationis. *Gobat ibidem n. 603.* cum Sanchez, Palao & Quintanaduennas.

980. Probabilis & tuta in praxi eſt opinio dicens, pœnam illam non incurri tamdiu, quamdiu inceſtus ille eſt occultus, & incognitus conjugi. *Gobat ibidem.*

981. Eunuchi, qui tales evaſerunt poſt contractum matrimonium, petere poſſunt debitum, ſi poſſint pe-

ne-

netrare vas, licèt immittere non poſſint ſemen prolificum. *Gobat n. 606.* cum Sanchez.

982. Poligonus ob multitudinem prolium, & periculum ex frequenti partu uxoris, in conjugale actu ſemen ſuum retinere laborans, ad impediendam generationem, probabiliter non delinquit. *Gobat n. 597.*

983. Poſtquam vir à copula conjugali ſe retraxit, uxor, quæ in ipſo actu non ſeminavit, tactibus ſe excitare poteſt ad ſeminandum. *Sanchez l. 9. de matrim. diſp.* 17. *n.* 12.

984. Petere debitum ab uxore menſtruata non eſt mortale, quamvis conjuges credant inde monſtrum generandum. *Gobat n. 595.* cum Sanchez, *viro*, inquit, *planè virgineo.*

985. Uxor ſtatim poſt copulam ſe invertens, ut ſemen emittat, ne concipiat, peccatum mortale non admittit, ſi aliqua cauſa rationabilis excuſet, v. g. labor magnus in partu, vel magnum detrimentum in ſemine retinendo. *Fagundez in Decal. to. 2. l. 6. c. 3. n. 50.*

986. Culpanda non eſt pudiciſſima virgo, per vim oppreſſa, ſi ſemen ejiciat immediatè ut eſt receptum, ne gravida efficiatur. *Sanchez l. 7. de matrim. diſp.* 22. *n.* 17. *Gobat n.* 46. Hoc ipſi fas non eſt paulò poſt. Ergo &c.

987. Radegundis maritata, juvenis, jovialis ingenii & calidi, maritum habet ſeptuagenarium, qui, videns eam ſtimulis agitari, & jam non potens aliter, rem agit tactibus. Sed inde Radegundis polluitur ſemel, bis, ter. Non ideo tamen conjuges iſti peccant mortaliter illis tactibus, ſi fiant ad teſtandum mutuum amorem. *Gobat n. 668. & 669.*

988. A mortali excuſantur in conjuge libidinoſi tactus proprii corporis, abſente conjuge, abſente periculo pollutionis. *Palao p. 2. diſp. 2. tr. 2. puncto* 10. §. 2. cum Sanchez & Perez.

Propoſitiones Miſcellaneæ.

989. INnocentius XI. propoſitiones vigeſimam ſextam & vigeſimam ſeptimam damnavit, intellectas de reſtrictione purè mentali non de reſtrictione non purè mentali. *Joannes Bapt. Taverne Theol. p. 1. tr. 5. c. 11. q. 6. & Jacobus Gordonus in dictatis traditis Duaci in Collegio Aquicinctino.*

990. Innocentius XI. propoſitionem vigeſimam ſeptimam non damnavit intellectam de reſtrictionibus mentalibus neceſſariis ad defenſionem vitæ, honoris, bonorum, vel neceſſariis ad exercitium alicujus virtutis, ſed intellectam de reſtrictionibus mentalibus non neceſſariis, ſed ſolùm utilibus. *Gordonus ibidem*, Illuſtmo. D. Epiſcopo Atrebatenſi proptereà denuntiatus.

991. Si delinquens non eſt in periculo relapſus, ſed tantùm diutiùs remanſurus in ſuo peccato mortali habituali, ſi non corrigam, ex hoc non teneor ad correctionem, ſicut nec ipſe tenetur hìc & nunc ſe corrigere, cùm tamen poſſit. *Joan. Bapt. Taverne tr. 6. c. 5. q. 1.*

992. Nec refert quòd proximus in tali caſu ſit in gravi miſeria, nempe in peccato mortali habituali. Quia non ideò eſt in gravi indigentia ſpirituali, cùm nec ipſe velit, nec teneatur ab ea ſe miſeria liberare. *Idem ibidem.*

993. Non poteſt pater compellere filium, ut ſibi miniſtret, nec ut ſecum habitet. *Simon de Leſſau de 4. præcep. Decal. a 3.*

994. Beneficiarius omittens Officium, non tenetur ad reſtitutionem ex lege juſtitiæ. Quia jus fundatorum cumulatiſſimè compenſatur vel unicâ recitatione orationis Dominicæ. Cùm ejuſmodi recitatio nullo pretio compenſari poſſit. *Idem de præc. Decal. ſect. 5. a 12.*

995. Quia receptiſſima opinio fert Confeſſarium teneri accommodare ſe opinioni probabili pœnitentis, idcirco Confeſſarius non tantùm licitè poteſt, ſed etiam

te-

tenetur omittere injunctionem pœnitentiæ vindicativæ, quando pœnitens id petit ob indulgentiam à ſe paulò ante probabiliter obtentam, vel probabiliter mox obtinendam. *Gobat to. 3. tr. 4. c. 39. n. 719.*

996. Probabile eſt pœnitentem non teneri tempore indulgentiæ plenariæ, quam lucrari decrevit, ullam etiam medicinalem pœnitentiam (niſi illam quam fortè ipſum jus naturæ citra omne Confeſſarii præceptum præſcribit) admittere . . . . ea ratione quòd Confeſſarius non poſſit imponere pœnitentiam, niſi ut pœnam ad ſatisfaciendum pro peccato. Ergo ſublato debito pœnæ, non poteſt ne medicinalem quidem imperare, ſed tantùm vel ſuadere, vel obligationem naturalem, ſi quæ eſt, declarare. *Gobat ibidem tr. 3. c. 25. n. 74.*

997. Si pœnitenti ſuperſint ex alia priore confeſſione graves pœnitentiæ, poteſt Confeſſarius, etiam extra confeſſionem, & non auditis prioribus peccatis, propter indulgentiam plenariam mox obtinendam remittere; quando quidem ipſemet pœnitens poſſet propria authoritate, poſt obtentam illam indulgentiam, omittere totam pœnitentiam.

998. Præceptum correctionis fraternæ (ſecundùm ordinem à Chriſto præſcriptum) inutile eſt, fomentum malorum, juſtitiæ exequendæ impedimentum, peſſimorumque hominum ad peccandum velamen ac prætextus. *Salmeron to. 4. in Evangelic. hiſt. p. 3. tr. 14. edit. Colon. anni 1612. pag. 473.*

999. In quæſtionibus ad mores pertinentibus non tam ex Patribus, quàm ex lumine naturæ & ratione reſpondemus. *Francolinus in Clerico Romano l. 2. diſp. 7. n. 25.*

1000. Cyprianus fuit inter Rigoriſtas, quibus viſa fuit pœnitentia ſera, pœnitentia nulla. *Idem l. 1. in præfat. ad Cleric. Rom pag. 3. & ibidem diſp. 3.*

1001. Sententiis ſpiritu vehementiori prolatis abundant Patres, præſertim Auguſtinus. *Idem l. 2. diſp. 7. n. 21.*

1002. D. Auguſtinus, in bello quod Pelagianis intulit,

lit, in extrema periculoſa declinavit. *P. Adam Jeſuita in lib. cui titulus:* Calvinus ſuiſmet & D. Auguſtini armis profligatus *c.* 7. In explicanda gratia & prædeſtinatione exceſſit modum. *Ibid. c.* 8. Dum aliquos errores oppugnat, aliqua dicit extremo oppoſito in ſpeciem faventia. *Robertus Stephani in iis quæ dictavit in Seminario Leodienſi diſp.* 2. *ſect.* 2. *ſubſect.* 7. Qui & *ſect.* 10. *ſubſect.* 6. imitatus eundem P. Adam (abſque pudore dicentem non ſolùm Auguſtinum, ſed & *S. Paulum in epiſtolis ſuis naturali ingenii fervore abreptum* .... *arma ſubminiſtraſſe Calvino ad hæreſis ſuæ defenſionem*) ipſe etiam dictitare auſus fuit, quòd *Si S. Auguſtinus clariùs locutus fuiſſet, tam pernicioſis erroribus occaſionem non præbuiſſet. Imo* .... *dici poteſt Scripturam* (adeóque Spiritum Sanctum) *potuiſſe veritates Catholicas clariùs exprimendo, plurimorum perniciem impedire.* Quaſi ipſe Spiritum Sanctum edocere potuiſſet veritates catholicas clariùs exprimere, ad impediendam plurimorum perniciem.

1003. Cùm Confeſſarius audit confeſſionem hominis in extremo poſiti ... non curet de propoſito non peccandi in poſterum, ſed ſolùm ut doleat de ante actis peccatis. Difficile eſt enim ab hujuſmodi hominibus in peccatis enutritis, verum de cetero non peccandi propoſitum capere... Sicut enim periculoſum eſt hominibus rebus humanis affectis, & honori deditis, petere propoſitum non vindicandi illatam ipſis injuriam: ita propoſitum non peccandi, ſi vita duraret, ab his qui ad peccandum proclives fuerunt ... qui quidem, ſi ſcirent duraturam vitam, nec confiterentur, nec mores mutarent. *Petrus Michael de Sauroman, Expedit. Spirit. Soc. Jeſu l.* 3. *c.* 7. *p.* 78.

1004. Certum eſt fideles non debere confiteri *ſcienter* ſe peccaſſe; *niſi ex ſcrupulo valde* culpabili. *Baunius tr.* 4. *de pœnit. q.* 15.

1005. Dum à Papa indicitur eleëmoſyna ad indulgentiæ lucrationem; ſufficit quælibet, *ſufficit obolus. Eſcobar tr.* 7. *exam.* 5. §. 8.

1006. Eorum qui aiunt peccatores nonnullos ita deferri à Deo, ut ab interiore illius luce penitùs ſecludantur, & priventur omni motu, non una eſt opinio. Alii enim

enim errant, dum aſſerunt, peccatori planè obcæcato & indurato peccata nihilominùs imputari. Alii tolerabiliùs ſentiunt, dum negant. *Germanus Bechefer in Theſi propugnata in Collegio Pariſienſi Soc. Jeſu die* 14. *Decembris* 1699. *poſitione* 8.

Quæ tantam offenſionem ſuſcitavit, ut ab Illuſtriſſimo D. archiepiſcopo Pariſienſi anno 1700. juſſus fuerit ſeu retractare, ſeu rigoroſum quem præ ſe ferebat ſenſum in meliorem emollire, prout fecit 3. aprilis ejuſdem anni.

1007. Error eſt dicere, Chriſtianis omnibus eſſe præceptum, omnes actus ſuos referre in Deum propter ſe dilectum. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 165. *Arſdekin Th. trip. p.* 2. *c.* 3. §. 2.

1008. Condemnatus eſt Baius, qui docuit quòd amor Dei propter ſe ſuper omnia poſſit eſſe ſine remiſſione peccatorum. *Sabranus, Art. Bajan. p.* 15.

1009. Item damnatus fuit, quia tenuit, quòd peccet omnis homo, quando non refert in Deum actionem aliquam ex nullo alio reſpectu peccantem, licèt ad Deum naturâ ſuâ ſit referibilis. *Ibid.*

1010. Item damnatus fuit in eo quod dixit, ex cupiditate fieri, quidquid non fit ex charitate, ſumpta pro dilectione Dei propter ſe. *Ibidem.*

1011. Chriſtiana Sacramenta reducit ad vacuam & egenam conditionem Judaicorum, qui dicit, quòd Sacramentum mortuorum juſtificare non valeat ſine fide per charitatem actualem, ſeu Dei propter ſe dilectionem operante. *Sabranus ibid.*

1012. Propoſitionem quæ aſſerit, eſſe veniale peccatum, ſi Deus non eſt finis ultimus certæ actionis, dum eſt finis ultimus agentis, ſive hominis, falſiſſimam judicamus. *Idem ibidem pag.* 21.

1013. Improbamus..... quòd ſub gravi obligatione debeat Deus eſſe finis ultimus agentis de jure & de facto, ut ad eum ſaltem pleraque referantur, quique amore ſic prædominante ametur. *Sabranus in Theſi defenſa* 20. *Aprilis* 1682.

Quaſi verò Deus ſub gravi obligatione eſſe non debeat

beat finis ultimus vitæ & cordis, cui præ ceteris vivitur, quique amore ceteris amoribus fortiore diligitur, in quem præcipuè vita & cor hominis tendit &c.

1014. Facilius eſt Sanctum efficere, quàm pauperi ſatisfacere, Deo obedire quàm medico; Chriſtianiſmi implere officia, quàm naturæ debita. *Pater le Moine in libro de facili devotione pag.* 244.

1015. Obſervantia divini amoris, efficientis Sanctos, naturalis eſt, ſoloque ad eum opus eſt inſtinctu. *Ibidem pag.* 246.

1016. Æque naturalis ac facilis eſt cultus exhibitus cœlorum elementorumque Creatori, quàm honor exhibitus Principibus & Magiſtratibus &c. *Ibidem pag.* 247. *&* 248.

1017. Nihil difficile exigit vera devotio, nullumque imponit onus niſi ex obligationibus communibus & naturalibus derivatum. *Ibidem pag.* 33.

1018. Noluit Deus vitam bonam majori nobis pretio conſtare, quàm vitam; nec gratiam minus indulgentem eſſe, quàm naturam. *Ibidem pag.* 241.

1019. Luxus, delicias ac voluptates non turpes devotio compatitur, ſæculi ornatum juventuti natura permittit, lex nulla prohibet; neceſſe non eſt perſequi carnem ſuam. *Ibidem pag.* 113. 119. 124. 139. 161. 194. 264. 265. 283.

1020. Conſtitutiones Pontificiæ adverſus quinque propoſitiones, ſunt generalis approbatio doctrinæ Caſuiſtarum. *Apologia Caſuiſtarum pagina pluſquam una.*

Hiſce accedunt ſequentes quatuor propoſitiones, quas Jeſuitæ apud Sinas dicto ſcriptoque evulgarunt, *falſoque, temerè & ſcandaloſè* dictas, ſcriptaſve, D. Maigrot, Vicarius Apoſtolicus Fokienſis, nunc Epiſcopus Cononenſis, declaravit, atque ut tales prohibuit.

1021. Philoſophia, quam Sinæ profitentur, ſi benè intelligatur, nihil habet legi Chriſtianæ contrarium.

1022. Nomine *Tay Kie* Sapientiſſimi Priſci Deum cauſam primam rerum omnium definire voluerunt.

1023. Cultus, quem Confucius Spiritibus adhibuit, civilis potius quàm religioſus fuit.

1024.

1024. Liber quem Sinæ *Ie King* appellant, ſumma eſt optimæ doctrinæ, phyſicæ & moralis.

Accedunt & ſequentes aliæ, à S. Romana Inquiſitione, S. D. N. Clemente XI. approbante & confirmante prohibitæ.

1025. Licet affirmare Sinas nominibus *Tien*, & *Xang-Ti* intelligere Deum, quem Chriſtiani colunt.

1026. Permitti poteſt appendi in Eccleſiis Chriſtianorum Tabellam inſcriptam *King Tien*, Cœlum colito.

1027. Superſtitione imbuta non ſunt ſolemnia quæ ſemel & iterum ſingulis annis Confucio, & Progenitoribus offerri ſolent ſacrificia, ſeu Oblationes, Chriſtianiſque permitti poteſt iis præeſſe, miniſtrare, aut intereſſe.

1028. Chriſtianis permitti poteſt, Tabellas Progenitorum, juxta Sinenſium morem in privatis domibus retinere, cum inſcriptione *Xin Chü*, *Xin Goei*, *King Goei*, id eſt: Thronus, ſeu Sedes Spiritus, ſeu Animæ N. Defuncti, adeóque qua Spiritum defuncti ibidem aliquando ſiſti, vel reſidere ſignificetur.

§. SEPTIMUS.

Superiorum Propoſitionum Denuntiatio.

OMnes propoſitiones illas Sanctitati tuæ denuntiamus, Beatiſſime Pater, ut decernat & judicet, ſitne ſalutaris doctrina quam continent? Sitne Chriſtiana, ſive ad formandos hominis Chriſtiani mores idonea? Sitne prophetica, Evangelica, Apoſtolica? Sitne denique ſecura ſalutis via, ita ut qui eam ſecuti fuerint, *rectà tendant ad Superos*, prout Eſcobarius dicit in procemio Theologiæ ſuæ moralis? Hoc utique ſcire tanti eſt momenti, ut inde innumerabilium ſalus dependeat animarum, cùm doctrinam illam Jeſuitæ ſpargant per orbem univerſum, dum ſuos ſpargunt Sancheſios, Baunios, Palaos, Dicaſtillos, Eſcobarios, Tamburinos, Gobatios, Caſuiſtarum Apologiſtas, alioſque

lioſque paris laxitatis Jeſuiticos ſcriptores, quos ipſi quaquaverſum præconizant, velut Auctores optimos, graviſſimos, eruditiſſimos, Moralis Theologiæ lumina, &c.

Decernet (inquam) Sanctitas tua, an non propoſitiones illæ ab omni æquitatis pietatiſque ſenſu adeò ſint abhorrentes, ut earum Auctoribus unus videatur ſcopus fuiſſe, facto videlicet ſuo comprobare, in quantam cæcitatem humana devenire mens poſſit, dum relicto fidei & traditionis tramite ſuis ſe permiſerit cogitationibus abripi.

Decernet, an non jure altùm ingemiſcant pii fideles, dum ab iis qui haberi volunt velut ſcientiæ oracula, velutque chriſtiani Orbis magiſtri, *tantâ doctrinâ ac ſapientiæ laude præſtantes* (ut loquuntur in Imagine primi ſæculi Societatis ſuæ) *ut pariter omnes divinâ regat ſapientia, quippe qui Aquilæ ſunt ingenio. Turbam Phœnicum*; imò quod amplius eſt, *Societatem Angelorum* verè dixeris. Ab iis, inquam, qui ſemetipſos ita magnificant, ea tradi dogmata, quibus non pars moralis chriſtianæ laceſſitur, ſed tota funditùs evertitur, dum chriſtiani hominis officia omnia, interiora exterioraque, ſicut & omnia fidei, ſpei, charitatis, religionis, pietatis, orationis, juſtitiæ, veracitatis, ſinceritatis, fidelitatis præcepta profligantur, ne excepto quidem mandatorum omnium primo maximoque, nec ſecundo ſimili huic, in quibus univerſa Lex pendet & Prophetæ.

Nec per ea civili meliùs conſuli videtur juſtitiæ, quin omnia potiùs humanæ ſocietatis vincula diſrupta videntur, familiarumque ſecuritas & tranquillitas ſubverſa per homicidia, furta, uſuras, calumnias, mendacia, perjuria ſub diverſis prætextibus, adulteriniſque nominibus palliata & honeſtata.

Nec depravatis hominum moribus ſalutaria remedia per ejuſmodi dogmata quæruntur, ſed blandimenta potiùs atque operimenta ſuggeruntur. Denique divinorum Sacramentorum uſus, qui ſacer omninò eſſe debet, in pernicioſum, piisque omnibus deplorandum con-

converti videtur abuſum, uti non ſemel apud Prædeceſſores tuos complures queſti ſunt ſapientiſſimi ſanctiſſimique Epiſcopi Galliarum.

Quorum zelo ſuum adjungentes innumeri Parochi præcipuarum Galliæ Civitatum, adverſus tantam corruptionem quaſi tuba exaltaverunt vocem ſuam, à ſuiſque reſpectivè Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, doctrinæ peſtilentis condemnationem poſtularunt. Quos inter Regiæ urbis Pariſienſis Curati, doctrinâ & pietate inſignes, atque ex iis plerique Sorbonæ Doctores, collectam putidorum dogmatum illorum ſeriem, unà cum libello ſupplici, 10. Octobris 1659. Vicariis generalibus Metropolitanæ Eccleſiæ Pariſienſis porrexe- „ runt, quiritantes hujuſmodi Ethicen, à Jeſuitis tan- „ to ſtudio ſparſam per totum orbem, minimè chri- „ ſtianam eſſe: utpotè per quam chriſtiani hominis bo- „ na mens ſpirituſque extinguitur; nec Judaicam Pha- „ riſaicamque, cùm procul abjiciat, quam Judæi & „ Phariſæi ſummè colebant, legis litteram, externique „ hominis probitatem; nec philoſophicam & huma- „ nam, cùm infenſa ſit æquitati naturali, fidei huma- „ næ, ſenſuique communi, quibus humana Philoſo- „ phia velut certis adhæret regulis; denique nec civi- „ lem politicamque cenſeri poſſe, cùm humanæ ſocie- „ tatis adeò convellat fundamenta, ut quæ eam admiſ- „ ſura ſunt Regna, Reſpublicæ & Imperia, mutuis ci- „ vium dolis, fraudibus, deceptionibus, cædibus ac „ furtis citò ſint interitura, nec aliud futura, niſi Reſ- „ publicæ ſine fide, ſine lege, ſine ordine. Quare nul- „ lum ſupereſſe quo vocitetur nomen niſi quod Jaco- „ bus exprimit: *Non eſt iſta ſapientia deſurſum deſcen-* „ *dens, ſed terrena, animalis, diabolica.*" Quæ an vera ſint, tuum eſt, Beatiſſime Pater, judicare.

Decernet denique Beatitudo tua, ſintne legitimæ & chriſtianæ artes ac ſtrophæ quibus ſuprà deſcriptas novitates laxitateſque (abjectâ inconcuſſâ tutiſſimâque D. Thomæ doctrinâ ſibi à ſanctiſſimo Fundatore ſuo præſcriptâ) ſuſtinent, nec umquam retractant Jeſuitæ. Eas idcircò paragraphis ſequentibus Beatitudini tuæ exponimus & denuntiamus.

§. OCTA-

Propoſitiones Miſcellaneæ.

989. INnocentius XI. propoſitiones vigeſimam ſextam & vigeſimam ſeptimam damnavit, intellectas de reſtrictione purè mentali non de reſtrictione non purè mentali. *Joannes Bapt. Taverne Theol. p. 1. tr. 5. c. 11. q. 6. & Jacobus Gordonus in dictatis traditis Duaci in Collegio Aquicinctino.*

990. Innocentius XI. propoſitionem vigeſimam ſeptimam non damnavit intellectam de reſtrictionibus mentalibus neceſſariis ad defenſionem vitæ, honoris, bonorum, vel neceſſariis ad exercitium alicujus virtutis, ſed intellectam de reſtrictionibus mentalibus non neceſſariis, ſed ſolùm utilibus. *Gordonus ibidem*, Illuſtmo. D. Epiſcopo Atrebatenſi propterea denuntiatus.

991. Si delinquens non eſt in periculo relapſus, ſed tantùm diutiùs remanſurus in ſuo peccato mortali habituali, ſi non corrigam, ex hoc non teneor ad correctionem, ſicut nec ipſe tenetur hìc & nunc ſe corrigere, cùm tamen poſſit. *Joan. Bapt. Taverne tr. 6. c. 5. q. 1.*

992. Nec refert quòd proximus in tali caſu ſit in gravi miſeria, nempe in peccato mortali habituali. Quia non ideò eſt in gravi indigentia ſpirituali, cùm nec ipſe velit, nec teneatur ab ea ſe miſeria liberare. *Idem ibidem.*

993. Non poteſt pater compellere filium, ut ſibi miniſtret, nec ut ſecum habitet. *Simon de Leſſau de 4. præcep. Decal. a 3.*

994. Beneficiarius omittens Officium, non tenetur ad reſtitutionem ex lege juſtitiæ. Quia jus fundatorum cumulatiſſimè compenſatur vel unicâ recitatione orationis Dominicæ. Cùm ejuſmodi recitatio nullo pretio compenſari poſſit. *Idem de præc. Decal. ſect. 5. a 12.*

995. Quia receptiſſima opinio fert Confeſſarium teneri accommodare ſe opinioni probabili pœnitentis, idcirco Confeſſarius non tantùm licitè poteſt, ſed etiam te-

tenetur omittere injunctionem pœnitentiæ vindicativæ, quando pœnitens id petit ob indulgentiam à ſe paulò ante probabiliter obtentam, vel probabiliter mox obtinendam. *Gobat to. 3. tr. 4. c. 39. n. 719.*

996. Probabile eſt pœnitentem non teneri tempore indulgentiæ plenariæ, quam lucrari decrevit, ullam etiam medicinalem pœnitentiam (niſi illam quam fortè ipſum jus naturæ citra omne Confeſſarii præceptum præſcribit) admittere . . . . ea ratione quòd Confeſſarius non poſſit imponere pœnitentiam, niſi ut pœnam ad ſatisfaciendum pro peccato. Ergo ſublato debito pœnæ, non poteſt ne medicinalem quidem imperare, ſed tantùm vel ſuadere, vel obligationem naturalem, ſi quæ eſt, declarare. *Gobat ibidem tr. 3. c. 25. n. 74.*

997. Si pœnitenti ſuperſint ex alia priore confeſſione graves pœnitentiæ, poteſt Confeſſarius, etiam extra confeſſionem, & non auditis prioribus peccatis, propter indulgentiam plenariam mox obtinendam remittere; quando quidem ipſemet pœnitens poſſet propria authoritate, poſt obtentam illam indulgentiam, omittere totam pœnitentiam.

998. Præceptum correctionis fraternæ (ſecundùm ordinem à Chriſto præſcriptum) inutile eſt, fomentum malorum, juſtitiæ exequendæ impedimentum, peſſimorumque hominum ad peccandum velamen ac prætextus. *Salmeron to. 4. in Evangelic. hiſt. p. 3. tr. 14. edit. Colon. anni 1612. pag. 473.*

999. In quæſtionibus ad mores pertinentibus non tam ex Patribus, quàm ex lumine naturæ & ratione reſpondemus. *Francolinus in Clerico Romano l. 2. diſp. 7. n. 25.*

1000. Cyprianus fuit inter Rigoriſtas, quibus viſa fuit pœnitentia ſera, pœnitentia nulla. *Idem l. 1. in præfat. ad Cleric. Rom pag. 3. & ibidem diſp. 3.*

1001. Sententiis ſpiritu vehementiori prolatis abundant Patres, præſertim Auguſtinus. *Idem l. 2. diſp. 2. n. 21.*

1002. D. Auguſtinus, in bello quod Pelagianis intulit,

lit, in extrema periculoſa declinavit. P. *Adam Jeſuita in lib. cui titulus:* Calvinus ſuiſmet & D. Auguſtini armis profligatus *c.* 7. In explicanda gratia & prædeſtinatione exceſſit modum. *Ibid. c.* 8. Dum aliquos errores oppugnat, aliquâ dicit extremo oppoſito in ſpeciem faventia. *Robertus Stephani in iis quæ dictavit in Seminario Leodienſi diſp.* 2. *ſect.* 2. *ſubſect.* 7. Qui & *ſect.* 10. *ſubſect.* 6. imitatus eundem P. Adam (abſque pudore dicentem non ſolùm Auguſtinum, ſed & *S. Paulum in epiſtolis ſuis naturali ingenii fervore abreptum .... arma ſubminiſtraſſe Calvino ad hæreſis ſuæ defenſionem*) ipſe etiam dictitare auſus fuit, quòd *Si S. Auguſtinus clariùs locutus fuiſſet, tam pernicioſis erroribus occaſionem non præbuiſſet. Imo .... dici poteſt Scripturam* (adeóque Spiritum Sanctum) *potuiſſe veritates Catholicas clariùs exprimendo, plurimorum perniciem impedire.* Quaſi ipſe Spiritum Sanctum edocere potuiſſet veritates catholicas clariùs exprimere, ad impediendam plurimorum perniciem.

1003. Cùm Confeſſarius audit confeſſionem hominis in extremo poſiti ... non curet de propoſito non peccandi in poſterum, ſed ſolùm ut doleat de ante actis peccatis. Difficile eſt enim ab hujuſmodi hominibus in peccatis enutritis, verum de cetero non peccandi propoſitum capere... Sicut enim periculoſum eſt hominibus rebus humanis affectis, & honori deditis, petere propoſitum non vindicandi illatam ipſis injuriam: ita propoſitum non peccandi, ſi vita duraret, ab his qui ad peccandum proclives fuerunt ... qui quidem, ſi ſcirent duraturam vitam, nec confiterentur, nec mores mutarent. *Petrus Michael de Sauroman, Expedit. Spirit. Soc. Jeſu l.* 3. *c.* 7. *p.* 78.

1004. Certum eſt fideles non debere confiteri *ſcienter* ſe peccaſſe, *niſi ex ſcrupulo valde* culpabili. *Baunius tr.* 4. *de pœnit. q.* 15.

1005. Dum à Papa indicitur eleëmoſyna ad indulgentiæ lucrationem, ſufficit quælibet, *ſufficit obolus. Eſcobar tr.* 7. *exam.* 5. §. 8.

1006. Eorum qui aiunt peccatores nonnullos ita deſeri à Deo, ut ab interiore illius luce penitùs ſecludantur, & priventur omni motu, non una eſt opinio. Alii enim

enim errant, dum aſſerunt, peccatori planè obcæcato & indurato peccata nihilominùs imputari. Alii tolerabiliùs ſentiunt, dum negant. *Germanus Bechefer in Theſi propugnata in Collegio Pariſienſi Soc. Jeſu die* 14. *Decembris* 1699. *poſitione* 8.

Quæ tantam offenſionem ſuſcitavit, ut ab Illuſtriſſimo D. archiepiſcopo Pariſienſi anno 1700. juſſus fuerit ſeu retractare, ſeu rigoroſum quem præ ſe ferebat ſenſum in meliorem emollire, prout fecit 3. aprilis ejuſdem anni.

1007. Error eſt dicere, Chriſtianis omnibus eſſe præceptum, omnes actus ſuos referre in Deum propter ſe dilectum. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 165. *Arſdekin Th. trip. p.* 2. *c.* 3. §. 2.

1008. Condemnatus eſt Baius, qui docuit quòd amor Dei propter ſe ſuper omnia poſſit eſſe ſine remiſſione peccatorum. *Sabranus, Art. Bajan. p.* 15.

1009. Item damnatus fuit, quia tenuit, quòd peccet omnis homo, quando non refert in Deum actionem aliquam ex nullo alio reſpectu peccantem, licèt ad Deum naturâ ſuâ ſit referibilis. *Ibid.*

1010. Item damnatus fuit in eo quod dixit, ex cupiditate fieri, quidquid non fit ex charitate, ſumpta pro dilectione Dei propter ſe. *Ibidem.*

1011. Chriſtiana Sacramenta reducit ad vacuam & egenam conditionem Judaicorum, qui dicit, quòd Sacramentum mortuorum juſtificare non valeat ſine fide per charitatem actualem, ſeu Dei propter ſe dilectionem operante. *Sabranus ibid.*

1012. Propoſitionem quæ aſſerit, eſſe veniale peccatum, ſi Deus non eſt finis ultimus certæ actionis, dum eſt finis ultimus agentis, ſive hominis, falſiſſimam judicamus. *Idem ibidem pag.* 21.

1013. Improbamus..... quòd ſub gravi obligatione debeat Deus eſſe finis ultimus agentis de jure & de facto, ut ad eum ſaltem pleraque referantur, quique amore ſic prædominante ametur. *Sabranus in Theſi defenſa* 20. *Aprilis* 1682.

Quaſi verò Deus ſub gravi obligatione eſſe non debeat

lit, in extrema periculoſa declinavit. *P. Adam Jeſuita in lib. cui titulus:* Calvinus ſuiſmet & D. Auguſtini armis profligatus *c.* 7. In explicanda gratia & prædeſtinatione exceſſit modum. *Ibid. c.* 8. Dum aliquos errores oppugnat, aliqua dicit extremo oppoſito in ſpeciem faventia. *Robertus Stephani in iis quæ dictavit in Seminario Leodienſi diſp.* 2. *ſect.* 2. *ſubſect.* 7. Qui & *ſect.* 10. *ſubſect.* 6. imitatus eundem P. Adam (abſque pudore dicentem non ſolùm Auguſtinum, ſed & *S. Paulum in epiſtolis ſuis naturali ingenii fervore abreptum* . . . . *arma ſubminiſtraſſe Calvino ad hæreſis ſuæ defenſionem*) ipſe etiam dictitare auſus fuit, quòd *Si S. Auguſtinus clariùs locutus fuiſſet, tam perniciosis erroribus occaſionem non præbuiſſet. Imo* . . . . *dici poteſt Scripturam* (adeóque Spiritum Sanctum) *potuiſſe veritates Catholicas clariùs exprimendo, plurimorum perniciem impedire.* Quaſi ipſe Spiritum Sanctum edocere potuiſſet veritates catholicas clariùs exprimere, ad impediendam plurimorum perniciem.

1003. Cùm Confeſſarius audit confeſſionem hominis in extremo poſiti . . . non curet de propoſito non peccandi in poſterum, ſed ſolùm ut doleat de ante actis peccatis. Difficile eſt enim ab hujuſmodi hominibus in peccatis enutritis, verum de cetero non peccandi propoſitum capere... Sicut enim periculoſum eſt hominibus rebus humanis affectis, & honori deditis, petere propoſitum non vindicandi illatam ipſis injuriam: ita propoſitum non peccandi, ſi vita duraret, ab his qui ad peccandum proclives fuerunt . . . qui quidem, ſi ſcirent duraturam vitam, nec confiterentur, nec mores mutarent. *Petrus Michael de Sauroman, Expedit. Spirit. Soc. Jeſu l.* 3. *c.* 7. *p.* 78.

1004. Certum eſt fideles non debere confiteri *ſcienter* ſe peccaſſe, *niſi ex ſcrupulo valde* culpabili. *Baunius tr.* 4. *de pœnit. q.* 15.

1005. Dum à Papa indicitur eleëmoſyna ad indulgentiæ lucrationem, ſufficit quælibet, *ſufficit obolus. Eſcobar tr.* 7. *exam.* 5. §. 8.

1006. Eorum qui aiunt peccatores nonnullos ita deſeri à Deo, ut ab interiore illius luce penitùs ſecludantur, & priventur omni motu, non una eſt opinio. Alii enim

enim errant, dum aſſerunt, peccatori planè obcæcato & indurato peccata nihilominùs imputari. Alii tolerabiliùs ſentiunt, dum negant. *Germanus Bechefer in Theſi propugnata in Collegio Pariſienſi Soc. Jeſu die 14. Decembris 1699. poſitione* 8.

Quæ tantam offenſionem ſuſcitavit, ut ab Illuſtriſſimo D. archiepiſcopo Pariſienſi anno 1700. juſſus fuerit ſeu retractare, ſeu rigoroſum quem præ ſe ferebat ſenſum in meliorem emollire, prout fecit 3. aprilis ejuſdem anni.

1007. Error eſt dicere, Chriſtianis omnibus eſſe præceptum, omnes actus ſuos referre in Deum propter ſe dilectum. *Apologia Caſuiſtarum pag.* 165. *Arſdekin Th. trip. p.* 2. *c.* 3. §. 2.

1008. Condemnatus eſt Baius, qui docuit quòd amor Dei propter ſe ſuper omnia poſſit eſſe ſine remiſſione peccatorum. *Sabranus, Art. Bajan. p.* 15.

1009. Item damnatus fuit, quia tenuit, quòd peccet omnis homo, quando non refert in Deum actionem aliquam ex nullo alio reſpectu peccantem, licèt ad Deum naturâ ſuâ ſit referibilis. *Ibid.*

1010. Item damnatus fuit in eo quod dixit, ex cupiditate fieri, quidquid non fit ex charitate, ſumpta pro dilectione Dei propter ſe. *Ibidem.*

1011. Chriſtiana Sacramenta reducit ad vacuam & egenam conditionem Judaicorum, qui dicit, quòd Sacramentum mortuorum juſtificare non valeat ſine fide per charitatem actualem, ſeu Dei propter ſe dilectionem operante. *Sabranus ibid.*

1012. Propoſitionem quæ aſſerit, eſſe veniale peccatum, ſi Deus non eſt finis ultimus certæ actionis, dum eſt finis ultimus agentis, ſive hominis, falſiſſimam judicamus. *Idem ibidem pag.* 21.

1013. Improbamus..... quòd ſub gravi obligatione debeat Deus eſſe finis ultimus agentis de jure & de facto, ut ad eum ſaltem pleraque referantur, quique amore ſic prædominante ametur. *Sabranus in Theſi defenſa* 20. *Aprilis* 1682.

Quaſi verò Deus ſub gravi obligatione eſſe non debeat

beat finis ultimus vitæ & cordis, cui præ ceteris vivitur, quique amore ceteris amoribus fortiore diligitur, in quem præcipuè vita & cor hominis tendit &c.

1014. Facilius eſt Sanctum efficere, quàm pauperi ſatisfacere, Deo obedire quàm medico; Chriſtianiſmi implere officia, quàm naturæ debita. *Pater le Moine in libro de facili devotione pag.* 244.

1015. Obſervantia divini amoris, efficientis Sanctos, naturalis eſt, ſoloque ad eum opus eſt inſtinctu. *Ibidem pag.* 246.

1016. Æque naturalis ac facilis eſt cultus exhibitus cœlorum elementorumque Creatori, quàm honor exhibitus Principibus & Magiſtratibus &c. *Ibidem pag.* 247. *&* 248.

1017. Nihil difficile exigit vera devotio, nullumque imponit onus niſi ex obligationibus communibus & naturalibus derivatum. *Ibidem pag.* 33.

1018. Noluit Deus vitam bonam majori nobis pretio conſtare, quàm vitam; nec gratiam minus indulgentem eſſe, quàm naturam. *Ibidem pag.* 241.

1019. Luxus, delicias ac voluptates non turpes devotio compatitur, ſæculi ornatum juventuti natura permittit, lex nulla prohibet; neceſſe non eſt perſequi carnem ſuam. *Ibidem pag.* 113. 119. 124. 139. 161. 194. 264. 265. 283.

1020. Conſtitutiones Pontificiæ adverſus quinque propoſitiones, ſunt generalis approbatio doctrinæ Caſuiſtarum. *Apologia Caſuiſtarum pagina pluſquam una.*

Hiſce accedunt ſequentes quatuor propoſitiones, quas Jeſuitæ apud Sinas dicto ſcriptoque evulgarunt, *falſòque, temerè & ſcandaloſè* dictas, ſcriptaſve, D. Maigrot, Vicarius Apoſtolicus Fokienſis, nunc Epiſcopus Cononenſis, declaravit, atque ut tales prohibuit.

1021. Philoſophia, quam Sinæ profitentur, ſi benè intelligatur, nihil habet legi Chriſtianæ contrarium.

1022. Nomine *Tay Kie* Sapientiſſimi Priſci Deum cauſam primam rerum omnium definire voluerunt.

1023. Cultus, quem Confucius Spiritibus adhibuit, civilis potius quàm religioſus fuit.

1024.

1024. Liber quem Sinæ *Ie King* appellant, ſumma eſt optimæ doctrinæ, phyſicæ & moralis.

. Accedunt & ſequentes aliæ, à S. Romana Inquiſitione, S. D. N. Clemente XI. approbante & confirmante prohibitæ.

1025. Licèt affirmare Sinas nominibus *Tien*, & *Xang-Ti* intelligere Deum, quem Chriſtiani colunt.

1026. Permitti poteſt appendi in Eccleſiis Chriſtianorum Tabellam inſcriptam *King Tien*, Cœlum colito.

1027. Superſtitione imbuta non ſunt ſolemnia quæ ſemel & iterum ſingulis annis Confucio, & Progenitoribus offerri ſolent ſacrificia, ſeu Oblationes, Chriſtianiſque permitti poteſt iis præeſſe, miniſtrare, aut intereſſe.

1028. Chriſtianis permitti poteſt, Tabellas Progenitorum, juxta Sinenſium morem in privatis domibus retinere, cum inſcriptione *Xin Chü*, *Xin Goei*, *King Goei*, id eſt: Thronus, ſeu Sedes Spiritus, ſeu Animæ N. Defuncti, adeóque qua Spiritum defuncti ibidem aliquando ſiſti, vel reſidere ſignificetur.

§. SEPTIMUS.

Superiorum Propoſitionum Denuntiatio.

OMnes propoſitiones illas Sanctitati tuæ denuntiamus, Beatiſſime Pater, ut decernat & judicet, ſitne ſalutaris doctrina quam continent? Sitne Chriſtiana, ſive ad formandos hominis Chriſtiani mores idonea? Sitne prophetica, Evangelica, Apoſtolica? Sitne denique ſecura ſalutis via, ita ut qui eam ſecuti fuerint, *rectà tendant ad Superos*, prout Eſcobarius dicit in prœmio Theologiæ ſuæ moralis? Hoc utique ſcire tanti eſt momenti, ut inde innumerabilium ſalus dependeat animarum, cùm doctrinam illam Jeſuitæ ſpargant per orbem univerſum, dum ſuos ſpargunt Sancheſios, Baunios, Palaos, Dicaſtillos, Eſcobarios, Tamburinos, Gobatios, Caſuiſtarum Apologiſtas, a-

lioſque paris laxitatis Jeſuiticos ſcriptores, quos ipſi quaquaverſum præconizant, velut Auctores optimos, graviſſimos, eruditiſſimos, Moralis Theologiæ lumina, &c.

Decernet (inquam) Sanctitas tua, an non propoſitiones illæ ab omni æquitatis pietatiſque ſenſu adeò ſint abhorrentes, ut earum Auctoribus unus videatur ſcopus fuiſſe, facto videlicet ſuo comprobare, in quantam cæcitatem humana devenire mens poſſit, dum relicto fidei & traditionis tramite ſuis ſe permiſerit cogitationibus abripi.

Decernet, an non jure altùm ingemiſcant pii fideles, dum ab iis qui haberi volunt velut ſcientiæ oracula, velutque chriſtiani Orbis magiſtri, *tantâ doctrinæ ac ſapientiæ laude præſtantes* (ut loquuntur in Imagine primi ſæculi Societatis ſuæ) *ut pariter omnes divina regat ſapientia, quippe qui Aquilæ ſunt ingenio. Turbam Phœnicum*; imò quod amplius eſt, *Societatem Angelorum* verè dixeris. Ab iis, inquam, qui ſemetipſos ita magnificant, ea tradi dogmata, quibus non pars moralis chriſtianæ laceſſitur, ſed tota funditùs evertitur, dum chriſtiani hominis officia omnia, interiora exterioraque, ſicut & omnia fidei, ſpei, charitatis, religionis, pietatis, orationis, juſtitiæ, veracitatis, ſinceritatis, fidelitatis præcepta profligantur, ne excepto quidem mandatorum omnium primo maximoque, nec ſecundo ſimili huic, in quibus univerſa Lex pendet & Prophetæ.

Nec per ea civili meliùs conſuli videtur juſtitiæ, quin omnia potiùs humanæ ſocietatis vincula diſrupta videntur, familiarumque ſecuritas & tranquillitas ſubverſa per homicidia, furta, uſuras, calumnias, mendacia, perjuria ſub diverſis prætextibus, adulteriniſque nominibus palliata & honeſtata.

Nec depravatis hominum moribus ſalutaria remedia per ejuſmodi dogmata quæruntur, ſed blandimenta potiùs atque operimenta ſuggeruntur. Denique divinorum Sacramentorum uſus, qui ſacer omninò eſſe debet, in perniciofum, piiſque omnibus deplorandum

con-

converti videtur abuſum, uti non ſemel apud Prædeceſſores tuos complures queſti ſunt ſapientiſſimi ſanctiſſimique Epiſcopi Galliarum.

Quorum zelo ſuum adjungentes innumeri Parochi præcipuarum Galliæ Civitatum, adverſus tantam corruptionem quaſi tuba exaltaverunt vocem ſuam, à ſuiſque reſpectivè Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, doctrinæ peſtilentis condemnationem poſtularunt. Quos inter Regiæ urbis Pariſienſis Curati, doctrinâ & pietate inſignes, atque ex iis plerique Sorbonæ Doctores, collectam putidorum dogmatum illorum ſeriem, unà cum libello ſupplici, 10. Octobris 1659. Vicariis generalibus Metropolitanæ Eccleſiæ Pariſienſis porrexe-„ runt, quiritantes hujuſmodi Ethicen, à Jeſuitis tan-„ to ſtudio ſparſam per totum orbem, minimè chri-„ ſtianam eſſe: utpotè per quam chriſtiani hominis bo-„ na mens ſpirituſque extinguitur; nec Judaicam Pha-„ riſaicamque, cùm procul abjiciat, quam Judæi & „ Phariſæi ſummè colebant, legis litteram, externique „ hominis probitatem; nec philoſophicam & huma-„ nam, cùm infenſa ſit æquitati naturali, fidei huma-„ næ, ſenſuique communi, quibus humana Philoſo-„ phia velut certis adhæret regulis; denique nec civi-„ lem politicamque cenſeri poſſe, cùm humanæ ſocie-„ tatis adeò convellat fundamenta, ut quæ eam admiſ-„ ſura ſunt Regna, Reſpublicæ & Imperia, mutuis ci-„ vium dolis, fraudibus, deceptionibus, cædibus ac „ furtis citò ſint interitura, nec aliud futura, niſi Reſ-„ publicæ ſine fide, ſine lege, ſine ordine. Quare nul-„ lum ſupereſſe quo vocitetur nomen niſi quod Jaco-„ bus exprimit: *Non eſt iſta ſapientia deſurſum deſcen-„ dens, ſed terrena, animalis, diabolica.*" Quæ an vera ſint, tuum eſt, Beatiſſime Pater, judicare.

Decernet denique Beatitudo tua, ſintne legitimæ & chriſtianæ artes ac ſtrophæ quibus ſuprà deſcriptas novitates laxitateſque (abjectâ inconcuſſâ tutiſſimâque D. Thomæ doctrinâ ſibi à ſanctiſſimo Fundatore ſuo præſcriptâ) ſuſtinent, nec umquam retractant Jeſuitæ. Eas idcircò paragraphis ſequentibus Beatitudini tuæ exponimus & denuntiamus.

§. OCTA-

§. OCTAVUS.

PRIMUM ARTIFICIUM JESUITICUM.

Jungere Societatis vires ad ſuſtinendas Sociorum Novitates Laxitateſque.

MAnifeſtè id apparuit, dum tota Societas Molinæ novitates defendendas ſuſcepit. Nec minus manifeſtè, dum Pariſienſes Rothomagenſeſque Paſtores Cenſurâ notandam detulerunt Caſuiſtarum Apologiam.

Cùm enim publicam adverſus librum illum indignationem R. P. de Lingendes Jeſuitarum Provinciali objiceret ampliſſimus D. Joannes Baptiſta de Contes Eccleſiæ Metropolitanæ Pariſienſis Decanus, Eminentiſſimique D. Cardinalis Retzii Vicarius generalis, repoſuit ipſi Provincialis, *Permoleſtum ſibi eſſe cauſatum ex illo libro rumorem, ideò tamen à ſuis non poſſe non ſuſtineri, quòd editus eſſet in defenſionem Caſuiſtarum ſuorum.*

Idipſum uberius demonſtrant Curiones Rhotomagenſes in Epiſtolâ ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum ſuum, cujus ecce fragmentum latinè redditum: „Nullus jam relinquitur ambigendi locus, quin Jeſuitæ „ hoc opus tenebrarum pro ſuo agnoſcant & tueantur. „ Modò enim ſub eorum nomine adverſus *Factum* Curionum Pariſienſium typis editæ ſunt tumultuariæ „ plures chartæ, quibus ſuſcipiunt patrocinium opinionum Apologiâ contentarum. Niſi hæc intueremur „ adduci minimè poſſemus ad credendum. Quis enim „ arbitraretur Societatem, quæ pietatem, virtutem, „ doctrinam, prudentiam profitetur, eo fervore eâque „ pertinaciâ patrocinaturam Operi, typis mandato abſque Auctoris nomine, abſque Approbatione, quod „ nemo propugnare poteſt, niſi palam bellum indicere „ velit pietati, charitati, veritati, bonæ fidei, morum „ candori, ac ſingulis virtutibus chriſtianis, quarum „ Sanctiſſimæ leges hâc Apologiâ funditùs evertuntur?

„ Ex-

„ Expoſtulent quantum libuerit Jeſuitæ de injuriâ, „ quam ſibi illatam aiunt per Epiſtolas ad Provincialem: „ certum eſt nil unquam in eos ſcriptum editumve „ fuiſſe, quod ipſorum famam graviùs labefactarit, „ nil quod hominibus partium ſtudio liberis adeò ſini- „ ſtram de illorum ingenio, agendique ratione opinio- „ nem ingeſſerit, ac ingeſſit editio & defenſio iſtius li- „ bri. Quod ſi inter graviores hoſtes hos numerant, „ qui hominum de Societate exiſtimationem magis at- „ terant, dicendum profectò acerbiores non eſſe illis „ hoſtes, quàm ſint ipſi ſibi; cum ipſorum in hoc cœ- „ pto pertinacia tantam eorum famæ labem inuſſerit, „ quantam nulla adverſus illos ſcriptio.

„ Abſit tamen ut totum Ordinem inſimulemus..... „ Jeſuitas à Jeſuitis ipſis diſtinguere novimus. Exiſti- „ mamus enim alios veros eſſe Jeſuitas, qui verum ſui „ inſtituti ſpiritum habent; alios falſos, qui ſolam ve- „ ſtem gerunt, ea ceteroquin indigni.

„ Veri Jeſuitæ ſunt, qui ſectatores ac ſinceros Jeſu „ Chriſti diſcipulos ſeſe præbent, ejuſque vitam & do- „ ctrinam ſedulò imitantur.... Qui non ſtudent pla- „ cere hominibus, qui profanorum conſortia quantum „ poſſunt declinant, qui fugiunt Aulam, velut Cha- „ rybdim proborum Religioſorum valdè infeſtam, qui „ Regum ac Principum favorem & gratiam minimè „ aucupantur, ſed omnem ſpem & auxilium in Deo „ collocant, qui nec divitum amicitiam captant, nec „ iis dirigendis ſeſe intrudunt, qui callidarum mundi „ artium expertes, eas deteſtantur, qui prudentiæ ſæ- „ culi renuntiant, qui toti in hoc ſunt, ut Deum ado- „ rent, eique ſerviant in ſimplicitate cordis.... In „ quibus nec fraus, nec dolus eſt, ac minùs adhuc „ mendacium & detractio, ſive verbo, ſive ſcripto: „ Qui non injuriam injuriæ, non convitium convitio „ reponunt, ſed benedicunt maledicentibus, laudant „ hos, à quibus vituperantur..... & qui falſa cri- „ mina non imponunt, veras in ipſis culpas reprehen- „ dentibus, quin potiùs æquè ſollicitè occultant hujuſ- „ modi Accuſatorum defectus, ac ſincerè & candidè „ proprios agnoſcunt fatenturque errores.

„ Ve-

„ Veri Jeſuitæ ſunt, qui in regendis erudiendiſque „ Fidelibus nil niſi majorem Dei Gloriam, Proximique „ perfectionem ſecundùm ſuarum Conſtitutionum verba quærunt: ita ut dum agitur de aliquo articulo definiendo, ſuas opiniones non plumbeæ proprii cerebri regulæ, ſed inflexibili Regulæ Evangelicæ accommodent. Hi ſunt qui Caſuiſtarum ſuorum libros ex animo purgatos cupiunt omni ſqualore ac fœce, quâ illos aſperſit ſpiritus obſequentiæ mundanæ, diſciplinæ ignoratio, depravatio ſæculi, prudentiaque & politica humana. Hi ſunt, quibus amici Sanchez, Molina, Eſcobarius & Tamburinus, ſed magis amica Veritas: Qui chriſtianæ Ethices integritatem præferunt omnibus Societatis emolumentis: Qui verum honorem collocant non in ſuſtinendis mordicùs opinamentis, quæ bonos omnes offendunt, & ab ipſiſmet impiis damnantur; non in excuſanda ſemper effræni ſuorum audacia, quaſi in moribus impeccabiles, in doctrina verò infallibiles forent........ Sed qui hominum verè religioſorum verum honorem in eo ſtatuunt, ut culpam ſincerè fateantur ſicubi cæſpitaverint; errorem revocent, ſi à veritatis ſemita deflexerint.....

„ Veri denique Jeſuitæ ſunt, qui Confratrum ſuorum deplorant cæcitatem, lugentque quod in Societate ardentium violentorumque hominum factio invaluerit, à quibus regimen occupatur, authoritas in cæteros uſurpatur, ſuſceptoque temerè profligatiſſimarum ſolutioris ethices opinionum patrocinio, in contradicentium ruinam conſpiratur, atque hoc pacto Societas in diſcrimen adducitur ipſiſmet ſuorum armis corruendis, dùm interim è melius affectis remedium afferri non poteſt, quia potentiores, plerumque certè non ſanctiores, ſic in ceteros dominatum exercent, tam cæcamque ab ipſis obedientiam exigunt ut (ſecundùm ipſos) *quaſi peccatum ariolandi ſit*, vel leviter *repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere* iis, quæ hujuſmodi ſuperiores inconſiderati aut mali præcipere vel cœco impetu præſumunt.

„ Poſt-

„ Poſtquam de veris Jeſuitis diximus........ dicen-
„ dum quid per falſos intelligamus. . . . Hos ergo
„ Pſeudo-Jeſuitas exiſtimamus, qui formam & ſpeciem
„ tantùm veræ pietatis præ ſe ferunt, ejus vim & vir-
„ tutem abnegantes. Qui ſeipſos maximi faciunt, ce-
„ teros aſpernantur. Qui ferre nequeunt ut quiſquam
„ virtute, ſcientia vel famâ ipſos antecellat. Qui
„ omnibus dominari volunt, quemadmodum Diſcipu-
„ lis in Scholâ imperitantes. Qui in Regum Princi-
„ pumque palatia irreptant, eorum benevolentiam, fa-
„ vorem & gratiam vel paraſiticis obſequiis expiſcatu-
„ ri. Qui proceribus & divitibus hujus ſæculi ſervili-
„ ter famulantur percommodâ dirigendi methodo, ut
„ eorum poſtea poteſtatem Societatis commodis ſervi-
„ re faciant: molles & flexuoſi dum Dei & ſalutis cau-
„ ſa agitur, at duri & rigidi in rebus ad propriam uti-
„ litatem pertinentibus, auctoritate & opibus ipſorum
„ ad commodum ſuum abuti minimè dubitantes.

„ Falſi Jeſuitæ ii ſunt, quorum..... idolum eſt au-
„ ctoritas & fama Societatis, qui hûc ſtudium, labo-
„ res, artes omnes conferunt. Qui iſtius ſimulacri
„ bonum utilitatemque Eccleſiæ honori atque utilitati
„ præferunt. Qui in animum inducunt ſuum, quid-
„ quid in Eccleſia eſt eruditione ac virtute præcipuum,
„ in glorioſa & triumphante Societate eſſe incluſum.
„ Qui perſuaſum habent, nullum in præcipuis Eccleſiæ
„ difficultatibus præter ipſos Oraculum conſulendum.
„ Quos ſufficientiæ ſuæ alta exiſtimatio adeo inebria-
„ vit, ut neminem ferre queant reprehenſorem vel
„ contradictorem. Qui velut impios & hæreticos ma-
„ léque erga Societatem affectos habent, quotquot
„ plectenda eorum facinora carpunt. Qui mordicùs
„ tuentur depravatas ſuorum, etſi imperitiſſimórum &
„ contemptiſſimorum ſententias. Qui ab uno & am-
„ pliùs ſæculo libros ſcriptitantes, è tot pernicioſis opi-
„ nionibus ex ipſorum Auctoribus decerptis, ne unam
„ quidem ſincerè & ex animo ejurarunt ac refutarunt,
„ quamvis nullus liber cenſuram ipſorum evadat, &
„ non ſola SS. Patrum ſcripta, ſed ipſammet ſcripturam

„ ſacram ſugillare audeant; non veriti S. Paulum inſi-
„ mulare quaſi in Epiſtolis fervore naturali ſe abripi
„ paſſum, quique in Epiſtolâ ad Romanos arma ſub-
„ miniſtrarit Calvino ad fulciendam hæreſim ſuam.
„ Quâ de re videri poteſt Pater Adam in *Calvino pro-*
„ *fligato*, pag. 623.

„ Falſi Jeſuitæ ſunt, quos non puduit in ſe ſuſcipere
„ patrocinium corruptelarum omnium, quæ à ſæculo,
„ vel à centum viginti annis in libris Scholaſticorum
„ ſeu Caſuiſtarum minùs accuratorum irrepſerunt. Qui
„ vulnera ſanæ doctrinæ per authores illos inflicta non
„ ſolùm incurata reliquerunt, quin potius auxerunt,
„ novaque & longè graviora addiderunt, cum pertina-
„ cia ſuſtinendo Ethicem, Evangelicis Oraculis, San-
„ ctorumque Patrum, & ſacrorum Canonum docu-
„ mentis, diviniſque atque eccleſiaſticis præceptis ad-
„ verſantem. Hi ſunt, qui uſque adeo alieni ſunt à
„ ſpiritu & manſuetudine Chriſti, gladii uſum Petro
„ vetantis æquiſſima in cauſa (in qua ſcilicet agebatur
„ de vita Hominis-Dei adverſus violentos furibundoſ-
„ que invaſores contutanda) ut ipſiſmet Presbyteris
„ Religioſiſque pugionum uſum permittant, quibus
„ calumniatores ſuos, calumniarique minitantes inte-
„ rimant; idque ipſis præceptum eſſe doceant lege
„ charitatis, quam Ordini ſuo debent. Terribilis pro-
„ fectò & portentoſa eſt charitas illa, quæ homicidium
„ præcipit, quo nullum gravius adverſus charitatem
„ proximi crimen committi poteſt.

„ Falſi Jeſuitæ ſunt, qui contra Evangelicum Chri-
„ ſti monitum chriſtianis omnibus datum, ut percu-
„ tienti in dexteram maxillam præbeant ſiniſtram, vo-
„ lentique tunicam tollere dimittant & pallium. Deum-
„ que orent pro calumniantibus & perſequentibus ſe,
„ non ſolùm ſuſtinent licitam eſſe occiſionem pro ala-
„ pâ, pro pomo, ad præveniendum calumniam, ſed
„ & ferociter inſultant iis, qui pro Chriſto ejuſque E-
„ vangelio ſtant adverſus auctores tam crudelium dog-
„ matum. Nam ſcriptor Apologiæ pag. 85. accuſat
„ eos, qui tam cruentæ doctrinæ refragantur, velut
„ pa-

„ patronos furum, latronum & calumniatorum, eoſ-
„ que comparat Hieronimo Pragenſi & Galero hæreti-
„ cis, qui impietatis pœnas flammis luerunt; quaſi
„ non metuendum ſit ne in Chriſtum recidat jaculum
„ quo Adverſarios petit. Etenim ſi furibus, latroni-
„ bus, calumniatoribuſque patrocinatur, qui negat li-
„ citum eſſe occidere pro alapâ, levi furto, vel detra-
„ ctione; quo tandem loco Apologiſta ponet Filium
„ Dei, qui Diſcipulos & Fideles omnes docet has con-
„ tumelias & injurias pati, & non reſiſtere inferenti-
„ bus, tantùm abeſt ut permittat eos occidere. *Ego*
„ *autem dico vobis non reſiſtere malo; ſed ſi quis te per-*
„ *cuſſerit in dexteram maxillam, præbe illi & alteram;*
„ *& ei qui vult tollere tunicam tuam, dimitte ei & pal-*
„ *lium. Orate pro perſequentibus & calumniantibus vos*
„ *&c.* . . . . Hæc ſunt, Illuſtriſſime Domine, diſ-
„ crimina, quæ præ ceteris recenſenda putavimus in-
„ ter eos qui componunt Societatem Jeſuitarum, ne
„ juſtitiam & leges charitatis læderemus, ſi totum Or-
„ dinem condemnaremus, innocentes indiſcriminatim
„ confundendo cum reis. Verum quidem eſt nos po-
„ tiori nunc, ut apparet, quàm olim jure accuſare poſſe
„ totam Societatem de ſuſcepto patrocinio depravatæ
„ morum doctrinæ; cùm hi patres evolutis tandem ſi-
„ mulationis integumentis, nunc audacter ſuſtineant,
„ quod aliàs non ſine execratione reſpuere & diffiteri
„ videbantur. Nam in libello ſupplici, quem anno
„ 1644. obtulerunt Senatui Burdigalenſi contra Librum,
„ cui titulus: *Theologia Moralis Jeſuitarum*, agnoſcunt
„ propoſitiones, quæ in eo libro ipſis adſcribuntur,
„ eſſe *impias, periculoſas, ſcandaloſas, execrandas, exi-*
„ *tioſas bonis moribus & ſocietati civili.* . . . Verùm
„ ab eo tempore ſtylum & orationem mirum quantum
„ mutarunt! Nunc palam profitentur ſe vindices ac
„ protectores Apologiæ, quæ pleraſque ſuſtinet cor-
„ ruptelas ejuſdem *Theologiæ Moralis*. Neque ullus ha-
„ ctenus è Societate Religioſus prodiit, qui improbâ-
„ rit, abnegârit, aut etiam impugnârit, ut oportet,
„ doctrinam libri tam pernicioſi & tanto omnium ap-

„ plauſu rejecti...... Abſit tamen ut totum Ordinem
„ damnemus. “

Hactenus egregii illi Curiones germanam Jeſuitici genii effigiem efformantes, efformandoque manifeſtum univerſo Orbi facientes, quanta ſit reformationis neceſſitas in Societate. An non enim reformandi ſint tot & tantorum exceſſuum Authores, decernet Sanctiſſimus.

ARTIFICIUM SECUNDUM.

Moralis Evangelicæ defenſoribus Bajaniſmi & Janſeniſmi larvam objicere, ut ab iis audiendis populum avertant.

TRitum & de trivio totum eſt artificium iſtud Jeſuiticum, tantò injuſtius, quantò veriùs Facultas Lovanienſis in epiſt. ad Alexandrum VIII. anno 1690. conſcripta cum Politico Romano dixit, *Janſeniſmum nunc crimen eſſe omnium nullum crimen habentium.* Iſtud nihilominus ſine crimine crimen innoxiis objicere, Jeſuitis adeò eſt familiare, ut nullus Jeſuiticis novitatibus laxioribuſque opinationibus contradicens, tutus ſit ab ejuſmodi criminatione, ne ipſi quidem ſanctiſſimi Epiſcopi ſapientiſſimique Cardinales & Religioſi Ordines.

Nam uti calumnioſiſſimè dixerunt in quodam Memoriali Madriti Catholico Regi præſentato, *Multæ ſunt Religiones quæ à Janſeniſmo ſe intactas conſervant. Utinam idem de Præmonſtratenſibus S. Norberti affirmare liceat! Nota eſt omnibus infectio majoris partis monaſteriorum hujus Inſtituti. . . . Bonum ingens Religionibus SS. Auguſtini & Dominici in dicta patria apprecatur, qui eas omni ſpe promotionis ad ſtrictam Facultatem deſtitutas exoptat, quia*, ut paulò antè dixerant, *in iſtis duabus ſacris familiis vix datur grandioris notæ Theologus, qui ad ſtrictam illam Facultatem vota non dirigat. . . . Hinc provenit vix aliquem alicujus notæ virum in univerſo Belgio reperiri, qui ſe anti-Janſeniſtam auſit profiteri. . . .*

Capu-

Capucinorum Belgicorum Religio manifeſtè in duas factiones dividitur, unam Janſeniſtarum, quam Juniores; aliam anti-Janſeniſtarum, quam Seniores conſtituunt.

Nec ab hoc contagio ordo Carmelitarum diſcalceatorum in Belgio purus exiſtit. Contagioſa hæc peſtis maximè in Clero ſeculari graſſatur. . . . nec ullibi magis quàm inter Clericos Oratorii.

Sed quid de Benedictinis? Ne religioſiſſimis quidem Benedictinis Congregationis S. Mauri pepercerunt, ſed & ipſos ob noviſſimam editionem Tomi X. operum S. Auguſtini, ab omnibus tanta cum laude approbatam, Janſenianæ hæreſeos variis epiſtolis accuſaverunt, quas eruditiſſimi Religioſi illi tam validè contriverunt, ut eas omnes Romana Inquiſitio librorum prohibitorum Catalogo inſeruerit.

In infami quoque Memoriali nomine & Juſſu R. P. Thirſi Gonzales Præpoſiti Generalis Societatis, Catholicæ Majeſtati anno 1696. præſentatò, eminentioris dignitatis perſonæ, tam Eccleſiaſticæ quàm civiles, de Janſeniſmo inſimulatæ fuerunt, iſtaque de cauſa Memoriale iſtud, velut libellum famoſum, tam Romana, quàm Hiſpanica Inquiſitio proſcripſit.

Similiter Eminentiſſimi D. Cardinalis Noaillii, Archiepiſcopi Pariſienſis, Inſtructionem Paſtoralem de 20. Auguſti 1696. Jeſuitæ Galli de hæreſi Janſeniana effronti audacia diffamaverunt, ſparſo ad id libello quem inſcripſerunt, PROBLEMA ECCLESIASTICUM. Verùm quia ad tam immanem calumniam Gallia tota exhorruit, libellum quoque iſtum Romana Inquiſitio prohibuit, & carnificina manu ſupremus Galliæ Senatus anno 1699. flammis addixit.

Denique in Libello cui titulus, *Parallelus Thomiſmi veri & falſi*, à quindecim circiter annis Romæ vulgato, & à ſapientiſſimo Doctore Hennebello, plaudente Roma, inſigniter confutato, Generalis Societatis qui ſuprà, celeberrimas adverſus Leſſium & Hamelium Cenſuras, Lovanienſem anni 1587. & Duacenſem anni 1588. unanimi Theologorum Epiſcoporumque Belgii calculo probatas, coram Paulo V. & graviſſimo ſelectorum

Cardinalium Conſultorumque conſeſſu à P. Gregorio Nuñio Coronel Ord. S. Aug. Congregationum de Auxiliis ſecretario cum honore recitatas, magnoque ſemper in pretio apud Thomam de Lemos, Didacum Alvarez, Joannem à S. Thoma, & alios quoſcumque præſtantiſſimos ſcholæ Thomiſticæ Magiſtros ſemper habitas (in quibus poſt trimeſtre ſub Innocentio XI. examen nulla eſt inventa iniquitas) velut Janſenianæ hæreſeos labe conſpurcatas, traduxit.

Uno verbo nullus Jeſuiticis Novitatibus Laxitatibuſque contradicit, quin à Jeſuitis illicò Janſeniſta audiat, tantò majori cum ſcandalo, animarumque exitio, quantò certius eſt quòd per ejuſmodi criminationes innumerabilium animarum ſalus impeditur: dum enim ab ejuſmodi criminationibus Jeſuitas nulla ſummorum Pontificum, nulla Principum eas vetantium Edicta compeſcunt, nihilque ſolemnius ab ipſis ſæculi amatores audiunt, quàm Janſeniſtas, ceu Eccleſiæ rebelles, fugiendos; proinde non audiendos eſſe, qui Jeſuiticis laxitatibus contradicentes, arctam docent ſalutis viam, doctrinamque prædicant curandis peccatoribus neceſſariam. Inde ab ipſis iſti non audiuntur, & ideò numquam curantur; quia per latam ſemper viam gradiuntur, quæ ducit ad mortem.

Vide ergo, Beatiſſime Pater, quomodò in pejus proficit hominum impietas, cùm ſine limite timoris vel pudoris, contra veritatem & juſtitiam vagabunda fertur impunita Jeſuitarum garrulitas. Ad Tribunal ſanctiſſimorum Prædeceſſorum veſtrorum ſteterunt per deputatos ſuos Theologi Lovanienſes adverſus ipſos, illi etiam qui de Janſeniſmo præ ceteris accuſantur. Aſſeruerat in primo ſcripto ſuo quod adverſus ipſos Innocentio XII. 25. Jan. 1693. Deſirantius obtu'it, *tam multos libros in Belgio prodiiſſe, atque ab Archiepiſcopo Mechlinienſi, ceteriſque Belgii Epiſcopis obſervatas eſſe tam multas circumſtantias, ut jam notorium eſſet, in Diœceſibus iſtis graſſari de hæreſi Janſeniana ſuſpectos.*

Circa initium Martii proximè ſequentis reſpondit Hen-

Hennebellus Lovanienſium deputatus : *Noverunt qui P. Deſirant huc ablegarunt, quidquid de Janſeniſmo in Belgio graſſante jactabant, ab iis quos accuſabant omnino negari, imò ut fabulam & merum commentum rejici.*

Quis igitur ab iis ad Apoſtolicam Sedem per Legatum accedentibus non expectaret validas & authenticas probationes, quibus quod intendebant, confirmarent, & id quod contra dicebatur refellerent? Quis non ſperaret acta & inſtrumenta allatum iri, unde ſaltem de corpore delicti, ut aiunt, conſtaret? Certè nihil eis facilius erat eccleſiaſticâ & ſeculari poteſtate munitis, quàm Reos, ſi qui eſſent, indagare, invenire, & ſervato juris ordine convincere. Ad id ſatis erat, ex tot viris, quos modò ut ſuſpectos dumtaxat, modò ut errores ſuos palam docentes inducunt, aliquos ſaltem citare, eoſque juridicè de doctrina ſua, de fide, de quinque propoſitionibus interrogare, Teſtes iis coram objicere, denique ea peragere quibus Inquiſitiones legitimè inſtrui & promoveri ſolent. Quis autem ſibi perſuadeat, in ampla Regione apud Belgas, homines ingenuos & minimè fucatos, ſectam aliquam, & eam quidem numeroſam, ita per annos 40. latuiſſe, ut ex tot ſuſpectis nullus, vel in diſſeminando errores deprehenſus, nullus ſtimulante ſceleris conſcientiâ ſponte confeſſus, nullus non modò convictus, ſed ne quidem legitimè accuſatus umquam fuerit? Nihil horum omnium profert P. Deſirant. Pro actis & probationibus, pro rationibus & argumentis verborum ambages ſubſtituit, multas circumſtantias commemorans, ob quas ait notorium eſſe in Belgio graſſari de Janſeniſmo ſuſpectos. Quid verò circumſtantiarum illarum nomine intelligat? In quibus, ubi & quando fuerint obſervata? Quinam illi ſuſpecti? An Clerici, an Seculares? Cujus Ordinis aut Inſtituti? Quodnam illis nomen? Nuſquam explicat. Et nihilominùs etiam Romæ apud Apoſtolicam Sedem, & Pontificem optimum, ac juſtitiæ amantiſſimum, confidit ſe probare poſſe hanc accuſandi rationem; quam olim à Romanis adhuc Gentilibus, non accuſationis, ſed maledictionis loco habitam legimus his

verbis: „ *Accuſatio crimen deſiderat, rem ut definiat,* „ *hominem ut notet, argumento probet, teſte confir-* „ *met. Maledictio verò nihil habet propoſiti præter con-* „ *tumeliam.* "

Hoc reſponſo velut fulmine percuſſus Deſirantius, ſibi conſcius nulla ſibi acta vel inſtrumenta ſuppetere, quibus accuſationem probet, certus verò cauſâ ſe caſurum niſi proferat: octodecim articulos comminiſcitur, de iiſque Hennebellum alioſque Belgas accuſat.

Verùm declaratione iſtis articulis directè oppoſita, atque à Theologis Belgis ſubſcripta, accuſationem uſque adeò oppreſſit Hennebellus, ut accuſator ad probandum ſæpiùs provocatus, deinceps obmutuerit, victaſque manus dederit.. Quare Hennebellus circa finem Auguſti 1693. libellum iſtum S. Congregationi obtulit.

Eminentiſſimi ac Reverendiſſimi Domini.

EXponit humiliter Joannes Libertus Hennebel Academiæ Lovanienſis Deputatus, manifeſtum prorſus nunc eſſe. . . . . falſas eſſe omninò & infundatas accuſationes articulis octodecim comprehenſas . . . . . ſiquidem ex litteris noviſſimè è Belgio receptis, & acta hìc juncta conſtat præcipuos ac ſelectos primarum Belgii urbium Theologos, poſt maturum examen, poſt diuturnam inquiſitionem ac mutuam collationem, ſingulos ſuo & aliorum cujuſque urbis Theologorum nomine declarare, quòd per omnia conſentiant declarationi Oratoris, ſeptemdecim articulis comprehenſæ, quam præfatis octodecim Patris Deſirant accuſationibus oppoſuit. Quam quidem Oratoris declarationem, Eminentiſſimi Patres, tam ſanam eſſe, tam evidenter accuſationibus ſuis oppoſitam faſſus eſt P. Deſirant, ut clariorem expetere non potuerit, neque negare, quin ab accuſationibus ejus foret abſolvendus quiſquis declarationi illi ſeſe conſentire profiteretur. Neque hìc repeti debet quod EE. VV. notiſſimum eſt, Theologos illos Belgii ex alio

quoque

quoque capite à prædictis accuſationibus abſolvendos fuiſſe, quia nempe accuſator toties tam ſolemniter provocatus, ut vel unum ex omnibus quos accuſat, proferret, qui dictos errores ſuſtineret, hactenus obmutuit.

Quibus omnibus maturè expenſis, nemo diffiteri poſſe videtur, quin omni careant fundamento prædictæ P. Deſirant accuſationes, & quin falſi prorſus ac calumnioſi fuerint rumores quaquaverſum ſparſi de Janſeniſmo in Provinciis Hiſpano-Belgicis graſſante.

Quandoquidem verò his omnibus non obſtantibus vehementiſſimè apud EE. VV. inſtare pergunt adverſarii, ut nova & extraordinaria remedia ad comprimendum in Belgio Janſeniſmum adhibeantur, facile eſt jam videre, id ab eis tanto ſtudio efflagitari, non ut extirpentur errores, quos ibi nequaquam reperiri jam manifeſtum eſt, ſed ut accuſationum ſuarum iniquitatem quoquo modò obumbrare, captamque adverſus innoxios Theologos vexationem continuare valeant, ubique gloriaturi, ſe non immeritò nec ſine cauſa multos in Belgio Janſeniſmi accuſaſſe, contra quos Romano Pontifici opus fuerit novas leges publicare, & extraordinaria ad eos comprimendos remedia adhibere.

Quod an iis largiri æquum ſit, an verò potiùs coerceri non debeant pœnis, quas contra iniquos accuſatores & calumniatores decernunt Sacri Canones, judicabunt pro ſua æquitate EE. VV. . . . . Circa finem verò Septembris ejuſdem anni poſtquam Sanctiſſimo Domino idem expoſuit quod ſuprà, ſupplicavitque ut P. Deſirant per EE. Card. Sancti Officii interrogaretur 1. *An in Oratoris ſcripto hic adjuncto, cui titulus, Articuli Theologorum Belgii &c. non rectè ac fideliter referantur accuſationes ejus octodecim, quas inſtituit adverſus Theologos Belgii quos Janſeniſmi inſimulat?*

2. An in eodem ſcripto non contineatur ſufficiens ac dilucida Oratoris declaratio ſeptemdecim articulis comprehenſa, & 18. ejus accuſationibus contraria?

3. *An ſaltem unum in Belgio Theologum nominare poſ-*

 ſit,

ſit, qui objectos ab eo in 18. *articulis errores, aut ſaltem eorum aliquem ſuſtineat?*

4. *An vel unum nominare poſſit, qui declarationi Oratoris, objectis illis* 18. *articulis prorſus oppoſitæ ſubſcribere recuſet?*

Poſt hæc, inquam, ſubjunxit: *Si vel unum talem nominet, cujus contrariam declarationem propria manu ſubſcriptam, Orator intra bimeſtre non produxerit, declarat idem Orator coram Sanctitate veſtra ſe dare victas manus, paratumque inſtare cum eodem P. Deſirant pro obtinendis remediis ad ejuſmodi errores è Belgio extirpandos neceſſariis. Sin verò, B. Pater, tamdiu provocatus, ne modò quidem unum talem nominare poſſit, hoc unum rogat Orator, ut idem P. Deſirant aliique ejus adhærentes, ab ejuſmodi accuſationibus deinceps ſaltem ſibi temperare cogantur auctoritate Sanctitatis V. quam Deus &c.*

Hiſce perſuaſus Innocentius XII. Prædeceſſor veſter, optimus Pontifex, accuſatos Belgii Theologos, deinceps non Janſeniſtas, ſed *prætenſos Janſeniſtas* ſemel & iterum vocavit in Brevi ad Epiſcopos Belgii de 24. Novemb. 1696. in Brevi autem ad eoſdem de 6. Februarii 1694. *Fraternitatibus*, inquit, *veſtris quantum in Domino poſſumus, præſentibus noſtris mandatis injungimus, ne nullâ ratione quemquam vaga iſta accuſatione & invidioſo nomine Janſeniſmi traduci aut nuncupari ſinatis, niſi priùs ſuſpectum eſſe* LEGITIME (id eſt, *ſervato juris ordine*, uti ſemel & iterum ibidem exprimit) *conſtiterit aliquam ex his propoſitionibus docuiſſe aut tenuiſſe, nec quemquam ſub hoc prætextu repelli ab officiis, muniis, beneficiis, gradibus ac Concionibus habendis, vel alia quacumque functione eccleſiaſtica permittatis, niſi ſervato juris ordine, eam pœnam, quæ viris alioquin Catholicis graviſſima eſt, commeruiſſe probatum fuerit.*

Decernat ergò Sanctitas tua, decernite & vos Principes qui judicatis terram, an fides ulla adhibenda ſit Jeſuitis poſt hæc omnia dictitare pergentibus, plenum eſſe Janſeniſtis Belgium, quando Epiſcoporum ab ipſis ſeductorum Deputatus coram Apoſtolica Sede toties provocatus, ut vel unum proferret, in hunc uſque diem

diem proferre non potuit, nec accuſationem ſuam probare, ſed ſilentio ſuo ſe calumniatorem eſſe faſſus eſt.

ARTIFICIUM TERTIUM.

Eundem in finem ipſos velut Rigoriſtas apud Principes, Magiſtratus, & Populum diffamare.

THeologorum Lovanienſium de Rigoriſmo accuſatio haud minùs infundata eſt atque injuſta, quàm accuſatio de Janſeniſmo, imò tantò magis exitioſa, quòd in ea de ſcholaſtico aliquo non agatur Theoremate, ſed de morum regula, ſed de Sacramentorum uſu, ſed de mediis unde ſalus dependet æterna.

Nihil porrò aliud eſt, niſi recriminatio quædam, duplici de cauſa à Jeſuitis uſurpata. Primò ad tranquilliùs ſtabiliendas Moralis ſuæ laxioris Regulas. Secundò ad repellendam accuſationem partim à Lovanienſibus, partim ab aliis formatam, adverſus nimiam ipſorum de moribus opinandi licentiam.

Utra accuſatio æquior ſit, utriuſque ſucceſſus omnino diverſus ſatis manifeſtum facit.

De Lovanienſium Theologorum rigoriſmo accuſatio, ſolido hactenus fundamento probari non potuit, nec efficere Jeſuitæ potuerunt, ut pars aliqua iſtius rigoriſmi à Sede Apoſtolica proſcriberetur; Laxiſmum verò Jeſuitarum, aliorumque Caſuiſtarum, Lovanienſes tantâ probarunt ſoliditate, ut complures portentoſi iſtius laxiſmi propoſitiones Eccleſia univerſa proſcripſerit, Univerſitates utique per judicia doctrinalia, Epiſcopi per ſententias juridicè pronuntiatas, ſummi Pontifices per apoſtolica decreta.

Univerſitatum, Epiſcoporumque judiciis famoſam ſuam Caſuiſtarum Apologiam Jeſuitæ oppoſuerunt, ſed numquam librum alium Orbis excepit majori cum indignatione publica, nec Antiſtites ſtigmate notarunt majori cum ignominia, nec conſenſu magis unanimi Doctores, Epiſcopi, ſummi Pontifices proſcripſerunt, non genericè dumtaxat, ſed ſpecificè damnatis quam-

plurimis propoſitionibus, quas Eminentiſſimus Aguirius in præfatione maximæ ſuæ Collectionis Conciliorum Hiſpaniæ n. 22. *monſtra* vocat *opinionum, quæ adverſus moralem Chriſtianam, & diſciplinam eccleſiaſticam ac canonicam eruperunt.*

Poſt tot nihilominùs Anathemata, Apologiæ patrocinium Jeſuitæ non abjecerunt. Quin imò defenſionem ipſius Honoratus Fabri anno 1659. ſub fictitio ſuſcepit Bernardi Stubrochii nomine, notis editis adverſus Wendrochii notas ad Litteras provinciales. Verùm Stubrochii, non Wendrochii notas; utraſque licèt ad ſe delatas Roma procripſit, ſicut & ejuſdem Honorati Apologeticum doctrinæ Moralis Societatis anno 1670. duobus in folio voluminibus editum, atque à novem Primariis ejuſdem Societatis Theologis approbatum, ab ipſoque Generali Præpoſito commendatum.

Nec meliorem fortunam ſortitus eſt Matthæus de Moya Jeſuita Hiſpanus, Reginæ Hiſpaniarum Confeſſarius, qui pariter Apologiæ patrocinium ſuſcepit ſub larvato nomine Amadæi Guimenii.

Tantum quippe in ſe horrorem Guimenii liber concitavit, ut ipſum Alexander VII. anno 1666. ac deinde Clemens X. anno 1675. prorſus damnarint. Cúmque nihilominus adhuc diſtraheretur, Innocentius XI. anno 1680. ſub gravioribus eum pœnis iteratò proſcripſit, ac velut infamem librum Romæ flammis addixit.

Tandem Alexander VII. & Innocentius XI. centum & decem propoſitiones laxioris Ethices, velut ut minimùm ſcandaloſas & pernicioſas ſolemni cenſurâ perſtrinxerunt, nullam verò ex rigidioribus, tametſi plures à Jeſuitis accuſatæ fuiſſent: nec Pontifices iſti conqueſti ſunt de graſſante in Eccleſia Rigoriſmo, quemadmodum de graſſante Laxiſmo verbis graviſſimis Alexander VII. conqueſtus eſt in decreto ſuo de 24. Septembris 1665. dicens: *Sanctiſſimus D. N. audivit non ſine magno animi ſui mœrore, complures opiniones, chriſtianæ diſciplinæ relaxativas & animarum perniciem inferentes, partim*

tim antiquatas iterum ſuſcitari, partim noviter prodire, & ſummam illam luxurantium ingeniorum licentiam in dies magis excreſcere, per quam in rebus ad conſcientiam pertinentibus modus opinandi irrepſit alienus omninò ab Evangelica ſimplicitate, ſanctorumque Patrum doctrina, & quem ſi pro recta regula fideles in praxi ſequerentur, ingens irreptura eſſet vitæ chriſtianæ corruptela. Quare ne ullo umquam tempore viam ſalutis, quam ſuprema Veritas Deus, cujus verba in æternum permanent, arctam eſſe definivit, in animarum perniciem dilatari, ſeu veriùs perverti contingeret, idem ſanctiſſimus D. N. ut oves ſibi creditas ab ejuſmodi ſpatioſa lataque, per quam itur ad perditionem, via, pro paſtorali ſollicitudine in ſemitam rectam evocaret, &c.

Si tanta foret Jeſuitarum ſubmiſſio ad Pontificia Decreta in materia morum, quanta in negotio Formularii, ſe convictos faterentur de injuſtitia accuſati à ſe Rigoriſmi. Cùm certum ſit id quod ſub odioſo iſto nomine accuſant, nihil aliud eſſe, niſi ſanctum & ſalutarem Evangelii rigorem, moderatamque obſervantiam regularum, quas ſancti Patres unanimi conſenſu ſemper tradiderunt velut neceſſarias ad ſalutem, peccatorumque converſionem, quas etiam Eccleſia ſemper retinuit, noviſſimiſque hiſce temporibus Sancti noviſſimi renovarunt, ſanctus utique Carolus Borromæus, S. Thomas Villanovanus, S. Franciſcus Saleſius, atque cum ipſis Concilium Tridentinum, Cardinales & Epiſcopi ſanctiſſimi, Theologique ſapientiſſimi, tam Seculares quàm Regulares ex omni Ordine, etiam Societatis Jeſu.

Hujuſmodi eſt praxis abſolutionem certis in caſibus differendi, qui utique caſus deſignantur in Rituali Romano, in Inſtructionibus S. Caroli, & S. Franciſci Saleſii, in decretis Cardinalis Grimaldi Archiepiſcopi Aquenſis, in ſtatutis Synodalibus Cardinalis Le Camu, Epiſcopi Gratianopolitani, in Inſtructionibus Paſtoralibus Cardinalis Denhoffii Epiſcopi Cæſenenſis, adoptatis ab Eminentiſſimo Cardinale Urſino Archiepiſcopo Beneventano, in Inſtructionibus denique Illuſtriſſimi D. Gui-

Guidonis de Seve Epiſcopi Atrebatenſis, quas triginta alii Epiſcopi approbarunt plurimumque commendarunt.

Iſtaque fuit praxis Sanctorum noviſſimorum, quos Deus Apoſtolico repletos Spiritu ad animarum ſpecialiter vocavit ſalutem, peccatorumque converſionem; ſcilicet S. Franciſci Xaverii, aliorumque proximè laudatorum. Nec dubium quin eam ſecutus fuerit Cardinalis Bellarminus (præclarum Societatis ornamentum) utpote qui eam magno cum fervore coram ſummis Pontificibus docuit in Concionibus ſuis, quarum particulas deſcribit Aguirius diſſert. VIII. in Can. XI. & XII. Concil. Tolet. III. Excurſu 1. & 5.

Eamdem praxim triginta alii Epiſcopi, vigintique Doctores Sorbonici magnis encomiis celebrarunt in approbatione libri *De frequenti Communione*. Atque ex iis Epiſcopis, ſexdecim librum iſtum per ſuum in Urbe Deputatum egregiè tuiti ſunt coram Tribunali Apoſtolico, ad quod licèt ipſum Jeſuitæ detulerint ſub Urbano VIII. Innocentio X. & Clemente IX. numquam efficere potuerunt ut proſcriberetur.

Denique praxim illam auctoritate ſua comprobat agmen ingens Theologorum, omni ex Natione, ipſam fundatam exiſtimantium in verbo Dei, duplicique poteſtate Sacerdotibus à Chriſto collata, non ſolùm remittendi, ſed & retinendi peccata; cujus poteſtatis parte ipſos ſpoliare contendunt, qui prætendunt, abſolutionem peccatoribus certis in caſibus ab ipſis negari vel differri non poſſe, ea cum moderatione quam charitas & prudentia iſtis in occaſionibus ipſis ſuggerere debent, cujus ſoli ipſi Judices ſunt; cùm totum negotium iſtud, inter ipſos ſolos pœnitenteſque, ſub arctiſſimo inviolabilique ſecreto tranſigatur.

Quod ergo de legibus & præceptis S. Thomas, hoc de praxi illa veriſſimè dicitur, utique illam non eſſe contra veram fidelium libertatem, utpote utilem, imò neceſſariam ad ipſos liberandos à ſervitute peccati, prout S. Doctor. 2. 2. q. 147. a. 2. ad 3. docet *Præcepta non*

eſſe contra libertatem populi fidelis, ſed magis utilia ad impediendam ſervitutem peccati, quæ repugnat libertati ſpirituali, de qua dicitur ad Galat. 5. Vos enim, fratres, vocati eſtis in libertatem, tantùm ne libertatem in occaſionem detis carnis.

Nihil ergo aliud eſt rigor à Jeſuitis adeò diffamatus, niſi ſanctus & diſcretus ille rigor, quem Spiritus Sanctus in ſacro Eloquio, quem ſanctorum Rigoriſtarum (ſi ſic eloqui fas eſt) Princeps Salvator in Evangelio neceſſarium eſſe docet, quando dicit Matth. 7. 13. *Intrate per anguſtam portam: quia lata porta & ſpatioſa via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eam. Quàm anguſta porta & arcta via eſt quæ ducit ad vitam! & pauci ſunt qui inveniunt eam.*

Matth. 11. *Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.*

Matth. 10. 38. *Qui non accipit crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus.*

Matth. 18. 3. *Niſi converſi fueritis & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in Regnum cælorum.*

Luc. 14. 33. *Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.*

Luc. 14. 26. *Si quis venit ad me, & non odit patrem & matrem &c. adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.*

Luc. 8. 1. *Oportet ſemper orare & non deficere.*

Luc. 21. 36. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere à venturâ irâ, & ſtare ante Filium hominis.*

Matth. 5. plurima Salvator adjicit, de non iraſcendo fratri, de abjiciendo membro ſcandalizante, de non reddendo malum pro malo, de inimicis diligendis, de bene faciendo iis qui oderunt nos.

Apoſtolus etiam 1. Cor. 7. *Qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur.* 2. Cor. 5. *Qui vivunt non ſibi vivant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt.* 1. Ad Theſſalon. 4. *Qui ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis.*

Denique, cæteris omiſſis, Chriſti Præcurſor neceſſarios

rios aſſerit *fructus dignos pœnitentiæ ad fugiendam venturam iram:* & Salvator ipſe, *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis &c.*

Iſta eſt pars Rigoriſmi Evangelici, quo ſpirituales non terrentur homines, nec veri Chriſtiani, ſed homines animales & terreni, qui, quæ ſurſum ſunt non ſapiunt, ſed quæ ſuper terram: ſunt enim amatores mundi, contra id quod ſcriptum eſt 1. Joan. 2. 15. *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo.*

Si Theologi illi qui Rigoriſtæ dicuntur, rigidiora tradant, ſi duriora carni, ſi praxis illorum ſeverior ſit divinâ illâ ſeveritate, juſtè accuſantur; ſi verò nullum doceant nec practicent rigorem ab Eccleſia damnatum (ut revera non docent) nec alium niſi quem divina docet Scriptura, & ipſemet in Evangelio Salvator, prout à Sanctis paſſim omnibus antiquis & novis intelligitur, manifeſta eſt injuſtitia accuſationis, qua à Jeſuitis de nimio accuſantur rigore, Jeſumque in perſona ipſorum perſequuntur Socii Jeſu; in hoc non Socii, ſed perſecutores, dum eos perſequuntur, quorum non aliud crimen eſt, niſi quòd cum Jeſu arctam doceant ſalutis viam, Theologiam à laxioribus opinionibus purgare ſtudeant, animaſque ſuæ curæ ac directioni commiſſas, per anguſtam portam deducere contendant, ne per ſpatioſam & latam ingredientes, eant in perditionem; facti interim ipſi forma gregis ſui, dum, ut Miniſtros Chriſti decet, non quærunt quæ ſua ſunt, ſed quæ Jesu-Christi, officio & piis operibus incumbentes, carnemque ſuam cum vitiis & concupiſcentiis crucifigentes.

Iſti ſunt, Beatiſſime Pater, quos velut Rigoriſtas Jeſuitæ perſequuntur, ab omnique munere tum in Eccleſia tum in Republica ſuis apud Reges & Principes calumniis excludere conantur, non advertentes ſeſe latiſſimam per hoc aperire portam hominibus improbis, ut ſoli promoveantur. Cùm enim probus nemo ſit, niſi qui arctam Evangelii viam ſequitur, ſequentes autem velut Rigoriſtæ vel de Rigoriſmo ſuſpecti perſecutionem proximè dictam patiantur; aliud non ſupereſt, niſi

ut ſoli improbi, ſpatioſamque ſæculi viam profeſſi promoveantur.

Decernat proinde Sanctitas Tua, annon verè Abbas du Manoir in libro Gallico, cui titulus: *Defenſio duorum Brevium SS. D. N. Innocentii XII. Papæ* pag. 26. dicat: „ Dæmonis ejusque aſſeclarum inventum eſt, „ & quidem inter artificia, quæ ad illaqueandos ſeducendoſque fideles ſpiritus ille erroris hoc ſæculo adhibuit, haud poſtremum, quòd pietatem Evangelicam, accuratamque diſciplinæ, quantum peccatoris infirmitas ſinit, obſervationem, Rigoriſmi nomine in odium adduxerit; cùm è contrario præcedente ſæculo ſub reformationis ac Evangelicæ pietatis nomine, ut venerandam propoſuerit horrendam Chriſtianæ ethicæ conculcationem omniumque conſiliorum Evangelicorum & Apoſtolicarum ſanctiſſimarumque exercitationum abrogationem. Artem, inquam, invenit vocandi in ſuſpicionem ſanctiores leges, quas fideles Chriſti diſpenſatores obſervant, necnon mores puriores quibus veri Chriſtiani ornantur. Iis nomen odioſum impoſuit, invidiam conflavit, bellum intulit, ut pietatis amantes, dum hinc corruptelas oderunt, aliunde nimium illum rigorem metuentes, medium quiddam inveſtigarent & Rigoriſmi viam declinare volentes ab Evangelico tramite deflecterent ad laxamentum pedetentim deventuri... Hæc enim eſt fallacia quâ dæmon ab ipſis Eccleſiæ cunabulis ſeduxit intellectum, & cor Fidelium etiam virtute ac profeſſione Chriſtianæ perfectionis inclytorum. Quot hæreſes peperit oppoſitæ hæreſeos metus!

„ Hac viâ tot errores diverſos & contrarios hominum mentibus inſtillavit. Nec abſimili arte Babylonicæ ethicæ depravationes cordibus inſpirat, metu immoderati rigoris, quem vix aut ne vix quidem reperire eſt hoc ſaltem ſæculo. Nolim tamen dicere nunquam fieri poſſe ut inveniantur Confeſſarii, qui in animarum regimine modum tantiſper excedant circa adminiſtrationem ſacramenti pœnitentiæ.

„ Sed alia res eſt propria quorundam privatorum im-

„ mo-

„ moderatio, ad quam eos abripit zelus, bonus qui-
„ dem, ſed non ſecundùm ſcientiam, neque ſecundùm
„ regulam, quo decepti, poterunt tanquàm præceptum
„ interpretari quod nonniſi conſilium eſt, vel ex incon-
„ ſiderantia peccare in ſatisfactione imponenda; Alia
„ verò res eſt ſecta vel multitudo hominum, qui ſint
„ Rigoriſtæ profeſſione, ob certa principia & praxim
„ opinionum nimis rigidarum præter Evangelii legem,
„ in quas ſimul juraverint.

„ Hujuſmodi Rigoriſtarum ſecta merum eſt com-
„ mentum Dæmonis, & ſpiritûs calumniæ. Alterius
„ autem ſeu prioris generis, rari ſunt, dumque docen-
„ tur ac corriguntur, ſatis oſtendunt ſe nullum niſi
„ Chriſti vexillum ſequi.

„ Eâ de re ſic loquitur Epiſcopus Atrebatenſis 3. e-
„ piſt. Paſt. §. 17. *Nimium nimiumque funeſta horren-*
„ *da relaxationis experimenta in Diœceſi noſtra depre-*
„ *hendimus: ſed & dicere licet, quamquam id infi-*
„ *nitò rarius ſit, quoſdam etiam fuiſſe qui mente qui-*
„ *dem optimâ, ſed zelo nimio violabant leges Eccleſiæ,*
„ *dum ſe rectè agere exiſtimabant. Et hos quidem fa-*
„ *cilè emendavimus; cúmque non peccarent niſi nimiâ,*
„ *ſi ita loqui liceat, virtute, ac ardentiori amore illius*
„ *quam arbitrabantur veritatis; ſemper invenimus eos*
„ *paratos ſequi Chriſtianâ cùm docilitate lumen quod ipſis*
„ *exhibebamus: ubi alii, qui à Deo non aberrabant*
„ *niſi quòd nimis adhærerent ſoli lumini rationis, aut*
„ *humano intuitu ducerentur, ſemper nobis viſi fuerunt*
„ *à parendo alieniores, & qui difficiliùs ſe paterentur ad*
„ *officium revocari.*

Statuet proinde Beatitudo tua, an non de molliori-
bus doctrinis, quas tantoperè depereunt adverſarii præ-
tenſorum Rigoriſtarum, ſanctus Gregorius VII. præ-
deceſſor tuus poſt Tertullianum dixerit: *Hæ ſunt doctri-
na dæmoniorum, prurientes auribus, nata de ingenio ſa-
pientia ſecularis, quam Dominus ſtultitiam vocans, ſtul-
ta mundi in confuſionem etiam Philoſophiæ ipſius elegit.* An
non etiam verè Octavius de Bellegarde Archiepiſcopus
Senonenſis in litteris anno 1644. ad Eminentiſſimum
Car-

Cardinalem Franciſcum Barberinum datis pronuntiaverit, quòd per antedictas perſecutiones & molliores regulas, *eò mollities animorum, ac diſciplinæ elangueſcentis diſſolutio proceſſit, ut jam de vera pœnitentia. . . loqui penè ſit nefas*, quódque *uſus Sacramentorum* (prout quatuor Galliarum Archiepiſcopi cum duodecim Epiſcopis eodem anno ad Urbanum VIII. ſcripſerunt) *qui ſacer omninò ac ſalutaris eſſe debet, in perniciofum ac piis omnibus deplorandum abuſum ſæpiſſimè convertitur. Depravatis denique ac corruptis moribus, blandimenta potiùs atque operimenta, quàm ſalubria remedia comparantur. Hoc videlicet artificium* (pergit Illuſtriſſimus D. Octavius in litteris memoratis) *humani generis hoſtis excogitavit, quo fatiſcentis Religionis degenerem illam laxitatem pro ipſa Religione obtruderet, quaſi à diverticulis ad viam regredi, à via aberrare ſit. . . . Ita alitur quorumlibet licentia flagitiorum, ita crux Chriſti evacuatur, ita vera pœnitentia tollitur: jam enim crimen ludus eſt, & pœnitentia crimini datur.*

His commotus Cardinalis Aguirius in eruditiſſimis Diſſertationibus ſuis ad Canones XI. & XII. Concilii Toletani III. poſt ſapientiſſimos pariterque ſanctiſſimos Hiſpaniæ Epiſcopos, Bernardum Hontiveros Calaguritanum, Joannem de Palafox Oxmenſem, & Ludovicum Creſpium Placentinum (qui à quinquaginta circiter annis, hortatu Eminentiſſimi Cardinalis de Sandoval Archiepiſcopi Toletani, adverſus molliora morum dogmata zelo magno ſcribere cœperant) ipſe etiam adverſus eadem pari zelo invehi, moralemque chriſtianam ac verè Evangelicam, iiſdem dogmatibus impetitam tueri, ac veluti poſtliminio revocare aggreſſus eſt. *Sanè* (inquit in Præfatione Collect. Concil. Hiſpan. n. 18.) *non aliter expleremus partes officii noſtri, ſive hujus eximiæ dignitatis, ad quam occulto Dei judicio. . . . exiguitatem noſtram evexit ſanctæ memoriæ Pontifex, & rerum geſtarum gloriâ clarus Innocentius XI. Cùm enim Cardinales ex vi muneris ſui ſint intimi Conſiliarii & Coadjutores Romani Pontificis, non in ordine ad bonum regimen, aut reformationem unius Provinciæ aut Regni tantùm, ſed* to-

totius Orbis Chriſtiani, debent omnes pro virili laborare, opere, verbo ac ſcriptis, in eumdem ſcopum, ac ſtudium & curam ſuam, doctrinamque ſalutarem, tutiorem, imitationi Chriſti aptiorem, Sacris Canonibus conformiorem ac proinde ſeveriorem porrigere. . . . . ut proinde poſt Apoſtolos, Romanos Pontifices ac præcipuos & primarios Eccleſiæ Doctores, in Cardinalibus ſpeciatim locum habeat ſententia illa Chriſti Domini, Vos eſtis ſal terræ; *quam Chryſoſtomus* Homil. XV. in Matth. *ita exponit:* „ Non „ enim illos Paleſtinæ Doctores eſſe dicit, ſed totius „ terræ, nec ſimpliciter Doctores, ſed ſeveros ac terri- „ biles. *At cur ſeveros? cur terribiles? Subibunt enim odium hominum ferè omnium, quibus mollis & laxa doctrina placet, ſevera autem & auſterior horrori eſt. Verùm timorem hunc ſtatim eximit Chryſoſtomus ipſe ſubdens:* „ Hoc eſt enim mirabile omninò, quòd non adulantes ne- „ que palpantes, ſed ex adverſo ſalis inſtar urentes fe- „ rè omnibus ſe tam deſiderabiles reddiderunt.

Quod ipſum contigit non ſolùm priſcis illis Cardinalibus in Conciliis. . . . ſed etiam poſterioribus, quotquot ferè ab ineunte hac ſecunda Chiliade annorum æræ Chriſtianæ floruerunt ſanctitate & doctrina. Exemplo ſint (præter alios) *Cardinales ſanctiſſimi Petrus Damiani, Bonaventura, Carolus Borromæus*, laudatiſſimi quoque Cardinales Bellarminus, Denhoffius & Urſinus in Italia, Cardinales Grimaldus, Le Camu, Noaillius in Gallia, Cardinales Otho, Gropperus & ab Harrac in Germania &c. quorum ſanctiſſimi zeli imitatores ſunt quamplurimi Archiepiſcopi & Epiſcopi in Italia, Hiſpania, Gallia, &c.

Quia verò mentionem fecimus Diſſertationis VIII. Cardinalis Aguirii in Can. XI. & XII. Concil. Tolet. III. dignum eſt ex ea aliquot lineas exſcribere. Poſteaquam ergo n. 135. collaudavit fervorem veterum Chriſtianorum qui in aliquod gravius crimen lapſi, abſolutionem Communionemque ſibi per plures annos differri patienter tolerabant in aſſiduo jejunio, auſteritate, fletu & planctu, ut Deum ſibi tandem reconciliarent; ad tempora noſtra tranſiens ſic pergit: *Noſtro autem ævo (ô tem-*

tempora! ó mores!) multi non modò in aliquod grave crimen, ſed in varia aut plurima lapſi, vix jejunio aliquo, auſteritate, fletu aut planctu præmiſſo, accedentes ad confitendum, ſtatim abſolvi volunt & mitti ad Communionem; quòd ſi Sacerdos pius, doctus & verſatus in diſciplina Eccleſiaſtica ac ſacris Canonibus, illos hortetur ad jejunandum, plangendum & orandum, non dico integris annis, non menſibus, ſed aliquot hebdomadis, aut ſaltem diebus, antequam abſolvantur, ut veram de peccatis contritionem & totius cordis converſionem impetrent, quà Deum graviſſimè offenſum ſibi reconcilient, ſeque ad veniam diſponant; videbis illos impatienter omninò id ferre, & vociferari adverſus Sacerdotes ejuſmodi, eoſque incuſare veluti crudeles & carnifices conſcientiarum. Hoc novo injuſtiſſimæ accuſationis & criminationis ſcelere jam longè nequiores effecti, adeunt quempiam alium Sacerdotem ignarum, remiſſum, palponem, aut nullius zeli circa diſciplinam Eccleſiaſticam, & abſque ulla contritione de novo ſcelere commiſſo, ac de aliis præcedentibus, levi ſatisfactione impoſita, ſtatim aſſequuntur aut extorquent ab eo præproperam abſolutionem, & intempeſtivam communionem, utramque ingenti dantis & recipientis damno, uti demonſtrat ex Cypriano, Ambroſio, *Chryſoſtomo. Quorum exhibitis teſtimoniis ſubdit: *Sed quid opus eſt ad antiquos Patres recurrere in re adeò manifeſta omnibus iis Pœnitentibus & Sacerdotibus, qui ſtupore quodam aut ignorantiâ extremâ, non amiſerunt communem ſenſum? Sanè doctiſſimus & piiſſimus Cardinalis Bellarminus ſæpenumero id grande malum noſtrorum temporum variis locis lamentatur, &c.* Et n. 158. *Ex toto hujus Diſſertationis contextu conſtat, quàm nimium delicati & digni reprehenſione ſunt, quicumque peccatis mortalibus inquinati . . . . . . ac nonnumquam plurimis & graviſſimis, non ſe præparant ad illa confitenda jejuniis, orationibus, eleemoſynis, aliiſque pœnitentiæ veræ operibus ac mortificationibus per aliquod tempus, ad impetrandam divinam miſericordiam & auxilia opportuna, quibus toto corde convertantur ad Deum,*

ut

ut ſalutarem fructum Sacramentorum recipiant: ſed ſtatim poſt ſiccam aut præproperam confeſſionem abſolvi volunt. Conſtat ſimiliter quàm injuſtè & impudenter il criminentur Confeſſarios (quamvis doctos, pios, ac nota prudentiæ) nolentes abſolutionem impendere ſtatim, ſed illam differentes, donec ea opera pœnalia exhibeantur per aliquot hebdomadas, vel dies ſaltem, juxta prudens ipſorum judicium. Neque enim pro omnibus idem tempus exigi debet, nec requirendæ ſunt ſatisfactiones aquè pœnales pro inæqualibus peccatis ſecundùm gravitatem aut numerum.

Injuſtiſſima planè eſt eorum querela (injuſtiſſima proindè accuſatio ejuſmodi Confeſſariorum de Rigoriſmo) *& quæ horrori eſſet toti antiquitati chriſtianæ, ſi contingeret tunc audire quemquam vociferantem, & conquerentem de ſatisfactione ſibi injuncta ante aut poſt abſolutionem, quæ nec ſecundùm durationem temporis, neque ſecundùm acerbitatem æquaret centeſimam partem ejus pœnæ quam imponebant Canones illi veteres,* Dei ſpiritu conditi, & totius mundi reverentia conſecrati, *ut loquitur S. Leo Papa. Atqui ſatisfactiones imponi ſolitæ hoc tempore, ante aut poſt abſolutionem pro gravibus peccatis (etiam ab iis Confeſſariis qui rigidi habentur, & crudelitatis incuſari ſolent tamquam conſcientiarum carnifices) non æquant ne centeſimam quidem partem ejus pœnitentiæ, quam imponebant Canones illi, nec penes durationem, nec ſecundùm acerbitatem... Injuſtiſſima itaque ejuſmodi impiorum ac pſeudopœnitentim querela eſt.*

Quamvis verò admodum conveniens ſit dilatio abſolutionis erga ejuſmodi homines peccatorum gravium reos, & præſertim relapſos, utque interea in actionibus & mortificationibus ſe exerceant, ut dictum eſt &c.

Itaque prorſus indubitatum eſt oculatiſſimo ſapientiſſimorum Cardinalium illorum judicio, eorum quoque qui præ ceteris in ſcientia morum ac diſciplinæ chriſtianæ, in examineque ſtatus præſentis Eccleſiæ verſati ſunt, atque hiſce de rebus ſub oculis Prædeceſſorum tuorum ſcripſerunt, Rigoriſmum in Eccleſia nullum eſſe.

ſe. Cùm iſtius pientiſſimi Cardinalis liber Romæ ſub oculis Innocentii XII. poſt examen accuratiſſimum cum approbatione præcipuorum Urbis Theologorum de licentia Magiſtri S. Palatii veſtri Apoſtolici in lucem prodierit, nihilque proindè reprehenſibile in eo præcipui Urbis Theologi invenerint.

Indubitatum è contra, Laxiſmum Rigoriſmo prætenſo oppoſitum veriſſimè exiſtere, iſtoque artificio humani generis hoſtem innumeras animas ad inferna pertrahere. Nam uti ſapienter obſervat Cardinalis Denhoff Inſtruct. Paſtor. pag. 24. & ſeqq. quamdiu laxiora dogmata Catholicorum, per Eccleſiam apertè nondum ſunt condemnata, facilè Catholicos decipiunt: *Sunt enim velut ſcopuli in portus ingreſſu deliteſcentes, quos plerique non advertunt. Sunt etiam velut pulvilli ſuper quibus peccatores molliter quieſcentes, indormiſcunt in peccatis ſuis, non ſentientes malum quod geſtant in ſinu ſuo*, nec de eo veram umquam pœnitentiam agentes. Et propterea Sancti noviſſimi, Carolus Borromæus, Thomas Villanovanus, Salceſius, & cum iis Bellarminus, non deplorant, quòd hâc noſtrâ ætate nimiâ Confeſſorum ſeveritate, ſed *nimiâ aſſentatione, pereat multitudo infinita*, quódque *Eccleſiam Domini hodie perdit Confeſſariorum & Paſtorum blandiens adulatio.*

Denique de graſſante hodie laxiſmo teſtimonium irrefragabile reddidit Alexander VII. verbis circa principium hujus artificii relatis.

ARTIFICIUM QUARTUM.

Eoſdem traducere velut Novatores, ut ſuas ipſi faciliùs diſſeminent Novitates.

TErtia iſta accuſatio nec malignate nec injuſtitiâ cedit duabus prioribus, nullamque prorſus habet veriſimilitudinis ſpeciem, nec ſpecioſum ullum colorem; ubi accuſatio prima à Jeſuitis fieri prætenditur ſub ementito colore ſeſe opponendi erroribus per Pontificias Conſtitutiones damnatis, ſecunda ſub larvato prætextu tuen-

tuendi jugum Chriſti ſuave adverſus dogmata, uti prætenditur, exceſſivè ridiga.

Verùm enimverò iis velut novatoribus inſultare, Principumque perſecutionem ſuſcitare, qui collabentem diſciplinam reſtaurare, depravatos mores emendare, peſtilentem plurium Caſuiſtarum de moribus doctrinam refellere, ſanam Jeſu-Chriſti & Sanctorum Ethicen docere ac tueri, noxiis denique uſibus & conſuetudinibus ſeſe opponere ſatagunt, quas non ſacræ leges, ſed earum prævaricatio; nec divina vel eccleſiaſtica traditio, ſed hominum ab ea degenerantium corruptela, Eccleſiâ non probante, ſed gemente invexit, hoc (inquam) artificium eſt politicæ à diabolo ad imperium ſuum firmandum atque propagandum inſpiratæ, Chriſtianis proindè Theologis prorſus indignum, maximè Religioſis, quorum inſtituti Teſſera eſt, *Ad majorem Dei gloriam*, quorum proinde eſt majorem Dei gloriam promovere, non eam promoventes perſequi, ut ſuas promoveant novitias laxitates, quibus non reformatur mundus, ſed in præceps ruit, latiſſimam ingrediendo viam, quæ ducit ad perditionem.

Ergone juſtum eſt zeloſos perſequi Paſtores, qui ne pereant ipſi cum ovibus ſuis, eas à noxiis doctrinarum paſcuis revocant ad paſcua doctrinæ ſalutaris? Ergone digni ſunt qui novatores habeantur, atque ut tales perſecutionem patiantur, qui diligentes decorem Domus Dei, impediunt quantum in ipſis eſt, ne per corruptos Fidelium mores, ſacrilegoſque Sacramentorum abuſus fiat ſpelunca latronum, ne etiam ſeminata (per deviam à ſpiritu Eccleſiæ Sanctorumque doctrina animarum directionem, vel improbandam conſuetudinem) in agro Dominico Zizania creſcant, iis eradicandis ſedulam dant operam? Ergone novator fuit S. Auguſtinus, dum zelo magno Afrorum oppoſuit ſe conſuetudini, qui, ut ipſe teſtatur epiſt. 64. ad Aurelium, commeſſationibus & ebrietatibus, non ſolùm per dies ſolemnes, ſed & quotidie, in honorem (uti prætendebant) beatorum Martyrum indulgebant.

Ergone novator fuit S. Petrus Damiani, dum ſeculo un-

undecimo magno & ipſe zelo Eccleſiam purgare conatus fuit à graſſantibus in ea ſcandalis?

Ergone novator S. Bernardus, dum ſuum pro veteri Religioſorum diſciplina zelum exercuit, pro extirpanda conſuetudine, quæ apud ipſos mollitiem in veſtibus, & in menſis lautitias intulerat? Novator Petrus Cantor, dum Miſſarum biſaciatarum, triſaciatarum, pluralitatiſque beneficiorum conſuetudinem, quæ tempore ipſius per Eccleſiam latè pervagabatur, voce & calamo perſecutus eſt? Novator S. Ignatius de Loyola, dum rerum ſacrarum neglectui, corruptiſque ſæculi ſui moribus tanto reſtitit zelo, ut propterea Inquiſitionis carceribus mancipatus fuerit in Hiſpania, calumniiſque, perinde ac ſi novator eſſet, appetitus Venetiis & in Gallia?

Videant proinde Jeſuitæ an non imitatores ſint perſecutorum, calumniatorumque ſanctiſſimi Fundatoris ſui, dum ſimiliter perſequuntur calumnianturque imitatores ſanctiſſimi zeli ipſius: & quid aliud eſt calumnia ſeu perſecutio iſta, niſi maledica loquacitas carnalium hominum, qui ſimili modo ſemper calumniati ſunt Sanctos omnium ſæculorum? Cùm & Salvator ab ipſis ſuggillatus fuerit velut novator, & Salvatoris Præcurſor, & Apoſtoli, & ſancti Epiſcopi, dum miniſterium ſuum impleverunt, praviſque uſibus veritates Evangelicas oppoſuerunt. Novator etiam audiit Auguſtinus, audiit Petrus Damianus, audiit Bernardus &c. dum adverſus relaxatam diſciplinam voce & calamo invecti fuerunt. Cùm enim Auguſtinus in ſuprà memoratam Afrorum conſuetudinem ingenti cum fervore invectus fuiſſet, adverſus ipſum murmurantes carnales homines dicebant: *Quare modò? Non enim antea qui hæc non prohibuerunt, Chriſtiani non erant?* Quibus breviter ipſe reſpondit: Vos dicitis, *Quare modò; nec breviùs nec veriùs dicimus, Vel modò*, uti refert epiſt. 29. ad Alyp. qui & ſerm. 5. de diverſ. c. 4. *Nonne*, inquit, *experti ſumus. . . . . quanto periculo noſtro de iſta Baſilica ebrioſitates expulerit Deus? Nonne ſeditione carnalium*

 penè

penè mergebatur nobiſcum navis? Cum Auguſtino penè merguntur hodie zeloſi improbandarum conſuetudinum, pernicioſarumque opinionum impugnatores, ſimili ſeditione carnalium hominum; quemadmodum & penè merſus fuit S. Carolus Borromæus, dum collapſam reſtaurare conatus eſt diſciplinam, ut videre eſt apud Ripamont l. 4. 5. & 6. vitæ ipſius. Glorioſa profectò non eſt Jeſuitis carnalium iſtorum imitatio.

Ad hæc tempora Prophetico ſpiritu reſpexiſſe videtur illuminatiſſimus Doctor S. Joannes Thaulerus *ſerm. 2. in Dom. 3. poſt Trinit.* dum conſuetudinem deplorans plurimorum, etiam Religioſorum, Euchariſtiæ Pœnitentiæque Sacramenta frequentantium abſque vera voluntate emendationis peccatorum ſuorum, *Ipſi* (inquit) *pretioſum Chriſti ſanguinem, acerbiſſimamque paſſionem illius, otioſam ac ſine fructu abire debere putant, ſed errant miſeri atque falluntur. Dicunt autem, In ſacra Religione poſiti ſumus, in ſancta Congregatione & Societate vivimus, & oramus multùm legimuſque. Et ego: Hæc omnia ſine amore & attentione, cum diſtracto corde, tam cæcè & frigidè agitis, ut ſine admiratione nec cogitari quidem poſſit. Sed confitentur: verbis ſcilicet, abſque integra ſeſe ex animo corrigendi voluntate ..... Jam ſi accedat aliquis, ut quantis in periculis degant ..... eos moneat, irrident hominem, dicuntque, Beggardorum (hodie, Janſeniſtarum) iſta ſunt verba. En ipſi novi ſunt ſpiritus (des Novateurs) hic eſt unus ex ſublimibus ſpiritibus (du haut ſens) & hoc illis faciunt, qui eos ad viam veritatis & juſtitiæ revocare nituntur &c,*

AR-

ARTIFICIUM QUINTUM.

Omni calumniarum genere eorum famam proſcindere, qui ſcribunt adverſus Sociorum aliquem.

AB eo tempore quo inter Socios vulgatæ ſunt de mendacio & calumnia propoſitiones 651. & 652. ſuprà pag. 108. productæ, ſignanter iſta, *Nonniſi veniale eſſe peccatum, detrahentis auctoritatem ſibi noxiam falſo elidere crimine*, mirùm quantum propoſitionum iſtarum uſus, atque innocentiſſimos quoſque calumniandi abuſus, apud Socios pleroſque invaluit. Facilè enim *cuique perſuadet amor ſui, injuſtè ſe ab alio peti*, ait clariſſimus vir Paſchalis, epiſt. 15. ad amicum Provincialem, *ſed nulli faciliùs quàm Jeſuitis, quos tantus mentis tumor excæcat, ut in ſcriptis ſuis eam de ſe opinionem haberi jubeant, tantum de Eccleſiæ honore detrahi, quantum de Societatis ſuæ gloria detrahitur. Itaque monſtro ſimile foret, ſi non hanc doctrinam uſu ſæpiſſimè frequentarent... Nemo igitur jam ſtupeat, Jeſuitas calumniari: tutâ enim conſcientiâ calumniari ſe putant. Nam pro qua pollent in ſæculo gratia, hominum juſtitiam non verentur, & pro ea quam conceperunt de doctrina Sociorum ſuorum non minima opinione, adverſus quoque Dei juſtitiam ea ſe in conſcientia tutos arbitrantur.* Ex hoc fonte tot Sociorum mendacia calumniæque profluxerunt. Exempli gratiâ *Briſacerii, tam projecta calumnia viri* (proſequitur Paſchalis) *ut Pariſienſis Archiepiſcopi cenſura fuerit configendus. Hinc illa quoque patris Danjou Jeſuitæ* 8. *Martii* 1651. *in perſonas primarias (apud quas pauperum Picardiæ & Campaniæ ſubſidia deponebantur) horribilis petulantia. Quamvis enim ad illa multùm illæ de ſuo conferrent, tamen palam infandum illud mendacium ex ipſa Cathedra S. Benedicti proferre non eſt veritus, compertiſſimum ſibi eſſe, has pecunias ab illis perſonis interverti, ut eas in Eccleſiæ ac Regni perniciem impenderent. Hâc calumniâ (quæ, ſi quid fidei inveniſſet, uberem illum eleemoſyna-*

rum fontem areſeciſſet) commotus iſtius Eccleſiæ Parochus, Doctor Sorbonicus, in ſuggeſtum poſtridie conſcendit, ac Jeſuitarum mendacia coram omnibus coarguit.

Hinc & illa Craſſeti audacia, quâ tot impoſturis Aurelianenſem Cathedram polluit, ut his commotus Aurelianenſis Epiſcopus, illi tamquam publico ſicophantæ ſacris Concionibus interdixerit 9. Septembris 1656. his verbis :
„ Sacris Concionibus per totam hanc Diœceſim Fratri
„ Joanni Craſſeto Societatis Jeſu Presbytero interdici-
„ mus, & ne quiſquam ejus Concionibus interſit, ſub
„ pœna lethalis inobedientiæ edicimus; quòd prædictus
„ Frater Craſſetus Concionem habuerit mendaciis & ca-
„ lumniis refertam, adverſus præcipuos Aureliæ Sacer-
„ dotes, quibus falsô ac mendaciter affinxit has propo-
„ ſitiones : *Mandata Dei eſſe impoſſibilia; numquam re-*
„ *ſiſti gratiæ interiori; Chriſtum non eſſe mortuum pro om-*
„ *nibus hominibus, atque alias ejuſmodi ab Innocentio X.*
„ *damnatas.*

Ex eodem fonte prodiit atrox calumnia, quâ Joannes Baptiſta François, Jeſuita, per publicas Theſes Theologicas *De Deo & Religione, cum digreſſionibus*, Antverpiæ defenſas, inſinuare auſus fuit, ſeptuaginta quinque florenorum millia è Belgio ad almam urbem à prætenſis Janſeniſtis miſſa fuiſſe ad Hennebellum, ut aulam Romanam corrumperet. Quod cùm & à veritate alienum foret, & Aulæ Romanæ injurium, Romam citatus fuit Jeſuita, qui, diu tergiverſatus, poſt longas tandem itinerum ambages & moras, in urbem appellere compulſus fuit, ut ibi calumniæ ſuæ rationem redderet

Anno 1690. Montibus Hannoniæ Patres Oratorii de Neſtorianiſmo, deque inimicitia adverſus cultum B. Virginis, Jeſuitæ accuſaverunt, pluribuſque de Magiſtratu ibidem perſuaſerunt, Perilluſtrique Capitulo S. Lamberti Leodii perſuadere conati ſunt. Verùm causâ iſtâ ſedulò examinatâ, Patrum Oratorii innocentiam Archiepiſcopus Cameracenſis 3. Octobris ejuſdem anni ſolemni decreto declaravit his verbis : *Character noſter neceſſitate indiſpenſabili nos adſtringit, ut juſtitiam adminiſtre-*

mus

mus iis ad quorum onus nos compulit rumor, qui in publicum ſparſus fuerat, informationes ſumere. Exiſtimamus muneris noſtri eſſe declarare, ut hiſce declaramus, prorſus non apparuiſſe per informationes dictas, Presbyteros Oratorii Montenſis feciſſe aut docuiſſe aliquid, quod rationabilem ſuſpicionem moveat, eos eſſe inimicos cultui D. Virginis, cùm è contra probaverint, magnâ ſolemnitate celebrare ſe ejus feſtivitates, magnitudines illius, & quâ apud Deum valet potentiam prædicare populo, in Officiis ſuis & precibus eam invocare, titulumque ei, tum Matris miſericordiæ ſciente & inſpectante Orbe univerſo, tribuere.

Eodem anno Pater Coëmans Jeſuita, bonam concionum ſuarum partem, per octavam Dedicationis Eccleſiæ, Bruxellis ad Sabulonem, conſumſit in concitando populum adverſus Novatores Neſtorianiſmum inſtaurantes, dicens, *annos eſſe circiter quindecim, cùm hæreſis illa in hiſce regionibus ſuſcitari cœpta eſt per viros graves, & qui pii habentur : Non ita pridem Montibus Hannoniæ manu tortoris flammis traditum eſſe libellum iſtam hæreſim continentem : Eſſe Bruxellis qui eamdem hæreſim tenerent, & per libellos, imò & per Catechiſmos diſſeminarent : Ab ipſis truncari Salutationem Angelicam, detractâ parte ultimâ, Sancta Maria Mater Dei, eò quòd Mariam Dei Matrem eſſe non credunt. Et poſt hæc erit* (inquiebat) *qui dicat nobis, non eſſe tales hæreticos hoc tempore.* Vacante tunc Sede, negotio iſto legitimè examinato per Vicariatum Mechlinienſem, P. Coëmans deprehenſus fuit calumniator, ideóque Vicariatus inſtitit ut à ſuperioribus ſuis pro tam horrendis mendaciis ac calumniis puniretur, cogereturque palinodiam publicè canere; at nihil amplius obtentum, niſi ut Pater cum ſilentio è Diœceſi Mechlinienſi dimitteretur. Exempla alia dabuntur artificio ſequenti.

ARTIFICIUM SEXTUM.

Poſt crudeliſſimè laceratam omni mendaciorum genere virorum integerrimorum famam, ipſoſque palam ſuggillatos velut ſcandaloſos & hæreticos, eò quòd contra Sociorum aliquem quidpiam dixiſſe vel ſcripſiſſe putarentur; eoſdem deinde, abſque ulla prætenſorum errorum retractatione, ſcandalorumve reparatione, orthodoxa fide, pietate, doctrina, moribus inſignes palam declarare, ob id ſolùm quòd ipſi declaraſſent, de laceſſanda ſe Societate non cogitaſſe.

NIhil ſolemnius ad id demonſtrandum afferri poteſt, quàm illa contentio; quæ Jeſuitas inter & Clariſſimum Virum Puteanum S. Niſieri Lugduni Parochum interceſſit. Eam ſic Paſchalis exhibet epiſt. 15. Anno 1649. librum egregium Puteanus è latino in vernaculum ſermonem tranſtulit, cui titulus: *Officia boni Chriſtiani erga propriam Parochiam, adverſus eos qui fideles à Parochiis abſtrahunt.* . . Auctore Capucino. Caverat Puteanus ne quid acerbitatis huic libro admiſceret, neve ullus Religioſus, aut omninò ulla Societas nominatim deſcriberetur. Se tamen hoc libello peti, Jeſuitæ putaverunt. Itaque continuò P. Albius, Puteani, antiqui Paſtoris, in primatia Galliæ Judicis, magna in urbe & auctoritate & honore pollentis, canos ac virtutem nihil reveritus, mordaci illum libello omnibus probris cooperuit, quaſi *vitæ licentiâ ſcandaloſum*; *impietatis ſuſpectum*, *hæreticum*, *excommunicatum*, *ac remediis cauſticis dignum*. Vel ergo Jeſuitæ profeſſi calumniatores erant, vel iſta de bono illo Parocho credebant. Itaque, niſi depoſitis erroribus, ille amicitiâ Jeſuiticâ dignus fieri non poterat. Videamus ergo quid in ipſâ reconciliatione geſtum ſit, cui interfuerunt Lugduni Primores, ſcilicet D. de Ville Vicarius Generalis, Scaron, Margat, Bouvaud, Seve, Aubert, Dervieu Canonici S. Niſieri, du Gué Quæſtorum ærariorum Præſes, Groſtier Præfectus urbicus, de Flechere Præſes & Prætor, Boiſſat, de ſaint Romain & de Bartoli, viri no-

nobiles, Bourgeois, primarius Regis Advocatus.... de Cotton pater & filius, Boniel: qui omnes P. Albii declarationi ſuſcripſerunt. Cùm enim hoc tantùm Puteanus declaraſſet, *libro ſuo Jeſuitas omninò non impeti, generatim ſe de iis locutum, qui fideles à Paraciis avertunt, de laceſſenda Societate numquam ſe cogitaſſe, quæ contra animo ſuo egregiè chara eſſet: iſto verborum faſcino, momento ex apoſtaſia, ex excommunicatione, ex ſcandalis, nullà abſolutione prævia* Puteanus emerſit, ipſumque P. Albius tum his illum verbis ipſiſſimis compellavit: *Vir clariſſime, cùm in ea opinione fuiſſem, Societatem, cui me cooptatum glorior, à te laceſſitam, ad ſcribendum me accinxi, illudque quo uſus ſum defenſionis genus mihi licitum eſſe exiſtimavi; at nunc certiùs explorata tuo in nos animo, huc veni coram omnibus teſtificaturus, nihil jam eſſe cur te non habeam ingenii perſpicaciſſimi, profunda & orthodoxæ eruditionis virum, moribus inculpatum, poſtremò Eccleſiæ tuæ digniſſimum Paſtorem. Hanc profeſſionem libens edo, ea ne honeſtiſſimis, qui hic adſunt, viris excidat, opto & precor.*

Ex iſta P. Albii declaratione tam ſolemni, perſpicuum eſt, quòd Puteanum antea non crediderit hæreticum; ipſi tamen crimen tantum, quod falſum noverat, ideò palam objectaſſe, quòd in ea opinione fuiſſet, Societatem ab ipſo laceſſitam fuiſſe, non ideò tamen ipſum agnoviſſe, mendacio tam pernicioſo, calumniâque tam enormi, ſe deliquiſſe, quippe qui *iſtud defenſionis genus* (mendacium ſcilicet, calumniamque) *ſibi licitum fuiſſe crediderit.*

Hinc Paſchalis loco citato legitimè concludit, quòd *Jeſuiticâ linguâ hæreticum eſſe, idem eſt ac laceſſere Societatem. Lepidam hæreſim, boni Patres! Itaque cùm tot viros Catholicæ Fidei addictiſſimos paſſim in ſcriptis veſtris hæreticos appellatis, hoc demum a vobis ſignificatur, aliqua in re violatam ab ipſis Societatem*, ſeu laceſſitum Sociorum aliquem.

Nec refert, an Sociorum aliquem laceſſierit objecto vero, an objecto falſo crimine, damnabilive dogmate: nam ut Jeſuitæ licitam ſibi putent in adverſarios ſuos

calumniam, neceſſe non eſt, iſtos calumniæ reos eſſe: ſufficit (inquit Wendrockius) ut hoc præ cæcitate putent Jeſuitæ, aut ſaltem ut ſe injuſtè, ſi non falsò ab ipſis accuſari exiſtiment. Hoc verò quis dubitet præ cæco ſui amore, Jeſuitis eſſe perſuaſum? Si quis illos in vera Theologia hoſpites dicat, calumniari exiſtimant, quia ſcientiæ ſe Oracula, Magiſtroſque præſtantiſſimos arbitrantur; ſi quis ſententias ipſorum, morum corruptivas appellet, calumniam ſibi inferri queruntur, quia abſurdiſſimas quaſque Sociorum ſententias pro ſanctis inſtitutis habent. Poſtremò, quamlibet vera agnoſcant eſſe, de quibus accuſantur, tamen hæc à ſe ſine crimine negari, mendaciique crimen in accuſatores ſuos conferri poſſe credunt, eò quòd hæc injuſtè in vulgus ſpargi ſibi perſuadeant, propterea quòd inde minuatur Societatis gloria.

Nec jus illud ab ipſis prætenſum diſſimulant, imò cognitum omnibus volunt. Ecce enim quàm ingenuè Caſuiſtarum Apologiſta pag. 129. *Multi Theologi & Canoniſtæ docent, eum qui criminis, verè quidem a ſe commiſſi, ſed tamen injuſtè inſimulatur, poſſe accuſatorem ſuum mendacii arguere, & impudentiſſimum calumniatorem appellare.* Sic (pergit Wendrockius) Jeſuitis calumnia & mendacium ſimul arma ſuppeditant, & defenſiva quibus ſe tueantur, & offenſiva, quibus ulciſcantur inimicos. Objecta ſibi crimina, quamlibet certa & ſibi cognita, fidentiſſimè negant, calumniæque accuſatores ſuos poſtulant. Deinde ipſos aliis à ſe confictis criminibus, junctis Sociorum viribus onerant, tanto cum conjuratorum eorumdem Sociorum impetu, ut tametſi plurimis primariis viris, ipſis etiam Eccleſiæ Principibus, Sociorum vitia nota ſint & perſpecta, pauci tamen audeant tanto cum corpore, ſuo cum periculo decertare.

Auſi ſunt nihilominùs zeloſiſſimi pariterque generoſiſſimi Pariſienſes Parochi corruptam ipſorum Ethicen palam arguere: verùm ea ipſa de cauſa veritus non eſt Caſuiſtarum Apologiſta feroci ipſos calamo velut *ignorantes, Lupos rapaces, falſos Paſtores, ſchiſmaticos & ha-*

hæreticos ſuggillare, etiamſi mutato poſtea conſilio in reſponſione ad ſcriptum ipſorum, quod Factum vocant, eoſdem veros ac veneratione dignos, pietateque, virtute & ſapientia illuſtres Parochos eſſe Socii falſi ſint, eo dumtaxat fictitio prætextu, quòd Factum iſtud conſideraverint velut partum ipſis ſuppoſitum, non ut ab ipſis profectum.

En ſpecimen inſigne genii Jeſuitici. Montes fumantes ſunt Jeſuitæ, ſi quis eos tetigerit protinùs fumigabunt: tangere caveat Jeſuitas quiſquis experiri non amat Jeſuiticos fumos. Socii ſunt Jeſu, non imitatores manſuetudinis, patientiæ & humilitatis Jeſu. Quippe neſciunt quid ſit eſſe humiles, patientes, manſuetos erga ſuos reprehenſores. Evangelium prædicant, non practicant. De Domino Jeſu ſcriptum eſt: *Cùm malediceretur, non maledicebat; cùm pateretur, non comminabatur.* 1. Petr. 2. *Cùm pateretur, non aperuit os ſuum.* Iſa. 53. de Apoſtolo, vero Jeſu Socio, quia imitatore, *Maledicimur & benedicimus, perſecutionem patimur & ſuſtinemus, blaſphemamur & obſecramur.* 1. Cor. 4. *Cùm Michael Archangelus cum diabolo diſputans altercaretur de Moyſi corpore, non eſt auſus*, vel ipſi diabolo *judicium inferre blaſphemiæ*, ſeu contumeliæ. *Epiſt. Cathol. Jud.* Si quis autem Jeſuiticas pio zelo reprehendit laxitates, protinus blaſphemias iſtas ſeu contumelias audit, *Bajanus, Janſeniſta, Hæreticus, Impius, Scandaloſus, &c.*

Doctrinam RR. PP. Collegii Anglicani Soc. Jeſu S. Sedi zeloſus quidam Theologus denuntiavit. Illico P. Sabran in ipſum ferociter inſurrexit, prorſus mendaciter dicens. *Larva eſt: Baii & Janſenii hæreſes ac errores in omni Theologiæ argumento propugnare, variis libellis ſpargere, Eccleſiæque illos condemnantis oppoſitam impetere doctrinam, unicè menti ejus inſidet.*

In libello cui titulus: *Specimen doctrinæ à Jeſuitis in Seminario Leodienſi traditæ* (ab eodem utique Sabrano Collegaque ipſius P. Henrico Roberto Stephani) Theologus alius ipſos pio zelo modeſtè redarguit de nonnullis corruptelis in doctrina morum & fidei, deque inju-

riis in D. Auguſtinum & Auguſtinianos &c. & verè ſe redarguiſſe demonſtravit, tum in ſpecimine illo, tum in defenſione illius, ſeu reſponſione ad concluſiones Theologicas P. Stephani de 17. Februarii præſentis anni 1702. At pro familiari Jeſuitis mercede plauſtra integra injuriarum mendaciorumque ab iſto P. accepit, in concluſionibus illis, in quibus ipſum abſque ulla prorſus apparentia veritatis, per mendacem recriminationem accuſat de erroribus in Janſenio damnatis, de hæreſi Janſeniana, de dura fronte, de fronte vacua, de impudenti accuſatione, de obcæcatione, de voluntario ſtupore, de ingenii paupertie cum pompa producta, de argumentatione adeò ridicula, ut à Logicis trimeſtribus ſit exſibilanda, de imperitia, de ignorantia, de non intelligentia eorum quæ dicit, citat, carpit, de mala fide, de indocta calumniandi libidine, &c. At ſcriptum eſt Eccli. 34. 4. *A mendace quid verum dicetur?* Prov. 10. 4. *Qui nititur mendaciis, hic paſcit ventos*, Cap. 14. 25. *Profert mendacia verſipellis.* Job. 13. 4. 5. *Fabricatores mendacii, & cultores perverſorum dogmatum, utinam taceretis, ut putaremini eſſe ſapientes.* v. 12. *Memoria veſtra comparabitur cineri, & redigentur in lutum cervices veſtræ.*

Nec alia refutatione dignæ ſunt Jeſuiticæ illæ cantilenæ (ideò Jeſuiticæ, quia Jeſuitis conſuetæ:) Nam ut ſcitè Caſſiodorus l. 1. Epiſt. 27. *Ad injurias illi proſiliunt, qui ſe ſuperatos turpiter erubeſcunt.* Et ut etiam appoſitè Contenſonus l. 5. diſſert. 3. c. 2. qui adverſus juſtos reprehenſores ſuos *diſputationes excitant de animi rancore deſcendentes, ſi ſcribant ſtylo verborum atrocitate ferreo, felle amaro, morſibus ſævo, unguium laceratione violento, non Theologi, ſed maledici nomen merentur: quos qui legunt, alii deteſtatos abjiciunt ſana gravitate, alii ſuaviter hauriunt malevola voluntate, omnes offenduntur urbanitatis honeſtate.* Et maximè offenduntur in Jeſuitis, utpote tam profuſis amatoribus novitatum ſuarum, etiam juſtò laxiorum, ut, ſicut ictério laborantibus ſufflavus ſemper & ubique color occurrit, ſic ipſi quibuſlibet ſibi adverſantibus, quamlibet innocen-
tiſ-

tiſſimis Catholiciſſimiſque, Janſenianam hæreſim, novitates, imperitiam, ignorantiam, malignitatem, odium in Societatem &c. non minùs importunè quàm impertinenter ſemper objiciant.

Ne ſuum quidem probabiliſmum Jeſuitæ patienter ferunt reprehendi, ſed doctrinam quæ eum reprehendit Antonius Terillus Anglo-Leodienſis Jeſuita in præfatione ſui tractatus de Reg. Mor. & poſt ipſum Bartholomæus Fibus in ſua pro conſcient. infirm. Apologia c. 1. §. 6. *dicit aliam matrem non habere quàm hæreſim Janſenianam*; nec alios ferè primos Auctores, niſi quos *conſtat malevolentiſſimo ac amaro nimis animo in Societatem Jeſu ejuſque Auctores affectos fuiſſe*. Nec his contentus Georgius de Rhodes *diſp. 2. de act. hum. q. 2. ſect. 3.* uſque adeò excedit, ut Antiprobabiliſtas elato ſupercilio vocet *novos Reformatores Theologiæ, & Eccleſiæ, vaniſſimos ac imperitiſſimos ſanè homines, non intelligentes communem Theologiæ vocem, cujus ipſi micam nullam habent*. In eoſdem §. 2. totius (ut Contenſoni verbis utar) ſtomachi bilem iratiſſimè effundens, *Janſenianos vocat, turpiſſimè errantes, deſerentes ſemitas judicii ac juſtitiæ, ut ambulent per ſalebras, duce perditiſſimæ famæ homine, damnata per judicium Eccleſiæ.*

Convitia ipſius litterario Orbi expoſuiſſe, refutaſſe eſt. Ea validè & chriſtianè refutat piiſſimus Contenſonus loco citato, Rhodium ſapienter monens, quòd per ea non conſulat ſuo, nec ſuæ Societatis honori: Neque enim Societati honorificum eſt, Socios adeò iniquos eſſe Cenſores eorum, qui ſolidæ pietati vacantes, Chriſtianâ modeſtiâ & charitate mores ſuos componentes, collapſam diſciplinam inſtaurare, fratreſque errantes à diverticulis ad viam revocare ſatagunt, ut ipſos non pudeat tot eos improperiis ea propter onerare, & velut Janſenianâ hæreſi infectos, Schiſmaticos, Eccleſiæ rebelles &c. apud populum depingere. Quid enim hoc aliud eſt, niſi diabolica præſumptio, ſi Auguſtino credimus l. 2. de Bapt. contra Donatiſt. c. 5. veriſſimè dicenti: *Aliter ſapere, quàm res ſe habeat, humana tentatio eſt: nimis autem amando ſententiam ſuam, uſque*

ad præcidendæ Communionis & condemnati ſchiſmatis vel hæreſis ſacrilegium pervenire, diabolica præſumptio eſt. Iſtud verò Jeſuitæ faciunt, dum ex nimio ſententiarum ſuarum amore, iis contradicentes velut damnatos hæreticos & ſchiſmaticos calumnioſè traducunt. Quia dum *imperito zelo* homines innocentiſſimos Catholiciſſimoſque *velut hæreticos inſectantur, hæreſes ipſi faciunt*, ait D. Gregorius l. 9. Regiſtri c. 30. Sententias namque ſuas, quæ certiſſimè de fide non ſunt, pertinaciter volunt eſſe de fide. Atqui *non minùs eſt hæreſis aſſerere aliquid eſſe de fide, quod non eſt de fide, quàm negare aliquid eſſe de fide, quod eſt de fide*, ut rectè Major in 3. diſt. 37. q. 26.

Ecce ergo hæretici & ſchiſmatici ſunt Jeſuitæ, qui pro hæreticis & ſchiſmaticis habent, & pertinaciter habent, qui omnibus Eccleſiæ definitionibus ſubmiſſiſſimi ſunt, ipſiſque Jeſuitis ſubmiſſiores. Trita proinde illa Jeſuitica objectio, *toties Janſeniſmum inſontibus occinens, puerilis eſt* (inquit Contenſon) *undique rimas agit, & è trivio tota ſumpta hæc cantilena, ad invidiam intrepidis divinæ legis defenſoribus conflandam imperitiſſimè & juxta iniquiſſimè inſtituta. Si bonis rationibus Jeſuitæ ex miſera ſuæ cauſæ conditione careant, ad lutulenta & inepta convitia non confugiant; à diſſertationibus ad injurias muliercularum more non veniant, modum habeant & finem faciant dicteriorum, à quibus nonniſi diſceptantium odia & legentium ſcandala derivantur, quæ etiam magis auctoribus nocent, quàm iis in quos furunt & debacchantur. Eam ſaltem modeſtiam, gravitatem, urbanitatem præ ſe ferant, quam in ſcriptionibus ſuis hæretici non omninò feroces vix patiuntur deſiderari.* Si eam in ſe deſiderari paſſus non fuiſſet P. Albius, ad palinodiam compulſus non fuiſſet, ut ſuprà. Nec ad eamdem compulſus Briſacerius Collegii Rothomagenſis Rector, qui cùm Abbatem Alnæum Carolum du Four, *velut temerarium, ſeditioſum, rebellem, hæreſeos fautorem*, propterea laceraſſet, quòd duobus in ſermonibus, exitiales quorumdam ſcriptorum in materia morum Eccleſiaſticæque Hierarchiæ doctrinas generatim coarguiſſet, ſcriptorum-

rumque ſuorum exhibitione laudatus Abbas demonſtraſſet, Jeſuitas à ſe nec nominatos, nec laceſſitos; Briſacerius per ſententiam Illuſtriſſimi D. Archiepiſcopi Rothomagenſis de 26. Januarii 1657. compulſus fuit declarare, prout ſcripto juridico declaravit, ſe habere Abbatem illum pro viro ſpectatæ probitatis, doctrinæque Catholiciſſimæ, & maximè orthodoxæ, prout ex eadem conſtat ſententia. Si ante declarationem iſtam verè talis fuiſſet, qualem ipſum Briſacerius depinxerat, profectò ex ſeditioſo, rebelli & hæreſeos fautore repentè probiſſimus Catholiciſſimuſque, abſque retractatione, reparationeque ulla, non evaſiſſet, nec ad id declaratio de non laceſſitis à ſe Jeſuitis ſuffeciſſet. Sciunt ergò Jeſuitæ falſa eſſe convitia ſua, ſuam proinde Societatem inhonorant, tam enormiter mentiendo, cum immani alienæ famæ præjudicio.

ARTIFICIUM SEPTIMUM.

Similibus mendaciis calumniiſque obrepere Principibus, ut à dignitatibus, Officiis & muniis Eccleſiaſticis & civilibus, nullo ſervato juris ordine, tamquam Janſeniſtæ, Rigoriſtæ vel Novatores, vel de Janſeniſmo &c. ſuſpecti arceantur; quotquot Jeſuiticis Novitatibus vel Laxitatibus adverſantur.

Uberrimam iſtius artificii demonſtrationem exhibet Memoriale, à Romana & Hiſpanica Inquiſitione damnatum, quod Catholico Regi, nomine & juſſu Thyrſi Gonzales Præpoſiti Generalis Societatis anno 1698. obtulit Joannes de Palazol ejuſdem Societatis Sacerdos Profeſſus: tot enim infuſcatum eſt mendaciis & calumniis adverſus Theologos Lovanienſes, ut mendaciorum calumniarumque farraginem jure dixeris: videre eſt hoc in Confutatione illius per Belgas Theologos, ubi mendacia illa & calumniæ per articulos referuntur refelluntúrque. Et in Præfatione quidem ad Præfationem Memorialis, malè de diſſimulato Janſeniſmo Belgas Theologos accuſare Palazolium, illegitimè etiam

à Sede Apoſtolica appellare ad *Junctam* regiam quæ Janſeniſtas detegat, ſic Theologi Belgæ demonſtrant:
„ Adeò irreprehenſibilis eſt doctrina & vita, quam ex-
„ teriùs profitentur illi, qui invidioſo nomine Janſe-
„ niſmi traducuntur in Belgio, ut vel Reverendiſſimus
„ Pater Thyrſus Gonzales Soc. Jeſu Præpoſitus Gene-
„ ralis in eo ipſo Memoriali, in quo illos eo nomine
„ traducit, illuſtre de eis teſtimonium (ingenuè ne-
„ ſcio an incautè) coram Majeſtate ſua Catholica per-
„ hibeat. Exigebat Evangelium, quod ex fructibus
„ arborem cognoſci jubet; exigebat Breve Apoſtolicum
„ Innocentii XII. quod de occultis judicari non ſinit,
„ niſi quatenùs innoteſcunt per actus externos; exige-
„ bat recta ratio & ſana Dialectica, ut quorum doctri-
„ nam & vitam irreprehenſibilem eſſe fateri cogitur ex-
„ teriùs, eos etiam interiùs irreprehenſibiles eſſe agno-
„ ſceret, aut ſaltem de hæreſi & pravitate cordis inter-
„ na non condemnaret: ſed quaſi poſſet omne rationis
„ & Evangelii lumen in mente Regis Catholici extin-
„ guere, ab ipſo Memoriaiis ſui exordio, hoc ſuæ Ma-
„ jeſtati ſophiſmate illudit.

„ Plures olim hæretici, ſub externa caſtigatioris vi-
„ tæ ac doctrinæ profeſſione diſſimularunt hæreſim, i-
„ gitur qui caſtigatiorem hodie vitam ac doctrinam
„ profitentur in Belgio, ſub ea profeſſione diſſimu-
„ lant hæreſim Janſenianam.

„ Quaſi aut caſtigatiorem vitam ac doctrinam exte-
„ riùs profiteri, ſit hæreſim diſſimulare, aut ex eo
„ quòd quidam ſub iſta profeſſione hæreſim olim diſſi-
„ mularunt, rectè inferri poſſit, omnes hæreſim hodie
„ diſſimulare, qui caſtigatiorem vitam ac doctrinam
„ profitentur. Profectò ſi iſtud argumentandi genus
„ ſemel in Eccleſiam admiſſum fuerit, jam nemo pote-
„ rit Janſeniſmi aut hæreſis ſuſpicionem evadere, niſi
„ qui rigidioris vitæ ac doctrinæ palam abjectâ profeſ-
„ ſione liberiùs deinceps loqui ac vivere incipiet. Et
„ quid, quòd jam inde apud Belgas invaluerit, ut ubi
„ primùm quis ſe pietati dare, & cum paucis arctam
„ Evangelii viam ingredi inſtituit, Janſeniſta mox au-

„ diat.

„ diat. Ubi verò liberiùs vivere & ſpatioſas cum multis vias ambulare non erubeſcit, mox eſſe deſinat Janſeniſta, atque ab omni hæreſeos ſuſpicione liberetur. Piè ſcilicet & ſecundùm Evangelii rigorem vivere, hoc demum in Belgio eſt Janſeniſmum diſſimulare.

„ At quomodo Janſeniſmum diſſimulamus, qui, vel ipſo Patre Palazol teſte, omnibus nos Tribunalibus ultrò ſiſtimus? Si Tribunalia & Judices noſtros legitimos fugeremus, poſſet hoc nobis diſſimulandi artificium improperari. Nunc verò cùm fateatur ipſe ad omnia nos Tribunalia confugere, profectò, vel ipſe contra ſe teſtis eſt, quòd malè nos de diſſimulandi artificio accuſet. Jam ſex anni ſunt, cùm ſtamus coram Sede Apoſtolica (ſteterunt annis octo) parati de ea quæ in nobis eſt fide, doctrina & vita omni poſcenti rationem reddere. Accuſat nos Mechlinienſis Archiepiſcopus, qui & alios Belgii Epiſcopos contra nos non ſemel commovit; ex Academia Lovanienſi ſuppetias ferunt, *Steyartius*, *Harnæus*, *Deſirantius*, accuſatores exercitatiſſimi; Mundi Poteſtates propè omnes, Regulares non pauci, ac præcipuè Jeſuitæ in auxilium vocantur. Res tota palam geritur, in facie Eccleſiæ, in facie adverſariorum implacabilium, in facie ipſius Reverendiſſimi Patris Thyrſi Gonzales; cauſa diſcutitur à viris Eminentiſſimis & ſupremis Eccleſiæ Romanæ Inquiſitoribus. Eſt quæſtio graviſſima, in qua eos negligentes eſſe non decet: Agitur enim de detegenda quorumdam hominum diſſimulatione, atque adeò de hæreſi Eccleſiæ & Reipublicæ pernicioſa. Agitur de irreverentia & rebellione adverſus Sedem Apoſtolicam. Et poſt hæc omnia (ſi Memoriali fides) aut nos adeò callidi ſumus, aut Sedes Apoſtolica adeò ſtupida, ut potuerimus jam ultra ſexennium (imò ultra octennium) circumſtantibus tot adverſariis oculatiſſimis, apud Judices perſpicaciſſimos ſenſa noſtra diſſimulare, & ſummo Pontifici illudere.

„ Neque illuſimus tantùm; ſed & *clamorum vi &*

„ *adhærentium potentiâ* (ſi eidem credimus) decreta
„ quædam à SS. Patre noſtro Innocentio XII. extor-
„ ſimus: parum ſcilicèt erat diſſimulationis accuſaſſe
„ nos, niſi & ignaviæ argueretur Summus Pontifex,
„ decretaque ipſius Apoſtolica apud ipſum Regem Ca-
„ tholicum, *tamquam clamorum vi atque adhærentium*
„ *potentiâ* extorta traducerentur. Atque hâc calumniâ
„ veriſimile eſt eos à ſua Majeſtate obtinuiſſe decreta,
„ quibus ſe Brevium Apoſtolicorum vim eliſuros ſpe-
„ raverant.

„ Non quòd decreta Regia decretis Apoſtolicis con-
„ traria ſint, ſed quòd ea ipſi velut contraria interpre-
„ tarentur, iiſdemque abuterentur ad excludendum ab
„ officiis & dignitatibus omnes, quos de Janſeniſmo
„ ſuſpectos habebant, etiamſi excludi non poſſent jux-
„ ta Breve Apoſtolicum, nec eſſe legitimè de Janſeni-
„ ſmo ſuſpecti. Hanc decretorum Regiorum inter-
„ pretationem & abuſum, non ipſa decreta Regia di-
„ cimus decretis Apoſtolicis adverſari. Proindè non
„ Regem Catholicum (ut perſuadere vult P. Palazol)
„ ſed ſiniſtros illos Regiæ mentis Interpretes, tamquam
„ Sedi Apoſtolicæ inobedientes accuſamus.

„ Porrò non abuti nos Brevibus Apoſtolicis apud
„ Principes & Tribunalia, dum ex illis oſtendimus non
„ eſſe ampliùs in Belgio niſi Janſeniſmi phantaſma;
„ quod tantùm in maligna adverſariorum noſtrorum
„ idæa ſervatur, in hac Memorialis Confutatione adeò
„ manifeſtè demonſtrabimus, ut vel ipſo adverſario-
„ rum cerebro phantaſma illud depulſum iri ſpere-
„ mus. At veniamus ad ſcopum præcipuum Memo-
„ rialis.

„ Aſſerit P. Palazol eum eſſe hunc: ut Majeſtas ſua
„ Catholica mandet formari *Junctam* ex Miniſtris ſta-
„ tus, ex Miniſtris qui ſervierunt in Belgio, & ex
„ Theologis Aulæ Matritenſis, quæ præſidente Cardi-
„ nali Archiepiſcopo Toletano, totum Janſeniſmi ne-
„ gotium Janſeniſtarum artibus obſcuratum elucidet.

„ Nimirum duo Brevia Apoſtolica non ſufficiunt Pa-
„ lazolio ad Janſeniſmi negotium explicandum, etiam

„ poſt-

„ poſtquam ſummus Pontifex Innocentius XII. in al-
„ tero ſuo Brevi affirmavit, ſolum Breve primum, non
„ tantùm *aptum eſſe, ubi in ipſo præſcripta adimplean-*
„ *tur, efficax atque opportunum afferre remedium*; ſed
„ etiam adeo clarum, *ut nullâ prorſus explicatione indi-*
„ *geat.*

Porrò *Junctam* illam poſtulare ſe dicit non 1. ut Majeſtas Catholica, Regia Decreta ſua Brevibus Apoſtolicæ Sedis opponat. Nec 2. ut in ea examinentur puncta doctrinæ. Nec 3. ut Majeſtas ſua petat à Sede Apoſtolica declarari quid credendum ſit circa puncta inter Theologos illos controverſa, ſed tantùm ut examinetur quæſtio facti, an damnata Janſeniana Doctrina adhuc defendatur in Belgio, remediumque adhibeatur malis irreparabilibus quæ Janſeniſmus Religioni & ſtatui minatur.

Sed primum non ſubſiſtit: Quia eo ipſo vult ut ſua Majeſtas Decreta ſua Pontificiis opponat Decretis, quo vult eos juxta Decreta Regia tamquam de Janſeniſmo ſuſpectos eſſe, quos tales haberi Decretum ſeu Breve vetat Apoſtolicum.

Non ſubſiſtit etiam ſecundum: Si enim Palazolius non vellet à *Juncta* examinari doctrinam, cur ab ea examinari vult, an Epiſcoporum contra Theologos quoſdam accuſationes vagæ ſint, an non vagæ; cùm hoc diſcerni nequeat, niſi ex Doctrina, ob quam de Janſeniſmo, Rigoriſmo, aut Novitate Theologi illi accuſantur.

Nec tertium ſubſiſtit: Quia ſi ſermo ſit de punctis per S. Sedem definitis, aperta calumnia eſt Theologos Belgas de iis adhuc controvertere, vel novum examen poſtulare. Si autem ſermo ſit de punctis verè adhuc controverſis, ſeu nondum definitis, Rex ipſe Catholicus optat: ut ſuam de iis mentem Sedes Apoſtolica declaret, utpote qui 20. Decembris 1697. *mandaſſe ſe* dicit *ſuo in urbe Legato, ut ſuo nomine Sanctitati ſuæ humillimè ſupplicet, declarare quantocius ut dignetur, quid in punctis in Belgio controverſis ſequi, credere, & profiteri debeant veri Romano Catholici.*

Nec

Nec bene Conſcientiam Regiam turbare voluit poſtulando *Junctam* ad finem adhibendi malis remedium: „ Jam enim malis, quæ timenda erant, remedium attulit ſua Majeſtas, dum Breve Apoſtolicum datum „ 6. Februarii 1694. obſervari mandavit. Siquidem „ hoc, ut in altero ſuo Brevi teſtatur Innocentius XII. „ *aptum eſt malis omnibus* quæ Epiſcopi quoad Janſeniſmum expoſuerant, *efficax atque opportunum remedium afferre*. . . . Si proindè aliud malis remedium, aliamque Epiſcopis auctoritatem (quàm quæ ipſis in eodem Brevi conceditur) poſtulat Palazolius, „ apertè ſe Brevi Apoſtolico opponit.

„ Tandem præfationem ſuam Palazolius concludit „ inſigni hâc in Miniſtros Regis, ipſumque adeò Regem contumeliâ: factionem iſtam habere adhærentes & protectores in omnibus propè Conſiliis Regiis, „ qui auctoritate Regiâ ſacroſanctam Epiſcoporum auctoritatem quotidie conculcent, conſilia ipſorum & „ remedia irrita reddendo. Adeò ſatis illi non erat „ decreta Apoſtolica tamquam *clamorum vi, & adhærentium potentiâ* extorta accuſaſſe, niſi & in faciem „ veluti exprobraret Regi, cui Memoriale offert, quòd „ Regia ſua Conſilia impleat Janſeniſtis, qui ſacram „ Epiſcoporum auctoritatem conculcent. Nemo credo deinceps mirabitur, tam atrocia Palazolium dicere in nos; quando talia audet in Regios Miniſtros, „ Regem, Pontificem. “

Refutatâ calumnioſi Memorialis præfatione, pergunt Theologi Belgæ ad refutandos ſingulos Paragraphos illius; & §. 1. demonſtrant 1. Palazolium, dicendo decreta Apoſtolica à Lovanienſibus extorta fuiſſe *clamorum vi & adhærentium potentiâ*, ſive ut §. 1. dicit *importunis queſtibus, & ſiniſtris informationibus*, in S. Sedem eſſe contumelioſum, ut quæ cedat *clamoribus, potentiæ, queſtibus*, dum ſtare pro veritate deberet: 2. in eo mendaciter obrepere Regi: „ Si enim his moveri „ potuiſſet Petra Apoſtolica, jam dudum viciſſent adverſarii, qui jactant à ſe ſtare (pauculis fortè in Belgio & Gallia exceptis) Orbem totum, omnes Belgii

„ Epi-

„ Epiſcopos, Religioſorum Ordinum in Belgio Pro-„ vinciales ſeptem, Poteſtates ſæculi plurimas, Acade-„ mias celeberrimas: 3. Quid de *ſiniſtris informationi-„ bus mutiunt*, qui non ignorant annos duos, & eò „ ampliùs excipiendis utrimque informationibus datos „ eſſe, priuſquam Breve Apoſtolicum 6. Februarii 1694. „ ad Epiſcopos Belgii mitteretur? Qui ſciunt nihil clàm „ geſtum eſſe, ſed communicata utrimque omnia, ut „ ſi quid ſiniſtræ informationis pars alterutra ſuggere-„ ret, id facilè poſſet à parte adverſa detegi & refuta-„ ri? Qui norunt unum Hennebellum tot adverſario-„ rum agminibus obſeſſum fuiſſe, quorum diligentiam „ & perſpicaciam numquam potuiſſent ſiniſtræ ipſius „ informationes effugere? Et ne effugiſſent toto bien-„ nii illius ſpatio quod Breve Apoſtolicum præceſſit, „ detectæ ſaltem fuiſſent poſt Breve jam editum, dum „ Belgii Epiſcopi novis litteris die 19. Julii 1696. ad „ ſuam Sanctitatem datis, de toto Janſeniſmi negotio, „ eam iterum informarunt.

„ Sed nihil à Sede Apoſtolica retulerunt præter Bre-„ ve alterum datum 24. Novembris ejuſdem anni, quo „ non tantùm non agnoſcit ſummus Pontifex prius „ Breve *ſiniſtris informationibus* obtentum fuiſſe, ſed „ etiam illud confirmat, additque, mala, quæ quoad „ Janſeniſmum expoſuerant Epiſcopi, non aliundè pro-„ cedere, quàm quòd illud, ut par eſt, executioni „ mandatum non fuiſſet. Inde iterum fluxerunt anni „ duo & menſes plures, informationes novas promi-„ ſerat Deſirantius, Epiſcoporum Deputatus, ex urbe „ diſcedens, hæ ut mittantur urget ipſa Sedes Apoſto-„ lica, novos ad informandum terminos uſque & uſ-„ que concedit, ſed nihil ab ipſis (poſt tot annos à di-„ ſceſſu ipſius) prolatum hactenus, quo ſiniſtræ no-„ ſtræ informationes detegantur: moræ tantùm quæſi-„ tæ, quibus impediatur Judicium Sedis Apoſtolicæ, „ quod ut ſibi parum feliciter ceſſiſſe experti ſunt in „ negotio Janſeniſmi, ita non feliciſſimum fore in „ cauſa Rigoriſmi fortè præſagiunt. “

Quartò prorſus evincunt Palazolium falsò etiam & ca-

calumnioſè de irreverentia in Regia Decreta Hennebellum accuſare, ipſumque ſupremum Brabantiæ Senatum, qui Decreta Regia juxta Breve Apoſtolicum intelligunt, falſiſſimam accuſationem veriſſima hac narratione ſic refellunt: „ Omnes ſuas adverſus Janſeniſmum accuſationes & machinationes uno Brevi Apoſtolico ſubverſas eſſe ut viderunt adverſarii, dum iis inſtaurandis nullam ampliùs ſpem ſupereſſe viderunt apud Sedem Apoſtolicam, Hiſpaniam cogitarunt, rem experturi apud Regem Catholicum. Quæ clam Regi pientiſſimo inſuſurrarint, conjicere nolumus. Id certum non minora eos auſos eſſe occultè, quàm apertè audeat in ſuo Memoriali Palazolius: Breve Apoſtolicum *clamorum vi, adhærentium potentiâ, importunis queſtibus, ſiniſtris informationibus* extortum fuiſſe, periclitari Religionem Catholicam in Belgio à Janſeniſtis, conſtare id ex unanimi Epiſcoporum omnium Belgii teſtimonio, conari hos pro viribus Janſeniſmo obſiſtere, ſed impediri à Conſiliis Regiis, quæ Janſeniſtarum Protectoribus & adhærentibus plena ſunt.

„ His & ſimilibus obtinuere Decreta Regia, quibus Janſeniſtæ, & de Janſeniſmo ſuſpecti, eorumque adhærentes & protectores, ab omni officio, dignitate & cathedra excludi jubentur, ſimulque prohibentur Miniſtri Regii Epiſcopos in executione ſuæ Juriſdictionis ſpiritualis impedire.

„ Mox triumphabundi adverſarii, ſic Decreta Regia interpretati ſunt, ac ſi contraria forent Brevi Apoſtolico, iiſque adverſus quoſvis ſibi ſuſpectos, etſi minimè ſuſpectos juxta Breve, abuti cœperunt. Obſtitit interpretationi iſti Hennebellus apud Sedem Apoſtolicam, Decretaque Regia ſic perversè intellecta Brevi Apoſtolico contraria eſſe dixit, verùm nihil magis à mente ipſius alienum, quàm accuſare Decreta iſta, intellecta juxta Breve Apoſtolicum, imò ſic intelligenda eſſe, non uno poſtea Memoriali contendit. Et ſanè, ſi, ut par eſt, intelligantur Decreta Regia, perfectiſſimè ea cum Decretis Apoſtolicis

„ con-

„ conſentiunt; conſpirant utraque ad Fidem conſervandam, ad terminanda diſſidia, ad curandum ut adminiſtretur Juſtitia omnibus. Si quod inter illa diſcrimen prima fronte appareat, id non aliundè oritur, quàm quòd ſummus Pontifex expreſſerit disertè id quod Rex Catholicus tacitè ſuppoſuit. Diverſa autem iſta expreſſio ex diverſis informationibus nata eſt. Summus Pontifex inſtructus in Judicio contradictorio, per informationes coram Sede Apoſtolica prolatas per partis unius accuſationes, & expurgationes alterius, non ſuppoſuit eſſe Janſeniſtas in Belgio, ſed eos qui illo nomine traducebantur, examinari voluit legitimè in Judicio, vetuitque quemquam à muniis excludi, niſi eam pœnam commeruiſſe ſervato juris ordine probatum fuiſſet; Rex verò, non inſtructus niſi ab iis qui Theologorum Belgii accuſatores ſunt, dum audiit Theologos illos eſſe hæreticos notorios, convictos & apertos quinque propoſitionum & aliarum condemnatarum defenſores, eo facto ſuppoſito, ab omnibus eos muniis excludi mandavit; tacitè tamen inſinuans, dum de facto illo non conſtaret legitimè, debere accuſatos ſervato juris ordine convinci, priuſquam poſſent à muniis excludi, itaque plena eſt inter Brevia Apoſtolica & Decreta Regia conſenſio. Hoc ſolùm inter ea diſcrimen eſt, quòd ſuppoſuerit tacitè ſua Majeſtas, quod disertè mandavit ſua Sanctitas.

„ Cùm verò accuſatores manifeſtè Decretis Regiis abuterentur, dicerentque juxta ea non debere, ſervato juris ordine, convinci eos, quos à muniis repellebant, coactus fuit Hennebellus abuſum iſtum & diſcrimen inter mandata Regia & Apoſtolica exhibere, diſcrimen, inquam, quod detegebat accuſatorum calumnias, qui dum non potuerant obrepere Pontifici, ubi præſentes erant accuſati, obrepſere Regi Catholico, ubi neminem qui ipſorum cauſam ageret habebant. Neque verò debitæ Principibus reverentiæ deeſt, qui factas ipſis ad opprimendos Innocentes obreptiones reverenter oſtendit, juxta Ca-

„ roli

„ roli Calvi Imperatoris legem ejuſdem Capitularibus
„ inſertam.

Porrò quàm fundata ſit aſſertio, quæ Regia Decreta cum Brevi Apoſtolico de die 6. Februarii 1694. concordans, illa juxta illud Breve intelligenda dicit, non ſolùm manifeſtum eſt tum ex eo quòd Rex, tamquam Dux Brabantiæ, juraverit ſervaturum ſe primum Articulum *læti Introitus*, qui habet, quòd Rex facturus non ſit, nec paſſurus fieri quovis modo, ullam violentiam habitatoribus Provinciæ, nec paſſurus ut procedatur reſpectu ſubditorum, aliter quàm viâ Juſtitiæ, gubernaturuſque ſit omnes eâdem illâ viâ juſtitiæ, per Judices legitimos in Patria conſtitutos: Tum ex eo quòd dicti Brevis executionem ſua Majeſtas fulcire promiſerit *protectione ſua Regia* per litteras 10. Junii 1697. ad Archiepiſcopum Mechlinienſem & omnes Belgii Epiſcopos datas. Quod & de novo confirmavit per mandata data 20. Decembris: Tum denique ex eo quòd Regis æquitas, & obſervantia erga Apoſtolicam Sedem, dictet, Decreta illa taliter eſſe intelligenda.

His tamen non obſtantibus incredibili audacia ſupremum Brabantiæ Conſilium Palazolius de irreverentia in Regem accuſare non veretur, ex hoc quòd in ſapientiſſimo ſuo ad Sereniſſimum Bavariæ Ducem Conſulto de 13. Aprilis 1696. Decreta Regia juxta Decreta Apoſtolica intelligat, ne iſtis contraria ſint, ſed ipſummet Conſultum iſtud obtrectatoris ſui calumniam ſatis convincit: Nihil quippe eo ſapientius pro juſta mandatorum Regiorum executione, nihil erga Sanctam Sedem Apoſtolicam ejuſque Decreta reverentius, ſed pudor eſt quòd ſit Palazolio crimen, Decreta Regia juxta Decreta Apoſtolica intelligere.

§. 2. Theologi Belgæ demonſtrant falſiſſima eſſe, & viris apprimè Catholicis injurioſiſſima, quæ hoc §. Palazolius aliquibus ex ipſis affingit crimina, ſeditionis, rebellionis & hæreſis, eadem utique, quæ ipſis anno 1697. publicè affinxerat Archiepiſcopus Mechlinienſis, qui ea de cauſa in jus vocatus, etſi iteratis citationibus preſſus ut probaret accuſationem ſuam, cùm in probando

bando deficeret, ſecludi ſe permiſit, actoreque non probante rei abſoluti ſunt.

Eodem §. duas alias calumnias adjicit Palazolius, dictos ſcilicet Theologos libellos famoſos ſcribere in Epiſcopos ſibi non propitios, Breveque S. D. N. Innocentii XII. extollere, non ut Vicarii Chriſti auctoritatem tueantur, ſed ut ſub apparenti Brevis illius favore parti Catholicæ, Regi, Regiiſque Miniſtris ſilentium dolosè imponant.

Sed primum aberrat à vero, neque enim ſcripſerunt, niſi quantum neceſſe fuit, ut ſe & famam ſuam expurgarent ab accuſationibus non juſtis.

Secundum inſignis in Summum Pontificem & Regem calumnia eſt. Cùm hoc ſit apertè dicere, dolum latere in ipſo Brevi Apoſtolico, quem neque Summus Pontifex, neque Rex Catholicus advertat, cúmque Breve Apoſtolicum Theologi illi ſimpliciter, abſque reſtrictione, expoſitione, aut interpretatione admittant, non poſſunt per illud dolosè ſilentium imponere, niſi Breve ipſum doloſum ſit, atque ad imponendum parti Catholicæ, Regi, Regiiſque Miniſtris compoſitum.

§. 3. Demonſtrant Palazolium manifeſtum eſſe calumniatorem, in eo quod ait, Theologos Belgas Conſtitutionibus SS. Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. & Alexandri VII. ſemper pertinaciter obſtitiſſe. Cùm Orbi & Urbi notum ſit neminem in Academia Lovanienſi ad gradus admitti, qui non priùs juret ſe Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. Conſtitutiones recipere, propoſitioneſque iis damnatas damnare; notum etiam quòd in declaratione Eminentiſſimis Cardinalibus S. Romanæ & univerſalis Inquiſitionis Generalibus Inquiſitoribus die 10. Septembris 1700. oblata & coram iiſdem relata die 22. ejuſdem hanc ſolemnem fecerint proteſtationem: *Ut conſtet de eorum obedientia ac reverentia erga S. Sedem, iterum obedienter ac reverenter ſeſe ſubjiciunt Conſtitutionibus & decretis Apoſtolicis SS. Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Innocenti XI. Alexandri VIII. omneſque ac ſingulas propoſitiones in iis damna-*

damnatas, prout eas Apoſtolica Sedes damnat, rejiciunt pariter ac damnant. Secundò pari obedientiâ & veneratione recipiunt decretum Innocentii XII. die 28. Januarii 1694. in formularii negotio editum, uti & Breve die 6. Februarii ejuſdem anni, & alterum die 24. Novembris 1696. ad Epiſcopos Belgii miſſa, quæ ad extinguenda jam pridem excitata inter Theologos diſſidia ſapientiſſimè Sua Sanctitas ſcripſit, & ſingulari curâ obſervari voluit. Tertiò, ſi quando ad jurandum formularium Alexandri VII. eos adigi contingat, jurabunt illud juxta modum & normam Brevibus illis præſcriptam, nimirum ſincerè, abſque ulla diſtinctione, reſtrictione ſeu expoſitione, damnando quinque propoſitiones ex libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba præ ſe ferunt, prout ſenſum illum damnarunt Summi Pontifices, damnatumque haberi voluerunt à Chriſti fidelibus.

Cúmque Innocentii X. Conſtitutio adverſus quinque propoſitiones Janſenii pridie kal. Junii 1653. prodiiſſet, eo ipſo anno kal. Auguſti in ſolemni Univerſitatis Congregatione promulgata, atque omnibus reverenter accepta fuit. „ Cúmque nihilominus æmuli ſpargerent „ Facultatem Lovanienſem, ſpretâ Innocentii X. cenſurâ, quinque damnatas propoſitiones, aut ex iis ſaltem aliquam docere, Facultas ſacra graviter indignata, Typis mandavit, ediditque *Declarationem*, in qua „ palam profitetur 1. rumorem illum omninò falſum ac „ calumnioſum eſſe. 2. De illis quinque propoſitionibus ſe controverſiam nullam moviſſe, aut ab aliis „ motæ interveniſſe. 3. Se nec cenſuræ ferendæ obſtitiſſe, nec contradixiſſe jam latæ. 4. Se eamdem „ cenſuram reverenter ſuſcepiſſe, propoſitioneſque „ per eam proſcriptas cenſuiſſe habendas pro damnatis, „ nec earum ullam quemquam docere aut docuiſſe.

„ Atque hujus ſuæ declarationis exemplar authenticum tranſmiſit ad ſummum Pontificem, paratam etjam ſe exhibens, neminem ad gradus admittere, qui „ non religioſam Conſtitutioni illi obſervantiam juraret: „ at ſufficere cenſuit Innocentius X. ea quæ jam ſacra „ Facultas præſtiterat, nec juramentum ultrò etiam oblatum exegit.

„ An-

„ Anno 1656. 17. kal. Novembris prodiit Conſtitu-
„ tio Alexandri VII. quam & mox Academia Lova-
„ nienſis amplexa eſt. Cùm verò nec tunc ceſſarent
„ quidam Facultatem Theologicam accuſare, coacta
„ hæc iterum fuit ſuum coram Alexandro VII. de ejus
„ & Innocentii X. Conſtitutionibus ſenſum profiteri
„ litteris 20. Martii 1660. datis in hæc verba: *Nemo*
„ *ullum prædictorum articulorum in ſcholis noſtris tueri,*
„ *aut eorum condemnationi obſtrepere præſumit. Conſti-*
„ *tutionum Apoſtolicarum inconcuſſa viget, vigebitque*
„ *reverentia & obſervantia, in cujus uberiorem teſtifica-*
„ *tionem pauculis menſibus poſt emanatam Bullam Inno-*
„ *centii X. eidem litteras deſtinavimus, in quibus ultrò*
„ *inter cetera ſub beneplacito ejuſdem obtulimus, neminem*
„ *admittere ad Gradus Academicos, niſi priùs religio-*
„ *ſam obſervantiam prædictæ Conſtitutionis promittat, ac*
„ *juret obedientiam. Quod ipſum etiam denuò cum ea-*
„ *dem animi ſubmiſſione Sanctitati ſuæ quoad Bullam*
„ *ſuam ſuper eadem materia ſubſequenter emanatam*
„ *offerimus.*

„ Hiſce litteris ſic reſpondit Alexander VII. eodem
„ anno die 7. Auguſti: *Litteras veſtras die 20. Martii*
„ *datas accepimus, & in eo ſanè quòd quinque propoſitio-*
„ *nes illæ, tam in Conſtitutione felicis record. Innocentii X.*
„ *Prædeceſſoris noſtri, quàm in alia noſtra poſtea damna-*
„ *tas tantoperè deteſtemini, ut neminem admittere ad*
„ *Gradus Academicos velitis, niſi priùs religioſam obſer-*
„ *vantiam prædictarum Conſtitutionum promittat ac ju-*
„ *ret; zelum veſtrum unicè commendamus.*

„ Summo plauſu hoc Breve Apoſtolicum receptum
„ fuit à Facultate Theologica, quæ mox decrevit, ut
„ gradum deinceps aliquem ſuſcepturis præſcriberetur
„ hæc formula, *Jurabis te quinque Articulos per Con-*
„ *ſtitutiones SS. Pontificum Innocentii X. & Alexandri*
„ *VII. damnatos damnare, iiſdemque Conſtitutionibus re-*
„ *ligioſam obſervantiam præſtare*, de quo certiorem mox
„ reddidit Alexandrum VII. Hoc juramentum in ho-
„ diernum uſque diem viget, præſtitumque eſt à Bel-
„ gis Theologis, quos Palazolius accuſat.

„ Ex his Orbis Chriſtianus intelliget per calumniam „ nobis affingi. 1. Quòd contradicamus SS. Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii „ X. vel Alexandri VII. Conſtitutionibus. 2. Quòd „ quinque propoſitiones condemnatas aut ex illis aliquam defendamus. 3. Quòd ſincera non ſit noſtra „ erga Brevia ſanctiſſimi D. N. Innocentii XII. ſubmiſſio.

„ Simul conſtabit omnibus, Janſeniſtas non eſſe in „ Academia Lovanienſi, aut Belgio Catholico, ſed fingi eos tantùm in eorum cerebro, quorum intereſt „ tale phantaſma in mundo fovere.

„ At mentimur (ait Palazolius §. 7.) dùm obedientiam erga Decreta Apoſtolica proteſtamur, dumque „ juramus nos quinque propoſitiones damnare, dum „ denique exteriùs doctrinam S. Auguſtini, & vitam „ auſteram profitemur. Iſta namque eſt artificioſa illa „ diſſimulatio noſtra. R. Audax & impudens accuſatio: „ vel enim ſigno aliquo externo prodimus nos mentiri, „ vel non prodimus? Si id ſigno aliquo externo prodamus, poteſt ſignum iſtud deprehendi ac proferri. „ Jam autem ſexennio & amplius ſtamus coram Sede „ Apoſtolicâ, provocamus, rogamus, obteſtamur, tum „ P. Palazol, tum Reverendiſſimum P. Thyrſum Gonzales, totamque adeò Societatem & Accuſatores noſtros omnes, ut coram Tribunali Apoſtolico ſignum „ aliquod proferant, quo mendacia noſtra detegant ac „ probent: hactenus non protulere ullum, protuliſſent „ tamen, ſi quo umquam ſigno externo noſtra mendacia prodidiſſemus. Sequitur ergò numquam nos „ ſigno aliquo externo ea prodidiſſe. Porrò ſi numquam ſigno aliquo externo ea prodiderimus; quæro „ à Palazolio unde ea ipſi innotuerint? Teſtatur enim „ nuperum Breve Apoſtolicum, interna, quæ nullo actu externo produntur, ſoli Deo cordium ſcrutatori „ innoteſcere, nec exiſtimo eum id ſibi privilegii arrogare. Si ea ipſi non innotuerint, quâ tandem impudentiâ ea accuſat; & ſic accuſat, ut dicat, ponere „ nos *mendacium ſpem noſtram*, & gloriari quòd *mendacio*

„ *dacio protecti ſumus?* Judicet Orbis, an hoc potiùs „ non quadret in eos, qui tanto jam tempore clamant „ eſſe in Belgio Janſeniſtas, Rigoriſtas & Novatores, „ & dum ad id probandum coguntur coram Sede A„ poſtolica, in probatione deficiunt, & ne unum qui„ dem in Belgio eſſe, in hunc uſque diem oſtendere „ potuerunt.

„ Inſtat tamen Palazolius §. 4. quomodo præſumi „ poteſt, quòd judicium & teſtimonium concors tot „ venerabilium Epiſcoporum, qui junctim de Janſeniſ„ mo alicujus deponunt, ſit vaga, levis & confuſa ac„ cuſatio?

„ *R.* Quàm falli hac in re poſſint Epiſcopi Belgii (qui „ quinque ſolummodo numerantur, in Provincia Me„ chlinienſi, & cum Namurcenſi ſenarium numerum „ non excedunt) ex iis quæ in urbe geſta ſunt didicit „ Majeſtas ſua Catholica. Concors erat omnium Bel„ gii Epiſcoporum (quibus & Vicarius Apoſtolicus „ Sylvæducenſis ſe junxerat) teſtimonium, Theologos „ Belgas, quos accuſabant, eſſe Janſeniſtas, aut ſaltem „ de Janſeniſmo ſuſpectos. Eximium P. Deſirantium „ ex Ord. S. Aug. Doctorem Theologum, qui id no„ mine ipſorum teſtaretur, in urbem deputarunt, i„ dem teſtati ſunt plures Academici Lovanienſes, Theo„ logorum illorum æmuli. Acceſſit his teſtimonium „ Provincialium ſeptem è variis in Belgio Religioſis Or„ dinibus. Et tamen re diligentiſſimè diſcuſſâ, adeò „ non judicavit Sedes Apoſtolica, teſtimonia iſthæc o„ mnia ſufficere, ut Theologi illi, qui accuſabantur, „ haberentur Janſeniſtæ, aut de Janſeniſmo ſuſpecti, „ ut è contrà ipſis Epiſcopis injunxerit, *ne ullâ ratione* „ *quemquam vagâ iſtâ accuſatione & invidioſo nomine* „ *traduci aut nuncupari ſinerent, niſi priùs ſuſpectum eſſe* „ *legitimè conſtiterit, aliquam ex quinque propoſitionibus* „ *docuiſſe aut tenuiſſe.*

„ Si adverſus hoc Sedis Apoſtolicæ Decretum clamet „ Palazolius, præſumi non poſſe, judicium & teſtimo„ nium concors tot venerabilium Epiſcoporum, eſſe „ accuſationem *vagam, levem, confuſam:* nos eo De-

„ creto nixi intrepidè aſſerimus talem eſſe, niſi probe-
„ tur legitimè, Theologos illos ſuſpectos eſſe, quòd
„ aliquam è quinque propoſitionibus doceant vel te-
„ neant.

„ Si quærat (uti quærit) ubi ad ſecuritatem con-
„ ſcientiæ Regiæ inveniri poſſint accuſationes non va-
„ gæ, ſi vagæ ſint iſtæ? Dicimus eas haberi poſſe, non
„ ſolùm apud Belgii Epiſcopos, ſed etiam apud quoſ-
„ vis alios, qui probaverint legitimè, eſſe quoſdam de
„ doctrina quinque propoſitionum ſuſpectos: ſed dum
„ hoc non probatur legitimè, dicimus eas nuſquam
„ poſſe juxta Breve Apoſtolicum inveniri.

Et hoc eſt quod adeò juſtitiæ & æquitati conſonum cenſuit Conventus generalis Cleri Gallicani anno 1700. in Palatio Regio San-germano congregatus, ut declaraverit ſe *tolerare nolle importunos & malevolos homines* (Palazolio ſimiles) *qui viris bonis doctiſque & Eccleſiaſticæ rei ſtudioſis vagam & invidioſam Janſeniſmi accuſationem inferunt, eo quoque nomine, quòd morum corruptelas acriter inſectentur. Cùm nos pro candore & æquitate Epiſcopalis Ordinis neminem pro ſuſpecto habituri ſimus, niſi eum, qui aut Conſtitutionibus Apoſtolicis detrahat, aut aliquam ex damnatis propoſitionibus tueatur, tuerique legitimè conſtet* juxta Breve Innocentii XII. Sequitur enim *quod etiam ab anteceſſoribus noſtris ſæpè ſancitum, & Regiâ auctoritate firmatum, & ab optimo maximoque Pontifice Innocentio XII. applaudente totâ Eccleſiâ, conſtitutum eſt.*

„ Si rurſus dicat fieri moraliter non poſſe, ut quis
„ per decreta Regia excludatur ob accuſationes vagas,
„ dum non excludetur niſi ob accuſationes fundatas in
„ concordi Epiſcoporum Belgii teſtimonio. Iterum
„ reſpondemus, toties id fieri, quoties legitimè non
„ conſtat eum qui excluditur, aliquam è quinque pro-
„ poſitionibus docuiſſe aut tenuiſſe. Cujus oppoſitum
„ dum Palazolius probare nititur ex decretis Regiis,
„ decreta Regia cum decretis Apoſtolicis, & Regem
„ Catholicum cum Summo Pontifice committit. Quia
„ eos vult juxta decreta Regia de Janſeniſmo ſuſpectos
„ habe-

„ haberi, quos de eo ſuſpectos haberi vetat Breve A-
„ poſtolicum.

Ex his Theologi Belgæ §. 5. certiſſimè demonſtrant, nullos in Belgio Catholico eſſe Janſeniſtas: „ Siquidem
„ nullâ ratione quiſquam invidioſo nomine Janſeniſmi
„ traduci aut nuncupari poteſt, niſi priùs ſuſpectum
„ eſſe legitimè conſtiterit, aliquam ex quinque propo-
„ ſitionibus docuiſſe aut tenuiſſe: atqui hoc de nullo in
„ Belgio Theologo conſtat legitimè, imò verò legiti-
„ mè conſtat neminem illic eſſe, qui aliquam ex iſtis
„ propoſitionibus doceat aut teneat; cùm nemo illic ſit
„ qui illas non ejuravit jam pridem, aut certè illas eju-
„ rare non ſit paratiſſimus. Ergo nullus eſt in Belgio
„ Theologus qui invidioſo nomine Janſeniſmi tradu-
„ ci aut nuncupari poſſit, multò minùs qui ſit Janſe-
„ niſta.

„ Ad hoc argumentum reſpondeat Palazol, ſi poſſit:
„ aſſumptum, ſunt verba ipſâ Sedis Apoſtolicæ; ſub-
„ ſumptum notorium eſt ex dictis; conſequentia adeo
„ manifeſta ut nec ipſe eam negaverit. "

Objicit ipſe 1. Multi in Belgio de Regiis adverſus Janſeniſtas Decretis lachrimabiliter queruntur. Ergo ſunt in Belgio Catholico Janſeniſtæ.

„ *R.* Nullos eſſe qui de iis queruntur, quaſi in ſe
„ injuſta ſint, ex hypotheſi quòd ſint in Belgio Janſe-
„ niſtæ, ut falsò æmuli perſuaſerunt Regiæ Majeſtati,
„ ſed totam querelam eſſe de eo quòd per falſiſſimum
„ prætextum illum, calumnioſiſſimaſque Jeſuitarum
„ informationes extorta fuerint, ſicut & de eo quòd mul-
„ ti iis contra Breve Apoſtolicum adverſus Innocentes
„ abutantur " v. g. adverſus Doctorem admodum excellentem Hennebellum, qui licèt à ſanctâ Sede, Facultate Theologica, & tota Univerſitate Lovanienſi (per actam datam 7. & 8. Maii 1694) præclara habeat teſtimonia, quæ fidem ipſius ab omni ſuſpicione non ſolùm omninò liberam reddunt, ſed & merita ipſius magnopere extollunt, de eoque Excellentiſſimus D. Dux de Medina-cæli Regius in urbe legatus ad Sereniſſimum Bavariæ Ducem 28. Novembris 1693. ipſiſſimis hiſce

terminis ſcripſerit: „ Sereniſſime Domine, jam jam ex „ mandato Congregationis ſancti Officii per D. Cardi„ nalem Aguirium commonitus ſum, ut informem E. „ V.C. nihil eſſe ex parte Congregationis, quod im„ pediat, quominus Doctori Hennebel poſſit conferri „ quodcumque munus aut lectio quæcumque Univerſi„ tatis Lovanienſis: id ipſum etiam ſignificatum eſt In„ ternuntio Bruxellenſi per litteras ipſi ſcriptas. Com„ munico id E. V. Celſitudini, ut unà cum eodem In„ ternuntio non ferat, ut ea in re obſtaculum ullum „ ponatur Doctori illi, de quo debeo hoc teſtimonium „ perhibere E. V. C. quòd ipſum hîc invenerim valdè „ circumſpectum & prudentem, ac dignum cujus mul„ ta ratio habeatur, & quem E. V. C. ſua protectione „ dignetur. " Ideóque ſua Celſitudo Electoralis, munus Cenſoris Regii (tunc vacans) ipſi contuliſſet. Falſis nihilominùs ſuis apud Regem informationibus per D. Archiepiſcopum Mechlinienſem Jeſuitæ à Rege extorſerunt mandatum datum 10. Junii 1694. quo Doctor tam inſignis, eo tempore quo tamquam Univerſitatis Lovanienſis deputatus, tam utiliter laborabat Romæ ad pacem inter Theologos Belgii componendam, tamquam de Janſeniſmo ſuſpectus abſque ullo juris ordine cum ignominia excludebatur à Facultate ſtrictiore Theologica, collatoque ſibi Cenſoris munere privabatur.

Objicit 2. Sunt in Belgio, qui reformatum vellent Sedis Apoſtolicæ de quinque propoſitionibus judicium.

„ *R.* Iſtam eſſe manifeſtam calumniam, ad quam „ confutandam alio inſtrumento opus non eſt, quam „ illo ipſo Memoriali anni 1696. ad quod provocat Pa„ lazolius. Siquidem illic §. 2. apertiſſimè dicitur, „ quòd qui de Janſeniſmó accuſantur, *conſtanter rejiciant quinque propoſitiones, in eo ſenſu in quo eas ſummi Pontifices condemnarunt, hoc eſt in ſenſu obvio; quódque eas condemnent in Auctoribus quibuſcumque, ubi eo ſenſu inveniuntur: additur id eos præſtitiſſe ſemper, tam poſitivè ac publicè, ut numquam calumnia craſſior fuerit, quàm quâ errores iſtos tueri accuſantur.*

Ob-

Objicit 3. Coloniæ anno *1696.* reimpreſſa ſunt Baii opera, cum præludio, in quo Pontifices in condemnandis Baii & Janſenii propoſitionibus erraſſe dicuntur.

„ R. Nihil hæc ad Theologos Belgas, qui omnes „ profitentur palàm, ſe propoſitiones à SS. Pontifici„ bus condemnatas condemnare. Quare ſi illic dican„ tur Pontifices omnes in condemnandis illis propoſi„ tionibus erraſſe, vel hinc conſtat novam iſtam im„ preſſionem ipſis imputari non poſſe. "

Objicit 4. in libro, cui titulus: *Bibliotheca Hiſpana vetus* tom. 1. l. 6. c. XI. defenditur hæc S. Prudentii Trecenſis in Gallia Epiſcopi ſententia, tamquam verè Catholica, & Hincmari Cenſurâ indigna: *Sanguinem Chriſti pro omnibus fuſum credentibus, non verò pro his qui numquam crediderunt, nec hodiè credunt, nec umquam credituri ſunt.* Quæ cùm ſit quinta inter Janſenianas, eam non defenderet ſcriptor aliquis Catholicus. Igitur defenſio ipſius adſcribi non poteſt Nicolao Antonio, Bibliothecæ illius Auctori, filio Eccleſiæ Catholiciſſimo; multo minus Cardinali Aguirio, cujus mandato & expenſis Bibliotheca iſta poſthuma Romæ a.1696. impreſſa eſt. Igitur propoſitionis iſtius defenſionem inſeruit Janſeniſta aliquis, ad conciliandam ipſi ſub nomine Cardinalis Aguirii & Nicolai Antonii auctoritatem.

„ R. 1. Nihil etiam hoc ad Theologos Belgas. 2. De„ induſtria Palazolium tam inſulsè ratiocinari, ut D. „ Nicolaum Antonium, ac præcipuè Eminentiſſimum „ Aguirium, non auſus apertè, per occultas ambages „ faceret, ſi poſſet, Janſeniſtas. Nam etſi in antecedente „ dicat. . . . defenſionem illius propoſitionis ipſis ad„ ſcribi non poſſe, infert tamen indè conſequens tam „ apertè falſum, ut nemo dubitare poſſit, quin ejus „ oppoſitum ſit verum: atque ita ex oppoſito conſe„ quentis inferat oppoſitum antecedentis. Quis enim „ credat Janſeniſtam aliquem Romæ, neſciente Cardi„ nali Aguirio, Bibliothecæ illi defenſionem iſtius pro„ poſitionis inſeruiſſe aut inſerere potuiſſe? Si autem

„ Janſeniſta aliquis eam non inſeruerit, adſcribi ſanè ea
„ debet D. Nicolao Antonio Bibliothecæ Auctori, &
„ Cardinali Aguirio, qui editionem Bibliothecæ cura-
„ vit, & ut habetur in monitis ad Lectorem pag. 38. n.8.
„ *Editionem, ut accuratiſſima & correctiſſima eſſet, com-*
„ *miſit Bibliothecario & Convictori ſuo D. Emmanueli*
„ *Marti, natione Hiſpano, & patriâ Valentino, ſatis no-*
„ *to Romæ ob ſingularem eruditionem græcam & latinam,*
„ *qui ingenti curâ & pertinaci labore duo hæc volumina*
„ *Bibliothecæ veteris fideliſſimè edenda & corrigenda cu-*
„ *ravit, ac propterea ad marginem quibuſdam locis ad-*
„ *jecit notulas aliquot opportunas ejuſdem Cardinalis no-*
„ *mine*, ipſe verò D. Emmanuel pag. 36. præcedenti
„ declarationem hanc facit: *In hujus Operis editione, id*
„ *præſertim nobis obſervandum propoſuimus, ne ſcilicet*
„ *concepta auctoris verba vel in re minima mutaremus,*
„ *exceptis iis, quæ ex ſcriptorum ſive incuria, ſive igno-*
„ *rantia, ſolæca evaſerant, ac frequenti ſtribiligine af-*
„ *flata. Id enim in prole poſthuma neceſſarium apprimè*
„ *exiſtimo, ne illatam ei a manu obſtetrice fraudem ſu-*
„ *ſpicentur, aut dolo malo depexam atque fucatam.*" Dili-
gentiſſimè ergò cavit ne quid per fraudem dolosè inſe-
reretur, nec adulterina inſertio latuiſſe potuiſſet Agui-
rium: maximè cùm Bibliothecæ iſtius exemplar, ipſa
auctoris manu deſcriptum, quale ex Hiſpania miſſum
fuerat, apud ſuam Eminentiam adhuc extaret, indé-
que certò oſtendi poſſet, adulterina manu ſuppoſitum
non fuiſſe, quòd pro defenſione S. Prudentii Tricaſ-
ſini ſcripſit Nicolaus Antonius. De quo interroga-
tus Aguirius, palàm haud dubiè confeſſurus fuiſſet,
dictæ propoſitionis defenſionem ſuo ſcitu & conſen-
ſu, imò & mandato editam fuiſſe. Quæ cùm non
ignoraverit Palazolius, non ignoravit ergo ſe D. Nico-
laum Antonium, ipſumque Aguirium Janſeniſmi inſi-
mulare, dum illius defenſionis auctorem Janſeniſmi
condemnavit.

„ Imò cum ipſis S. Prudentium, alioſque ejuſdem ſæ-
„ culi viros Sanctiſſimos, utique S. Remigium cum tota
„ Eccleſia Lugdunenſi, & Eccleſiæ Concilia, Valentinum,
„ Lin-

„ Lingonenſe, aliaque Janſeniſmi condemnat. Siqui-
„ dem hi omnes ſententiam S. Prudentii confirmarunt,
„ nec tamen quintam Janſenianam tradiderunt, uti
„ nec S. Proſper, qui in reſponſ. ad capitul. 9. Gallorum dixit, *Poſſe Salvatorem dici pro his tantùm crucifixum, quibus mors ipſius profuit*; manifeſtum eſt enim tum S. Prudentium tum S. Proſperum tantùm loqui de morte & ſanguine Chriſti quoàd efficaciam: adeóque à damnato quintæ propoſitionis ſenſu longè abeſſe.

Objicit 5. Quòd adhuc ſint Janſeniſtæ in Belgio, apertum eſt ex libris qui quotidie eduntur, & Theſibus quæ ſæpè propugnantur, cum quinque propoſitionibus condemnatis tam Lovanii quàm alibi.

„ At impudens calumnia eſt, tales libros aut Theſes
„ propugnari in Univerſitate Lovanienſi, vel alibi ab
„ iis quorum cauſam egit Hennebellus in urbe, nec unum exemplum proferre poteſt Palazolius; uti nec potuit Deſirantius, qui vel ad unum proferendum ſæpiùs in urbe ab Hennebello provocatus, obmuteſcens dare coactus fuit victas manus.

At (inquit) Aguirius in libro quem inſcripſit, *Defenſio Cathedræ Petri*, varias Lovanienſium propoſitiones de Janſeniſmo accuſat.

At audiat Palazolius Aguirium ſe retractantem, poſtquam in urbe vidit qua ſinceritate Hennebellus Lovanienſium ſenſum expoſuit: videns namque alio ab ipſis ſenſu accipi accuſatas à ſe propoſitiones, quàm antè putaverat, hoc de ipſis reddidit teſtimonium 4. Januarii 1699. *Cùm Dogmata illa Janſeniana Theologi Lovanienſes, jam diu per ſuum deputatum pluribus ſcriptis Sedi Apoſtolicæ exhibitis, in eodem ſenſu obvio ſeſe damnare declaraverint, ac palam ſe in hac materia communem apud Thomiſtas doctrinam ſequi profiteantur, de his nolim intelligi quæ tum in hoc opere (Th. S. Anſelmi) tum in ſequenti Defenſione Cathedræ S. P. contra Janſenianos, ſi qui ſint, habentur. . . . Et ideò nullum ipſorum de Janſeniſmo ſuſpectum eſſe velim, & propria manu ſubſcripſi, teſte oculato Magiſtro Franciſco Joſepho Fernandez Congregationis Benedictinæ Hiſpaniarum Magiſtro definitore*

Generali, olim Abbate Regii Monaſterii S. Æmiliani de Cuculla. Romæ die 4. menſis Januarii anni 1699. ſignatum Joſephus Cardinalis de Aguire, & ſigillatum ſigillo ipſius, & infrà. De Mandato Eminentiſſimi Domini mei Joſeph M. de Peregrinis Secretarius.

Objicit denique damnatas ab Alexandro VIII. propoſitiones 31. ſicut & propoſitiones per Belgium diſſeminatas.

Verùm nemo eſt in Belgio qui priores poſt condemnationem defendat, nec Palazolius facilè oſtendet fuiſſe qui illas ante condemnationem defenderint in Belgio.

Auctores libelli propoſitionum per Belgium diſſeminatarum ſcriptis publicis tam efficaciter confutarunt Huyghenius, Obſtratius, aliique inter accuſatos præcipui, ut ad eorum reſponſiones nemo aliquid hactenus reponere auſus fuerit, & quamvis inter eas aliquæ ſint quæ cenſuram merentur, illæ tamen Lovanienſium non ſunt, nec Belgii Theologorum, ſed ex libellis anonymis, hæreticis vel extraneis, ad conflandam Lovanienſibus invidiam collectæ; nec ad Lovanienſes pertinent propoſitiones quas Palazolius citat ex *nova editione operum Baii*, ex *Adumbrata Eccleſiæ Romanæ defenſione*, ex *Ultima voce zelatricis Innocentiæ.*

§. 6. Palazolius à Janſeniſtis tranſit ad Rigoriſtas & Novatores. Sed felicior non eſt in probando Theologorum Lovanienſium Rigoriſmo vel Novatiſmo quàm Janſeniſmo.

„ Ad eum probandum argumenta adfert potiſſimùm
„ duo. Primò teneri in Belgio à Rigoriſtis omnes fe-
„ rè propoſitiones 31. ab Alexandro VIII. condemna-
„ tas, ejuſque Decretum repudiari. Secundò teneri
„ ibidem varias alias propoſitiones eo Decreto non com-
„ prehenſas, quas doceri dicit à Doctore Huyghens in
„ *Methodo remittendi & retinendi peccata*, ab Ægidio Ga-
„ brielis in *Morali Chriſtiana & diabolica*, à Doctore Arnaldo in lib. *De frequenti Communione.* Quos tres tractatus Romæ damnatos aſſerit.

Sed primum omninò falſum eſt & calumnioſum: falſum quoque quòd Alexandri VIII. decretum ab ipſis re-

repudietur. Falſum tertiò quòd variæ propoſitiones, quas præter damnatas ab Alexandro VIII. profert, contineantur in *Methodo*, & lib. *De frequenti Communione*. Quartò falſum quòd eædem in Belgio doceantur ab iis quos Rigoriſtas vocat. Falſum quintò quòd *Methodus remittendi & retinendi peccata*, & liber *De frequenti Communione* Romæ damnati ſint. Nec minùs falſa & calumnioſa, quæ in fine §. 6. inſinuare videtur, eſſe in Belgio, qui B. Virgini hoſce denegent titulos, *Mater miſericordiæ*, *Refugium peccatorum*, *Mediatrix noſtra*, *&c.*

Cùm igitur nonniſi calumnias adferat ad probandum eſſe in Belgio Rigoriſtas & Novatores, ab hujus ſuſpicione Theologi Belgæ abſolvendi ſunt, nulloſque eſſe, non ſolùm probatur iſto negativo, ſed & certiſſimo argumento poſitivo ſequenti. Quemadmodum juxta Breve Apoſtolicum nemo dici poteſt Janſeniſta, vel ſuſpectus de Janſeniſmo, niſi qui tenet aliquam propoſitionem ex quinque Janſenianis à Sede Apoſtolica damnatis; ita nec dici Rigoriſta vel Novator, aut de Rigoriſmo vel de Novitate ſuſpectus, niſi qui tenet rigorem aliquem, vel novitatem condemnatam à Sede Apoſtolica: atqui nemo eſt in Belgio qui rigorem aliquem vel novitatem à Sede Apoſtolica condemnatam teneat, nec ullam adverſarii condemnatam novitatem vel rigorem deſignare poſſunt, quam & quem Theologi Belgæ non condemnent. Ergo nemo eſt in Belgio qui dici poſſit Rigoriſta aut Novator, vel de Rigoriſmo aut Novitate ſuſpectus.

§. 7. & 8. Plurima alia Palazolii mendacia, calumnias, impoſturas Theologi Belgæ tanta cum evidentia refellunt, ut rubore ſuffundi oporteret Palazolium, quòd tot mendaciis Regiæ Majeſtati, nomine & juſſu Generalis ſui imponere auſus fuerit, Theologoſque innocentiſſimos tam injuſtè diffamare, quaſi non ſcriptum ſit, *Maledici Regnum Dei non poſſidebunt*. Sed quid dicam, infami ſuo Memoriali palam oſtendit, Sociorum genium eſſe mendaciis & impoſturis non parcere, dum agitur de intereſſe, tuendaque doctrina Sociorum, ita

ut in ſeipſis fateri debeant impletum iſtud, *Poſuimus mendacium ſpem noſtram, & mendacio protecti ſumus.* Iſa. 28.

ARTIFICIUM OCTAVUM.

Præcipuis Theologis, per doloſas vagaſque ipſorum apud Principes accuſationes, calumnioſaſque ſuas informationes, à lectionibus aliiſque Univerſitatum muniis excluſis, procurare ut ſibi devoti, abſque comparatione minùs idonei, ad ea promoveantur, ut per eos in Univerſitatibus dominantes, ſuas in iis paulatim novitates laxitateſque introducant.

PLuribus omiſſis, tria id demonſtrabunt exempla. Primum accidit Burdigalæ, ubi cùm Jeſuitæ omnia moviſſent ad extorquendam condemnationem litterarum Provincialium, Wendrockianarumque in eas notarum, velut Janſenianam hæreſim continentium, re ad Univerſitatem per ampliſſimum Senatum Burdigalenſem remiſsâ, poſt maturum examen, Univerſitas anno 1660. declaravit, *nullam in iis hæreſim à ſe repertam fuiſſe.* Cúmque unus ex præcipuis Doctoribus iſtius Univerſitatis, qui damnationi reſtiterant, fuiſſet celebris toto Orbe ſcriptor Joannes Baptiſta Gonet Ord. Prædicat. ſolitis artibus ſuis apud Regem Chriſtianiſſimum Jeſuitæ effecerunt, ut tamquam Janſeniſta inauditus Cathedrâ ſpoliaretur Theologicâ (quam ſumma cum laude eruditioneque hactenus moderatus fuerat) prout in ſuis adverſus Wendrockium ſcriptis Honoratus Fabri Jeſuita gloriatur.

Secundum & ſolemniſſimum accidit in celebri olim Univerſitate Duacenſi, in qua, quia plures erant Philoſophiæ Theologiæque Profeſſores, ideò Jeſuitis inviſi, quia Moliniſticis novitatibus Jeſuiticiſque laxitatibus adverſi. Propterea eos dolis malis, fraudibus, fallaciis, perfidiis, impoſturis, mendaciis, ſimulationibus (quæ videri poſſunt in libello, cui titulus: *Recapitu-*

tulation des faits de la fourberie de Douay) circumvenientes, quaſi non ſcriptum ſit, *Non ſunt facienda mala ut eveniant bona*, ſub prætextu detegendi ſecretam mentem ipſorum, quam Janſenianam ſeu hæreticam exiſtimabant, leges omnes humanæ ſocietatis & civilis honeſtatis violaverunt, reique facti ſunt vitiorum omnium, quæ Tullius enarrat l. 3. de officiis, *Omnes aliud agentes, aliud ſimulantes* (prout notum eſt ipſos feciſſe) *perfidi, improbi, malitioſi ſunt. Nullum igitur factum eorum poteſt utile eſſe, cùm ſit tot vitiis inquinatum .... Hoc autem celandi genus quale ſit & cujus hominis, quis non videt?* (Videant verè efformatam effigiem ſuam Jeſuitæ.) *Certè non aperti, non ſimplicis eſt, non ingenui, non juſti, non viri boni; verſuti potiùs, obſcuri, aſtuti, fallacis, malitioſi, callidi, veteratoris, vafri* (Jeſuitam melius depingere non potuiſſet, niſi fortè loco *veteratoris*, *novatorem* ſubſtituendo) *hæc tot & alia plura nonne inutile eſt vitiorum ſubire nomina?* non ſolùm inutile, ſed & noxium valdè, prout experti ſunt quatuor ex Profeſſoribus ſuprà memoratis, quorum non ſolùm à lectione Philoſophica Theologicaque excluſionem, ſed & exilium Jeſuitæ ab æquiſſimo Rege Chriſtianiſſimo fraudibus, dolis & falſis informationibus ipſorum pariter circumvento extorſerunt, quaſi omnes Moralis Chriſtianæ notiones & regulas non ſubvertat Ethica Jeſuitica, quæ horrenda iſta permittit.

Tertium, nec minùs ſolemne exemplùm hodie conſpicimus in florentiſſima Univerſitate Lovanienſi, cujus Theologos præcipuos, Jeſuiticis machinationibus, mendaciis & calumniis videmus excluſos à muniis officiiſque præcipuis Univerſitatis, in eorumque locum ineptos, vel certè incomparabiliter minùs idoneos promoveri, tanto cum præjudicio boni communis, ut ferè jam pereat tam florens Univerſitas.

Quòd autem Jeſuiticæ machinationes, impoſturæ & calumniæ omnia mala iſta cauſent, conſtat ex dictis artificio præcedenti, ſignanter ex damnato ipſorum Memoriali, & Mandato Regis ſubſecuto, quo præcipui Doctores iſtius Univerſitatis à præcipuis muniis ipſius ex-

excluduntur velut Janſeniſtæ, Rigoriſtæ & Novatores, tametſi ibidem perſpicuè demonſtrata ſit ipſorum innocentia, prorſuſque evanida eſſe argumenta quibus Jeſuitæ utuntur ad ſuadendum contrarium. Ibidem quoque exhibita declaratio innocentiæ præſtantiſſimi Doctoris Hennebelli, per Congregationem S. Officii, quâ liber declaratur ab omni ſuſpicione: ipſe tamen unus eſt ex illis quos Rex Catholicus, à Jeſuitis circumventus exclusit, collatoque ſibi per S. C. S. E. Bavarienſem Cenſoris librorum munere privavit, nullo ſervato juris ordine. Quod profectò Rex Catholiciſſimus, Sedique Apoſtolicæ obedientiſſimus non feciſſet, niſi Jeſuiticis dolis & machinationibus circumventus: cùm revera ſit contra Breve Innocentii XII. quo vetat *quemquam ſub prætextu (Janſeniſmi) repelli ab officiis, muniis, beneficiis, gradibus ac concionibus habendis vel aliâ quácumque functione eccleſiaſticâ, niſi ſervato juris ordine, eam pœnam, quæ viris alioquin Catholicis graviſſima eſt, commeruiſſe probatum fuerit.* Fateantur Jeſuitæ nihil juſtius Apoſtolico illo decreto: injuſtè ergo, per ſibi totaliter devotum Archiepiſcopum Mechlinienſem, Catholicam Majeſtatem commoverunt, ut nullo ſervato juris ordine munere jam obtento privaret celebrem illum Doctorem.

Nec tamen Breve iſtud Apoſtolicum Jeſuitæ benè reſtringunt, dum prætendunt, intelligendum eſſe de muniis, officiis, &c. jam obtentis, non de iiſdem nondum obtentis, ut nominatim prætendit Palazolius in infami Memoriali ſæpè nominato. „ Cùm ex ipſo Brevi Apoſtolico conſtet prorſus illud intelligendum eſſe „ etiam de officiis nondum obtentis, uti probant Theologi Belgæ in *Confutatione* ejuſdem *Memorialis*, primò quia id probat vox illa *repelli*, quâ ſua Sanctitas „ utitur: repelli enim propriè non dicitur qui exuitur „ officio jam obtento, ſed qui ab officio obtinendo arcetur: deinde idem ſignificat ſua Sanctitas manifeſtiùs, dum vetat quemquam repelli *à gradibus*: cùm „ enim impoſſibile ſit gradu jam obtento quemquam „ ſpoliari, ſequitur Breve Apoſtolicum de gradibus, „ adeò-

„ adeóque & de aliis muniis obtinendis intelligi de-
„ bere.

„ Accedit quòd cùm eamdem illam cavillationem in
„ ſchola Lovanienſi jactare non deſineret Doctor Stey-
„ aert, jam pridem ſilere ex urbe juſſus ſit, & Breve
„ Apoſtolicum tam de officiis & beneficiis obtinendis
„ quàm de obtentis intelligere. Si de hoc dubitet Pa-
„ lazolius, Doctorem Steyaert interroget, non poterit
„ hic factum Belgio notiſſimum negare.

„ Quid, quòd ipſum jus canonicum & civile, ac ſi-
„ mul utriuſque fori conſtans praxis, ſic jubeant Bre-
„ ve Apoſtolicum intelligi? Agitur enim in Brevi de
„ iis, qui ab officiis vel beneficiis repelluntur *prætextu*
„ *Janſeniſmi*, prætextus autem Jānſeniſmi *titulus in-*
„ *famans eſt.*

„ Jam verò expeditum eſt apud Jūriſperitos omnes
„ titulum infamantem, dum allegatur, probari debe-
„ re, non tantùm dum illius prætextu ſpoliatur quis
„ officiis jam obtentis, ſed etiam dum repellitur ab
„ obtinendis.

„ Poſtremò ſic Breve Apoſtolicum nuper intellexit
„ ſanctius Catholicæ ſuæ Majeſtatis Conſilium in Belgio:
„ cùm enim neſcio quibus prætextibus Doctor Martin
„ & æmuli quidam conarentur aliquos ſibi non devotos
„ à gradu Doctorali in Academia Lovanienſi impedire,
„ hanc ſententiam tulit ſapientiſſimum Conſilium: *Viſo*
„ *hoc libello & Epiſtolâ Archiepiſcopi die 7. hujus menſis*
„ *datâ, Majeſtas ſua declarat, materiam dogmaticam,*
„ *de qua hic mentio, ad cognitionem hujus Conſilii non*
„ *pertinere, mandat ſupplicanti, aliiſque omnibus quorum*
„ *intereſt, conformare ſe decreto Suæ Sanctitatis dato 6.*
„ *Februarii 1694. & Mandatis ſuæ Majeſtatis ſuper eo*
„ *ſecutis 20. Decembris 1697. declaratque gradum docto-*
„ *ralem, quem prætendunt Licentiati Verſchuren &*
„ *Claes, non impediturum quominus privari poſſint præro-*
„ *gativis jurium, quas gradus doctoralis illis tribuet, ſi*
„ *ita decernatur per ſuam Sanctitatem, vel alios, qui-*
„ *bus materiæ dogmaticæ cognitio competit juxta dictum*
„ *Breve, & ſuæ Majeſtatis Decretum. Actum Bruxellis*
„ 14.

„ 14. *Februarii* 1699. Quo decreto non tantùm man-
„ dat Conſilium ſanctius, ut mandata regia intelligan-
„ tur juxta mandata apoſtolica, ſed ipſum etiam utra-
„ que ſic interpretatur, ut nemo poſſit (juxta illa) à
„ gradibus (adeóque nec ab aliis officiis, beneficiis vel
„ muniis) nondum obtentis prætextu Janſeniſmi, vel
„ alio ſimili repelli, *niſi ſervato juris ordine, eam pœnam,*
„ *quæ viris alioquin Catholicis graviſſima eſt, commeruiſ-*
„ *ſe probatum fuerit.*

„ In foro quidem externo cogi non poſſunt officio-
„ rum aut beneficiorum collatores ad allegandum titu-
„ lum, ob quem hos, illoſve repellunt. At in foro con-
„ ſcientiæ debet ſuſpicio prudens eſſe & benè fundata,
„ ut licitè quis propter eam repellatur, non dari autem
„ talem in Belgio certiſſimum eſt ex ſupra dictis. Equi-
dem vetat Sedes Apoſtolica quemquam haberi Janſeni-
ſtam, *niſi priùs ſuſpectum eſſe legitimè conſtiterit, aliquam ex quinque propoſitionibus docuiſſe aut tenuiſſe.* Hactenus
verò legitimè non conſtitit quempiam in Belgio aliquam
ex iſtis propoſitionibus docuiſſe aut tenuiſſe. Et ideò
non eſt in Belgio philoſophandum de Janſeniſtis perinde
ut de Calviniſtis. „ 1. Quia conſtat in Belgio Calviniſtas
„ eſſe, non conſtat eſſe Janſeniſtas, imò conſtat non eſſe.
„ 2. Hactenus viri Catholici & innocentes notâ Calvi-
„ niſmi paſſim in Belgio aſperſi non fuerunt, ſaltem aper-
„ tè; fuerunt autem ſic paſſim aſperſi notâ Janſeniſmi.
„ 3. Poſſent Epiſcopi judicium aliquod de Calviniſmo
„ proferre: hîc verò toties rogati nullum proferre potue-
„ runt; alioquin ſi conſtaret æquè paſſim in Belgio ab E-
„ piſcopis de Calviniſmo inſimulari Orthodoxos quoſque
„ Theologos, ac inſimulantur de Janſeniſmo, non ma-
„ gis tunc pro fundanda ſuſpicione Calviniſmi ſufficeret
„ ipſorum teſtimonium, quàm nunc ſufficiat pro fundan-
„ da ſuſpicione Janſeniſmi. Quemadmodum enim nunc
„ pro fundata ſuſpicione Janſeniſmi Sedes Apoſtolica ab
„ ipſis exigit, ut legitimè conſtet eum quem accuſant
„ ſuſpectum eſſe, aliquam è quinque propoſitionibus
„ condemnatis docuiſſe aut tenuiſſe; ita tunc pro funda-
„ ta ſuſpicione Calviniſmi ab ipſis exigeretur, ut legitimè

„ conſtaret, eum ſuſpectum eſſe, docere aut tenere „ hæreſim aliquam Calvini, quod niſi præſtarent, te„ ſtimonium ipſorum nonniſi pro accuſatione vaga ac„ ciperetur.

ARTIFICIUM NONUM.

Epiſcoporum Seminaria, Secularium Collegia, Univerſitatum jura &c dolis malis invadere, ut Sociorum doctrina in Diœceſibus tradatur, recipiatur & dominetur.

IN Imagine primi ſæculi Societatis ingenua iſta Sociorum confeſſio legitur pag. 852. *Habemur multis ambitioſum genus hominum Jeſuitæ, intolerabili excellentiæ appetitu, hinc affectare Principum Aulas, omnium jura invadere, doctrinam nobis omnem & ſapientiam arrogare, quaſi nobiſcum nata ſit, nobiſcum moritura:* Quod ipſis adeò perſuaſum eſt, ut ſeipſos eodem in libro vocent *ſanctæ munimenta doctrinæ, novos Apoſtolos, Orbis Magiſtros, Angelos illuminatos & illuminantes, Nationum omnium Doctores.* Audiri etiam meretur Jacobus Kellerus Jeſuita Germanus in libro, cui titulus: *Cavea turturi &c. c.* 16. § 2. Ut enim oſtendat nihil eſſe Jeſuitis comparabile in ſcientia & libris, ſic loquitur: *Gravina Claritatem deſiderat. Nihil profectò purius, & elegantius Societatis ſtylo eſt; omnis verborum ornatus, rerum copiā, & ſententiarum dignitas, in Societatis eruditionem commigravit.*

Methodum arguit. Quaſi quiſquam illis par in Doctrinæ vel Naturæ ordine accuratè ſervando exiſteret. Quàm preſsè, & ex Peripatheticorum nervis concludunt? Quàm tersè, & in veſtigio pedi inhærent? Numquam illi tergum impreſſioni obvertunt, vel latebram circumſpiciunt; aliorum autem ſeu fronti, ſeu tergo, quàm ardui imminent? Quis non vel eminus conſpectos Adverſarius, ut turbinem folia, refugit? Quis ſecularium vel Clericorum in lubrico, non ſe doctrina Societatis protegit? Quis vel Regularium ejuſdem docendi, vel agendi methodum non æmulatur?

tur? Quod Societati licet, nemo non ſibi permiſſum & ſacrum exiſtimat.

Et paulò antè: *Notiſſimum eſt, Societatis Auctores in majori ubique Gentium precio florere, quàm Gravina velit, ac jubeat. Quis non malit iſtorum voluminibus Bibliothecam ſuam inſtruere? Quis abundantius Lectori ſatisfacit? Quis ita funditus difficultates exhaurit, ac varietate, amplitudine, & robore argumentorum ſtringit, delectat, exſaturat? Tot illi gemmas, & luciдиſſima priſcorum monilia coacervant, Sanctorumque Doctorum graviſſima teſtimonia conſtipant, ut qui unum de Societate Volumen legerit, jam reliquos univerſos de eodem argumento Doctores, admirabili compendio ſe perlegiſſe exiſtimet, atque exultet.*

Ecce quomodo ſeſe omnibus præferunt Jeſuitæ! ecce quanta in ipſis arrogantia, oculorumque extollentia! Vitium iſtud Sociorum vidit curareque conatus fuit S. Franciſcus de Borgia, ſed in dies auctum, non elevatum eſt malum; ſoli ſuis in oculis ſunt ſapientes, ceteri vel ignorantes vel errantes, niſi Societatis ſequantur doctrinam. Ideo ſoli (ſi ſuperis placeret) Theologiam publicè profiterentur, uti ſoli eam publicè profiteri affectarunt Maſſiliæ, Ambiani &c. Ideóque Regiis litteris, quibus ipſis publica Maſſiliæ Schola Theologica conceditur, inſeri curarunt hanc clauſulam, *Qu'ils auroient ſeuls la faculté d'enſeigner publiquement la Theologie;* Ideò etiam ſi qui alii placita Jeſuitica non ſequentes, à populo magnificentur, ipſos Jeſuitæ perſequuntur.

Quas enim ab ipſis perſecutiones non ſuſtinuerunt & adhuc ſuſtinent Oratorii Patres in Gallia? Jeſuiticas adverſus ipſos injuſtitias liber cui titulus, *Le Philoſophiſme des Jeſuites de Marſeille*, deſcribit pag. 46. 47. 48. 49. 50. Et quæ ipſis cauſa Oratorios perſequendi? Non alia niſi invida Zelotypia. Viderunt Oratorios ſtrenuè in vinea Domini laborantes; viderunt iſta de cauſa nomen ipſorum in populo clareſcere, ob fructus uberrimos quos proferebat inſignis pietas, ſana doctrina, magnaque dexteritas ipſorum in animabus dirigendis. Iſta er-

ergo invidiæ cauſa fuit *Solipſorum Monarchiam* (de qua videri poteſt Inchofer Jeſuita) extruere ſatagentibus, ſuæque Societatis gloriæ tantum decedere arbitrantibus, quantum alienæ accedit.

Iſtam etiam ob cauſam Galli Jeſuitæ per Regis Confeſſarios nihil non moliuntur ad impediendum ne Epiſcoporum Seminaria, Oratoriorum Præfecturæ credantur, & ut ipſis credita eripiantur, uti revera Oratoriis ereptum, Miſſionis Patribus (de quibus ad libitum diſponunt) conſignari fecerunt Seminarium Catalaunenſe, quod Illuſtriſſimus D. Felix Vialardus Catalaunenſium Epiſcopus, Oratoriis conſignarat, prout videre eſt in libro relato pag. 69.

Anno etiam 1688. ipſis ſurripere, ſibique uſurpare tentarunt Cathedram Theologicam ab Oratoriis Veſuntione poſſeſſam: volupe erit videre rem iſtam eodem lib. pag. 9. ſic enarratam. „ Jeſuitæ docent Philoſophiam Dolæ, & Patres Oratorii Theologiam Veſuntione. Ex quo Dola ſupremo ſenatu caret, haud multum floret, atque illic Jeſuitæ res ſuas parum promovent. Quocirca è re & honore Societatis eſſe judicarunt expellere Cathedrâ Theologica Veſuntinâ Patres Oratorii, eorumque locum occupare. In promptu erat accuſatio de Janſeniſmo, quâ nihil præſtantius ad detrudendos alios, detruſisque ſuccedendum. Itaque ad Regem expoſtulationes perferuntur. Rex Archi-epiſcopum Pariſinum monet. Archi-epiſcopus tunc forte ſubiratus Patri de la Chaiſe, rem Præpoſito generali Oratorii detegit. Hic paratam habebat inquiſitionem autenticam, perſcriptam juſſu Archi-epiſcopi Veſuntini, cui ſuboluerat Jeſuitarum conſilium. Sic Regi factum eſt ſatis. . . Atque ita Jeſuitæ nil niſi ruborem ex eo tentamine reportarunt. Pater autem de la Chaiſe ſe expedivit, inquiens, ſe fuiſſe nimis credulum, non futurum deinceps.

Ab annis multis Collegium Maſſiliæ poſſidebant Oratorii Patres, in eoque juventutem publica cum ædificatione ſatisfactioneque inſtruebant, Theologiam tamen

non

non docebant, quam ut prælegerent, fundum ad id ſufficientem pia Domina offerebat. Solius Epiſcopi conſenſus deſiderabatur. Sed cùm ad Epiſcopatum Maſſilienſem, ſecretis artibus Patris de la Chaiſe, nominatus eſſet Abbas Lucenſis, per ipſum Jeſuitæ effecerunt, ut excluſis Oratorii Patribus (qui Theologiam abſque Civitatis gravamine docuiſſent) à Rege mendaciis & dolis Jeſuiticis circumvento, ad Theologiam Juventuti ad ſtatum Eccleſiaſticum deſtinatæ prælegendam ſoli Jeſuitæ admitterentur, Maſſilienſiſque Civitas, nongentarum librarum annuâ penſione pro Regentium ſuſtentatione gravaretur. Videri poteſt liber ſuprà memoratus à pag. 22. ad 71. ubi impoſturæ, injuſtitiæ, doli mali & mendacia eum in finem à Jeſuitis adhibita deſcribuntur.

In eodem libro videri poteſt effectus peſſimus quem habuit fraudulentus in Cathedram illam Theologicam Jeſuitarum ingreſſus. Statim namque à ſuo in eam ingreſſu (qui fuit anno 1689.) Pater Beon Philoſophiſmum (ab Alexandro VIII. damnatum) Maſſiliæ docuit, tanto cum ſcandalo, ut à nominato Epiſcopo Maſſilienſi (licèt Jeſuitis addicto) juſſus fuerit eum retractare, quod tamen ſincerè non fecit, ſed ſimulatè, prout oſtenditur ibid. part. 2. pag. 87. & ſeqq.

Anno 1691. apud eumdem Chriſtianiſſimum Regem ſolitis artibus inſtantiam magnam Jeſuitæ fecerunt, ut RR. PP. Prædicatoribus adimeretur, ſibique ſolis concederetur facultas Ambiani Theologiam publicè profitendi. Verùm auditis RR. PP. Prædicatoribus, cognitaque poſſeſſione ipſorum à quatuor omninò ſæculis, in fumum abiit injuſta Jeſuitarum prætenſio, quæ & toti Diœceſi damnoſa fuiſſet, ob peſtilentem doctrinam quam ibi Jeſuitæ tradunt, uti videre eſt in facto Curatorum Ambianenſium adverſus Jeſuitas de 17. Julii 1658.

Anno 1696. Jeſuitæ auſi ſunt Sereniſſimum Principem Epiſcopumque Leodienſem mendaciis ſuis calumniiſque ſeducere, Leodienſeque Seminarium ſcandaloſè invadere, ab eoque exturbare innocentiſſimos Profeſſores è Clero Seculari, legitimos ab initio fundationis Se-

mi-

minarii Poſſeſſores, qui ſumma cum ædificatione, ingentique totius Leodienſis Diœceſis fructu in eo ſtudioſam Juventutem muniis Paſtoralibus deſtinatam inſtruebant, quam Jeſuitæ novitiis corruptiſque opinamentis ſuis protinus infecerunt, quorum nonnulla anno 1700. generalis Cleri Gallicani Gonventus graviſſimâ cenſurâ notavit, præſertim ſanguinarium illud dogma, quo vel ipſis Sacerdotibus, Religioſiſque pugionem tradunt, quo rerum ſuarum aggreſſorem injuſtum licitè trucident.

Nec ipſarum Univerſitatum juribus Jeſuitæ parcunt, qui aliena Seminaria Collegiaque invadunt, quin & adverſus earum jura prætenſiones ſuas extendunt, prætextu privilegiorum numquam in Gallia & Belgio uſu receptorum, quæ à nonnullis Prædeceſſoribus tuis habere ſe dicunt, ut in ordine ad gradus recipiendos *Curſuum, quos in Jeſuiticis Collegiis ſtudentes confecerint, ratio habeatur non minùs, ſed pariformiter & abſque ulla penitus differentia, quàm ſi in Univerſitatibus præfatis ſtuduiſſent.*, conferendi quoque iiſdem ſtudentibus ſuis Bacchalaureorum, Licentiatorum ac Doctorum gradus, ad quos Univerſitatum Rectores gratis eos admittere recuſarent, uti videre eſt in Imagine primi ſæculi Societ. pag. 438. & in Faſtis Academicis ſtudii Generalis Lovanienſis pag. 372. ubi legitur quòd die 4. Julii 1566. privilegium iſtud prætenderint exhibuerintque, verùm à Facultate rejecti fuerint. Sed & anno 1618. eamdem prætenſionem renovarunt coram Sereniſſimo Archiduce Alberto, quemadmodum & annis 1622. 1623. 1624. & 1625. in Curia Matritenſi: nihil tamen obtinere quiverunt, uti videre eſt in iiſdem Faſtis pag. 390. ſicut neque Pariſiis, ubi etiam Univerſitatis jura anno 1618. invadere conati ſunt, licèt irrito conatu: quia ipſis viriliter tam Theologiæ quàm Artium Facultas ſeſe oppoſuit.

Nec ad aliud Jeſuitas collimare videmus, niſi ut Univerſitates omnes ſubruant, in quibus dominatum non obtinent, Doctoreſque Univerſitatum habeant ſibi ad nutum obſequentes, per quos in Univerſitatibus ipſi dominentur, novitiamque doctrinam ſuam in iis celebrem effi-

efficiant. Quod dum obtinere nequeunt ob reſiſtentiam Univerſitatum, eas ſubvertere moliuntur, uti de facto Duacenſem fraudulenter penè ſubverterunt, Lovanienſemque olim tam florentem iiſdem artibus, fraudibus, impoſturis evertere adnituntur, ineptos homines in Cathedras intrudendo, aptiſſimos verò, præcipuique meriti Doctores ab iis excludendo, non ſine ingenti Chriſtianæ doctrinæ totiuſque proinde Eccleſiæ præjudicio. Quod an tolerabile ſit, Sanctitas tua judicabit.

ARTIFICIUM DECIMUM.

Uno impetu adverſus opponentes ſeſe Novitatibus ipſorum certatim inſurgere.

HOc eſt quod Jeſuitæ fecerunt adverſus celebrem Doctorem Arnaldum, eò quòd in aureo ſuo *De frequenti Communione* libro, oppoſuiſſet ſe laxiori P. Seſmaiſons Socii ſui doctrinæ; adverſus Huyghenium quoque Lovanienſem Doctorem, uti Doctor Hennebellus demonſtrat in VII. Theſi ſua Hiſtorico-Theologica §. 1. ſed & in ſua ad Illuſtriſſimum D. Archiepiſcopum ſuum epiſtola Curiones Rothomagenſes oſtendunt, quomodo in Confratres ſuos Pariſienſes certatim Jeſuitæ inſurrexerint, velut in homines *factioſos*, velut in *publicas peſtes*, velut in *Lupos rapaces*, velut in *Eccleſiæ & ſtatus hoſtes*, velut in *hereticos remediis cauſticis dignos*, non alia de cauſa, niſi quòd peſtilenti Sociorum doctrinæ ſeſe viriliter oppoſuiſſent: verùm hac de re plura poſteà.

A R-

ARTIFICIUM UNDECIMUM.

Sanam & ortodoxam eorumdem doctrinam verbis æquivocis fallacibuſque invidioſè proponere, ut ab ea populum avertentes in ſuas pertrahant novitates.

ARtificium iſtud tantò magis flagitioſum videtur, quantò magis divinæ adverſatur veritati, bonoque virorum integerrimorum nomini. Et quid magis contrarium rationi, bonæ fidei, æquitati, humanæque ſocietati, quàm mendaciis, æquivocationibus, ſophiſmatibus, fallacibuſque allegationibus calumniari innocentes, Theologoſque ortodoxæ fidei, probatæque virtutis? Iſti ſunt de quibus Eccli. 37. 23. ſcriptum videtur: *Qui ſophiſticè loquitur, odibilis eſt, in omni re defraudabitur; non eſt illi data à Domino gratia, omni enim ſapientia defraudatus eſt:* an iſtud verò non faciant Jeſuitæ, videamus quid facta ipſorum loquantur.

Ab eo tempore quo opinionem de data omnibus gratia Moliniſtice ſufficiente Societas fecit ſuam (ideóque eam doctrinam Societatis vocat modernus Generalis ipſius Thyrſus Gonzales in ſuis diſputat. Theolog. Cardinalis etiam Pallavicinus in Hiſtor. Concil. Trid. *l.* 8. *c.* 13. eamdem vocat ſui Ordinis opinionem) gratiæ per ſe efficacis ad ſingulos pietatis actus neceſſitati adeò implacabile bellum indixerunt Socii, ut eam velut Calvinianam inceſſanter perſequantur. Et quia potentiores non habent molliorum dogmatum ſuorum Moralium oppugnatores, quàm iſtius neceſſitatis poſt S. Auguſtinum & S. Thomam defenſores, ipſos velut Calviniſtas traducere non ceſſant, exemplo Patrum ſuorum, qui in Congregatione de Auxiliis invidioſo titulo iſto Thomiſtarum auctoritatem elevare adniſi ſunt. Et quibus (amabo) ſtrophis ad id imperitis vel ſemidoctis perſuadendum utuntur? Dolis malis, fraudibus, ſophiſmatibus, æquivocationibus à ſe tantopere adamatis.

Videre eſt hoc frequenter in libris & libellis ipſorum, præſertim in libro Stephani de Champs, quem à quinqua-

quaginta annis edidit ſub titulo, *Secretum Janſeniſmi*, & anno 1688. novis typis edi curavit, ſub titulo, *Traditio Eccleſiæ* &c. ipſe eſt enim, quem velut Theologorum ſuorum Gigantem elegit Gallicana Societas. Gigas ergò ille ep. 7. ad Sereniſſimum principem Theologum de Conti, hæc petulanter deblaterat: „ Poſt examinatum quantâ potui diligentiâ S. Auguſtinum, & „ quidem poſt lectum de correpț. & grat. librum plusquam ſexagies trium menſium ſpatio, in animum induxi meum. . . . . . quòd ad ſtatum naturæ corruptæ attinet, illum longè magis favere Calviniſtis, quàm Thomiſtis. Cui Sereniſſimus princeps Epiſt. IX. repoſuit: *Non ſufficit S. Auguſtinum in ſuſpicionem vocare, placet etiam D. Thomam in ſcenam producere.* Hiſce non contentus in ſua illa crambe recocta quam veræ oppoſuit *traditioni Eccleſiæ Romanæ*, Doctoris Germain (quâ nonniſi pura SS. Auguſtini & Thomæ de gratiæ per ſe efficacis ad ſingulos actus pios neceſſitate, gratuitaque electorum prædeſtinatione doctrina exhibetur) Auguſtiniani iſtius Doctoris librum depingit velut *novum attentatum* injuſtum, quo Janſeniſtæ ſemper inſultarunt, atque etiamnum inſultant Conſtitutionibus Summorum Pontificum Innocentii X. & Alexandri VII. Quod dum ipſum ſcribere non pudet, omnes gratiæ per ſe efficacis, gratuitæque prædeſtinationis defenſores Jeſuita ille, familiari ſuis calumnia, contra Pontificias prohibitiones, cum hæreticorum ſcandalo, Sanctique Auguſtini & Eccleſiæ injuria (quæ Doctrinam Aug. ſuam fecit) abſque fronte depingit velut Janſeniſtas, Calviniſtas & Eccleſiæ rebelles. O impudentiam plectendam! Non mirum profectò quod liber ille Stephani de Champs digniſſimas pœnas luit per Auctorem libri hunc titulum præferentis „ Auguſtinus „ de Calvino & Molinâ triumphans; ſive refutatio libri, cui titulus: *Secretum Janſeniſmi:* Ubi & oſtenditur vera diſcrepantia inter doctrinam S. Auguſtini de gratiâ, erroreſque Lutheri ac Calvini, & retegitur mala fides eorum, qui calumniis hæreticorum, & ignorantiâ quorundam controverſias ſcribentium abu-

„ abutuntur ad affingendos Eccleſiæ Catholicæ ſemi-
„ pelagianorum errores à Molinâ renovatos. *

Eumdem etiam librum inſigniter caſtigavit laudatus Doctor Germain Tradit. Eccleſ tom. 3. per totum, ubi imprimis detegit, deinde manifeſtè refellit æquivocationes & ſophiſmata Patris de Champs in libro illo. Duas impræſentiarum æquivocationes exhibere ſufficiet. Prima hiſce verbis continetur: *Totus perhorreſco cum audio Janſeniſtas* (ſic vocat gratiæ Auguſtinianæ Thomiſticæque defenſores) *dicentes eos, qui nunc peccant, peccare ex neceſſitate.* Secunda verbis proximè ſequentibus: *Et tunc illis eſt impoſſibile obedire præcepto, quo vetat Deus ne eum offendant.*

Primam æquivocationem ſic refellit pag. 320. & ſequentibus. „ Jam pridem eſt quòd illum pudere debuit
„ ignorantiæ ac malæ fidei, hâc in re ſibi meritò exprobratæ, & quidem irremendabilis ejus pervicacia ma-
„ nifeſtum eſt exemplum impotentiæ voluntariæ, quam
„ cupiditas in hominibus parit, quando Deus illam non
„ vincit gratiâ. Neceſſitas peccandi eſt modus loquen-
„ di æquivocus, quo hic Jeſuita ſecundùm Societatis
„ placita turpiter abutitur. Si ſecundùm ſe hæreticus
„ ſit, hæreſeos damnare oportet Concilia, Pontifices,
„ Sanctos Patres, qui illum abſque ſcrupulo adhibue-
„ runt, item Innocentium I. Pontificem Eccleſiamque
„ Romanam quæ in Capitulis, quæ Cæleſtino Papæ ad-
„ ſcribuntur, retulit ac propoſuit hanc famoſam Inno-
„ centii locutionem tanquam ad fidem Eccleſiæ perti-
„ nentem: *Neceſſe eſt ut quo auxiliante vincimus, eo*

* Saint Auguſtin Victorieux de Calvin, & de Molina: Ou Refutation d'un livre intitulé, Le ſecret du Janſeniſme: où l'on fait voir d'une part la vraie diference entre la Doctrine de S. Auguſtin ſur la grace & les erreurs de Luther & de Calvin; & l'on decouvre de l'autre la mauvaiſe foi de ceux qui ſe ſervent des calomnies des heretiques, & de l'ignorance de quelques controverſiſtes particuliers, pour atribuer à l'Egliſe Catholique les erreurs des Semipelagiens renouvellées par Molina.

„ *iterum non adjuvante vincamur.* Idem Pontifex ſcri-
„ bens Epiſcopis Africæ ita loquitur: *Gratiâ privatus,*
„ *neceſſe eſt ut Diaboli laqueis irretitus occumbat. Ne-*
„ *ceſſariò ſequitur* (inquit rurſùs Auctor operis in VII.
„ Pſalmos, quod D. Gregorio magno tribui ſolet) *ut*
„ *omni tentationi ſit ſubditus, quicumque à Deo fue-*
„ *rit derelictus.* Innumeras hujus generis locutiones
„ in S. Auguſtino reperire eſt, veluti dum Oper. Im-
„ perf. cont. Jul. l. 1. c. 105. ait: *Multùm erras, qui*
„ *vel neceſſitatem nullam putas eſſe peccandi, vel eam*
„ *non intelligis illius peccati eſſe pœnam, quod nullâ*
„ *neceſſitate commiſſum eſt . . . . Neceſſe eſt enim ut*
„ *peccet, qui neſciendo quid facere debeat, quod non*
„ *debet facit: de quo genere malorum Deus rogatur*
„ *ubi dicitur:* Delicta juventutis meæ & ignorantias
„ meas ne memineris. *Quod genus delictorum ſi non*
„ *imputaret Deus juſtus, non ſibi dimitti poſceret homo*
„ *fidelis,* Et. c. 106. *Neceſſe eſt ut peccet à quo igno-*
„ *ratur juſtitia; numquid ideo, cùm juſtitiam cognove-*
„ *rit, non ſunt ei remittenda peccata, quæ ignorantiâ*
„ *neceſſitate commiſit? . . . . Non eſt igitur impu-*
„ *nitatis ſecuritas in neceſſitate peccandi, ſed ut non ob-*
„ *ſit iſta neceſſitas, donat ille cui dicitur:* De neceſ-
„ ſitatibus meis erue me. Et l. de perfect. juſt. c. 4.
„ *Per arbitrii libertatem factum ut eſſet homo cum*
„ *peccato; ſed jam pœnalis vitioſitas ſubſecuta, ex li-*
„ *bertate fecit neceſſitatem. . . . . Quia peccavit vo-*
„ *luntas, ſecuta eſt peccantem peccatum habendi dura*
„ *neceſſitas.* S. Bern. Serm. 81. in Cant. *Ipſa ſibi vo-*
„ *luntas peccato in deterius mutata neceſſitatem facit,*
„ *ut nec neceſſitas, cùm voluntaria ſit, excuſare valeat*
„ *voluntatem, nec voluntas cùm illecta ſit, excludere*
„ *neceſſitatem.*

„ Hos Pontifices, hos Eccleſiæ Patres damnare abſo-
„ num foret. . . . . Eſt tamen aliqua neceſſitas pec-
„ candi, quæ ſuſtineri non poteſt, niſi impingendo in
„ errorem iſtorum Stoïcorum, Aſtrologorum, &
„ Manichæorum, de quibus nobis aures obtundit in
„ Epiſtolis ſuis Pater Deſchampius. Itaque tollenda eſt

„ am-

„ ambiguitas, & explicandum, quo ſenſu cum Patribus dici queat hominem per peccatum Adami cecidiſſe in quandam peccandi neceſſitatem, quemadmodum S. Auguſtinus contra Pelagianos ſuſtinuit; & quo ſenſu non poſſit aſſeri neceſſitas peccandi, niſi impingendo in errorem Manichæorum. Eſtium proferre ſufficiet, ad quem utique Adverſarius noſter tanquam ſententiæ ſuæ auctorem provocat. . . An ſucceſſum prævideri, haud ſcio. Nam cum magno illo S. Auguſtini Diſcipulo bene illi eſſe nequaquam poteſt. . . . Iſte igitur Theologus in 2. diſt. 24. §. 2. duplicem hic neceſſitatem diſtinguit. Una eſt neceſſitas ſimplex, naturalis & abſoluta, qualem Stoïci tribuebant Fato, Aſtrologi Syderibus, Manichæi duobus illis principiis, in quæ omnes hominum actiones refundebant; Altera eſt neceſſitas hypotheſis & conditionata, quam vocant neceſſitatem conſequentiæ. . . . Primam neceſſitatem libertati repugnare Eſtius docet, non autem ſecundam.

„ Porrò hanc poſtremam vocat neceſſitatem impropriè dictam (quia non eſt abſoluta, ſed *ſecundùm quid*) & per hanc ſolvit textum S. Bernardi quem retulimus: *Bernardus loquitur*, inquit, *non de naturali ſeu abſolutâ neceſſitate, ſed de neceſſitate quâdam impropriè dictâ quâ nimirum id neceſſariò facere quis dicitur ad quod vehementer inclinatur, ita ut ei difficillimum ſit affectionem & voluntatem ab eo retrahere, juxtà quem etiam modum neceſſitate quâdam peccare dicuntur, qui ſunt in longâ conſuetudine peccandi; & tamen illa neceſſitas magis reſpicit peccatum in genere aut in ſpecie, quàm particulares & ſingulos actus peccandi.* Et §. 16. hanc peccandi neceſſitatem explicat *per neceſſitatem peccandi venialiter*, quæ in hâc vitâ eſt in ipſiſmet juſtis. . . . . *Hæc tamen neceſſitas non repugnat libero arbitrio; tum quia ſingula peccata vitare poteſt homo, licèt non omnia: tum quia etiam dæmones qui in omni actu peccant, ita tamen eligunt unum peccatum, ut eo omiſſo facere poſſint aliud, & proinde liberè faciunt hoc particulare peccatum.*

Secundam æquivocationem pag. 332. & ſeqq. pari efficaciâ ſic confutat: „ Impoſſibilitas adimplendi præ„ cepta Dei, de quâ hic Jeſuita ſeditioſas declamatio„ nes ſuas inſtituit, mera cavillatio eſt, & vocis ambi„ guitas, Jeſuitarum ſcopo peropportuna. Hæc voca„ bula, *libertas*, *potentia*, *poſſibilitas*, reſpondent iſtis„ *neceſſitas*, *impotentia*, *impoſſibilitas*, relativa ſunt, & „ ſi non ſint plane ſynonima, ſaltem ſeſe mutuò ſuppo„ nunt & includunt. Nam res mihi ſolùm eatenus eſt „ *poſſibilis*, quatenus habeo *potentiam* illam faciendi vel „ omittendi, & quatenus habeo *potentiam* ipſam fa„ ciendi vel omittendi, eatenus ſum *liber* reſpectu il„ lius.

„ Ita pariter non eſt mihi impoſſibilis nunc, ſive pro „ parte, ſive abſolutè, niſi quatenus potentia vel po„ teſtas nunc mihi deeſt, ſive pro parte, ſive abſo„ lutè; & eatenus mihi deeſt poteſtas, quatenus cogor „ ad eam non faciendam vel non omittendam. Id per„ ſpicuè ſequitur ex definitione libertatis ab Eſtio alla„ tâ: *Poteſtas agendi & non agendi ex judicio ratio„ nis.*

„ Igitur ex notione vocabulorum *poteſtas* & *potentia* „ judicandum de ceteris, & maximè de his *impotentia* „ & *impoſſibilitas*. Cùm enim poſtrema ſint merè ne„ gativa, non poteſt eorum ſenſus & latitudo determi„ nari niſi per vocabula poſitiva & affirmativa, è qui„ bus proficiſcuntur.

„ Loquor hic dumtaxat. . . . . de potentiâ natura„ li. . . . . . hominis, & de potentiâ ſupernaturali, „ qualis eſt gratiæ, item de potentiâ non debitâ, qua„ lis eſt gratiæ in homine peccatore. Et quidem po„ tentia iſta poteſt eſſe proxima vel remota, perfecta „ vel imperfecta, ſufficiens vel non ſufficiens. Quot„ que ſunt diverſi gradus potentiæ, totidem excludunt „ gradus diverſos impotentiæ ac impoſſibilitatis.

„ Denique quantùm quiſpiam caret diverſis hiſce gra„ dibus potentiæ, tantùm dici poteſt habere impoten„ tiæ circà rem aliquam, tantùmque dici poteſt res iſta „ illi eſſe impoſſibilis.

„ Ex

„ Ex his facilè apparet, iſta verba eſſe valdè æquivo-
„ ca, & ſicubi occurrunt non eſſe approbanda nec damnanda, niſi examinato ſenſu & ſignificatione ipſorum, & poſtquam perſpectum fuerit quantùm quilibet ſenſus particularis conſonet vel repugnet doctrinæ ab Eccleſiâ receptæ.

„ Itaque quodam ſenſu dici poteſt & debet nemini ullum unquam præceptum eſſe impoſſibile, quantumcumque Divino Auxilio careat, quia, ut docet S. Thomas, licèt homo non poſſit facere quidpiam per ſeipſum, ſufficit poſſe facere per alium, ut dici poſſit hoc non eſſe illi impoſſibile. Hoc ſenſu ſoli dæmoni præcepta Dei ſunt impoſſibilia; quia ejus voluntas eſt jam incapax boni, & nulla ipſi ſupereſt gratia. Sed homines quamdiu vivunt ſemper ſunt capaces gratiæ, & iſtud *poſſe* nequit ſeparari ab eorum naturâ: *Poſſe habere fidem, ſicut poſſe habere charitatem*, inquit S. Aug. *natura eſt hominum &c.* de præd. Sanct. c. 5.

„ Sed quia communiter non dicitur rem aliquam eſſe poſſibilem alicui, niſi dum habet actu omnia neceſſaria ad illam faciendam, negari nequit (niſi uſitatum loquendi modum immutare placeat) quin ſuſtineri poſſit, hominem non poſſe aliquid facere, hoc non eſſe illi poſſibile, hoc eſſe illi impoſſibile, quando non habet omnia neceſſaria ad agendum, & quidem etiamſi deeſſet vel unicum verè neceſſarium, & cetera adeſſent: ſic quantumcumque homo ſit ſanus & robuſtus, & quantumcumque velit veredo currere, non poteſt tamen, impoſſibile illi eſt hoc facere, quamdiu deeſt illi equus, qui neceſſarius eſt ad hujuſmodi curſum.

„ Poſito igitur quòd gratia efficax ſit neceſſaria ad faciendam, ut oportet, bonam actionem lege Dei præceptam (quam doctrinam eſſe planè orthodoxam nemo jam negare audet) abſque errore, abſque incommodo dici poteſt illum cui non datur iſta gratia neceſſaria ad præceptum implendum, non poſſe illud implere, hoc ſenſu impoſſibile ipſi eſſe illud im-

„ plere, denique præceptum hoc ſenſu eſſe ipſi impoſ-
„ ſibile.

„ Dici tamen ſimpliciter & abſolutè non poteſt ipſi
„ eſſe abſolutè impoſſibile : nam alio ſenſu eidem eſt
„ verè poſſibile. Quamvis foret Ethnicus, eſt ipſi om-
„ ninò poſſibile habere fidem & charitatem, prout
„ diximus, quamvis tunc poſſe ſit maximè remotum,
„ maximè imperfectum & omnium minimè ſufficiens.
„ Si ſit Chriſtianus, præter poſſe naturæ habet poſſe fi-
„ dei, quod eſt minùs remotum & minùs imperfectum,
„ quamvis deeſſet illi Charitas, gratia actualis, & id
„ quod propriè conſtituit poteſtatem internam, ſuper-
„ naturalem & ſufficientem voluntatis. Si ſit juſtus,
„ qui habeat charitatem ſanctificantem, cogitationes
„ ſanctas, affectus chriſtianos, pios motus (qui ſunt
„ effectus gratiarum actualium, ſed quandoque ineffi-
„ cacium, & adhuc nimis debilium ad eum determi-
„ nandum ad faciendum præceptum) habet procul du-
„ bio poſſe magis perfectum & magis proximum quàm
„ ille de quibus diximus. Verumtamen necdum ha-
„ bet poſſe plenum & abſolutum ad ſervandum præcep-
„ tum quamdiu ob infirmitatem voluntatis (qualis erat
„ in S. Petro) ſuccumbit tentationi, quod certè non
„ fieret, ſi accepiſſet gratiam illam abſolutè efficacem
„ & neceſſariam in hoc ſtatu ad implendum quodlibet
„ mandatum Dei. Quæ. . . . . . gratia ſola includit
„ quidquid neceſſarium eſt ad tranſeundum à volunta-
„ te ad operationem, quia ipſa ſola eſt quæ operatur
„ *velle & perficere*, ut loquitur Apoſtolus, & quæ dat
„ *poſſibilitatem cum effectu*, ut ait S. Aug. l. de nat. &
„ grat. c. 42. quatenus inſuperabiliter movet volunta-
„ tem, liberando eam ab infirmitate, & per charita-
„ tem ſuperando id quod habet cupiditatis, legi Dei re-
„ ſiſtentis.

„ Verum eſt igitur in quolibet ſtatu, eſſe homines fi-
„ deles aut infideles, juſtos aut peccatores, quibus iſta
„ gratia efficax & victrix deeſt, quando tenentur ſer-
„ vare præcepta Dei, ſive habeant, ſive non habeant
„ alias gratias debiles aut imperfectas. Et conſequen-

„ ter

„ ter de ipſis hæc duo ſimul dici poſſunt, quòd potue-
„ rint ſervare mandata & reſiſtere tentationi, intelli-
„ gendo de poteſtate imperfectâ non complectente
„ quidquid neceſſarium eſt ad agendum; & quòd non
„ potuerint alio ſenſu, intelligendo de poteſtate pro-
„ ximâ, abſolutâ, & cui nihil deeſt neceſſarium ad a-
„ gendum.

„ Si hanc non habuerunt, non fuit ipſis poſſibile, &
„ ſi non fuit ipſis poſſibile, fuit ipſis hoc ſenſu impoſ-
„ ſibile, licèt abſolutè poſſibile. Neque condemnari poſ-
„ ſunt hi loquendi modi, qui non important impoten-
„ tiam neque impoſſibilitatem integram & abſolutam,
„ ſed conditionatam & *ſecundùm quid*; non poſſunt,
„ inquam, reprehendi nec condemnari, niſi condem-
„ nando SS. Patres, Concilia, Evangelium & ipſum-
„ met Chriſtum.

„ Et verò nonne Chriſtus dixit: *Sine me nihil pote-*
„ *ſtis facere?* Joan. 15, 5. id eſt, ſine gratia mea nihil
„ vobis poſſibile eſt. *Contendite intrare per anguſtam*
„ *portam; quia multi, dico vobis, quærent intrare &*
„ *non poterunt.* Luc. 13. 24. *Nemo* poteſt venire *ad*
„ *me niſi pater. . . . traxerit eum.* Joan. 6. 43. *Non*
„ *poteſtis audire ſermonem meum.* c. 8. 43. *Non po-*
„ *tes me ſequi modò.* c. 13. 36. . . . *Abrumpere vin-*
„ *cula divitiarum ad obediendum* Deo, *apud homines*
„ *impoſſibile eſt,* Mat. 19. 26. *Apud Deum autem omnia*
„ *poſſibilia ſunt.* Quo nil aliud ſignificatur, niſi quòd
„ pravi affectus ſine gratiâ vinci nequeant. S. Paulus
„ volens oſtendere hominem ſub lege & ſine gratiâ ni-
„ hil poſſe, utitur eodem verbo *impoſſibile. Quod im-*
„ *poſſibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem.* Rom.
„ 83. id eſt legem Dei ſine gratiâ Chriſti eſſe jugum *quod*
„ *neque patres noſtri, neque nos portare potuimus*, ut
„ act. 15. 10. loquitur S. Petrus in primo Concilio Ec-
„ cleſiæ.

„ S. Hieronymus loquens de præcepto diligendi ini-
„ micos. . . . . *Multi*, inquit, *præcepta Dei imbecilli-*
„ *tate ſuâ, non ſanctorum viribus affirmantes, putant*
„ *eſſe impoſſibilia quæ præcepta ſunt.* in c. 5. Mat. Sunt

L 4. „ ergo

„ ergo ipſis impoſſibilia ſi meram eorum infirmitatem „ conſideres, gratia deſtitutam.

„ Sanctus pontifex Leo Magnus ſerm. 5. de Jejunio „ VII. menſis c. 2. ita loquitur. . . . *Et ne uſque ad* „ *inertem deſidiam deſperatione ducamur, quæ impoſſi-* „ *bilia ſunt homini ex imbecillitate propriâ, poſſibilia ſpon-* „ *det ex virtute Divinâ. . . . ut auctor itineris fiat poſ-* „ *ſibilitas ambulantis.* & rurſus ſerm. 5. de quadrag. c. „ 1. . . . *Ac ſi quid ſibi impoſſibile aut arduum in man-* „ *datorum effectibus homo experitur, non in ſe rema-* „ *neat, ſed ad jubentem recurrat, qui ideo dat præ-* „ *ceptum, ut excitet deſiderium & præſtet auxilium.*

„ S. Auguſtinus l. 1. retract. c. 22. quo in opere tan- „ tam adhibuit diligentiam & cautionem, quantam nuſ- „ quam majorem, hæc habet: *Cum fortis & potens præ-* „ *paratur voluntas à Domino, facilè fit opus pietatis,* „ *quod prius difficile atque impoſſibile fuit. . . .* Iterum „ expoſ. in Pſ. 106. in hunc modum deſcribit homi- „ nem qui luctatur cum cupiditatibus, ſed necdum po- „ teſt emergere: *Invenit ergo ſe ligatum difficultatibus* „ *cupiditatum, & non poſſe viam propter compedes am-* „ *bulare. Incluſum ſe ſentit difficultate vitiorum, &* „ *tamquam muro impoſſibilitatis erecto, portiſque clau-* „ *ſis, quâ evadat ut rectè vivat, non invenit.*

„ Non immoror ejus Diſcipulo S. Proſpero, qui in „ eundem Pſalmum etiam uſurpat vocabula impoſſi- „ bilitatis & impotentiæ: *Vincula quædam impoſſibilita-* „ *tis, experimenta impotentiæ ſuæ.* Sed operæ pre- „ tium erit obſervare S. Auguſtinum de induſtriâ voca- „ bulo *difficile*, addidiſſe *impoſſibile*; & non dixiſſe ſolùm „ *difficile vel impoſſibile* disjunctivè; ſed utrumque co- „ pulaſſe; judicavit nempe neceſſarium eſſe poſtremum „ ut excluderet hæreſim Pelagianam, & inculcaret gra- „ tiam illam fortem & robuſtam, de quâ loquitur, eſ- „ ſe omninò neceſſariam ad faciendum bonum, & ſine „ iſto auxilio non ſolùm difficile, ſed etiam impoſſibile „ eſſe illud operari (potentiâ conſequente) id eſt, ſine „ iſtâ gratiâ nunquam contingere ut fiat bonum, vel „ ut omittatur malum ad quod homo tentatur . . . .

„ Sex-

„ Sextus canon celebris Concilii Carthaginenſis ſub
„ anathematis pœnâ vetat dicere quòd ſit tantummodò
„ difficile implere præcepta Dei ſine gratiâ. . . . inter
„ propoſitiones, quas Facultates Lovanienſis & Duacenſis
„ cenſurâ notarunt anno 1587. & 1588. decimaquinta
„ ſic ſe habet: *Omnia loca Scripturæ ſacræ, quæ*
„ *ſignificant eſſe impoſſibile quoſdam converti, intelligenda*
„ *ſunt, ut impoſſibile accipiatur pro eo quod eſt valde*
„ *difficile.* Hactenus Auctor ille.

Quæ tametſi tanta expreſſerit cum præcautione, totque cum reſtrictionibus, limitationibuſque antecedentibus, concomitantibus & conſequentibus, Jeſuiticus Auctor Hiſtoriæ quinque propoſitionum anno 1699. Hagæ Comitis editæ, propoſitionem ipſius non ſolùm truncavit, ſed & à limitationibus reſtrictionibuſque avulſit, ut eam ad primam ex quinque damnatis calumnioſè pertraheret, à qua totò differt oſtio. Præter alias namque differentias, quæ videri poſſunt in iſtius Hiſtoriæ refutatione per Auctorem libri cui titulus, *La Paix de Clement IX. ou Démonſtration des deux fauſſetez capitales avancées dans l'Hiſtoire des V. propoſitions p.* 1. §. 7. *pag.* 90. laudatus Auctor non loquitur de impoſſibilitate in ſenſu naturali & obvio, ſed ſecundùm communem loquendi modum; *ſelon l'uſage commun du langage*, qui plerumque differt à ſenſu naturali ſeu grammaticali, ut conſtat ex uſitato iſto loquendi modo, *Sum humillimus & obedientiſſimus ſervus tuus. Iſte eſt mortalium optimus. Impoſſibile eſt mihi domo egredi* ob temporis inclementiam. Quamvis enim communiter uſitatæ ſint expreſſiones iſtæ, ſenſus earum non eſt litteralis, naturalis & obvius. Deinde prima propoſitio in ſenſu naturali & obvio (in quo damnata eſt) omnimodam abſolutamque deſignat impoſſibilitatem tam ex parte objecti, quàm ex parte potentiæ. Auctor verò *Traditionis* de ea non loquitur, ſed de impoſſibilitate conditionali, partiali & ſecundùm quid, quâcum ſtat potentia antecedens ſervandi Mandata, ſolúmque deeſt potentia conſequens, ſive *poſſibilitas cum effectu*, ut loquitur Auguſtinus: loquitur proinde Auctor iſte ad ſen-

ſum primi ex quinque articulis Alexandro VII & VIII. oblatis, quos certum eſt Romæ probatos fuiſſe velut ſanam doctrinam, ſcholæque S. Thomæ conformem continentes. Cùm enim articulos illos velut fraudulentos Pater de la Fontaine Jeſuita, ſub ementito nomine Cornelii à Craneberg aggreſſus fuiſſet in ſcripto cui titulus: *Fraus quinque articulorum* &c., ſcriptumque iſtud unà cum quinque articulis examinatum fuiſſet in Tribunali S. Officii: Eminentiſſimi Cardinales de Laurea, Caſanate, Aguirius &c. cenſuerunt doctrinam quinque articulorum poſſe *currere*; ſcriptum verò Cranebergii proſcribendum eſſe, prout revera proſcriptum fuit per Decretum Innocentii XII. de 19. Martii 1692.

Alias æquivocationes, fallaciaſque & impoſturas Patris Deſcampii caſtigat D. Germain toto libro memorato, ſicque poſtea concludit: „ Poſtquam adeo apertè „ impugnavi tuam illam univerſalem gratiam, quæ „ (cum ſit verè ſufficiens & neceſſaria, ſecundùm te, „ ut præcepta Dei ſint poſſibilia, & eorum tranſgreſ- „ ſio imputari poſſit) excludit neceſſitatem omnis alte- „ rius auxilii ſeipſo efficacis; non dubito, mì Pater, „ quin hunc librum conſideres velut *novam machina-* „ *tionem contra S. Sedis Apoſtolicæ Conſtitutiones* . . . . . „ nam . . . . . Societas tua ejuſque Theologi in hoc „ potiſſimùm incumbunt, ut everſâ funditùs gratiâ ef- „ ficaci & omnipotente Chriſti, exurgat portentoſus „ ſufficientis, ut vocas, gratiæ Coloſſus: cujus Coloſ- „ ſi baſis eſt humana ſuperbia, radix ad orcum uſque „ porrigitur; caput ad cœlum ſe extollit, ut Deum com- „ pellat qualibet horâ, quovis momento, ſtare ad oſti- „ um cordis cujuſlibet peccatoris, quamtumcumque „ excœcati & obdurati, *ſemper & ubique*, inquit Leſ- „ ſius. Qui Coloſſus ab uno orbis extremo ad alterum „ brachia exporrigit, ut complectatur omnes genera- „ tim homines, qui fuerunt, ſunt & erunt, idololatras „ & infideles, Judæos & Chriſtianos, impios, atheos „ & ſceleratos, qui bibunt iniquitatem velut aquam, „ quibus vitium quodammodo pro naturâ inolevit;

„ quin-

„ quin etiam eos qui ſunt traditi in reprobum ſenſum.
„ En cujuſmodi Coloſſum ſtatuat novus hic Nabuçodo-
„ noſor, nolens agnoſcere ſupremum Dei Dominium,
„ neque omnipotentiam Gratiæ Divinæ in cor huma-
„ num: ſi quis autem non adoraverit proſtratus, mit-
„ tetur in fornacem ignis, perſecutionis utique, *&*
„ *denuntiabitur à Societate tanquam Calviniſta, impius,*
„ *& violator ſacrilegus Conſtitutionum S. Sedis Apoſtoli-*
„ *cæ.* Sed Deus noſter, quem colimus (Quidni enim
„ uſurpemus Trium puerorum reſponſionem?) poteſt
„ eripere nos, mi Pater, de camino iſtius ignis arden-
„ tis & de manibus Societatis liberare. Quod ſi nolue-
„ rit, notum ſit tibi, quia ſtatuam, quam erexiſti,
„ non adoramus. Calumniis, quantum libuerit, aut
„ potiùs quantum Deus permiſerit, perſtringetis gra-
„ tiam Chriſti omnipotentem ſub nomine gratiæ neceſ-
„ ſitantis. . . . Ingenio & eruditione præditi nec am-
„ biguitate verborum, nec veſtra in calumniis ſpargen-
„ dis confidentiâ capientur; & iis qui docendi ſunt,
„ ſex Capita, quæ veſtris oppoſui, abunde ſufficient
„ ad tollendam ambiguitatem & diſſipandas tenebras,
„ quas hujuſmodi quæſtionibus offundere ſtudetis. Le-
„ ctis hiſce capitulis clarè videbunt, 1º. id quod præ-
„ tenſi Janſeniſtæ docent de neceſſitate gratiæ ſeipsâ ef-
„ ficacis ad omnem actionem Chriſtianè bonam, nil
„ aliud eſſe, quàm id quod traditur in ſcholis SS. Au-
„ guſtini & Thomæ; & nominatim à RR. PP. Domi-
„ nicanis, Carmelitis Diſcalceatis, & ab ipſiſmet Ec-
„ cleſiæ Romanæ Cardinalibus ſub oculis ſupremi Pon-
„ tificis.

„ 2º. Gratiam ſufficientem, quam in Jeſuitis im-
„ pugnant, nil aliud eſſe quàm gratiam ſufficien-
„ tem Molinæ, non autem illam, quam aliqui Tho-
„ miſtæ vocant ſufficientem, ſic tamen ut non cre-
„ dant eam ſufficere ad faciendum opera ſaluti æternæ
„ utilia.

„ 3º. Adſtruere, quemadmodum adſtruis pag. 387
„ quòd doctrina de gratiâ ſufficiente in tuo & Societa-
„ tis ſenſu ſit eadem cum gratiâ ſufficiente Thomiſta-

„ rum, quos ibidem citas, eſſe fraudem indignam vi-
„ ro honeſto & magis adhuc candore Theologi Ca-
„ tholici, ſed quâ novelli tantùm tyrones decipi poſ-
„ ſunt.

„ 4°. Plectendam eſſe temeritatem dicere, prout di-
„ cere ibidem audes, dogma de gratiâ ſufficiente datâ
„ omnibus, eſſe articulum fidei à Tridentinâ Synodo
„ definitum.... cùm ſancta Synodus nequidem uti vo-
„ luerit vocabulo gratiæ ſufficientis, ſed tantùm gratiæ
„ excitantis . . . . quam adeo non credidit ſufficere &
„ dari omnibus, ut planè contrarium docuerit, dicen-
„ do, non omnes percipere fructum Mortis Chriſti;
„ nam contendere gratiam quæ eſſet ſufficiens ad ſalu-
„ tem non eſſe fructum mortis ipſius, quid aliud eſ-
„ ſet, niſi ſurripere Chriſto titulum Salvatoris omnium
„ hominum?

„ Denique cernent, quamvis firmiſſimè inhæreamus
„ dogmati de gratiâ per ſe efficaci . . . . & . . . . remo-
„ tiſſimi ſimus à gratiâ Moliniſticè ſufficiente, nos ta-
„ men ſinceram prorſus ſubmiſſionem exhibere Conſti-
„ tutioni Innocentii X. Pontificis. Immo tantum ab-
„ eſt ut illam *iniquè & petulanter* vellicemus . . . . .
„ ut coram Eccleſiâ palam dicere non dubitemus Jeſui-
„ tas potiùs illam *iniquè & petulanter* vellicare; quippe
„ qui ſuis interpretationibus falſis, temerariis & errori
„ obnoxiis eam dedecorent & calumniam impingant
„ S. Sedi, anſamque dent hæreticis Eccleſiam Roma-
„ nam Pelagianiſmi inſimulandi, ac nonniſi adumbra-
„ tam ſubmiſſionem exhibeant Bullæ, cujus ſtudioſiſſi-
„ mi veneratores audire volunt.

„ Quippe adumbratam ei ſubmiſſionem exhibet, qui
„ non recipit illam in ſenſu S. Sedis, & non vult dam-
„ nare errores quos ferit, niſi ſimul condemnando dog-
„ ma gratiæ efficacis, quæ eſt gratia Chriſti. Præte-
„ rea illam *iniquè* vellicat, qui contendit Pontificem
„ damnaſſe dogma quod ejus anteceſſores cum Eccleſiâ
„ conſiderarunt velut unum è pretioſiſſimis depoſitis
„ ſibi à Deo commiſſis. Ad hæc eandem *petulanter*
„ vellicat, qui eâ uti conatur ad ſtabiliendum novitates

„ &c.

„ & perſequendum maximè Catholicos Eccleſiæ Theo-
„ logos.

„ Atque ut veniam ad ſingulos quinque articulòs
„ Pontificio Diplomate proſcriptos . . . . reipsâ Je-
„ ſuitæ incauti labuntur in errores Calvini aut Pelagii,
„ aut utriuſque ſimul.

„ Nam quantum ad primum & quintum è quinque
„ articulis, dum ſubſtinent ad hoc ut præcepta Dei
„ cenſeantur poſſibilia, neceſſariò admittendam eſſe
„ gratiam ſufficientem omnibus hominibus commu-
„ nem, & quæ in omnibus ſit fructus amoris Chriſti,
„ nonne laborant ad probandum cum Calvino præcepta
„ Dei eſſe impoſſibilia, cùm eorum poſſibilitas deſtrua-
„ tur hoc ipſo quo proponitur velut pendens ab opi-
„ nione, quæ adeo non nititur Scripturâ aut Traditio-
„ ne, ut etiam cum utrâque pugnet? Cùm verò gratia
„ illa ſufficiens omnibus communis, quam adſtruunt,
„ excludat neceſſitatem gratiæ ſeipsâ efficacis, quæ &
„ vera Chriſti gratia eſt, & neceſſaria ad omnes actio-
„ nes verè pias, patet iterum eos labi in Pelagiani-
„ ſmum, ſiquidem SS. Auguſtino & Thomæ credi-
„ mus, eorum Scholis, Academiis Lovanienſi & Dua-
„ cenſi, Congregationi de Auxiliis, & Supremis Pon-
„ tificibus Clementi VIII. ac Paulo V.

„ Quantum ad reliquos tres articulos, iiſdem Judi-
„ cibus Calviniſmi aut Pelagianiſmi notam minimè ef-
„ fugient: is enim Pelagianis aut ſemi-Pelagianis con-
„ ſonat, qui contendit veram Chriſti gratiam non eſſe
„ ſeipsâ efficacem, ſed voluntatis pediſſequam, quæ
„ eam pro libitu inanem & vacuam dimittat. Porrò
„ Jeſuitæ aſſerunt id neceſſariò credendum ad damnan-
„ dum ut oportet ſecundam & quartam Propoſitio-
„ nem. Econtrariò cum Calvino concinit quiſquis
„ credit hujuſmodi gratiam, quæ ſuum effectum in
„ voluntate infallibiliter producit, imponere ipſi neceſ-
„ ſitatem libertati repugnantem, & ſic quidem ut jam
„ mereri non poſſit. At nonne hoc ipſum Jeſuitæ eli-
„ cere nituntur ex condemnatione tertii Articuli?
„ Nonne ab annis quadraginta ſuſtinent iſtam propoſi-

„ tionem non poſſe rectè damnari, niſi renuntiando
„ dogmati de gratiâ per ſe efficaci? &c.

En quo Jeſuitas cæca præcipitat paſſio Molinæ adverſarios velut Calviniſtas & Janſeniſtas traducendi. Quod dum viris doctis perſuadere non poſſunt per argumenta vera & ſolida, ſaltem minùs doctis perſuadere conantur per fallacias & mendacia, exemplo Patrum ſuorum, qui ſimili arte ipſimet ſummo Pontifici Paulo V. in Congregatione de Auxiliis imponere conati ſunt per ſcriptorum faſciculum ipſi oblatum, prout Clariſſimus Auctor Hiſtor. Congreg. de Auxiliis enarrat *l.* 4. *c.* 15. Verùm *Pontifex*, inquit, *Jacobo Boſſutio, Conſultorum uni, examen demandavit, qui prolixâ Cenſurâ . . . . de ſingulis ſcriptis ſigillatim pronuntiavit . . . . auctores fraudis, fallaciæ, falſitatis reos habuit, quòd apud Sedem Apoſtolicam non ea fide animique candore ſe gererent, quem & Judicis majeſtas, & argumenti dignitas poſtularet.*

Eadem arte uſus Leſſius in Præfat. Apologiæ ſuæ contra Cenſuram Lovanienſem dixit, *Illam Cenſuram adeò Auguſtini non eſſe, ut Calvini ſit potiùs*, quem ſecutus Tellerius in libro quem falsò inſcripſit *Defenſionem novorum Chriſtianorum &c.* prorſus à veritate aberravit, dicendo, Cenſuram Lovanienſem anni 1587. à profeſſis Societatis inimicis fabricatam fuiſſe, iſtiuſque Cenſuræ doctrinam, *Ei conformem eſſe, quam Innocentius X. & Alexander VII. Conſtitutionibus ſuis damnarunt.*

Verùm liber ille Tellerii pœnas promeritas luit per Decretum juſſu S. D. N. Clementis X. promulgatum, quo Romana Inquiſitio librorum proſcriptorum catalogo ipſum inſeruit. Legi poteſt Apologia hiſtorica Cenſurarum Lovanienſis ac Duacenſis à D. Geri edita adverſus mendacia Tellerii Jeſuitæ, quæ ibi validiſſimis conterit argumentis. Legatur etiam inſignis refutatio Jeſuitici Paralleli, quam vir clariſſimus Libertus Hennebellus, Academiæ Lovanienſis Doctor Theologus, ad S. Sedem deputatus, Romæ Eminentiſſimis DD. Cardinalibus ſupremis Fidei Inquiſitoribus obtulit, cujus

jus inſcriptio eſt, *Defenſio Cenſuræ Lovanienſis & Juſtificationis ipſius, itemque Cenſuræ Duacenſis contra ſcriptum* à Thyrſo Gonzales Præpoſito Generali Societatis vulgatum, cujus titulus: *Parallelus Thomiſmi veri & falſi*; quo ſcripto Generalis iſte doctrinam de gratia Jeſu Chriſti ab Academiis illis aſſertam, atque ex D. Auguſtino & S. Thoma certiſſimè depromptam, atque à Thoma de Lemos, aliiſque celeberrimis Thomiſtis plurimùm collaudatam, per impoſturam Jeſuitis familiarem traducere non veretur *ut falſum Thomiſmum, quem Societas Jeſu*, nimio utique Moliniſmi ſui amore obcæcata, *fatetur non poſſe ſe à Janſeniſmo diſtinguere.*

Verùm æquivocationes ipſius, fucataſque fallacias clariſſimus ille Cenſurarum Belgicarum Defenſor egregiè detegit, clariſſiméque demonſtrat, Cenſuras illas tanto in pretio in Auxiliorum Congregationibus ſub Clemente VIII. habitas fuiſſe, ut *coram Paulo V. & graviſſimo ſelectorum Cardinalium Conſultorumque conſeſſu, P. Gregorius Nuñius Coronellus Ordinis S. Aug. Secretarius Congregationum de Auxiliis, juſſus compendio referre ea quæ ſub Clemente VIII. geſta erant*, in ipſo relationis exordio palam dixerit, Doctores Facultatis *Lovanienſis ad unam & triginta Profeſſorum Societatis propoſitiones dignam adhibuiſſe Cenſuram*; *extareque prorſus integram hanc relationem in Bibliotheca Angelica de urbe ad S. Auguſtinum, unà cum votis plurium Conſultorum, qui eamdem plurimùm prædicarunt. Nolim* (inquit) *mihi quis hac in parte credat, ſed oculis ſaltem ſuis illa legentibus in prædicta Bibliotheca Angelica credere dignetur*, quod profectò coram ſupremis cauſæ Judicibus aſſerere, ad ipſaque ſenſuum teſtimonia æmulos provocare tutum ipſi non fuiſſet, ſi quid ea in re dubii fuiſſet.

Legatur denique præclariſſimus Auctor Hiſtoriæ Congregationum de Auxiliis *l.* 1. *à cap.* 6. *ad* 13.; ubi Jeſuiticas criminationes omnes adverſus eaſdem Cenſuras, non ſolùm in cineres, ſed & in nihilum redigit; eaſque Romæ anno 1679. ſub Innocentio XI. poſt trimeſtre examen à Romana Inquiſitione approbatas fuiſſe

lu-

luculentiſſimis demonſtrat teſtimoniis Eminentiſſimorum DD. Cardinalium Riccii, Caſanate, de Laurea, Capiſucci, nec non R. P. Antonini Cloche Generalis Prædicatorum, Illuſtriſſimi Favoriti Innocentio XI. à ſecretis, clariſſimi Abbatis Palaggii Canonici S. Petri in Vaticano, duorum Præfectorum Bibliothecæ Vaticanæ Emmanuelis à Schelſtrate, & R. P. Joſephi Sabbatini Ordinis S. Auguſtini, ſancti Officii Qualificatoris: Jeſuiticam verò in contrarium epiſtolam mendaciter eſſe confictam patenter evincit, ita ut mirandum ſit, multumque mirandum, Jeſuitas in mendacio tam palpabili poſuiſſe ſpem ſuam.

Sed quid dicam? *Imitantur* ipſi *priſcos ſuorum dogmatum Patronos* (ait Facultas Theologica Lovanienſis in epiſtola congratulatoria ad Facultatem Duacenſem 21. Decembris anno 1648. conſcripta) *quibus ſolemne fuit ad mendacia confugere, quoties id cauſa ipſorum exigeret. Non vos latet quomodo Pelagius hæreſiarcha Synodum Palæſtinam circumvenerit, atque ab Antiſtitibus ſtropharum ejus ignaris abſolutionem ſurripuerit. Noſtis etiam quòd Celeſtius Zozimum Papam primitus deceperit, & acerrimas ab eo litteras contra accuſatores ſuos ad Africanos Epiſcopos extorſerit. Scitis & Caſſianum, Semipelagianiſmi Architectum palàm docuiſſe, ac litteris conſignaſſe, mendacio utendum velut Helleboro. Nec vos latet Fauſtum Semipelagianiſmi reſtauratorem Anathematiſmos ſuos ſub Arelatenſis Synodi nomine divulgaſſe. . . . Iſtorum itaque Veteratorum hæredibus, nulla fides in propria cauſa adhibenda eſt: dignum quippe eſt, ut quorum ſequuntur ſententiam, imitentur aſtutiam.* Eam anno 1702. imitatus P. Robertus Stephani (poſteaquam in ſuis de gratia dictatis *diſp. 2. ſect. 2. ſubſect.* 3. dixiſſet, *Quòd immeritò gratiæ intrinſecè efficacis Patroni ſe Auguſtinianos nominent . . . . . ſcimus enim quinam dicuntur Eccleſiæ reformatæ, & quinam Helvetiorum ſe Evangelicos vocent*) in præfatione ſuarum Concluſionum Theologicarum Miſcellanearum, nihil niſi injurias, fallacias, mendacia, æquivocationes ſpirantium, gratiæ per ſe efficacis Aſſertores intolerabili audaciâ mendaciter depingit

veluti

velut pſeudo-Auguſtinianos, *Qui in eo ſenſu Auguſtiniani ſunt, in quo Hæreſiarcha Joannes Wiclefus à ſuis diſcipulis Joannes Auguſtini vocabatur, in quo Calvinus ſæpiùs dixit, Auguſtinus totus meus.* Quod jure optimo de ſeipſo dixiſſet paucis antè lineis aiente: *Veneramur Fulgentium, Proſperum, Hilarium omneſque veros Auguſtini ad hæc uſque tempora diſcipulos, inter quos poſtremos, ſummo nobis honori ducimus accenſeri.*

Itane, Roberte, veri diſcipuli Auguſtini non ſunt gratiæ per ſe efficacis Defenſores, ſed aſſeclæ Molinæ, quem Auguſtino prorſus adverſum, Pelagianiſque & Semipelagianis affinem Congregatio de auxiliis toties cenſuit, Cenſuraque Lovanienſis ac Duacenſis, & ipſius Juſtificatio tam efficaciter probavit? Itane veri diſcipuli Auguſtini non ſunt Religioſi Auguſtiniani, nec Thomiſtæ, à quibus notum eſt gratiam per ſe efficacem ſuſtineri? Itane ſummo tibi honori ducis, Roberte, veris Auguſtini diſcipulis accenſeri, qui Auguſtini auctoritatem, Eccleſiæ approbatione poſt canonicos ſcriptores maximam, dum Molinæ Novitatibus adverſatur, invidiosè limitas, cúmque Molina tuo aſſerere non erubeſcis, S. Auguſtinum obſcuritate ſuâ *pernicioſis erroribus occaſionem tribuiſſe?*

Quem non pudet cum Semipelagianis Auguſtini de gratia doctrinam de exceſſu inſimulare, temerarioque auſu effutire, quòd manifeſtum ſit, ſolemniſſimum Auguſtini contra Pelagianos argumentum, à divina juſtitia petitum, non concludere, uti ex verbis tuis efficaciter oſtendit Auctor Speciminis doctrinæ à Jeſuitis in Seminario Leodienſi traditæ, cujus Auctoris exquiſita eruditio ſingulari pietati conjuncta, furorem tuum cohibere debuit, ne tot injuriis virum te longè ſapientiorem, Eccleſiæque ſubmiſſiorem onerares?

Itaque ſi Superis placet, in materia de gratia, non jam ampliùs Auguſtiniani & Thomiſtæ, ſed Moliniſtæ veri ſunt Auguſtini diſcipuli: ſic utique Jeſuitæ Remenſes in famoſa Theſi ſua (ab Illuſtriſſimo Carolo Maurițio le Tellier, Archiepiſcopo & duce Remenſi meritiſſimo proſcripta) de 17. Decembris 1697. dixerunt:

Et hic toti Auguſtiniani ſumus; tam verè utique, quàm Wiclefus, Calvinus &c. ſe totos Auguſtinianos, & Helveti Proteſtantes ſeſe Evangelicos dixerunt. Ne ipſe quidem Molina ſe totum Auguſtinianum cenſuit. Aliàs de invento à ſe novo gratiæ ſyſtemate, à nemine ante ipſum tradito, gloriatus non fuiſſet, nec inſinuaſſet Auguſtinum *veriorem ſententiam non eſſe ſecutum*, prout inſinuaſſe P. Stephani fatetur *diſp.* 3. *ſect.* 3. *ſubſect.* 2. Sed de Jeſuiticis iſtis præſtigiis pro nunc ſatis; cùm ex ſupradictis luce meridiana clariùs appareat, Moliniſticas præſtigias illas eò collimare, ut gratia per ſe efficax, qualem Auguſtinianorum Thomiſtarumque ſchola docet, Calviniana eſſe credatur & Janſeniana.

Quòd tametſi à veritate ſit alieniſſimum, & utrique ſcholæ illi valdè injurioſum, revelatâ facie (præter antè nominatos) ſcribere non veretur Honoratus Fabri in Apologetico ſuo doctrinæ moralis Societatis, à novem famoſis è Societate Theologis Gibalino, du Lieu, Granon, de S. Rigauld, Gauterot, de la Chaiſe, Violet, Tiram & le Bras approbato, *part.* 1. *dialogo* 5. *pag.* 96. *edit.* 1. *Lugdun.* ubi aſſerit eamdem eſſe *gratiam efficacem prædeterminantium, ac Janſenii & Calvini, nimirum gratiam per ſe intrinſecè ac præcisè efficacem.* 2. *Janſenium ex hoc principio ſuas illas propoſitiones ab Eccleſia damnatas deduxiſſe, & Calvinum ſuos errores de merito & libertate.* Quibus ſimilia repetuntur in damnato Problemate Ecclesiastico, totque aliis furioſis Jeſuitarum libellis & Memorialibus à S. Sede pariter damnatis, quæ quamvis centies refutata ſint, nec ipſimet Jeſuitæ ignorent à veritate aliena eſſe, quia tamen utilia cenſent ad rem ſuam, inceſſanter repetunt, eò quòd utique facto ſuo comprobare velint, quàm verè laudatiſſimus Alectenſis Epiſcopus Nicolaus Pavillonus in Epiſt. ad Innocentium XI. de die 30. Junii 1677. dixerit, *Quòd Janſeniana hæreſeos nomen prorſus jam vanum & inane ſummo ſtudio Jeſuitæ retineant*, eo quòd ipſis non ſit *præſentius & validius telum, quo ſe tueantur, & cujuſlibet ordinis homines ſibi adverſantes diſturbent.*

Hæc

Hac futili accuſatione ſanctiorem quamque de moribus doctrinam exſufflant, viros pietate & doctrinâ præſtantes traducunt, atque Eccleſiæ miniſterus ſubmovent non Theologos modò, ſed Epiſcopos populis ſuſpectos efficiunt, pios eorum labores & ſaluberrima inſtaurandæ diſciplinæ conſilia invertunt, libros informandis moribus aptiſſimos fidelium manibus excutiunt, omnem denique inſtituendæ Chriſtianorum vitæ & ad normam Evangelii componendæ viam occludunt. Illud verò, Beatiſſime Pater, ſummoperè animadvertendum eſt, non ſolum hujus ficititiæ hæreſeos prætextu graſſantem ubique morum corruptelam foveri, ſed fidei quoque ſolidiſſima dogmata convelli. Quis enim non doleat caſtiſſimam & ſaluberrimam SS. Auguſtini & Thomæ de gratuita Dei prædeſtinatione & gratia Chriſti ad ſingulos pietatis actus neceſſaria doctrinam, ſub invidioſo Janſenii nomine à pleriſque repudiari, & tamquam erroneam & hæreſeos notâ dignam in Cathedris, in pulpitis, in colloquiis traduci? &c. Celeberrimus quoque Epiſcopus Vencienſis Antonius Godellus in ſuâ adverſus Caſuiſtarum Apologiam Cenſurâ ſic loquitur: „ Tota „ iſtius operis ſeries redolet quendam animi exulcerati „ furorem adverſum Vindices Ethicæ Chriſtianæ, qui„ bus Auctor odium conflare nititur, illos vocitando „ hæreticos. Nam ii quibus hanc notam inurit, ſunt „ Curiones Pariſienſes, Rotomagenſes, præcipuarum„ que urbium, ſunt ſanctiſſimi Epiſcopi, Sacerdotes „ virtutibus conſpicui, optimi Religioſi, qui palam „ profitentur ſe damnare quinque articulos à Pontifice „ proſcriptos, & exhibere S. Sedi quidquid obſervan„ tiæ ac ſubmiſſionis boni & morigeri Catholici de„ bent.“ &c.

AR-

ARTIFICIUM DUODECIMUM.

Societatis opiniones majori cum ſinceritate non exponere, quàm adverſariorum, ſed cum involucris, fucis & æquivocationibus ad tegendam earum turpitudinem.

PAtet hoc imprimis ex eo quòd in Congregationibus de Auxiliis, ne per iterata quidem nomine Pontificis mandata, de hoc ipſis facta per Card. Madrutium, adduci potuerint ad propriam mentem clarè & ſine ambiguitate exponendam, circa divinæ gratiæ efficaciam, ita ut circa hoc Jeſuitas non ſatis ſinceros fuiſſe expoſtularint Prædicatores, ut oſtendit Auctor Hiſtoriæ Congreg. de Auxil. *l.* 2. *c.* 6. 7. *&* 8.

Nec hodiè magis ſinceri ſunt in exponenda Sociorum doctrina Morali, prout ad oculum demonſtrat celebris Doctor Arnaldus *Denunt V. Jeſuitici Philoſophiſmi art. XI.* cujus titulus eſt ut ſequitur: *Quàm parum ſincerè procedant Jeſuitæ, oſtenditur ex ſcriptis quinque vel ſex Profeſſorum Societatis, quorum exemplaria autentica præ manibus habentur.*

Qui quidem Scriptor celeberrimus in corpore articuli ſic Jeſuitas alloquitur: „ Æthiopes incaſſum lavatis, Reverendi Patres, dum Fratribus veſtris Philoſophiſtis ea tribuitis, quæ ſuis ipſi Theſibus, libris & ſcriptis abnuunt.

„ Sub finem Tertiæ Denuntiationis inſinuatum fuerat, præ manibus haberi ſcripta Theologorum veſtrorum, qui Philoſophiſmum ſic explicarent, ut nullum relinquerent locum cavillationi veſtræ de falsâ hypotheſi, vel impoſſibilitate morali. Profeſſor Veſter Antverpienſis nos provocare auſus eſt ad ea proferenda, ſtultè exiſtimans nos non habere quod jactitabamus. “

Exhibet deinde ſcripta quinque Sociorum Philoſophiſtarum, & addit ſe habere quoque tria exemplaria Scriptorum Muſnieri Profeſſoris Divionenſis, cujus hæc

hâc de re propoſitio damnata eſt ab Alexandro VIII. Quæ ſcripta, quia Jeſuitæ Pariſienſes Epiſt. 1. ſolemniter polliciti fuerant publico ſe daturos hiſce verbis, *Teſtimoniis autenticis palam comprobabitur Profeſſorem Divionenſem in ſcriptis ſuis impugnare id quod novam hæreſim vocas. Cur diffiteris? Cur argumenta, quæ ſibi objicit, capis velut ſententias quas aſſerat & probet? Cur illi imponis falſas conſequentias, quas rejicit?* ipſos provocavit ut promiſſa implerent, redarguitque de inſincera promiſſione, cùm à tanto tempore toties provocati auſi non fuerint ea publico dare, ne publicè confunderentur.

Tam horrida utique ex Jeſuitarum Philoſophiſmo Denuntiator conſectaria derivavit, ut ipſos puduerit Chriſtianâ humilitate fateri Sociorum aliquos in Philoſophiſmo tradendo humanum aliquid paſſos. Quinimò ad declinandam illius invidiam, primùm negare cœperunt Philoſophiſmum ab ullo Socio traditum fuiſſe, auſi etiam ſuſtinere, nec tradita fuiſſe principia ipſius, verùm de utriuſque falſitate per textus ſuorum expreſſiſſimos convicti, ad ſubterfugia, æquivocationes & ſolitas cavillationes confugerunt, dicentes Philoſophiſmum à Sociis ſolùm admiſſum fuiſſe in hypotheſi non verâ & reali, ſed falsâ, moraliterque impoſſibili.

Aſt etiam iſta de arce dejecti, per textus nimis patentes ſuorum, verterunt ſe ad ſubterfugia & æquivocationes. Cùm enim peccatum Philoſophicum ſupponeret ignorantiam vel inadvertentiam, ſeu incogitantiam Dei vel divinæ legis inculpatam, ſeu involuntariam & invincibilem, pro tali habentes eam quam ceteri paſſim omnes pro vincibili, voluntariâ & culpabili habebant, accuſatores peccati Philoſophici arguebant quòd fundarent ſe in damnato principio, quòd ignorantia invincibilis non excuſet à peccato. Verùm iſtud ſubterfugium, à veritate prorſus alienum eſſe demonſtravit Philoſophiſmi Denuntiator Denuntiatione V. Et poſt ipſum uberiùs Apologiſta Provincialium Epiſt. VIII. qui ſimiliter Jeſuitarum æquivocationes detegit, demon-

monſtrativéque refellit epiſt. V. circa probabilitatem, nec non epiſt. IX. malam fidem inſinceritatemque eorumdem in excuſando Baunio circa proximam peccandi occaſionem. Et rurſus epiſt. X. in excuſandis aliis Sociis circa Simoniam. epiſt. XII. circa amorem Dei. epiſt. XIV. circa uſuram intentioniſque directionem. epiſt. XV. demonſtrat ipſorum impietatem in excuſandis æquivocationibus reſtrictionibuſque mentalibus exemplo Chriſti & Sanctorum. Videri etiam poteſt Wendrockius in notis ad epiſt. V. VIII. IX. XIII. XV. &c.

ARTIFICIUM DECIMUM TERTIUM.

Pro rerum Societatis ac temporum varietate, ſummum Pontificem in decidendis factis, etiam doctrinalibus, non revelatis, quotidie in Eccleſia mergentibus, nunc fallibilem aſſerere, nunc infallibilem, quaſi res Societatis, ſeu varia earum exigentia, veritati præſcribere queant.

DEmonſtrat hoc Clariſſimus Author Hiſtoriæ Congregationum de Auxiliis *l.* 4. *c.* 2. ex libello ſupplici, quem Societas anno 1605. ſub initium menſis Auguſti, per ſuum Generalem Aquaviva Paulo V. obtulit. Eo namque Pontificem deprecabatur, ut eccleſiaſticæ conſuetudinis memor, ſola quæ fidei ſunt definiret; cetera Theologorum diſputationibus permitteret. Aiebat verò facta humana quotidiana, etiam dogmatica, ad fidem nullatenus pertinere: *Quis enim dicat pertinere ad fidem, quid hic aut ille.... vel exiſtimaverit, vel docuerit? Res quidem* (id eſt dogma, quod in ipſo legitur) *ad fidei fortaſſe objectum ſpectare utcumque poteſt; fuiſſe autem illos hujus vel illius ſententiæ, niſi ex ipſorum ſcriptis, ſive evidenter, ſive probabiliter colligatur, ambiguum erit & obſcurum. Fide proinde Catholica definiri non poterit. Cùm enim Romanus Pontifex. . . . . non poſſit novos libros canonicos ſcribere, & novos fidei articulos condere (quòd olim faciebant Prophetæ,*

pheta, Apoſtoli, ceterique Canonici Scriptores) ſequatur neceſſe eſt ſacrarum Literarum, & divinarum Traditionum authoritatem, vel Sanctorum Patrum, & Theologorum conſenſionem, vel communem quemdam totiùs Eccleſiæ ſenſum, & quaſi guſtum: quorum nihil ſpectari poteſt, cum de privati hominis ſententia diſputatur. Nam ut olim Prophetis, atque Apoſtolis, reliquiſque ſacrorum librorum Scriptoribus, & divinarum Traditionum Authoribus ita affuit Spiritus Sanctus, ut nihil illis excideret, quòd non eſſet divinitùs inſpiratum; ita etſi idem Spiritus Sanctus Romano Pontifici adeſt, ut in rebus fidei declarandis, explicandiſque ſacris Literis, Apoſtolicis Traditionibus, quibus principia fidei continentur, nunquam fallatur, aut erret; in privatorum verò dictis declarandis, quæ humano ſtudio ac diligentia deteguntur, vereor an poſſit hanc ſibi infallibilem Spiritus Sancti aſſiſtentiam certo polliceri.

Hactenus Societatis ſuæ nomine Aquaviva. Quis ergo non obſtupeſcat, tantam hodiè in Sociis variationem? Quis illam ipſis inconſtantiam non probro vertat, quòd cùm ante centum annos in facto dogmatico Molinæ definiendo Romanum Pontificem fallibilem aſſeruerint, ne in facto illo victi viderentur; hodie in ſimillimo Janſenii facto definiendo eumdem infallibilem eſſe, tanta cum animoſitate vociferentur, ut factum iſtud fide divina credi velint, & non credentes pro hæreticis habeant? Ergone pro temporum varietate, ſeu varia rerum Societatis exigentia, variè de fallibilitate vel infallibilitate Romani Pontificis philoſophari licitum putant? Si ita eſt, tandem aliquando manifeſtum ſit univerſo Orbi, Societatis viros, magis de ſervandis finibus ſuis, quàm de Pontificiis prærogativis tuendis, deque veritate aſſerenda ſollicitos eſſe; veritatemque apud ipſos ancillam eſſe cauſarum Societatis. Sic enim olim ipſi, quia ſic olim exigebat ſuſcepta ab ipſis cauſa Defenſionis Libri Molinæ. At non ſic hodie, imò prorſus ex adverſo, quia hoc hodie poſtulat ſuſcepta ab ipſis cauſa accuſationis libri Janſenii, & quæ rebus Societatis adeo neceſſaria ipſis videtur, Sociorum placitis contradicentium perſecutio. Nec

luculentiſſimis demonſtrat teſtimoniis Eminentiſſimorum DD. Cardinalium Riccii, Caſanate, de Laurea, Capiſucci, nec non R. P. Antonini Cloche Generalis Prædicatorum, Illuſtriſſimi Favoriti Innocentio XI. à ſecretis, clariſſimi Abbatis Palaggii Canonici S. Petri in Vaticano, duorum Præfectorum Bibliothecæ Vaticanæ Emmanuelis à Schelſtrate, & R. P. Joſephi Sabbatini Ordinis S. Auguſtini, ſancti Officii Qualificatoris: Jeſuiticam verò in contrarium epiſtolam mendaciter eſſe confictam patenter evincit, ita ut mirandum ſit, multumque mirandum, Jeſuitas in mendacio tam palpabili poſuiſſe ſpem ſuam.

Sed quid dicam? *Imitantur* ipſi *priſcos ſuorum dogmatum Patronos* (ait Facultas Theologica Lovanienſis in epiſtola congratulatoria ad Facultatem Düacenſem 21. Decembris anno 1648. conſcripta) *quibus ſolemne fuit ad mendacia confugere, quoties id cauſa ipſorum exigeret. Non vos latet quomodo Pelagius hæreſiarcha Synodum Palæſtinam circumvenerit, atque ab Antiſtitibus ſtropharum ejus ignaris abſolutionem ſurripuerit. Noſtis etiam quòd Celeſtius Zozimum Papam primitus deceperit, & acerrimas ab eo litteras contra accuſatores ſuos ad Africanos Epiſcopos extorſerit. Scitis & Caſſianum, Semipelagianiſmi Architectum palàm docuiſſe, ac litteris conſignaſſe, mendacio utendum velut Helleboro. Nec vos latet Fauſtum Semipelagianiſmi reſtauratorem Anathematiſmos ſuos ſub Arelatenſis Synodi nomine divulgaſſe. . . . Iſtorum itaque Veteratorum hæredibus, nulla fides in propria cauſa adhibenda eſt: dignum quippe eſt, ut quorum ſequuntur ſententiam, imitentur aſtutiam.* Eam anno 1702. imitatus P. Robertus Stephani (poſteaquam in ſuis de gratia dictatis *diſp.* 2. *ſect.* 2. *ſubſect.* 3. dixiſſet, *Quòd immeritò gratiæ intrinſecè efficacis Patroni ſe Auguſtinianos nominent . . . . . ſcimus enim quinam dicuntur Eccleſiæ reformatæ, & quinam Helvetiorum ſe Evangelicos vocent*) in præfatione ſuarum Concluſionum Theologicarum Miſcellanearum, nihil niſi injurias, fallacias, mendacia, æquivocationes ſpirantium, gratiæ per ſe efficacis Aſſertores intolerabili audaciâ mendaciter depingit

velut

velut pſeudo-Auguſtinianos, *Qui in eo ſenſu Auguſtiniani ſunt, in quo Hæreſiarcha Joannes Wiclefus à ſuis diſcipulis Joannes Auguſtini vocabatur, in quo Calvinus ſæpiùs dixit, Auguſtinus totus meus.* Quod jure optimo de ſeipſo dixiſſet paucis antè lineis aiente: *Veneramur Fulgentium, Proſperum, Hilarium omneſque veros Auguſtini ad hæc uſque tempora diſcipulos, inter quos poſtremos, ſummo nobis honori ducimus accenſeri.*

Itane, Roberte, veri diſcipuli Auguſtini non ſunt gratiæ per ſe efficacis Defenſores, ſed aſſeclæ Molinæ, quem Auguſtino prorſus adverſum, Pelagianiſque & Semipelagianis affinem Congregatio de auxiliis toties cenſuit, Cenſuraque Lovanienſis ac Duacenſis, & ipſius Juſtificatio tam efficaciter probavit? Itane veri diſcipuli Auguſtini non ſunt Religioſi Auguſtiniani, nec Thomiſtæ, à quibus notum eſt gratiam per ſe efficacem ſuſtineri? Itane ſummo tibi honori ducis, Roberte, veris Auguſtini diſcipulis accenſeri, qui Auguſtini auctoritatem, Eccleſiæ approbatione poſt canonicos ſcriptores maximam, dum Molinæ Novitatibus adverſatur, invidioſè limitas, cúmque Molina tuo aſſerere non erubeſcis, S. Auguſtinum obſcuritate ſuâ *pernicioſis erroribus occaſionem tribuiſſe?*

Quem non pudet cum Semipelagianis Auguſtini de gratia doctrinam de exceſſu inſimulare, temerarioque auſu effutire, quòd manifeſtum ſit, ſolemniſſimum Auguſtini contra Pelagianos argumentum, à divina juſtitia petitum, non concludere, uti ex verbis tuis efficaciter oſtendit Auctor Speciminis doctrinæ à Jeſuitis in Seminario Leodienſi traditæ, cujus Auctoris exquiſita eruditio ſingulari pietati conjuncta, furorem tuum cohibere debuit, ne tot injuriis virum te longè ſapientiorem, Eccleſiæque ſubmiſſiorem onerares?

Itaque ſi Superis placet, in materia de gratia, non jam ampliùs Auguſtiniani & Thomiſtæ, ſed Moliniſtæ veri ſunt Auguſtini diſcipuli: ſic utique Jeſuitæ Remenſes in famoſa Theſi ſua (ab Illuſtriſſimo Carolo Mauritio le Tellier, Archiepiſcopo & duce Remenſi meritiſſimo proſcripta) de 17. Decembris 1697. dixerunt: *Et*

Et hic toti Auguſtiniani ſumus; tam verè utique, quàm Wiclefus, Calvinus &c. ſe totos Auguſtinianos, & Helveti Proteſtantes ſeſe Evangelicos dixerunt. Ne ipſe quidem Molina ſe totum Auguſtinianum cenſuit. Aliàs de invento à ſe novo gratiæ ſyſtemate, à nemine ante ipſum tradito, gloriatus non fuiſſet, nec inſinuaſſet Auguſtinum *veriorem ſententiam non eſſe ſecutum*, prout inſinuaſſe P. Stephani fatetur *diſp.* 3. *ſect.* 3. *ſubſect.* 2. Sed de Jeſuiticis iſtis præſtigiis pro nunc ſatis; cùm ex ſupradictis luce meridiana clariùs appareat, Moliniſticas præſtigias illas eò collimare, ut gratia per ſe efficax, qualem Auguſtinianorum Thomiſtarumque ſchola docet, Calviniana eſſe credatur & Janſeniana.

Quòd tametſi à veritate ſit alieniſſimum, & utrique ſcholæ illi valdè injurioſum, revelatâ facie (præter antè nominatos) ſcribere non veretur Honoratus Fabri in Apologetico ſuo doctrinæ moralis Societatis, à novem famoſis è Societate Theologis Gibalino, du Lieu, Granon, de S. Rigauld, Gauterot, de la Chaiſe, Violet, Tiram & le Bras approbato, *part.* 1. *dialogo* 5. *pag.* 96. *edit.* 1. *Lugdun.* ubi aſſerit eamdem eſſe *gratiam efficacem prædeterminantium, ac Janſenii & Calvini, nimirum gratiam per ſe intrinſecè ac præcisè efficacem.* 2. *Janſenium ex hoc principio ſuas illas propoſitiones ab Eccleſia damnatas deduxiſſe, & Calvinum ſuos errores de merito & libertate.* Quibus ſimilia repetuntur in damnato Problemate Ecclesiastico, totque aliis furioſis Jeſuitarum libellis & Memorialibus à S. Sede pariter damnatis, quæ quamvis centies refutata ſint, nec ipſimet Jeſuitæ ignorent à veritate aliena eſſe, quia tamen utilia cenſent ad rem ſuam, inceſſanter repetunt, eò quòd utique facto ſuo comprobare velint, quàm verè laudatiſſimus Alectenſis Epiſcopus Nicolaus Pavillonus in Epiſt. ad Innocentium XI. de die 30. Junii 1677. dixerit, *Quòd Janſenianæ hæreſeos nomen prorſus jam vanum & inane ſummo ſtudio Jeſuitæ retineant*, eo quòd ipſis non ſit *præſentius & validius telum, quo ſe tueantur, & cujuſlibet ordinis homines ſibi adverſantes diſturbent.*

Hac

Hac futili accuſatione ſanctiorem quamque de moribus doctrinam exſufflant, viros pietate & doctrinâ praſtantes traducunt, atque Eccleſia miniſteriis ſubmovent non Theologos modò, ſed Epiſcopos populis ſuſpectos efficiunt, pios eorum labores & ſaluberrima inſtaurandæ diſciplinæ conſilia invertunt, libros informandis moribus aptiſſimos fidelium manibus excutiunt, omnem denique inſtituendæ Chriſtianorum vitæ & ad normam Evangelii componendæ viam occludunt. Illud verò, Beatiſſime Pater, ſummoperè animadvertendum eſt, non ſolùm hujus fictitiæ hæreſeos prætextu graſſantem ubique morum corruptelam foveri, ſed fidei quoque ſolidiſſima dogmata convelli. Quis enim non doleat caſtiſſimam & ſaluberrimam SS. Auguſtini & Thomæ de gratuita Dei prædeſtinatione & gratia Chriſti ad ſingulos pietatis actus neceſſaria doctrinam, ſub invidioſo Janſenii nomine à pleriſque repudiari, & tamquam erroneam & hæreſeos notâ dignam in Cathedris, in pulpitis, in colloquiis traduci? &c. Celeberrimus quoque Epiſcopus Vencienſis Antonius Godellus in ſuâ adverſus Caſuiſtarum Apologiam Cenſurâ ſic loquitur: „ Tota „ iſtius operis ſeries redolet quendam animi exulcerati „ furorem adverſum Vindices Ethicæ Chriſtianæ, qui- „ bus Auctor odium conflare nititur, illos vocitando „ hæreticos. Nam ii quibus hanc notam inurit, ſunt „ Curiones Pariſienſes, Rotomagenſes, præcipuarum- „ que urbium, ſunt ſanctiſſimi Epiſcopi, Sacerdotes „ virtutibus conſpicui, optimi Religioſi, qui palam „ profitentur ſe damnare quinque articulos à Pontifice „ proſcriptos, & exhibere S. Sedi quidquid obſervan- „ tiæ ac ſubmiſſionis boni & morigeri Catholici de- „ bent.“ &c.

AR-

ARTIFICIUM DUODECIMUM.

Societatis opiniones majori cum ſinceritate non exponere, quàm adverſariorum, ſed cum involucris, fucis & æquivocationibus ad tegendam earum turpitudinem.

PAtet hoc imprimis ex eo quòd in Congregationibus de Auxiliis, ne per iterata quidem nomine Pontificis mandata, de hoc ipſis facta per Card. Madrutium, adduci potuerint ad propriam mentem clarè & ſine ambiguitate exponendam, circa divinæ gratiæ efficaciam, ita ut circa hoc Jeſuitas non ſatis ſinceros fuiſſe expoſtularint Prædicatores, ut oſtendit Auctor Hiſtoriæ Congreg. de Auxil. *l.* 2. *c.* 6. 7. *&* 8.

Nec hodiè magis ſinceri ſunt in exponenda Sociorum doctrina Morali, prout ad oculum demonſtrat celebris Doctor Arnaldus *Denunt V. Jeſuitici Philoſophiſmi art. XI.* cujus titulus eſt ut ſequitur: *Quàm parum ſincerè procedant Jeſuitæ, oſtenditur ex ſcriptis quinque vel ſex Profeſſorum Societatis, quorum exemplaria autentica præ manibus habentur.*

Qui quidem Scriptor celeberrimus in corpore articuli ſic Jeſuitas alloquitur: „ Æthiopes incaſſum lavatis, Reverendi Patres, dum Fratribus veſtris Philoſophiſtis ea tribuitis, quæ ſuis ipſi Theſibus, libris & ſcriptis abnuunt.

„ Sub finem Tertiæ Denuntiationis inſinuatum fuerat, præ manibus haberi ſcripta Theologorum veſtrorum, qui Philoſophiſmum ſic explicarent, ut nullum relinquerent locum cavillationi veſtræ de falſâ hypotheſi, vel impoſſibilitate morali. Profeſſor Veſter Antverpienſis nos provocare auſus eſt ad ea proferenda, ſtultè exiſtimans nos non habere quod jactitabamus. “

Exhibet deinde ſcripta quinque Sociorum Philoſophiſtarum, & addit ſe habere quoque tria exemplaria Scriptorum Muſnieri Profeſſoris Divionenſis, cujus hâc

hâc de re propoſitio damnata eſt ab Alexandro VIII. Quæ ſcripta, quia Jeſuitæ Pariſienſes Epiſt. 1. ſolemniter polliciti fuerant publico ſe daturos hiſce verbis, *Teſtimoniis autenticis palam comprobabitur Profeſſorem Divionenſem in ſcriptis ſuis impugnare id quod novam hæreſim vocas. Cur diffiteris? Cur argumenta, quæ ſibi objicit, capis velut ſententias quas aſſerat & probet? Cur illi imponis falſas conſequentias, quas rejicit?* ipſos provocavit ut promiſſa implerent, redarguitque de inſincera promiſſione, cùm à tanto tempore toties provocati auſi non fuerint ea publico dare, ne publicè confunderentur.

Tam horrida utique ex Jeſuitarum Philoſophiſmo Denuntiator conſectaria derivavit, ut ipſos puduerit Chriſtianâ humilitate fateri Sociorum aliquos in Philoſophiſmo tradendo humanum aliquid paſſos. Quinimò ad declinandam illius invidiam, primùm negare cœperunt Philoſophiſmum ab ullo Socio traditum fuiſſe, auſi etiam ſuſtinere, nec tradita fuiſſe principia ipſius, verùm de utriuſque falſitate per textus ſuorum expreſſiſſimos convicti, ad ſubterfugia, æquivocationes & ſolitas cavillationes confugerunt, dicentes Philoſophiſmum à Sociis ſolùm admiſſum fuiſſe in hypotheſi non verâ & reali, ſed falsâ, moraliterque impoſſibili.

Aſt etiam iſta de arce dejecti, per textus nimis patentes ſuorum, verterunt ſe ad ſubterfugia & æquivocationes. Cùm enim peccatum Philoſophicum ſupponeret ignorantiam vel inadvertentiam, ſeu incogitantiam Dei vel divinæ legis inculpatam, ſeu involuntariam & invincibilem, pro tali habentes eam quam ceteri paſſim omnes pro vincibili, voluntariâ & culpabili habebant, accuſatores peccati Philoſophici arguebant quòd fundarent ſe in damnato principio, quòd ignorantia invincibilis non excuſet à peccato. Verùm iſtud ſubterfugium, à veritate prorſus alienum eſſe demonſtravit Philoſophiſmi Denuntiator Denuntiatione V. Et poſt ipſum uberiùs Apologiſta Provincialium Epiſt. VIII. qui ſimiliter Jeſuitarum æquivocationes detegit, demon-

monſtrativéque refellit epiſt. V. circa probabilitatem, nec non epiſt. IX. malam fidem inſinceritatemque eorumdem in excuſando Baunio circa proximam peccandi occaſionem. Et rurſus epiſt. X. in excuſandis aliis Sociis circa Simoniam. epiſt. XII. circa amorem Dei. epiſt. XIV. circa uſuram intentioniſque directionem. epiſt. XV. demonſtrat ipſorum impietatem in excuſandis æquivocationibus reſtrictionibuſque mentalibus exemplo Chriſti & Sanctorum. Videri etiam poteſt Wendrockius in notis ad epiſt. V. VIII. IX. XIII. XV. &c.

ARTIFICIUM DECIMUM TERTIUM.

Pro rerum Societatis ac temporum varietate, ſummum Pontificem in decidendis factis, etiam doctrinalibus, non revelatis, quotidie in Eccleſia mergentibus, nunc fallibilem aſſerere, nunc infallibilem, quaſi res Societatis, ſeu varia earum exigentia, veritati præſcribere queant.

DEmonſtrat hoc Clariſſimus Author Hiſtoriæ Congregationum de Auxiliis *l.* 4. *c.* 2. ex libello ſupplici, quem Societas anno 1605. ſub initium menſis Auguſti, per ſuum Generalem Aquaviva Paulo V. obtulit. Eo namque Pontificem deprecabatur, ut eccleſiaſticæ conſuetudinis memor, ſola quæ fidei ſunt definiret; cetera Theologorum diſputationibus permitteret. Aiebat verò facta humana quotidiana, etiam dogmatica, ad fidem nullatenus pertinere: *Quis enim dicat pertinere ad fidem, quid hic aut ille.... vel exiſtimaverit, vel docuerit? Res quidem* (id eſt dogma, quod in ipſo legitur) *ad fidei fortaſſe objectum ſpectare utcumque poteſt; fuiſſe autem illos hujus vel illius ſententiæ, niſi ex ipſorum ſcriptis, ſive evidenter, ſive probabiliter colligatur, ambiguum erit & obſcurum. Fide proinde Catholica definiri non poterit. Cùm enim Romanus Pontifex. . . . . . non poſſit novos libros canonicos ſcribere, & novos fidei articulos condere (quòd olim faciebant Prophetæ*

phetæ, Apoſtoli, ceterique Canonici Scriptores) ſequatur neceſſe eſt ſacrarum Literarum, & divinarum Traditionum authoritatem, vel Sanctorum Patrum, & Theologorum conſenſionem, vel communem quemdam totius Eccleſiæ ſenſum, & quaſi guſtum: quorum nihil ſpectari poteſt, cum de privati hominis ſententia diſputatur. Nam ut olim Prophetis, atque Apoſtolis, reliquiſque ſacrorum librorum Scriptoribus, & divinarum Traditionum Authoribus ita affuit Spiritus Sanctus, ut nihil illis excideret, quòd non eſſet divinitùs inſpiratum; ita etſi idem Spiritus Sanctus Romano Pontifici adeſt, ut in rebus fidei declarandis, explicandiſque ſacris Literis, Apoſtolicis Traditionibus, quibus principia fidei continentur, nunquam fallatur, aut erret; in privatorum verò dictis declarandis, quæ humano ſtudio ac diligentia deteguntur, vereor an poſſit hanc ſibi infallibilem Spiritus Sancti aſſiſtentiam certo polliceri.

Hactenus Societatis ſuæ nomine Aquaviva. Quis ergo non obſtupeſcat, tantam hodiè in Sociis variationem? Quis illam ipſis inconſtantiam non probro vertat, quòd cùm ante centum annos in facto dogmatico Molinæ definiendo Romanum Pontificem fallibilem aſſeruerint, ne in facto illo victi viderentur; hodie in ſimillimo Janſenii facto definiendo eumdem infallibilem eſſe, tanta cum animoſitate vociferentur, ut factum iſtud fide divina credi velint, & non credentes pro hæreticis habeant? Ergone pro temporum varietate, ſeu varia rerum Societatis exigentia, variè de fallibilitate vel infallibilitate Romani Pontificis philoſophari licitum putant? Si ita eſt, tandem aliquando manifeſtum ſit univerſo Orbi, Societatis viros, magis de ſervandis finibus ſuis, quàm de Pontificiis prærogativis tuendis, deque veritate aſſerenda ſollicitos eſſe; veritatemque apud ipſos ancillam eſſe cauſarum Societatis. Sic enim olim ipſi, quia ſic olim exigebat ſuſceptā ab ipſis cauſa Defenſionis Libri Molinæ. At non ſic hodie, imò prorſus ex adverſo, quia hoc hodie poſtulat ſuſcepta ab ipſis cauſa accuſationis libri Janſenii, & quæ rebus Societatis adeo neceſſaria ipſis videtur, Sociorum placitis contradicentium perſecutio. Nec

Nec terrentur ex hoc quod iſtum agendi modum, (utpote doloſum) non permittat honeſtas, nec chriſtiana ſinceritas, nec alia virtus. Quia *an dolus, an virtus*, quis ab iis requirat, qui ſua potiùs, quàm veritatem quærant; & non ſolùm in facto Moliniano, ſed & in ipſis fidei dogmatibus Paulo V. fucum fecerunt, eorum definitionem doloſè impediendo? Neque verò de ſolo Moliniano facto in Congregationibus de Auxiliis fuit diſputatum; imò maximè de ſenſu definitionum Eccleſiæ, ſeu canonum, à veteribus Conciliis, Romaniſque Pontificibus, adverſus Pelagianos Semipelagianoſque conditorum. Qua in re ipſorum in definiendo indeficientiam, ſeu infallibilitatem non diffitebantur.

Adverſus ipſos quoque Cenſores à Clemente VIII. deſignatos, eodem in libello, & aliàs expoſtularunt, quòd erga Societatem malè animati, ultra modum ſeveri, tantæ Controverſiæ dirimendæ magna ex parte impares forent, alterique parti plus æquò addicti. An iſtud tunc tolerabile in iis, qui hodie per pulpita & roſtra proclamant, ferendos non eſſe expoſtulatores adverſus Cenſores facti Janſeniani ab Innocentio X. deſignatos?

Verùm hoc tantiſper diſſimulenus: neque enim tanti eſt momenti. Id ergo potiùs diſcutiamus, utra opinio magis conſonet veritati, an illa, quàm olim (illo in Libello) Societas defenſavit, de Romani Pontificis fallibilitate in definiendis factis novis, non. revelatis, etjam doctrinalibus? An ea quam hodie pro aris & focis tuentur, de ipſius infallibilitate in definiendis ejuſmodi factis?

SECTIO I.

SECTIO I.

Aſſerta hodie à Sociis Papæ infallibilitas in definiendis factis doctrinalibus novis, non revelatis, divinæ Scripturæ & Traditioni videtur formaliter adverſari.

ET ideò doctiſſimus è Societate Theologus, Michael de Elizalde, iſtam Sociorum ſuorum aſſertionem, ſeu opinionem, hæreticam cenſet in libro *De forma veræ Religionis quærendæ & inveniendæ.* A qua cenſura licèt abſtineamus; ratio tamen propter quam aſſertio iſta nobis videtur Scripturæ formaliter adverſa, eſt quia juxta Scripturam *Omnis homo mendax Pſ.* 115. & *Hebr.* 6. Si *omnis homo*; igitur etiam Papa, dum ex ſeipſo loquitur non ex verbo Dei ſcripto vel tradito; dum proinde verbum ipſius non eſt verbum Dei, ſed verbum hominis, ea quæ ex ſe ambigua ſunt, atque inter Catholicos Viros doctos controverſa, non ex divina revelatione, ſed ex humana inveſtigatione definientis. In iis namque perinde obnoxius eſt mendacio, id eſt errori ac falſitati, quàm peccato, dum ex ſe, non ex Deo agit. Tam enim ſcriptum eſt, *Omnis homo mendax*, quàm ſcriptum eſt, *Non eſt homo qui non peccat.*

Nec Traditioni minus videtur formaliter adverſa, quàm Scripturæ. *Primò* namque Tertullianus in lib. de veland. virg. dicit, quòd *regula fidei una eſt*, SOLA IMMOBILIS ET IRREFORMABILIS, ex vi ſcilicet authoritatis in qua fundatur, quæ divina eſt authoritas, ideò ſola inerrabilis, quia *impoſſibile eſt mentiri Deum. Hebr. 6. Eſt enim Deus verax* (imò veritas ipſa) *omnis autem homo mendax. Rom.* 3. Nihil per conſequens immobile, ſeu irreformabile ex vi authoritatis illud definientis, niſi quod divinitùs eſt revelatum, adeóque in divina authoritate fundatum. Nihil proinde niſi quod ad fidem pertinet, verboque Dei ſcripto vel tradito continetur. Utpotè quod ſolum fidei regula eſt. Nihil quippe prætereà fide divina credimus, prout idem Tertullianus ait *l. de præſcript. c.* 8. hiſce verbis: *Nobis nihil ex noſtro arbi-*

trio inducere licet, ſed nec eligere quod aliquis de ſuo arbitrio induxerit. Apoſtolos Domini habemus Authores, qui nec ipſi quidquam ex ſuo arbitrio quod inducerent elegerunt, ſed acceptam à Chriſto diſciplinam fideliter nationibus adſignaverunt. Nihil igitur aliud fide divina credendum adſignare poteſt etiam Papa, ſed quidquid ultra hoc definit, extra fidei regulam eſt; reformabile proinde eſt, nec ad fidem pertinere poteſt. Et ideò ſubjungit. *Nobis curioſitate opus non eſt poſt Chriſtum, nec inquiſitione poſt Evangelium. Hoc enim credimus, non eſſe ultra quod credere debeamus.*

II. Epiphanius hæreſi 55. contra Melchiſedecianos, *Termini*, inquit, *præſcripti ſunt nobis, & fundamenta poſita, & fidei ſtructura, & Apoſtolorum traditiones, & Sacræ Literæ, & doctrina propagata ſucceſſio, & denique divina veritas ex omni parte munita eſt, & conſtituta.* Nulla igitur Eccleſiæ, vel Papæ definitio, in illis non fundata, vera eſt veritate divina, ſeu fidei. Nulla proinde infallibilis veritatis, ex ſola vi authoritatis definientis. Aliàs id quod tali authoritate definiretur, verum eſſet veritate divinâ & fidei, tametſi nec in Sacris Literis, nec in Apoſtolicis traditionibus fundatâ (& ſic fidei ſtructura in ſacris literis & traditionibus Apoſtolicis non eſſet unicè, ſive *ex omni parte* fundata, prout Epiphanius dicit) quia verum eſſet veritate divinæ promiſſionis, qua Chriſtus Eccleſiæ, & Papæ promiſiſſet infallibilem Sancti Spiritus aſſiſtentiam, ne in definitionibus illis erraret. Per conſequens fides, quæ definitionibus illis præſtaretur, fundata non eſſet in ſolo verbo hominis, vel hominum, ſed in verbo Dei, fideles certos reddente, de veritate omnis facti, per Papam vel Eccleſiam definiti. Non ergo ſolùm crederemus, quia id Eccleſia, vel Papa definiiſſet, ſed quia verbo Dei, ſeu divina promiſſione certi eſſemus, verùm eſſe factum quodcumque, quod Eccleſia vel Papa definiiſſet. Fides proinde noſtra in veritate ſeu veracitate divina, ſeu divinæ promiſſionis eſſet fundata. Cui veritati, ac veracitati haud dubiè debita eſt fides divina.

III. Per

III. Per conſequens verum non eſſet, quod cum Epiphanio ac Tertulliano tradunt ceteri Patres, Eccleſiaque tota; utpote quæ (ut Vincentius Lirinenſis *Commonit. c.* 32. ait) hoc ſemper, nec quidquam præterea, *hæreticorum novitatibus excitata, Conciliorum ſuorum Decretis. . . . perficit, niſi ut quod prius à Majoribus ſola traditione acceperat, hoc deinde poſteris etiam per Scripturæ Chyrographum conſignaret*; non proinde factum aliquod, Majoribus incognitum, fide divina credendum proponit.

Videre hoc licet in Conciliis Nicæno, Epheſino, Calcedonenſi &c. ſicut & in noviſſimo Concilio Tridentino, quod aliud non ſtatuit fundamentum ſuarum de fide definitionum, niſi divinam Scripturam, Traditionemque. Meritò quidem, *Fons* quippe *omnis & ſalutaris veritatis, & morum diſciplinæ. . . . continetur in libris ſcriptis, & ſine ſcripto Traditionibus* (ait ſeſſ. 4.) *quæ ipſius Chriſti ore ab Apoſtolis acceptæ, aut ab ipſis Apoſtolis, Spiritu Sancto dictante, quaſi per manus traditæ, ad nos uſque pervenerunt.*

Neceſſe ergo non eſt ad ſalutem fidelium, præter fidei articulos, qui in ſanctis illis libris, & ſine ſcripto traditionibus continentur, alios, ſeu novos fidei articulos condere, nec ad eandem ſalutem neceſſe fuit indeficientem in definiendo authoritatem Eccleſiæ à Chriſto tribui, ad definiendum aliquid in libris illis ſcriptis, & Traditionibus non contentum, ſed ad fidelem duntaxat divini iſtius depoſiti (ſalutarem omnem veritatem, morumque diſciplinam continentis) cuſtodiam.

Et ideò Eccleſia, & Romani Pontifices, ſive in Conciliis, ſive extra, novos fidei articulos nunquam condiderunt, ſed vetus illud depoſitum, juxta Apoſtoli præceptum, cuſtodierunt, propoſuerunt, expoſuerunt. Quod ſibi creditum, non à ſe inventum. Quod & ipſi à Majoribus ſuis acceperunt, non quod excogitarunt. Non novæ inſtitutionis, ſed antiquæ traditionis, prout in laudatis Conciliis videbit, quiſquis abſque præjudiciis attenta mente legerit.

Idipſum videre licet in celebri epiſtola illa Leonis Magni, quam Concilium Calcedonenſe tam ſolemniter approbavit. In qua cùm Epiſcopi Ægyptii, tribus poſt iſtud Concilium annis, contenderent Neſtorianiſmum contineri (quæ erat quæſtio facti doctrinalis, Janſeniano ſimillima) Leo, qui epiſt. 78. aliàs 132. ad Leonem Auguſtum, & aliàs tam conſtanter Concilii iſtius de fide definitiones in dubium nonniſi ſacrilegè revocari poſſe docuerat, vel retractari (eò quòd manifeſtè conſtitiſſet, eas ex *Evangelico, & Apoſtolico fonte prodire*) novum tamen epiſtolæ ſuæ examen circa factum iſtud fieri voluit, eumque in finem veterum Patrum teſtimonia tranſmiſit, in Eccleſia Alexandrina publicè legenda, & conferenda cum Epiſtola ſua, ut *plebs* (inquit epiſt. 130.) *noverit, ea ſibi præſenti* epiſtolæ ſuæ *doctrinâ inſinuari, quæ Patres & acceperunt à præcedentibus ſuis, & poſteris tradiderunt. . . . ut aures fidelium probent, non aliud Nos, quàm quod à Majoribus accepimus, prædicare*, fideque divina credendum proponere. Et epiſt. 103. *Non nova prædicationis eſt epiſtola mea, in nullo diſcedens ab ejus fidei regula, quæ evidenter à noſtris veſtriſque eſt defenſa Majoribus.* Propterea etiam ſerm. 13. de Paſſ. Dom. dicit, quod *nihil ab antiquis ſignificationibus in Chriſtiana Religione diverſum inveniatur.*

Forent autem non pauca diverſa, ſi nova facta doctrinalia, in verbo Dei ſcripto vel tradito non contenta, poſt Romani Pontificis, vel Eccleſiæ definitionem, ad Chriſtianam pertinerent Religionem, ſeu divinam & Catholicam fidem. Hoc quippe dato Chriſtiana Religio, fideſque Catholica, nova quotidiè ſuſciperet incrementa. Quòd cum Sanctis Patribus negant Theologi paſſim omnes, ſicut & Theologorum Princeps S. Thomas 2. 2. *q.* 1, *a.* 7. ubi docet, quòd *quantum ad ſubſtantiam articulorum fidei, non eſt factum eorum augmentum per temporum ſucceſſionem: quia quæcumque poſteriores crediderunt, continebantur in fide præcedentium Patrum, licèt implicitè. Sed quantum ad explicationem crevit numerus articulorum; quia quædam ex-*

explicitè credita ſunt à poſterioribus, quæ à prioribus non cognoſcebantur explicitè.

IV. Si Eccleſiam in decidendis factis novis doctrinalibus, non revelatis, infallibilem crediditſet Baſilius Magnus, non contradixiſſet definitioni Concilii Oecumenici Sardicenſis, & Julii I. in causâ Marcelli, Epiſcopi Ancyrani. Contradixit autem: cùm enim iſtius Epiſcopi Libros Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, in Concilio illo accuſaſſet, velut hæreticam doctrinam continentes, re diligenter examinata, *deprehenſa eſt Euſebii doloſa res* (ait Concilium in Epiſtola Synodica) . . . . *recitatis illis quæ antecederent & conſequerentur in illis quæſtionibus, inventa eſt bona & recta fides viri illius.* Idem fuit ſolemne judicium Julii I. Romani Pontificis eadem in cauſâ, ad ſe delata. Judicio nihilominus tam ſolenni privatum judicium ſuum D. Baſilius opponens, non ſolùm ei contradixit, (quia, inquit, *hujus experimentum ac demonſtrationem reconditi apud me iniquæ Syngraphæ Libri continent*) ſed & eos redarguit, qui ipſum ad Eccleſiæ receperunt communionem; Patres utique Sardicenſes & Julium Papam, tametſi Marcelli adverſus Aſterium *de ſubjectione* liber, ex quo hæreſim ipſius demonſtrari credidit Baſilius, ille idem ſit, qui à Concilio Sardicenſi examinatus fuit & approbatus, prout obſervat eruditiſſimus Benedictinus Collect. nov. to. 2. diatr. de cauſâ Marcel. Ancyr. c. 4. Librum verò à Concilio Oecumenico examinatum, & declaratum in doctrina orthodoxum, Baſilius non cenſuiſſet hæreticum, nec judicio ipſius ſuum oppoſuiſſet, nec *de ignorantia veritatis* ipſum redarguiſſet, ſi ipſum in dijudicando vero libri illius ſenſu inerrabile cenſuiſſet. Si enim in ea quæſtione inerrabile fuiſſet, librum, hæreſim continentem, velut orthodoxum non approbaſſet.

V. Eidem Concilio pariter contradixerunt, ipſius proinde hac in re judicium infallibile non crediderunt Chryſoſtomus *Homil.* 2. *in epiſt. ad Hebr.* Theodoretus *l.* 2. *hæretic. fabul. c.* 10. Marius Victorinus *l.* 1. *adverſus Arium*, Marius Mercator *ad anath.* 12. *Ne-*

 ſtorii:

ſorii: quia & ipſi, non obſtante ſententia illa Concilii Sardicenſis, & Julii I. Marcellum vel Photino junxerunt, vel Sabellio. Et revera Photini Magiſter fuit.

VI. Ejuſdem Marcelli, ſicut & Photini hæreſes in Secunda Synodo Oecumenica, Conſtantinopolitana I. can. 1. profligatæ ſunt, prout Cabaſſutius refert in Notitia iſtius Concilii; per iſtud proinde Concilium reformatum fuit judicium Concilii Sardicenſis. Ergo judicium iſtud irreformabile ſeu inerrabile non cenſuit Concilium I. Conſtantinopolitanum.

VII. Eccleſiæ, ſeu plenarii totius Orbis Concilii, in definiendis factis novis (quæ per Scripturam, vel Traditionem, ſeu divinam revelationem non innoteſcunt, ſed per humanum experimentum, vel inveſtigationem) fallibilitatem reformabilitatemque Auguſtinus tradit l. 2. de Bapt. c. 3. clariſſimis hiſce verbis: *Quis neſciat ſanctam Scripturam canonicam, tam veteris quàm Novi Teſtamenti, certis ſuis terminis contineri, eamque omnibus poſterioribus Epiſcoporum litteris ita præponi, ut de illa omninò dubitari & diſceptari non poſſit, utrùm verum, vel utrùm rectum ſit, quidquid in ea ſcriptum eſſe conſtiterit: Epiſcoporum autem litteras, quæ poſt confirmatum Canonem vel ſcriptæ ſunt, vel ſcribuntur, & per ſermonem fortè ſapientiorem cujuſlibet in ea re peritioris, & per aliorum Epiſcoporum graviorem authoritatem, doctioremque prudentiam, & per Concilia licere reprehendi, ſi quid in eis fortè à veritate deviatum eſt? Et ipſa Concilia, quæ per ſingulas Regiones, vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum authoritati, quæ fiunt ex univerſo orbe Chriſtiano, ſine ullis ambagibus cedere:* Ipsaque plenaria Concilia sæpè priora posterioribus emendari; *cùm aliquo experimento rerum aperitur quod clauſum erat, & cognoſcitur quod latebat, ſine ullo typho ſacrilegæ ſuperbiæ, ſine ulla inflata cervice arrogantiæ, ſine ulla contentione lividæ invidiæ, cum ſancta humilitate, cum pace Catholica, cùm charitate Chriſtiana.* Ubi S. Doctor non loquitur de emendatione eorum quæ à plenario totius Orbis Concilio

lio definita ſunt circa fidei myſteria, ſed circa ea quæ ſub humanum experimentum cadunt. Dicit enim plenaria Concilia priora poſterioribus emendari, *cùm aliquo experimento rerum aperitur quod clauſum erat &c.* Circa ea itaque contingit etiam plenarium totius Orbis Concilium ſubinde errare, ſecundùm Auguſtinum. Unde etiam l. 2. contra Creſconium c. 21. dicit, quòd *Chriſtus ſemper veraciter judicat; Eccleſiaſtici autem Judices plerumque falluntur.*

VIII. S. Columbanus deceptum credidit Concilium generale V. ſicut & Vigilium Papam in condemnatione trium capitulorum. Aliàs iſti condemnationi non contradixiſſet, uti nec ſanctus monachus Secundinus: quod tamen ab utroque factum, videri poteſt in vita S. Gregorii Magni, à Benedictinis Congregationis S. Mauri nuper latinè reddita *l. 2. c. 5. & l. 4. c. 1.* Et in tantum contradixerunt, ut S. Columbanus epiſt. ad Bonifac. IV. hiſce verbis Vigilium redarguerit: *Vigila itaque, quæſo, Papa, quia fortè non benè vigilavit Vigilius, quem caput ſcandali iſti clamant, qui vobis culpam injiciunt.* Secundinus verò, ſcientia & ſanctitate celebris, in defenſionem trium Capitulorum Apologiam confecit, quam Theodolinda, Longobardorum Regina piiſſima, & apprimè Catholica, Gregorio Magno (cui Secundinus acceptiſſimus fuit) miſit, ut ei reſponderet, quòd tamen impeditus non fecit. Nec ſolus S. Columbanus cum Secundino, ſed & Epiſcopi ferè omnes Africæ, Iſtriæ, Liguriæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Hiberniæ, Lombardiæ &c. cum laudata Theodolinda, & Childeberto Galliarum Rege, Concilium V. deceptum crediderunt, in condemnatione trium Capitulorum, & proptereà illud non receperunt, & culpabiles exiſtimarunt Romanos Pontifices, qui illud approbarunt. Sanctus quoque Iſidorus, Hiſpalenſis Epiſcopus, in catalogo ſcriptorum Eccleſiaſticorum, contra definitionem Concilii V. Theodorum Mopſueſtenum laudavit, & in Chronico Juſtinianum Imperatorem vituperavit, quòd *omnes in Regno ſuo Epiſcopos tria Concilii Calcedonenſis capitula damnare compuliſſet.*

Nec ipſe ergo infallibilem cenſuit definitionem Concilii V. etiam diu poſt ipſius approbationem à Vigilio, Pelagio I. & II. Gregorio Magno &c. quibus diu poſterior fuit S. Iſidorus anno 636. mortuus. Eſtque obſervatu dignum, quòd nequidem poſt iſtius Concilii approbationem à Concilio Generali VI. laudatiſque Romanis Pontificibus, Concilium Toletanum XIV. anno 684. celebratum (uti nec alia pleraque Hiſpanica Concilia) mentionem ullam fecerit Concilii V. imò poſt profeſſam obſervantiam quatuor primorum Conciliorum, poſt Concilium Calcedonenſe à cunctis admitti juſſerit Concilium VI. duas definiens diſtinctas & inconfuſas in Chriſto voluntates, per hoc quaſi inſinuans admittendum neceſſariò non eſſe Concilium V. in cauſa facti, non fidei, congregatum, in cauſa proinde illa errori obnoxium. Quam etiam ob cauſam Caſſiodorum iſtud Concilium non approbaſſe, Baronius ad annum 556. inde colligit, quòd cùm cetera recenſeret Oecumenica Concilia, nullam hujus habeat mentionem.

IX. S. Bernardus *l. 2. de conſid. c. ult.* Eugenium III. alloquens dicit, Romanis Pontificibus adeò frequentem contingere deceptionem ex facilitate credulitatis, ut ipſorum vix ullus, ſi ullus, à vitio iſto ſit immunis: *Eſt vitium* (inquit) *cujus ſi te immunem ſentis, inter omnes quos novi, ex his qui cathedras aſcenderunt, ſedebis, me judice, ſolitarius. Quia veraciter, ſingulariterque levaſti te ſupra te, juxta Prophetam. Facilitas credulitatis hæc eſt, cujus callidiſſimæ vulpeculæ Magnorum neminem comperi ſatis caviſſe verſutias. Inde eis ipſis pro nihilo iræ multæ; inde innocentium frequens addictio; inde præjudicia in abſentes &c.* Cui dubium eſſe poteſt, facilitatem iſtam procedere etiam in judicio de factis doctrinalibus, obſcuris & controverſis, particularium perſonarum; cùm judicium iſtud valde frequenter ex falſa fiat informatione hominum, quibus Pontifex nimis facilè fidem habet? Unde epiſt. 327. ad Innocentium II. ſic ſcribit: *Nec mirum, nec novum eſt, humanum animum* (etiam Papæ) *poſſe falli & fallere.*

Mo-

Monachi venerunt ad Vos in ſpiritu mendacii, & ſpiritu erroris, adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus. Verbum iniquum conſtituerunt adverſus Epiſcopum, cujus converſationis & vitæ bonus odor fuit hactenus in omni loco. Qui ſunt iſti, qui contra legem maledicunt ſurdo, qui ut canes mordent, qui dicunt bonum malum, qui ponunt lucem tenebras? Quare, Domine, iraſceris in filium tuum? Quare lætificaſti inimicos ejus? Ubi eſt illud Apoſtoli: „ Nolite omni ſpiritui credere, ſed probate ſpi-„ ritus, ſi ex Deo ſunt? *In Domino confido, quia diſſipabitur conſilium eorum, &, cùm apparuerit quod verum eſt, evacuabitur quod ex falſo eſt.*

SECTIO II.

Suam in ejuſmodi fallibilitatem Romani Pontifices, etiam ex ipſis Sanctiſſimi agnoſcunt.

IMprimis Leo Magnus ubi ſuprà, cùm doctrinalem epiſtolam ſuam, in materia facti, ad judicium revocari permiſit, & epiſt. ad Maximum Antiochenum dixit, *Quidquid præter ſpeciales cauſas Synodalium Conciliorum* (cauſas utique fidei) *ad examen Epiſcopale defertur, poteſt aliquam dijudicandi*, id eſt (interprete Pelagio II.) *ad judicium revocandi, habere rationem.*

Deinde Anaſtaſius II. epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. (quæ refertur to. 4. Concil. pag. 1235.) dicit, quòd *judicium Dei ſolùm falli non poteſt.*

Vigilius Papa circa tria capitula, à Concilio V. damnata, tam varius non fuiſſet, nunc ea cum Concilio iſto improbandò, nunc cum Concilio Calcedonenſi approbando, eorumque damnationi uſque ad duriſſimas diuturni carceris ærumnas (in quo ipſum Juſtinianus Imperator, fune ad collum alligato, modico duntaxat pane & aqua paſtum, indigniſſimè detinuit) reſiſtendo, ſi Concilium V. accedente conſenſu ſuo (quem ante iſtius Concilii inchoationem pollicitus fuerat, prout in

duabus primis collationibus enarratur) inerrabile cenſuiſſet.

Nec Vigilii ſucceſſor Pelagius I. nec Pelagius II. nec Gregorius Magnus, ſeipſos inerrabiles crediderunt.

Et Gregorius quidem Magnus, jam Pontifex, *Dial. l.* 1. *c.* 4. *Quid miraris*, inquit, *quia fallimur, qui homines ſumus? ..... David, qui prophetiæ ſpiritum habere conſueverat, contra innocentem filium Jonathæ ſententiam dedit .... Quid ergo mirum, ſi ore mentientium aliquando in aliud ducimur, qui Prophetæ non ſumus? Multum verò eſt, quòd uniuſcujuſque Præſulis* (maximè Præſulum Præſulis) *mentem curarum denſitas* (hominumque in ſpiritu adulationis adſtantium fallacia, & ipſorum Præſulum in credendo facilitas) *devaſtat: cùmque animus dividitur ad multa, fit minor ad ſingula;* per conſequens *facilè ei in una qualibet re* (etiam proinde in factis doctrinalibus) *ſubripitur.*

Pelagium etiam I. & II. Divumque cum ipſis Gregorium non credidiſſe inerrabilitatem Concilii V. etiamſi à ſe approbati in trium capitulorum damnatione, nonnulli probant ex hoc quòd trium Capitulorum defenſores à Concilio V. anathemate damnatos, Africæ utique, Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Hiberniæ, Iſtriæ &c. Epiſcopos, pro anathemate damnatis non habuerint, ſed ad Communionem ſuam invitaverint, receperintque, etiam in eorumdem capitulorum defenſione perſiſtentes.

Verùm quia ex dicendis apparebit, ſolos illos trium capitulorum Defenſores à Concilio V. anathemate damnatos fuiſſe, qui in capitulis illis Neſtorianam agnoſcentes hæreſim, eam defendebant; non eos, qui hæreſim illam cum Eccleſia univerſa damnantes anathematizanteſque, eam in capitulis illis non credebant contineri. Ideo melius illud ipſum argumentis ſequentibus probatur.

1. Quia laudati Pontifices ſolemniter declararunt, quæſtionem de tribus capitulis ad fidem non pertinere, ſed ad quæſtiones ſuperfluas, nulliuſque ad fidem momen-

men-

menti. Cujuſmodi profectò non ſunt, quæ authoritate infallibili, divinis in promiſſionibus fundatâ, authoritate proinde divina definiuntur. Ad fidem quippe pertinent, uti demonſtratum eſt ſect. 1. probat. 2.

2. Quia Pelagius II. epiſt. ad Epiſcop. Iſtriæ (in qua conſcribenda D. Gregorium ipſi amanuenſem fuiſſe, eruditi cenſent) cum Leone Magno docet, ſolam fidei definitionem ex vi authoritatis, irreformabilem, adeóque infallibilem eſſe; ceteras verò Synodorum, etiam generalium, definitiones ad judicium revocari poſſe: *Specialis Synodalium Conciliorum cauſa eſt fides; quidquid ergo præter fidem agitur, Leone docente, oſtenditur, quia nihil obſtat ſi ad judicium revocetur.* Atqui factatrium Capitulorum, licèt doctrinalia, ſunt *præter fidem.* Unde illa *extra fidem* vocat Pelagius I. epiſt. 12. ad Childebertum Regem, ſicut & Pelagius II. epiſt. citata, & frequenter Gregorius Magnus; ea igitur Pelagius II. cum Leone Magno cenſet ad judicium revocabilia, etiam poſt Concilii Oecumenici V. definitionem, authoritate proinde infallibili non definita.

3. Pelagius II. & Gregorius Magnus eadem in epiſtola rurſus aiunt, quòd licèt epiſtola Ibæ à Concilio Calcedonenſi approbata fuiſſet, in materia tamen ad fidem non pertinente retractari potuiſſet, ac reprehendi: *Licenter tamen unuſquiſque eam reprehenderet, etiamſi Epiſcopi in eodem Concilio reſidentes ſuis illam ſubſcriptionibus approbaſſent. Quia, B. Leone docente, jus retractandi & dijudicandi conceditur,* in iis quæ ad fidem non pertinent. Quia *cuncta res, quæ retractari non debet, ſola eſt profeſſio fidei.* Quid clarius? Extra fidei ergo profeſſionem omne Epiſcoporum, etiam Epiſcopi Epiſcoporum judicium, *authoritate* irreformabili *vacuatur,* id eſt tali, quæ impediat judicii reformationem juſta de cauſa fieri.

SECTIO III.

Continuatur traditio Romanorum Pontificum, ſuam & Eccleſiæ fallibilitatem in factis non revelatis dijudicandis agnoſcentium.

LEone Magno, Anaſtaſio, Vigilio, Pelagio I. & II. Gregorioque Magno concinens Leo IV. aliàs III. *can.* Nos ſi incompetenter 2. *q.* 7. Sanctionum ſuarum extra materiam fidei fallibilitatem, emendabilitatemque, ingenuè fatetur, cùm dicit: *Nos ſi incompetenter aliquid egimus, & in abditis juſtæ Legis tramitem non conſervavimus* (manifeſtè ergo ſuſponit hoc fieri poſſe) *veſtro ac veſtrorum Miſſorum cuncta volumus emendari judicio. Quoniam ſi nos, qui aliena debemus corrigere peccata, pejora committimus, certè non veritatis diſcipuli, ſed, quod dolentes dicimus, erimus præ ceteris erroris Magiſtri.* Leo ergo IV. non credidit promiſſam Romanis Pontificibus infallibilem ſancti Spiritus aſſiſtentiam, ne contra juſtitiæ tramitem errent in judiciis & ſanctionibus ſuis. Inde verò conſequens eſt nec promiſſam ipſis infallibilem S. Spiritus aſſiſtentiam, ne contra veritatis tramitem errent in judiciis, ſeu definitionibus factorum non revelatorum, ſive perſonalium, ſive doctrinalium. Quo enim Scripturæ loco promiſſa legitur infallibilis aſſiſtentia illa, ne contra veritatis tramitem errent in judiciis ejuſmodi factorum, potiùs quàm ne contra juſtitiæ tramitem errent in conditione legum, ſeu Sanctionum ſuarum?

Pari ingenuitate Alexander III. *cap.* Si quando *de Reſcript.* Romanos Pontifices prava Aulicorum, ſeu Conſiliariorum ſuorum ſuggeſtione ſubinde falli fatetur: ſcribens namque Archiepiſcopo Ravennenſi: *Si quando,* inquit, *aliqua Tuæ Fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exaſperare videntur, turbari non debes. Qualitatem negotii, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut mandatum noſtrum reverenter ſuſcipias; aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, rationabilem cau-*

ſam

ſam prætendas. Quia patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris quod prava nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum. Quod procedere videtur in omnibus, in quibus rationabiliter prætendi poteſt, Mandatum ſeu Judicium Romani Pontificis fuiſſe ipſi prava inſinuatione ſuggeſtum.

Similiter Innocentius III. *cap.* A nobis, *De ſent. excom.* agnoſcit judicium Eccleſiæ non ſemper eſſe verum, cùm dicit: *Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur; judicium autem Eccleſiæ nonnunquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpe contingit, & falli. Propter hoc contingit interdum, ut qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & qui liber eſt apud Deum, Eccleſia ſit ſententiâ innodatus.*

Adrianus VI. Romanorum Pontificum fallibilitatem, etiam in definitionibus factorum doctrinalium, jam Pontifex apertè declaravit, dum in Inſtructione data Cheregato ſuo ad Germaniæ Principes Nuntio, ſenſum ſuum de doctrinali facto Lutheri, à Leone X. Prædeceſſore ſuo ſolemniter definito, ſic expoſuit: *Si quis fortè dixerit, Lutherum inauditum & indefenſum fuiſſe per Sedem Apoſtolicam condemnatum, & propterea audiri omnino debere, nec, antequam convictus ſit, condemnandum eſſe. Reſpondebis, quòd illa quæ fidei ſunt, propter Divinam authoritatem credenda ſunt, non probanda. Aufer (inquit Ambroſius) argumenta, ubi fides quæritur. Piſcatoribus creditur, non dialecticis . . . Fatemur* tamen *ei defenſionem negari non debere, in his quæ ſunt facti, id eſt, utrùm talia dixerit, nec ne, utrùm prædicaverit, aut ſcripſerit, nec ne.* Quid expreſſius deſiderari poteſt?

Paulus IV. anno 1557. rogatus ut diſpenſaret in matrimonio rato, non conſummato, Franciſci Mommorantii, & Joannæ Halluynæ Pienneæ, doctiſſimos Prælatos, ad deliberandum ſuper eo congregatos, interrogavit, an id poſſet? Et *ne vos,* inquit, *teneant Deceſſorum meorum facta & exempla . . . . Non dubito quin Ego, & Deceſſores mei, errare aliquando potuerimus,*

mus, non ſolùm in hoc (nota) *ſed etiam in plurimis aliis rerum generibus.* Nec ipſe ergo promiſſam agnovit Romanis Pontificibus infallibilem divini luminis aſſiſtentiam, ne errent in non pertinentibus ad fidem.

SECTIO IV.

Romanorum Pontificum, Eccleſiæque in definiendis factis, etiam doctrinalibus, non revelatis fallibilitatem, cum Patribus tradunt antiqui omnes, præcipuique etiamnum Theologi.

PAtres ſect. 2. & 3. laudatos ſecutus S. Thomas *quodlib. 9. a. ult. In ſententiis*, inquit, *quæ ad particularia facta pertinent, poſſibile eſt judicium Eccleſiæ errare.* Nec facta excipit doctrinalia, quaſi hæc authoritate infallibili definiantur, prout pauciſſimi hodie Epiſcopi, Cameracenſis, Cenomanenſis, Rupellenſis, Carnotenſis (ceteris Eccleſiæ Gallicanæ Epiſcopis contradicentibus) prætendunt. Siquidem hoc Doctor Angelicus improbat. 1o. Dum 2. 2. *q.* 1. docet fidei articulos ſucceſſione temporum non creſcere. Quod ex ſupra dictis alioqui fieret. 2o. Dum *in* 3. *diſt.* 23. *q.* 2. *a.* 3. dicit, hoc inter Deum & homines intereſſe, quòd alterius hominis cognitio, ſeu judicium, regula non ſit judicii noſtri, ſed ſoli primæ Veritati homo rationem ſuam ſubjicere debeat. 3o. Dum *in* 4. *diſt.* 41. *q.* 1. *a.* 5. dicit, quòd *quamvis Eccleſia, in his quæ fidei ſunt, ſapientiæ dono, & authoritate divina ſulciatur; in aliis tamen, in quantum eſt hominum congregatio, aliquid ex defectu humano in actibus ejus provenit, quod non eſt divinum, nec proficiſcitur ex authoritate divina, ſed errore humano.*

S. Thomæ ſuccinunt Scotus, apud Davenport in Syſtem. fid. c. 1. Joannes de Neapoli quodlib. 11. Cardinalis à Furno, *du Four*, dictus poſtea Benedictus XII. in refutatione fratricellorum, Franciſcus Pegna S. Rotæ Decanus in not. ad director. Eymerici p. 2. q. 17. S. Antoninus 3. p. tit. 12. c. 8. §. 2. Gerſon tr. *An liceat*

teat appellare à Papa. Et tr. de unit. Eccleſ. Almainus l. de poteſt eccleſ. & de laicis c. 15. Nicolaus de Clemangis Op. pag. 61. 66. 67. Dionyſius Carthuſianus tr. de author. Papæ & Concilii l. 3. a. 16. Didacus de Payvà in Defenſ. fid. l. 2. pag. 252. Binius in notis ad vitam Honorii Papæ to. 5. Concil. Labbæi. pag. 1. Duvallius de infallibilit. S. Pontificis p. 2. q. 1. Stapletonus controverſ. 3. q. 4. Wiggers tr. de Pontif. pag. 70. n. 198. Holdenus in Defenſ. formul. adverſus calumnias hæret. pag. 6. Steyaert Aphoriſ. p. 2. diſp. 18. n. 17. Et frequenter Doctores Sorbonici in Theſibus ſuis, cumque ipſis Doctores Regulares ex omni Ordine.

Ex Ordine S. Benedicti Gregorius de Laude Abbas, in vita Abbatis Joachim.

Ex Ordine Prædicatorum, cum S. Thoma & S. Antonino ſuprà laudatis, cumque Cardinale de Turrecremata, Melchiore Cano, & Coeffetæo infrà laudandis, Franciſcus à Victoria releɛt. 4. de poteſt. Papæ & Concilii, Joannes à S. Thoma tr. de ſummo Pontif. Gravina de præſcript. Cathol. l. 3. c. 45. Gonet in Clypeo Theol. Thomiſt. tr. de fid. diſp. 4. a. 1. ſect. 3. Contenſon Th. Ment. & Cord. l. 5. in diſſert. præambula.

Ex Seraphico Ordine S. Franciſci cum Card. Laurea Alphonſus à Caſtro l. contra hæreſes, Joannes Firſchærus, Epiſcopus Roffenſis & Martyr, ad art. 28. Lutheri, Davenport in laudato Syſtem. fid. c. 2. aiens, communem eſſe ſententiam Theologorum, *quòd Eccleſia non poteſt infallibiliter definire, niſi quæ ſacra Scriptura, vel Traditio, certo & clarè proponunt,* quódque *in his dubiis ſolùm Spiritus ſancti illuſtratur præſentiâ.* Petrus Marchantius tribun. ſacram. to. 3. tr. 5. tit. 4. q. 3. Hauzeur in ſua Theol. q. de Papa & Concil.

Ex Ord. Carmelitarum Liberius à Jeſu in controverſiis dogmat. adverſus hæreſes utriuſque Orbis, anno 1701. Romæ impreſſis, to. 1. pag. 192. n. 16. ubi Vedroſio acatholico reſpondet ſic: *Theologi, qui Janſeniſtæ dicuntur, cum omni humilitate ſubjiciunt ſe Romano Pontifici in damnatione quinque propoſitionum, prout ſonant, & ſecundùm quæſtionem juris; ſed audiri poſtulant in quæ-*
ſtio-

ſtione facti, an videlicet illa reperiantur in libris Janſenii de verbo ad verbum, & an in eo ſenſu intellexerit Janſenius. Porro in quæſtione facti Apoſtolica Sedes non admittitur infallibilis Judex.

E Societate Generalis Aquaviva in libello ſupplici ſuprà relato. Cardinales Bellarminus & Pallavicinus infrà referendi. Sirmondus in præfat. ad Facundum, & in vita Theodoreti, Molina. 1. p. q. 1. a. 2. diſp. 1. Petavius l. 1. de pœnit. publ. c. 2. Tannerus in Anathomia confeſſ. Auguſt. diſſert. 5. & diſput. de fid. q. 4. dub. 6. quia (inquit) infallibilis aſſiſtentia Spiritus ſancti promiſſa non eſt niſi pro definitionibus fidei, ad quas quæſtiones illæ (de factis doctrinalibus) non ſpectant. Becanus in epitome controverſ. Gretſerus in ſuo Bellarmino defenſo, Michael de Elizalde ubi ſuprà, Binetus de ſalute Origenis p. 428. Halloixius in ejuſdem defenſione, Brietus in parvis Annalib. ad annum 681. Veronus in reg. gener. fid. c. 1. §. 1. 2. & 4. Et c. 2. §. 7.

Quid plura? adeo certum, unanimem hanc fuiſſe Theologorum omnium ſententiam, ante præſentem de facto Janſeniano controverſiam, ut Jeſuitæ, Annati ſui ſequaces, variis ſcriptis ſæpius provocati, ut vel unum deſignarent, qui decem annis ante iſtam controverſiam, Papam aſſeruerit in ejuſmodi factis infallibilem, ne unum quidem hactenus deſignare potuerint, ne ex ipſis quidem Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, vel epiſcopis, utpote qui, communi calculo tradunt Papæ, imo & Eccleſiæ fallibilitatem in definiendis ejuſmodi factis, videlicet Cardinalis de Turrecremata l. 2. de Eccleſia c. 93. dicens, Concilium VI. generale erraſſe in Honorii condemnatione, *ex non intellectis ejus epiſtolis.*

Cardinalis Oſius, Concilii Tridentini Præſes, l. 2. de legit. judic. rer. eccleſ. & de Oecum. Concil. ubi diſertè aſſerit. Concilia Oecumenica errare poſſe in iis quæ ſunt facti, licèt non in dogmatibus fidei. Et l. 4. de tradit. *Credere nos oportet omni verbo Dei, & ſoli verbo Dei .... Quia Deus eſt verax, imò potiùs veritas ipſa; ſed omnis homo mendax.*

Car-

Cardinalis Baronius ad annum 681. ubi ut Honorium Papam, à Monothelitarum hæreſi à ſexta Synodo generali condemnatum, purget, duo dicit. 1. Acta illius Synodi corrupta fuiſſe, verùm id prorſus incredibile eſt. Primò quia ad hoc ſuſtinendum, neceſſe foret ſuſtinere, Acta illius Synodi decem in locis corrupta fuiſſe: cùm Honorii nomen totidem vicibus repetatur. Secundò, quia neceſſe etiam foret, non ſolùm Honorii nomen, ſed & epiſtolam, epiſtolæque examen & condemnationem iiſdem actis falsò inſertam fuiſſe. Tertiò, non unum duntaxat, ſed exemplaria quinque ejuſdem Concilii falſificata fuiſſe: cùm ex ſeſſ. 8. conſtet, totidem exemplaria in Concilio ipſo, præſente Imperatore, fuiſſe confecta; unum pro Romano Pontifice, quatuor reliqua pro Patriarchis Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolimitano. Hoc autem moraliter impoſſibile eſt. Quartò, Legati S. Sedis, inſignem fraudem illam, ſe præſente ipſo in Concilio factam, haud dubiè advertiſſent, detexiſſentque, & Leonem II. de ea certiorem feciſſent. Per conſequens Leo II. Honorium, Deceſſorem ſuum, & ipſe cum Concilio non anathematizaſſet, prout ſe feciſſe Imperatori, Hiſpaniæque Epiſcopis ſcripſit. Quintò, ne Concilio quidem VIII. falſificatio illa cognita fuit, ſed Honorii condemnatio agnita ut à Concilio VI. verè facta, prout conſtat ex ipſius ſeſſ. 7. Sextò, ſi ſophiſticas hujuſmodi ſolutiones ſemel admittamus, multò majora inconvenientia ſequentur, quàm ſi fateamur, Honorium fuiſſe hæreticum: per illam namque Baronii ſolutionem deſtruitur authoritas duarum vel trium Synodorum generalium; imò & omnium, ſi ſemel admittatur, licitum eſſe aſſerere exemplaria Conciliorum eſſe depravata, abſque evidenti probatione. Septimò tandem, in collectionibus omnibus Conciliorum, ſive græcis, ſive latinis, antiquis & novis, manuſcriptis, & impreſſis etiam Romæ, in Manuſcriptis Bibliothecæ Vaticanæ, Act. 12. Concilii VI. leguntur litteræ Honorii ad Sergium, in quibus unam agnoſcit Chriſti *voluntatem*, parique paſſu rejicit *unam vel duas energias.* Et iſtæ litteræ cum epi-

epiſtola Sergii Act. 13. damnantur, tanquam *conformes falſis hæreticorum doctrinis, & contraria dogmatibus Apoſtolicis.* Eademque Act. 13. leguntur aliæ litteræ ejuſdem Honorii, in quibus Catholica fides duarum in Chriſto operationum velut *ineptia* rejicitur.

Et propterea non ſolus Leo II. ſed & Adrianus II. in ſua ad Concilium VII. epiſtola fatetur, Honorium à Concilio VI. verè ac rectè anathematizatum fuiſſe, velut de hæreſi accuſatum, & in vetuſto Manuſcripto, cujus inſcriptio erat, *Diurnus Romanorum Pontificum* in Profeſſione fidei, quam Romani Pontifices in ſui conſecratione facere ſolebant, Honorium cum aliis Monothelitis à Concilio VI. anathemate juſtè percuſſum agnoſcebant.

Vidit ergo Baronius primam illam ſolutionem ſuam vix aut ne vix quidem defenſabilem eſſe, & (præter dicta) ex ea conſequens eſſe, quòd etiam VII. & VIII. Synodum Deus in quæſtione facti doctrinalis, errare permiſiſſet, pro veris ac ſinceris Actis VI Synodi acta ſpuria, pluribuſque in locis falſificata accipiendo. Quæ tamen haud magis falſificata fuerunt quoad litteras Honorii, quàm quoad litteras Sergii, Monothelitanæ hæreſeos defenſoris præcipui; utpote quas Honorius (à Sergio conſultus ut Papa, non ut Doctor privatus) laudat & approbat, in ſuis illis ad ipſum litteris. Quas proinde ſi intellexerit in hæretico Monothelitarum ſenſu (prout intellexiſſe Concilium VI. cenſuit) contra Catholicam fidem erravit, hæreſim laudando & approbando: & ideo juſtè anathematizatus fuit. Si in ſenſu Catholico (prout exiſtimat Petavius) erravit errore facti doctrinalis: & ſic Papa infallibilis non eſt in judicio de factis doctrinalibus privatorum Authorum.

Vidit (inquam) eminentiſſimus Baronius primum illud dictum ſuum undique rimas agere, & ideo maluit agnoſcere Concilii VI. errorem in facto doctrinali litterarum Honorii, quàm Honorii errorem in fide.

Dicit itaque 2. ſextam Synodum erraſſe in intelligentia litterarum Honorii ad Sergium: *Honorius* (inquit) *non*

non aliunde eſt condemnatus hæreticus, quàm quòd ejus prior epiſtola, ad Sergium ſcripta, hæretica fuerit exiſtimata. Atqui conſtat illam eſſe orthodoxam (ecce judicium ſuum opponit judicio VI. VII. & VIII. Synodi, pluriumque Romanorum Pontificum, Synodis illis conſentientium) *& proinde Synodum ſextam, tum in condemnando Honorio, tum in condemnanda ejus epiſtola erraſſe.*

Sed dicat aliquis (proſequitur n. 30.) *ſi verè aſſentimur ita de Honorio decretum eſſe à S. Oecumenica Synodo, haud fas erit in controverſiam rem deducere, & aliter quàm ſtatutum eſt à S. Synodo velle decernere.* Reſpondet: *idipſum dixerim in iis quæ ad fidem ſpectant, ut planè religio ſit, vel latum unguem ab iis quæ in S. Synodo ſunt ſtatuta recedere. At in iis quæ ad perſonas pertinent, & ſcripta ipſarum, non ita rigidè reperitur cuſtodita cenſura. Nam patens exemplum eſt de V. Synodo, quæ tria Capitula condemnavit, de quibus à Sacro Sancto Calcedonenſi Concilio videri poterat aliter actum, nempe de Theodoro, Theodoreto &c. In his quæ ſunt facti unumquemque poſſe falli, nemini dubium eſt.*

Cardinalis Bellarminus *de Rom. Pontif. l.* 4. *c.* 2. CONVENIUNT *omnes Catholici* (nota bene) . . . *poſſe Pontificem, etiam ut Pontificem; & cum ſuo Cœtu Conſiliariorum, vel cum generali Concilio, errare in controverſiis facti particularibus, quæ ex informatione, teſtimoniiſque hominum præcipuè pendent.* Unde tametſi Honorius (uti conſtat ex dictis) à VI. VII. & VIII. Synodo generali, nec non à Leone II. Adriano II. aliiſque Romanis Pontificibus condemnatus fuerit ut hæreticus, ſicut & ipſius ad Sergium epiſtola, tantæ authoritati ſuum Bellarminus non ſolùm non ſubmittit judicium, nec religioſum defert ſilentium, ſed & palam contradicit, aiens: *In epiſtolis illis Honorii nullum contineri errorem . . . Patres VI. Synodi damnaſſe quidem Honorium, ſed ex falſa informatione; ac proinde eo in judicio erraſſe. Quamvis enim generale Concilium legitimum non poſſit errare . . . . . in dogmatibus fidei definiendis; tamen errare poteſt*

teſt in quæſtionibus de facto (etiam doctrinali, cujuſmodi fuit factum Honorii) *itaque tutò dicere poſſumus*, *hos Patres deceptos ex falſis rumoribus*, *& non intellectis Honorii epiſtolis*, *immeritò cum hæreticis connumeraſſe Honorium.*

De Patribus VII. Synodi ſimiliter dicit, *ſecutos illos eſſe Synodum VI. errantem.* Ex ea deceptum quoque Adrianum Papam. Denique *Leonem ſecutum eſſe judicium Legatorum Agathonis*, qui in VI. Synodo Honorium cum reliquis Patribus condemnaverant.

Cardinalis Pallavicinus *Hiſt. Conc. Trid. l. 7. c. 14.* authoritatem quidem Papæ nobiſcum inerrabilem tuetur *in fidei morumque deciſionibus. . . . In aliis verò rebus*, *quæ vel ad rem geſtam*, *vel ad jus humanum ſpectant*, QUINAM SUNT, inquit, INTER CANONUM INTERPRETES, NEGANTES ERRORI PONTIFICEM SUBJACERE? Ad jus verò humanum, ſive ad inſtitutionem, uſum, & conſuetudinem pertinent quæſtiones de critico & grammaticali ſenſu, ſeu ſignificatione vocum. Non enim à Deo, ſed ab hominibus, ad hoc vel illud ſignificandum inſtitutæ ſunt, vel uſu receptæ. Regulæ etiam, ſecundùm quas de vocum & textuum grammaticali ſignificatione judicandum eſt, jure humano, non divino continentur, & à Grammaticis, non à Canonicis Scriptoribus traduntur. Unde l. XI. c. 18. idem Eminentiſſimus vir docet, controverſiam de tribus Capitulis, à Synodo V. definitam, *non eſſe de articulo fidei, & qui ad Eccleſiæ authoritatem nulli obnoxiam errori ſpectaret.*

Cardinalis de Laurea, cùm eſſet *Ponens*, ſeu Referendarius in Cauſa Formularii Archiepiſcopi Mechlinienſis, circa quinque propoſitiones Janſenii, & Archiepiſcopus iſte prætenderet, eos qui Alexandrinum jurant Formularium non tantùm jurare debere in reverentiam Conſtitutionibus Innocentii X. & Alexandri VII. debitam, ſed etiam in veritatem earum, & non tantùm in veritatem eorum quæ in prædictis Conſtitutionibus ſpectant ad quæſtionem juris, ſed etiam in veritatem ejus quod ſpectat ad quæſtionem facti. Cùm (inquam) in cauſa iſta foret *Cardinalis Ponens*, typis mandavit ſcriptum,

tum, præferens hunc titulum: *Diſcuſſio de Formulario Archiepiſcopi Mechlinienſis.* In quo ad quæſtionem; An ex denegata Archiepiſcopo permiſſione, quam poſtulabat, hoc addendi Formulario, inferretur aliquod præjudicium *poteſtati & infallibilitati Papæ?* Reſpondit quòd non: *nam neque Papa, neque ullus pro eo ſcribens, etiam ex aſſentantibus, docet, aut prætendit, eſſe infallibilem circa facta non revelata, ſaltem implicitè, ut apertè docet Card. Bellarminus l. 4. de Rom. Pontif. c. 2. . . . Et in c. XI. . . ., Idem docet Baronius ad annum* 681. . . . . . *Card. Pallavicinus idem docet l. 7. c.* 14. *quòd ſcilicet tam Canones, quàm* OMNES THEOLOGI *concedunt Papæ poteſtatem infallibilem in definiendis controverſiis fidei & morum, non ſic in controverſiis factorum humanorum &c. Superfluum puto alios ſic docentes adducere:* CUM OMNES NATIONES, OMNESQUE UNIVERSITATES, NULLA EXCEPTA, SIC DOCEANT. *Itemque ipſe to.* 1. *de fid. diſp.* 8. *ad ſatietatem de hac materia ſum locutus. Hinc eſt quòd nullum Concilium univerſale, nullusque Pontifex de humanis factis non revelatis definitionem fide divina credendam edidit &c.*

Cardinalis Aguirius ad Concil. Tolet. XI. *to.* 2. *Collectionis Conciliorum Hiſp. pag.* 669. reddens rationem, cur in Toletano illo Concilio facta fuerit mentio quatuor primorum Conciliorum generalium, non Concilii V. dicit rationem hanc fuiſſe, *Quoniam in eo potiùs de tribus Capitulis. . . . . quàm de dogmatibus fidei tractatum fuit. . . . . Non enim tractabatur quæſtio juris divini, ſeu dogmatis, ſed ſolius facti non revelati, circa ſcripta quædam Theodoreti, Theodori Mopſueſteni, & Ibæ, an damnanda eſſent cum Authoribus ſuis. . . . Eccleſia verò juxta Cardinales Baronium & Bellarminum,* OMNESQUE THEOLOGOS ALICUJUS NOMINIS, *nullatenus definit judicio irreformabili & infallibili ejuſmodi controverſias, etiam intra Concilium generale, ut ſæpe oſtendunt iidem Scriptores pluribus exemplis, præſertim Honorii Papæ, & epiſtolarum quarumdam ipſius.* Nec ſolùm Concilium iſtud Tolet. XI. ſed & XIV. mentionem nullam facit Concilii V. ſed immediatè poſt Calcedonenſe recipiendum

dum obſervandumque dicit Concilium, duas in Chriſto definiens voluntates, ſextum utique, prout ſuprà obſervavi.

Prætereo alios Cardinales non paucos, Cuſanum, Perronium, Richelium &c, ut veniam ad Epiſcopos ſcientia & vitæ ſanctimonia celebres, idipſum ſentientes. Sunt autem Melchior Canus, Epiſcopus Canarienſis, *l. 5. c. 5. concluſ.* 3. id inter cetera probans ex eo quòd Eccleſiæ judicia eſſe nequeant firma & certa, niſi pro quanto fundantur in principiis firmis & certis; qualia non ſunt quæ *petuntur ab incertis hominum teſtimoniis*, ſeu informationibus; à quibus peti ſolent judicia de factis obſcuris, doctrinalibus, non revelatis.

Nicolaus Cœffetæus, Epiſcopus Maſſilienſis, *in examine oppoſitionum pag.* 388. Malderus Epiſcopus Antverpienſis. *diſp. 7. de fide q.* 1. Antonius Godellus Vencienſis Epiſcopus *lib. 6. Hiſtor. Eccleſ. ad annum* 553. *n.* 12. Petrus de Marca Archiepiſcopus Tholoſanus, deinde Pariſienſis, *in Diſſert. ſuper Decret. Vigilii Papæ.* Gilbertus de Choiſeul, Epiſcopus Convenarum, poſtea Tornacenſis, in epiſt. ad Regem Chriſtianiſſimum de 21. Januar. 1664. & epiſt. ad Innocentium XI. ubi doctrinam hanc certiſſimam vocat & *inconcuſſam.* Adrianus & Petrus de Wallenbourg Epiſcopi, controverſiſtæ celeberrimi, *to. 2. controverſ. in fin.* Joannes Jaubertus de Barrault, Epiſcopus Vazatenſis, poſtea Archiepiſcopus Arelatenſis, in ſua Reſponſ. ad object. Molinæi de facto Honorii. Quatuor Epiſcopi laudatiſſimi, Nicolaus Pavillonus, Epiſcopus Alectenſis (ab Eminentiſſimo Cardinale le Camus, Epiſcopo Gratianopolitano, dictus *Epiſcoporum Pater*, magniſque encomiis ab Innocentio XI. commendatus) Franciſcus Stephanus Cauletus, Epiſcopus Apamienſis; Nicolaus Chouart, Epiſcopus Bellovacenſis; Henricus Arnaldus, Epiſcopus Andegavenſis; in ſuis de formulario Inſtructionibus paſtoralibus. Cumque ipſis alii novemdecim ex præclarioribus Eccleſiæ Gallicanæ Epiſcopis, qui quatuor Epiſcoporum proximè laudatorum cauſam ſuſcipientes, in epiſt. ad Clementem IX. 1. Decembris 1667. conſcripta, iſtud impri-

primis de eximia ipſorum virtute teſtimonium perhibent : *Impetrabit vel ab inimicis excellens horum quatuor Epiſcoporum virtus hoc teſtimonium , non alios eſſe , qui* Epiſcopalem *Ordinem noſtrum magis exornent ; & Eccleſiam magis ædificent , qui populorum ſaluti , & commiſſi ſibi Gregis curæ vigilantiùs incumbant , qui omnes denique Epiſcoporum partes cumulatiùs expleant : ita ut* Rex Chriſtianiſſimus (uti proſequuntur in epiſt. ad ſuam Majeſtatem) in ipſis agnoſcere valeat *velut benedictionem è cœlo ſingularem , dignos habere ſe in Regno ſuo Sanctorum illorum ſucceſſores , quorum hodie pietatis exempla rediviva nobis exhibere , per ardentem , æque ac puram , ac ſua minimè quærentem charitatem.*

Ipſorum deinde erga Sedem Apoſtolicam obſervantiam adverſus obtrectatores ſic conteſtantur : *At nos præterea & ſpondere , & confirmare poſſumus , non minimam ab eis pietatis ſuæ partem in eo poni , ut Apoſtolicæ Sedi ea qua par eſt demiſſione ſubſint , ejuſque dignitatem debita veneratione proſequantur.* Unde quod ab ea (veneratione) *quidam* (nonne vos , ô Socii?) *ipſos in ſuis de ſubſcriptione Mandatis diſceſſiſſe criminentur , alieniſſima* (ab ipſis , Beatiſſime Pater) *& inanis ſuſpicio eſt. Quid enim in illis eſt Mandatis , quod vel à Catholicæ doctrinæ norma , vel à Romanæ Sedis reverentia tantillum deflectat?* Novum et inauditum *apud nos nonnulli* (utique Socii) *dogma protulerunt , Eccleſiæ nempe decretis , quibus quotidiana facta deciduntur , certam & infallibilem conſtare veritatem ; adeoque ipſa , non minus quàm revelata in Scripturis & Traditionibus dogmata , fide eſſe tenenda. Hoc verò dogma , Beatiſſime Pater ,* quod ab omnibus Antiquis , Recentibusque Theologis peræque damnatum est , *ex Deceſſoris veſtri Conſtitutionibus iidem , qui illud invexerunt , temerè ſtabilire nitebantur. Huic malo ut occurrerent prædicti Epiſcopi , ſimul ut quorumdam ſcrupulis mederentur , oppoſitam* huic manifestissimo errori *doctrinam* communissimam simul ac certissimam *Mandatis ſuis expoſuerunt , humana nimirum nec divinitùs revelata facta , non omnimoda & infallibili certitudine ab Eccleſia definiri , adeóque in ejuſmodi rebus nihil*

hil aliud ipſam à fidelibus exigere, quàm ut ſua decreta reverenter, ut par eſt, habeant. Quid in hac doctrina, Beatiſſime Pater, in Romanam Sedem irreligioſum & injurium? Cùm non modò à ſummis Apoſtolicæ Sedis veneratoribus, ejuſque acerrimis vindicibus, Baronio, Bellarmino & Pallavicino, aſſerta & tradita ſit, ſed eo nomine potiſſimùm conſtabilita, quòd eam ad vindicandam Eccleſiæ authoritatem in ſanciendis fidei dogmatibus, & ad hæreticorum criminationes repellendas pernecesſariam judicarint. Ita ſentire ſi crimino ſum exiſtimetur, hoc non proprium ipſorum, ſed omnium noſtrûm, imò totius Eccleſiæ crimen fuerit.

Animadverſione verò digniſſimum eſt, laudatos novemdecim Epiſcopos Gallicanæ Eccleſiæ fuiſſe lumina, atque ex ipſis Felicem Vialart, Epiſcopum Catalaunenſem, miraculis jam clareſcere; illamque ipſorum epiſtolam, ſicut & alteram ſimilis tenoris ad Regem (eodem tempore conſcriptam) à generali Conventu Cleri Gallicani probatam fuiſſe, dum anno 1675. & 1681. librum approbavit ſapientiſſimi Doctoris Sorbonici Gerbaſii *De cauſis majoribus*: in eo quippe duæ illæ novemdecim Epiſcoporum litteræ continentur.

Et aliud præſenti veritati teſtimonium eodem anno 1681. idem generalis Conventus perhibuit, dum per tres Archiepiſcopos, Remenſem, Ebredunenſem, Albigenſem, tres item Epiſcopos, (una cum libro illo Gerbaſii) examinari fecit delatum ad ſe librum D. David *De judiciis Canonicis Epiſcoporum*: in quo cum Author iſte ſuſtineret, *Papam, etiam in factis, eſſe infallibilem*, propoſitionem iſtam laudati Commiſſarii *periculoſam* cenſuerunt, declarationemque D. David retractatoriam Cœtui generali exhibuerunt, ab ipſo Pariſiis 24. Aprilis ejuſdem anni 1681. ſubſcriptam, qua ſuam illam propoſitionem fatebatur eſſe *extravagantem; eò quòd ab homine ſani judicii ea Papæ tribui nequeat infallibilitas, quæ ne ipſi quidem Eccleſiæ univerſali tribui poteſt.*

Die vero 2. Maii Cœtus generalis eorumdem Commiſſariorum probavit Judicium libri D. Gerbaſii commendatorium, declarationemque illam D. David accepta-

tavit, iſti reſolutioni ſubſcribentibus Archiepiſcopis ſeptem, & triginta quatuor Epiſcopis.

Denique ut à pluribus Epiſcopis recenſendis ſuperſedeam, Illuſtriſſimus D. de Harlai, Archiepiſcopus Rothomagenſis, poſtea Pariſienſis, anno 1668. Eminentiſſimo D. Cardinali Patrono Roſpiglioſo ſcripſit, Eccleſiam *numquam credidiſſe infallibilitatem judiciorum ſuorum in condemnatione librorum.* Qua in ſententia, cum Illuſtriſſ. D. de Choiſeul Epiſcopo Convenarum in epiſt ad Regem Chriſtianiſſ. & in altera ad Innocentium XI. Godello, Epiſcopo Vencienſi in Hiſtor. ad annum 553. & 681. & Eminentiſſimo D. Cardinale Noaillio, moderno Archiepiſco Pariſienſi, etiamnum perſiſtunt omnes pene Epiſcopi Galliarum, pauciſſimis exceptis, quorum ſententiam oppoſitam ex ſupra deductis conſtat prorſus eſſe novam, ſingularem, totique Antiquitati contrariam. Porro novitas & ſingularitas characteres non ſunt veritatis. Unde ne ab ipſis quidem Jeſuitis eam hodiedum adſtrui, niſi pro caſibus & circumſtantiis, in quibus id poſtulant res Societatis, conſtat non ſolùm ex ſæpius commemorato libello ſupplici, quem Paulo V. obtulerunt, ſed & inſuper ex eo quod non ita pridem Innocentii X. tempore contigit. Cùm enim Sanctiſſimus ille anno 1646. quo Congregationem Generalem Societas habebat, auditis Congregationis Patribus, ad inſtantiam plurimorum ex ipſis, ad reformandos abuſus in regimine Societatis emergentes, Conſtitutionem edidiſſet ſapientiâ & æquitate plenam, qua ſub pœna excommunicationis ipſo facto, nec non ſuſpenſionis à divinis, privationiſque vocis activæ & paſſivæ, & inhabilitatis ad quodcumque officium, indiſpenſabiliter incurrendæ, in perpetuum ſtatuebat, Congregationes generales ſingulis novenniis exactè celebrari, novoſque Aſſiſtentes in iis ſemper eligi, Provinciales verò, Viſitatores, Rectores, alioſque Officiarios inferiores nonniſi per triennium in officiis iſtis permanere, eoque elapſo per annum ac dimidium ab iis ceſſare debere. Adverſus Conſtitutionem iſtam, pro magno Societatis bono tam ſapienter emanatam, Pater Aven-

daño in Theſauro Indico *to.* 2. *c.* 4. inſurrexit, cauſatus, eam Societati perincioſam, inconvenientem, contra ordinem fabricatam, Prædeceſſorum Conſtitutionibus, & juri communi contrariam eſſe, allegata cauſa iſta, quòd *diſpoſitiones hujuſmodi juxta informantium teſtificationem ſoleant emanare, & . . . . quandòque accidat, quòd Conſtitutio aliqua, etiam poſt ſeriam deliberationem, minus conveniens vel etiam diſconveniens emanet. Et ſicut intimè adſtantis alicujus vitio perniciоſa emanare poteſt Conſtitutio; ita & aliorum non vera ſuggerentium. A quo malo neque ipſa Apoſtolica Sedes exempta reperitur.*

Poſtea duas aperit vias abſque formali prævaricatione agendi contra Pontificiæ Conſtitutionis tenorem: *Si quid enim aliquando acciderit, quod & videatur contrarium, vel bona agitur fide, vel probabili opinioni aſſenſu præſtito. Quod* (inquit) *minimè condemnandum neque enim intelligendum*, per Conſtitutionem illam eſſe *ſublatam interpretandi facultatem*, niſi *ut nihil apertè contra illam fiat, quo ſuo robore privaretur.* Ecce quomodo Pontificias Conſtitutiones, ſumma licèt æquitate editas, Socii recipiunt ac venerantur; dum ad ſalivam non ſunt. Neque enim liber ille ſine licentia, imò de licentia Provincialis provinciæ Toletanæ anno 1668. Antverpiæ prodiit, cum approbatione plurium gravium eruditorumque Societatis Doctorum, prout idem Provincialis teſtificatus eſt.

S E C T I O. V.

Eamdem fallibilitatem ratio non una demonſtrat.

PRima ratio. Certiſſima eſt Doctorum omnium ſententia, Papam, ſecundùm ſe præciſè conſideratum, abſque infallibili Sancti Spiritus aſſiſtentia, errori eſſe obnoxium, cùm ſit homo, & *omnis homo mendax.* Certiſſima proinde ſententia eſt, ipſum infallibilem non eſſe, niſi in iis in quibus ipſi promiſſa eſt infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti. Atque hæc ipſi promiſſa non eſt,

eſt, niſi ne erret in definitionibus fidei & morum ad jus divinum pertinentium. Aliàs novos fidei articulos condere poſſet, prout ſect. 1. probat. 2. eſt demonſtratum. Hoc autem negant Sancti & Theologi omnes. . . .

Secunda ratio, prioris confirmativa. Infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti, Papæ & Eccleſiæ, ſolùm à Chriſto promiſſa eſt in definiendis neceſſariis ad ſalutem fidelium, cujuſmodi non ſunt definitiones factorum particularium (de quibus in Scriptura & Traditione propterea nihil dicitur) ſed ſolæ definitiones fidei & morum, de quibus ſcriptum eſt : *Docete omnes gentes . . . omnia quæcumque mandavi vobis. Et ecce ego*, ne in iſtis definiendis erretis, *vobiſcum ſum, uſque ad conſummationem ſæculi.* Matth. 28. Et Luc. 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua*, in iis quæ fidelibus credenda propones. Et Joan. 16. *Cùm venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*, ad fidem utique, & doctrinam meam pertinentem. Neque enim Apoſtolos docuit facta, etiam doctrinalia, particularium perſonarum, quæ quotidie in Eccleſia contingunt; eò quòd eorum cognitio neceſſaria non ſit ad ſalutem, nec ad eam neceſſaria ſit divina revelatio, ſed per ſenſum, experientiam, rationemque & inveſtigationem humanam ſufficienter cognoſcantur. Et ideo Chriſti promiſſionem ad ea non extendere, Sancti & Antiqui omnes tradiderunt, prout ſuprà oſtendimus; ſolúmque ſe extendere ad ea quæ neceſſaria ſunt ad ſalutem fidelium, docent expreſſè S. Thomas *Quodlib. 9. a* 16. hiſce verbis : *Judicium eorum qui præſunt Eccleſiæ poteſt errare in quibuſlibet, ſi perſonæ eorum tantùm reſpiciantur. Si verò conſideretur divina providentia quæ Eccleſiam ſuam Spiritu Sancto dirigit, ne erret, ſicut ipſe promiſit, Joan. 16. . . . de neceſſariis ſcilicet ad ſalutem, certum eſt quòd judicium Eccleſiæ univerſalis errare, in his quæ ad fidem pertinent, impoſſibile eſt. In aliis verò ſententiis, quæ ad facta particularia pertinent*, ſcitu non neceſſaria ad ſalutem . . . . *poſſibile eſt Eccleſiæ judicium errare.* Gerſon. 1. p. conſiderat. 1. to. 1. novæ edit: *In his quæ ſunt juris divini, de neceſſitate ſalutis agnoſcendi, cujuſmodi*

ſunt veritates fidei. . . . . Deus aſſiſtit ſpecialiùs . . . quàm in aliis, in quibus non neceſſariò ſtat ſalus. Concilium Baſileenſe in epiſt. Paſtor. anni 1432. *Eccleſia . . . . errare non poteſt in his quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt.* Abulenſis in Defenſorio: *Univerſalis Eccleſia errare non poteſt, ſcilicet in neceſſariis ad ſalutem.* Almaïnus de poteſt. Eccleſ. & Laic. c. 16. *Concilium generale dirigitur ſpecialiter à Spiritu Sancto in omnibus neceſſariis*; non in aliis. Dicit enim in lib. de authorit. Eccleſ. & Concil. c. 10. quòd *non illuſtratur à Spiritu Sancto, ſpeciali illa aſſiſtentia, niſi in neceſſariis.* Melchior Canus l. 5. c. 5. *Patribus Synodi Spiritus veritatis non eſt præſens in omnibus, ſed in rebus ſolùm ad ſalutem neceſſariis.* Davemportus in Syſtem. fid. c. 2. *Eccleſia in Conciliis ſolùm declarat ſenſum Scripturæ & Traditionum, ſcilicet neceſſarium, non probabilem; vel elicit concluſiones neceſſarias tamquam in principiis ſuis virtualiter incluſas, & in his duobus ſolùm Spiritus Sancti illuſtratur præſentia: adeo ut ſi. . . . ulterius procedant, ut homines agunt, & errare poſſunt.* Sic etiam paſſim reliqui Doctores.

Tertia ratio. Sanctorum & Antiquorum omnium traditio, Chriſti promiſſiones de infallibili aſſiſtentia Spiritus Sancti, ſic ſemper intellexit, ut ſolùm extendantur ad infallibiliter definienda illa, quæ divinitùs revelata ſunt, vel adeo neceſſariam cum revelatis habent connexionem, ut probari poſſint velut tradita, ſaltem virtualiter per Scripturam, vel Traditionem. Atqui facta etiam doctrinalia particularium perſonarum, in Eccleſia quotidie emergentia, nec divinitùs revelata ſunt, nec adeo neceſſariam cum revelatis habent connexionem, ut probari poſſint, velut tradita virtualiter per Scripturam, vel Traditionem . . . Igitur ad ea, juxta Sanctorum & Antiquorum omnium traditionem, in ſuperioribus probatam, ſe non extendunt Chriſti promiſſiones.

Quarta ratio. Facta illa indifferentia ſunt, ut ſint vel non ſint, poſt revelationem veritatum omnium, quæ in Scriptura & Traditione divina continentur, ex iiſque

que plurima nonniſi pluribus poſt veritates illas ſæculis contingunt, nihilque de veritatibus revelatis deperit, ſive facta illa ſint, ſive non ſint, & ſive Romani Pontificis, vel Eccleſiæ de illis judicium verum ſit, ſive falſum. Neceſſariam ergo cum veritatibus revelatis (pro quarum duntaxat definitione promiſſa eſt infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti) connexionem non habent, ſed indifferentia ſunt, ut cum illis connectantur, vel non connectantur. Nihilque magis adverſatur rationi, quàm aſſerere, quòd factum, quod per ſexdecim ſæcula realiter ſeparatum fuit à veritatibus revelatis, hodie id eſt per hodiernam definitionem, factum ſit neceſſariò cum illis connexum, ab iis proinde inſeparabile.

Quinta ratio. Juxta Tridentinum ſeſſ. 4. *Fons omnis & ſalutaris veritatis, & morum diſciplinæ . . . continetur in libris ſcriptis, & ſine ſcripto traditionibus, quæ ipſius Chriſti ore ab Apoſtolis acceptæ, aut ab ipſis Apoſtolis, Spiritu Sancto dictante, quaſi per manus traditæ, ad nos uſque pervenerunt.* Igitur ad alia definienda & declaranda, neceſſaria Eccleſiæ non eſt infallibilis Spiritus Sancti aſſiſtentia. Abſque neceſſitate ergo & fundamento promiſſio illius ad alia extenditur, ad facta utique nova & quotidiana, etiam doctrinalia, Authorum particularium, de quibus nihil in fonte illo omnis ſalutaris veritatis & morum diſciplinæ continetur, de eo v. g. quòd privatus aliquis ſcriptor hunc vel illum ſenſum expreſſerit vi terminorum vel textuum ſuorum, v. g. Honorius Monotheliſmum, vi terminorum vel textuum ſuæ ad Sergium epiſtolæ. Quod innoteſcere nequit per Scripturam vel Traditionem (quæ de eo nihil dicit) ſolùm proinde innoteſcere poteſt per informationem vel teſtimonium hominum, vel per naturale lumen intellectus humani, intelligentiamque regularum artis critices & grammatices, pro quarum intelligentia promiſſa non eſt infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti.

Sexta ratio. Eccleſia & Pontifices infallibilis non ſunt authoritatis in judiciis ſuis, ſeu definitionibus factorum perſonalium, non revelatorum, nec neceſſariam

cum revelatis connexionem habentium, prout adverſarii fatentur: ſimiliter ergo infallibilis non ſunt authoritatis in judiciis ſuis, ſeu definitionibus factorum doctrinalium non revelatorum, nec neceſſariam cum revelatis connexionem habentium.

Cùm enim doctrinalia non magis revelata ſint, nec magis neceſſariam connexionem habeant cum revelatis, quàm perſonalia, nulla eſt ratio vel neceſſitas infallibilem Eccleſiæ authoritatem pro iſtis definiendis tribuendi, quàm pro iſtis, nec major eſt ratio vel neceſſitas infallibilem Sancti Spiritus aſſiſtentiam extendendi ad illa definienda, quàm ad iſta. Neque enim illorum definitio magis fundatur in depoſito Apoſtolis & eorum ſucceſſoribus commiſſo (pro cujus ſolius cuſtodia promiſſa eſt infallibilis illa aſſiſtentia) quàm definitio iſtorum. Denique infallibilis authoritas Eccleſiæ non magis neceſſaria eſt pro illis, quàm pro iſtis definiendis. Non magis, inquam, neceſſe eſt, quòd Papa, vel Eccleſia infallibilis ſit authoritatis in judiciis factorum doctrinalium, v. g. num talis vel talis in tali libro doceat hæreſim, quàm in judiciis factorum perſonalium, v. g. num talis vel talis inciderit in crimen hæreſeos, vel ſimoniæ &c. Si qua enim inconvenientia ſequantur ex fallibilitate ipſius in judiciis factorum doctrinalium, eadem vel ſimilia, imò majora ſequuntur ex fallibilitate ipſius in judiciis factorum perſonalium; utpote ex qua ſubinde contingit, quòd Deus, cujus bonitatis & ſapientiæ infinitus eſt theſaurus, euſque Eccleſiam ſponſam ſuam deſerere videatur, ut in ſinum ſuum hæreticos recipiat, filios verò humiles ac fideles abjiciat, & in ea Chriſtus mactetur, dum Barrabas dimittitur; impius & atheus ut membrum legitimum agnoſcatur, dum juſtus & innocens à Chriſti corpore projicitur. Quo argumento licèt ſatis oſtendatur æquè magnum, imò majus inconveniens eſſe, perſonas per errorem condemnare, quàm earum ſcripta vel libros; propter illud nihilominus Eccleſia non deſinit eſſe Chriſti Sponſa, nec Satanæ fit Synagoga: quia dum ſimiles errores ipſi contingunt, ex malitia non contingunt, ſed ex infirmitate humana,

quâ

quâ ſit, ut Eccleſiæ Miniſtri immunes non ſint à deceptione, in librorum vel actionum hominum examine.

Et hinc culpandum non eſt Concilium Viennenſe, ſi fortè erraverit in facto Templariorum, tametſi error iſte cauſa fuerit extinctionis totius Ordinis, & vivicomburii quàm plurimorum nobilium membrorum ipſius, ex quibus plerique erant primæ nobilitatis. Certè factum iſtud perſonale longè majoris haud dubiè momenti fuit, quàm factum doctrinale Janſenii v. g. Si ergo Deus abſque præjudicio infinitæ ſuæ erga Eccleſiam ſponſam ſuam bonitatis, eam permittere potuerit in facto illo errare (uti permiſiſſe plurium opinio eſt) à fortiori permittere potuit, Papam in facto Janſenii v. g. errare, abſque præjudicio &c. Neque enim quæſtio de illo Templariorum facto ſuperflua fuit, ac nullius momenti, prout de facto trium Capitulorum, ſimili Janſeniano, quæſtionem *ſuperfluam* vocavit Pelagius II. & *nullius momenti* Gregorius Magnus.

Septima ratio. Si ultra terminos rerum divinitus revelatarum, vel cum revelatis neceſſariò connexarum, extendere liceat Papæ vel Eccleſiæ promiſſam à Chriſto infallibilem Sancti Spiritus aſſiſtentiam, non erit ubi cum ſolido fundamento ſiſtatur; quia non erit v. g. cur potiùs extendatur ad definitiones quotidianorum factorum doctrinalium perſonarum particularium, quàm ad definitiones aliarum rerum, in quibus S. Thomas (ſect. 4. laudatus) exemplificat, cùm docet Eccleſiam, in iis quæ divinitùs revelata non ſunt, eſſe fallibilem. Tria namque S. Doctor ad id profert exempla. 1. petitum à judicio de poſſeſſione boni alicujus; 2. petitum à judicio de crimine; 3. petitum à conjunctione, ſeu matrimonio contracto cum impedimento occulto.

Docet itaque S. Thomas, docent cum S. Thoma Theologi omnes in his dijudicandis Eccleſiam ſubinde errare, *errore humano*; ad ea proinde ſe non extendere promiſſam à Chriſto infallibilem aſſiſtentiam Spiritus Sancti. Solidum verò fundamentum afferre nequeunt adverſarii, cur potiùs extendatur ad Eccleſiæ judicia de quotidianis factis doctrinalibus particularium perſonarum.

Neque enim Scriptura vel Traditio, nec ratio magis id aſſerit de iſtis, quàm de illis. Vel ergo dicendum ad illa non extendi, vel extendi etiam ad iſta, contra manifeſtam experientiam, & Theologos omnes.

Octava ratio. Vel facta doctrinalia, de quibus in præſenti agitur, evidentia ſunt & notoria, atque ab omnibus admiſſa; vel ſunt obſcura, ambigua, atque inter ipſoſmet Catholicos viros eruditos controverſa? Si primum, eorum notorietas & evidentia ſufficit Eccleſiæ, ad ferendum de iis judicium certum & moraliter infallibile. Quia dum ob evidentiam terminorum omnes homines conveniunt de grammaticali eorum ſenſu, ei contradicere non poſſunt, niſi fatui & extravagantes, iis ſimiles, qui Romam negarent exiſtere, vel Ludovicum XIV. Galliæ Regem eſſe. Tunc proinde neceſſaria Eccleſiæ non eſt ſupernaturalis infallibilitas per aſſiſtentiam Spiritus Sancti, ad ferendum de iis judicium, cui moraliter impoſſibile ſit ſubeſſe falſum. Si ſecundum, ne tunc quidem Eccleſiæ neceſſaria eſt infallibilitas ſupernaturalis. Quia etiamſi Eccleſia erraret in dijudicando ejuſmodi facto, errorem fidei contrarium Authori innocenti, vel ſcriptis ipſius tribuendo, non erraret in dogmate fidei, ſed in facto prorſus diſtincto, dogmatis errorem ſecum non trahente. Eo quòd Eccleſia tunc equidem textum ſeu propoſitionem, vel propoſitiones illius libri, vel Authoris, damnaret in ſenſu verè damnabili, in quo propoſitionem vel propoſitiones illius libri vel Authoris intelligeret, quemque damnare principaliter intenderet, velut Catholicæ fidei contrarium. Hoc autem ſufficit ad ſecurè ſervandum commiſſum ſibi fidei depoſitum; utpote cujus conſervatio non dependet ab eo quòd talis vel talis propoſitio contineatur vel non contineatur in libro cujuſquam privati Doctoris, nec in ſenſu ab eo intento, ſed à ſola Chriſti promiſſione, qua infallibilem Sancti Spiritus aſſiſtentiam Eccleſiæ ſuæ promiſit, ne erret in judicio de dogmatibus fidei. Si quando verò Eccleſia erret in judicio de facto doctrinali, hæreſim particulari Authori innocenti, vel libro ipſius tribuendo, non ideo errat in fidei

dei dogmate, uti manifeſtè patuit in Concilio Sardicenſi, à quo Marcelli Ancyrani fides, per errorem facti (uti Patres, Theologique non pauci cenſuerunt) judicata fuit ſana & orthodoxa, ob libros ipſius non benè intellectos, ſimulatamque fidei profeſſionem ab ipſo factam; tametſi libri iſti Photinianam hæreſim revera continerent. Ob iſtius tamen facti errorem nullum præjudicium paſſa eſt, ſed integra manſit fides populi Chriſtiani; ſicut & in cauſa Honorii, per errorem facti (ut pleriſque videtur) à Concilio VI. de hæreſi Monothelica condemnati. Neque olim populus ideo ſecutus eſt Monothelicam hæreſim, ipſi à Concilo iſto attributam. Neque Origenis errores, ipſi à Concilio V. adſcriptos. Nec populus Chriſtianus ſequitur errorem quinque hæreticarum propoſitionum, Janſenii *Auguſtino* à tribus Romanis Pontificibus adſcriptum, licet non deſint viri eruditi, qui ab errore propoſitionum illarum ipſius *Auguſtinum* vindicare conantur. Quia prout in ſimili rectè Picus Mirandulanus in Apologia infrà laudanda, *Pro fide hoc facit, contra hæreticos, non pro hæreticis, qui non parum tanti viri*, à pleriſque Doctoribus Catholicis plurimum laudati, *teſtimonio errorem ſuum firmarent.* Qui ſi validis argumentis oſtendatur errorem illum non tradidiſſe, ipſius patrocinio hæretici privantur.

Nona ratio. Etiamſi ſupponeretur, hæreſim quinque propoſitionum v. g. in Janſenii *Auguſtino* non extare, nec damnatum earum ſenſum, illum eſſe, quem Janſenius intendit, adhuc equidem non deeſſent Eccleſiæ (licèt in judicio ejuſmodi factorum fallibili) media ſufficientia ad impediendam iſtius hæreſis propagationem, cuſtodiendumque fidei depoſitum. Igitur ad hunc finem Eccleſiæ neceſſaria non eſt aſſerta ab adverſariis infallibilitas. Antecedens probatur, quia ſi Eccleſia, vel Papa animadverteret, librum illum ſenſu damnato à fidelibus intelligi, vel periculum eſſe ne ſic intelligeretur; in errorem proinde fideles ex libri illius lectione inducerentur, ipſius lectionem velut periculoſam, Eccleſia, vel Papa, juſtè tunc interdiceret, decla-

rando ſenſum illum erroneum eſſe, eoque titulo ab Eccleſia damnatum; libri tamen authorem non videri eum intendiſſe. Interdictio quippe libri, cum tali declaratione facta, juſtiſſima, ſaluberrima, ad erroremque impediendum foret ſufficientiſſima, ſicut & turbarum multarum ſedatrix convenientiſſima. Ad impediendum proinde ne error velut cancer ſerperet aſſecurandumque fidei depoſitum, non ſolùm Eccleſiæ neceſſaria non eſt infallibilitas judicii, quo error ille Janſenii Auguſtino tribuitur; imò attributio iſta, Pici Mirandulani judicio, plus contra fidem facere videtur, quàm pro fide, dum errori non parvæ authoritatis Patronus tribuitur, ad eumque tuendum moventur homines, apud quos Patronus iſte in pretio eſt.

Decima ratio. Moraliter impoſſibile eſt, quòd fides populi Chriſtiani periclitetur, ex hoc quòd contingat (uti contingere poteſt) Eccleſiam errare circa intelligentiam obſcuri & controverſi textus cujuſpiam Authoris particularis. Quandoquidem ad hoc neceſſe foret quòd populus ex toto ignoraret ſenſum damnatum, quem textui illi Eccleſia tribueret. Caſus porro iſte metaphyſicus eſt, non moralis. Quia Eccleſiæ de fide doctrina, alligata non eſt obſcuris textibus ejuſmodi, ſed clarè ſemper innoteſcit, independenter ab illis. Nam etiamſi ſexta Synodus fortè erraverit in intelligendo ſenſu litterarum Honorii (prout erraſſe cenſent Baronius, Bellarminus, aliique non pauci) non ideo fideles errarunt in fide duarum in Chriſto voluntatum, nec ideo Synodus illa fruſtrata fuit fine ſuo principaliter intento, cùm errorem fidei illi contrarium extirpare principaliter intenderit, dum litteras illas, Honoriumque damnavit. Et idem eſt de aliis caſibus omnibus, in quibus Eccleſiam, vel Papam errare contingit, errorem privato cuipiam authori vel libro ipſius tribuendo. Quippe dum errorem v. g. quinque propoſitionum tres Pontifices Janſenii Auguſtino tribuerunt, ideoque librum illum damnarunt, principalis intentio ipſorum haud dubiè fuit, errorem illum damnare, fideique dogmata errori illi contraria firmare, de manda-

torum poſſibilitate, de indifferentiæ libertate, de gratia non neceſſitante, de Chriſti pro omnibus morte: quæ dogmata fide credenda, certò fidelibus innoteſcit independenter ab obſcuris & æquivocis Janſeniani libri textibus. Manifeſtum eſt ergo, fidem non periclitari ex hoc quòd Papa, vel Eccleſia errorem illum authoritate infallibili Janſeniano libro non tribuerit. Infallibilitatem proinde Eccleſiæ in ejuſmodi neceſſariam non eſſe ad ſecuritatem dogmatum fidei.

Undecima ratio. Papa vel Eccleſia, abſque præjudicio ſecuritatis dogmatum fidei, errare poteſt in intelligentia ſenſus grammaticalis librorum, vel textuum, obſcurè & ambiguè ſcriptorum in lingua v. g. Polonica, Sclavonica, Chinica, Turcica, Anglica, Flandrica &c; utpote de quibus judicium ferre non poteſt, niſi fundatum fallibili relatione, ſeu informatione particularium hominum, linguas illas callentium, à quibus decipi poteſt, non verò fundatum intelligentia propria (neque enim donum habet linguarum omnium, prout habuerunt Apoſtoli) ergo ſimiliter errare poteſt in intelligentia ſenſus grammaticalis librorum vel textuum, obſcurè & ambiguè ſcriptorum in lingua latina. Cur enim minus? Si quia libri ſcripti in lingua latina eſſe poſſunt contagioſi & periculoſi populis latinè loquentibus, an non etiam libri ſcripti in lingua polonica, ſclavonica &c. eſſe poſſunt contagioſi & periculoſi populis polonicè, ſclavonicè &c. loquentibus? Ergone ſi Janſenius in patria linguâ ſuâ *Auguſtinum* ſuum vulgaſſet, liber ille (ſuppoſito quòd quinque damnatarum hæreſeon errorem contineat) populis hollandicè, ſeu flandricè loquentibus minus contagioſus periculoſuſque fuiſſet? Non ideo tamen Eccleſia in judicando grammaticali ſenſu libri illius infallibilis fuiſſet. Ergo nec in judicando grammaticali ſenſu libri ejuſdem latino idiomate conſcripti. Nimis quippe abſurdum foret, aſſerere, quòd Epiſcopus ille aſſiſtentiam infallibilem Spiritus Sancti Romanis Pontificibus, vel Eccleſiæ abſtuliſſet, ſi in idiomate à Romanis non intellecto ſcripſiſſet. Per conſequens abſurdum eſt aſſerere, quòd ideo in-

infallibilem aſſiſtentiam illam non abſtulerit, quia latinè ſcripſit. Nec ad hoc recurrere neceſſe eſt, ad ſalvandum fidei depoſitum. Tametſi enim ſemper moleſta ſit condemnatio librorum, ſicut & perſonarum innocentium, Chriſti promiſſio ſecuros nos facit, quòd ſi quando id contingit, vel per deceptionem eorum quibus libri vel perſonæ commiſſum eſt examen, vel per non adhibitam ab iis quorum intereſt ſufficientem applicationem, ſeu diligentiam, ad detegendam veritatem, ſeu detegendum verum libri ſenſum, Spiritus ſanctus equidem non permittet, quòd ejuſmodi librorum vel textuum condemnatio nocumentum adferat fidei depoſito; utpote ſemper concomitantem habens notorietatem ſufficientem, ad hoc quòd fideles videant, per ejuſmodi condemnationem, damnatam non eſſe fidei doctrinam, ſed doctrinam à fidei doctrina diverſam. Quod ſufficit ad ſalvandum fidei depoſitum. Ad id proinde neceſſe non eſt, quòd Eccleſia vel Papa infallibilis ſit in intelligentia textuum quacumque in lingua ſcriptorum. Enimvero ſi in intelligentia illâ ſe infallibilem agnoſceret, maximè in intelligentia breviſſimi textus hujus *King-Tien*, Cœlum colito; de cujus ſenſu tanta à ſexaginta annis controverſia eſt inter Jeſuitas una ex parte, & alios Imperii Chinenſis Miſſionarios ex parte altera. Se verò in ipſius intelligentia infallibilem Papa non agnovit, dum poſt tot annorum diſputationem quam ex infallibili Spiritus Sancti aſſiſtentia ſolus brevi tempore infallibiliter dirimere potuiſſet, ſi eam ſibi non defuturam crediiſſet, litemque ea ſuper re pleniſſimè inſtructam, judicium ſuum proferre diſtulit, in re ſummi momenti, in quâ de Chriſtiana Religione maximè agitur. Si enim per *cœlum*, cœli Imperator intelligatur, prout Jeſuitæ prætendunt, textus ille pietatem ſpirat, & religionem. Si cœlum materiale, ipſiuſve virtutem, prout ceteri Miſſionarii volunt, abominatio eſt deſolationis, à defenſoribus illius textus in Sanctuarium introducta, certiſſima proinde idololatria. Nihilominùs ne ipſi quidem Jeſuitæ Pontificiæ circa textus illius intelligentiam definitionis

in-

infallibilitatem agnoſcunt; cùm in ea deceptum Pontificem vociferentur, definitioniſque revocationem poſtulent.

Duodecima ratio. Eccleſiæ conceſſum non eſt infallibilitatis ſupernaturalis donum, ad judicandum de factis multum conducentibus ad notorietatem dogmatum fidei, fideleſque proinde certificandos de eo quòd dogma iſtud vel illud Papa vel Eccleſia fide credendum eſſe definierit, v. g. quinque propoſitiones arbitrii libertatem, Redemptioniſque generalis beneficium deſtruentes, eſſe hæreticas; cùm ad notorietatem illam cognoſcendam lumen naturale ſufficiat. Ergo donum illud multò minus Eccleſiæ conceſſum eſt ad judicandum de factis, ad notorietatem dogmatum fidei non conducentibus, eujuſmodi ſunt quòd hæreticas propoſitiones, arbitrii libertatem, Redemptioniſque generalis beneficium deſtruentes, in Auguſtino ſuo, per propriam ſignificationem grammaticalem terminorum ſuorum, Janſenius expreſſerit. Sive enim illas expreſſerit, ſive contrarias potiùs, perinde equidem notum eſt, propoſitiones illas hæreticas eſſe, perinde notorium, ab Innocentio X. Alexandro VII. & Clemente XI. definitum, quòd tales ſint, & pro talibus à fidelibus omnibus habendæ.

Decima tertia ratio. Ad conſervandum in populò Chriſtiano fidei depoſitum, impediendumque illius naufragium, haud minùs neceſſaria eſt populo intelligentia expreſſionum, quibus fidei doctrinam ipſi Eccleſia proponit, quàm Eccleſiæ neceſſaria ſit intelligentia & electio terminorum, aptorum ad doctrinam illam exprimendam, populoque tranſmittendam. Neque enim minùs neceſſe eſt, ut populus rectè intelligat, quàm ut Eccleſia rectè loquatur; nec ſufficit Eccleſiam à Spiritu Sancto dirigi ad fidei doctrinam populo proponendam terminis, ſeu expreſſionibus, in proprio ſenſu eam ſignificantibus, ſi populus expreſſiones ipſius non intelligat in propria earum ſignificatione, ſed in peregrina & falſa. Tametſi enim veritatem Eccleſia tunc ipſi aptè annuntiabit, populus errorem intelliget. Ta-

metſi Eccleſia populo eſcam offeret ſalutarem, eam ipſe convertet in virulentam. Infallibiliter proinde peribit, profanaque novitas ab ipſo accipietur velut dogma ſalutare, doctrinaque ſana velut novitas profana. Ipſum quidem Eccleſia non ſeducet, ſeductio tamen univerſalis non ideo in populo non ſequetur, prævalentiaque portarum inferi adverſus corpus univerſum populi Dei, ipſum inducendo in naufragium fidei. Vel ergo ad hoc impediendum populo Chriſtiano tribuendum erit ſupernaturalis infallibilitatis donum, ad rectè intelligendam propoſitam ſibi ab Eccleſiâ fidei doctrinam; vel Eccleſiæ tribuendum non erit, ad eam terminis atque expreſſionibus aptis convenientibus populo proponendam. Vel ſi evidens & notoria ſignificatio naturalis terminorum populo ſufficiat ad eam rectè intelligendam, Eccleſiæ pariter ſufficiet ad eam rectè & convenienter exprimendam, populoque docendam.

Decima quarta ratio. Si Chriſtus providentiâ ſuâ dignum, vel expediens cenſuiſſet, infallibilitatis ſupernaturalis donum Papæ, vel Eccleſiæ ſuæ largiri ad ſecurè judicandum de aliis punctis, quàm de revelatis; donum iſtud potiùs largitus fuiſſet, ne erraret in probationibus, quibus ſuas firmat de fide deciſiones, quàm ne erraret in judicando de factis ad fidem ſuperfluis, qualia Pelagius II. cenſuit, vocavitque facta doctrinalia trium Capitulorum, aliaque proinde iſtis ſimilia. Atqui Theologi generatim omnes uno conſenſu velut certum tradunt, infallibilitatis ſupernaturalis donum Eccleſiæ à Chriſto conceſſum non eſſe, ne in probationibus illis erraret; multò ergo minùs (quia multo minùs neceſſarium) ne erraret in doctrinalibus ad fidem ſuperfluis.

SECTIO

SECTIO VI.

Ultima ratio, petita ab exemplis Romanorum Pontificum, quas in ſuo de factis non revelatis, etiam doctrinalibus, judicio providentia divina errare permiſit, ut ſeſe homines eſſe, humanaque deceptioni obnoxios meminiſſent.

Ex dictis perſpicuum eſt Angelicè S. Thomam, apud Illuſtriſſimum Cameracenſem in ſua Inſtruct. Paſtorali IV. p. 2. c. 7. dixiſſe, quòd extra circumſcriptos infallibilitatis promiſſæ limites, Eccleſia non eſt, niſi *hominum congregatio, quæ poteſt contra authoritatem divinam errore humano labi* (ſicut & Pontifex Eccleſiæ caput) *& verum pronuntiare id quod falſum eſt.* Et hoc eſt quod Innocentius III. cap. A nobis, *de ſentent. excom.* non illibenter agnoſcit, hiſce verbis: *Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur; judicium autem Eccleſiæ nonnumquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpe contingit, & falli. Propter hoc contingit interdum, ut qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & qui liber eſt apud Deum, Eccleſiæ ſit ſententiâ innodatus.*

Romanorum etiam Pontificum non raram in ſuis judiciis de factis non revelatis deceptionem ſequentia manifeſtant exempla.

Apollinarem hæreſiarcham Damaſus Papa, & Timotheum Apollinaris Diſcipulum Anaſtaſius ſucceſſor ipſius, per errorem facti, velut orthodoxos ad ſuam communionem recepit, prout narrat Facundus l. 7. c. 3.

Baſilius Magnus, apud eumdem Damaſum, in hæreſis ſuſpicionem tam gravem innocens venit, ut Delegati, quos pro ſui juſtificatione Baſilius quater Romam miſit, conſtanter repulſam ab ipſo paſſi fuerint.

Joannem Maxentium, presbyterum Antiochenum, & Scythiæ Monachos Hormiſdas Papa erroris veneno-

infectos pronuntiavit, ob doctrinam quam Joannes II. catholicam eſſe poſtea definivit, totaque Eccleſia probavit, *unum* ſcilicet *de Trinitate eſſe paſſum*.

S. Paulinum, à tot Sanctis tam mirificè commendatum, valde malè habuit Siricius Papa, Miniſtrique Aulæ ipſius, quibus nimis facilè Siricius aures præbuit. De hoc graviſſimè Sanctus ille conqueritur epiſt. 5. ad Severinum. Sanctos Epiſcopos, Erotem Arelatenſem, & Lazarum Aquenſem (à quibus Pelagius & Celeſtius primùm delati ſunt in Concilio Africano) Zoſimus Papa velut Eccleſiæ perturbatores admodum vexavit, deceptus ex informatione falſiſſima, inquit Baronius.

Africanos Patres atque inter ipſos S. Auguſtinum, idem Pontifex velut hæreticos culpavit, quòd Pelagium & Celeſtium hæreticos crederent, quorum fidem ipſe ab iis deceptus, velut catholicam laudaverat. Sic refert Facundus l. 7. c. 30.

S. Hilarius Arelatenſis à ſanctiſſimo Papa Leone Magno tantam ſuſtinuit perſecutionem, ut apud Valentinianum III. Imperatorem delatus fuerit, velut adverſus S. Sedem rebellis.

S. Mamertum, Archiepiſcopum Viennenſem, Hilarius Papa, Leonis Magni Succeſſor, malâ informatione deceptus, plurimùm afflixit.

Julianum Pomerium, Archiepiſcopum Toletanum, Benedictus II. gravi notavit cenſura, velut qui articulos quatuor tradidiſſet ſuſpectos, Apoſtolicisque Conſtitutionibus adverſantes. Quos tamen Succeſſor ipſius, duobus poſt annis ſanos & orthodoxos declaravit, editâque Apologiâ (à Sergio Papa plurimùm laudatâ) ipſemet Julianus (approbante Concilio Toletano XVI. vel XVII.) eorum orthodoxiam demonſtravit.

Iſta exempla Baronius profert in Annalibus ſuis, Romanis Pontificibus compatiens, quòd ſiniſtris informationibus circumventi, innocentes frequenter perſequantur, dum ex juſtitiæ zelo agere ſe arbitrantur.

Et iſtud eſt, de quo etiam graviſſimè quiritatur S. Thomas Cantuarienſis (apud eumdem, ad annum 1170.) epiſt. 20. de Romana Curia dicens: *Neſcio quo*

pacto

pacto pars Domini ſemper mactetur in Curia, ut Barrabas evadat, & Chriſtus mactetur authoritate Curiæ: jam in finem ſexti anni proſcriptio noſtra, & Eccleſia calamitas protracta eſt.

Ad annum quoque 1147. Baronius exemplificat in S. Bernardo, qui ab Innocentio II. (per Sanctum illum egregiè adjuto in acquirenda pacifica Pontificatus ſui poſſeſſione) durè admodùm exceptus fuit.

Ludovicum Alemannum, Concilii Baſileenſis Præſidem, Eugenius IV. publico Diplomate *filium perditionis* nuncupavit; quem tamen Clemens VII. in Beatorum numerum retulit.

Joannem Picum, Comitem Mirandulanum, Innocentius VIII. ob nonnullas propoſitiones ſiniſtrâ nota perſtrinxit, damnavitque. Verumenimverò, viſâ Apologia ipſius, Alexander VI. ipſum per Breve Apoſtolicum 18. Junii 1403. innocentem, *nullaque exiſtimationis, nulla hæreſis ſpecie, vel ſuſpicione, nulla ſiniſtra nota* dignum judicavit.

Et quis neſcit in judiciis ejuſmodi factorum Romanos Pontifices ſequi ſolitos judicia Cenſorum, omni exceptione non ſemper majorum? Quis neſcit quòd S. Caroli Borromæi Concilium Mediolanenſe IV. Romæ uſque adeo reſciderant deformarantque Romani Cenſores, ut ne unum quidem Decretum ipſius ab ipſis illæſum permanſiſſet, niſi Sanctiſſimus ille Cardinalis, hoc audito Romam convolans, ea tam validè defenſaſſet, ut, ipſo audito, omnia, nullo excepto, inventa fuerint, nedum approbatione, ſed & omni laude digniſſima, erroremque ſuum Cenſores faſſi fuerint.

Porrò negari non poteſt facta Joannis Maxentii, Juliani Pomerii, Pici Mirandulani &c. doctrinalia fuiſſe, in judicio proinde ejuſmodi factorum, Hormiſdam, Benedictum II. & Innocentium VIII. deceptos fuiſſe.

Nec id mirum, cùm enim Prophetæ non ſint (prout D. Gregorium ſuprà dicentem vidimus) curarumque ac negotiorum mole ſint obruti, malâ intimè adſtantium, adulantium, mentientium, & ſua quærentium in-

informatione, non infrequenter decipiuntur. Nam, dum eorum *mentem curarum denſitas vaſtat, & animus ad multa diviſus, fit minor ad ſingula, facilè ei in una qualibet re ſubripitur.* Enimverò *lumen illud Spiritus Sancti, quòd ſummo Pontifici adeſt, cùm explicanda ſunt fidei myſteria, & tradenda morum*, ſeu divinæ legis *præcepta, non perpetuò illi hypocritarum fraudes, Aulicorum adulationes, improborum mendacia, calumniatorum impoſturas, detegit* (inquit doctiſſimus Author Libri Romanæ Aulæ probatiſſimi, *De Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, l. 2. c. 3.) *non adverſus ambitioſorum importunitatem, Magnatum preces, ſuſpecta Officialium Conſilia immotum ſervat*, nec ab omni præventione, ſicut nec ab omni peccato facit ſecurum. *Nec enim altitudo & ſanctitas ſolii ſanctum facit.*

S E C T I O VII.

Objectionum ſolutione hactenus dicta roborantur.

OBjicies 1. Si Papa, vel Eccleſia errare poſſet in judicio factorum non revelatorum, de multis ejuſmodi factis dubitare fas eſſet, de quibus certum eſt dubitari non poſſe. Ut 1. de Sanctitate Sanctorum Canonizatorum. 2. de veritate librorum Canonicorum, quòd utique Biblia, quæ habemus, vera ſint Biblia, non ſpuria. 3. de authoritate Vulgatæ. 4. de Oecumenicitate Concilii Tridentini: cùm iſta omnia ſint facta non revelata, uti & quòd S. D. N. Clemens XI. canonicè fuerit electus: verus proinde ſit Pontifex, Petri Succeſſor.

Reſpondeo 1. argumento iſto nimium (adeoque nihil) probari, utique Papam, vel Eccleſiam infallibilem eſſe in judicio factorum perſonalium, non revelatorum, in quo fallibilitatem ipſius adverſarii fatentur. Quòd enim S. Franciſcus v. g. fuerit Sanctus, quòd Concilium Nicænum, vel Tridentinum, fuerit œcumenicum, quòd Clemens XI. in Papam legitimè fuerit electus, facta ſunt perſonalia.

Reſ-

Reſpondeo. 2. negando ſequelam, quia ut de factis illis dubitare nefas ſit, ſatis eſt quòd à Papa, vel Eccleſia, deciſa fuerint infallibiliter, infallibilitate morali, vel quòd facta illa certa ſint per evidentiam & notorietatem, vel per unanimem totius Eccleſiæ conſenſum plurimorum ſæculorum. Quòd autem Sanctus Franciſcus v. g. fuerit verè ſanctus, Papa, conſentiente univerſa Eccleſia, definivit infallibiliter infallibilitate morali (etſi non omnino ſupernaturali) fundata utique in eo quòd poſt longiſſimum diligentiſſimumque examen (quo majus humanitùs adhiberi non poteſt) Sanctitas ipſius argumentis omne morale dubium excludentibus fuerit comprobata, Deo etiam quodammodo ad eamdem probationem concurrente per miracula, in ſignum Sanctitatis ipſius patrata. Quapropter etſi de fide non ſit S. Franciſcum eſſe Sanctum (prout videtur Gerſonio, Melchiori Cano, Driedoni, Tannero, Luiſio Turriano, aliiſque pleriſque Theologis) id tamen *piè credendum* docent S. Thomas Quodlib. 9. a. ult. S. Antoninus 3. p. Sum. tit. 12. c. 8. Cajetanus opuſc. de indulg. c. 8. Bannez 2. 2. q. 1. a. 10. dub. 7. concluſ. 2. ubi dicit hæreticum quidem non fore qui id negaverit, fore tamen temerarium, ſcandaloſum, & ſapientem hæreſim. Quia Sanctorum Canonizatio, etſi non fiat authoritate ſupernaturaliter infallibili, fit tamen authoritate medium tenente inter authoritatem ſupernaturaliter infallibilem Papæ in definiendis rebus fidei, & authoritatem moraliter fallibilem ipſius in definiendis cauſis civilibus & criminalibus, prout S. Thomas tradit loco citato.

Quidquid tamen de eo ſit, à Sanctorum Canonizatione, utpote facti perſonalis definitione, ad definitionem factorum doctrinalium non revelatorum arguendum non eſſe, cenſent ipſemet Bellarminus & Duvallius; tametſi enim ſupernaturalem Eccleſiæ infallibilitatem agnoſcant in Sanctorum canonizatione; eam non agnoſcunt in factorum doctrinalium definitione, prout viſum eſt ſuprà.

Supernaturalem etiam infallibilitatem Eccleſiæ neceſſariam.

ſariam non eſſe, ad excludendum omne morale dubium de Conciliorum Oecumenicitate, Bellarminus to. 2 controverſ. l. 2. c. 9. inde probat, quòd ad hoc ipſi humana ſufficiat certitudo, in facti notorietate fundata, prout eadem ſufficit ad certum judicium, quòd v. g. Opera S. Athanaſii, S. Cyrilli, S. Auguſtini &c. verè ipſorum ſint. Cùm enim unanimi ſapientum omnium per tot ſæcula conſenſu pro talibus agnita ſint, ſi quis hoc negare vellet, rationis uſum perinde cenſeretur amiſiſſe, ac ſi negare vellet, Philippicas eſſe Ciceronis; Æneidem vel Georgica Virgilii &c. Nec minùs mente captus cenſeretur, qui negaret Concilium Nicænum v. g. vel Tridentinum, Oecumenicum fuiſſe, quàm ſi negaret Conſtantinum Magnum Imperatorem fuiſſe. Siquidem *contra omnes ſapere, deſipere eſt.* Philoſophus 6. Ethic. 11. Et *publicam mundi linguam ſolus inſipiens vult evertere.* Chryſoſtomus in pſal. 28.

Eadem humana certitudo, in facti notorietate fundata, ſufficit ad obligationem agnoſcendi S. D. N. Clementem XI. ut Papam legitimum, ipſique ut tali debitam reddendi obedientiam ac ſubmiſſionem. Id tamen de fide eſſe, Sedente Clemente VIII. publicis Theſibus, præſide Gabriele Vaſquez, negarunt Jeſuitæ Complutenſes hiſce verbis: *Non eſt de fide, hunc numero Papam, eſſe verum Papam.* Similiter Jeſuitæ Barcinonenſes in Theſibus die 4. Januarii 1606. diſputationi publicæ paratis concluſ. 7. aſſeruerunt ſola *morali certitudine Paulum V. eſſe verum Pontificem.* Quod & aſſeruerunt Card. Turrecremata, Card. Cajetanus, Bannez, Lenſæus, Torres, Gaſpar Hurtado, & plerique alii; ex quorum nihilominus opinione conſequens non eſt, fide certum non eſſe, quòd hic numero Pontifex, v. g. Clemens XI. pro tali ab Eccleſia tota agnitus, de fide eſſe definit. Tametſi enim de fide non ſit, Concilium Tridentinum v. g. Oecumenicum fuiſſe, fide tamen certa ſunt, quæ Concilium Tridentinum de fide eſſe definivit. Videri poteſt vel ipſe Diana *p.* XI. *tr. ult. reſol.* 8. Ubi bene oſtendit, ſequelam illam non eſſe legitimam.

Fatendum igitur Eccleſiam certò definire poſſe facta quædam non revelata, certitudine rationabile omne dubium excludente, fundata in eorum notorietate; etſi non certitudine fundata in promiſſa ſibi à Chriſto infallibili aſſiſtentia Spiritus Sancti. Nec in ea Tridentinum fundavit ſuam de autenticitate Vulgatæ definitionem, ipſiuſque cum textu originali in rebus ſubſtantialibus & momentoſis conformitatem, ſed in unanimi Sanctorum Patrum, Theologorumque omnium Eccleſiæ Latinæ conſenſu, à tempore D. Hieronymi; eam proinde fundavit in teſtimonio duodecim ſæculorum, conſenſuque Paſtorum omnium, qui licèt eam legerint, ac præ manibus habuerint, nihil unquam in ea deprehenderunt fidei, vel bonis moribus contrarium, nihil non conforme fidei omnium ſæculorum.

Et quid Tridentino opus fuit, ut ſe Oecumenicum, atque in Spiritu Sancto legitimè congregatum definiret? Ad excludendum omne de eo rationabile dubium nihil neceſſe erat, niſi aperire oculos, atque in Sancta Synodo illa videre nationum omnium Epiſcopos, Italos, Gallos, Hiſpanos, Luſitanos, Germanos, Hungaros, Polonos &c. qui zelo fidei, Eccleſiæque periclitantis amore, per Bullam omnibus notam ab Eccleſiæ Capite convocati, illuc convenerant ex toto Orbe Chriſtiano. Nihil aliud poſtulat Bellarminus ubi ſuprà: *Concilium aliquod eſſe legitimum*, inquit, *iis qui tunc adſunt præſentes, evidens eſſe poteſt, ſine alia probatione. Vident enim in unum conveniſſe Epiſcopos, qui habentur ab omnibus veri Epiſcopi, & conveniſſe ex variis Provinciis, & vocatos ab eo qui habet autoritatem, & ſi quid aliud requiratur ad legitimum Concilium, id etiam videre poſſunt. Nihil enim inviſibile requiritur. Poſteris autem, vel abſentibus, idipſum eſt notum ex humana fide, ſed certiſſima, & quæ evidentiæ naturali aliquo modo comparari poſſit. Nam, exempli gratia, Nicænum Concilium fuiſſe legitimum, non ſolùm unus aut alter Hiſtoricus teſtatur, ſed multi & varii Scriptores ejus temporis, & temporum conſequentium, & Eccleſia, quæ nunc eſt, idipſum aſſerit, nec eſt, aut unquam fuit,*

qui contrarium ſentiat, aut ſenſerit. Quare quemadmodum fuiſſe quemdam Conſulem, Ciceronem; Julium Cæſarem, Dictatorem; Octavium cum Antonio prælio navali decertaſſe, & alia id genus, etſi ex humana fide pendeant, tamen adeò certa ſunt, ut evidentiam quamdam habere videantur: ſic etiam Concilia Eccleſiæ, quæ nos legitima fuiſſe dicimus, tot habent teſtimonia omnium ætatum, ut nihil dubitationis in animis noſtris relinquant, quominùs credamus talia fuiſſe, qualia dicuntur, etiamſi divina id fide non credatur, uti dicit l. 6. c. 8.

Novi verò Teſtamenti libros à Chriſti Diſcipulis conſcriptos fuiſſe, fide divina credimus, tamquam verbo Dei tradito revelatum. Eos verò quos habemus, ab Eccleſia probatos, ab hæreticis corruptos non fuiſſe, ſimili certitudine ac fide credimus, quâ Vulgatæ autenticitatem, de qua ſuprà.

Sunt igitur facta quædam non revelata, per Eccleſiam definita, quæ licèt fide divina non credantur, ſunt nihilominus adeò certa & evidentia, ut de iis rationabiliter dubitari nequeat, ut quòd in Arii, Calvini, Lutheri &c. libris hæreſes ab Eccleſia damnatæ continentur. Sunt & alia pariter definita, ſed obſcura & ambigua, & ideò controverſa, quia argumentis moraliter infallibilibus, & omne rationabile dubium excludentibus non probantur. Et ideò de iis dubitare Eccleſia non prohibet, cujuſmodi ſunt facta Theodoreti, Honorii &c. de quibus ſuprà, & copioſiùs infrà.

Objicies 2. Si Eccleſia non foret infallibilis in judicio factorum non revelatorum, nihil foret certum & extra controverſiam in judicio Eccleſiæ adverſus Arium, Neſtorium, Eutychetem &c. Nullus proinde finis foret controverſiarum contra hæreticos.

Imbelle argumentum: quia errores quos Hæreſiarchis illis Eccleſia tribuit, & propter quos ipſorum libros & perſonas damnavit, etiamſi quoad attributionem iſtam certi non ſint certitudine fidei, ſeu ſupernaturalis infallibilitatis, fundatæ in promiſſione Chriſti &c. certi ſunt certitudine notorietatis, & quaſi evidentiæ,

dentiæ, tantæ, ut dogmata, quæ ipſis Eccleſia tribuit, ipſimet hæreſiarchæ illi pro ſuis agnoſcant, nec id diffiteantur ſectatores ipſorum. Lutherani namque & Calviniſtæ, cum ſuis infernalibus Patriarchis, pro dogmatibus ipſorum agnoſcunt, v. g. dogma negans Tranſſubſtantiationem in Euchariſtiæ Sacramento.

Objicies 3. Quidquid Romanus Pontifex ex cathedra definit, authoritate infallibili, divinis in promiſſionibus fundatâ definit. Atqui ex cathedra definivit, quinque famoſas Janſenii eſſe, atque in ſenſu libri ipſius damnatas. Ergo. Negatur minor: quia Romanus Pontifex ex cathedra ſolùm definit veritates divinitùs revelatas, vel certè cum revelatis neceſſariò connexas, ſive in revelatis virtualiter, licèt non formaliter contentas. Quinque verò propoſitiones illas Janſenii eſſe, vel in ſenſu libri ipſius damnatas, non eſt veritas ſeu formaliter, ſeu virtualiter revelata. Quia de eo nihil Scriptura, formaliter vel virtualiter dicit, nec Traditio. Omnis autem veritas formaliter vel virtualiter revelata, vel in Scriptura formaliter, aut virtualiter continetur, vel in Traditione.

Ad hujuſce ſolutionis evidentiam valde obſervandum, Romanos Pontifices dupliciter conſiderari poſſe, vel tamquam veritatum revelatarum cuſtodes, ac teſtes irrefragabiles, apud quos depoſitæ ſunt Chriſtianæ veritates, ac facta divinitùs revelata, quæ ad nos, ſive per Scripturam, ſive per Traditionem derivantur, nobiſque à Romano Pontifice, & Eccleſia proponuntur, & explicantur. Alio modo conſiderari poſſunt, vel tamquam ſupremi Legiſlatores Eccleſiaſtici, ſupremique Judices rerum particularium, quotidie in Eccleſia geſtarum, ſicut & factorum in dies emergentium, de quibus nihil in Scriptura, nec in Traditione reperitur. Ea quidem quæ Romani Pontifices priore modo conſiderati docent ex cathedra S. Petri, authoritate infallibili docent, fide proinde divinâ credenda ſunt. *Neque enim ſua ſunt quæ dicunt* (ait Auguſtinus epiſt. 105. aliàs 166.) *ſed Dei, qui in cathedra veritatis doctrinam poſuit veritatis*. Quod uſque adeò verum Auguſtinus cen-

cenſet, ut ibidem addat, quòd etiam de Eccleſiæ *Præpoſitis malis plebem ſecuram fecerit, ne propter illos doctrinæ ſalutaris Cathedra deſereretur, in qua coguntur etiam mali bona dicere*, Sancti Spiritus aſſiſtentia ipſos ab errore infallibiliter præſervante.

Ea verò quæ Romani Pontifices poſteriori modo conſiderati definiunt, *ex Cathedra S. Petri* non definiunt (ad quam non pertinent niſi quæ S. Petrus à Chriſto accepit, & quæ ipſi Pater cœleſtis per Spiritum Sanctum, non quæ caro & ſanguis revelavit) ſed *ex Tribunali* dumtaxat, id eſt non tamquam Doctores veritatum divinitùs revelatarum, ſed tamquam Judices controverſiarum, veritates revelatas non concernentium. Et ipſis hoc modo conſideratis infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti certa ac perpetua lege promiſſa non eſt, prout hactenus eſt demonſtratum, ſed priori modo conſideratis dumtaxat. Unde nec in iis quæ hoc modo definiunt, ſemper ſequuntur lumen & ductum Spiritus Sancti, ſed humanæ rationis ac informationis, nec aliter ſe gerunt, quàm ut humani Judices (licèt inter Eccleſiaſticos ſupremi) humano ſcilicet modo (fallibili proinde) veritatem perquirentes, ac dijudicantes. Non quòd ſuperno lumine ſubinde non illuſtrentur, ſed quòd non ſemper id contingat, imò plerumque non contingere probant exempla ſect. præced. producta. Et propterea iis quæ taliter definiunt, non ſemper ineſt certa & indubitata veritas, ſive certitudo rationabilem omnem excludens dubitationem; utpote quæ ab humana authoritate, paſtoralique poteſtate fallibili non profluit, ſed ab humanæ ſcientiæ cognitioniſque principiis, ingenio, doctrina, accurata lectione, ſubtili judicio &c. in quibus Eccleſiaſtici Judices, etiam ſupremi, eorumque Conſiliarii, aliis omnibus Doctoribus, iſtis in rebus optimè verſatis, non ſemper antecellunt, ut notorium eſt.

Enimverò præcellentia cognitionis non ſemper conjuncta eſt cum præcellentia authoritatis, lumenque naturale, quo veritates naturales deteguntur, non eo ipſo majus eſt in homine, quo major eſt dignitas ipſius,

ſus, nec eo ipſo majus in Papa, quàm in ceteris hominibus, quo ipſe dignitate major eſt ceteris hominibus: imò ſubinde minùs. Tametſi enim Eugenius IV. in Bulla de præeminentia Cardinalium declaret, Cardinales, à tempore S. Petri, eam ſupra Epiſcopos ſemper habuiſſe præeminentiam, quam modò habent: eruditi potiùs credunt Bellarmino, docenti quòd Cardinales presbyteri pluſquam per octo ſæcula præeminentiam non habuerint, niſi poſt Epiſcopos. Tametſi etjam Nicolaus I. Epiſcopos omnes compellere voluerit ad recipiendas veterum Pontificum Decretales, tamquam veras; probationes Centuriatorum Magdeburgenſium (tametſi hæreticorum) in contrarium, eruditi magis credibiles cenſent, quàm ipſius Pontificis. Tertiò, quamvis Zacharias Papa erroneam declaravit Virgilii ſententiam, *alios eſſe ſub terra homines*, id eſt Antipodes: contrarium jam tenent omnes, velut indubitatum, argumentis irrefragabilibus, experientiaque convicti. Quartò, quamvis Leo IX. ſolemni Diplomate (poſt examen, inquit, diligentiſſimum) definierit, S. Dionyſii Corpus è Gallia Ratisbonam eſſe tranſlatum, Galliſque prohibuerit contrarium aſſerere, vel ſentire. Ipſi nihilominus Galli non credunt, nec ad credendum ſeſe obligatos agnoſcunt: eò quòd apertâ ipſius Lypſanâ, in ea Corpus ipſius etiamnum inveniant, prout Gallici Scriptores tradunt.

Iſta & alia argumenta plurima demonſtrant, recurrendum eſſe ad diſtinctionem proximè obſervatam; nec infallibilitas Romanorum Pontificum ultra id quod Scriptura, Traditio, ratio & experientia, ſeu exempla ſuperiùs adducta docent, extendenda eſt. Papale namque faſtigium errare poſſe in judicio de juſtitia legum humanarum, quas condit, paſſim ubique, etiam Romæ docetur. Videatur doctiſſimus author memorati libri De libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, Romæ probatus, loco relato. Poſſe quoque errare in judicio de factis perſonalibus, pauci ſunt, etiam ex Jeſuitis, qui in dubium revocant. Sed hoc ipſo doctrinæ conſequentiam non tenent, quo id ipſum de factorum do-

ctrinalium, pariter non revelatorum, judicia non tenent. Cùm & facta iſta perſonalia Pelagius II. & Gregorius Magnus appellent, & hoc ipſo quòd Jeſuitæ Papalem infallibilitatem extendunt ultra limites earum definitionum, quibus Pontifices ex Cathedra S. Petri proponunt exponuntque fidelibus veritates divinitùs revelatas, abſque authoritate & ratione eam potiùs extendunt ad facta doctrinalia, quàm perſonalia, vel ad judicia purè Eccleſiaſtica. Nullæ ſiquidem authoritates, nullæ rationes unum potiùs quàm alterum probant. Nec ſolii altitudo ipſos ab humanis præventionibus, aliiſque cognoſcendæ veritatis impedimentis ac defectibus magis præſervat in iſtis, quàm in illis, prout nec olim ſummos Sacerdotum Principes præſervavit; qui licèt à veritate aberrare non potuerint in iis quæ docebant ex Cathedra Moyſi, & ſecundùm doctrinam ipſius; ſecus in iis quæ docebant & ſtatuebant ex Tribunali, & ſecundùm Traditionem ſuam, viſamque ſibi rationem; atque adeò ſecundùm judicium purè humanum. Et ideò filii Iſraël juſſi ſunt quidem *facere quæcumque docuerunt ſecundùm legem ejus*, Dei ſcilicet ac Moyſi (Deuteron. 17) non tamen omnia, quæ docuerunt & judicarunt ex Tribunali, ſecundùm doctrinam & traditionem ſuam. In qua quia non infrequenter aberrarunt, Matth. 16. & Marci 8. Salvator dixit: *Cavete à fermento*, id eſt à doctrina Phariſæorum; non obſtante eo quòd Matth. 23. dixit: *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi; omnia ergo* (quæ ex Cathedra illa) *dixerint vobis, facite.* Et quis neſcit, errore facti doctrinalis, non revelati, ſummum Pontificem Caïpham, cum magno ſuo Scribarum, Phariſæorum, ac ſeniorum populi Concilio terribiliter erraſſe, dum verba veriſſima ejuſdem Salvatoris, ſe Dei Filium aſſerentis, accepit, non ut verba Dei Hominis, ſed puri hominis, id mendaciter aſſerentis, adeoque blaſphemantis? Quam ob blaſphemiam, ex Tribunali, non ex Cathedra Moyſi, Salvatorem reum mortis cum eodem Concilio pronuntiavit.

Objicies 4. Eccleſia fallibilis non eſt in intelligenda

Traditione, nec in intelligendis Patribus, quorum doctrina Traditionem conſtituit; ex unanimi namque Patrum conſenſu Traditio petenda eſt. Atqui Sanctos Patres ſcripſiſſe, ſenſuſque, quo ſcripſerunt, facta ſunt poſteriora revelatione Apoſtolis factâ.

Reſpondeo, Traditionem non eſſe SS. Patrum, ſed ipſiuſmet Chriſti, ſeu Spiritus Sancti doctrinam; viva voce ad nos tranſmiſſam, à fideliumque & Paſtorum cordibus, velut vivo Eccleſiæ Archivio receptam. Qui ſi omnes, aut ferè omnes, uno animo in aliquod dogma conſpirent, iſtiuſque conſpirationis origo nulla poſt Apoſtolorum tempora aſſignetur; divinitùs traditum cenſetur. Porrò ne Eccleſia erret in intelligenda ejuſmodi conſpiratione, ac per conſequens in dogmatis definitione, etiamſi non adeſſet ipſi evidentia, adeſt ſpecialis Spiritus Sancti aſſiſtentia, etiamſi non ſemper impediat ne erret in critica intelligentia ſenſus aliquorum Patrum.

Iſta fuſiùs proſequi compulit neceſſitas eorum convincendi pervicaciam, qui ſub infundatæ infallibilitatis prætextu, Virorum bonorum, eam non agnoſcentium, famam lacerant; & lacerando ipſos perſequuntur. Nec id, uti confidimus, S. Sedi diſplicebit; utpote quæ falſis nec indiget, nec delectatur honoribus, tot veriſſimis, & tam magnificis decorata prærogativis. *Honor quippe Regis judicium diligit:* nec ipſi honorem, quin potiùs injuriam faciunt, qui commentitiis titulis ipſi adulantur. Veriſſimè namque Caſſianus: *Quod non ita dicitur ut eſt, etiamſi honor videatur, injuria eſt.*

ARTIFICIUM DECIMUM QUARTUM.

Novum fidei articulum, toti Antiquitati, Patribuſque omnibus incognitum, auſu pluſquam temerario procudere, novumque conſequenter hæreticorum genus, ut colorem aliquem ſemper habeant, Theologos, novitatibus ſuis, laxioribuſque opinamentis adverſantes, apud populum & Poteſtates impunè calumniandi.

SECTIO PRIMA.

Status quæſtionis.

NOn mirum, quòd tanta hodie contentione Socii pugnent pro papali in factis doctrinalibus, non revelatis, infallibilitate; utpote ſine qua ſubſiſtere nequit novitius Jeſuiticæ incudis articulus, quo factum Janſenianum fide divina credendum vociferantur, non in reverentiam S. Sedis, ſed in majorem gloriam, promotionemque rerum Societatis. Eo namque articulo corruente, imaginaria corruit hæreſis, novæ pariter incudis ipſorum, cujus larvâ odioſos populo ac Poteſtatibus reddere non ceſſant viros integerrimos, ob id ſolùm, quòd, poſt accuratiſſimum examen Janſeniani libri, cui titulus *Auguſtinus*, dicant, in eo ſe non invenire damnatas quinque propoſitiones, imò prorſus contrarias; ideóque cœca obedientiâ credere ſe non poſſe, eas iſto in libro contineri, vel ſaltem ſe non poſſe de eo non dubitare, etiam poſt Conſtitutiones trium Romanorum Pontificum; quandoquidem oppoſitum ſibi ad oculum ex accurata libri illius lectione conſtet, vel ſaltem graviſſimam habeant de eo dubitandi rationem, quam fallibilis illorum Pontificum authoritas prorſus vincere nequeat, maximè attentis circumſtantiis quæ Conſtitutiones illas extorſiſſe videntur; licèt interim Conſtitutiones illas toto corde & ore, in iis quæ ad fidem pertinent, amplectantur, & quinque propoſitiones illas, velut hæreticas, ubicumque extent, ſincerè damnent ac deteſtentur, ſemperque damnaturi ſint ac deteſtaturi. Parati inſuper à ſua dubitatione diſcedere (neque enim illi pervicaciter adhærent) Janſeniique Auguſtinum ea in re damnare, cùm primùm ratione, ſenſibilive demonſtratione, non ſola fallibili authoritate docebuntur damnandum eſſe. Quod ſolum, & nihil amplius, à trium Capitulorum bona fide defenſoribus, olim Romani Pontifices Pelagius II. Gregorius Magnus &c. exegerunt. Nec quidquam am-

amplius Eccleſia hodie exigit à defenſoribus Origenis, Honorii, Abbatis Joachim &c. eſtque non paucorum opinio, ampliùs exigi non poſſe: cùm juxta divinam legem, *Nolite judicare, nolite condemnare*, ſine manifeſtis indiciis (quæ ſola fallibilis authoritas, vi ſua præciſè, ſubminiſtrare non poteſt, fas eſſe non videntur Catholicum Epiſcopum, de Eccleſia benè meritum, atque in ejus obedientia & communione defunctum, in libro ſuo de hæreſi damnare, civiliterque proinde occidere.

SECTIO SECUNDA.

Refellitur Jeſuiticum pro novo illo hæreticorum genere argumentum.

ISte eſt ſtatus ſolemnis illius controverſiæ, quæ à tot annis perdurat, ſemperque perdurare, Socii exiſtimant è re ſua. Propterea novitiam hæreſim, hactenus inauditam comminiſcentes, tales hæreticos eſſe vocibus magnis ubique proclamant, ut rem ſuam promoveant. Nec alio argumento illam novæ ſuæ incudis hæreſim fulciunt, niſi iſto: Quinque famoſas propoſitiones Innocentius X. Alexander VII. & Clemens XI. in Janſenii Auguſtino extare, & in ſenſu obvio, quem liber iſte exprimit hæreticas eſſe definierunt. Et iſta (inquiunt) evidenter eſt quæſtio juris, cùm quæſtio de ſenſu propoſitionum ſit quæſtio juris. Porrò de fide eſt, Eccleſiam (quæ definitiones illas recepit) falli non poſſe in materia juris, quodque hæreticum pronuntiat, hæreticum eſſe. Certum proinde eſt, doctrinam oppoſitam ad fidem Catholicam pertinere. Igitur certum eſt, hæreticos eſſe, qui negant, vel in dubium revocant Catholicam iſtam veritatem. Quia certum eſt hæreticos eſſe, qui Catholicæ fidei articulos evidenter propoſitos, vel negant, vel in dubium revocant, vel de iis dubitari poſſe aſſerunt.

In deridiculo argumento iſto (quod certiſſimum eſt ſophiſma) plus nimiò confiſus Jeſuita Stephanius, ſeu

P. Stephani, Leodienſi in Seminario S. Th. Profeſſor temerariis declamationibus, quàm ſcriptis eruditis clarior, perilluſtrem Eccleſiæ Leodienſis Canonicum Theologum in libello (quem veriùs Eccleſiæ *Pſeudodefenſionem*, quàm *Veram defenſionem* inſcripſiſſet) indigniſſimè quavis occaſione velut hæreticum inſipienti audacia traducit, dum ne intelligit quidem diſcrimen inter quæſtiones Theologicas de fidei dogmatibus, & quæſtiones criticas de factis non revelatis. Ad ſobriam ergo mentem rediens, videat ipſe, videant & Socii ipſius, ſophiſma ſimile: Neſtorianæ hæreſeos ſenſum in tribus Capitulis contineri Concilium V. œcumenicum definivit. Sicut & Monothelitarum hæreſis ſenſum in Litteris Honorii Papæ ad Sergium continere definivit Concilium generale VI. Et iſta eſt evidenter juris quæſtio: cùm quæſtio de ſenſu trium Capitulorum, deque ſenſu Litterarum Honorii, ſit quæſtio juris. Porrò de fide eſt, Eccleſiam (quæ definitiones iſtas recepit) falli non poſſe in materia, ſeu quæſtione juris, quodque hæreticum pronuntiat, hæreticum eſſe. Certum proinde eſt, doctrinam oppoſitam ad fidem Catholicam pertinere. Igitur certum eſt, hæreticos eſſe, qui negant vel in dubium revocant, vel revocari poſſe aſſerunt Catholicam iſtam veritatem. Quia certum eſt hæreticos eſſe, qui fidei Catholicæ articulos, evidenter propoſitos, vel negant, vel in dubium revocant, vel de iis dubitari poſſe aſſerunt. Sophiſticum eſſe iſtud argumentum inde conſtat, quòd ſi legitimum foret, eo probaretur id quod certiſſimè alienum eſt à veritate, omnes nempe trium Capitulorum defenſores (utique Africanos Epiſcopos ferè omnes, ſicut & Iſtricos, Liguricos, Italos, Hiſpanos, Gallos, Hibernos, S. Columbanum, S. Secundinum, S. Iſidorum, Childebertum, Galliarum Regem, Theodolindam, Longobardorum Reginam, omnes item defenſores Litterarum Honorii, Cardinales Turrecrematam, Baronium, Bellarminum, Pallavicinum, ſicut & famoſos Jeſuitas, Petavium, Sirmondum, totque alios Catholicos Scriptores, qui (Eccleſia permittente) etiamnum vel Theo-

doretum & Ibam, ſeu eorum ſcripta, vel Honorii litteras ab hæreſi defendunt, omnes (inquam) iſtos, hæreticos fuiſſe & eſſe, fideique articulum evidenter propoſitum negaſſe, vel in dubium revocaſſe &c. At iſtud aſſerere, deſipere eſt, Pelagioque I. & II. ac D. Gregorio contradicere, qui laudatos Epiſcopos, eorumque bona fide ſequaces, pro Catholicis ſemper habuerunt, ipſoſque à fide non deviaſſe, quæſtionem denique iſtam ad fidem Catholicam non pertinere palam declararunt, prout Artificio præcedenti ſect. 2. demonſtravimus, & ampliùs infrà demonſtrabitur.

Ad frivolum proinde Jeſuitarum Argumentum in forma Reſpondeo, negando ſubſumptum, quia dum quinque famoſas propoſitiones in Janſenii Auguſtino extare, atque in ſenſu libri illius hæreticas eſſe Pontifices illi definierunt, ſive definitionem ſuam, per unam duabus æquivalentem, ſive per duas propoſitiones expreſſerint, duo equidem prorſus inter ſe diſtincta, & ſeparabilia, atque ad diverſas materias, revelatam unam, alteram non revelatam ſpectantia, duplici judicio definierunt, propoſitione quidem fortaſſis formaliter una, ſed virtualiter duplici, ſive ex duabus complexa.

Primum judicium Theologicum fuit, quo quinque illas propoſitiones qualificarunt, eas hæreticas eſſe definiendo, in ſenſu *quem illarum verba præ ſe ferunt*, uti Clemens XI. (modò feliciter regnans) loquitur in Conſtitutione ſua *Vineam Domini Sabaoth*. Alterum judicium criticum fuit, & grammaticale, quo ſenſum illum Janſenii Auguſtino attribuerunt, dicendo, ſenſum illum in Janſenio intentum fuiſſe in libro illo, eſſeque proprium ac naturalem ſenſum verborum textuumque libri illius.

Porrò judicium iſtud ideò *criticum* vocatur, quia non pertinet ad quæſtionem Theologicam, quæ ex principiis revelatis definiri poſſit, ſed ad quæſtionem merè criticam & grammaticalem, quâ (incolumi fide, & illæſâ Eccleſiæ diſciplina ad tranſmittendum fidei depoſitum neceſſariâ,) ſolùm quæritur quid hic vel

ille Scriptor privatus in libro ſuo intenderit, & ſub qua grammaticali ſignificatione certa quædam verba, verborumque contextus uſurpaverit: quod profectò ex Theologiæ & fidei principiis definiri non poteſt, ſed ex artis criticæ & grammaticæ regulis, attentis ſcilicet antecedentibus & conſequentibus, attenta proinde variorum textuum inter ſe collatione, attento etiam ſcopo & fine Operis, attentis denique aliis circumſtantiis loci, temporis, & opinionis quam adſtruere voluit, ſicut & contrariæ opinionis, quam voluit deſtruere. In quibus indagandis quantò quis ſagacior eſt, tantò in expiſcanda ſecundùm artem criticam in libro obſcuro Scriptoris mente magis idoneus eſt cenſendus. Itaque prorſus diverſa ſunt utriuſque judicii principia. Ad judicandum namque quòd doctrina v. g. de gratia neceſſitante ſit hæretica, comparanda eſt cum Scriptura & Traditione cui contradicit. Ad judicandum verò quòd doctrina illa contineatur in libro Janſenii, legendus examinanduſque eſt liber ipſius.

Porrò prius judicium, quo ſenſus proprius & naturalis vocum ac textuum qualificatur, ſive hæreticus vel Catholicus eſſe declaratur, ideò *Theologicum* dicitur, quia ex Theologiæ regulis, ſeu principiis, Scriptura ſcilicet & Traditione dependet, in iiſque fundatur, pertinetque ad quæſtionem juris divini & revelati, in qua Eccleſiæ promiſſa eſt infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti ne erret. Et ideò hæreticus eſt quiſquis Eccleſiæ de ejuſmodi quæſtionibus judicium in dubium revocat: tametſi ſecus dicendum ſit de iis qui judicio ipſius corde & ore ſeſe humiliter ſubmittentes, in iis omnibus quæ pertinent ad quæſtionem juris divini & revelati, juſta de causâ illud in dubium revocant in quæſtione aliqua, non Theologica, ſed critica & grammaticali, de qua ſuprà. Neque enim infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti ad hoc Eccleſiæ promiſſa eſt, ut Spiritum accipiat grammaticum, aut criticum (ſicut nec ut accipiat ſpiritum geometricum, hiſtoricum &c.) ſed ut ſpiritum accipiat Theologicum ſeu *Eccleſiaſticum*, *&* *Catholicum* (utpote ſolum ad ſalutem neceſſarium) pro definiendis

proinde

proinde fidei quæſtionibus, non pro definiendis quæſtionibus criticis, grammaticis, ſicut nec geometricis, arithmeticis, hiſtoricis, medicis &c.; nec per conſequens pro definiendis quæſtionibus, quas Theologi paſſim vocant facti humani non revelati, non juris divini nec facti revelati. Ad quod certo certius eſt non magis pertinere Romanam definitionem de proprio ac naturali ſenſu, quem Janſenius intendit in Auguſtino ſuo, quàm Concilii V. definitionem de proprio ac naturali ſenſu trium Capitulorum, vel definitionem Concilii VI. VII. & VIII. de ſenſu naturali litterarum Honorii &c. Per conſequens certo certius eſt, haud magis eſſe de fide, poſt definitionem Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. quòd ſenſus hæreticus quinque propoſitionum ſit ſenſus proprius verborum ac textuum libri Janſenii, quàm de fide ſit, poſt definitionem Concilii V. quòd ſenſus hæreticus Neſtorii ſit ſenſus proprius trium Capitulorum; vel hæreticus Monothelitarum ſenſus, poſt definitionem Concilii VI. VII. & VIII. ſit ſenſus proprius litterarum Honorii. Ex quo tandem manifeſtè concluditur, haud magis eſſe de fide, quòd ſenſus hæreticus quinque propoſitionum fuerit à Janſenio intentus, vel quòd hæreſis earum extet in Auguſtino ipſius, quàm de fide ſit, quòd hæreticus Neſtorii ſenſus intentus fuerit à Scriptoribus trium Capitulorum, vel quòd Neſtoriana hæreſis extet in tribus Capitulis illis, & hæreſis Monothelitarum intenta fuerit ab Honorio, extetque in litteris ipſius.

SECTIO TERTIA.

Hæretica eſt Jeſuitica aſſertio, dicens hæreſim eſſe, negare, vel in dubium revocare quinque famoſas propoſitiones in Janſenii extare Auguſtino, hæreticaſque eſſe in ſenſu à Janſenio intento.

PRobatur, quia aſſertio iſta fidem catholicam ſubvertit, ſubverſo ipſius fundamento dum novum fidei articulum procudit, de objecto non revelato, nec in Scriptura vel Traditione contento. Quod profectò eſt ſubvertere fundamentum, ſeu objectum formale, eſſentiamque fidei Catholicæ.

Unde cùm anno 1661. die 12. Decembris Pater Jacobus Coret (teſte Piatelio in Synopſi p. 3. c. 1. n. 137. edit. 3.) in Pariſienſi Collegio Claromontano Theſim propugnaſſet, concluſ. 19. & 20. hæc verba complectentem; Chriſtus *primùm Petro, deinde Succeſſoribus . . . . eamdem, quam habebat ipſe, infallibilitatem conceſſit . . . . . tum in quæſtionibus juris, tum facti. Unde, poſt Innocentii X. & Alexandri VII. Conſtitutiones, fide divinâ credi poteſt, librum, cui titulus, Auguſtinus Janſenii, eſſe hæreticum, & quinque propoſitiones ex eo decerptas eſſe Janſenii, & in ſenſu Janſenii damnatas*: ſicut credi poteſt & debet Verbum eſſe incarnatum. Novitatem inauditam tota exhorruit Gallia, eamque velut hæreticam, ac totius Chriſtianæ Religionis fundamentum ſubvertentem, validè ſtatim repreſſit liber inſcriptus: *La nouvelle hereſie des Jeſuites, ſoutenue dans le College de Clermont.* Theſi quidem iſti ſuppetias ferre conatus fuit P. Annatus; ſed & ipſe ſtatim repreſſus fuit altero libro, cui titulus fuit: *Les Illuſions des Jeſuites dans leur ecrit intitulé, Expoſitio Theſeos.* Inconcuſſa proinde manſerunt argumenta prioris libri, demonſtrantia novam hæreſim in Theſi memorata contineri.

Et ecce eam, magna cum audacia & temeritate, more ſuo, renovare conatur P. Stephani in libello cita-

to,

to, ne *gry* quidem reſpondens ad argumenta illa. Renovarunt & non ita pridem variis libellis Jeſuitæ Belgii, Socios ſuos ſecuti, nedum Pariſienſes, ſed & Burdigalenſes, qui anno 1660. de fide eſſe aſſeruerunt, Eccleſiam non errare, dum definit facta ſingularia, v. g. talem librum doctrinam hæreticam continere, eſſeque perniciosſim hæreſim, aſſerere quòd errare poſſit in ejuſmodi definitione.

Ita ipſi in libello, cujus inſcriptio fuit: *Lettre d'un Theologien à un Officier du Parlement, touchant la queſtion, ſi le livre intitulé*, LUDOVICI MONTALTII EPISTOLÆ *&c. eſt heretique.*

Sed non ita Societas anno 1606. in libello, quem Paulo V. obtulit, uti viſum eſt in principio Artificii XIII, cujus concluſio fuit: *Antiqui Pontifices, cùm de privato aliquo Authore agunt . . . . nunquam ipſum hoc vel illud ſenſiſſe. . . . tamquam fidei dogma proponunt. . . . Quis igitur* velut hæreticum *damnet eum* (uti damnare audet P. Stephani) *qui ambigere ſe dicat, quid de propoſitis quæſtionibus exiſtimaverit* hic vel ille privatus? . . . . *Quamobrem facti, quod aiunt, humani quæſtio. . . ſub fidei definitionem cadere nullo modo poteſt.* Hactenus Socii, qui ſi in hac opinione permanſiſſent atque ab Antiquitate in Novitatem non declinaſſent, *pretenſos Janſeniſtas*, de quibus ſuprà (neque enim aliter ipſos vocat Innocentius XII. in altero Brevi ſuo ad Epiſcopos Belgii) velut hæreticos inſipienti novitate traducendo, novam hæreſim, juſto Dei judicio ipſi non feciſſent, prout cum iis fecerunt, de quibus Gregorius Magnus l. 9. Regiſtri epiſt. 30. dicit, multos eſſe qui *imperito zelo ſuccenduntur, & dum ſæpe quoſdam quaſi hæreticos inſectantur, hæreſim ipſi faciunt.* Enimvero dum novum fidei articulum de objecto, nec explicitè, nec implicitè in Scriptura, nec in Traditione contento, divinitùs proinde non revelato, procudere moliuntur, non ſolùm in fide novatores ſunt, ſed & fidem religionemque Chriſtianam (prout dixi) ſubverſo ipſius fundamento, ſubruunt. Quapropter *ab ipſis non purgari hæreſim, ſed fieri* idem Gregorius Magnus in perſimili Martiani-

SECTIO TERTIA.

Hæretica eſt Jeſuitica aſſertio, dicens hæreſim eſſe, negare, vel in dubium revocare quinque famoſas propoſitiones in Janſenii extare Auguſtino, hæreticaſque eſſe in ſenſu à Janſenio intento.

PRobatur, quia aſſertio iſta fidem catholicam ſubvertit, ſubverſo ipſius fundamento dum novum fidei articulum procudit, de objecto non revelato, nec in Scriptura vel Traditione contento. Quod profectò eſt ſubvertere fundamentum, ſeu objectum formale, eſſentiamque fidei Catholicæ.

Unde cùm anno 1661. die 12. Decembris Pater Jacobus Coret (teſte Platelio in Synopſi p. 3. c. 1. n. 137. edit. 3.) in Pariſienſi Collegio Claromontano Theſim propugnaſſet, concluſ. 19. & 20. hæc verba complectentem; Chriſtus *primùm Petro, deinde Succeſſoribus . . . . eamdem, quam habebat ipſe, infallibilitatem conceſſit . . . . . tum in quæſtionibus juris, tum facti. Unde, poſt Innocentii X. & Alexandri VII. Conſtitutiones, fide diviná credi poteſt, librum, cui titulus, Auguſtinus Janſenii, eſſe hæreticum, & quinque propoſitiones ex eo decerptas eſſe Janſenii, & in ſenſu Janſenii damnatas*: ſicut credi poteſt & debet Verbum eſſe incarnatum. Novitatem inauditam tota exhorruit Gallia, eamque velut hæreticam, ac totius Chriſtianæ Religionis fundamentum ſubvertentem, validè ſtatim repreſſit liber inſcriptus: *La nouvelle hereſie des Jeſuites, ſoutenue dans le College de Clermont.* Theſi quidem iſti ſuppetias ferre conatus fuit P. Annatus; ſed & ipſe ſtatim repreſſus fuit altero libro, cui titulus fuit: *Les Illuſions des Jeſuites dans leur ecrit intitulé, Expoſitio Theſeos.* Inconcuſſa proinde manſerunt argumenta prioris libri, demonſtrantia novam hæreſim in Theſi memorata contineri.

Et ecce eam, magna cum audacia & temeritate, more ſuo, renovare conatur P. Stephani in libello cita-

to,

ro, ne *gry* quidem reſpondens ad argumenta illa. Renovarunt & non ita pridem variis libellis Jeſuitæ Belgii, Socios ſuos ſecuti, nedum Pariſienſes, ſed & Burdigalenſes, qui anno 1660. de fide eſſe aſſeruerunt, Eccleſiam non errare, dum definit facta ſingularia, v. g. talem librum doctrinam hæreticam continere, eſſeque perniciosam hæreſim, aſſerere quòd errare poſſit in ejuſmodi definitione.

Ita ipſi in libello, cujus inſcriptio fuit: *Lettre d'un Theologien à un Officier du Parlement, touchant la queſtion, ſi le livre intitulé,* LUDOVICI MONTALTII EPISTOLÆ *&c. eſt heretique.*

Sed non ita Societas anno 1606. in libello, quem Paulo V. obtulit, uti viſum eſt in principio Artificii XIII, cujus concluſio fuit: *Antiqui Pontifices, cùm de privato aliquo Authore agunt . . . . nunquam ipſum hoc vel illud ſenſiſſe. . . . . tamquam fidei dogma proponunt. . . . Quis igitur* velut hæreticum *damnet eum* (uti damnare audet P. Stephani) *qui ambigere ſe dicat, quid de propoſitis quæſtionibus exiſtimaverit* hic vel ille privatus? . . . . *Quamobrem facti, quod aiunt, humani quæſtio. . . ſub fidei definitionem cadere nullo modo poteſt.* Hactenus Socii, qui ſi in hac opinione permanſiſſent atque ab Antiquitate in Novitatem non declinaſſent, *prætenſos Janſeniſtas,* de quibus ſuprà (neque enim aliter ipſos vocat Innocentius XII. in altero Brevi ſuo ad Epiſcopos Belgii) velut hæreticos inſipienti novitate traducendo, novam hæreſim, juſto Dei judicio ipſi non feciſſent, prout cum iis fecerunt, de quibus Gregorius Magnus l. 9. Regiſtri epiſt. 30. dicit, multos eſſe qui *imperito zelo ſuccenduntur, & dum ſæpe quoſdam quaſi hæreticos inſectantur, hæreſim ipſi faciunt.* Enimvero dum novum fidei articulum de objecto, nec explicitè, nec implicitè in Scriptura, nec in Traditione contento, divinitùs proinde non revelato, procudere moliuntur, non ſolùm in fide novatores ſunt, ſed & fidem religionemque Chriſtianam (prout dixi) ſubverſo ipſius fundamento, ſubruunt. Quapropter *ab ipſis non purgari hæreſim, ſed fieri* idem Gregorius Magnus in perſimili Martiani-

ſtarum cauſa ait. Nullum quippe aliud eſt Chriſtianæ fidei ac Religionis fundamentum, nullum aliud fidei objectum formale, niſi verbum Dei ſcriptum, & traditum, quo nobis velut divinitùs revelata proponuntur, quæ à Chriſtianis credenda ſunt. Unde nec ullum aliud aſſignant Patres, & Theologi omnes: *Fides ex auditu* (inquit Apoſtolus) *auditus autem per verbum Chriſti.* Rom. 10. Iſtud proinde primum eſt fidei noſtræ fundamentum, formaleque & eſſentiale objectum. Iſtud eſt quod fidem noſtram divinam facit, & tam firmam, ut contra eam portæ inferi nequeant prævalere: quia ſcilicet ea quæ credimus, non propter verbum, ſeu teſtimonium hominis vel hominum credimus, ſed propter teſtimonium Dei, quod majus eſt, & nec falli, nec fallere poteſt. Et hoc eſt quod idem Apoſtolus repetit 1. Theſſal. 2. *Cùm accepiſſet à nobis verbum auditus Dei, accepiſtis illud, non ut verbum hominum, ſed (ſicut eſt verè) verbum Dei.* Fidem itaque Chriſtianam verbo hominum non inniti, ſed ſoli verbo Dei ſcripto vel tradito, de fide eſt, primariumque fidei noſtræ caput & fundamentum. Intolerabilis proinde inſolentiæ atque arrogantiæ eſt, inter fidei articulos reponere, quod nec verbo Dei ſcripto, nec tradito continetur; nec minoris periculi aliquid revelatis fidei veritatibus addere, quàm ſubtrahere; cùm ſcriptum ſit Apoc. 22. *Conteſtor omni audienti verba prophetiæ libri hujus; ſi quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ.* Et ideo ſolas veritates verbo Dei ſcripto vel tradito revelatas ad fidem pertinere Patres omnes, cumque ipſis Theologi omnes tradunt, uti de Patribus oſtenſum eſt Artificio præcedenti. Eorum teſtimoniis ibi productis ſolum hic adjungo teſtimonium D. Hieronymi, qui in Pſ. 86. ad illa verba, *Dominus narrabit in Scripturis populorum: Videte* (inquit) *quomodo Scriptura Sancta Sacramentis plena eſt . . . . . Videte quid dicat: qui fuerunt, non qui ſunt; ut exceptis Apoſtolis, quodcumque aliud poſtea dicetur, abſcindatur à Catalogo* credendorum, *non habeat*

poſtea

poſtea credendorum *authoritatem* . . . . *Quoniam Dominus narrat in Scriptura populorum & Principum eorum qui fuerunt, non qui ſunt in ea.* Cui concinens Chryſoſtomus in L. de adorando ſpiritu: *Si nobis annuntiatur aliquid, quod non contineatur in Evangelio, non credamus:* quia *ſicut Jeſus Chriſtus eſt legis & Prophetarum plenitudo; ita Spiritus Sanctus eſt plenitudo Evangelii.* Et, ut addit homil. 1. in epiſt. ad Tit. Evangelium complectitur omnia præſentia & futura, honorem, pietatem, fidem.

De Theologis idipſum oſtenditur, quia S. Thomas 2. 2. q. 1. a. 1. *In fide* (inquit) *ſi conſideremus rationem formalem objecti, nihil aliud eſt quàm veritas prima: non enim fides aſſentit alicui, niſi quia à Deo revelatum. Unde ipſi veritati divinæ fides innititur tamquam medio.* Ita etiam S. Bonaventura in 3. diſt. 24. a. 1. q. 2. & 12. Scotus infrà laudandus, Bradwardinus, Cajetanus, Medina, Arragonius, Wiggers, Malderus, Cardinalis Oſius, Joannes Fiſcherus, Lenſæus, Bañez, Davenportus, & ceteri paſſim omnes, ne excepto quidem Molina. Juvabit nonnullorum ex ipſis verba proferre.

Cardinalis Oſius, Concilii Tridentini Præſes l. 4. de traditione, *Credere* (inquit) *nos oportet omni & ſoli verbo Dei.*

Lenſæus l. 6. de Eccleſ. c. 14. *Ratio formalis fidei eſt veritas divina, dum aliquid accipitur non ut verbum hominum, ſed, ſicut verè eſt, verbum Dei.*

Et infrà: *Motivum proprium & eſſentiale, & unica ratio formalis fidei eſt veritas divina, non doctrina, vel ſenſus Eccleſiæ.*

Joannes Fiſcherus, Epiſcopus Roffenſis, & Martyr ad art. 28. Lutheri dicit, ſe non credere, quòd Papa, etiam cum Concilio, poſſit pro arbitrio ſuo definire quidpiam ad fidem pertinere, quod antè non erat de fide: Quia, ut dicit Scotus, à voluntate ipſius non pendet, quòd aliquid ſit tale vel tale; ſed id ad fidem pertinere (Spiritu veritatis docente) declarat, quòd ad fidem antè pertinebat. Unde dum Innocentius III. cum toto Concilio definivit fide divina credendam panis Tranſſub-

ſtantiationem, *iſta definitio* (ut optimè Scotus) *non ideò fuit vera, quia à Papa & Concilio definita; ſed ideo definita fuit, quia prius erat vera; & Spiritus veritatis Eccleſiam in iſta definitione errare non permiſit.*

Bañez in 2. 2. poſteaquam q. 1. a. 1. concluſ. 5. diſp. 1. dixit, eſſe de fidei natura & eſſentia, quòd ſit innixa ſuper authoritate divinæ revelationis; Articulo 7. diſp. 2. inde concludit, eſſe errorem in fide, aſſerere, quòd à temporibus Apoſtolorum Eccleſia, vel Eccleſiæ Doctores plura credunt ad fidem pertinere, quàm Apoſtoli, & Scriptores Evangelici crediderunt. Et paulo poſt: Eccleſia nihil hactenus fide credendum fidelibus propoſuit, vel ut tale definivit, niſi quod divinis Scripturis, vel in Traditionibus Apoſtolicis expreſsè vel virtualiter continetur. Et a. 10. diſp. 2. velut certam veritatem ſupponit, Summum Pontificem cum totâ Eccleſia condere non poſſe novum fidei articulum; ſicut inſtituere non poteſt novum Sacramentum.

Præclarè etiam Davenportus, eruditiſſimus Seraphici Ordinis S. Franciſci Theologus, in ſuo Syſtemate fidei, poſt adductâ Chryſoſtomi verba ſuprà exhibita, ex iis concludit, Eccleſiam nihil proponere poſſe, tamquam de fide, niſi derivatum ex Evangelio, per illud intelligendo quidquid Apoſtoli docuerunt ex ore Jeſu Chriſti, ſive ſcriptum illud ſit, ſive non ſit. Quod confirmat ex Tertulliano, dicente, *nobis curioſitate non eſt opus poſt Chriſtum, nec inquiſitione poſt Evangelium. Cùm credimus* quidquid ex ore Chriſti Apoſtoli docuerunt, *nihil deſideramus ultra credere. Hoc enim credimus, non eſſe quod ultra credamus.* Item ex Tridentino ſeſſ. 4. declarante, *fontem omnis & ſalutaris veritatis, & morum diſciplinæ . . . . in libris ſcriptis, & ſine ſcripto traditionibus contineri.* Unde Petrus Soto c. 7. *Apoſtoli* (inquit) *docuerunt affluentiſſimè ad plenitudinem uſque fidei audientium.* Et S. Epiphanius hæreſi 35. dicit veritatem divinam omni ex parte ſtabilitam per Scripturam & Traditionem, & iſtos eſſe terminos fidei noſtræ præſcriptos, fundamentaque poſita. Ex quibus Davenportus tandem conficit, quòd *Eccleſia infallibili-*

tus non ultra hos terminos protenditur. Quod in his duobus tantùm Spiritus Sancti illuſtratur præſentiâ. Denique quòd *Eccleſia non poteſt infallibiliter definire, niſi quæ Scriptura & Traditio certò & clarè proponunt.*

Propterea etiam S. Thomas 2. 2. q. 1. a. 7. docet, quòd, quantum ad ſubſtantiam *articulorum fidei, non eſt factum eorum augmentum per temporum ſucceſſionem* (nec proinde per novam & novam Papæ aut Eccleſiæ definitionem) *quia quæcumque poſteriores crediderunt, continebantur in fide præcedentium Patrum, licèt implicitè.* S. Thomam in eo reliqui ſequuntur Theologi, non ſolùm Thomiſtæ, ſed & Scotus, Bradwardinus &c.

Volupe erit legere ea quæ Davenportus habet c. 13. ubi, poſtquam dixit, baſes, ſeu fundamenta, quibus innixæ ſunt fidei concluſiones, alia non eſſe, niſi verbum Dei ſcriptum, vel traditione contentum, juxta communem doctrinam Theologorum; ex ea concludit, Eccleſiam nihil poſſe infallibiliter definire, niſi ex revelationibus illis antiquis, iſtamque eſſe doctrinam unanimem omnium penè Doctorum, veterum & modernorum. Juxta eam proinde nihil hodie declarari poſſe ad fidem pertinere, niſi realiter idem ſit cum veritate olim Prophetis vel Apoſtolis revelata.

Et ideò, inquit, Scotus ſemper docet, Eccleſiam infallibiliter ſolùm definire poſſe concluſiones neceſſariò connexas cum articulis fidei. Si ergo cum iis ſolùm connexæ ſint per accidens, vel ex iis ſolùm probabiliter deducantur, de fide eſſe non poſſunt, etiam poſt quamcumque definitionem. Neque enim per Concilia fieri poteſt, ut quod non eſt idem cum veritate olim revelata, nec cum ea neceſſariò connexum, cum ea ſit idem, vel ex ea neceſſariò deducatur.

Hiſce fundamentis ſemel ſtabilitis, manifeſtum eſt multa à nonnullis in vulgus ſpargi, velut ad fidem pertinentia (ſub neſcio quibus apparentiis, atque ex conjecturis ſubinde leviſſimis) quæ longiſſimè diſtant à ſinceritate & claritate fidei Chriſtianæ & Apoſtolicæ, quæque non parum obſunt verorum Religionis noſtræ Myſteriorum firmitati. Utinam hoc (proſequitur Daven-

por-

portus) ſeriò perpenderent moderni inventores, fabricatoreſque novorum articulorum fidei!

Obſervatione digniſſimum eſt teſtimonium iſtud Davenporti, & ideo non piguit illud adverſariorum oculis ſubjicere, ut ea ſedulò meditantes, animadvertant quàm immanè diſtet novitia doctrina ipſorum, ab ea quam Majores noſtri, & Antiqui omnes tradiderunt, velut certum aſſerentes, de fide nihil eſſe poſſe, niſi fuerit divinitùs revelatum. Porrò nihil eſſe divinitùs revelatum, niſi quod eſt in Scriptura vel Traditione contentum. Omnis quippe divina revelatio, Eccleſiæ facta, verbo Dei continetur. Omne autem verbum Dei, vel ſcriptum eſt, vel traditum, & ab Apoſtolis ad nos continua ſucceſſione per Sanctos Patres derivatum. Quidquid igitur extra & ultra hoſce limites Eccleſia dicit & definit, verbum eſt ac definitio hominum. Humanam proinde, non divinam habens authoritatem: cui certiſſimum eſt tantam non deberi ſubmiſſionem, quanta divinæ debetur & redditur authoritati, utpote infinitè majori. Verbo namque, ſeu teſtimonio hominum, *teſtimonium Dei* infinitè *majus eſt*. Et quis Chriſtianus, etiam hæreticus, non ſcandalizaretur, ſi Jeſuitam audiret dicentem, æqualem ſubmiſſionêm reddi debere vel poſſe humano verbo, v. g. dicenti, *Quinque hæreſes in Janſenii Auguſtino contineri* (quod profectò nuſquam Scriptura vel Traditio explicitè vel implicitè dicit) ac verbo Dei, dicenti, *Verbum eſſe incarnatum?* Refugit animus hanc audire blaſphemiam. Et ideò Claromontana Theſis, ſupra memorata, tantam in Gallia commotionem excitavit.

Non faciamus ergo verbum Papæ, vel Eccleſiæ, de non contentis in Scriptura vel Traditione, fide divinâ æquè credibile, ac verbum Dei ſcriptum vel traditum, ne facere videamur Papam, vel Eccleſiam, in definiendis rebus ejuſmodi, æqualis cum Deo authoritatis, æqualem proinde Deo, cum gravi fidelium & hæreticorum ſcandalo; quorum converſionem mirum quantùm impediat novitius Jeſuiticæ incudis fidei articulus. Rident quippe ac ſubſannant nos hæretici, cùm à Jeſuitis

au-

audiunt, ſeſe à Catholicis adhuc habendos hæreticos, etiamſi cùm Eccleſia Romano-Catholica primatum crederent Romani Pontificis, ſeptem Sacramenta, realem Chriſti in Euchariſtia præſentiam, Miſſæ Sacrificium, Purgatorium, ceteraque omnia, quæ Romano-Catholici credunt, niſi inſuper novum illum crederent articulum, nec in Scriptura, nec in Traditione contentum, nec ab ullo Concilio, imò nec ab ullo Romano Pontifice definitum, tamquàm fide divina credendum.

Romanis proinde Pontificibus, & Eccleſiæ injurius eſt novus articulus ille; quia ipſos & Eccleſiam hæreticorum ludibrio exponit, quaſi novos quotidie fabricent articulos fidei, & Papa, perinde ut Deus, inerrabilis ſit in decidendis factis humanis in dies emergentibus: cùm tamen Papa homo ſit, & Eccleſia congregatio hominum; ſitque *omnis homo mendax*.

Ad majorem proinde ſolius Societatis, non Dei gloriam, confictus eſt articulus ille, nullo Eccleſiæ bono; imò magno ipſius malo; cùm multorum utique fidelium perturbatione, innocentium perſecutione, ipſorum etiam hæreticorum ſcandalo; denique abſque utilitate ad finem, ob quem à Sociis confictus fuit. Nec enim probabilis eſt; utpote nullo gravi innixus fundamento, certaque contra ſe habens argumenta. Enivero totum unicumque fundamentum ipſius Molinæ *Comment. in* 1. *p. q.* 1. *a.* 28. *diſp.* 2. funditùs evertit, dum cum communi ſententia Theologorum aſſerit, auxilium, quo Spiritus Sanctus aſſiſtit Eccleſiæ Catholicæ, ſummoque Pontifici Capiti ejus, non eſſe ut efficiat eſſe de fide, quod priùs non erat de fide, ſed ſolùm ut non erret in declarandis iis, quæ ad fidem pertinent mediatè vel immediatè (ad quam certè non pertinet declaratio, aſſerens Titium in tali libro, tali ſenſu, hoc vel illud docuiſſe) quare ſicut nulla eſt in Eccleſia poteſtas, nec authoritas efficiendi aliquid eſſe de fide, quod antè non erat de fide. . . . . Sic (inquit Molina) nec faciendi Scripturam Sacram, vel librum aliquem Canonicum; nec, quod inde conſequens eſt, definitionem ul-

ullam fide divina credendam. Ecce Moliniſtarum Patriarcha illud ipſum principium in pulverem redigit, ex quo ipſius aliàs Diſcipuli novitium ſuum fidei articulum, novitiamque hæreſim comminiſcuntur; principiumque illud in pulverem redigendo, demonſtrat probabilem non eſſe articulum illum. Et, ut probabilis eſſet, fide divina credibilis non eſſet. Quia nihil fide divina credibile eſt, ſi non ſit certò, ſed duntaxat probabiliter revelatum. Innocentius quippe XI. hanc cum Eccleſia univerſa damnavit propoſitionem 21. inter 65. *Aſſenſus fidei ſupernaturalis, & utilis ad ſalutem, ſtat cum notitia ſolùm probabili revelationis: imò cum formidine, qua quis formidet, ne non ſit locutus Deus.* Qua in propoſitione pluſquàm damnata eſt novitia hæreſis, nuper à Jeſuitis excogitata, adverſus eos qui novum illum fidei articulum non credunt. Neque enim hæreticus eſſe poteſt, qui credere non vult articulum, quem fide divina credere nec tenetur, nec poteſt. Imo hæreticus eſt, qui veraciter ac ſincerè profitenti, ſe credere omnia, quæ Eccleſia credenda proponit, non credit, niſi & novum iſtum articulum credat, ipſumque propterea de hæreſi ſuſpectum habet, & illam ipſius profeſſionem pro ſimulata haberi vult. Quia ut Gregorius Magnus ait (*l. 5. epiſt. 16.*) *veraciter confitenti non credere, non eſt hæreſim purgare, ſed facere.* Et quid hoc aliud eſt niſi Eccleſiam perturbare? cùm teſte eodem Sanctiſſimo Pontifice: (*ibidem*) *ſi credi fideliter confitenti deſpicitur, cunctorum in dubium fides adducitur... Nam cùm oris confeſſionem fieri clamet Apoſtolus ad ſalutem, qui rectæ profeſſioni credere non conſentit, in eo quòd alium improbat, ſe accuſat. . . . Nam nullus ambigit infidelitatem eſſe, fidem fidelibus non habere. Hoc ergo, Frater cariſſime, ſubtiliter perpendamus* (*ait ibidem epiſt. 15.*) & *ſub prætextu hæreſis affligi quemquàm veraciter profitentem fidem catholicam non ſinamus: ne, quod abſit, hæreſim fieri ſub emendationis magis ſpecie permittamus.*

Dum ergo Socii, ſub commentitio prætextu hæreſis, viros integerrimos perſequuntur, dum ipſorum *exiſti-*

ſtimationem quoquo modo ſtudent evertere, ſuam ſe evertere, nocendi cupiditate, non vident, ait D. Proſper (*in præfat. Reſponſ. ad Capitul. objećt. Vincent.*) *Contexunt enim, & qualibus poſſunt ſententiis ineptiſſimarum quarumdam blaſphemiarum prodigioſa mendacia, eaque oſtendenda & ingerenda multis publicè privatimque circumferunt; aſſerentes, talia* in virorum innocentium *eſſe ſenſu, qualia diabolico continentur indiculo.*

Hoc eſt, Beatiſſime Pater, quod à Jeſuitis pleriſque fieri, fideles deplorant; verè tamen ab ipſis fieri demonſtrant plerique libri ac libelli ipſorum. Et quis neſcit, illos etiam, velut hæreticos, vel de hæreſi atque in Eccleſiam rebellione ſuſpectos apud populum, & apud Poteſtates, Eccleſiaſticas & ſæculares, apud ipſam quoque S. Sedem traduci, qui quinque damnatarum ab Eccleſia propoſitionum hæreſim, verè hæreſim eſſe, toto corde & ore cum Eccleſia credentes, eaſque velut hæreticas palam deteſtantes, de earum duntaxat attributione ad librum Janſenii, ſive de facto duntaxat Janſeniano, certiſſimè non revelato, poſt Innocentii X. Alexandri VII. & Sanctitatis Tuæ Conſtitutiones, bona fide adhuc dubitant, ob viſam ſibi graviſſimam de facto illo dubitandi rationem; parati interim dubium deponere, ſi de facti illius veritate, *ratione duce* doceantur, prout Orthodoxos trium Capitulorum, poſt Concilii V. definitionem bona fide defenſores, Pelagium II. & Gregorium Magnum olim docuiſſe, ex variis utriuſque epiſtolis certo certius eſt.

Oblatrant quidem Jeſuitæ 1. bonam non eſſe illorum Janſenii defenſorum fidem, nec ſinceram, ſed ſimulatam profeſſionem, quâ palam profitentur, toto ſe corde credere quinque damnatas propoſitiones hæreticas eſſe, ſeſeque eas velut hæreticas cum Eccleſia deteſtari, cùm tamen aliud in corde gerant (voluntatem ſcilicet eas opportuno tempore, velut Catholicas, defenſandi) aliud ore profiteantur.

Verùm injuſta & calumnioſa eſt criminatio iſta, niſi manifeſtis eam probent indiciis: aliàs namque *conviciante magis levitate, quàm convincente veritate hæc di-*

dici, quis modiocriter ſapiens ignoret? ait Auguſtinus *l. de unit. Eccleſ. c. 5.* Nullo vero manifeſto, imo ne probabili quidem indicio criminationem iſtam probant nec probare poſſunt Jeſuitæ, nec de ea vel unum ex ipſis, à tot annis quibus durat contentio iſta, legitimè convincere. De conviciante ergo maledicentia, & ſycophantia Auguſtini judicio convincuntur.

2. Oblaterant, ipſis, utpote malignam habentibus in corde ſuo intentionem, hæreſim in ſilentio fovendi, adhibendam non eſſe fidem, dum eam ore profitentur. Sed cùm malignam illam intentionem nullo unquam exteriori ſigno manifeſtarint, nec quidquam exteriùs ſignificaſſe probentur, quod cum recta & orthodoxa doctrina, veracique ipſius profeſſione conciliari non poſſit; nedum temerarii, ſed & maligni accuſatores judices ſunt fratrum ſuorum, dum ipſis malignam intentionem illam imponunt, de eaque ipſos apud populum & Poteſtates criminantur. Sufficere namque apud homines debet exterior ipſorum, atque ex omni parte conſtans rectæ & Catholicæ fidei profeſſio, quam abſque ambiguitate ulla palam faciunt, ſemperque fecerunt: cùm Eccleſia nullum habere queat certius fidei interioris argumentum, nec de internis aliter quàm per externa judicare poſſet, nec aliter ea cognoſcere: ſolus namque Deus ſcrutatur ſecreta cordium. Meritò proinde Gregorius ſuprà dicit, quòd *cùm oris confeſſionem fieri clamet Apoſtolus ad ſalutem, qui recta profeſſioni credere non conſentit, in eo quòd alium improbat, ſe accuſat. Quia ſi credi fideliter confitenti deſpicitur, cunctorum in dubium fides adducitur.* Lex proinde divina violatur, & ordo Eccleſiaſticis in judiciis ſervandus perturbatur, ſi palam & apertè profitentes, quinque damnatas propoſitiones ſincerè, ſive corde & ore à ſe condemnari, tametſi nullum exterius ſignum prodant ſinceritati illi contrarium, in ſimulatæ profeſſionis ſuſpicionem vocentur, vel aliud animo occultum gerere judicentur, quàm quod ore profitentur. Sic enim nullus, quàmlibet innocens, tutus erit ab hujuſmodi ſuſpicionibus & judiciis.

Ne-

Neque ad id judicandum, vel ſuſpicandum, ſigna quælibet externa ſufficiunt, quæ ſeorſim ac ſola, ſuſpicionem aliquam meritò movere poſſent, ſi cum aliis ſignis conjungantur, quæ ſuſpicionem omnem conjunctim amoveant. Tametſi enim quis audiens hominem quempiam, Catholicam fidem profitentem, ne ſemel quidem à pluribus annis Miſſæ ſacrificio interfuiſſe, ipſum meritò habere poſſet ſuſpectum, niſi ſuſpicionem ſigna alia eliderent, ſicut ſi ſimul audiret, hominem illum, toto illo tempore graviſſimo morbo afflictum fuiſſe.

SECTIO QUARTA.

Ex perpetuo Eccleſiæ uſu & ſenſu exſibilatur conficta à Jeſuitis hæreſis.

Iſte eſt ſtatus Janſeniani facti defenſorum, Beatiſſime Pater: quinque damnatas à Sanctitate veſtra propoſitiones, à ſe velut hæreticas corde & ore damnari ac rejici, ſemperque damnatas & rejectas fuiſſe, ſincerè profitentur, nec ullum ſimulatæ damnationis ſignum externum unquam dediſſe probantur. Ipſis ergo credere jubet lex divina, jubet Eccleſiaſticorum judiciorum ordo, jubet cum Apoſtolo Gregorius Magnus, jubet recta ratio.

Nec ob id ſolùm pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis, malignamque gerentibus in corde ſuo intentionem, hæreſim in ſilentio fovendi, vel pro Eccleſiæ rebellibus haberi poſſunt, quòd poſt Sanctitatis Veſtræ, ſuorumque Prædeceſſorum Alexandri VII. & Innocentii X. definitionem, propoſitiones illas Janſenii libro attribuentem, ex lectura diligentiſſima libri illius juſtam exiſtimant ſe habere cauſam, de iſtius attributionis veritate dubitandi, vel etiam judicandi quòd hæreticus propoſitionum illarum ſenſus in libro illo non contineatur, ſed doctrina illius in ſenſu Catholico ab authore intellecta fuerit & explicata. Nec librum aliter ipſi defendant niſi taliter intellectum & explicatum. Eſt enim contra perpetuum Eccleſiæ ſenſum & uſum, tales

les ob id ſolum habere pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis &c. uti proximè videbitur. Eſt inſuper contra rectam rationem, cùm id non ſit nec ab Eccleſia hactenus habitum ſit ſignum ſufficiens ad aliquem de hæreſi ſuſpectandum &c. prout demonſtrare videtur modus quo Eccleſia perpetuò ſe geſſit, atque etiamnum ſe gerit erga eos, qui poſt fallibilem Eccleſiæ definitionem de factis, facto Janſeniano ſimillimis, videlicet Origenis, Marcelli Ancyrani, Ibæ, Theodoreti, Honorii, Joachimi Abbatis, aliiſque à Facundo Hermianenſi Epiſcopo relatis, de factorum illorum veritate, licèt ab Eccleſia definita, non ſolùm dubitarunt, ſed & Eccleſiam in iis definiendis erraſſe crediderunt. Quâ namque juſtitia, qua ratione facti Janſeniani bona fide defenſores pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis &c, habentur potius quàm defenſores factorum illorum? Aliam non adferunt, nec adferre poſſunt Jeſuitæ, paucique alii cum ipſis fœderati, niſi quòd factum Janſenii doctrinale ſit, ſeu dogmaticum, ad partem proinde dogmatis fidei pertinens, poſt Eccleſiæ definitionem, utpote cum ipſo inſeparabiliter adeò conjunctum, ut qui non credit unum, non credat & alterum. Atqui factum Janſenii, licèt doctrinale, ad partem dogmatis fidei, poſt fallibilem Eccleſiæ definitionem haud magis pertinet, nec cum fidei dogmate magis eſt inſeparabiliter conjunctum, quàm facta illa; de quorum veritate poſt Eccleſiæ definitionem dubitantes, vel eorum definitioni judicium ſuum cœcâ obedientiâ non ſubmittentes, Eccleſia hactenus ob id ſolùm non habuit pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis, nec pro Eccleſiæ rebellibus, vel malignam in corde ſuo hæreſim fovendi intentionem contegentibus, nec pro hominibus Eccleſiæ de fide definitioni ſeſe opponentibus, uti per ſingula facta illa diſcurrendo videtur poſſe demonſtrari. Nulla ergo juſtitia, nulla ratio Jeſuitis permittit, facti Janſeniani, factis illis ſimillimi, bona fide potiùs quàm factorum illorum defenſores pro talibus habere, & apud populum atque Poteſtates diffamare.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Commentitia illa hæreſis confutatur ex ſenſu & uſu Eccleſiæ circa defenſores facti Origenis.

ORigenem, ipſiuſque libros, velut hæreſim multiplicem continentes, publicâ ſententiâ primùm damnavit proprius Epiſcopus ipſius Demetrius Alexandrinus, prout Hieronymus ſcribit *l.* 2. *adverſ. Rufin.* Deinde Theophylus, Epiſcopus & ipſe Alexandrinus, collecta ad id Epiſcoporum Ægypti ac Libiæ Synodo, eoſdem libros & Origenis ſectatores anathemate damnavit, ſub annum Chriſti 399. Et eodem anno Anaſtaſius Papa, prout idem Hieronymus ſcribit, *epiſt.* 71. & 78. Concilium etiam generale V. in eo à Concilio generali VI. ſicut & à Vigilio, Pelagio I. & II. atque à Gregorio Magno approbatum, Origenem, & Origenis libros, velut hæreſim non unam continentes, anathemate percuſſit.

Indubitatum nihilominus eſt, Origenem, & libros ipſius, poſt tot condemnationes, à pleriſque Sanctis & Catholicis Viris fuiſſe defenſos, & catholicè intellectos. Et libros quidem ipſius, ante Concilium generale V. defenderunt S. Poſthumianus, Didymus Alexandrinus, Pamphylus Martyr, Euſebius Cæſarienſis, Rufinus, Joannes Hieroſolymitanus &c.; poſt iſtud verò Concilium Joannes Picus Comes Mirandulanus, Jacobus Merlinus (Pœnitentiarius & Doctor Pariſienſis) Genebrardus, Sixtus Senenſis, atque ex Societate Stephanus Binetus, Petrus Haloixius &c. Qui non ſolùm contenderunt, damnatos errores Origenis Operibus ab hæreticis aſſutos, ideóque Origeni perperam attributos fuiſſe, tametſi meritò damnatos; ſed & pleriquc ex ipſis dixerunt ea quæ ab hæreticis aſſuta non fuerunt, imo verè ab Origene ſcripta, Catholico ſenſu in bonam partem accipi poſſe ac debere.

Ita imprimis Didymus, utpote de quo Hieronymus *l.* 2. *adverſ. Rufin. to.* 4. *novæ edit. pag.* 409. ſcribit,

bit, quòd *in ipſis Periarchon, quos interpretatus eſt, libris, breves dictavit commentarios, quibus non negaret ab Origene ſcripta, quæ ſcripta ſunt, ſed nos ſimplices homines non poſſe intelligere quæ dicuntur; & quo ſenſu in bonam partem accipi debeant, perſuadere conatur*, non obſtante Alexandri Epiſcopi ſui in contrarium definitione. Et epiſt. 41. ad Pammach. & Ocean. *ſic ejus errores nititur excuſare, ut tamen* (libros) *illius eſſe fateatur; non ſcriptum negans, ſed ſenſum ſcribentis ediſſerens.* Nihilominus, etſi unus inter alios Origenis errores fuerit, quòd hæreticè de Trinitate ſenſerit, prout idem Hieronymus tradit: Didymum tamen, qui Origenis de Trinitate ſententiam catholicè intellexit, ſicque intellectam defendit, Hieronymus pro hæretico, vel de hæreſi ſuſpecto non habuit, imò pro Catholico; utpote de quo *Apolog.* 2. *contra Rufin. c.* 4. dicit: *Quid reſpondebis pro Didymo, qui certè in Trinitate Catholicus eſt?* Igitur Hieronymi judicio libri alicujus error, ſeu hæreſis, eo ipſo non defenditur, quo liber damnatus catholicè intellectus defenditur. Iſta proinde duo ſeparabilia Hieronymus manifeſtè cenſuit: ſicut & Auguſtinus in lib. de hæreſibus, *hæreſi* 43. ubi etiam Origenis factum à dogmate diſtinguit, ſeparatque, dum Origenis ſectatores à defenſoribus diſtinguit; poſteriores, tanquam Catholicos, nullo errore conſperſos agnoſcens: *Origeniani alii, qui & Adamantii .... ſectatores .... Chriſtum & Spiritum Sanctum creaturam dicunt .... qui eum defendunt, unius ejuſdemque ſubſtantiæ eſſe dicunt, docuiſſe, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum* &c.

Eodem modo Pamphilus Martyr in ſua pro Origene Apologia, ſenſum ipſius catholicè intellectum defendit, iis ipſis in textibus, in quibus damnatus erat, damnatores redarguens, qui, *Sive per imperitiam (quia non valent ſenſus ejus altitudinem contueri) ſive pravitate mentis dicta ejus incuſant.* Nec tamen à quoquam habitus fuit hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus, magis quàm Didymus.

Et illi quidem Origenem defenderunt, catholicéque in-

intellexerunt, priuſquam omnium Eccleſiarum conſenſu doctrina Origenis foret condemnata; poſt Eccleſiæ verò totius, & Concilii V. definitionem, quâ damnata fuit, & Orgeni attributa, ſæculo XV. Joannes Picus, Comes Mirandulanus, pietate, ſcientia & ſanguine illuſtris, Origenis ſalutem, ſanamque doctrinam aliquot propoſitionibus ſuſtinuit; quas quidem Innocentius VIII. damnavit; ſed viſâ & examinatâ Pici adverſus damnationem Apologià, viſis quoque, examinatiſque propoſitionum illarum, quas fecerat, explicationibus, eas (ſibi oblatas) Alexander VI. ſucceſſor ipſius laudavit, propoſitioneſque ſic explicatas ab omni cenſura immunes, ipſum verò Picum Brevi Apoſtolico 18. Junii 1493. ad ipſum dato declaravit, *Nullam omnino propter præmiſſa incurriſſe exiſtimationis notam, & propter editionem declarationum, & Apologetici hujuſmodi, aut aliàs, nullam hæreſis ſpeciem, vel ſuſpicionem, aut notam ſiniſtram incurriſſe.* Tametſi ea in Apologia Origenis ſcripta, à tot Pontificibus, Epiſcopis & Conciliis damnata, ſic vindicaverit, ut Eccleſiæ plurimùm intereſſe demonſtraverit, tanti viri nomen & patrocinium errori ſubducere. Nec hoc eſſe contra primariam intentionem Conciliorum & Pontificum, qui Origenis libros damnarunt. *Fuiſſe enim illorum propoſitum, hæreſes illas peſſimas, & venenata dogmata, cujuſcumque eſſent, extirpare de mundo: quia hoc ad fidem ſpectabat, ad religionis confirmationem, & ſtabilimentum Eccleſiæ. Origenis autem illa eſſe (ut credebatur à multis) aut non eſſe, parum curaturos fuiſſe religioſiſſimos Pontifices. Quin imò optabile fortè illis, & acceptiſſimum fuiſſe futurum, ſi certis & validis probari potuiſſet argumentis, hæreticas illas opiniones non fuiſſe ab Origene creditas. Quia pro fide hoc faceret, non contra fidem; contra hæreticos, non pro hæreticis: qui non parum tanti viri, & à Catholicis tantùm laudati, teſtimonio innitebantur, & errorem ſuum illius authoritate defendebant. Quapropter pugnaturum Pamphili* Martyris pro Origenis defenſione *librum contra Theo-*

phyli Epiſcopi, & Papæ Anaſtaſii epiſtolas, Origenis librum damnantes, *ſi in illo hæreſes, quas illæ accuſabant, excuſarentur. Non autem ſi id totis in eo viribus connituntur, ut hæretici illarum aſſertores tam bono Patrono priventur, quem ſi illæ proſequuntur epiſtolæ, certum eſt quòd nonniſi illarum creditum opinionum hæreſiarcham proſequantur.*

Verba iſta conſideratione digna videntur, Beatiſſime Pater; ut pote quæ Alexander VI. probavit, laudavitque. Ex iis porro conſequens videtur, ſicut libri Origenis, ſic & Janſenii bona fide defenſores, *pro fide facere, non contra fidem; contra hæreticos, non pro hæreticis, qui non parum tanti* viri, Iprenſis utique Epiſcopi, à Catholicis tantopere laudati teſtimonio (prout à Jeſuitis intelligitur) innituntur, erroreſque ſuos illius authoritate defendunt. Peccarent quidem, & contra fidem peccarent iſti defenſores (quos *prætenſos Janſeniſtas* Innocentius XII. prædeceſſor Tuus vocat in Brevi ad Epiſcopos Belgii die 26. Novembris 1696. ſi in damnato Janſenii libro hæreſes ab Eccleſia damnatas tuerentur; non ita (ait in ſimili Picus Mirandulanus) *ſi id* ſolum *totis viribus connituntur, ut illarum aſſertores tam bono Patrono priventur.* Enimverò ſi damnata Origenis ſcripta à Pamphilo Martyre, à Didymo, à Pico Mirandulano &c, illæſa fide Catholica potuerint defenſari; non apparet cur idem dici nequeat de ſcriptis Janſenii. Et ſi damnati ſub Origenis nomine errores ſic ab Origenis defenſoribus cum Eccleſia valeant condemnari, ut illis non defenſis ſolus Origenis ſenſus, catholicè intellectus, à damnato proinde errorum illorum ſenſu diverſus, bona fide defendatur; quid ni ſimiliter &c? Quod enim de neceſſitate ſalutis ſemper credendum non ſit Eccleſiæ, propoſitiones ex talis vel talis authoris libro excerptas definienti, Picus Mirandulanus ibidem (Alexandro VI. approbante) ſic oſtendit: *Si verum eſt quod Thomas in Quodlibetis dicit, & bona dicit Theologia, non obligari nos de neceſſitate ſalutis credere. . . . . Eccleſiæ, niſi in his quæ ad ſubſtantiam fidei pertinent; adjunxerimuſque iſta ad ſubſtantiam fidei nihil pertinere.*

utrùm

utrùm illarum hæreſeon author fuerit Origenes, vel Janſenius, *aut aliquis alius, modò hæreſes illas, hæreſes eſſe, id eſt impia* corde & ore *fateamur dogmata, videtur ſequi, quòd non teneatur homo fidelis & verè Chriſtianus, de neceſſitate ſalutis, in hac quæſtione potiùs Hieronymo, etiam dato quòd ad ipſum magis declinet Eccleſia, quàm. . . . . Didymo. . . . Rufino &c credere.* Et poſt probatum ſeptimum, quod ſibi propoſuerat explicandum, utique *non obligari in iſta materia credulitatem noſtram determinatione Eccleſiæ*, ſic tandem concludit: *Videant iſti* qui nos accuſant, *& caveant ne nova credenda fidelibus pro ſua authoritate inſtituant* (prout Socii hodie faciunt) *audiant illam prohibitionem Domini:* „ Non addetis ad verbum, quod ego „ loquor vobis. „ *Quod dictum non ſolùm damnat iſtos, qui authoritate ſua nova credenda prioribus ſuperaddunt, ſed qui etiam Catholicam veritatem pro hæretica refellunt.* Hactenus Picus Mirandulanus, tam catholicè, ut *nullam* in iſtis, vel propter iſta *exiſtimationis notam, nullam hæreſis ſuſpicionem, aut notam ſiniſtram incurrerit*, prout Alexander VI. declaravit.

Et ideo Origenis libros, poſt Picum Mirandulanum, abſque ulla etiam ſiniſtra nota, vel ſuſpicione (utpote quam nullus de Eccleſia ipſis eapropter inurit, nec inurere poteſt, magis quàm Pico Mirandulano) defendunt Jacobus Merlinus, Genebrardus, Sixtus Senenſis, & Jeſuitæ plures, ut ſuprà dixi. Enimverò aliud eſt Origenis defenſorem eſſe, quòd Catholicus putetur, ſeu catholicè intellexiſſe ea quæ ſcripſit; aliud errorum Origeni ab Eccleſia attributorum fautorem eſſe, vel ſectatorem, prout obſervarunt Auguſtinus ſuprà & Facundus infrà laudandus.

SUBSECTIO SECUNDA.

Eadem confutatur ex ſenſu & uſu Eccleſiæ de iis qui Marcellum Ancyranum damnant contra definitionem Concili Sardicenſis.

MArcellum Ancyræ Epiſcopum, libroſque ipſius, velut hæreſim continentes, in Concilio generali Sardicenſi Euſebius accuſaverat. Sed accuſationem (poſt multam diſcuſſionem) Sancta Synodus rejecerat, Marcellique fidem, ſolemni ſententia orthodoxam pronuntiaverat in epiſtola ſua Synodica diens: *Deprehenſa eſt Euſebii doloſa res.. Recitatis illis quæ antecederent & conſequerentur in illis quæſtionibus, inventa eſt bona & recta fides illius viri.* Eadem fuerat de ipſo ſententia Julii I. Papæ, ad quam Marcellus fidei ſuæ profeſſionem miſerat. Tam ſolemni nihilominus Eccleſiæ judicio Baſilius Magnus cœco more ſubmittendum non cenſuit privatum judicium ſuum, imò ei contradicendum, eò quòd ex lectura librorum Marcelli, hæreſis ipſius videretur ipſi manifeſta. Quapropter epiſt. 52. 74. 78. Marcellum velut hæreticum Sabellianum habuit: quia, ut ait epiſt. 52. ad S. Anaſtaſium, *hujus experimentum ac demonſtrationem reconditi apud me iniqua ſyngraphæ libri continent.* Et ideo *culpandi veniunt* (inquit) *qui ab initio illum per ignorantiam veritatis in Eccleſiaſticam etiam communionem receperint*, prout receperunt Julius Papa, & Patres Concilii Sardicenſis. Eapropter ait, & ſibi, & aliis neceſſarium videri, ut Marcelli condemnatio à Legatis Romanæ ſedis exigatur, id eſt ut ab ipſis procuretur judicii à Julio I. & Concilio Sardicenſi prolati revocatio.

Nec dubium, Baſilium ibi loqui de Marcelli libro adverſus Aſterium, cui titulus, *De ſubjectione* de eodem proinde libro quem examinarunt probaruntque Patres Sardicenſes, prout obſervat eruditiſſimus Author Benedictinus edit. nov. vitæ S. Athanaſii, in Collect. nova

Pa-

Patrum Græcor. to. 2. diatr. de cauſa Marcel. Ancyr. c. 4. pag. 61.

Indubitatum proinde, Baſilii Magni judicio, hæreſim contineri in libro, in quo nonniſi fidem orthodoxam contineri pronuntiaverat Concilium Sardicenſe: definitioni proinde Concilii Sardicenſis, Juliique Papæ, Baſilii Magni judicio, quoad factum iſtud, neceſſariò credendum non fuiſſe. Nec minus indubitatum, eandem fuiſſe ſententiam Chryſoſtomi *homil.* 2. *in epiſt. ad Hebr.* Theodoreti *l.* 1. *hæret. fabul. c.* 10. Marii Victorini *l.* 1. *adverſ. Arium,* Marii Marcatoris *ad Anath.* 12. *Neſtorii.* Et ipſi namque contra definitionem Julii I. & Sardicenſis Concilii, Marcellum vel Photino junxerunt (cujus Magiſter fuit) vel Sabellio.

Quid verò Epiphanius? Hæreſi 72. de Marcelli doctrina varias opiniones fuiſſe teſtatur, in eam ipſe partem viſus magis propendiſſe, quæ Marcelli doctrinam hæreticam dicit; tametſi poſt omnia rem hanc dubiam & ambiguam cenſuerit; omne proinde dubium per Julii & Concilii Sardicenſis definitionem non fuiſſe ſublatum: ſic enim concludit: *Ceterum an libellus iſte rectè ſe habeat, nec ne, legant qui poſſunt, & qui exactam eorum quæ in eo ſcripta ſunt, intelligentiam habere poſſunt, ecquid in eo vitii ſit, judicent:* (Sic profectò non loqueretur, ſi Julii I. & Sardicenſis Concilii definitioni neceſſariò cenſeret acquieſcendum) *nihil enim præterquam quod ſcimus, & ad nos perlatum eſt, aſſeverare volumus . . . utcumque ſe res habeat, hæc ſunt quæ de Marcello comparare potuimus.*

Inter criticos itaque, non obſtante illa definitione, de Marcelli fide orthodoxa diſputatur, & ideo Natalis Alexander *Hiſtor. Eccl. ſæculo IV. diſſert.* 30. quaſi de re controverſa quærit, *Utrùm hæreticus revera fuerit Marcellus Ancyranus, proindeque, utrùm Synodus Sardicenſis, poſt Julium Romanum Pontificem, erraverit in facto, cùm illius fidei teſtimonium perhibuit, illumque ab hæreſeos nota abſolvit?* Et ipſe quidem cum Concilio Sardic. & Julio Papa Marcelli fidem orthodoxam fuiſſe cenſet; fatetur tamen alios contra ſentire, atque imprimis Baronium

nium ad annum Chriſti 374. nec unquam Theologis & Criticis negatam fuiſſe contra Romani Pontificis & Concilii Sardicenſis de Marcello, ejuſque ſcriptis judicium ſentiendi libertatem : neque ad criticas de ejuſmodi factis quæſtiones pertinere promiſſum ſpeciale Spiritus Sancti auxilium ; nec ſola vi Eccleſiaſticæ poteſtatis poſt fallibilem factorum ejuſmodi definitionem, induci poſſe credulæ obedientiæ neceſſitatem; cùm idoneæ ſuppetunt rationes de definitionis veritate dubitandi, vel etiam ab ea diſſentiendi.

Unde etiam doctiſſimus è Societate Theologus, Petavius, aſſertæ de Marcello ejuſque libro definitioni licitum ſibi cenſuit diſſentire l. 1. de pœnit. c. 2. n. 4. ubi ſic loquitur: *Euſebius Cæſarienſis contra hunc Marcellum quinque libros ſcripſit, ex quibus, locisque Marcelli quos profert, colligere eſt, in gravi eum errore verſatum eſſe. Verùm hiſtrioniam tanta arte fecit, itaque diſſimulavit, ut acutiſſimos fefellerit, fucumque fecerit Pontificibus maximis, Epiſcopis, & univerſo Concilio generali, à quibus impetravit approbationem libri, in quo erant errores contra fidem, qui poſtea rejecti ſunt, atque ab Eccleſia damnati.* Libro etiam 1. de Trinit. c. 13. n. 2. manifeſtè ſupponit, Patres Sardicenſes circa propriam ſignificationem textus Marcelli Ancyrani deceptos fuiſſe. Nullus tamen ipſorum credit Sabellii vel Photini errores à Julio Papa, & Concilio Sardicenſi approbatos fuiſſe, approbatis Marcelli libris, catholicè intellectis. Omnes ergo iſti Marcelli factum à fidei dogmate ſepararunt, Eccleſiæque definitioni, abſque ulla ſiniſtra ſuſpicione, contradixerunt, vel eam in dubium revocarunt.

SUBSECTIO TERTIA:

De defenſoribus facti Ibæ.

CONdemnatis in Concilio Epheſino & Calcedonenſi impiis Neſtorii erroribus, tempore Juſtiniani Imperatoris controverſum fuit, utrùm errores illi in tri-

bus

bus Capitulis continerentur, id eſt in Theodori Mopſueſtenſis Epiſcopi libris, in Ibæ Epiſtola ad Marim Perſam, & in Theodoreti ſcriptis adverſus S. Cyrillum, Anno 553. Concilium generale V. à Concilio generali VI. & VII. nec non à tribus Romanis Pontificibus approbatum, definivit quòd ſic; ideóque libros illos & ſcripta, eorumque defenſores anathematizavit.

Iſti tamen definitioni acquieſcendum non cenſuerunt, nec acquieverunt, Liberatus Diaconus Cartaginenſis, Facundus Epiſcopus Hermianenſis, nec reliqui Epiſcopi Africæ, Hiſpaniæ, Galliæ, Lombardiæ, Hiberniæ, Liguriæ, Iſtriæ &c; ſicut nec Childebertus Galliæ Rex, nec Theolinda Longobardorum Regina piiſſima, fideique Catholicæ addictiſſima, nec S. Columbanus, nec S. Secundinus, nec S. Iſidorus Hiſpalenſis (de quibus infrà) ſed Concilium iſtud, velut Calcedonenſi contrarium, rejecerunt: nec judicium ſuum ſubmiſerunt judicio Pelagii I. nec Pelagii II. nec Gregorii Magni, ſolemniter declarantium non eſſe contrarium.

Non ideo tamen à Pelagio I. nec à Pelagio II. nec à Gregorio Magno habiti ſunt pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis, nec pro filiis iniquitatis, malignam in corde ſuo hæreſim fovendi intentionem habentibus, nec pro Eccleſiæ rebellibus, ſed pro catholicis & filiis obedientibus (exceptis ſaltem quoad hoc poſtremum ſchiſmaticis) eò quòd Concilii Calcedonenſis fidem profitentes Neſtorianam hæreſim palam deteſtarentur, nec proinde errarent in fide, ſed in facto duntaxat quoad Ibam & Theodoretum obſcuro, à fide ſeparabili, prout laudati Romani Pontifices faſſi ſunt. Quomodo etiam S. Iſidorus in facto Theodori Mopſueſteni erravit, dum ipſum, & libros ipſius, in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum laudavit.

Et quàm multi etiamnum Theologi, apprimè Catholici, Ibam (ſicut & Theodoretum, de quo proximè) contra memoratam Concilii V. definitionem, & Honorium Papam, contra definitionem Concilii VI. defendunt, ut Baronius, Bellarminus, Pallavicinus, Sirmondus,

dus, Petavius, & frequenter Sorbonici in Theſibus ſuis? Ipſos tamen Eccleſia nec pro hæreticis habet, nec pro ſuſpectis de hæreſi, nec pro Eccleſiæ rebellibus, ſed pro Catholicis, & filiis obedientibus, etiamſi judicium ſuum nec Concilii V. nec Concilii VI. &c. judicio ſubmittant, in re obſcura & controverſa, ad fidem non pertinente, ſed à fidei dogmate ſeparabili.

SUBSECTIO QUARTA.

De defenſoribus Theodoreti & Joannis Antiocheni.

ANte Concilium Calcedonenſe Theodoretus de Neſtorianiſmo non immeritò ſuſpectus fuit, tum ob duriſſimas expreſſiones, Neſtorianiſmum ſapientes, nec illum in contextu ſatis apertè purgantes. Tum ob nimiam erga Neſtorii perſonam affectionem, atque à S. Cyrillo ipſius debellatore abalienationem, quæ animum ipſius adeò præoccuparunt, ut licèt damnatam Neſtorii hæreſim non probaret, ſed improbaret (Beatiſſimam quippe Virginem verè dei Matrem eſſe profitebatur) id à Neſtorio negatum non credens, ſed dicta & ſcripta ipſius catholicè intelligens, ipſum innocentem, atque injuſtè à Concilio Epheſino depoſitum diu exiſtimavit (uti conſtat ex epiſtolis ipſius ad Neſtorium, ad Andræam Samoſatenum, & ad Alexandrum Hierapolitanum Epiſcopum, quæ videri poſſunt apud Baluzium in nova collect. Conciliorum in Synodico pag. 766. & 769) Cyrilli verò anathematiſmos, à Concilio Epheſino approbatos, hæreſim Apollinaris continere, ipſum proinde Cyrillum per errorem facti Apollinariſtam credidit: meritò proinde à Concilio Calcedonenſi anathema clarè dicere juſſus fuit Neſtorio & impietatibus ipſius (tametſi juſſus non fuerit retractare quæ adverſus laudatos anathematiſmos ſcripſerat) juſta, inquam, de cauſa: quia omnis de hæreſi meritò ſuſpectus (qualis Theodoretus erat judicio Concilii Epheſini) ſe purgare tenetur, hæreſim, & notorium hæreſeos Authorem condemnando. Impia namque Neſtorii dogmata, *erant*

mi-

minimè obſcura, ut quæ in epiſtolis & libris ejus dilucidè extarent expreſſa, & ex publicis ejus ſermonibus clarè audita fuiſſent, ait Concilium Epheſinum in Relatione ad Imperatores. Anathema Neſtorio & impietatibus ipſius in Concilio Calcedonenſi clarè dixit Theodoretus, & ideò à Concilio judicatus fuit orthodoxus, & Sede ſua dignus.

Simili modo ante Concilium Calcedonenſe, S. Cyrillus reconciliatus fuit cum Joanne Antiocheno & Orientalibus, qui anathematiſmos ipſius, à Concilio Epheſino approbatos, ſimiliter improbabant, velut Apollinaris hæreſim continentes. Tametſi enim Joannes de Neſtorianiſmo pariter eſſet ſuſpectus, imo ab ipſo etiam Concilio Epheſino in Relatione ad Cæleſtinum Papam, habitus velut *compertus adverſarius infenſiſſimus, tum Sanctæ Synodo, tum rectæ Eccleſiarum fidei*: nihilominus Theodoſio Juniore, & S Simeone Stylita intervenientibus, S. Cyrillus ipſi & Orientalibus reconciliatus fuit, non poſtulatâ ab ipſis approbatione Anathematiſmorum ſuorum, licèt (ut jam ſecundò dixi) à Concilio Epheſino approbatorum; nec improbationis ſeu damnationis eorum retractatione; ſed *ſtatim atque facta dilucida confeſſione palam fecerunt, ſe profanas Neſtorianorum novitates, æquè ac res condemnaſſe, & Anathematizaſſe, ſeque nullo unquam eas loco habuiſſe*, licèt Neſtorii perſonam, necdum compertis erroribus ipſius, bona fide aliquando defendiſſent. Reconciliatio proinde illa facta fuit per diſtinctionem ſeparationemque juris & facti. Palam quippe damnatâ ab ipſis Neſtorianâ hæreſi, Concilio Epheſino quoad dogma fidei acquieverunt, non quoad facti quæſtionem circa dictos Anathematiſmos, an in iis error Apollinaris contineretur. Nec hoc ab ipſis Cyrillus requiſivit, ſicut nec Calcedonenſe Concilium à Theodoreto.

Nec ab ipſis magis quàm ab aliis in facto errantibus, Eccleſia magis exegiſſet ut cum errore anathematizarent erroris authorem, niſi notoriè & ſine controverſia talem (quo caſu Authorem damnare nolle, eſt nolle damnare errorem) cùm in nulla Hiſtoria Eccleſiaſtica

P 5 le-

legatur hoc factum in caſibus, in quibus erroris Authors in Eccleſia fuit controverſus. Quippe tunc Eccleſiæ ſpiritus eſt erroris damnationem exigere, non Authoris, uti manifeſtum eſt in Theodoreto & Honorio, quos Theologi ab Eccleſia non jubentur velut hæreticos, vel hæreſim in ſcriptis ſuis tradentes damnare, tametſi Theodoretus in ſuis contra Cyrilli anathematiſmos ſcriptis à Concilio V. judicatus fuerit Neſtorii hæreſim tradidiſſe, & Honorius à Concilio VI. in ſuis ad Sergium Epiſtolis tradidiſſe hæreſim Monothelitarum.

Idem videre licèt in aliis exemplis, ex antiquitate petitis, partim ſuprà relatis, partim infrà referendis (ubi etiam de Theodoreto plura) nunquam enim, antè præſentem de facto Janſeniano controverſiam, Eccleſia à fidelibus authoritativè poſtulavit, ut damnato errore, ſimul erroris Authorem damnarent, niſi de eo adeo manifeſtè conſtaret, ut bona fide negari non poſſet. Unde illum Eccleſiæ ſpiritum non ignorans D. Hieronymus in epiſt. adverſus errores Joannis Hieroſolymitani, ab ipſo non poſtulavit, ut fateretur Origenem docuiſſe errores, ipſi communiter attributos, ſed *vel nega*, inquit, *hoc dixiſſe eum qui arguitur, aut ſi locutus eſt talia* (id eſt ſi fatearis eum talia dixiſſe) *eum damna qui dixerit.* Similiter Paulinus Diaconus in Concilio Cartaginenſi, contra Celeſtium celebrato, dum necdum abſque controverſia notorii erant errores ipſius, ab ipſo ſolùm exegit, ut objectos ſibi errores damnaret, vel negaret ſe eos docuiſſe: *Unum è duobus, aut neget ſe docuiſſe; aut jam damnet iſtud.*

SUBSECTIO QUINTA.

De defenſoribus trium Capitulorum.

EX modo quo ſeſe Romani Pontifices geſſerunt cum iis, qui Neſtorianam hæreſim cum Eccleſia corde & ore deteſtantes, Capitula illa, poſt Concilii V. definitionem, in Eccleſiæ unitate defendebant, manifeſtò

cogno-

cognoſcimus Eccleſiæ ſpiritum, ipſiuſque ſenſum & uſum à ſæculis ferè duodecim obſervatum erga factorum, etiam doctrinalium, non revelatorum, tametſi ab Eccleſia definitorum, in caſibus obſcuris & controverſis, bona fide defenſores.

Quod itaque Romani Pontifices nunquam (uſque ad præſentem controverſiam) ipſos authoritativè compulerint ad Capitula illa damnanda, nec ad judicium ſuum, cœco more, judicio Eccleſiæ ſubmittendum, nec pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis habuerint non ſubmittentes, imò nec pro inobedientibus & rebellibus, videtur manifeſtè probari ex eo quòd tametſi totius penè Occidentis Epiſcopi, Africæ ſcilicet, Hiſpaniæ, Galliæ, Italiæ, Hiberniæ, Illyricæ, Iſtriæ &c. Capitula illa cum Concilio V. cumque Pelagio I. & II. nec non Gregorio Magno damnare noluerint, nec Concilium V. licèt ab iiſdem, atque à Vigilio approbatum recipere, nihilominus nec Pelagius I. nec Pelagius II. nec Gregorius Magnus crimen ullum objecerint Epiſcopis Hiſpaniæ & Galliæ, in Eccleſiaſticâ unitate permanentibus, & ne Epiſcopis quidem illis qui ab Eccleſiæ unitate propter Capitulorum illorum damnationem receſſerant, objecerunt crimen hæreſeos, vel ſuſpicionem illius, ſed ſolius ſchiſmatis ſeu ſchiſmaticæ rebellionis, quâ ab Eccleſiæ capite diviſi, pacem Eccleſiæ perturbabant. Legantur Epiſtolæ Pelagii I. qui licèt egerit cum Narſete, Italiæ Exarcha, ut ſchiſmaticorum Paulini & Honorati in ſchiſmate pertinaciam ſua potentia & armis compeſceret, prorſus abſtinuit ab objicienda ipſis hæreſi, de qua ſi ipſos ſuſpectos habuiſſet, epiſt. 2. to. 5. Concil. pag. 792. non ſolùm dixiſſet quòd *hoc & divinæ, & humanæ leges ſtatuunt, ut ab Eccleſiæ unitate diviſi, & ejus pacem iniquiſſimè perturbantes, à ſæcularibus poteſtatibus comprimantur*, ſed hoc ipſum dixiſſet de hæreticis, & verè dixiſſet, cùm id ipſum de hæreticis jure canonico & civili ſtatutum ſit. Similiter epiſt. 3. p. 793. poſtquàm de ſchiſmaticis Epiſcopis Liguriæ, Venetiæ & Iſtriæ dixit, quòd ſiqua ipſis difficultas occurreret circa damnationem trium Capitulorum, à

Concilio V. factam, pro ea diſſolvenda ad Sedem Apoſtolicam recurrere debebant; *& non clauſis oculis Corpus Chriſti, hoc eſt Sanctam Eccleſiam lacerare*; addit; perſeverantes in ſua obſtinatione, *diviſiones & ſcandala* (non addit *& hæreſes*) *per poteſtates publicas eſſe opprimendos*. Et epiſt. 6. ad Epiſcopos Tuſciæ p. 794. ſolùm ipſis objicit ſchiſma, quódque ſolitam ſui nominis memoriam inter myſteria reticerent; eò quòd cum Concilio V. tria Capitula condemnaret, fidei quatuor Conciliorum addens Profeſſionem, quódque *Si quis poſt hæc aliquem ſupereſſe credit ſcrupulum, ab inſano tumore deſinens, magis ad nos venire feſtinet, ut ex his quæ dubitat rationabili ſatisfactione percepta, lætus, Deo propitio, cognita veritate, univerſali reformetur Eccleſiæ*. Hoc ſolum, non propriæ circa tria Capitula opinionis objectionem, ſe exigere, in epiſt. ad Viatorem & Pancratium (inter editas à Luca Holſtenio) de Iſtriæ Epiſcopis diſertiſſimè dicit, ipſos utique à Romanis Pontificibus non repellendos, ſed judicio ſuo permittendos, uſquedum, ratione duce, veritatem cognoſcerent, ſi eam intra materna Eccleſiæ viſcera quærerent: *Si ipſi*, inquit, *licèt in ſuo ſenſu abundantes, intra materna tamen poſiti viſcera quærerent veritatem, à nobis repellendi non erant, donec apud eos*, RATIONE DUCE, *veritas clareſceret*. Præclara verba iſta referuntur can. 34. 23. q. 1.

Eandem cum Prædeceſſore ſuo agendi rationem ſecutus Pelagius II. in ſuis ad Iſtriæ Epiſcopos Epiſtolis, nunquam ab ipſis authoritativè exegit, ut judicium ſuum Eccleſiæ judicio, ſeu Concilii V. definitioni ſubmittentes, tria Capitula damnarent, eorumque damnationi ſubſcriberent, neque eos culpavit ut rebelles hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos quòd ea damnare nollent, imò nec ideò eos redarguit ut rebelles & obſtinatos, ſed duntaxat ob animum in ſchiſmate adeò obfirmatum, ut cum damnatoribus trium Capitulorum communicare nollent, ſed communionem omnem obſtinatè abrumperent, & adverſus Romanos Pontifices pro ſuperfluis quæſtionibus tumultuari & debacchari non ceſſarent, injuſtis ſuſpicionibus ſuis plus æquò indul-

dulgentes. Conſtat hoc ex eo quòd tota ipſius ſollicitudo in Epiſtolis illis ſit de ipſis invitandis ad Eccleſiæ unitatem, & communionem cum fidelibus fratribus ſuis non abrumpendam, nulla facta de damnandis tribus Capitulis mentione, nec poſtulata ab ipſis ulla quæ à ſuſpectis de hæreſi exigi ſolet purgatione. Quinimo ut efficaciùs ipſos ad communionem, non abrumpendam invitet, ipſe potiùs ultrò ſumma charitate apud eos ſe purgat, quatuor primorum Conciliorum fidem taliter profitendo, ut nullam ne minimam quidem patiatur ſiniſtræ de fide ſua ſuſpicionis umbram.

In hoc tota verſatur prima ex Epiſtolis illis: *Neceſſarium*, inquit, *judicavimus per præſentem Epiſtolam noſtram, & ad viſcera vos Matris Eccleſiæ ut reverti debeatis cum lachrymis exhortari, & de fidei noſtræ integritate vobis ſatisfactionem noſtram mittere, quatenus nulla poſſit in cordibus veſtris de nobis remanere ſuſpicio.* Mox apertè profitetur ſe quatuor primorum Conciliorum fidem per omnia profiteri, & ſi hoc ipſis non ſufficiat ad avellendam omnem de ipſo ſiniſtram opinionem, *Manentes*, inquit, *in unitatis charitate, eligite de fratribus ac filiis noſtris, quos ad nos, inquirendo de quibus movemini, tranſmittere debeatis, & parati ſumus ſecundùm præceptionem Apoſtolicam, & cum charitate eos ſuſcipere, & cum humilitate ad placita ſatisfactionis reddere rationem.* Niſi ergo, ſatisfactione iſta percepta, ad unitatem redeant, ait prorſus inexcuſabiles futuros. *Quam ergo excuſationem apud Dominum, poſt præſentem ſatiſfactionem noſtram, habere ulteriùs poteſtis, quando nulla vobis de fidei noſtræ ſinceritate & puritate contraria ſuſpicio remanebit? Cum dilectione ergo fraterna, & humilitate Deo placita, ſi cujus fortè animi ſcandalizari videntur in aliquo* (propter receptam & probatam à nobis Synodum V. trium Capitulorum damnatricem) *manens in unitatis charitate perquirat atque cognoſcat*, an juſtam à nobis acceperit ſcandali cauſam. Ecce ſeipſum purgat à ſiniſtra ſuſpicione quam Iſtriæ Epiſcopi de ipſo ob dictam rationem conceperant, ipſos nullo modo culpans quòd V. Synodum ipſi non reciperent, nec judi-

cio ipſius ſuum ſubmitterent; nihil enim aliud ab ipſis exigit, niſi ut in unitate permanentes, vel potiùs ad eam redeuntes, ſiquid circa Synodum illam difficultatis patiantur, ab ipſo ſatisfactionem deſuper accipiant, prorſus abſtinens ab exigenda ab ipſis Synodi iſtius approbatione, triumque Capitulorum ſubſcripta damnatione.

Quia verò hac epiſtola non obſtante Epiſcopi illi obſtinatè permanſerunt in ſchiſmate, epiſt. 2. ad eoſdem (quæ 6. dicitur to. 5. Concil.) ſi, inquit, pacato animo, in charitate & timore Dei relegatis, quæ ſcripſimus vobis, *facilè ſentietis, quantum ſit periculum, pro ſuperfluis quæſtionibus, tam diu ab univerſali Eccleſia ſeparari.* Et rurſus: *Conſtat enim, quia dum vos ab Eccleſiæ unitate disjungitis* (non addit, judiciumque veſtrum judicio ipſius in ſuperfluis illis quæſtionibus non ſubmittitis) *omne virtutis meritum perdidiſtis.* Et iterum: *Quam fiduciam coram Deo habere poteritis, qui tantis temporibus, per* (legendum videtur propter) *ſuperfluas quæſtiones, ab Eccleſia Dei, quæ una eſt, vos dividi duratis?* Pro ſuperfluiſne ad fidem quæſtionibus Pelagius I. & II. ipſos hæreticos, vel de hæreſi meritò ſuſpectos cenſuiſſent. Et ſi ipſos hæreticos cenſuiſſent, ipſoſne ad communionem cum ceteris fidelibus tam ſollicitè invitaſſent?

Ad communionem tamen illam & Eccleſiæ unitatem ſchiſmaticos illos ſecunda epiſtola iſta necdum reduxit. Obſtinatè negarunt de ſuperfluis agi quæſtionibus, Apologiam tranſmittentes, quâ conati ſunt oſtendere, quòd de fide ageretur, manutenendaque Concilii Calcedonenſis authoritate, quam ex toto convulſam exiſtimabant per trium Capitulorum damnationem, à Concilio V. factam. Eapropter Pelagius II. in tertia epiſtola ſua, totam refellens Apologiam, prolixè demonſtrare conatur 1. per trium Capitulorum damnationem, à Concilio V. factam, Concilii Calcedonenſis authoritatem non eſſe convulſam. 2. Neſtorianam hæreſim in tribus illis Capitulis eſſe contentam. Nec tamen ideò ab ipſis exigit, ut id credant, Conciliique V. judicio ſe-

ſe

ſe ſubmittant, ſed ſolùm ut antè, *Veſtra igitur dilectio communionem fidelium orthodoxorum fratrum non fugiat.*

Ecce tota concluſio prolixæ iſtius epiſtolæ, quam librum Gregorius Magnus appellat. Ecce tota ſumma caputque deſiderii ipſius. Cetera quippe pro ſuperfluis quæſtionibus habuiſſe demonſtratum eſt. Quàm multum ergo de Eccleſiæ unitate ſolicitus fuit prudentiſſimus ille Pontifex, tam parum de ſuperflua trium Capitulorum quæſtione, dummodo Eccleſiæ unitas ſervaretur, quam *in cunctis mundi partibus* ſalvo fidei ſtatu vigentem ſchiſmaticis illis propoſuit, & verè propoſuit. Tametſi enim illo tempore nec ab Hiſpanis, nec à Gallis quinta Synodus, nec trium Capitulorum damnatio admitteretur, Eccleſiæ unitas ab ipſis equidem ſervabatur; nec lis ulla movebatur adverſus eos, qui quintam Synodum admittebant, triaque Capitula cum ipſa damnabant, nec eorum communionem refugiebant, ſicut Iſtriæ ſchiſmatici.

Denique quòd Pelagius II. ſuſpectam non habuerit fidem eorum, qui judicium ſuum judicio quintæ Synodi cœco more non ſubmiſerunt, nec ab ipſis cœcam illam exegerit ſubmiſſionem, probatur inſuper ex eo quòd eos Epiſcopos latinos non vituperaverit, imò potiùs à conſtantiâ laudaverit, qui judicium ſuum definitioni quintæ Synodi non ſubmittentes, pro trium Capitulorum defenſione diu multumque laboraverunt, & ad injurias uſque certarunt, nec definitioni illi acquieverunt, niſi dum veritatem ratione duce cognoverunt: *Latini homines*, inquit, *græcitatis ignari, dum linguam neſciunt, errorem ſuum tardè cognoverunt, & tanto eis celerius*, ab hominibus græcitatis non ignaris, *credi debuit quanto eorum conſtantia, quouſque verum cognoſcerent, à certamine non quievit. Quorum conſenſum Fraternitas veſtra deſpiceret, ſi auſu præcipiti, priuſquam verum cognoſcerent, conſenſiſſent. At poſtquam diu ab ipſis laboratum, & longo tempore ad injurias uſque certatum; hinc veſtra Fraternitas penſet, quia tot labores repente non relinquerent, niſi quæ vera ſunt agnoviſſent.*

Tale-

Tale de ipſis judicium Pelagius non tuliſſet, nec ipſos à conſtantia laudaſſet, multo minùs præcipitem fore cœcam ſubmiſſionem ipſorum dixiſſet, ſi eam, antequam ratione convincerentur, ab ipſis exegiſſet. Quiſquis enim ad cœcam ſubmiſſionem tenetur, ad eam tenetur, antequam de veritate convincatur. Quiſquis proinde librum aliquem, vel ſcriptum damnare tenetur obedientia cœca, damnare tenetur antequam propria ratione ſeu inveſtigatione convincatur, eo damnabile aliquid contineri. Ad id proinde tenetur, etiamſi linguam neſciat quæ id diſcernere valeat. Aliàs à ſuperbia & inobedientia excuſabilis non eſt. Certum proinde videtur, latinos homines, judicio Pelagii II. ad cœcam illam ſubmiſſionem haud fuiſſe obligatos, nec ad eam fideles authoritativè compellendos, dummodo corde & ore per omnia fidem Eccleſiæ profiteantur, hæreſeſque ab ea damnatas ſincerè deteſtentur.

Quemadmodum iſta fuit agendi ratio Pelagii I. & II. ita & Gregorii Magni, qui Pelagio II. ſucceſſit, qui de tota iſta cauſa non aliter quàm Pelagius II. ſenſit; utpote cujus, in conſcribendis tribus illis Epiſtolis, adjutor & amanuenſis fuit, cumque Hiſpaniarum & Galliarum Eccleſiis, non ſchiſmaticis, ſemper communicavit, tametſi non ignoraverit ab ipſis quintam Synodum, triumque Capitulorum damnationem non recipi. Satis namque ipſi fuit, quòd in Eccleſiæ unitate permanerent, nec pacem ipſius pro ſuperfluis quæſtionibus perturbarent. In horum fidem videri poſſunt Epiſtolæ ipſius ad Recharedum Regem, & ad S. Leandrum, & ad Galliarum Epiſcopos Simplicium Pariſienſem, Syagrium Auguſtodunenſem, Palladium Santonenſem, Virgilium Arelatenſem, & ad Reges Childebertum, Clotarium, Theodoricum & Theodebertum, nec non ad Reginam Brunechildem.

Ex litteris quoque ipſius ad Severum Aquileienſem conſtat, S. Gregorium nihil aliud à ſchiſmaticis Iſtriæ poſtulaſſe, niſi ut qui *pro nulla re, ab Eccleſia unitate, abſque ulla juſta cauſa ſeceſſerant*, omiſſa contentione ad eam redirent.

Et quamvis S. Columbanus trium Capitulorum damnationi ſemper obſtiterit, ſicut & S. Secundinus, ipſos S. Gregorius à ſua communione nunquam ſemovit, ſed ut filios dilectiſſimos ſemper habuit, prout videre eſt in epiſtolis ad ipſos datis. Et idem eſt de Theodelinda Longobardorum Regina piiſſima, maximè poſtquam ipſo hortante ad unitatem rediit, tametſi in trium Capitulorum damnatione perſtiterit, *etiam Gregorio mortuo*, ut probat Mabillonius to. 1. Annal Benedictin. l. XI. pag. 300. & conſentit novus Editor operum S. Gregorii in vita ipſius l. II. c. 12. n. 3. Quia tamen Gregorius (ut ipſe proſequitur) *pro veris Eccleſiæ filiis ſemper habuit eos, qui, cùm tria illa Capitula rejicere formidarent, in Eccleſiæ tamen unitate permanſerunt, & cum ipſis benigniùs egit ſemper*, haud dubium, quod *eos inter, præter Theodelindam*, fuerit Secundinus eximiæ Sanctitatis Monachus. Utpote quem (etſi trium Capitulorum defenſorem) Gregorius de hæreſi ſuſpectum non habuit, ſed magni ſemper fecit, prout videbit lector, ſi conſulat ipſius ad Secundinum epiſt. 52. libri IX. ubi ſic: *Dilectionis tuæ ſcripta ſuſcepi, quæ in meo ſenſu amoris melle condita ſapuerunt. O quantâ aſpiratione vitæ plena ſunt, quæ per gratiam Spiritus proferuntur! Non in eis cultus eloquentiæ, non verborum typhus apparebat, ſed ſolam veritatis atque charitatis radicem tenentia per omne quod locuta ſunt, cæleſtis patriæ amorem fragrabant.* Et quia Secundinus eum conſuluerat de tribus Capitulis, oſtendit quidem Gregorius per eorum à quinta Synodo damnationem, violatam non eſſe Concilii Calcedonenſis autoritatem, in eoſque multum invehitur, qui propter eorum damnationem, Eccleſiæ reſcindentes unitatem, *ſubeſſe Sedis Apoſtolicæ præceptis nolunt, & nos quaſi de fide reprehendunt, quam ipſi neſciunt (non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant*, ut alibi dicit) Sed ab ipſo autoritativè nullatenus exigit, ut Capitulorum illorum damnationi ipſe conſentiat, ſed ſolùm ne in ſchiſma propter illa abripi ſe permittat, ne tot bonorum operum fructum amittat: *Neceſſe eſt ut dulciſſima*

mihi

mihi dilectio tua in hoc quòd præcipuè in bonis moribus vivit, quòd ſe per abſtinentiam affligit, quòd doctrinæ Dei vehementer inſiſtit, hoc ſtudioſiùs cogitet, ne errorem ſchiſmaticorum ſequens, à Sancta univerſali Eccleſia diviſa poſſit inveniri. Et quid tot labores proderunt, ſi in unitate fidei inventi non fuerint? &c.

Ex his ergo omnibus manifeſtum videtur in ea de tribus Capitulis controverſia, nec Pelagium I. nec II. nec Gregorium Magnum pro hæreticis vel de hæreſi ſuſpectis, nec pro Eccleſiæ rebellibus, nec pro anathemate à Synodo V. damnatis habuiſſe Capitulorum illorum defenſores: (aliàs cum ipſis communicare non potuiſſent) imò cum ejuſmodi controverſiam ad fidem ſuperfluam & inutilem exiſtimaverunt, nemini negotium eâ ſuper controverſia, faceſſendum cenſuerunt, modò fidei integritas, & Eccleſiæ unitas ſervaretur. Nec quemquam, ob ſolam eorum defenſionem, à ſua communione repellendum, nec vexandum, velut de hæreſi ſuſpectum, vel Eccleſiæ rebellem, ſi aliunde fidem & unitatem ſervaret. Neque enim propterea moleſtandos cenſuerunt Hiſpanos, Gallos, Recharedum Hiſpaniæ, Childebertum Galliæ Reges, nec Theodelindam Longobardorum Reginam, nec S. Secundinum, nec S. Columbanum, imò ne ipſos quidem Iſtriæ ſchiſmaticos, utpote à quibus, ut ſuprà dixi, nunquam pro imperio exegerunt, ut trium Capitulorum damnationi ſe ſubmitterent, ſed ut ad unitatem & charitatem redirent. De cetero velut dominativa non utentes poteſtate, ſed Apoſtolica benignitate, laborantes, ut ipſis ratione perſuaderent facti controverſi veritatem, ad ſcrupulos ipſorum reſpondendo, difficultates ipſorum diſſolvere non dedignando, ipſiſque demonſtrando, quòd diſſidium iſtud in fidei dogmatibus non verteretur, ſed in quæſtionibus ſuperfluis, quæ ad fidei dogma non pertinebant, de quibus propterea in Concilio Calcedonenſi actum fuerat, poſt integrè firmatam in ſex Actionibus præcedentibus fidem.

Si quiſpiam dicat in ea agendi ratione Romanos Pontifices indulgentia quadam, ac velut diſpenſatoria diſſimula-

mulatione uſos fuiſſe. Id imprimis parùm credibile eſt; cùm conſtet damnationem trium Capitulorum viſam ipſis non eſſe neceſſariam ad fidei incolumitatem. Aliàs diſſimulare non potuiſſent (neqûe enim circa ſervandam fidei incolumitatem diſſimulari poteſt) ſaltem tam diu, ideſt non ſolùm à ſæculo ſexto uſque ad nonum, (quo demum quinta Synodus in Gallia, non lege, ſed conſuetudine recepta fuit;) ſed & uſque in præſens: ſiquidem uſque in præſens tria Capitula, ſaltem quoad ſcripta Ibæ & Theodoreti, à pluribus viris apprimè Catholicis, nemine contradicente palam defunduntur. Neque enim fidelis & prudentis eſſe poteſt diſpenſatoria diſſimulatio, in re ad fidei incolumitatem pertinente. Quemadmodum ergo id hodie Eccleſiâ non permittit ſecundùm diſpenſatoriam diſſimulationem & indulgentiam, ſed ſecundùm Sanctorum Patrum Regulam, quam ſecutus Cyprianus in re quam non cenſuit ad fidem pertinere, dixit: *Neminem judicantes, aut à jure communionis, ſi diverſum ſenſerit, amoventes.* Et S. Auguſtinus: *In eadem unitate video quoſdam de hâc re diverſa ſentire. Hoc omnes Catholica unitas materno ſinu complectitur, invicem onera ſua portantes, & ſtudentes ſervare unitatem Spiritus, in vinculo pacis, donec alteris eorum, ſi quod aliter ſapiebant, Dominus revelavit.* Ita nec id olim Romani Pontifices permiſerunt ſecundùm diſpenſatoriam indulgentiam, ſed ſecundùm proximè dictam Regulam: cùm non ageretur de fide, ſed de quæſtione *extra fidem*, quam exiſtimarunt *ſuperfluam* & *nullius* ad fidem *momenti*, prout ipſi loquuntur. Enimverò *in Synodo, in qua de tribus Capitulis actum eſt, apertè liquet, nihil de fide convulſum eſſe, vel aliquatenus immutatum; ſed . . . . de quibuſdam ibi perſonis* ſeu perſonarum particularium doctrinalibus ſcriptis, *eſt actitatum*, inquit D. Gregorius l. 2. epiſt. 36. ad Epiſcop. Hibern. ſeu (ut aliis placet) Iſtriæ. Qui & l. 3. epiſt. 37. ad Conſtantium Medional. Epiſcop. *In illa* (inquit) *Synodo. . . . quæ quinta dicitur. . . . de perſonis tantummodo, non autem de fide aliquid geſtum eſt.* Quomodo *de perſonis tantummodo*,

tummodo, cùm etiam de earum Scriptis, Ibæ videlicet & Theodoreti, actum eſſe conſtet? Reſpondeo quia cauſæ omnes, quibus crimen aliquod, ſive hæreſeos in ſcripto aliquo contentæ, ſive aliud alterius ſpeciei, inter perſonales computantur. Verè perſonalis eſt cauſa, in qua non agitur de fide in ſeipſa, ſed de fide perſonali ejus, cujus ſcripta damnantur velut hæreſim continentia. Cùm per talem damnationem, ipſi hæreſis, non ſine nota nominis ipſius imputatur, dum eam in ſcriptis ſuis tradidiſſe dicitur. Verè ergo Gregorius dicit, in quinta Synodo *de perſonis tantummodo*, *non de fide aliquid geſtum eſſe*. Verè etiam Pelagius II. to. 5. Concil. pag. 618. *Nihil ibi aliud*, *niſi de perſonis actum*. In judicio verò de cauſis perſonalibus laudati Pontifices non dubitarunt, quintam Synodum errare potuiſſe. Et ideò nec hæreſim, nec de hæreſi ſuſpicionem iis imputari poſſe, qui ejuſmodi judicio ſeſe non ſubmittunt, dummodo Eccleſiæ fidem palàm profiteantur. Unde tametſi Felix quidam tria Capitula poſt quintæ Synodi damnationem, non ſolùm defendiſſet, ſed & ob eorum damnationem ab Eccleſiæ Romanæ communione ſe ſeparaſſet; de ipſo nihilominus D. Gregorius l. 3. epiſt. 14. *Præſentium lator Felix*, inquit, *cùm nullatenus in hæreticorum dogma lapſus ſit*, *nec à Chriſtiana fide diſceſſerit pravis illectus adverſus Conſtantinopolitanam Synodum* (quintam) *ſuſpicionibus*, *in Illyricarum ſe ſeparatione removerat*. . . . *Quia ergo*, *ut dictum eſt*, *non in hæreſim incidit*, *ſed*. . . . *rectæ ſtudio intentionis erravit &c.*

Ecce ergo per Gregorium Magnum, ſicut & per ipſius Prædeceſſores Pelagium I. & II. imò & per Vigilium manifeſtè jugulatus eſt confictus à Jeſuitis novitiæ fidei articulus. Imò ex eorumdem principiis manifeſtè ſequitur nullam eſſe, etiam poſt Conſtitutiones Alexandri VII. & Clementis XI. hæreſim Janſenianam, cùm in mera libri, etiam ab Eccleſia condemnati, defenſione collocari non poſſit hæreſis, modò error ipſe ab Eccleſia proſcriptus non defendatur. Si enim Scriptorum Ibæ & Theodoreti poſt Concilii V. definitio-

tionem defenſores, non ideò hæretici fuerunt, multò minùs libri Janſenii defenſores poſt definitionem Alexandri VII. & Clementis XI. Et ſi definitio Concilii V. factum Ibaſianum & Theodoretianum non fecit eſſe de fide, quod antè non erat de fide; nec ergo duorum illorum Pontificum definitio factum Janſenianum fecit eſſe de fide, quod antè certiſſimè non erat de fide. Longè minùs ergo hæreticum eſt abſque ſchiſmate Janſenii factum defendere, quàm cum ſchiſmate factum Ibæ & Theodoreti, quod cum ſchiſmate Felix ille defendit: *non* ideò tamen *in hæreſim incidit*, teſte Gregorio Magno, Pelagii I. & II. veſtigiis inhærente; teſte etiam Vigilio; utpote qui (ut Sirmondus ait in Monito duodecim Facundi libris præfixo) *liberam eſſe* de tribus Capitulis *controverſiam intelligens, & qua utramque in partem* (etiam poſt Concilii V. definitionem,) *vergeret, ad fidei doctrinam nihil attineret* (quod ipſum, poſt Vigilii tempora, Gregorius Magnus, *Pelagius, & alii ſæpe teſtati ſunt) ea interdum libertate uſus eſt*, (modò tria Capitula damnando, modò defendendo) *quam cauſa concedebat.*

•Tametſi ergo veteres illi Pontifices tantum eſſe malum ſchiſma & hæreſim eſſe cenſuerint, ut ſchiſmaticos & hæreticos, *per exteras etiam poteſtates.... debere opprimi* Pelagius I. epiſt. 3. to. 5. Concil. pag. 792. ſcripſerit, eò quòd id *& canonicæ Scripturæ authoritas* (inquit) *& paternarum regularum nos veritas docet*; facti Ibaſiani & Theodoretiani poſt Concilii V. definitionem defenſores, non ſchiſmaticos, quatuor primorum Conciliorum generalium fidem profitentes, non ſolùm cenſuerunt non opprimendos, velut Eccleſiæ rebelles, nec ad definitioni illi ſubſcribendum, vel conſentiendum cum imperio ac velut dominativa poteſtate compellendos (neque enim ignoraverunt ſibi à Petro & Paulo, imò & à Chriſto vetitam in Clero dominationem) quin benignè tractandos & ratione docendos. Iſtum quippe verum Eccleſiæ ſpiritum ſemper fuiſſe Gregorius Magnus l. 8. *Moral. in Job c.* 1. teſtatur dicens: *Sancta Eccleſia, ex magiſterio humilitatis inſtituta,*

recta

recta quæ errantibus dicit, non quaſi ex authoritate præcipit, ſed ex ratione perſuadet.

Iſtam proinde agendi rationem cum trium Capitulorum defenſoribus, non ſchiſmaticis amplexi ſunt laudati Pontifices, eorumque in hodiernum uſque diem ſucceſſores, non diſſimulatione quaſi diſpenſatione uſi, ſed verum illum Eccleſiæ ſpiritum, ſuprà laudatamque Cypriani & Auguſtini regulam ſecuti. Nec dubium quin eandem cum facti Janſeniani bona fide defenſoribus agendi rationem, ex eâdem regula, eodemque Eccleſiæ ſpiritu, etiamnum ſequeretur Sanctitas Tua, Beatiſſime Pater, niſi à Jeſuitis, Jeſuitarumque fautoribus de mala ipſorum fide (de qua ne unus quidem hactenus convinci potuit) perperam informata eſſet. Illum quippe Eccleſiæ ſpiritum recta ratio docet, hujuſcemodi utique facta, ratione non ſola authoritate eſſe perſuadenda: eò quòd eorum Veritas ratione, ſenſibilive demonſtratione, non ſola authoritate innoteſcat. Quòd enim iſta vel illa propoſitio, talem naturaliter reddens ſenſum, in tali libro privati cujuſpiam extet Authoris, ratione, & ſenſibili ad oculum demonſtratione facilè perſuadetur, ſi extet; fruſtraneus verò ad id perſuadendum eſt uſus authoritatis, ſi non extet.

SUBSECTIO SEXTA.

Reſponſio ad ea quæ ex D. Gregorio allegantur, adverſus defenſores trium Capitulorum contra definitionem Concilii quinti.

SUnt quibus videtur, perſpicuam eſſe D. Gregorii doctrinam, unumquemque fidelem teneri ſubmittere judicium ſuum judicio Eccleſiæ, definientis facta doctrinalia, etiam non revelata, quamlibet obſcura, atque Catholicos inter Doctores controverſa, cujuſmodi fuit factum trium Capitulorum. Idque demonſtrari putant ex epiſtola ipſius 24. libri I. ad Patriarchas Eccleſiarum Orientis, in qua fidei ſuæ faciens profeſſionem, primò dicit, ſe quatuor priores Synodos œcume-

menicas, velut quatuor Evangelia venerari. Deinde addit; *Quintum quoque Concilium ſe pariter venerari, in quo epiſtola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur: Theodorus, Perſonam Mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſiſtentiis ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe convincitur: Scripta quoque Theodoreti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur. Cunctas verò, quas præfata Concilia perſonas reſpuunt, reſpuo; quas venerantur, amplector. Quia dum univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe, & non illa, deſtruit, quiſquis præſumit, aut ſolvere quos religant, aut ligare quos ſolvunt. Quiſquis ergo aliud ſapit, anathema ſit. Quiſquis verò prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei ſit à Deo Patre per Jeſum Chriſtum Filium ejus.* Cùm verba iſta ſint Pontificis fidem ſuam profitentis, verba ſunt candidè, apertè, & abſque omni ambiguitate & cavillatione loquentis. In ſenſu proinde naturali & obvio S. Gregorius cenſendus eſt recipere & amplecti trium Capitulorum damnationem, à Synodo V. factam, & inſuper declarare eam ab omnibus ſuſcipiendam: cùm dicat, quòd ſeipſum deſtruit, id eſt æternæ damnationis reatu adſtringit, qui damnationi illi contradicit; imò & ipſi anathema dicat.

Verum enimverò de iis ibi Gregorius non loquitur, qui dictarum Synodorum fidem per omnia tenentes, extra materiam fidei, ex cauſa quam bona fide credunt legitimam, per conſequens abſque temeritate & præſumptione, abſque ſchiſmate, abſque Eccleſiaſticæ authoritatis contemptu, ſolvunt, id eſt innocentes credunt, quos Eccleſia univerſali quidem conſenſu, ſed fallibili ligat, id eſt damnat. Quod enim de ipſis non loquatur manifeſtum faciunt argumenta ſequentia.

1. Namque de iis ſolis loquitur Gregorius qui præſumptuosè ſolvunt quos univerſali conſenſu Eccleſia ligat. Dicit enim *Quiſquis præſumit &c.* quæ expreſſio genuinè & abſque cavillatione intellecta, ſolùm verificatur in iis, qui cum præſumptione & temeritate, & mala fide, abſque cauſa legitima ſolvunt &c. prout fre-

frequenter Theologi & Canoniſtæ obſervant, ut Cardinalis (teſte Fagnano) communiter receptus in Clement. 1. q. 38. & Tiraquellus de pœn. conſil. 43. aientes, bonam fidem, & rationabilem cauſam excuſare à præſumptione; eos proindè, qui bona fide, & cauſa rationabili nituntur, *non cenſeri præſumentes*. Videri poteſt Fagnanus ad cap. *Ad hac* de religioſ. domib. n. 71.

2. De ſolis hæreticis Gregorius loquitur, non de Catholicis, fidem quinque Synodorum illarum per omnia tenentibus. Solis enim prioribus anathema dicit, non poſterioribus; quibus, econtrariò pacem dat; uti manifeſtum facit finalis clauſula, qua ſe explicat, atque ex antecedenter à ſe dictis ſic concludit: *Quiſquis ergo aliud* in fide *ſapit*, quàm illæ Synodi, *anathema ſit*. Quiſquis verò prædictarum Synodorum *fidem tenet*, *pax ei ſit à Deo Patre &c.* Dixi: *Quiſquis aliud in fide ſapit:* Quia id declarat antitheſis, quam proximè ſubjungit: *Quiſquis verò prædictarum Synodorum fidem tenet &c.* Nec certè veriſimile eſt Gregorium anathema dicere Catholicis bona fide contra univerſalis Eccleſiæ conſenſum errantibus in quæſtionibus quas vocat ſuperfluas, & de re nullâ, ut loquitur l. 4. aliàs 3. epiſt. 2. ibi: *talis ſciſſura* PRO NULLA RE *facta eſt*.

3. Totus Gregorii contextus manifeſtum facit, ſolos eos à S. Gregorio anathematizatos fuiſſe, quos prædictæ Synodi anathematizaverant, Arium ſcilicet, Eunomium, Macedonium, Neſtorium, Eutychetem, Dioſcorum &c. eorumque ſequaces, & mala fide defenſores.

4. Ex dictis Subſectione præcedenti certum eſt S. Gregorium non anathematizaſſe, nec quintæ Synodi anathematibus æternæque damnationis reatu innodatos cenſuiſſe Catholicos, trium capitulorum, bona fide, ex cauſa viſa ſibi juſta defenſores, ſcilicet Epiſcopos Hiſpaniæ, Galliæ &c. Childebertum Regem, Reginam, Theodelindam, S. Columbanum, S. Secundinum, &c. utpote quibuſcum communionem & amicitiam magnam

giam ſemper habuit, judicioque ſuo permittendos cenſuit, donec veritatem ratione duce cognoſcerent.

5. Non minùs certum eſt, S. Gregorium non cenſuiſſe reos æternæ damnationis, nec anathematizaſſe omnes qui ex cauſa juſta bona fide damnarunt abſolutos à Concilio Sardicenſi, vel abſolverunt damnatos à Conciliis V. VI. VII. VIII. &c. Cùm prorſus incredibile ſit S. Gregorium id cenſuiſſe de SS. Baſilio, Chryſoſtomo, Theodoreto, Mario Victorino, qui Marcellum Ancyranum à Concilio Sardicenſi & Julio I. abſolutum damnarunt. Item de Anaſtaſio, Cardinalibus Turrecremata, Baronio, Bellarmino, Sirmondo, Petavio, totque aliis apprimè catholicis, qui Honorium Papam, à Conciliis VI. VII. VIII. & à pluribus Romanis Pontificibus damnatum abſolverunt, & quotidie abſolvunt, nemine contradicente.

6. Vel objecta Gregorii verba nihil probant, vel nimis probant; ſi quid enim probant, Gregorii judicio ſupradictos omnes Marcelli Ancyrani damnatores, triumque Capitulorum & Honorii Papæ defenſores, reos fuiſſe & eſſe æternæ damnationis, & anathemati ſubjectos, velut qui in iis quæ univerſali conſenſu in dictis Conciliis fuerunt conſtituta, vel ſolutos ligarunt, vel ligatos ſolverunt &c.

7. Nec ſolum iſtud inconveniens, prorſus incredibile, & à S. Gregorio certiſſimè non admiſſum ſequeretur; ſed & inſuper illud quòd æternæ damnationis reus, eſſet, Gregoriique anathemate percuſſus quiſquis negaret factum quodcumque, etiam merè perſonale, univerſali conſenſu à Concilio aliquo Oecumenico deciſum; v. g. Trithemium, & Hiſtoricos non paucos, quibus, ob rationes viſas ſibi juſtas (quarum nonnullæ videri poſſunt in Phantaſmate Janſeniſmi pag. 157. 158. 159. 160. edit. Colon. anni 1686.) perſuaſum eſſe non potuit, Templarios illos omnes, ex quibus plurimi erant nobiles, primæ etiam nobilitatis, cum ſuo Generali, reos fuiſſe horrendarum impietatum, & abominationum, quarum ipſos reos & clarè convictos Concilium Viennenſe Oecumenicum, poſt pleraque

provincialia Concilia pronuntiavit. Probatur ſequela; quia Templarios illos ab illis impietatibus innocentes exiſtimare, eſt ſolvere univerſali conſenſu ligatos: quod quiſquis facit, ſecundùm D. Gregorium, reus eſt æternæ damnationis, ſi objecta verba Gregorii, generaliter & abſque exceptione ulla procedant. Maximè cum de ſolis factis doctrinalibus, ſive de ſcriptis, Gregorius non loquatur, ſed & expreſſè de factis perſonalibus, ſive de perſonis. Dicit enim quòd quiſquis perſonas univerſali Eccleſiæ conſenſu ligatas ſolvere præſumit, ſe ligat & deſtruit. Et ideò *præmiſerat cunctas, quas præfata veneranda Concilia perſonas reſpuunt, reſpuo; quas venerantur, amplector.* Præfata verò Concilia reſpuunt nominatim Arium, Eunomium, Macedonium, Neſtorium, Eutychetem, Dioſcorum. Quibus Concilium V. addit etiam nominatim Theodorum Mopſueſtenum, diſtinctim à ſcriptis ipſius: *Condemnamus & anathematizamus. . . . Theodorum qui Mopſueſtiæ Epiſcopus fuit, & impia ejus conſcripta.* Porrò conveniunt omnes Theologi univerſalem Eccleſiæ de perſonis ſeu cauſis perſonalibus conſenſum, ſubinde eſſe falſum, nec ullus eſt qui non admittat, nec dubium quin Gregorius admiſerit, dictum iſtud Innocentii III. cap. A nobis, extra de ſent.excom. *Judicium Dei veritate quæ non fallit nec fallitur, ſemper innititur; judicium autem Eccleſiæ nonnunquam opinionem ſequitur;* dum putat certam ſe veritatem ſequi. Porrò opinionem *& fallere ſæpe contingit, & falli; propter quod contingit interdum, ut qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & qui liber eſt apud Deum, Eccleſiaſtica ſit ſententia innodatus.* Per conſequens contingit interdum, ut de perſonis, etiam univerſali Eccleſiæ conſenſu ligatis, aliter exiſtimare liceat, dum ſcilicet ad aliter judicandum legitimæ rationes occurrunt, exempli gratia dum alicui comperta eſt innocentia perſonæ ab Eccleſia condemnatæ, vel ob impedimentum ſibi notum comperta eſt nullitas matrimonii ejus quem matrimonio ligatum Eccleſia pronuntiavit. Siquidem, ut homil. 26. in Evang. Gregorius ait:

Sæpe

Sæpe agitur ut ab Eccleſia damnentur immeriti, vel ſolvantur ligati. Unde rectè per Prophetam dicitur: *Mortificabant animas quæ non moriuntur, & vivificabant animas quæ non vivunt.* Ezech. 12. Porrò de factis doctrinalibus loco objecto Gregorius eodem modo loquitur, ac de factis perſonalibus, eodem, inquam, modo de ſcriptis, quàm de perſonis. Et id quod de perſonis dicit, v. g. de Theodoro perſonam Mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſiſtentiis ſeparante, dicit de epiſtola Ibæ & ſcriptis Theodoreti, à Concilio V. damnatis, uti manifeſtum faciunt verba iſta iſta: *Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo & epiſtola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur; Theodorus perſonam Mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſiſtentiis ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe convincitur: ſcripta quoque Theodoreti, per quæ B. Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur. . . . Quia dum univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſtruit, quiſquis præſumit &c.* ut ſuprà. Cùm ergo Gregorii verba quoad perſonas, tametſi generalia, de iis non procedant niſi qui præſumptuoſè & mala fide ſeu intentione perſonas ſolvunt, univerſali conſenſu ligatas, ita & quoad perſonarum ſcripta, ſeu criticum eorum ſenſum. Tam enim iſtud, quàm illud, æquitas poſtulat. Et tam de ſcriptis, quàm de perſonis id Gregorius ipſe ſatis declarat, cùm dicit, *Quiſquis præſumit &c.*

8. Id ampliùs manifeſtum videtur ex eo quòd de iis ſolis Gregorius loquatur, de quibus loquuntur Concilia quæ ſe amplecti dicit. Concilia verò iſta, ut ſuprà dixi, de ſolis loquuntur hæreticis, & eorum ſcripta damnato ab Eccleſia ſenſu intellecta, adeoque mala fide ſeu perverſa, damnatam hæreſim tuendi intentione defendentibus, prout Subject. 7. demonſtrabitur.

Denique totus iſtius Pontificis agendi modus cum bona fide tria capitula, catholico, non hæretico ſenſu intellecta defendentibus, omnem hac de re difficultatem evacuat. Cùm nulla ſit apparentia, quòd Gregorius anathema dixerit iis, cum quibus communionem

ſemper habuit, vel quos ad communionem invitare non ceſſavit, nihil aliud ab ipſis poſtulans, niſi ut ad Eccleſiæ unitatem redirent. Hoc enim facere non potuiſſet, ſi eos à Concilio credidiſſet anathematizatos, velut hæreticos, vel hæreſis fautores. Neque enim permittere potuiſſet iſtius Concilii anathema ab ipſis impunè floccifieri. Verùm hoc ipſum non credidiſſe certò certius eſt. Tametſi enim ex poſtremis verbis ipſius certum ſit, eos ab ipſo habitos ut hæreticos, quibus ipſe cum Concilio V. anathema dixit, talem non habuit Felicem illum, de quo Subſectione præcedenti; utpote de quo l. 3. epiſt. 14. nunc l. 4. epiſt. 14. teſtimonium reddit, quòd *nullatenus in hæreticorum dogma lapſus ſit, nec à Catholica fide diſceſſerit, ſed rectâ ſtudio intentionis* erravit, dum rejecto Concilio V. anathematibuſque illius, tria Capitula defenſavit; & Theodorum Mopſueſtenum innocentem credens, impia ſcripta ipſius, non in rigore, ut ſonabant, ſed in bonum, ſeu Catholicum ſenſum interpretatus eſt, atque adeo univerſali Eccleſiæ conſenſu ligatum ſolvit, &c.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Concilii V. anathemata non feriunt Catholicos, trium Capitulorum, Catholico ſenſu intellectorum, bona fide defenſores, ſed hæreticos, qui Neſtorianam in illis hæreſim agnoſcentes, mala fide perverſaque intentione ideò defendebant, ut iſtius hæreſeos perfidiam iis firmarent ac tuerentur.

QUatuor id argumentis demonſtratur. Primò ex fine propter quem Concilium iſtud congregatum fuit. Secundò ex ipſorum anathematum tenore. Tertiò ex Epiſcoporum ſubſcriptione. Quartò ex diſciplina eo tempore ab Eccleſia & Romanis Pontificibus obſervata. Quæ omnia ſimul ſumpta id prorſus convincere videntur.

Primò itaque ex fine, propter quem congregata fuit quin-

quinta illa Synodus, optimè colligitur, quinam ſint, quos anathematibus ſuis ferire intendit. Siquidem ex cauſis dicendi, intelligentia colligenda eſt dictorum, ut D. Hilarius ait. Porrò ex ſeſſione 8. iſtius Synodi conſtat, ipſam congregatam fuiſſe in remedium abuſus, quo Neſtorii ſectatores, per ſcripta Theodori, Theodoreti & Ibæ, ſuas impietates promovere, defendere, atque ſimplicibus fidelibus inſpirare conabantur, tamquam per ſcripta à Concilio Calcedonenſi approbata. Hoc eſt enim quod ibi expreſſiſſimè aſſeritur. Et in forma Imperiali, quæ lecta fuit ſeſſ. I. Juſtinianus Imperator, cujus juſſu quinta Synodus congregata fuit, id ipſum declarat, dum damnationis trium Capitulorum neceſſitatem probat ex hoc quòd intentio ea defendentium erat, dicendum non eſſe, quòd Deus Verbum factum ſit homo, quódque beata Virgo Mater ſit Dei. Contra Neſtorii ergo ſectatores, & impietatum ejus defenſores, congregata fuit Synodus illa; non contra Catholicos, impia illa dogmata cum Eccleſia deteſtantes, nec tria Capitula illa niſi Catholico ſenſu benignè intellecta defendentes.

Secundò idipſum colligitur ex ipſomet anathematum tenore. Anathema quippe duodecimum ſic expreſſum legitur: *Si quis defendit impium Theodorum Mopſueſtenum, qui dixit, alium eſſe Deum Verbum, & alium Chriſtum.* Addunt & alias impietates ipſius, & tunc ſic: *Si quis ergo defendit impium illum Theodorum,* ET IMPIA ILLA SCRIPTA. . . . *& non anathematizat eum,* ET IMPIA SCRIPTA IPSIUS (ſcripta utique enarratas continentia impietates) . . . *anathema ſit.* Quod profectò non cadit in defenſores ſcriptorum Theodori bona fide intellectorum in ſenſu Catholico, ſed in ſenſu Neſtoriano. Hoc namque genuinè ſignificant verba quibus conceptum eſt iſtud anathema. Sicut & illa quæ habentur ſeſſ. 4. *Anathema Theodoro Mopſueſteno... Evangelium condemnavit, Incarnationem annihilavit. Defenſores ejus Judæi ſunt* (quia ſcilicet myſterium iſtud negant ſicut Judæi) *ſequaces ejus Pagani ſunt,* quia inimici ſunt Incarnationis Verbi, ſicut ipſi. Et at-

tende ibi ſermonem non eſſe de nudis Theodori defenſoribus, ſed qui ſimul ſint *defenſores* ipſius, *& ſequaces.*

Decimum tertium anathema ſic expreſſum eſt: *Si quis defendit impia Theodoreti conſcripta quæ contra fidem, & contra primam Epheſinam Sanctam Synodum, & S. Cyrillum, & duodecim ejus Capitula expoſuit, & omnia quæ conſcripſit pro Theodoro & Neſtorio impiis, & pro aliis qui eadem cum prædictis Theodoro & Neſtorio ſapuerunt, defendens eos & eorum impietatem, & propter hoc impios vocans Doctores Eccleſiæ, qui unitatem ſecundùm ſubſiſtentiam Dei ad carnem confitentur, &* NON ANATHEMATIZAT EA, ET EOS QUI SIMILIA EIS SAPUERUNT, VEL SAPIUNT. . . . . *talis anathema ſit.* Quid ad intentum magis perſpicuum deſiderari poteſt?

Decimum quartum anathema hujus eſt tenoris: *Si quis defendit epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marim Perſam hæreticum ſcripſiſſe, quæ abnegat Deum Verbum, de Sancta Dei Genitrice & Virgine Maria Incarnatum, hominem factum eſſe. . . Et defendit Theodorum & Neſtorium,* ET IMPIA EORUM DOGMATA. . . . *anathema ſit.*

Iſtud etiam anathema non indiget Commentario. Quod enim non feriat eos qui epiſtolam illam ſic defendunt, ut in ea impia Theodori & Neſtorii dogmata non agnoſcant, ſed eam cum Concilio (ut putant) Calcedonenſi, Catholico intelligunt ſenſu, patet ex eo quòd ipſi non defendunt Theodorum & Neſtorium, & IMPIA EORUM DOGMATA.

Tertiò id ipſum clarè deducitur ex Epiſcoporum ſubſcriptionibus: Siquidem ad unum omnes, nullo excepto, ſubſcriptionibus ſuis ſolùm anathematizant ſcripta trium Authorum, Neſtoriano ſenſu intellectorum, *& qui ſimilia eis ſapuerunt, & ſapiunt.* Solos proinde illos trium Capitulorum defenſores, qui unam cum ipſis fidem, quatuor utique priorum Conciliorum non tenebant, quos propterea eodem in Concilio, *Neſtorianos, Judæos, Paganos* Incarnationis Verbi deſtructores appellabant:

bant: & qui (prout T. 5. Concil. p. 564. videre eſt) Theodori blaſphemiis gloriabantur, erantque *impietatis illius defenſores, injuriis contra Creatorem dictis glorianres*; ac propterea *indigebant confuſione per earum manifeſtationem eis inferenda*: qui denique prætendebant impiam Ibæ epiſtolam (Theodorum laudantem ac defendentem) à Concilio Calcedonenſi receptam ſeu probatam fuiſſe, *ut per ejus nomen ſuam impietatem confirmarent*. Quæ certo certius eſt, Catholicis trium Capitulorum Catholico ſenſu intellectorum bona fide defenſoribus non convenire. Quippe de quibus apud Facundum in epiſtolâ, de fide Catholica, annis aliquot poſt Concilium V. conſcriptâ, palam fatebantur, *ſe unam cum ipſis* Capitula illa *non damnantibus fidem tenere*, prout videre eſt T. 3. Spicil. & ad calcem Optati edit. Pariſ. anni 1679.

Quartum argumentum petitur à diſciplina à Romanis Pontificibus, & ipſiſmet Orientalibus tunc temporis obſervatâ. Ea quippe tunc inviolabiliter obſervabatur Eccleſiaſticæ diſciplinæ regula, quòd ne ipſis quidem Patriarchis communicare fas eſſet cum anathemate fulguritis aliquo in Concilio, ſaltem Oecumenico, quamdiu in anathematis cauſa perſiſtebant, prout ex litteris Gelaſii, Anaſtaſii, Symmachi & Hormiſdæ, in cauſa Acacii conſcriptis, demonſtratum videri poteſt in Apologia Portus-Regii part. 4. pag. 206. Hanc igitur regulam in aliorum exemplum ab ipſiſmet Romanis Pontificibus obſervatam fuiſſe, omnino eſt præſumendum; utpote qui ad propriarum etiam legum obſervantiam lege naturali adſtricti ſunt juxta illud: *Patere legem quam tuliſti*.

Poſt approbatum igitur à ſe Concilium V. cum Epiſcopis Hiſpaniæ, Galliæ &c. cumque Rege Childeberto, Regina Theodelinda, cum Sanctis Columbano, Secundino, Iſidoro &c. tria Capitula defendentibus non communicaſſent, ſi ipſos Concilii V. anathematibus irretitos cenſuiſſent. Communicaſſe verò certiſſimum eſt. Id igitur non cenſuerunt. Uti nec Orientales Epiſcopi; utpote qui (teſte Facundo l. 2. c. 3.)

Q 4 poſt-

poſtquam in Concilio Conſtantinopoli anno 547. celebrato (cujus meminit Binius in Nota ad Edictum Juſtiniani, Tabellarumque Chronologicarum Author ad annum illum 547.) *conſtituerunt, ut ſi quis non anathematizet memoratam venerabilis Ibæ epiſtolam, anathema ſit:* Africanos nihilominus Epiſcopos *ſibi communicare compellebant, permanentes in ea ſententia, qua non ſolùm anathema ei non dicebant, ſed negabant eſſe dicendum*: quod haud dubiè non feciſſent, ſi ipſos ſuo illo anathemate fulguritos crediidiſſent. Nec ipſi ergo hoc crediderunt. Per conſequens nec Epiſcopi, qui Concilio V. interfuerunt: cùm illi ipſi, qui Concilio anni 547. interfuerant (paucis exceptis, qui è vivis exceſſerant) etiam Concilio V. interfuerint. Unde tametſi Theodorus, Epiſcopus Africanus, tria Capitula ad mortem uſque defenderit, ab ipſius communione Conſtantinopoli (ubi à Juſtiniano relegatus fuit) non ſolùm non abſtinuerunt, ſed & ipſum (in exilio iſto Conſtantinopoli, duodecim poſt quintam Synodum annis, in ſanctitatis opinione defunctum) honorificè ibi apud SS. Confeſſores, ab Hunnerico Wandalorum Rege, linguis exciſis, pro fide relegatos, tanquam Orthodoxum, in Eccleſiæ Communione mortuum, ſepelierunt, uti referunt Victor Tunonenſis in Chronico, & Liberatus in Breviario. Nec certè credibile eſt, quòd Cœtus tam parum numeroſus Orientalium, anathema dicere intenderit Vigilio Papæ, & Epiſcopis prope omnibus, ſi non omnibus, Occidentalibus, id eſt pluſquam medietati Epiſcoporum totius Orbis Chriſtiani, ſalva fide tria Capitula catholicè intellecta, recta cum intentione defendentium. Minùs adhuc credibile, quòd medietatem illam *Paganam*, *Judæam*, *Neſtorii ſequacem*, myſterii *Incarnationis deſtructricem appellaverit.* Certiſſima proinde eſt aſſertio noſtra.

Nec refert quòd Facundus, in epiſtola proximè memorata, dicat, quòd Epiſcopi Orientales *omnem procul dubio anathematizaſſe probantur Eccleſiam.* Hoc enim dixit ardentiori amariorique, non ſecundùm ſcientiam, zelo abreptus, adverſus Capitulorum illorum damna-

damnatores, à quorum communione, *pro re nulla* (ut B.Gregorius loquitur). ſe ſeparaverat.

Superiora quatuor argumenta quiſquis ſeriâ & non præoccupata mente perpenderit, videbit per ea validiſſimè roboratum, quod præcedenti Subſectione dixi; S. Gregorium in epiſt. ad Patriarchas, nec ſui deſtructores dixiſſe, nec anathematizaſſe catholicos trium Capitulorum bona fide defenſores, ſed hæreticos duntaxat. Si enim catholicos non anathematizavit quinta Synodus, profectò nec Gregorius. Atque ita ſentiunt tot illi Theologi qui poſt Concilium V. & D. Gregorium, tria Capitula, catholicè intellecta, hactenus defenderunt, ac quotidie defendunt.

SUBSECTIO OCTAVA.

Tametſi Pelagius I. & II. cumque ipſis Gregorius Magnus pleriſque Catholicis damnationem trium Capitulorum ratione perſuaſerint, ad credendam tamen juſtam eorum damnationem, imperio ſeu authoritate nunquam compulerunt.

PRobatur, quia hoc ab ipſis factum nuſquam legitur. Quodque laudatos Sanctos, & Reges, catholicoſque Hiſpaniæ & Galliæ Epiſcopos, non ſchiſmaticos, authoritate ſua ad id imperioſè non compulerint, tanto certius eſt, quanto verius, quòd ne ipſos quidem ad id compulerint, ſed in opinione ſua permanere permiſerint, uſquedum ratione duce veritas ipſis clareſceret; dummodo eam materna inter viſcera Eccleſiæ quærerent, uti conſtat ex dictis Subſect. 5. Enimvero iſte eſt, ſemperque fuit Eccleſiæ ſpiritus, prout ibidem S. Gregorium dicentem audivimus, treſque illi Pontifices ad tollendum ſcandalum ex facta ab ipſis trium Capitulorum damnatione exortum, magis ſolliciti fuerunt ad demonſtrandam non damnantibus fidem ſuam, quàm ad imperioſè exigendam ab ipſis Capitulorum illorum damnationem. Ideóque nunquam imperioſè, ſed magna ſemper cum benignitate veritatem ipſis ratione duce conati ſunt perſuadere, argumentaque ipſorum diſſolvere.

Id verò quod nonnulli objiciunt, Gregorium I. 3. epiſt. 2. propoſita formula aliquos compuliſſe ad tria Capitula juramento damnanda; non eſt verum, quia hoc ibi Gregorius non dicit, ſed ſolùm quòd Laurentius, Conſtantii in Epiſcopatu Mediolanenſi Deceſſor, *diſtrictiſſimam cautionem Sedi Apoſtolicæ emiſerit, in qua viri nobiliſſimi*, tamquam Laurentianæ cautionis honorarii teſtis, *ſubſcripſerunt. Inter quos tunc urbanam præfecturam gerens, pariter ſubſcripſi*, ait Gregorius. Iſta quidem cautio, ſeu formula, juratoria fuit; ſed quòd trium Capitulorum fuerit condemnatoria, Gregorius non dicit, nec circumſtantiæ poſtulant ut dicatur. Gratis proinde id aſſerit Pariſinus Doctor qui notas eam in epiſtolam non ita pridem ſcripſit. Quinimo ex circumſtantiis potiùs colligitur, quòd ſolùm fuerit abjuratoria ſchiſmatis, & juratoria ſinceri reditus in Eccleſiæ unitatem, cum promiſſione ab ea ampliùs non recedendi. 1o. Quia ab eo tempore (nec enim antè legitur) cautio ejuſmodi exacta fuit, quo Severus, Epiſcopus Aquileienſis, in ſchiſma relapſus fuit: iſtius relapſus occaſione Pelagius & Gregorius cautionem illam exegerunt, non ab omnibus (hoc enim non legitur) ſed à revertentibus è ſchiſmate, prout Joannes Diaconus teſtatur in vita S. Gregorii l. 4. n. 38. dicens, quòd *eapropter* (id eſt propter Severi relapſum) Gregorius *neminem jam* REVERTENTIUM *ſine cautione juratoria penitùs ſuſcipere ſatagebat*.

2o. Per hæc verba, *neminem jam revertentium*, Joannes Diaconus dat intelligi, quòd non ab omnibus, ſed duntaxat à revertentibus è ſchiſmate cautio illa exigeretur. 3o. Ex illo revertentium numero Laurentius erat, quia in ſchiſmate partem habuerat; & ideo Gregorius dicit, cautionem juratoriam ab ipſo fieri debuiſſe. Quare? *Quia poſtquam talis ſciſſura* PRO NULLA RE *facta eſt, juſtum fuit ut Sedes* Apoſtolica curam gereret, quatenus UNITATEM *univerſalis Eccleſiæ in Sacerdotum mentibus per omnia cuſtodiret*. Ad hoc verò ſufficiebat cautio ſchiſmatis ejuratoria; & juratoria nulli impoſterum conſentiendi adverſus univerſalis Eccleſiæ unitatem.

4o. Do-

40. Doctiſſimi PP. Benedictini, Congregationis S. Mauri, in nota ad vitam latinam S. Gregorii (quæ inſerta eſt noviſſimæ editioni operum ipſius) l. 4. c. 6. n. 6. cum aliis eruditis viris, cenſent, promiſſionem juratoriam, de qua mentio fit in Epiſtolis Gregorii Magni, eam eſſe cui Firminus Epiſcopus ſubſcripſit. In ea verò ſapientiſſimus Author illius vitæ obſervat, nullam fieri mentionem Concilii V, nec condemnationis trium Capitulorum, ſed reditus duntaxat ad Eccleſiæ unitatem, perſeverantiæque in illa. Quod ipſum videri poteſt in variis formulis eo tempore uſitatis, quas refert Garnerius in Diurno Romanorum Pontificum, *tit.* 7. & 8. ubi hanc (inter alias) exhibet formulam Cautionis Epiſcopi de Langobardia: *Promitto . . . me omnem fidem, & puritatem ſanctæ fidei catholicæ exhibere, & in unitate fidei . . . . perſiſtere . . . . & nullo modo contra unitatem communis & univerſalis Eccleſiæ ſuadenti cuipiam conſentire*, abſque ulla mentione damnationis trium Capitulorum. Unam etiam de formulis iſtis S. Gregorius exhibet *l.* 10. *epiſt.* 31. Sed nec iſta aliud continet, niſi promiſſionem juratoriam non redeundi ad ſchiſma.

Epiſtola quidem 37. libri 3. cùm à communione Conſtantii (Laurentii, ut ſuprà dictum eſt, in Epiſcopatu Mediolanenſi ſucceſſoris) Epiſcopus & populus Brixiæ, aliique duo Epiſcopi ſeſe ſeparaſſent, propter tria Capitula, quæ ab ipſo damnata ſuſpicabantur, ab ipſoque (ad tollendam ſuſpicionem iſtam) exigerent, ut juraret, ſe tria Capitula non damnaſſe: Gregorius, ea de re certior factus, ſic ipſi reſcripſit: *Quòd ſi deceſſor tuus Fraternitatis veſtræ Laurentius non fecit* (id eſt hoc non juravit) *à vobis quæri non debet. Si autem fecit, cum univerſali Eccleſia non fuit* (ſoli namque ſchiſmatici id apud Socios jurabant, ad tollendam derelicti ſchiſmatis ſuſpicionem, dum in eam inciderant) & ideo *cautionis ſuæ juramenta tranſcendit*, qua juravit ſe ſchiſma abjurare, & nunquam ad illud rediturum eſſe. In verbis proinde iſtis, *cautionis ſuæ juramenta tranſcendit*, nihil adverſus id quod ſuprà dictum eſt

continetur: quia in iis ſermo non eſt de cautione trium Capitulorum damnatoria, ſed ſchiſmatis abjuratoria. Quod ipſemet Gregorius inſinuat, dum proximè ſubjungit: *Sed quia eundem virum credimus ſua ſacramenta ſervaſſe* (modum quo ſervavit exponunt verba immediatè ſequentia) *atque in unitate Eccleſiæ permanſiſſe* (quaſi dicat, ſua ſacramenta ſervaſſe, *in unitate Eccleſiæ permanendo*) *dubium non eſt, quòd nulli Epiſcoporum* etiam ſchiſmaticorum) *juraverit, ſe tria Capitula minimè damnaſſe.*

Et cur (amabo!) aliam Laurentius cautionem feciſſet, quàm alii ſchiſmatici, quos ſolam cautionem ſchiſmatis abjuratoriam feciſſe probatum eſt? Cur Epiſcopi ſchiſmatici cautionem trium Capitulorum damnatoriam potiùs feciſſent, quàm Epiſcopi non ſchiſmatici, quos inter plurimos in Longobardia (ſicut & alibi) trium Capitulorum defenſores fuiſſe conſtat? Profectò quòd illi præ iſtis ſchiſmatici erant, nihil facit ad exigendam ab illis præ iſtis cautionem trium Capitulorum damnatricem, ſed ſchiſmatis abjuratricem duntaxat.

Denique ſi Laurentius ſolitæ cautioni, quæ à ſchiſmaticis ad unitatem redeuntibus exigebatur, trium Capitulorum damnationem adjecit (quod non concedimus) juſſu Pontificio id non fecit (cùm ratio non appareat cur id ipſi Pontifex præ aliis juſſiſſet) ſed motu proprio, ut Romani Pontificis gratiam certiùs obtineret, omnemque obtinendi Epiſcopatus Mediolanenſis obicem certiùs amoveret.

50. S. Gregorium ab Epiſcopis omnibus non exegiſſe cautionem illam trium Capitulorum damnatricem, conſtat ex epiſtola ipſius 3. libri 3. ubi non ſolum teſtatur ſe eam non exegiſſe à laudato Conſtantio, ſed ne tria quidem Capitula nominaſſe, nec id neceſſarium judicaſſe: *Si enim*, inquit, *hoc eſſet neceſſarium* (ſuppoſuit ergo non neceſſarium) *verbis nudis vobis credi potuiſſet. Ego tamen nominata inter nos, neque verbo, neque ſcripto tria Capitula recolo.*

Nec à fidelibus omnibus trium Capitulorum defenſuri-

ſoribus, eam à S. Gregorio poſtulatam fuiſſe, pariter conſtat ex eo quòd (teſte Hiſtorico novæ vitæ S. Gregorii l. 2. c. 8. n. 18.) *Theodelindam Reginam in Eccleſiæ ſocietatem* receperit, *tametſi non ejuraſſet tria Capitula:* quemadmodum & ex eo quòd ipſos, ad Eccleſiæ unitatem redeuntes, unà cum Prædeceſſoribus ſuis Pelagio I. & II. permiſerit in ſenſu ſuo abundare, *Uſquedum ratione duce veritas ipſis clareſceret*, prout oſtenſum eſt Subſect. 5.

Ex his ſufficienter conſtat, Epiſcopos, cautionem ſeu formulam juratoriam facti Janſeniani damnatricem, ab omnibus fidelibus utriuſque ſexus compulſivè exigentes, non eſſe fundatos in exemplo S. Gregorii. Nec oſtendi poteſt, ipſos fundatos in ullo alio antiquitatis exemplo, nec in priſco Eccleſiæ more: tametſi enim in genere verum ſit, quòd in nupera Conſtitutione ſua *Vineam Domini Sabaoth* Sanctiſſimus ait, Alexandrum VII. ſecutum eſſe *priſcum Eccleſiæ morem*, dum formularium præſcripſit; quia revera authoris, librorumque ipſius damnationem Eccleſia olim aliquando fieri voluit, non à fidelibus omnibus, ſed ab iis qui vel convicti erant, vel legitimè ſuſpecti de adhæſione ad errores ab authore illo evidenter traditos, in libroque ipſius manifeſtè contentos. Hoc proinde ſenſu verum eſt formularii uſum eſſe ſecundùm priſcum Eccleſiæ morem. Verùm ex priſco Eccleſiæ uſu nullum exemplum proferri poſſe videtur, quo fideles, de adhæſione ad errores nec convicti, nec legitimè ſuſpecti, compulſi fuerint ad jurandum ſe damnare, cum erroribus, eorum Authorem, vel Authoris librum, à quo vel in quo errores illi clarè & abſque controverſia non tradebantur. Neque enim hoc in Hiſtoria Eccleſiaſtica factum legitur; nec Alexander VII. feciſſet, ſi ſciviſſet, 1º. quinque famoſas propoſitiones in Janſenii Auguſtino clarè non contineri, ſed factum iſtud obſcurum eſſe, atque Catholicos inter Doctores valde controverſum, uti revera eſt. 2º. Nullum ex defenſoribus iſtius libri hactenus fuiſſe convictum, vel legitimè ſuſpectum de adhæſione ad illas propoſitiones, ſive ad damnatum earum

rum ſenſum, ſed de contrario duorum punctorum iſtorum Alexander VII. à Jeſuitis, Jeſuitarumque fautoribus perperam informatus fuit, ſolitiſque ipſorum artibus perſuaſus, quinque ſcilicet propoſitiones illas in Janſenii Auguſtino clarè contineri, nec id à libri iſtius defenſoribus in dubium verti, niſi mala fide, ad hæreſes illas opportuno tempore defendendas. Cùm hoc manifeſtè ſupponat Alexandrina Conſtitutio, ſicut & altera Sanctiſſimi modò regnantis, uti manifeſtum faciunt verba ſequentia, quibus declarat ſilentium in cauſa iſta nihil aliud eſſe, niſi tacitam damnatorum propoſitionum defenſionem, dum hoc veluti *pallio non deponitur error, ſed abſconditur; vulnus tegitur, non curatur; Eccleſia illuditur, non paretur; & lata demum filiis inobedientiæ via ſternitur, ad fovendam ſilentio hæreſim.*

Hoc utique eſt, quod Jeſuitæ ubique proclamant, hoc quod auribus Principum, & Poteſtatum, Eccleſiaſticarum, & civilium, inſuſurrant, Janſeniani utique libri mala fide defenſoribus, veris proinde hæreticis Janſeniſtis, plenam eſſe Galliam, plenum Belgium. Verùm ſi Sanctitati ſuæ placeret injungere, ut juridica de eo per diœceſes inquiſitio fieret, haud dubio experimento illud ipſum deprehenderet, quod ſub Innocentii XII. Pontificatu palàm innotuit. Cùm enim Deſirantius Epiſcoporum Belgii adverſus prætenſos Belgii Janſeniſtas ad S. Sedem deputatus ſimiliter conclamaret, Janſeniſtis plenum eſſe Belgium; ab Hennebello Academiæ Lovanienſis ad eandem S. Sedem Deputato, coram Eminentiſſ. DD. Cardinalibus Romæ non ſemel provocatus, ut unum vel duos in toto Belgio Hiſpanico deſignaret, quem vel quos Epiſcopus aliquis de adhæſione ad damnatas propoſitiones, damnatumque earum ſenſum, conviciſſet, vel legitimè ſuſpectum inveniſſet, vel de legitima ſuſpicione convincere poſſet, ne unum quidem poſt multam inquiſitionem, multumque temporis ſibi ab Eminentiſſimis conceſſum ad inquirendum, deſignare potuit. Judicet jam Sanctitas Tua, Beatiſſime Pater, an Jeſuitæ injurii non ſint S. Sedi, ipſam alie-

alienis à veritate informationibus circumveniendo; pariter injurii Principibus ac populis ipſos ſycophanticis declamationibus in errorem mittendo adverſus prætenſos illos Janſeniſtas. Denique an-non juſta ſit horum defenſio adverſus ejuſmodi calumnias, quibus Eccleſiam à tot annis Jeſuitæ perturbant.

SUBSECTIO NONA.

Concilium V. in ea damnatione, qua Ibæ Epiſtolam damnavit, probabiliter contrarium fuit Concilio Calcedonenſi, à quo Epiſtola illa probabiliter approbata fuit.

NOn fuiſſe quidem contrarium S. Gregorius cum Pelagio I. & II. exiſtimavit, ſed contrarium fuiſſe Vigilius in Conſtitutione ſua (quam Vigilii *Conſtitutum* vocant) cenſuit, cùm dixit, quòd in actis Concilii Calcedonenſis *dilucidè apertéque* (dicamus nos, ſaltem probabiliter, in reverentiam contrariæ opinionis Pelagii I. & II. nec non S.Gregorii) *reperimus, duabus in eadem Synodo actionibus* (nonâ ſcilicet & decimâ) *venerabilis Ibæ examinatum fuiſſe negotium, & relectâ ipſius Epiſtolâ, ipſum orthodoxum declaratum à legatis Apoſtolicæ Sedis, & Patriarchis, Conſtantinopolitano & Antiocheno, quorum locutionibus ceteri Epiſcopi non ſolùm non contradixerunt, verùm etiam apertiſſimum noſcuntur præbuiſſe conſenſum .... Patreſque in ſancta Calcedonenſi Synodo epiſtolam pronuntiaſſe orthodoxam*; quam tamen quintæ Synodi Patres Neſtorianam pronuntiaverunt; utpote *quæ abnegaret Deum verbum, de ſancta Dei Genitrice Maria Incarnatum, hominem factum eſſe.*

Neque hoc gratis Vigilius dixiſſe videtur. Nam ut legitur Act. IX. Concilii Calcedonenſis, *Paſchaſinus, Lucentius & Julianus, Reverendiſſimi Epiſcopi, & Bonifacius Presbyter*, (Leonis Papæ legati) *dixerunt: ea quæ geſta ſunt, quorum memoriam fecit Reverendiſſimus Ibas ... proferantur in medium, ut eorum lectione, aut quid*

quid judicandum ſit, aut quid definiri oporteat, cognoſcamus. Et à ſecretario Concilii lecta ſunt, ſpecialiter Acta in Concilio Tyrio pro Ibâ.

Act. X. *Paſchaſinus & Lucentius Reverendiſſimi Epiſcopi, & Bonifacius. Presbyter*, tenentes locum Sedis Apoſtolicæ, *per Paſchaſinum dixerunt, relectâ epiſtolâ Ibam Reverendiſſimum à ſe orthodoxum judicari. Sic enim in Concilio* Tyrio (poſt ſubtilem inquiſitionem, ut teſtantur Concilii Tyrii Acta) *pronuntiatum fuiſſe. Anatolius Reverendiſſimus Epiſcopus Conſtantinopoleos, nova Roma dixit: Dei amantiſſimorum Epiſcoporum, qui judicaverunt, fides, & lectio omnium horum, quæ ſunt ſubſecuta, demonſtrant innoxium Ibam Reverendiſſimum ab accuſationibus quæ illata ſunt in eum.*

Maximus Reverendiſſimus Epiſcopus Antiochenus dixit: Ex iis quæ modò relecta ſunt manifeſtum eſt, quia ab omnibus ei illatis Reverendiſſimus Ibas innocens eſt repertus. Relecto quoque reſcripto epiſtolæ, quæ prolata eſt ab eo qui adverſarius ejus extitit, orthodoxa ejus declarata eſt dictatio...

Ipſis conſenſerunt Juvenalis Hieroſolymorum Epiſcopus, Thalaſſius Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ, Euſebius Epiſcopus Ancyræ-Cappadociæ, Stephanus Epiſcopus Epheſi, Diogenes Epiſcopus Cyzici. Denique poſt plures alios nominatos, *Omnes Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: Omnes eadem dicimus, Neſtorium modò anathematizet, Eutychen & ejus dogmata modò anathematizet. Ibas Reverendiſſimus Epiſcopus dixit: Et jam ſcripto anathematizavi Neſtorium, & nunc anathematizo eum decies millies.... Anathema illi, & Eutychi &c.*

Ex his ergo Vigilius rectè videtur intuliſſe, *examinatum in Concilio Calcedonenſi Ibæ negotium, & relecta ejus epiſtola, ipſum orthodoxum declaratum &c.* Quod & Liberatus Diaconus Carthaginenſis teſtatur in Breviario ſuo, dicens, quòd ex Actis Concilii *Ibæ Epiſtola orthodoxa pronuntiata monſtratur*, quódque *ex ejus tenore dignus judicatus eſt Ibas Epiſcopatum ſuamque Eccleſiam recipere.*

Opinio quidem Pelagii II. & S. Gregorii fuit, Conci-

cilium Calcedonenſe Act. IX. & X. non fuiſſe legitimum, ſed deſiiſſe eſſe tale poſt Actionem VI. ſolaſque ſex priores Actiones à Leone Magno approbatas fuiſſe, non reliquas.

Sed contraria eſt opinio Vigilii, contrarius quoque totius orbis conſenſus, ſicut & Concilii Calcedonenſis editiones omnes, ac Manuſcripta à Conciliorum collectoribus diligenter conquiſita, etiam Manuſcriptum Monaſterii Acœmetarum, à Ruſtico Diacono tempore Concilii V. Vigilii juſſu (ut credibile eſt) examinatum; Divionenſe quoque à Labbæo & Coſſartio laudatum. Ex quibus omnibus conſtare videtur, Concilium Oecumenicum Calcedonenſe ſexdecim actiones complecti.

In iis quidem S. Leo improbavit ea quæ iſto in Concilio acta ſunt contra Canones Concilii Nicæni, quoad limites Sedium Patriarchalium Alexandrinæ & Antiochenæ. Sed non illa in quibus actum eſt de reſtitutione Epiſcoporum à latrocinio Epheſino per factionem Eutychianorum propter cauſam fidei depoſitorum, quos inter fuerunt Flavianus, Euſebius Dorileenſis, Ibas &c. Cùm ex Leonis epiſtolis appareat, Concilium ob eorum reſtitutionem fuiſſe congregatum, prout Vigilius in Conſtitutione ſua obſervavit. Enimvero tam Ibæ quàm Flaviani cauſa ad fidem ſpectabat, propter quam fuerant depoſiti. Videri poteſt eruditiſſimus auctor Notarum in Paſtoralem Inſtructionem I. Archiepiſcopi Cameracenſis iſta ſolidè monſtrans Nota 137.

Quódque S. Leonis ad Maximum Antiochenum epiſtola 92. aliàs 62. non improbet examen fidei Ibæ factum Act. IX. & X. Concilii Calcedonenſis, prout aliquibus videtur, ipſa iſtius epiſtolæ verba ſatis inſinuant: ſolùm enim nullius eſſe firmitatis dicit, ſi quid à ſuis eo in Concilio legatis, *præter id quod ad cauſam fidei pertinebat, geſtum eſſet. Quia*, inquit, *ad hoc tantùm ab Apoſtolica Sede ſunt directi, ut, excuſſis hæreſibus, Catholicæ eſſent fidei defenſores.* Examen verò fidei Ibæ, ipſiuſque ob fidei cauſam depoſitio ad fidei cauſam æquè pertinebat, ac depoſitio Flaviani, & Euſebii Dori-

læi.

læi. Non ſolas proinde priores actiones ſex; ſed & ſequentes Leo approbavit, exceptis iis quæ acta ſunt contra Nicæni Concilii canones. Unde eadem in epiſtola ſimpliciter & ſine addito non dicit: *Quidquid præter ſpeciales cauſas Synodalium Conciliorum ad examen Epiſcopale defertur, poteſt aliquam dijudicandi habere rationem*; ſed cum addito immediatè ſequenti, *Si nihil de eo eſt à ſanctis patribus apud Nicæam definitum.* Nec certè quidquam aliud tota ea in epiſtola & in aliis epiſtolis ſuis Leo in Actis Concilii Calcedonenſis improbat niſi Canonem 28. propterea quòd Concilii Nicæni Canonibus opponeretur, prout eruditè obſervat Petrus de Marca in ſua Diſſert. de Prim. Conſt. Noluit quippe Leo magnus à Concilio Calcedonenſi quidquam immutari de iis quæ apud Nicæam definita fuerant. Atque hoc in mandatis dederat legatis ſuis, qui propterea immutationi illi reſtiterunt. Sed dummodo Nicæni canones ſervarentur illæſi, permiſit cauſas, etiam perſonales laudatorum Epiſcoporum, à Concilio Calcedonenſi judicari. Unde & eas cum aliis Concilii Patribus Legati ipſius judicarunt, prout conſtat ex Actis; non judicaturi haud dubiè, ſi id in mandatis Leo perinde dediſſet, ac circa limites Patriarchalium ſedium non immutandos dederat.

Ex his itaque valde probabile videtur definitionem Concilii V. quoad epiſtolam Ibæ contrariam eſſe definitioni Concilii Calcedonenſis, per quam probata fuit. Nec contrariam quoad hoc opinionem ſuam Pelagius II. (nec per conſequens S. Gregorius) certam exiſtimavit, & indubitatam. Imò dubitabilem, ut patet ex alternativâ qua ad objectionem Epiſcoporum Iſtriæ, approbationem illam allegantium, reſpondens in prolixa ſua ad ipſos epiſtola, *Quòd*, inquit, à Concilio Calcedonenſi *epiſtola illa approbata ſit, aut difficulter, aut nullatenus demonſtratur.* Certè quod non admodum difficulter, colligi videtur ex præmiſſis.

Porro ſi judicium criticum Concilii V. de epiſtola Ibæ contrarium fuit judicio Concilii Calcedonenſis de eadem, utrumque ergo judicium fallibile fuit, nec fideles

ma-

magis obligati ad ſequendum unum, quàm alterum; nec proinde reprehenſibiles, qui cum Concilio Calcedonenſi non credunt Neſtorianam hæreſim in epiſtola Ibæ contineri; tametſi contrarium definierit Concilium V. Nec per conſequens etiam alia juſta de cauſa non cœco more judicium ſuum non ſubmittunt critico judicio, vel duorum Romanorum Pontificum, vel Eccleſiæ, de continentia damnati erroris in libro privati cujuſpiam Authoris, dum id evidens non eſt, ſeu notorium, ſed Catholicos inter Doctores controverſum, dummodo error ab Eccleſia damnatus ab ipſis corde & ore ſincerè damnetur. Neque enim Orientales Epiſcopi ſe crediderunt obligatos ſequi judicium criticum Concilii Calcedonenſis quoad epiſtolam Ibæ, ſed illi contradixerunt, non ſolùm in Concilio V. ſed & ante illud in Concilio non Oecumenico anni 547. de quo Subſect. 7. Concilium quoque Conſtantinopolitanum I. can. I. judicio Concilii Sardicenſis contradixit quoad libros Marcelli Ancyrani.

SUBSECTIO DECIMA.

Nec hæretici ſunt, nec de hæreſi meritò ſuſpecti, nec iniquitatis filii, nec Eccleſiæ inobedientes, qui Honorii Papæ Epiſtolam, à Concilio VI. VII. & VIII. ſicut & à pluribus ſummis Pontificibus damnatam, contra Eccleſiæ definitionem Catholico ſenſu intelligunt, & ſic intellectam contra Eccleſiæ definitionem defendunt. Igitur nec qui Janſenii Auguſtinum. Nec iſti ſine calumnia, judicioque temerario, magis dici & judicari poſſunt id maligna intentione facere, quàm illi.

HOnorium Papam à Conciliis Oecumenicis VI. VII. & VIII. à pluribus quoque Romanis Pontificibus damnatum anathematizatumque fuiſſe, velut qui Monotheliticam hæreſim tradiderit in Epiſtola ad Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum conſcriptâ, notum eſt omnibus in Hiſtoria Eccleſiaſtica peritis, fatenturque Ba-

Baronius, Bellarminus, aliique graviſſimiScriptoresEccleſiaſtici. Ipſum nihilominus, Epiſtolamque ipſius, adversùs Conciliorum omnium RomanorumquePontificum definitionem (Eccleſia hoc non improbante) defendunt Eminentiſſimi ſcriptores illi poſt AnaſtaſiumBibliothecarium, Cardinalemque Turrecremata; defendunt & alii Theologi, Scriptoreſque benè multi, iique ex omni Univerſitate, Ordine & Natione præſtantiſſimi, nec pietate minùs quàm doctrina conſpicui, ſcilicet Severinus Binius in Notis ad vitam Honorii Papæ to. 5. Concil. Labb. pag. 1679. Jacobus Sirmondus Soc. Jeſu in admonitione ad lectorem, quæ habetur ibidem pag. 1758. Philippus Labbeus ex eadem Soc. in obſervatione præfixa diſputationi S. Maximi ibidem pag. 1782. Et in alia obſervatione ibid. pag. 1768. Gretzerus ex ead. Soc. in Defenſ. Bellarmini l. 4. de Sum. Pont. c. 2. Petavius ex ead. Soc. lib. 1. Dogmat Theolog. de Incarn. c. 21. n. 11. 13. 14. Brietus ex ead. Soc. in parvis ſuis Annal. ad Annum 681. Franciſcus Veronius & ipſe Jeſuita in Regula fidei Cathol. c. 1. §. 4. cumque ipſo Illuſtriſſimi Fratres DD. de Walemburch, qui eximium Veronii opus ſuum fecerunt. Didacus Payva Andradius in ſua defenſ. Tridentinæ fidei l. 2. edit. Colon. anni 1580. pag. 249. Malderus Epiſcopus Antverp. diſp. 7. de fid. q. 1. Nicolaus Coeffeteau ex Ord. Prædicat. electus Epiſcopus Maſſil in l. cui titulus *Examen des progrès & des oppoſitions* p. 388. Jacobus Jaubert de Barrault Epiſcopus Vaſat. deinde Archiepiſcopus Arelatenſis in Clypeo fidei to. 1. cap. 10. §. 17. Illuſtriſſimus Godellus Epiſcopus Vencienſis in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica ad annum 601. Stapletonius to. 1. controverſ. 3. q. 5. Dominicus Gravina in ſuo *Cherubim Paradiſi*. Joannes à S. Thoma de author. ſum. Pontif. diſp. 1. a 4. Gonet de virt. Theol. diſp. 4. a 1. ſect. 3. Contenſon in diſſert. præamb. de locis Theol. c. 2. Matthias Hauſeur in collect. totius Theol. c. 5. q. de Papa & Concil. Wiggers diſp. de ſum. Pontif. n. 222. 226. & 227.

Unius Godelli verba referre ſufficiet, qui loco memorato ſic loquitur? *Concilium VI. errare potuit* (in eoque ut

ut antè dixit) *Doctores omnes* conſentiunt *in interpretanda Honorii Epiſtola; deque eo facto diſceptare licet.* Et infrà: *Plurimi Scriptores Catholici purgant Honorium ab ea hæreſi, cujus fuit ab Oecumenico Concilio condemnatus.*

Nonnullorum quidem, ut Joannis Garnerii & Natalis Alexandri opinio eſt, Honorium à Concilio VI. cum Epiſtola ſua damnatum non fuiſſe ut hæreticum, ſed ut hæreſeos & hæreticorum negligentiâ ſuâ fautorem. Sed nimis perſpicua ſunt in contrarium Concilii VI. verba, Act. XIII. *Retractantes dogmaticas epiſtolas à Sergio tam ad Cyrum, quàm ad Honorium. . . . & epiſtolam . . . . ab Honorio reſcriptam ad eumdem Sergium, haſque invenientes omnino alienas exiſtere ab Apoſtolicis dogmatibus, & à definitione Sanctorum Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum, ſequi verò falſas doctrinas hæreticorum, eas omnino abjicimus, & tanquam animæ noxias execramur. Quorum autem* (id eſt eorumdem) *impia execramur dogmata, horum & nomina à ſancta Dei Eccleſia projici judicavimus, id eſt Sergii, Cyri, Pyrrhi. . . . Cùm his verò ſimul projici à ſancta Dei Catholica Eccleſia, ſimulque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa Antiquæ Romæ; eò quòd invenimus per ſcripta quæ ab eo facta ſunt ad Sergium, quia in omnibus ejus mentem ſecutus eſt, & impia dogmata confirmavit.* Propter quod rurſus Act. XVIII. Honorius cum aliis hæreticis anathemate feritur: *Theodoro Pharanitæ anathema. Sergio & Honorio Anathema* &c. Putantne Garnerius & Natalis Alexander Romanum Pontificem à Concilio Oecumenico aliam ob cauſam anathemate feriri poſſe, & ab Eccleſia Catholica projici, quàm ob hæreſeos cauſam? Negat hoc Adrianus II. cum Synodo Romana, in Concilio laudata Act. 7. Et nonne viſibile eſt Honorium, perinde ut Sergium, Cyrum &c, à Concilio VI. hæreticum pronuntiari?

Propterea alii exiſtimant Concilii VI. Acta, quoad Honorium à Græcis eſſe vitiata & corrupta. Sed nec hoc probabile eſt; ob ea quæ dicta ſunt artific. XIII. ſect.

4. P.

4. p. 281. Alii denique aiunt Honorii ad Sergium epiſtolas decretales non eſſe, neque *ex Cathedra S. Petri* profectas, ſed privatas duntaxat.

Sed & hoc ibidem confutatum eſt: neque enim Honorius à Sergio conſultus fuit, ut privatus, ſed ut Pontifex Romanus, ut Epiſcopus Epiſcoporum, ut Eccleſiæ Caput, in Petri Cathedra ſedens. Nullæ proinde veterum Pontificum epiſtolæ cenſeri poſſent decretales, ſi talis epiſtola illa Honorii cenſenda non eſſet. Quidquid tamen de eo ſit, ex Honorii facto conſtat, privati Scriptoris librum, vel ſcriptum, ab Eccleſia ſeu Concilio Oecumenico condemnatum, velut hæreſim continentem, ab hæreſi abſque hæreſeos ſuſpicione, ſicut & abſque omni iniquitate & inobedientia defendi excuſarique æquè poſſe, ac Honorii ad Sergium epiſtolas; quas Eccleſia non permitteret à laudatis authoribus defendi, atque excuſari, ſi crederet hæreticum eſſe negare quòd Monothelitarum hæreſis iis in epiſtolis contineatur, poſtquàm eam in epiſtolis illis contineri Concilia ſuprà dicta, & Pontifices definierunt. Aſt hoc Eccleſia non credit: quia hoc non eſt negare veritatem divinitùs revelatam, fide proinde credendam, ſed factum non revelatum, quod admiſſâ fidei veritate negari poteſt, dicendo v.g. *Damno Monothelitarum hæreſim, ſed non credo eam in damnatis Honorii epiſtolis contineri. Damno & hæreſim Neſtorii, ſed non credo Theodoretum eam docuiſſe in ſuis adverſùs S. Cyrillum ſcriptis.* Quidni ergo ſimiliter admiſſa in omnibus fide Catholica dici queat: *Damno quinque hæreſes, ab Innocentio X. Alexandro VII. & Clemente XI. damnatas, ſed non credo eas in damnato Janſenii Auguſtino contineri?* Eſt enim quoad hoc ſimilis omnino trium illarum propoſitionum ratio. Non magis proinde hæreticus eſt, vel de hæreſi rationabiliter ſuſpectus, nec magis iniquitatis filius, vel Eccleſiæ inobediens eſt quiſpiam, ex hoc præciſè quòd id poſt Pontificiam definitionem de Janſenii Auguſtino non credat, vel de eo dubitet, quàm ex hoc præcisè quòd illud non credat de ſcriptis illis Theodoreti, vel de eo dubitet, poſt definitionem Concilii V. vel de allegatis Hono-

no-

norii epiſtolis poſt definitionem Concilii VI. Vel ſi hæreticus cenſendus ſit, vel de hæreſi ſuſpectus, vel iniquitatis filius & Eccleſiæ inobediens quisquis poſt Pontificiam definitionem non credit quinque propoſitiones in Janſenii libro contineri, vel de eo dubitat, ſimiliter hæreticus erit quisquis poſt Concilii V. & VI. definitionem non credit Neſtorianam hæreſim contineri in ſcriptis Theodoreti, vel Monotheliticam in Epiſtolis Honorii, vel qui de eo dubitat. Quo dato hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti, atque iniquitatis filii, & Eccleſiæ inobedientes erunt Anaſtaſius Bibliothecarius, Turrecremata, Baronius, Bellarminus, Binius, Sirmondus, Petavius, totque alii, tamque præſtantes Scriptores proximè laudati. Quod cùm abſque temeritate magna dici nequeat, certiſſimè dicendum eſt, de fide non eſſe, Honorium in duabus ſuis ad Sergium epiſtolis Monotheliticam hæreſim docuiſſe, non obſtante in contrarium Concilii VI. VII. & VIII. definitione: aliàs de fide eſſet, quòd eam tradidiſſet ut Romanus Pontifex, in Cathedra S. Petri ſedens: quomodo à Sergio conſultus fuit. Id conſecuturum viderunt Scriptores memorati, & ideo admittere maluerunt, Concilium VI. VII. & VIII. in facto iſto (licèt doctrinali) definiendo erraſſe, quàm Papam ut Papam, in Cathedra S. Petri ſedentem, erraſſe in fide. Nec in eo ipſos Eccleſia reprehendit, nec pro hæreticis vel de hæreſi ſuſpectis habet, nec pro inobedientibus &c, ſed ipſis in ſenſu ſuo contra *Conciliorum illorum* definitionem illam abundare, eique contradicere permittit. Manifeſtum proinde videtur, Eccleſiæ uſum ac ſenſum non eſſe pro hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis, nec pro inobedientibus eo ipſo filios ſuos habere, quo judicium ſuum de facto non revelato, obſcuro & controverſo ipſius Eccleſiæ judicio non ſubmittunt, ſed vel de ejus veritate dubitant, vel ei juſta de cauſa contradicunt.

SUB-

SUBSECTIO UNDECIMA.

Idipſum oſtenditur ex eo quòd nec hæretici ſint, nec de hæreſi ſuſpecti, nec Eccleſiæ inobedientes, qui definitioni Concilii Lateranenſis IV. non acquieſcunt quoad factum Abbatis Joachim.

TAmetſi Abbatis iſtius libellum de unitate ſeu eſſentia Trinitatis, adverſùs Magiſtrum ſententiarum ſcriptum, Concilium Lateranenſe IV. ſub Innocentio III. damnaverit, velut continentem ſententiam hæreticam, negantem utique quòd *una quædam ſumma res eſt Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, quod profectò factum eſt doctrinale. Libelli nihilominus iſtius, Abbatiſque Joachim defenſionem Gregorius de Laude, Abbas & ipſe Benedictinus, ſuſcepit in vita ipſius, quam anno 1664. publicam fecit, in qua ſententiam quidem negantem quòd *una quædam ſumma res eſt Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, & ipſe damnat, ſed eam in libello Abbatis Joachim contineri negat; judicio proinde Concilii Lateranenſis non acquieſcit.

Cùmque iſta de cauſâ liber ipſius ad Tribunal S. R. generalis Inquiſitionis delatus fuiſſet, in eoque diſtrictiſſimè examinatus, indemnatus ex Tribunali illo exivit, abſque alia correctione, quàm quòd loco verborum iſtorum, *Benè tamen intendimus Joachim innocentiam defendere*, contra judicium Concilii Lateranenſis; ponere juſſus fuit, *Conabimur tamen, ſi fieri poteſt, Joachim defendere.* Cum qua ſola correctione certum eſt quòd liber ipſius indemnatus non exiiſſet, ſi judicio Eminentiſſimi iſtius Tribunalis hæreticum fuiſſet, vel de hæreſi ſuſpectum, vel contra obedientiam Eccleſiæ debitam, libellum Abbatis Joachim contra definitionem Concilii Lateranenſis defendere; quia eo dato Eminentiſſimi DD. Inquiſitores Gregorio Laudenſi permiſiſſent dicere - *Conabimur tamen, ſi fieri poteſt, hæreſim, vel aliquid de hæreſi ſuſpectum, contra obedientiam Eccleſiæ debitum defendere.* Quod cùm certo certiùs ipſi non per-

permiſerint, per conſequens certo certius videtur, quòd conari defendere illum contra definitionem Concilii Lateranenſis, non ſit hæreticum, nec de hæreſi ſuſpectum, nec contra obedientiam Eccleſiæ debitam, dummodo hæretica ipſa propoſitio nec defendatur, nec temerè, id eſt, abſque rationabili fundamento in damnato illo libro contenta eſſe negetur.

Porrò inter factum iſtud & Janſenianum, nullum quoad hoc apparet diſcrimen, nullumque revera eſſe ſolidè oſtendit liber inſcriptus: *Defenſio fidei Catholicæ adverſus illuſiones ſcripti nuperrimi &c.*

Eſtque obſervatu dignum, quòd licet Gregorius de Laude pag. 28. libri præfati dixerit, *Neminem ſcandalizari debere ex iis quæ dicturus erat, cùm ſummum ſit diſcrimen inter defenſionem propoſitionis damnatæ velut hæreticæ, & defenſionem quæ ſuſtinet, Abbatem Joachim non docuiſſe propoſitionem illam*, iſtudque poſterius ſuſtineri poſſe probaſſet ex Gravina, dicente, quòd Eccleſia errare poſſit in judicio de factis ejuſmodi. Id intactum Eminentiſſimi reliquerunt, non relicturi ſi ipſis indefenſabile viſum fuiſſet.

SUBSECTIO DUODECIMA.

Poſtremò id oſtenditur ex aliis factis à Facundo enarratis.

SUfficiunt quidem facta & exempla ſuperiora, ad demonſtrandum, quòd uſque in præſentem controverſiam Eccleſiæ ſenſus & uſus non fuerit, eos credere hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos, vel Eccleſiæ inobedientes, qui bona fide vel benè ſentiunt de libro quem Eccleſia damnavit, velut hæreſim continentem; vel malè de eo quem Eccleſia abſolvit, velut nihil continentem alienum à Catholica fide; bona (inquam) fide, id eſt abſque temeritate & prava intentione viam ſibi ſternendi ad fovendum animo errorem, ſed vel quia cognita ſibi veritas ipſis perſuadet, ſequendam ſibi eſſe Regulam iſtam Sanctorum, nominatim S. Ignatii Fundatoris So-

cietatis, apud Lancitium *opuſc. ſpir.* 19. *c.* 4. *Chriſtianum unumquemque pium oportet promptiore animo ſententiam alterius, etiam ambiguam, in bonam trahere partem, quàm damnare.* Vel quia ipſāmet libri lectio ipſos ad oculum convincit. Quomodo S. Baſilius Marcelli Ancyrani librum, contra Concilii Sardicenſis, & Julii I. judicium damnavit.

Econtrario de Origenis Libris ab Anaſtaſio Papa damnatis, contra ipſius & Concilii V. judicium, S. Poſthumianus, Pamphylus Martyr, Didymus &c. benè ſenſerunt, ſicut & de tribus Capitulis S. Iſidorus, S. Columbanus, S. Secundinus, totque alii, contra judicium ejuſdem Concilii V. Et de Honorii epiſtolis Anaſtaſius Bibliothecarius, Baronius, Bellarminus &c. contra judicium Concilii VI. VII. & VIII. Quos non ideò Eccleſia hactenus credidit hæreticos, nec in fide ſuſpectos, nec Eccleſiæ inobedientes, arrogantes, ſuperbos &c. Enimverò, ut optimè Facundus Hermianenſis Epiſcopus (qui ſæculo ſexto floruit, atque ob eruditionem magnam à S. Iſidoro plurimùm fuit collaudatus) l. 5. c. 3. *Aliud eſt ideo hæreticum* (hominem, vel librum) *excuſare, quòd Catholicus putetur, & aliud improbare & reprehendere catholicam fidem. Nam poteſt caſtitatis approbator atque dilector, non approbata fornicatione, fornicatorem, dum in perſona fallitur, approbare, &, non improbata caſtitate, caſtum, dum in perſona ſimiliter fallitur, improbare.*

Hinc l. 2. c. 4. excuſat Gennadium Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui contra S. Cyrillum, poſt Concilium Epheſinum, duriùs ſcripſerat: *Gennadius*, inquit, *de Cyrillo ſic non ſcriberet, niſi dicentis intentionem minùs intellexiſſet. . . . . . Potuit enim & ipſe de Chriſtianâ religione quæ rectè ſunt credere; non intellectum B. Cyrillum bona intentione culpare.*

Eodem modo l. 5. c. 3. excuſat S. Anatolium, qui perfidum Dioſcorum pro fide damnatum eſſe negaverat: *Non ipſam perfidiam Dioſcori S. Anatolius approbavit, ſed eum potius ab ea perfidia fieri voluit excuſatum. . . . . Nam ſicut non ideo Eutychiani in ſui dig-*

dogmatis crimine defenduntur, quia putantes Antiquos Patres id credidiſſe, quod ipſi peſſimè credunt, approbant eos, quorum fidem impugnant: ita non ideo Anatolio Eutychiani dogmatis crimen impingendum eſt, quòd Dioſcorum vel putavit, vel excuſavit, quaſi à culpa Eutychiani dogmatis alienum: cùm ipſum Eutychianorum dogma confutaverit atque damnaverit.

Similiter l. 6. c. 5. Joannem Antiochenum & Orientales excuſat, qui ſanctum damnaverant Cyrillum; quia nempe *in perſona potiùs B. Cyrilli, quàm in ipſa fidei regula fallebatur. Aliud eſt enim* (ait ibidem c. 1.) *cùm de hujuſmodi perſona*, vel ſcriptis ipſius, *falsò aliquid creditur; aliud verò cùm de ipſo fidei fundamento malè ſentitur.*

Quemadmodum *aliud eſt, ſi quiſquam in hæretico dolos ſuos occultante fallatur* (ait l. 7. c. 31.) *aliud ſi ipſam hæreſim agnitam ſectetur atque defendat.* Quod variis demonſtrat exemplis, utique Timothei, Apollinaris diſcipuli, quem S. Athanaſius laudavit, & S. Damaſus, ab ipſo deceptus, in communionem ſuam recepit. Nec non Pelagii, qui Palæſtinos Epiſcopos, & Celeſtii, qui Zoſimum Papam decepit &c.

Idque maximè verum eſt, dum necdum evidens eſt ac notorium, ſed adhuc obſcurum & ambiguum, quòd talis vel talis malè ſentiat. Quia, ut optimè Pelagius II. in epiſt. ad Epiſc. Iſtriæ: *Vos ſcitis, dilectiſſimi, quòd, res, quæ dubietati ſubjacet, in partem ſemper eſt interpretanda meliorem. Quid itaque obſtat, ſi dum ejus* (Theodoreti) *error occultus adhuc & dubius fuit, ab uno Patre laudatus eſt. . . . An non & malos à bonis aliquando laudatos novimus? . . . . Quid namque Origene deterius, & quid in Hiſtoriographis inveniri Euſebio honorabilius poteſt? Et quis noſtrum neſciat in libris ſuis quantis Origenem laudibus & præconiis attollat? Non ideo tamen Euſebium laudati Origenis culpa damnavit &c.*

Ecce quot quámque ineluctabilibus, (ut videtur) argumentis demonſtratur ſeparabilitas dogmatis fidei à facto obſcuro & controverſo, etiam doctrinali,

etiam ab Eccleſia definito, debellaturque ac funditùs evertitur commentitia novæ incudis hæreſis, à Jeſuitis contra Antiquos omnes ad res ſuas ſtabiliendas excogitata. Ad ea ipſi ſolidè reſpondeant, ſi poſſint. Si non poſſint, digitum ori imponant, viriſque innocentibus calumniam affingere deſinant, niſi haberi velint Eccleſiæ per calumnias ſuas perturbatores, maledici, & agnitæ veritatis impugnatores. Quid namque evidentius, quàm duo iſta: *Credere hunc vel illum hominem, vel librum*, ab errore ipſi *ab Eccleſia attributo eſſe innocentem*, & *credere errorem iſtum*, eſſe inter ſe magis diſtantia, & ſeparabilia, quàm ſint cœlum & terra? De veritate tam palpabili ſi dubitaſſet Pelagius II. laudatores & excuſatores Origenis ac Theodoreti eo ipſo credidiſſet ſectatores errorum utriuſque, defenſoreſque omnes trium Capitulorum eo ipſo credidiſſet Neſtorianæ hæreſeos ſectatores. Verùm hoc ipſe non credidit, nec ſucceſſor ipſius Gregorius Magnus. Aliàs uterque non dixiſſet, in Concilio V. de fide actum non eſſe, ſed de perſonis ſolummodo, ſeu perſonarum textibus doctrinalibus. Nec uterque cum Pelagio I. controverſiam de tribus Capitulis, *quæſtionem ſuperfluam*, & *nullius* ad fidem *momenti* nuncupaſſet, nec nuncupare potuiſſet. Imò trium Capitulorum defenſores, eo ipſo à fide alienos, hæreſeoſque defenſores cenſuiſſet, quo definitioni Concilii V. contradicentes. De his tamen omnibus, Beatiſſime Pater, judicium ſit penes Sanctitatem tuam.

SUBSECTIO DECIMA-TERTIA.

Humillima ad S. D. N. Clementem XI. ſupplicatio.

IGitur ad Sanctitatis Tuæ pedes provoluti fideles Filii Tui, Beatiſſime Pater, quàm humillimè ſupplicant, juſſu veſtro diſtrictè examinari ſuperiora argumenta, & quid ex iis legitimè concludatur conſiderari; an ſcilicet legitimè non concludatur, quòd Eccleſiæ uſus ac ſenſus hactenùs non fuerit, virorum aliàs orthodoxorum

fi-

fidem ideo præcisè ſuſpectam habere, vel ipſos iniquitatis filios & Eccleſiæ rebelles, ſeu inobedientes reputare, qui ipſius Eccleſiæ fidem in omnibus ac per omnia tenentes, hæreſeſque omnes ab ipſa damnatas & ipſi toto corde & ore damnantes ac deteſtantes, ſeſeque damnare ac deteſtari palàm profitentes, ideo, inquam, præcisè fidem ipſorum ſuſpectam habere &c., quòd ob cauſas viſas ſibi graviſſimas, non credant in libro privati cujuſpiam Authoris hæreſes contineri, quas in eis contineri judicio fallibili Eccleſia definiiſſe ſupponitur.

Quaſi verò nullus orthodoxus judicium ſuum fallibili Eccleſiæ judicio quoad ejuſmodi facta non revelata, cœco more poſſit non ſubmittere, niſi eo ipſo legitimè ſuſpectus de mala fide, ſeu perverſa intentione hæreſim animo fovendi. Contrarium, Beatiſſime Pater, argumenta illa totque Sanctorum, & præcipuorum Doctorum, apprimè orthodoxorum exempla clarè ac perſpicuè videntur demonſtrare, ſicut & rationes, authoritateſque Subſectione decima quarta ſubjiciendæ, ſuper quibus audiri, & ratione duce doceri, pari ſupplicant humilitate; ſperantes quòd clementiſſima Beatitudo Tua imitari non dedignabitur exemplum clementiamque Sanctiſſimorum Prædeceſſorum ſuorum Pelagii I. & II. nec non Gregorii Magni, quoad modum quo ſe geſſerunt cum Catholicis trium Capitulorum Defenſoribus; atque hoc pacto os obſtruere hæreticis loquentibus iniqua, Romanoſque Pontifices calumniantibus, quaſi haberi velint velut Dei, dominantes in cleris cum auſteritate & imperio, ſupra humanam rationem & conſcientiam, eamque velint ſibi, non ſoli Deo eſſe captivandam.

SUBSECTIO DECIMA-QUARTA.

Proferuntur quatuor Argumenta probantia, nec rationi conſonum videri, nec æquitati, ob id ſolum viros orthodoxos de perverſa intentione hæreſim animo fovendi ſuſpectos, vel filios iniquitatis & Eccleſiæ rebelles ſeu inobedientes habere, quòd ob viſam ſibi rationem graviſſimam, judicium ſuum cœcâ obedientia non ſubmittant judicio Eccleſiæ de facto aliquo doctrinali non revelato, ex ſe non claro, ſed obſcuro & inter Catholicos controverſo.

ARgumentum primum. Tametſi Chriſtiana humilitas, pietas & obedientia à cunctis fidelibus exigat, ut temerè, id eſt abſque urgenti ratione judicium ſuum non opponant judicio Paſtorum ſuperiorumque ſuorum, Romani præſertim Pontificis & Eccleſiæ, nec abſque juſta dubitandi ratione in dubium revocent id quod ab ipſis ſolemni judicio, licèt fallibili, eſt definitum; à cunctis tamen fidelibus non exigit, ut iis in cauſis, in quibus falli poſſunt, ad effugiendam arrogantiæ, vel præſumptionis, aut inobedientiæ notam, judicium ſuum, judicio ipſorum cœco more ſemper ſubmittant. Cùm de oppoſito conſtare videatur 1. ex perpetuo Eccleſiæ ſenſu & uſu in ſuperioribus Subſectionibus demonſtrato. 2. ex exemplis & doctrina Sanctorum. 3. ex communi doctrina & praxi magni nominis Theologorum.

Nam (quod ad Sanctos attinet) S. Cyprianus, cumque ipſo tria numeroſiſſima Africana Concilia, licèt Stephani Papæ ſupra ſe ſuperioritatem agnoſcerent, in quæſtione tamen de Baptiſmo apud hæreticos ſuſcepto, tunc admodum controverſa, non credidit ſe debere judicium ſuum ex Chriſtiana humilitate, pietate & obedientia, contra ſibi occurrentes graves dubitandi rationes ſubmittere judicio Stephani, quod ideò fallibile exiſtimabat, quia pro ſententiâ ſuâ nullum Scripturæ ſacræ locum allegabat, ſed ſolam traditionem, quæ Cypria-

no

no videbatur traditio ſeu conſuetudo purè humana (non Apoſtolica) cui Cyprianus multa opponebat Scripturæ teſtimonia, quæ humanæ illi traditioni videbantur anteponenda. Stephani quoque judicio non ceſſit Firmilianus Cæſareæ Epiſcopus, cum multis Cappadociæ & Ponti Epiſcopis, nec S. Dionyſius Alexandrinus, nec S. Baſilius, ut videre eſt in epiſtola ipſius ad Amphilochium can. 1. Cyprianum nihilominus excuſabilem Auguſtinus l. 2. de bapt. contra Donatiſt. cap. 4. ideo cenſuit, quia illo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium nondum fuerat. Quippe *nec nos ipſi*, ait Auguſtinus, *tale aliquid auderemus* aſſerere (id eſt Baptiſmum ab hæreticis collatum approbare) *niſi univerſæ Eccleſiæ concordiſſimâ authoritate firmati, cui & ipſe ſine dubio cederet, ſi jam illo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium ſolidaretur. Si enim Petrum laudat & prædicat ab uno poſteriore Collega patienter concorditerque correctum, quanto citiùs ipſe, cùm Concilio provinciæ ſuæ, univerſi Orbis authoritati patefactæ veritate ceſſiſſet.*

Nec alia deſunt Sanctorum exempla, Subſectionibus præcedentibus exhibita, ſanctorum utique Baſilii, Chryſoſtomi &c, qui judicium ſuum non ſubmiſerunt judicio Julii I. Conciliique Sardicenſis quoad factum Marcelli Ancyrani. Sanctorum Iſidori, Columbani, Secundini, totque aliorum, qui etiam judicium ſuum non ſubmiſerunt judicio Concilii V. nequidem poſt approbationem Vigilii, Pelagii I. & II. nec non Gregorii Magni, quoad condemnationem trium Capitulorum.

Et nonne Auguſtinus, qui ſupra memoratum Stephani Papæ decretum non ignorabat, loco proximè recitato dixit, ſe equidem Baptiſmum ab hæreticis collatum non approbaturum, niſi ſententia approbans *univerſæ Eccleſiæ concordiſſima authoritate firmaretur?* Nonne Robertus Epiſcopus Lincolnienſis, pietate & ſcientiâ celebris adverſus clauſulas quaſdam derogatorias, à Romanis Pontificibus tunc Bullis ſuis inſeri ſolitas, Papæ

 ſcrip-

ſcripſit ſe eas non recipere: *Filialiter & obedienter non obedio, contradico, rebello?*

Nonne & Epiſcopi Gallicani omnes (quos inter nonnulli vitæ ſanctimonia illuſtres) in generali Conventu anni 1650. adverſus Breve Urbani VIII. de anno 1631. (quo cauſa nonnullorum ex ipſis quatuor duntaxat Epiſcopis dijudicanda committebatur) ſolemniter, reverenter tamen, proteſtati ſunt, in epiſtola ad Innocentium X. ſcribentes: *Hactenus inauditum haud minus quàm inviſum, adeò iniquis artibus Romanæ Sedis authoritatem circumveniri, Cleri privilegia violari, temerari ſua omnium jura, Eccleſiæ verò univerſæ imminui Majeſtatem?* Nec hoc in Gallia novum; ſi quidem Illuſtriſſ. de Marca in ſuo tract. De concordia Sacerdotii & Imperii *l.* 4. *c.* 8. probat ſolitam olim Eccleſiam Gallicanam Synodica deliberatione ſibi contra decretorum Romanorum executionem proſpicere, *cùm rebus per obreptionem Romæ decretis aſſentiri non poſſet, idque ut executionem impediret.*

His accedit doctrina Sanctorum; præterquam enim quod Pelagius II. in epiſt. ad Epiſcopos Iſtriæ dicit, quòd epiſtolam Ibæ licenter unuſquiſque *reprehenderet, etiamſi Epiſcopi in eodem Concilio* Calcedonenſi *reſidentes, ſuis illam ſubſcriptionibus approbaſſent*; Auguſtinus l. 2. de bapt. contra Donat. c. 3. *Quis neſciat*, inquit, *Epiſcoporum litteras, quæ poſt confirmatum canonem Scripturarum vel ſcriptæ ſunt, vel ſcribuntur, per ſermonem fortè ſapientiorem* CUJUSLIBET IN EA RE PERITIORIS. . . *licere reprehendi . . . . ſine ullo typho ſacrilegæ ſuperbiæ, ſine ulla inflata cervice arrogantiæ, cum ſancta humilitate, cum pace catholica, cum charitate Chriſtiana.* Quod quidem dicit reſpondendo ad objectionem Donatiſtarum objicientium Cypriani de hæreticorum Baptiſmo ſententiam, Cyprianique Concilium Africanum. Docet proinde etiam poſt latum à Cypriano Concilioque ipſius de baptiſmo illo judicium, licitum eſſe non ſolùm Epiſcopis, pari cum Africanis authoritate præditis, ſed & cuilibet ea in re peritiori illud reprehendere, ſi fortè à veritate deviaverit; id, inquam, fieri poſ-

poſſe abſque ullo typho ſuperbiæ &c. Ipſum etiam Papam reverenter aliquando reprehendi poſſe, paulò poſt inſinuat, Cypriani factum probans, qui *Petrum laudat & prædicat, ab uno poſteriore Collega patienter concorditerque correctum.*

Cúmque Donatiſtæ ſibi in animum induxiſſent, ad ſe non pertinere ſchiſmatis culpam, ſi qua eſſet, ſed totam ad Epiſcopos ſuos pertinere, quos cœca obedientia velut oves ſequebantur, *Videte*, inquit Auguſtinus, ſerm. 47. *quid eis perſuaſerint, ut dicant: Illi de nobis reddent rationem: nos oves ſumus, quò duxerint, ſequimur.* Errorem iſtum Auguſtinus refellit ſerm. 46. in cap. 34. Ezech. quia Chriſtus Matth. 15. *Terret non ſolùm cœcum ducentem, ſed & cœcum ſequentem. Neque enim ait, Cadit in foveam ducens, & non cadit ſequens; ſed* „Cœcus cœcum ducens, ambo in foveam cadunt.„ Et paulò poſt: *Securi (inquiunt) ſequimur Epiſcopos noſtros. Dicunt hoc ſæpè hæretici, quando veritate maniſeſtiſſima convincuntur. Nos oves ſumus. Illi de nobis reddent rationem. Reddent planè malam de morte veſtra.*

Similiter D. Bernardus in epiſtola ſua ad Adamum Monachum, qui ſuum è Monaſterio ſeceſſum excuſabat obedientiæ prætextu, quia ſcilicet Abbatis ſui juſſu, & Romani Pontificis conceſſu ſeceſſerat. *Quid enim ad me*, inquiebat, *ille viderit, cui mihi contradicere fas non erat. Non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum. Docendus, non docturus, ejus lateri adhærebam. Sequi debui, non præire præceptorem.* Pro ſe etiam allegabat *Romani Pontificis graviorem authoritatem*, *cujus* aiebat *ſe præmunitum licentiâ. Quomodo*, inquit Mellifluus Doctor, *vel Abbatis juſſio, vel Papæ permiſſio, licitum facere potuit quod purum malum fuit? . . . . Inanis eſt excuſatio de humana obedientia, ubi in Deum convincitur facta tranſgreſſio. . . . . . Hanc ego nunquam æmuler obedientiam . . . . Talis ſiquidem obedientia omni eſt contemptu deterior.*

Tunc per ironiam exagitans ipſius ſimplicitatem, ſeu ſimplicem cœcamque obedientiam: *O*, inquit, *iſtorum*

temporum Paule ſimplex! Si tamen & ille alterum ſe exhibuiſſet Antonium, ut quidquid vel leviter de labiis ejus procederet, neceſſe non haberes diſcutere, ſed ſine cunctatione ad omnia nihil hæſitans obedires. O Monachum obedientiſſimum, cui ex quibuslibet ſeniorum verbulis ne unum quidem iota prætervolet! Non attendit quale ſit quod præcipitur, hoc ſolo contentus, quia præcipitur. Et hæc eſt obedientia ſine mora. Si ita oportet, ſine cauſa legitur in Eccleſia: „ Omnia probate, quod bonum eſt, tenete. *Si ita oportet, deleamus jam de libro Evangelii:* „ Eſtote „ prudentes ſicut ſerpentes, *ſufficiente quippe quod ſequitur* „ & ſimplices ſicut columbæ. *Nec dico à ſubditis mandata Præpoſitorum eſſe dijudicanda, ubi nihil juberi deprehenditur divinis contrarium inſtitutionibus; ſed neceſſariam aſſero & prudentiam, qua advertatur ſi quid adverſatur; & libertatem qua & ingenuè contemnatur. Ceterum iſte, nihil, inquit, habeo interrogare; viderit ille quid juſſerit. Dic, quæſo, ſi dato in manus gladio ſuum te armari juſſiſſet in jugulum, acquieviſſes? Aut ſi ſe tuo voluiſſet impulſu in ignem, vel in aquam præcipitem dari, obtemperaſſes? . . . . . O odioſa perverſitas, obedientiæ virtus, quæ ſemper militat veritati, adverſus veritatem accingitur? . . . .*

Alterum verò excuſationis caput, quod Adam prætendebat ex conceſſa ſibi à Romano Pontifice licentiâ, Bernardus refellit ex eo quòd adverſus fallibilem Romani Pontificis authoritatem *proferatur authoritas ejus, cui omnino fas non eſt contradicere, ſummi nempe Pontificis illius, qui* „per ſanguinem proprium *ſolus* ſemel intro- „ ivit in ſancta. *Nunc verò quis apertè non videat, quàm inhumanè humanam juſſionem divinæ prætuleritis? Quod quidem audere, quis niſi amens dicere audeat bonum eſſe, aut bonum fieri poſſe, quantælibet dignitatis homine præcipiente? . . . . Numquid ideò aut malum eſſe deſiit, aut vel minoratum eſt, quia Papa conceſſit..... Quod tamen ſummum feciſſe Pontificem nequaquàm crediderim, niſi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum.*

Ante Bernardum Auxilius l. 2. de ordin. Formoſi c. 8.

8. Stephano VII. omnes à Formoſo Papa, ordinatos jubenti iterum ordinare, ſicut & Sergio III. idipſum ſub pœna excommunicationis præcipienti ſeſe oppoſuit. Cúmque ferè omnes Sergio obtemperantes iteratam ordinationem ſuſcepiſſent, culpamque omnem, non ſibi ſed Pontifici adſcribendam prætenderent, qui ipſos primam ordinationem irritam agnoſcere, & ſecundam ſuſcipere compuliſſet: ipſos redarguit Auxilius ex hac Domini ſententia: *Si cæcus cæco ducatum præſtet* &c. atque ex eo quòd vas electionis dicit Rom. I. *non ſolùm qui prava faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus, digni ſunt morte* perpetua. Ipſis ergo negavit licitum, cæcis oculis obedire, & ſequi judicium illud Stephani VII. & Sergii III. addens quòd ipſos oportebat potiùs pro veritate ad mortem uſque certare.

Itaque ſecundùm doctrinam Sanctorum Chriſtiana obedientia non poſtulat, ut fideles obediant, dum id quod præcipitur contra veritatem eſt, vel contra juſtitiam. Enimverò *obedientia virtus eſt*, quæ ſemper innititur veritati, nunquam adverſus veritatem, uti ſupra nos D. Bernardus edocuit. Cujus ſententiæ rationem Apoſtolus ſuggerit 2. Cor. 13. 8. quia nullus ſuperior, ne Papa quidem, nec Eccleſia, præcipere poteſt, ut aliquid fiat, vel credatur contrarium veritati: *Non enim poſſumus aliquid adverſus veritatem, ſed pro veritate.* Si quibus ergo evidenter appareat contrarium ejus quod Papa vel alius ſuperior credi vult eſſe contentum in tali vel tali libro; obedientia non poſtulat, ut in eo ipſi credatur. Quia vera obedientia poſtulare non poteſt ut credatur aliquid contrarium veritati evidenter cognitæ (cùm hoc ſit impoſſibile) nec id Papa præcipere poteſt; ſed tunc pietas & reverentia ipſi debita poſtulat, ut præſumatur malè informatus, ſive circumventus ab iis qui librum malè intellexerunt. Neque enim Papa per ſe legere ſolet grandes ſaltem libros, quos condemnat, ſed per Cenſores, à ſe deputatos, qui variis ex circumſtantiis vel certò, vel admodum probabiliter judicari poſſunt librum non benè in-

tellexiſſe, malè proinde Papam informaſſe; maximè dum liber, de quo agitur, longè accuratiùs ac ſæpiùs, à capite ad calcem, examinatus fuit à Doctoribus longè pluribus, iſtaque in materia magis verſatis, atque ingenii acumine æquè vel magis præſtantibus, aliæque concurrunt circumſtantiæ Cenſorum illorum adverſus librum judicium infirmantes, juſtamque proinde præſumptionem fundantes, quòd Pontificia definitio, damnatam hæreſim tali attribuens libro, in falſa ſit informatione fundata. Quo profectò caſu Pontificia definitio, vi ſua præcisè, obligare non poteſt ad credendum quòd Author iſtius libri damnatam hæreſim in eo tradiderit, ſenſumque hæreticum in eo intenderit. Quia hoc eſt in re magni momenti malè judicare de proximo, ſive de eo quod vergit in detrimentum famæ innocentiamque ipſius. Quod divina lex certiſſimè prohibet Luc. 6. *Nolite judicare . . . . . nolite condemnare.* Et 1. Cor. 4. *Nolite ante tempus judicare.* Quæ lex cùm generalis ſit, generaliter & abſque exceptione intelligenda eſt, eo ſenſu in quo eam Sancti Doctores unanimiter intelligunt, ita ſcilicet ut nobis malè judicare non liceat, niſi *de manifeſtis.* Auguſtinus l. 2. de ſerm. Dom. in Monte c. 18. Unde in Pſ. 147. *Quid agit pax in hujus regionis incertis? . . . . De incertis non judicat . . . . proclivior ad benè credendum . . . . . quàm ad malè . . . . Si incertum eſt . . . . non tamen damnes, tamquam verum ſit. Cave ne ſis temerarius judex,* ait S. Bernardus ſerm. 12. in Cant. tunc ſolùm, ſerm. 40. malè judicare, ſeu damnare permittens, *ſi omnem omnino diſſimulationem rei certitudo recuſat.* Non autem *quando deeſt certitudo rationis.* S. Thomas 2. 2. q. 60. a. 3. Non *abſque cauſa cogente,* & *ubi non apparent manifeſta judicia.* Idem ibidem a. 4. Quia (ut ad 2. ait), de homine oportet nos benè judicare, *niſi manifeſta ratio in contrarium appareat.* Sine qua non ſolùm *non licet de proximo malè judicare* (ait S. Franciſcus Saleſius in ſua Philothea p. 3. c. 18.) *imò ne licet quidem dubitare, aut ſuſpicari, niſi in rigore & ſtricta neceſſitate; in quantum rationes & argumenta quæ ſe offerunt, dubita-*

ta-

tare & ſuſpicari nos cogunt. Alioquin ſuſpiciones & dubia eſſent planè temeraria.

Idque Sancti extendunt ad dicta & ſcripta proximi, quæ ſecundùm Evangelicam regulam ſupra laudatam abſque judiciis certis & evidentibus non magis licet malè judicare & condemnare, quàm facta ipſius. Videri poteſt Anaſtaſius Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarius (qui ſæculo IX. floruit)in Hiſtoria Honorii ubi dicit Evangelicâ iſtâ regulâ, *Nolite judicare, & non judicabimini* &c, *nihil aliud præcipi magnis Magiſtris Eccleſiæ videtur, niſi ut ea facta* (de doctrinalibus loquitur, de ſenſu utique Honorii in Epiſtolis ſuis) *quæ dubium eſt quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur.* Quia *cum bono ea & malo fieri poſſint, de iis temerarium ſic judicare ut condemnemus.* Enimvero æquè iniquum eſt ſcripta proximi temerè judicare & condemnare, quàm facta perſonalia ipſius: cùm non minus vergat in detrimentum honoris & famæ ipſius. Siquidem hominem, præſertim ſanctum Epiſcopum, qui nunquam ab Eccleſiæ communione receſſit, in ſcriptis ſuis de hæreſi condemnare, ſeu judicare & credere, quòd in iis hæreſim docuerit, eſt ipſum vitâ civili, id eſt honore & fama ſpoliare. Fides namque vera eſt vita hominis Chriſtiani, juxta illud *Juſtus ex fide vivit:* & honor, in verâ fide fundatus, carior vitâ corporali. Epiſcopum proinde (quem, utpote fidei depoſitarium, maximè oportet iſtius depoſiti fidelem eſſe cuſtodem) in ſcriptis ſuis damnare, velut fidei Catholicæ violatorem, verè eſt ipſum civiliter occidere; nec ſolùm damnare doctrinaliter, ſed & perſonaliter, dum in ſcriptis damnatur cum expreſſione perſonæ. Si enim in ſola proſcriptione famoſarum propoſitionum ſtaret damnatio, doctrinalis, non perſonalis dici poſſet. Verùm dum non ſtat in damnatione propoſitionum, ſed propoſitiones ex libro Janſenii v. g. dicuntur excerptæ, & in ſenſu per ipſum intento damnantur, damnationi doctrinali accedit perſonalis; quemadmodum Act. 6. accuſationi doctrinali acceſſit perſonalis: *Homo iſte* Stephanus, *non ceſſat loqui verba (blaſphemiæ) adverſus le-*

locum Sanctum, *& legem*. Perinde eſt enim accuſare vel damnare aliquem de ſcripto ac de verbo hæretico. Quod abſque cauſa certâ & evidente inauditiſque defenſoribus ipſius juſtitia non permittit. Nec ad aliquid ejuſmodi credendum Papa obligare poteſt ſola vi authoritatis & definitionis ſuæ, utpote quæ ſe ſola factum iſtud certò verum eo ipſo reddere non poteſt, quo fallibilis eſt. Quódque obedientia Papæ debita ad aliquid ejuſmodi credendum non obliget, cum Sanctis ſuprà laudatis verbo & exemplo frequenter docent Magni nominis Theologi, uti proximè videbitur.

Argumentum ſecundum petitur ex communi doctrina præcipuorum Theologorum. Siquidem Anaſtaſius Bibliothecarius ibidem pluribus exemplis probat, in Conciliis, etiam generalibus, non omnia eſſe indifferenter amplectenda, approbandaque.

Guilielmus Pariſienſis de fide c. 1. docet, ſoli Deo credendum abſque ſuaſione & probatione. Ait enim, *credendum Deo abſque ſuaſione aliqua & probatione*; in eoque diſcrimen eſſe inter Deum & homines. Si enim, inquit, Deo credendum non eſſet abſque ſuaſione & probatione, *ipſi credendum non eſſet niſi ſicut cuivis alii. Cuilibet enim alii cum ſuaſione & probatione creditur. Deo verò debetur digna Deo credulitas*; qualis non eſt, *quæ ei propter ſuaſiones & probationes impenditur*, *ſed ea* quâ propter ſolam ipſius authoritatem, inclinato capite, id eſt intellectu, cum omnibus rationibus ſuis in obſequium ipſius captivato creditur. Quam credulitatem c. 2. *cultum latriæ* vocat, quo Deus colitur & adoratur; quæque proinde ſoli Deo debetur. Sola ergo divina authoritas vi ſua præcisè obligare poteſt ad credendum, ſive ad captivandum intellectum in obſequium ipſius, ſolique Deo debetur iſtud credulæ obedientiæ obſequium.

Et iſtud eſt quod etiam S. Thomas clarè inſinuat in 3. diſt. 24. q. 2. a. 3. dum ibi (prout refert Michael de Elizalde in l. de forma veræ relig.) ſapienter obſervat, *illud Deum inter & homines intereſſe, quòd ut credas hominibus, inſpiciendum ſit tibi, quæ dicant, & qua-*

lia

lia (non ergo cœco more ipſis vult eſſe credendum) *an poſſibilia, an abſurda, an cohærentia &c*; *atque ita nonniſi per examen rerum creditur hominibus. At impium eſſet cum Deo glorioſo ita agere, quem conſtat nec fallere poſſe, nec falli.* Huetius quoque Abrincenſium Epiſcopus, Origenianorum l. 2. c. 3. ait ſcitum eſſe illud S. Thomæ quodlib. 9. a. 16. *Neminem ad aſſenſum Eccleſiæ adhibendum neceſſariò adſtringi, in iis quæ ad ſubſtantiam fidei non pertinent.* Non quòd iſta ſint verba S. Thomæ, ſed quod Illuſtriſſ. D. Huetius id legitimè inferri cenſeat ex hiſce ipſius verbis quæ ibi habentur, *Eccleſiæ judicium iis in rebus errare poſſe.* Si enim Eccleſiæ judicio non adſit plena non errandi ſecuritas, conſequens eſt quòd nec adſit ipſi aſſentiendi neceſſitas. Quod & conſequens eſt ex eo quod in 3. diſt. 23. q. 2. a. 3. (apud Joannem Bagotium doctiſſimum è Soc. Theologum Apolog. fid. p. 1. l. 2. diſſert. 3. c. 2. ſect. 2.) S. Thomas hoc ſtatuit diſcrimen Deum inter & homines, quòd alterius hominis cognitio, ſeu judicium, regula non ſit judicii noſtri, ſed ſoli primæ veritati homo judicium ſuum & rationem ſubjicere debeat. Sicut & ex eo quod 2. 2. q. 104. a. 5. approbat dictum iſtud Senecæ: *Errat ſi quis exiſtimat, ſervitutem in totum hominem deſcendere. Pars enim melior excepta eſt... Mens eſt ſui juris. Et ideò* (concludit S. Thomas) *in his quæ pertinent ad interiorem motum voluntatis* (& idem eſt de intellectu) *homo non tenetur homini obedire, ſed ſolùm Deo.* Rationem alteram dat 1. 2. q. 91. a. 4. *Propter incertitudinem* utique *humani judicii*, etiam Superiorum, *præcipuè de rebus contingentibus & particularibus*, de quibus *contingit diverſorum diverſa eſſe judicia.* Unde fit ut per ſolum humanum judicium homo abſque omni dubitatione dirigi non poſſit, ſed per divinum duntaxat; de quo ſolo *conſtat quòd non poteſt errare* in ejuſmodi. Quod & confirmat altera doctrina ejuſdem in 4. diſt. 41. q. 1. a. 5. quòd *Eccleſia in iis quæ fidei non ſunt, authoritate divina non fulcitur, ſolùmque eſt hominum Congregatio, quæ poteſt contra authoritatem divinam errore humano labi, & verum pronuntia-*

re id quod falſum eſt. Si enim ſic eſt de Eccleſia, ſine dubio idem eſt de Papa. Porro S. Doctor tam ibidem, quàm quodlib. 9. art. 16. infallibilitati præmiſſæ limites non extendit niſi ad ea quæ divinitùs revelata ſunt, quæque ad ſalutem pertinent: *In aliis autem ſententiis, quæ ad facta particularia pertinent. . . . . poſſibile eſt judicium Eccleſiæ errare, &* (ut ſuprà aiebat) *verum pronuntiare id quod falſum eſt.* At verò manifeſtum eſt quòd fideles errorem ipſius cognoſcentes, nec debent, nec poſſunt credere eſſe verum quod cognoſcunt eſſe falſum. Manifeſtum ergo eſt, quòd obedientia Chriſtiana non ſemper poſtulet, ut fideles ſemper credant eſſe verum quod ipſa definivit. Idque manifeſtum faciunt tria exempla quibus doctrinæ ſuæ veritatem S. Doctor demonſtrat. Tria, ait Illuſtriſſimus Cameracenſis in quarta ſua Inſtruct. paſtor. p. 2. c. 2. ad id exempla profert. *Alterum petitum à judicio de poſſeſſione boni alicujus. Alterum à judicio de criminibus. Tertium à judicio de conjunctione, ſeu matrimonio contracto, obſtante licèt impedimento ignoto. Vult S. Thomas, ut, ſi fortè Eccleſia contra authoritatem divinam, errore humano, hominem una cum muliere matrimonio conjunxerit, palàm & publicè errorem illa emendet, quod factum eſt reſcindat, contractumque inter conjunctos duos matrimonium, ubi error ab aliquo fuerit indicatus, diſſolvat.* Decet igitur Eccleſiam ita affectam eſſe, ut privatum *quemque parata ſit benignè & libenter excipere, & audire, ſi quis fortè adveniat qui cum debita reverentia ipſi indicet errorem humanum, quo factum eſt, ut contra legem atque authoritatem divinam ageret. Et non ſolùm illi jus non competit exigendi cum jurejurando facti fidem; ſed etiam tenetur benignè audire, quiſquis modeſtè occurret, illam ab errore revocaturus.*

Quod de matrimonio, hoc ipſum certè de utroque caſu altero, ſeu poſſeſſionis ſeu criminis dicendum eſt, ſicut & de quocumque alio caſu, ad fidem ſeu veritatem revelatam non pertinente, cujus fides neceſſaria non ſit ad ſalutem, in quo proinde Eccleſia humano errore perinde errare poſſit, ac in tribus illis exemplis. In omni-

omnibus proinde caſibus iſtis, *debet ea ſemper eſſe mens Eccleſiæ, ut ſuum ipſa parata ſit judicium emendare, ubi quis validis argumentis planum facit, falſos eſſe in judicio teſtes advocatos*, aut commentitiam poſſeſſionem, *aut innocentem falſò crimine damnatum*, vel damnatam hæreſim libro ipſius, per malam informationem, falsò attributam. *Fruſtra hic moralis* prætenditur de ejuſmodi facto *infallibilitas, aut ipſa facti evidentia, ubi privatus quiſpiam validis argumentis utramque evertit. In omnibus* proinde *hiſce caſibus, non modò non poteſt Eccleſia jusjurandum de fide* ſeu credulitate *Decreti ſui. . . . exigere; imò debet etiam beneficii gratiæque loco ponere, ſi quis cum ſumma veneratione validæ proferat argumenta, ex quibus error illi ſuus innoteſcat, intelligatque commentum ipſum*, ſeu falſam informationem *veræ evidentiæ loco ab ipſa acceptum.* Si ergo peræquè fallibilis ſit Eccleſia in factis doctrinalibus, ſive in attributione damnatorum errorum ad certum librum, errores illos abſque controverſia non continentem, atque in factis illis perſonalibus, juxta S. Thomam, Eccleſia non ſolùm non debet jusjurandum de fide Decreti ſui, damnatos errores tali libro attribuentis exigere, imò debet (inquit Illuſtriſſimus Cameracenſis) *illorum ſtudio favere, qui ad ipſam accederent cum veneratione & humilitate, ſuum ipſi* in attributione illâ *errorem demonſtraturi.* Quippe *eſſet ab ipſa ſtudium illorum* perinde in factis doctrinalibus atque in perſonalibus *laudibus extollendum; eſſet contractus ex humano defectu error emendandus, eſſent latæ ab ipſa cenſuræ reſcindendæ, eſſet malè damnatus* liber *approbandus;* prout Pici Mirandulani librum, ab Innocentio VIII. damnatum Alexander VI. approbavit. Joannem quoque Maxentium (ob hanc propoſitionem, *Unus de Trinitate eſt paſſus*) ab Hormiſda Papa erroris damnatum, ab errore immunem Joannes II. pronuntiavit: neque enim propoſitionem illam Maxentius eo intellexerat pravo ſenſu, quo eam Hormiſdas improbaverat; ſed ſenſu orthodoxo, quo eam Joannes II. cum tota Eccleſia approbavit.

Pro-

Propterea Durandus à S. Portiano Ord. Prædic. Doctor Pariſienſis, S. Palatii Magiſter, ac tandem Epiſcopus Meldenſis, in præfat. ad Magiſtrum ſentent. docet, quòd *quamvis captivandus ſit intellectus noſter in obſequium Chriſti, & in his quæ fidem tangunt plus acquieſcere debeamus authoritati fallere neſciæ, quàm cuicumque rationi humanæ.* In ceteris tamen quæ authoritate fallere & falli neſcia non definiuntur, *plus rationi* quàm CUICUMQUE AUTHORITATI HUMANÆ fallibili *conſentiendum, nullius puri hominis authoritatem rationi præferendam.*

Gerſon. p. 1. conſider. 2. to. 1. nov. edit. pag. 9. ex eo quòd *Papa poteſt in definiendo fallere & falli*, concludit quòd determinatio ſolius Papæ, præciſè ut talis, non obligat *ad credendum. Alioquin* ſtaret, *quòd aliquo caſu quis obligaretur ad contradictoria, vel ad credendum falſum.*

Almainus l. de author. Eccl. & Concil. c. 10. poſteaquam oſtendit, quòd *nemo eſt qui dubitet*, Concilium errare poſſe *errore facti*, *quod factum ex Sacris Literis trahi non poteſt*, concludit quòd *determinatio Romani Pontificis*, de ejuſmodi factis, pro *neceſſariò credendâ determinatione non eſt habenda.*

Dionyſius Carthuſianus l. 3. de author. Papæ & Concil. dicit, quòd *tàm Eccleſia*, quàm *generale Concilium* (ac per conſequens Papa) *errare poteſt. . . . in his quæ vel facti ſunt, vel humana inveſtigatione terminari poſſunt, quia ſpecialis aſſiſtentia Spiritus Sancti ſolùm non permittit eam errare in his, ad quæ humana inveſtigatio pervenire non poteſt.* Et ideo l. 1. n. 31. dicit, *Papæ judicio non videtur certitudinaliter ſtandum in ejuſmodi, cùm non ſit infallibilis regula, neque indeviabile fundamentum.*

Alfonſus Toſtatus, Epiſcopus Abulenſis in Defenſorio ſuo multis probat authoritate fallibili imponi non poſſe obligationem ad credendum. Quia, ut ait p. 2. c. 22. *Qui credit aliquam propoſitionem eſſe veram, & tamen putat poſſe eſſe falſam* (quod neceſſariò putat qui aliud non habet credendi motivum, niſi authoritatem, quæ fal-

fallere poteſt, & falli) *non habet fidem de illa; quia manet in quodam dubio. . . . Nam ſi ſciat, vel credat, quòd Author propoſitionis illius poteſt errare, credet quòd aliquando fortè errabit. Et dato quòd non contingat* hic & nunc *errare, cùm tamen poſſit errare, erit ſemper dubius an erraverit; & ſic nunquam firmam adhæſionem habebit ad propoſitionem.*

Illuſtriſſ. D. Joannes Picus, Comes Mirandulanus, in ſua pro Origene Apologia ab Alexandro VI. approbatâ. *Si verum eſt, quod S. Thomas in Quodlibetis dicit, & bona dicit Theologia, non obligari nos, de neceſſitate ſalutis, credere, non ſolùm Eccleſiæ Doctoribus. . . ſed neque ipſi Eccleſiæ, niſi in his quæ ad ſubſtantiam fidei pertinet; adjunxerimuſque iſta ad ſubſtantiam fidei non pertinere, utrùm illarum hæreſeon Author fuerit Origenes, aut aliquis alius*, (v. g. Janſenius) *modò hæreſes illas, hæreſes eſſe, id eſt, impia fateamur dogmata: videtur ſequi, quòd non teneatur homo fidelis. . . . de neceſſitate ſalutis, in hâc quæſtione potiùs Hieronymo, etjam quod ad ipſum magis declinet Eccleſia, quàm Athanaſio, Didymo, Methodio. . . . imò ipſiſſimet Origenis dictis credere.*

Jeſuitæ in libello quem anno 1605. Paulo V. obtulerunt, *Etſi Spiritus Sànctus Romano Pontìfici ſemper adſit, ut in rebus fidei declarandis. . . . nunquam fallatur, aut erret; in privatorum verò dictis declarandis, quæ humano ſtudio deteguntur, vereor an poſſit hanc ſibi infallibilem Spiritus Sancti aſſiſtentiam certò polliceri...... Quis damnet eum, qui ambigere ſe dicat, quid de propoſitis quæſtionibus exiſtimaverit* vel talis, vel talis, etiam poſt Pontificiam de ſententia ipſius declarationem, prout contextus manifeſtum facit.

Alfonſus à Caſtro l. 1. adverſus hæreſes c. 7. *Teſtimonium quod nos alicui credulitati faciat obnoxios, oportet ut à tali perſona habeatur, de qua conſtet eam nec poſſe falli, nec fallere velle. . . . Non eſt ergo æquum, aut rationi conſentaneum, ut ei, qui aut falli, aut fallere poteſt, qualis eſt quilibet purus homo, ſub interminatione gehennæ credere teneamur. Nam inde eveniret, ut*

ſæpiſſi-

ſæpiſſimè falſa pro veris recipere teneremur, & vera pro falſis, quod nefas eſt dicere. . . . Paulus quidem juſſit captivare intellectum noſtrum, ſed in obſequium Chriſti, non autem in obſequium hominum.

Melchior Canus l. 5. de locis c. 5. *Patribus Synodi Spiritus veritatis non eſt præſens in omnibus, ſed in rebus ſolùm ad ſalutem neceſſariis. . . . . Non enim rogavit Chriſtus, ne deficeret Petro aut Philoſophia, aut rerum geſtarum cognitio & veritas, ſed ne deficeret ei fides. . . Inde liquet, id quod eſt animadverſione digniſſimum, certa & firma Eccleſiæ decreta eſſe non poſſe, quæ non certis & firmis principiis ac fundamentis innitantur. Quo circa, ſi vel unum ex his, à quibus Eccleſiæ judicium pendet, incertum eſt, certum Eccleſiæ judicium eſſe non poteſt*, nec proinde certò credendum. . . . . *Quare facilè intelligitur, Eccleſiæ judicia, quæ ab incertis hominum teſtimoniis*, vel informationibus *proficiſcuntur, infirma eſſe ad certam & exploratam faciendam fidem.*

Cardinalis Baronius ad annum 681. contra judicium ſextæ Synodi, Honorii Papæ Epiſtolas defendens, ad objectionem, qua objicitur haud fas eſſe aliter de epiſtolis illis velle decernere, quàm ſtatutum eſt à Sancta Oecumenica Synodo. Reſpondet ita eſſe in *iis quæ ad fidem ſpectant:* ſecus in *iis quæ ad perſonas pertinent, & ſcripta ipſarum.* In quibus cùm errare poſſit, dum error ipſius deprehenditur, *illud Pauli ad Cor. uſurpari poteſt:* „Non enim poſſumus aliquid adverſus verita„tem, ſed pro veritate“ quaſi dicat non poſſe nos contra agnitam veritatem judicium noſtrum, ipſius etjam Oecumenicæ Synodi judicio ſubmittere. Ita etiam Cardinales Turrecremata, Bellarminus, Pallavicinus, Aguirius, de Laurea, totque Sanctiſſimi Epiſcopi, ſapientiſſimique Theologi ſect. 1. & 4. laudati, qui vel Marcelli Ancyrani libros adverſus judicium Synodi Sardicenſis, vel libros Origenis, tria Capitula, & Honorii Papæ ad Sergium epiſtolas adverſus definitionem Synodi V. VI. VII. & VIII. defenderunt, & quotidie defendunt. Tutò proinde, & ſalva Chriſtiana obedientia.

tia, pietate ac ſimplicitate defendi poſſe crediderunt, atque etiamnum credunt.

Ipſemet Author tractatus, Romanæ Aulæ acceptiſſimi, *De libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, Leodii apud Matthiam Hovium anno 1684. editi l. 2. c. 3. obedientiam cœco more præſtandam ſacris Canonibus, Romanorumque Pontificum Decretis, ad ea reſtringit quæ infallibili authoritate definiuntur, cùm ait: *Canones Eccleſiæ, qui ad fidem & mores ſpectant, infallibili Dei revelantis authoritate nituntur,* IDEOQUE (nota benè) *obedientia eis cœca debetur. . . . Verùm lumen illud Spiritus Sancti quod Summo Pontifici adeſt, cùm explicanda ſunt fidei myſteria, & tradenda morum præcepta, non perpetuò illi hypocritarum fraudes, Aulicorum adulationes, improborum mendacia detegit, non adverſus ambitioſorum importunitatem, magnatum preces, ſuſpecta Officialium Conſilia, immotos ſervat*, & immunes à *præcipiendo aliquid ſuæ poteſtatis limites tranſcendens, aut juſtitiæ repugnans.* Quo caſu dicit, quòd *ab exequendo mandato licitum ſit abſtinere.* Non ſolùm in *mandatis ſingularibus*, verùm *etiam in communibus legibus.*

Argumentum tertium. Ad vocem quidem Dei loquentis, Eccleſia proponente, mens humana in captivitatem eſt redigenda, & omnis humana ratio ſacrificanda; non tamen ad vocem Romani Pontificis, vel Eccleſiæ vocem Dei non proponentis, ſed ex ſe loquentis. Quòd enim ſacrificanda, & in captivitatem redigenda ſit ad vocem Dei loquentis, eſt in recognitionem ſupremi dominii & authoritatis Dei in omnem humanam mentem & rationem. Ipſe namque ſolus humanæ mentis & rationis eſt Conditor, ipſe ſuprema mens, ſuprema ratio, mens mentium, ratio rationum, mens falli & fallere neſcia, quia veritas ipſa. Ipſius omne verbum, ſolâ vi ſua, ſola authoritate loquentis certitudinem infallibilem humanæ menti ingerit, & dubium omne diſpellit. Ideò ergo omnem humanam mentem & omnem humanam rationem in obſequium ſui jure ſuo captivare poteſt; utpote ſupremus omnis humanæ mentis & rationis dominus. Homo verò,

verò, quantæcumque ſit authoritatis, dum ex ſe loquitur, nec adverſus errorem ſpeciali Sancti Spiritus aſſiſtentia eſt præmunitus, homo eſt circumdatus infirmitate, naturæ corruptioni, vanitati, errori & mendacio obnoxius, juxta illud, *Omnis homo mendax*; & ideo non eſt, nec eſſe poteſt omni humana ratione ſuperior, nec omnem humanam rationem ſibi ſubjicere, nec ab humana mente omnem dubitationem ſola vi authoritatis ſuæ ſemper excludere, nec ipſi certitudinem ſola vi verbi ſui inferre; cùm falli poſſit & fallere. Ab ipſa ergo exigere non poteſt, ut abſque omni dubitatione credat verum eſſe quod dicit, dum juſta ipſi occurrit dubitandi ratio, nec ipſi prohibere ne contrarium credat, dum contrarium ipſi videtur certò verum. Aliàs rationem veram non rarò ſibi ſubjiceret authoritas fallens: quod recta ratio non patitur, nec veritas; contra quam nihil poteſt humana authoritas. Apoſtolus namque dicit: *Nihil poſſumus adverſus veritatem, ſed pro veritate.* Sola itaque divina authoritas, ſive ut Auguſtinus de agone Chriſt. n. 14. ſola *fides eſt quæ ſubjugat animam Deo.* Non authoritas purè humana. Neque enim authoritas purè humana *perinde animis imperare poteſt, ac linguis* (ait Q. Curtius Hiſt. l. 8. n. 5.) atque ut ſupra S. Thomam cum Seneca dicentem audivimus: *Errat, ſi quis exiſtimat, ſervitutem in totum hominem deſcendere. . . . Mens ſui juris eſt.* Ex quo concludit, quòd *Deo* quidem *ſubjicitur homo ſimpliciter, quantum ad omnia & interiora, & exteriora; & ideo in omnibus ei obedire tenetur: ſubditi autem non ſubjiciuntur ſuis ſuperioribus quantum ad omnia, ſed quantum ad aliqua determinatè; ſcilicet in his quæ exteriùs per corpus ſunt agenda* (prout ante dixit) *non in his quæ pertinent ad interiorem motum mentis. Porrò* (ut ibidem ait) *non tenetur inferior ſuo ſuperiori obedire, ſi ei aliquid præcipiat, in quo ei non ſubdatur.*

Argumentum quartum: Obedientia, cum voluntatis ſit virtus, per eamque (ut S. Thomas ait ubi ſuprà a. 3.) *voluntas propria mactetur, & immoletur, dum ſuam*

homo voluntatem ipſam propter ſuperioris voluntatem contemnit, exigi non poteſt ab humana authoritate, niſi in iis quæ pendent à libera ſubditorum voluntate. Atqui à libera ſubditorum voluntate non pendet, ut credant vel non credant, dum ipſis libuerit. Neque enim ipſis poſſibile eſt certò credere, niſi ea quæ ſibi apparent certò vera; neque opinari ſic eſſe, vel non eſſe, niſi ea quæ ſibi apparent probabiliter vera. Ut autem hoc vel illud appareat ipſis certò vel probabiliter verum, non pendet à libero hominis arbitrio, ſed à veritatis ſignis ſeu certis, ſeu probabilibus, ſcilicet à ratione vel authoritate certa vel probabili. Impoſſibile eſt ergo, quòd intellectus certò credat verum, quod certa ratione vel authoritate non apparet ipſi verum; ſimiliter impoſſibile ut probabiliter credat verum, quod probabili ratione vel authoritate non apparet ipſi verum. Imò impoſſibile eſt quòd propter authoritatem, aliàs ex ſe probabilem, id credat probabiliter eſſe verum, quod ratione viſa ſibi certa, apparet ipſi certò falſum. Cùm opinio probabilis definiatur aſſenſus incertus, ratione vel authoritate gravi ſic innixus, ut in contrarium nihil appareat certum, prout Philoſophi & Theologi communiter definiunt.

Et hoc de ſuperabundanti ſit dictum. Dum enim Eccleſiæ vel Pontificum authoritate fideles adiguntur ad quidpiam credendum, profectò non adiguntur ad id credendum credulitate probabili duntaxat, ſed credulitate certa, omne rationabile dubium excludente. (Quod impoſſibile eſt abſque motivo certo; per conſequens poſſibile non eſt ex ſolo motivo authoritatis incertæ, falſitatique obnoxiæ) Enimverò dum S. D. N. Clemens XI. exigit *judicium interius* de facto Janſenii, cenſeri non poteſt contentus judicio probabili & incerto. Quia dignum non videtur Pontificis & Eccleſiæ Majeſtate fideles compellere ad judicandum ſolùm probabiliter, hæreticum eſſe Janſenii librum. Si enim hoc nonniſi probabile eſt, oppoſitum quoque, non eſſe utique hæreticum, probabile eſt. Incertumque proinde eſt, utrne liber ille, an non ſit hæreticus; ſive an in eo ſen-

ſum

ſum hæreticum Author intenderit, an non: Si incertum, ſapientis non eſt judicium inordinatum facere, ſive ad aſſenſum moveri ab aliquo fallibili ſigno: *Quandocumque* verò *intellectus movetur* ad judicandum *ab aliquo fallibili ſigno, eſt aliqua inordinatio in ipſo, ſive perfectè, ſive imperfectè moveatur.* S. Thomas *qq. diſput. de cognit. prim. hom. q.* 18. *a.* 6. Multò minus ſapientis eſt ferre tunc judicium in condemnationem authoris; cùm hoc ſit contra regulam Evangelicam, *Nolite judicare, nolite condemnare:* nec credibile eſt fideles ab Eccleſia compelli ad judicium probabiliter falſum; cùm in incertis & dubiis locum habeat, quod Apoſtolus ait: *Unuſquiſque in ſuo ſenſu abundet.* Et ſicut Auguſtinus ait, *in dubiis libertas, in neceſſariis unitas.*

SUBSECTIO DECIMA-QUINTA.

Argumentum quintum, ſextum, ſeptimum & octavum.

ARgumentum quintum. Ne omnibus quidem legibus ſeu Conſtitutionibus Eccleſiaſticis, quæ rem exteriorem à fidelibus exigunt, debita eſt cœco more obedientia Chriſtiana ex animo profecta, cum interiori mentis aſſenſu, niſi de iſtius aſſenſus veritate ab Eccleſiæ Præpoſitis fideles ratione doceantur. Quia, ut optimè Scriptor eruditus obſervat, legum Eccleſiaſticarum quæ circa rem exteriorem verſantur, aliæ ſunt abſolutæ; quarum executio à mera ſubditorum voluntate ſic pendet, ut ad earum executionem non deſit poſſibilitas, ſi adſit voluntas. Aliæ ſunt hypotheticæ, quæ pendent à certis conditionibus, quas Eccleſiæ Præpoſiti adeſſe ſupponunt, ſed nec ipſi ſolâ authoritate, nec ſubditi pro arbitrio ſuo ponunt, nec ponere poſſunt, quæ tamen ſi non adſint, executioni lex mandari non poteſt. Talis exempli gratiâ eſt lex jejunii, utpote ſupponens in ſubditis ætatem & vires ad jejunium ferendum idoneas. Talis quoque Alexandrina & Clementina

mentina lex formularii, utpote etiam ſupponens eos qui formulæ cum juramento ſubſcribunt, rationabiliter non dubitare de facto Janſenii. Siquidem Alexander VII. & Clemens XI. ſupponunt factum iſtud eſſe omnino certum, nec de eo poſſe eſſe rationabile dubium, nec proinde ſubſcriptionem denegari poſſe, niſi mala fide ſive ex pertinaci ſtudio fovendæ hæreſeos, vel ex authoritatis contemptu. Et iſti quidem ſine dubio inobedientes ſunt, pertinaces, rebelles, ſi qui dentur; non illi, qui de facti iſtius veritate rationabiliter dubitantes, vel etiam de ipſius falſitate ex accurata libri lectione ſecundùm critices regulas manifeſtè convicti & perſuaſi, bona fide ſubſcriptionem detrectant, ne contra conſcientiam jurent, librumque innocentem contra Dei præceptum & conſcientiam damnent. Neque ſubſcribere cum juramento poſſunt, niſi de facti ipſius veritate certò perſuaſi (cum perſuaſionem iſtam formularii lex ſupponat) nec de Janſeniani facti veritate certò perſuaſi eſſe poſſunt ſola vi Eccleſiaſticæ authoritatis (utpote quæ in definiendo facto illo falli & fallere poteſt) nec ſubditi ipſi pro arbitrio ſuo, ſeu voluntaria ſubmiſſione de ea certò perſuaſi eſſe poſſunt, ſine ſigno certo intellectum certificante. Et ideo Eccleſiæ ſpiritus non eſt, ejuſmodi factorum, ſaltem de ſe difficilium, obſcurorum & controverſorum fidem ſola authoritate exigere, ſed ratione docere, teſte D. Gregorio l. 8. Moralium in Job. n. 3. *Quia Sancta Eccleſia, ex magiſterio humilitatis inſtituta, recta quæ errantibus dicit, non quaſi ex authoritate præcipit, ſed ex ratione perſuadet, benè nunc dicitur* „ Videte an „ mentiar. “ *Ac ſi apertè dicat: Ea quæ aſſero, nequaquam mihi ex authoritate credite: ſed an vera ſint ex ratione penſate.*

Argumentum ſextum: Non ſemper pium ac religioſum eſt Præpoſitis obedire, ſeu cœcam abſque exceptione obedientiam, judiciique ſubmiſſionem ipſis præſtare; imò nonnullis in occaſionibus id manifeſtè impium eſt, atque irreligioſum. Quod contingere videtur, dum adeſt prudens religioſuſque metus cœca obedien-

tia jurandi ſe credere aliquid contra ſinceritatem, veritatem & juſtitiam, credendo ſcilicet de factis, dictis, vel ſcriptis proximi aliquid vergens in detrimentum honoris & famæ ipſius, quod vel cognoſcitur eſſe falſum, vel certè cujus veritas vel prorſus ignota eſt, vel incerta, & ſub incerto duntaxat veritatis ſigno propoſita. Hoc eſt namque injuſtum & inordinatum, divinæque & naturali legi contrarium: *Nolite judicare, nolite condemnare.* Eſtque contra ordinem divinitùs inſtitutum, & contra naturale lumen, & ſapientiam, omni ſollicitudine non cavere probabile periculum aſſentiendi errori in præjudicium tertii, cujus periculum ſemper eſt, dum id, cujus aſſenſus requiritur, non proponitur ſub certo veritatis ſigno. Tunc proindè cum Petro Act. 4. dicendum: *Si juſtum eſt in conſpectu Dei vos potiùs audire quàm Deum.* Et c. 5. *Obedire oportet Deo magis quàm hominibus.* Tunc procedit dictum iſtud Auguſtini: *Humanarum rerum gradus advertite. . . . Non utique contemnis poteſtatem, ſed eligis majori ſervire. Nec hinc debet minor iraſci, ſi major prælatus eſt. . . . Quis prohibet aſſenſum* præſtare, juramentoque firmare? *Major poteſtas. Da veniam, tu carcerem*, vel Ordinum aut Beneficiorum, vel Officiorum privationem, *ille gehennam minatur.* Tunc obedientia non eſt verè ſimplex, nec verè humilis, imò contraria ſimplicitati & humilitati Chriſtianæ; utpote quæ imprimis omni verbo abſque veritatis examine non credit. Nam, ut ſcitè Bernardus l. de præcepto & diſp. cap. 14. n. 35. *Ego ut interior oculus verè ſimplex ſit, duo illi eſſe arbitror neceſſaria, charitatem in intentione, & in electione veritatem. Nam ſi bonum quidem diligat, ſed verùm non eligat; habet quidem zelum Dei, ſed non ſecundùm ſcientiam: & neſcio quemadmodum judicio Veritatis vera eſſe poſſit cum falſitate ſimplicitas. Volens denique ad veram diſcipulos inſtruere ſimplicitatem magiſtra Veritas, Eſtote,* inquit, *prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Præmiſit ergo prudentiam ſine qua neminem ſatis eſſe poſſe ſimplicem ſciret. Quomodo denique verè ſimplex erit oculus cum*

igno-

ignorantia veritatis? Aut vera poteſt dici ſimplicitas, quam ſimplex ignorat veritas? Unde concludit laudabilem ſimplicitatem abſque his duobus non eſſe bonis, *benevolentia & prudentia: ut oculus videlicet cordis, non ſolùm pius; qui fallere nolit, ſed & cautus ſit qui falli non poſſit*, fallibili veritatis ſigno credendo. Illius ergo, *qui bonum diligit, & malum neſcius agit. . . bonus* quidem *eſt oculus, quia pius; non tamen ſimplex, quia cæcus. . . . Iſtius revera oculum ſimplicem dixerim, cui neutrum bonum deſit, nec zelus ſcilicet bonus, nec ſcientia veritatis. Hunc profectò requirit oculum Deus.* Subditum ergo penitus non excuſat obedientia cœca, ſi à veritate ſit aliena. Quia ut iterum Bernardus ibid. n. 40. *Sine malo quocumque non erit decepta ſimplicitas...... His verbis* „Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt", *complectitur Apoſtolus, & cæcam malitiam, & deceptam innocentiam.* Obedientiæ proinde ſimplicitas in eo ſita non eſt, ut nihil examinando cœco more ſubditus promiſcuè exequatur quidquid à Præpoſitis juſſum fuerit, ſed ut in ſimplicitate cordis lætus obediat, dum illuminato mentis oculo cognoſcitur nihil præcipi in ſe malum, vel falſitati obnoxium. Similiter obedientiæ humilitas incauta eſſe non debet, nec abſque diſcretione; quia incautam indiſcretamque humilitatem improbant Sancti. Dicit enim Gregorius l. 3. Paſtor. Cur. c. 17. *quòd humiles admonendi ſunt, ne, pluſquam expedit, ſint ſubjecti.* Et l. 1. in Ezech. homil. 9. quòd in ſubditis *libera eſſe humilitas debet.* Cur ita? Quia *humanus timor ſub humilitate ſe palliat. . . . Iſte nonnunquam, dum timet ne majoris gratiam amittat, atque per hoc aliquid temporalis damni ſuſtineat, recta quæ intelligit occultat, atque apud ſe tacitus ipſum timorem, quo conſtringitur, humilitatem nominat.* Et l. 26. Moral. c. 5. *Incautè ſunt humiles, qui ſe mendacio ſeu errori illaqueant, dum arrogantiam vitant.* Dicit etiam S. Paulinus epiſt. 12. *quòd ipſius nobis humilitatis ſervanda menſura eſt, ut nonniſi timore divino humiliemur....... Illa humilitas condemnatur, quæ non ex fide, ſed ex ignavia mentis hominibus adducitur* (dum humilitas pu-

tatur, quæ aliud nihil ſit, quàm ejus, quæ cum veritatis vel Chriſtianæ libertatis defenſione conjuncta eſt humiliationis fuga) *& humanam gratiam, magis quàm ſuam ſalutem curat*. Et humilitas iſta eſt *mendacii famula, veritatis inimica, libertatis expers, iniquitati obnoxia*. Ad quod cavendum *non oportet humilitatem carere conſtantia* (ait Hilarius in Pſ. 14.) *& libertas Dei à nobis, in ea quam hominibus debemus ſervitute, retinenda eſt; ne ad potentium impetus terreamur; ne ad malevolorum arbitria cedamus* *Tenendus* itaque *humilitatis & altitudinis modus* (inquit Hilarius in Pſ. 130.) *ut corde humiles, ſenſu vero & animo ſimus excelſi*. „ Noli eſſe humilis in ſapientia tua, ne „ humiliatus in ſtultitiam ſeducaris. Eccli. 13. Similiter tenendus eſt ſimplicitatis modus, ne ultra quàm decet ſubjecti, nec tam ſimplices, quàm incauti, nec humiles, ſed timidi ſimus, Eccleſiæ Præpoſitos errantes ſemper ſequendo.

Argumentum ſeptimum, quo confirmatur ſextum, & demonſtratur ſimplicis & humilis obedientiæ legem non exigere, ut Eccleſiæ Præpoſitis cœco more ſemper obediatur, petitur ex graviſſimis abſurdis quæ aliàs ſequerentur. Quod utique 1. obedire debeat Judici Eccleſiaſtico, qui, poſt contractum cum ſorore ſua matrimonium, probare non valens eam eſſe ſororem ſuam, ſub pœna excommunicationis ab ipſo jubetur ei petenti debitum reddere, ipſamque habere tanquam conjugem: cùm tamen *debeat potiùs excommunicationis ſententiam humiliter ſuſtinere, quàm per carnale commercium peccatum operari mortale*, prout Innocentius III. ait cap. *Inquiſitioni* extra de ſent. excom. nec id Judex ipſi præcipiat niſi ex ſuppoſitione quadam quòd conjux ipſius ſit, cujus ſuppoſitionis ſeu conditionis veritatem authoritate ſua ſola efficere non poteſt, ſive efficere ut homo ille conjugem agnoſcere bona fide poſſit. Quomodo nec Eccleſia ſolâ authoritate ſua efficere poteſt ut factum Janſenianum bona fide verum & credibile appareat ei, qui ratione certa perſuaſus eſt eſſe falſum. 2. Quòd dum in Concilio

Ari-

Ariminenſi 400. Epiſcoporum, mundus miratus eſt ſe Arianum eſſe; & in Concilio Mediolanenſi 300. Epiſcoporum S. Athanaſius injuſtiſſimè condemnatus fuit, unuſquiſque ſubditus Epiſcoporum illorum tenebatur in iſtis judicium ſuum judicio ipſorum cœco more ſubmittere, ipſiſque cœca, ſimplici & humili obedientia credere, adeoque errori contra fidem, & injuſtæ damnationi innocentis defenſoris fidei conſentire. In Conciliis quidem Mediolanenſi & Ariminenſi plerique Epiſcopi non liberè, ſed Conſtantii Imperatoris terrore victi ſubſcripſerunt errori. Plures tamen non ſic. Nam exempli gratia dum Dionyſius S. Athanaſii condemnatione primùm ſubſcripſit, ſolùm id fecit fraudulentis Arianorum pollicitationibus deluſus, *ſpondentium univerſæ Eccleſiæ pacem & unanimitatem, cui paranda unius hominis, ſæpius judicati & damnati, victima debebatur,* prout Caballutius refert in Notitia Eccleſiaſtica ſæculi IV. Idem referens de pluribus Epiſcopis in notitia Concilii Ariminenſis, in quo plures, inquit, Epiſcopi (quos inter S. Phæbadius Agennenſis, & S. Servatius Tongrenſis Epiſcopus) doloſis Arianorum artibus circumventi, re minùs penſiculatè conſiderata, ſubſcripſerunt formulæ ſibi à Valente Ariano Epiſcopo propoſitæ, qua Filius Dei aſſerebatur non eſſe creatura ut ſunt ceteræ creaturæ; adeóque aſſerebatur creatura ceteris creaturis longè ſublimior.

Quidquid tamen de eo ſit, ſi juſta ratio judicium ſuum non ſubmittendi judicio Conciliorum tam numeroſorum ſit, quòd Epiſcopi, qui ad ea convenerunt, bonis rationibus probentur Conciliorum illorum ſententiis non ſubſcripſiſſe omninò liberi à timore Conſtantii; juſta quoque ratio non ſubmittendi judicium ſuum judicio Conciliorum ſive æquè, ſive minùs numeroſorum erit, quòd Epiſcopi, qui ad ea convenerunt, bonis rationibus probentur, eorum ſententiis ſeu definitionibus non ſubſcripſiſſe omnino liberi ab humanis paſſionibus, & præventionibus, vel à falſis informationibus, pravis ſuggeſtionibus, fraudulentis conſiliis &c. ſed iis circumventi. 3. Quòd dum in ſecundo Concilio Oecume-

nico, anno 381. Conſtantinopoli celebrato, (quod vocatur Conſtantinopolitanum I.) *major pars Epiſcoporum* (uti rurſum Cabaſſutius enarrat) *de juſtitia, deque Eccleſiarum pace, & ſanctiore adminiſtratione parum ſollicita, propriiſque atque humanis affectibus plus aquò indulgens. . . . pleraque præſtitit Epiſcopis indigna, & indecora,* exempli gratia *dum ſchiſma Eccleſiæ Antiochenæ, quod erat opportunè extinguendum in Meletii Antiocheni Præſulis interitu, ſtudioſè propagari voluit, contra ſuperiora conventa, novum ſubrogando Epiſcopum Flavianum, per invidiam adverſus Paulinum conceptam; quia ſcilicet cum Damaſo Papa conveniebat, neque invidioſas Orientalium adverſus Occidentales factiones approbabat.* Gregorium quoque Nazianzenum, ipſis ſuſpectum de eadem cum Damaſo & Occidentalibus conventione, Conſtantinopolitano tumultuoſè ſpoliarunt Epiſcopatu, *quem hoc ipſum Concilium, ante paucos dies, unanimi conſenſu ei contulerat, & populus ipſe Meritiſſimi Præſulis electioni fauſtis acclamationibus faverat, & eandem magno affectu, magniſque laudibus Theodoſius Auguſtus exceperat, literaſque congratulatorias ad Synodum direxerat. . . . Poſthabito nihilominus pudore, & Eccleſiæ debita ſollicitudine, Deique reſpectu, & Theodoſii veneratione, votiſque populi ad ſalubriora propenſi; meritiſſimum, ſi quis unquam fuerit, Antiſtitem, cujus doctrinâ, pioque zelo, maxima fuerat civium Regiæ urbis pars ab Arianiſmo ad fidem Catholicam converſa, & cujus eloquentiſſimis concionibus pravi mores omnis generis hominum à vitiis ad meliora traducti fuerant, exturbarunt Concilii Patres. . . . . Et in locum abdicati indigniſſimè Gregorii, ſenem quemdam Ordinis Senatorii, ſcientiæ Eccleſiaſticæ prorſus imperitum; eligunt, & uſque adeo in tam provecta ætate ſalutis animæ negligentem, ut necdum de ſuſcipiendo baptiſmo cogitaret, Nectarium nomine, ſine ullo divinæ vocationis indicio, intra triduum, necdum ſufficienter catechizatum, baptiſmi fonte abluunt, deinde tumultuariè ac præcipitanter in Clericum attondent, raptimque Ordinibus Eccleſiaſticis initiant, neque monitum Apoſtolicum* „Manus citò nemini impoſueris“

penſi

penſi habentes, præcipiti feſtinatione ſacerdotio & Epiſcopatu conſecrant, Gregorio quidem ſuæ abdicationi ſtudio pacis conſentiente, propheticumque iſtud uſurpante: *Si propter me tempeſtas iſta orta eſt, mittite me in mare*, ſic tamen ut animo conſtituerit, nullis poſthàc Synodis intereſſe, *quoniam* (inquit epiſt. 55.) *pertinaces eorum* (Epiſcoporum) *contentiones ne ullis quidem verbis explicari queunt. Obſervate conſuetudinem eorum* (ait Baſilius epiſt. 71.) *ſolent perpetuò ad prævalentem deficere partem, & imbecillibus conculcatis amicis, colere potentes, & obſequi Aulæ.* An non hoc frequenter Viſum in Gallia? An non nuper, Innocentii XI. tempore, adverſus Papam, Eccleſiarumque ſuarum jura ſteterunt pro prætenſionibus Aulæ. Anno 1682. Papam, abſque Eccleſiæ conſenſu fallibilem eſſe voluerunt, etjam in definiendis fidei quæſtionibus; quia tunc ſic placitum erat Aulæ; quàm deciſionem anno. . . .. ex ejuſdem Aulæ beneplacito ſic retractarunt, ut hodie nonnulli ex ipſis infallibilem eſſe prætendant, etiam in quæſtionibus facti: quod anno 1667. in epiſtola ad Clementem IX. aiebant eſſe *novum & inauditum dogma, ab omnibus Antiquis recentibuſque Theologis peræque damnatum.* De facto Janſenii pene dixeris eamdem fuiſſe apud Epiſcopos Pariſienſes, temporibus ſervientes, opinionum viciſſitudinem, quæ apud variabiles Gallos ſolet eſſe veſtium, ait Author libri cui titulus: *Obedientia Credula Vana Religio.* Et obedientiam quidem cœcam in ejuſmodi quæſtionibus ſibi deferri volunt, dum eam ipſi exigunt; aſt nonniſi cum diſcretione, conjudicialique examine, judiciis Apoſtolicis judicium ipſi ſuum ſubmittunt, etiamſi Judicem Apoſtolicum, ſeu Papam, velut ſuperiorem ſuum agnoſcunt. Sed ut ad vetuſtiora exempla revertamur, ingenuè fatendum eſt, inquit Illuſtriſſimus Cameracenſis, quòd ubi Epiſcopis ſpeciali ope Chriſtus non adeſt, nulli ſunt hominum conſeſſus, qui faciliùs quàm Conventus Eccleſiaſtici poſſint in fraudem induci, aut in errorem abduci. Quo numeroſiores ſunt Conventus, eo magis patet aditus *fraudibus, artibus malis, ambitioni, adulationi-*

bus, minis, factionibus, ceteriſque cupiditatibus. . . . In hac Epiſcoporum confluentium frequentiâ. . . . fit communicatio affectuum & cupiditatum. Pauci velut duces ceteris facilè dominantur, ad quos, præſertim ſi gratia & authoritate pollent, cetera turba ſe proclivis adjungit. Maximè verò tunc ſe prodit Epiſcoporum infirmitas & flexibilitas, cùm agitur de ſequendis iis opinionibus, quibus Principes acriore affectu favere intelliguntur, & prout viſum eſt in Conciliis Ariminenſi & Mediolanenſi, ſicut & in Concilio ad Quercum, in quo S. Chryſoſtomus damnatus fuit.

In Concilio Seleucienſi (in quo abrogatum eſt *Uſia* ſeu *Conſubſtantialis* verbum, à Patribus Nicænis conſecratum, veluti fidei repagulum) dicit Hilarius ſe reperiſſe *tantùm blaſphemorum, quantùm Conſtantio placebat.* Atque *hoc tantum inter eos diſcriminis fuit* (ait Gregorius Nazianzenus in Chicomio S. Athanaſii) *quòd alii citiùs, alii ſeriùs in fraudem improborum inciderunt; atque alii impietatis duces antiſtiteſque ſe præbuerunt; alii autem in ſecundo ordine locati ſunt, nempe vel timore percuſſi, vel quæſtu atque utilitate ſubacti, vel blanditiis ineſcati, vel denique ignorantia circumventi.* Synodus Nicæna ſub Irene pium ac legitimum ſacrarum imaginum cultum aſſeruit. At ſub Copronymo aliquot annis antea eaſdem imagines aboleverat, earumque cultum numeroſiſſima Synodus Conſtantinopolitana proſcripſerat. Sub annum 474. Baſiliſcus Imperii uſurpator encyclicas literas ad omnes Orientis Epiſcopos miſit, Concilii Calcedonenſis condemnatorias, quibus quingenti circiter Epiſcopi ſubſcripſerunt, ut refert Evagrius Hiſtor. Eccl. l. 3. c. 5. nec ſe *vi ac neceſſitate compulſos, ſed cum omni gaudio* & alacritate ſubſcripſiſſe teſtificati ſunt in libello quem Epheſi congregati Baſiliſco obtulerunt. At paulò poſt Zenone reſtituto, veniam petierunt, aientes ſe neceſſitate adactos, non ex animi ſententia ſubſcripſiſſe, ſeque juxta Concilii Calcedonenſis formulam credere, & antea credidiſſe, prout idem Evagrius refert. c. 9.

Quid dicam de Aſiæ & Africæ Conciliis in cauſa rebaptiza-

baptizationis, deque Stephani VII. & Sergii III. definitionibus, quibus irritas & nullas pronuntiarunt ordinationes à Deceſſore ſuo Formoſo ſuſceptas, omneſque ab eo conſecratos juſſerunt iterùm ordinari; idque ſub pœna excommunicationis Sergius voluit. Certiſſimum nihilominus eſt 1. quòd Epiſcoporum illorum ſubditi memoratis in caſibus non debuerint Epiſcoporum ſuorum, ne eorum quidem quorum fama erat integra, & authoritas intacta, judicio (etiam necdum ab Eccleſia damnato) ſuum ſubmittere, ſententiamque ipſorum probare, Athanaſium & Chryſoſtomum non ore ſolùm, ſed & corde damnando, *conſubſtantialis* vocem, & imaginum cultum proſcribendo, Gregorii Nazianzeni abdicationem probando, ſibi, poſt baptiſmum ab hæreticis, vel ſacram ordinationem à Formoſo ſuſceptam, novum Baptiſmum vel ordinationem procurando &c. neglectis argumentis omnibus ſibi in contrarium occurrentibus, & quibus ipſis certum videbatur, fallibiles Eccleſiæ præpoſitos iſtis in rebus reipſa erraſſe.

2o. Quòd dum Liberius Papa, exilii ſui tædio victus, ut Sedi ſuæ reſtitueretur, damnato Athanaſio, Ariani Demophili fidem ſuſcepit, Romani Sacerdotes nec potuerint, nec debuerint, ſpretis judiciis ſuis, judicio ipſius cæcâ obedientia ſtare, dum in urbem, Victoris in morem regreſſus (prout Hieronymus ſcribit) opprimere ſtatuit quotquot non ſtarent. Conſtat hoc ex eo quòd Eccleſia debito Martyribus honore colat ſanctiſſimum virum Euſebium, alioſque Sanctos, qui conatibus ipſius non ſolùm obſtiterunt, ſed & ipſi anathema dixerunt.

3o. Quòd S. Iſidorus Peluſiota adverſus S. Cyrillum, Patriarcham ſuum, laudabiliter invectus fuerit, ut S. Joannem Chryſoſtomum, quem S. Cyrillus Judæ convitio impetebat, partes tueretur.

4o. Quòd nec Clerici, nec laïci Conſtantinopolitani, potuerint, nec debuerint ſe ſubmittere judicio Neſtorii Patriarchæ ſui, Beatiſſimam Virginem Dei Matrem eſſe negantis, etiam ante definitionem Concilii Epheſini; nec Romani Vigilium Papam ſequi in variationibus

S 5 ſuis,

ſuis, quibus tria Capitula modò probavit, modò improbavit. Imò Conſtantinopolitanos jure laudatos à Cæleſtino Papa fuiſſe, quòd Neſtorio palàm reſtitiſſent: *Beatus*, inquit, *grex, cui dedit dominus de paſcuis judicare.*

50. Per conſequens ex tot exemplis certiſſimum eſt, quòd dum ſubditi juſtam habent cauſam non approbandi fallibile judicium Præpoſitorum ſuorum, illud ex Chriſtiana humilitate, ſimplicitate & obedientia approbare non teneantur, nec judicium ſuum judicio ipſorum cœco more ſubmittere; quódque Illuſtriſſimus D. Archiepiſcopus Cameracenſis quarti Documenti ſui Paſtoralis p. 2. c. 4. validè confutet eos, qui Eccleſiæ in decidendis factis doctrinalibus fallibilitatem agnoſcentes, nihilominùs aiunt, ſuperbi indociliſque animi eſſe, ſuum quoad illa judicium Eccleſiæ judicio cœca obedientia non ſubmittere. *Quæ enim* (inquit) *vana & chymerica ſuperſtitio illos moratur? . . . . Homines illi imbecilla quadam pietate, popularique & inordinata (ut loquitur S. Thomas) credulitate præoccupati, ſubrutis avulſiſque ædificii fundamentis, ipſum inter auras medias ſuſpenſum ædificium ſuſtentare moliuntur. Abhorrent ab ea animi arrogantia, qua privatus quiſpiam audet arbitrari, non ſe, ſed Eccleſiam errare . . . . verùm . . . graviter ſecum ipſi pugnant, dum hinc quidem volunt Eccleſiam in hac vel illa re hic & nunc fortè errare; illinc autem contendunt, in hac vel illa re, cœco more illam audiendam, ad effugiendam arrogantiæ & indocilitatis notam. . . . . Non ſine cauſa* Janſeniani facti Defenſores *graviter & frequenter in ſcriptis ſuis invecti ſunt adverſus tractabilem hanc docilitatem, pietatemque flexibilem, quæ tempori ſerviat, tutam à procellis impendentibus ſedem eligat, ſuperioribus ſuis ita faciat ſatis, ut ſibi uni ſit commoda, unam denique quietem ſuam, hominumque laudem vel ipſius veritatis diſpendeo quærat.* Verùm *qui ſuum in hac neſcio qua docilitate . . . . tempori ſerviente perfugium ſtatuunt*, imprimis non vident quàm *inordinatum ſit, ſi quis id ipſum quod fallibile, atque adeò actu incertum credit, id ipſum (inquam) Decretum, perin-*

perinde ac decretum infallibile, cæco more, certò credat. Deinde *urgentur illi acriter à* facti Janſeniani Defenſoribus: *Ecquid, enim (inquiunt iſti) arrogantiſne atque ſuperbæ mentis eſt, quo quis tam diu jurare extimeſcit, quamdiu aliâ nullâ niſi ſigni fallibilis certitudine movetur? Imò verò hanc ipſam arrogantiam atque ſuperbiam omnibus, niſi qui perjuri eſſe velint, imperant & S. Auguſtinus, & S. Thomas.* Enimverò *ipſius nobis humilitatis ſervanda menſura eſt* (ait humillimus S. Paulinus epiſt. 12. ad S. Amandum) . . . . *Eſt autem & ſancta ſuperbia, & humilitas iniqua.* Denique *hanc inanem animi humilitatem* (proſequitur Illuſtriſſimus Cameracenſis) *innumera evidentiſſimaque exempla refellunt. Sint aliqua multorum inſtar. Privatus quiſpiam . . . . in ea Curia, quæ incorruptiſſimis perſpicaciſſimiſque abundat Judicibus, cauſâ ceciderit; tumque, ex peritorum quatuor vel quinque Patronorum conſilio, ad Regium appellare Tribunal ſtatuat, ut latum à Curia decretum reſcindatur: nùm ille erit ſuperbiæ atque arrogantiæ plenus? Non eſt adeò quidem mentis inops, ut ſe judicibus ſuis omnibus videre acutiùs credat. Cùm autem illos erroris non expertes noverit, tum etiam abſque ulla vel arrogantia, vel temeritate colligit, atque ex argumentis peritorum Patronorum ſtudio ac diligentia diu multumque perpenſis, infert ſapientis hujus religioſique Tribunalis fallibilitatem, erroris præſentis cauſam, & originem extitiſſe . . . .*

Quando à fœderis iniqui fautoribus decepta Sorbona Decretum 7. Januarii 1589. condidit, in quo declarabat, Gallos eo quo ſe Regi obligarant fidei ac obedientiæ ſacramento reipſa ſolutos eſſe . . . . Item aliud 10. Februarii 1590. in quo declarabat, abhorrere ſe . . . . ab opinionibus peſtiferis, damnandiſque ſententiis eorum, qui aſſerebant, poſſe & debere Henricum Borbonium titulo Regis decorari, licere tutâ conſcientia partibus illius adhærere, illique vectigalia pendere, atque etiam fas eſſe illum, eâ lege ut fidem catholicam amplecteretur, pro Rege habere & colere. Quis Gallos eos omnes, qui, repugnantibus licet geminis hiſce decretis, Henrici III. & Henrici IV.

imperio ſe ſubjectarunt, quis (inquam) eos dicat indociles, eaque ſuperbia inflatos, ut ſe Sorbona ipſâ acutiores exiſtimarent?

Quando Conſubſtantialis vocem Concilium Ariminenſe, & Conſtantinopolitanum abrogavit cultum Imaginum, haud dubiè privati homines, præſentiſſima neceſſitate compulſi, adverſus expugnare debuerunt. An ideo privatus quilibet, qui Conciliis iſtis parere primùm renuit, fuit animo temerario, eaque ſuperbia inflatus, ut ſe frequentiſſimis Epiſcopis illis acutiorem crederet?

Quando in Concilio Mediolanenſi 300. *Epiſcoporum Occidentis confirmata fuit injuſta contra S. Athanaſium ſententia, ſolis tribus Dionyſio Mediolanenſi, Euſebio Vercellenſi, Lucifero Calaguritano pro ipſo ſtantibus, treſne iſti animo temerario renuerunt?*

Quis non videt in expoſitis hiſce caſibus ſingulis, licuiſſe privato cuilibet geminum eſſentialeque officium ita mente complecti, & conjungere, ut utrique pareret? Alterum quidem, quo tam multos Epiſcopos longè ſeipſo acutiores exiſtimaſſet, exterioremque frequentium illorum authoritatem eſſet reveritus. Alterum verò, quo credidiſſet Cœtus illos doctrina licèt commendatos, in ea re tamen fallibiles, potuiſſe in errorem actu incidere . . . . Nec ſe poſſe conſentire, ut ſua, quæ gentium omnium erat, fides labefactaretur, atque innocens, cujus ipſis certa erat innocentia, damnaretur.

In illis caſibus omnibus quàm iniquè foret inclamatum: Non pudet ſuperioribus ſuis cœco more non parere? Numquis tot tamque eruditis Epiſcopis acutiùs videre ſe putat? Superbia atque arrogantia tumet, quiſquis rebus definitis derogat fidem. Imò in ejuſmodi caſibus damnum non reſarciendum intuliſſet, quiſquis aſſeruiſſet, ſupponendum ſemper id quod definitur à Superioribus: nihilque in illis circumſtantiis eſſe potuit pernicioſius, quàm pietas illa & humilitas *inordinata, inconſiderata, ſuperſtitioſa, cujus ſcopus eſt Superioribus applaudere,* etiam cum periculo approbandi errorem & injuſtitiam. *Docilitas, nullis circumſcripta limitibus, eſt ſanè tum excellentiſſima, cùm in authoritate, quæ nec fallibile nec fallax* eſt veritatis *ſignum,*

ſignum, fundatur. Quid autem à ratione magis alienum, quid, ut ex S. Thomæ principiis loquar inordinatum magis, quàm ſi quis humanæ rationis lumen extinguat, eamque erroris voluntarii periculo ſubjiciat, dum fidem cœco more adhibebit hominum cœtui, quos ipſe actu erroris non expertes in eo quod eſt in controverſia cenſet?

Itaque in iis rebus in quibus Eccleſia fallibilis eſt, *tunc Eccleſia non poteſt non ſpectari tanquam hominum Cœtus, qui, licèt doctrina pietateque ſint commendati, iis quæ adhærent humanæ naturæ vitiis omnibus laborant.* Ideoque *poſſunt vanis ſubtilitatibus præoccupari & perſtringi, mentitum fulgorem in veræ evidentiæ loco numerare poſſunt. Poſſunt, ſæcularem Poteſtatem pertimeſcentes, aut ſecretis quibuſdam cupiditatibus decepti*, ſeu aliàs malè *informati, partium quarumdam authores & duces ſequi*, ut ſuprà demonſtratum eſt. *Ut illorum virtus, ſic etiam authoritas fragilis eſt.*

Argumentum octavum ſuprà inſinuatum ab Illuſtriſſimo Cameracenſi, petitur ex S. Thomâ q. 12. de Verit. a 6. ubi dicit, quòd *ſemper contingit inordinatio, quando aliquid movetur non à proprio motivo, ſicut ſi voluntas moveatur à delectabili ſenſus, cùm debeat tantùm moveri ab honeſto. Proprium autem motivum intellectus eſt verum, id quod habet infallibilem veritatem. Unde quandocumque intellectus movetur ab aliquo fallibili ſigno, eſt aliqua inordinatio in ipſo, ſive perfectè, ſive imperfectè moveatur.* Atqui intellectus movetur ab aliquo fallibili ſigno, dum à ſola movetur authoritate fallibili. Igitur eſt aliqua inordinatio, ſi ab ea ſola moveatur, ſive perfectè & certitudinaliter, ſive imperfectè, & abſque certitudiue ei credendo. Porrò nihil inordinatum Papa, vel Eccleſia præcipere poteſt. Igitur præcipere non poteſt ut ſoli ipſius authoritati ſive perfectè, ſive imperfectè credatur, in iis in quibus authoritas ipſius eſt ſignum fallibile. Videri poteſt doctiſſimus Author libri *De fide humana*, ubi argumentum iſtud pluribus illuſtrat, cumque eodem S. Doctore, ſicut & cum Guilielmo Pariſienſi, Richardo de Media-Villa, Eſtio &c. inde concludit 1. quòd

in ſtatu innocentiæ, in quo homo nihil inordinatum admittere poterat, intellectus humanus nunquam in unam partem judicando inclinaſſet, niſi adductus veritate, cui error ſubeſſe non potuiſſet. Quodque proinde, eo in ſtatu, non ſolùm *nulla falſa opinio fuiſſet* (verba ſunt S. Thomæ) *ſed penitus nulla opinio in eo fuiſſet.*

Concludit 2. cum eodem Authore Illuſtriſſ. Cameracenſis c. 2. *nemini imperari poſſe ut non dubitet, cùm habet ille cur dubitet*, niſi ab authoritate infallibili: ſicut nec imperari poteſt *ut ex incerto certum colligat*, id tanquam certum credendo, de quo nullum ipſi apparet argumentum certum, ſed ſola authoritas fallibilis, adeóque ſe ſola incerta. Cùm hoc ipſum ſit falli, teſte Auguſtino Enchirid. 17. ubi eum errare dicit, qui rem, etiam in ſe veram, ſub incerto veritatis ſigno propoſitam, approbat ut certam: *Aliud nihil eſt errare, quàm. . . . incertum habere pro certo &c, ſive falſum, ſive verum ſit.* Et infrà: *Quis niſi errans, malum neget. . . . . habere incerta pro certis &c?* Omnis verò error, vitium eſt contrarium naturæ rationali, prout idem frequenter docet.

3. Idem Illuſtriſſimus concludit, neminem poſſe aſſenſu planè firmo credere, *Janſenii librum eſſe hæreticum*, ſeu quinque damnatas ab Innocentio X. Alexandro VII, & Clemente XI. propoſitiones continere, *niſi ad id credendum adducatur, aut plena perſuaſione, quam libri examen attulerit, aut Eccleſiæ authoritate, quæ non ſit ſignum fallibile.* Quippe hoc ipſo quòd Eccleſiæ authoritas eſt ſignum fallibile, ſumma quidem ei debetur veneratio, etiam interior; falſum tamen pro vero proponere poteſt. Non poteſt ergo, vi ſua præcisè, fideles omnes certos reddere de veritate; nec per conſequens dubium omne de veritate prorſus vincere & elidere; utpote quòd ſola in contrarium certitudine vinci elidique poteſt. *Itaque ſi privatum ponamus aliquem, non ſolùm qui dubitet, ſitne Janſenii liber hæreticus. . . . . verùm etiam qui in animum induxerit, efficacibus invictiſque rationum momentis niti ſententiam*

con-

contrariam, homini ſic affecto nequaquam imperare, aut etiam permittere queas formulæ ſubſcriptionem, atque adeo ſacramenti in formula verba nuncupationem. Parte una pulſat hominem perſpicuitas & evidentia (ſaltem ſpecietenus) qua apparet falſitas illius quod credendum illi ſubjicitur. Parte altera nihil ſuppetit quod imponat in lancem alteram; quodque iſti certitudini evidenti opponat, niſi authoritas (totius Antiquitatis, ſcholarumque omnium conſenſu) *fallibilis* (ſignum proinde, *ſeu argumentum* fallibile; quod prævalere non poteſt iſti certitudini evidenti. *Inordinatio fit itaque. . . . ſi intempeſtivâ & praeproperâ* credulitate mens aſſentiatur, & certitudine, quæ ipſi evidens videtur, aſpernata, *dedat ſe ſigno fallibili.*

Si quiſpiam dicat authoritatem ſummi Pontificis, Epiſcoporumque ipſi conſentientium, etſi non omnimodè infallibilem, ſic tamen eſſe moraliter infallibilem, ut ob reſpectum ipſius dubium omne comprimi debeat; etſi enim non ſit ab omni erroris periculo prorſus immunis, moraliter certum eſt eam in definiendo facto Janſenii actu non erraſſe.

Contra: ne totius quidem Eccleſiæ authoritas purè humana, in iis in quibus ex Chriſti promiſſione non adeſt illi ſpecialiter Spiritus Sanctus, immunis eſt à morali periculo erroris, nec proinde vi ſuâ præciſè fideles moraliter certificare poteſt, ſe in definiendo illo facto actu non erraſſe. Non (inquam) id magis poteſt in factis doctrinalibus, obſcuris & controverſis, quàm in perſonalibus, de quibus argumento ſequenti. Nec certè certitudo illa moralis de facto Janſenii magis haberi poteſt ſola vi authoritatis Eccleſiæ, quàm certitudo moralis de facto Origenis, Marcelli Ancyrani, Theodoreti, Honorii Papæ &c. Cùm enim Eccleſiæ authoritas æque adſit factorum iſtorum deciſionibus, quàm deciſioni facti Janſeniani, ſeu ſola Eccleſiæ authoritas ſufficiens non ſit ad fundandam ſe ſola moralem certitudinem factorum illorum, conſequens eſt quòd nec ſufficiens ſit ad fundandam ſe ſola moralem certitudinem facti Janſeniani; nec proinde ad fundandam obligationem creden-

dendi factum iſtud, magis quàm ad fundandam obligationem credendi facta illa. Ad quam ſi foret ſufficiens ab obedientia Eccleſiæ debita palam defeciſſent Baronius, Bellarminus, Perronius, S.R.E. Cardinales excellentiſſimi, ſicut & Petavius, Sirmondus, aliique ſuprà commemorati Theologi eruditione eximii, qui factis illis per Concilia & Pontifices deciſis fidem adhibere detrectarunt. Quod cùm aſſeri nequeat, *nulla eſt mentis illuſio manifeſtior* (ait Illuſtriſſimus Cameracenſis ubi ſuprà c. 4.) *quàm eorum, qui dum alterâ manu avellunt ab Eccleſia verum ac propriè dictum non errandi privilegium; alterâ neſcio quod infallibilitatis phantaſma reponunt, dum ei fidem ſemper adhibitam volunt. Si Eccleſiam falli poſſe exiſtimant, ſi Religio generatim non ſpondet eam actu non falli, ubi de quæſtionibus hujuſmodi judicat; vana & ridicula ſuperſtitione ducuntur, ne deceptionem eo caſu timeant, ubi eam actu timendam confitentur. Quæ ſunt tandem illa myſteria? Quid in illa cunctatione religionis eſt? Quid eam, quam actu fallibilem intrepidè ſupponis, credere trepidas actu deceptam, cùm admiſſi erroris argumenta ſubſunt? Quid cohærens minùs, quid magis extra locum, quàm imbecilla illa & obſcura pietas, credulitaſque plebeia, & juxta S. Thomam ab ordine aliena, quâ fit, ut cùm Eccleſiam actu falli poſſe ſemper confitearis, eam actu non falli, contra quamcumque dubitandi rationem*, imò contra rationem evidenter perſuadentem eam actu falli, *cæcis oculis, & commoda quadam animi docilitate, quæ ſe periculo cautè ſubtrahit, ſemper ſupponas?*

Si dicat 2. quòd ſi Eccleſia in decidendis ejuſmodi quæſtionibus falli queat, multò faciliùs tu & quilibet privatus.

Id quidem verum eſt ceteris paribus, ſi utique criticus labor, ſollicita induſtria, æquum (ſine præoccupato affectu) examen, textuum inter ſe, cumque authoris ſcopo accurata collatio, æqualiter adhibita fuerit ab Eccleſia, vel à Papa & Epiſcopis, atque à privatis. Sed hæc omnia à Papa & Epiſcopis pari exactitudine præſtita non ſunt circa quæſtionem criticam de facto Janſe-

ſenii, quemadmodum à plurimis privatis Theologis, pietate & eruditione præclaris; tametſi cætera à Papa & Epiſcopis ritè examinata fuiſſe concedantur. Theologi porro illi religioſè teſtantur nihil aliud à ſe deprehenſum in Janſenii Auguſtino, poſt ſæpiùs repetitam illius lectionem, & accuratiſſimum juxta criticæ leges examen, niſi doctrinam gratiæ per ſeipſam ſalva libertate efficacis.

Dixi, omnia ſupradicta pari exactitudine præſtita non fuiſſe à Papa & Epiſcopis, utpote quorum pauci librum legerunt, longè pauciores ſenſum illius ad criticæ leges exactè diſcuſſerunt, imò veriſimiliter nulli. Nec enim ipſis vacat. Multò minùs Romano Pontifici, totius Eccleſiæ negotiis occupatiſſimo. Ad paucos proinde Conſultores examinandi cura devolvitur; ex eorum duntaxat examine & informatione cauſa à Romano Pontifice definitur. Porro certum eſt conſultores illos non ſemper perſpicaciores eſſe privatis Doctoribus præcellentis eruditionis ingeniique præ ceteris acuti; quorum etiam cura, induſtria, ſedulitas, exactitudo in examinando ſecundùm criticæ leges ſenſu libri cujuſpiam ſæpe non minor, imò plerumque major eſt quàm illorum. Certum eſt ergo per fallibilem ejuſmodi definitionem in Cenſorum illorum examine, informationeque unicè fundatam vinci ſemper non poſſe omne dubium, in magis exacto acutiorum, magiſque perſpicacium examine plerumque fundatum.

In cauſa quidem quinque propoſitionum (teſte Alexandro VII.) ea adhibita eſt diligentia, quâ major deſiderari non potuit; ſed in ordine ad quæſtionem dogmaticam, an & quali cenſura qualificandæ forent; non in ordine ad quæſtionem criticam, an hæreticus ſenſus earum in Janſenii Auguſtino contineretur, eumque Janſenius intendiſſet. Nec hoc dicit Alexander VII. Nec diſcutiendum Innocentius X. Conſultoribus injunxit, ſed *ut ſingulæ propoſitiones per ſe examinarentur, & qualificarentur in abſtracto, ſicut jacent, abſque ullo reſpectu ad Auctorem.* Et ita concluſum fuiſſe in prima Conſultorum Congregatione facta in domo Cardinalis

Spa-

Spada, die 14. Martii 1652. teſtatur Lucas Wadingus, Conſultorum unus, in Relatione de negotio 5. propoſitionum. Teſtatur & Commiſſarius Sancti Officii in ſuo ad 1. propoſitionem ſuffragio ſeu voto dicens: *Hæc propoſitio non eſt qualificabilis ratione proferentis: quia propoſita fuit in abſtracto, ut præſcindit ab omni proferente.* Denique Illuſtriſſ. D. Boſquetus, Epiſcopus Lodevenſis in ſua Relatione (memorata in proceſſu verbali Conventus Cleri Gallicani anni 1655.) teſtatur, ſibi à ſummo Pontifice dictum, *quòd noluiſſet exprimi nomen, nec memoriam Janſenii, nec agi de quæſtione facti præcisè.* Santamorius quoque in Diurno ſuo p. 4. c. 2. teſtatur, Auguſtini Diſcipulis in audientia unica quam ab eodem obtinuerunt 21. Januarii 1652. ipſis à ſua Sanctitate vetitum, *ne ullo modo Janſenii facerent mentionem.* Nec ab eadem Sanctitate ipſis conceſſum fuiſſe, licet poſtulatum, ut in judicio contradictorio, ſuper facto Janſenii, coram adverſariis ſuis audirentur, prout neceſſe erat ad removendum omne dubium ſuper facto illo, ne Catholici Epiſcopi liber & perſona de Eccleſia benè merita abſque neceſſaria defenſione, contra Dei legem condemnaretur. Ad hoc quippe in examine contra eum facto nihil prætermittendum erat ſubtilitatis, ne innocens in libro ſuo damnaretur, prout in examine contra Theodorum Mopſueſtenum, Concilii V. Patres Collatione quarta dixerunt: *Oportet in examinatione, quæ contra eum provenit, nihil prætermitti ſubtilitatis.* Propterea etiam in Congregationibus de auxiliis toties in judicio contradictorio audiri poſtularunt, & per decem annos auditi fuerunt Libri Molinæ Defenſores; ſicut & in cauſa Rituum Chinenſium per annos ſexaginta. Abſque examine quippe contradictorio, dum fieri poteſt, vix poſſibile eſt, in caſibus obſcuris, difficilibus, & valde controverſis, judicia haberi manifeſta, neceſſaria ad vitandum periculum, innocentem in libro ſuo condemnandi, civilique vitâ, id eſt fama & honore velut hæreticarum quinque propoſitionum Authorem ſpoliandi. Et ne ſexaginta quidem Annorum examen Jeſuitæ ſufficiens putant ad Ritus illos condemnan-

nan-

nandos; ideóque examen ulterius poſtulant, decretique abſque illo facti revocationem, prout litteræ Romanæ docent.

Prorſus ergo infundata eſt, moralis facti Janſeniani certitudo; nec per Romanum judicium ſublata ambiguitas illius, & moralis incertitudo, magis quàm incertitudo facti Theodoreti per judicium Concilii V. vel facti Honorii per judicium Concilii VI. Et quamvis in incertis & dubiis, præſumendum ſit in gratiam ſuperiorum, quorum potior eſt Authoritas; non ſic tamen ut præſumptio iſta certum efficiat quod aliàs eſt incertum, certumque poſtulet, excluſa omni dubitandi ratione, mentis aſſenſum, ſed ſic ut ceteris paribus judicio privatorum prævaleat judicium (licèt incertum) ſuperiorum; ſic etiam ut dum utraque concurrit authoritas, falſitati obnoxia, major ſuperiorum, minor privatorum Doctorum, ceteris paribus præferatur major, & licèt majori ſemper debita non ſit firma aſſenſio (quæ ſoli debetur veritati, vel ratione evidenti, vel authoritate infallibili propoſitæ) ſemper tamen debita ſit talis veneratio, religioſumque obſequium, ut ab omni contra judicium majoris authoritatis aſſenſu abſtineatur; dum hinc inde nihil occurrit niſi fallibile veritatis ſignum, tuncque ſolùm in aſſenſum contrarium prorumpatur, cùm adeſt intima convictæ mentis perſuaſio ex accurato rei examine profecta, qua quis evidenti argumento convictum ſe intelligit, majoris authoritatis judicium à veritate aberrare. Tunc namque authoritas major cum authoritate minore non confertur, ſed authoritas extrinſeca non convincens, cum perſuaſione intrinſeca argumento evidenti & convincente nixa, quam liberum non eſt abjicere quamdiu nihil in contrarium occurrit, niſi ſignum fallibile & incertum; argumento proinde ſeu ſigno certò & evidenti cum modeſtia poſtponendum.

SUB-

SUBSECTIO DECIMA-SEXTA.

Argumentum nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimum-tertium.

ARgumentum nonum: Eccleſia, vel Romanus Pontifex æquè fallibilis eſt in definiendis factis doctrinalibus, atque in definiendis factis perſonalibus. Ergo (infert Illuſtriſſimus Cameracenſis cap. 7.) *religioni non magis debet eſſe privato cuilibet, rationis ſuæ lumen non ſubjicere, ut cæco more veritatem decreti Eccleſiæ circa facta doctrinalia, quàm circa facta perſonalia credat. Atqui, ut conſtat, religioni non debet eſſe privato cuilibet, rationis ſuæ lumen non ſubjicere, ut cæco more credat veritatem factorum merè perſonalium, in quibus* infallibilem non eſſe Eccleſiam fatentur omnes. Ergo etiam, ut patet, religioni non debet eſſe privato cuilibet, rationis ſuæ lumen non ſubjicere, *ut cæco more credat* veritatem factorum doctrinalium, ſive, ut ipſe loquitur, *textuum ab Eccleſia definitorum.*

Argumentum iſtud paulò aliter hoc modo confici poteſt: Nec Eccleſia, nec Papa, ſola vi fallibilis authoritatis ſuæ, fideles obligare poteſt ad credendam veritatem factorum perſonalium, dum juſta ipſis ratio occurrit de eorum veritate dubitandi. Ergo nec ad credendam veritatem factorum doctrinalium &c. Cur enim ad illud ſola vi &c. obligare non poteſt, niſi quià aliàs obligare poſſet ad credendum errorem, cui obnoxia eſt authoritas ipſius? Atqui ſimiliter ad credendum errorem obligare poſſet, ſi ad iſtud credendum ſola vi &c. obligare poſſet. Cùm authoritas ipſius æquè obnoxia ſit errori in iſto quàm in illo caſu. *Vana igitur ſuperſtitione* (concludit idem Illuſtriſſimus) *puerilíſque animi imbecillitate ageretur, quiſquis non auderet unquam ſupponere, in eo caſu* circa factum doctrinale, æque ac perſonale, *Eccleſiam actu verſari, in quo poſſe illam quocumque tempore verſari ſupponitur.* Confer

ſer cetera quæ Illuſtriſſimus addit ſuprà in argumento 1.

Argumentum decimum : Papa non minùs eſt fallibilis in decidendis factis doctrinalibus, quàm in decidendis factis Hiſtoricis, Geometricis, Aſtronomicis &c. Ergo ſola vi ſupremæ in Eccleſia Authoritatis ſuæ non magis obligare poteſt ad credendam veritatem factorum Doctrinalium, quàm Hiſtoricorum, Geometricorum, Aſtronomicorum &c. Atqui ad credendam horum veritatem ſola vi authoritatis ſuæ obligare non poſſe, Doctores conſentiunt. Et ideò licèt Eugenius IV. Epiſt. ad Henricum Archiepiſcopum Cantuarienſem expreſſè declaret, Cardinales non Epiſcopos, à tempore S. Petri, ſupra Epiſcopos non Cardinales præeminentiam ſemper habuiſſe, Hiſtorici ac Theologi potiùs credunt Bellarmino, qui re iſta propiùs examinatâ, ſuo labore, ſtudio, diligentia, ſagacitate contrariam veritatem detexit, varioſque aſſignavit gradus, per quos ad tantum faſtigium Cardinales ſenſim evecti ſunt. Quamvis etiam Nicolaus I. Epiſcopos omnes compellere voluerit ad recipiendas veterum Pontificum Decretales tanquam veras, eruditi id non credunt, quia Centuriatorum Magdeburgenſium probationes in contrarium magis credibiles exiſtimant. Quamvis Zacharias Papa erroneam declaraverit Virgilii epiſcopi ſententiam, *alios eſſe ſub terra homines*, contrarium velut indubitatum nemo non credit, ex quo Americam Chriſtophorus Columbus detexit, ad eamque Hiſpanorum colonias Hiſpaniarum Reges miſerunt. Nemo denique jam culpat Toſtatum Abulenſem ſuis deanno Chriſti emortuali conjecturis & calculis aſtronomicis potiùs credentem, quàm opinioni & cenſuris Eugenii IV. Quia nempe in iis quæ pendent à ſcientia naturali & experimentali, naturale lumen, ſtudium, induſtria & ſagacitas, quibus ſcientia illa acquiritur, non eo ipſo majora ſunt in homine, quo major eſt dignitas ipſius, nec præcellentia cognitionis naturalis ſemper conjuncta eſt cum præcellentia dignitatis, prout ſub finem Artificii XIII. dixiſſe me memini. Quæ ratio æque probat pro factis doctrinalibus ſeu quæ-

quæſtionibus criticis de ſenſu libri, vel authoris, quàm pro factis ſeu quæſtionibus Hiſtoricis, Geometricis&c; cùm criticæ illæ quæſtiones æque pendeant à ſcientia, lumine, induſtria & ſagacitate naturali, quàm quæſtiones Hiſtoricæ, Geometricæ &c.

Argumentum undecimum: Nec Papa, nec Eccleſia à fidelibus exigere poteſt aliquid impoſſibile: Atqui exigeret ab ipſis aliquid impoſſibile ſi ſola vi authoritatis ſuæ exigeret aſſenſum certum de facto v. g. Janſeniano. Siquidem exigeret aſſenſum certum, cujus unicum & adæquatum aſſentiendi motivum eſſet incertum, ſola utique vis fallibilis adeoque incerta, authoritatis ſuæ. Aſſenſus verò certus, cujus unicum & adæquatum motivum eſt incertum, eſt mens ſine valle, lumen ſine luce, triangulum ſine lateribus. Eſt igitur quidpiam pariter impoſſibile. Nec enim cognitio ulla eſſe poteſt certior ea re, à qua accipit, ſi quam habet, certitudinem. Illa verò cognitionis ſpecies, quæ aſſenſus dicitur, à ſuo motivo unico & adæquato accipit, ſi quam habet certitudinem; ſicut concluſio, ſi quam habet certitudinem, accipit à præmiſſis; ædificium, ſi quam habet firmitatem, à ſuo accipit fundamento. Quemadmodum ergo impoſſibile eſt firmum eſſe ædificium, cujus fundamentum unicum & adæquatum eſt infirmum; impoſſibile quoque, certam eſſe concluſionem ſyllogiſmi, cujus incertæ ſunt præmiſſæ; ſic impoſſibile eſt certum eſſe aſſenſum, cujus motivum adæquatum eſt incertum. Quale neceſſariò eſt, dum motivum, ſeu aſſentiendi ratio unica & adæquata eſt authoritas fallibilis, utpote eo ipſo falſi admittendi capax, quo fallibilis; nihil proinde ex ſe ſolâ habens, unde cum veritate hic & nunc neceſſariò conjungatur. Authoritas ergo fallibilis ſe ſola nihil habet, unde certa ſit & indubitata; ac per conſequens nihil habet, unde aſſenſum certum, firmum & indubitatum generare poſſit. Neque enim firmitatem & certitudinem effectui ſuo dare poteſt quam non habet. Sic itaque naturæ ordine comparata eſt humana mens, ut ad certum indubitatumque aſſenſum duplici tantùm modo valeat inclinari, vel ratione evidenti, per

quam

quam convincatur, vel authoritate certò infallibili, per quam in ſui obſequium captivetur. Cujuſmodi ſe ſola non eſt authoritas purè humana, ſed ſola divina.

Dixi authoritate certò infallibili. Neque enim authoritas ſolùm probabiliter, incertò proinde infallibilis, fundare non poteſt niſi aſſenſum ſibi proportionatum, probabilem utique, & incertum. Cùm certus eſſe nequeat aſſenſus unicè fundatus in authoritate ſolùm probabiliter & incertò infallibili; hoc ipſo namque quòd incerta eſt infallibilitas ipſius, ſolúmque probabilis, incertum eſt ſolúmque probabile, quòd hic & nunc non fallatur in eo quod ſola vi ſua hic & nunc decidit; neque enim falſitatem deciſionis certò excludere poteſt infallibilitas incerta.

Ad ſummum verò probabilis infallibilitas tribui poteſt papalibus deciſionibus factorum, de quibus agitur, utpote quibus tribui nequit infallibilitas certa certitudine morali, utpote quæ contra ſe habet fortiſſima argumenta Artificio præcedenti deducta; multò minus certitudine fidei divinæ. Neque enim talis habetur in Eccleſia, nec talis ab Eccleſia declarata. Aliàs hæretici forent Theologi penè omnes, qui ei contradicunt. Hoc autem aſſerere, fatuum eſſet, ac prorſus temerarium.

Argumentum duodecimum: Eccleſia quidem ſicut & Papa, exigere poteſt aſſenſum, ſeu credulitatem certam facti, ſeu perſonalis, ſeu doctrinalis, dum factum illud adeo certum eſt, clarum ac notorium, ut abſque controverſia ab omnibus ſit admiſſum; bonaque proinde fide illud negare, vel de eo dubitare non cenſeantur, ſi qui negent, vel de eo dubitent. Quia non præſumuntur factum ab omnibus admiſſum negare, vel in dubium revocare, niſi ut damnatum tueantur errorem. Verum aliud eſt de factis obſcuris, ambiguis, & inter Doctores Catholicos controverſis, quæ in bonum ſenſum trahi poſſunt, atque in bonum ſenſum trahi debere rationes graviſſimæ ſuadent & Patres docent, præſertim dum rationibus illis adminiculantur circumſtantiæ, ſuadentes illius facti damnationem (ab Eccleſia vel Papa fallibili Authoritate factam) factam non eſſe cum exacta ob-

ſer-

ſervantia regularum neceſſariarum ad ſufficientem veritatis cognitionem. Quia rationes illæ graviſſimæ tunc ſola Eccleſiæ vel Papæ authoritate, ſeu definitione elidi non poſſunt, ſed ſola ratione evidenti vel authoritate falli neſcia, ut ſuprà demonſtratum eſt. Tametſi enim Eccleſiæ & Papæ authoritas tanti ſit ponderis, ut nulla authoritas major, vel æqualis, in eo genere, apud mortales inveniri queat; ſumma proinde veneratione, tam interna, quàm externa, à fidelibus omnibus excipienda ſint decreta ſeu definitiones, inde provenientes, iiſque temerè contradicere non liceat: ſola nihilominus vi ſua præcisè parere non poſſunt certitudinem de ſui decreti veritate ac juſtitia, nec juſtam omnem de ea dubitandi rationem elidere ac ſuperare, uti demonſtrant argumenta ſuperiora; demonſtrat & ratio iſta, quòd ſecundùm Auguſtinum rectæ rationis uſus poſtulet, ut res ipſas ſimpliciter, prout ſeſe cognitioni noſtræ offerunt, attingamus, iis per judicium noſtrum nihil addendo, nec detrahendo. Quod is demum facit, qui habet ut certò verum id quod ſub certo veritatis ſigno ſibi proponitur ut verum; & ut certò falſum, quod ſibi proponitur ſub certo ſigno falſitatis; denique ut incertum & dubium quod ſibi non proponitur niſi ſub incerto & ambiguo veritatis ſigno. Atqui factum Janſenii v. g. non proponitur niſi ſub ſigno veritatis incerto & ambiguo, dum ſub alio non proponitur veritatis ſigno, niſi fallibili Eccleſiæ, vel Papæ definitione.

Dixi *ſecundùm Auguſtinum*, utpote qui Enchirid. c. 17. errare docet, qui ratione aliter utitur: *Quis, niſi errans, malum neget, approbare falſa pro veris, aut improbare vera pro falſis, aut habere incerta pro certis, vel certa pro incertis?*

Argumentum decimum-tertium ſumitur ex unanimi conſenſu Controverſiſtarum, adverſus noſtri temporis hæreticos diſputantium, catholicamque fidem defendentium. Uno namque ore docent, quòd ſi Eccleſia in fide errare poſſet, ſive infallibilis non eſſet, ejus de fide Decretis firma fides præſtari nec deberet, nec poſſet. Igitur nec ipſius de facto non revelato Decretis firma fi-

des

des (ſaltem ſola vi authoritatis definitioniſque ipſius, præſtari debet nec poteſt, cùm in iis errare poſſit. Conſequentia negari non poteſt. Antecedentis veritatem probat doctiſſimus author libri De obediéntia credula, quia Bellarminus l. 2. de Concil. c. 3. & 4. ſic loquitur: *Si Concilia generalia* in fide *poſſent errare, nullum eſſet in Eccleſia firmum judicium*; quódque *poſſent meritò revocari in dubium omnes damnata hæreſes.* Nec ulla eſſet *certitudo de multis S. Scripturæ libris.* Illuſtriſſimi Fratres de Walemburch to. 1. controverſ. tr. 3. p. 2. negant in Eccleſia Romana *ſenſum unius hominis (ſcilicet Papæ) eſſe ſenſum fidelium omnium propter neceſſitatem obediendi.* Neque enim obediendi neceſſitatem Eccleſia agnoſcit, dum aſſenſus præcipitur abſque certitudine non errandi. Becanus in Manuali Controverſ. agens de Eccleſia, ipſius de fide definitionibus credendi neceſſitatem unicè repetit ex infallibilitate ipſius de fide definitionum; quæ ſi fallibiles eſſent, nihil certò ac tutò credi poſſet. Unde ex eo quòd *heretici aiunt, totam Chriſti Eccleſiam errare poſſe*; infert, *neminem apud eos ſecurum ac tutum eſſe de ſua fide*: item, *Lutheranos & Calviniſtas ſemper dubios ac incertos fore, quandiu ſentiunt Eccleſiam errare poſſe*; & rurſus, *Catholicos. . . . tutos ac ſecuros eſſe in fide*; quia, ut antè dixit, cum Auguſtino ſequuntur hanc certam regulam: *tota Eccleſia viſibilis non poteſt* errare *in fide.* Quia verò *adverſarii tenent*, quòd *tota Eccleſia poteſt errare in fide*, infert, *neminem apud eos ſecurum eſſe de fide.* Lenſæus l. 2. de Eccleſia docet, quòd in materia etiam fidei, ſi Paſtorum Eccleſiæ conſenſio deſit, *nullam eſſe credendi neceſſitatem*, ſed relictam eſſe *judicandi libertatem.* Sed ea quæ de fide *concorditer populis* tradunt, *certa & indubitata fide teneri oportere.* Citatque Auguſtinum l. 7. de bapt. contra Donat. c. 53. dicentem: *Nobis tutum eſt in ea non progredi aliqua temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico. . . . plenario Concilio terminata ſunt: id autem fiducia ſecura vocis aſſerere, quod in gubernatione Domini. . . Jeſu Chriſti, univerſalis Eccleſiæ conſenſione roboratum eſt*; in materia utique fidei, in qua ipſi

 pro-

promiſſa eſt ſpecialis gubernatio D. N. Jeſu Chriſti, ne erret. Unde Eccleſiæ univerſalis conſenſionem, authoritatemque falli neſciam Lenſæus his Chriſti verbis confirmat, *Si quis Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.* Ex iis quippe infert, Eccleſiæ judicantis ſententiæ, tunc tantùm neceſſariò acquieſcendum, cùm judicium ipſius *& rectum eſt propter veritatem, & neceſſarium propter obedientiam, & tutum propter divini Spiritus* aſſiſtentiam *Chriſtique promiſſionem.*

Poſtremò (aliis pluribus omiſſis) Illuſtriſſ. D. Benignus Boſſuetus, Epiſcopus Meldenſis in ſua Hiſtoria Variationum l. 15. iſta duo ſinonyma eſſe dicit, *fas eſſe nunquam ab Eccleſia doctrina deflectere, ac eam eſſe infallibilem.* Si enim iſta ſunt unum & idem, à contrario ſenſu ſequitur, fas eſſe aliquando ab ejus doctrina deflectere, ſi infallibilis non ſit. Unde in colloquio cum famoſo cum Miniſtro Claudio, infert, quòd *ſicut diſcipulus de Philoſophica quadam opinione Magiſtri ſui tandiu incertus eſt, donec ei fuerit evidenti ratione comprobata, quia Magiſtrum ſuum à deceptione prorſus immunem non eſſe cognoſcit. Pari ratione qui Eccleſiam errori credit obnoxiam, is de verbi divini, ab ea propoſiti, veritate meritò dubitat.* Ex quo ulterius reprehendit juramenti formulam, quâ particulares Eccleſiæ prætenſe-Reformatæ, deputatos ſuos ad Synodum nationalem (apud ipſos ſupremam) mittentes, jurabant hunc in modum: *Coram Deo conteſtamur, quidquid in veſtro ſancto Conventu inſtitutum erit, nos eſſe amplexuros.* Hoc namque ſub juramento polliceri non poterant, niſi omninò certi de veritate futurarum inſtitutionum ſeu deciſionum iſtius Synodi. Aliàs per juratam illam pollicitationem obligarent ſe ad amplectendas deciſiones fortè erroneas, ſive cum morali periculo amplectendi errores. Quod prorſus illicitum eſt. De veritate autem futurarum illarum deciſionum omnino certi eſſe non poterant, ſi ſuam illam Synodum errori credebant obnoxiam. Igitur aut ea formula, cui ſubſcribere ſolent qui ſe reformatos dicunt, dum à ſe delegatos ad Synodum

dum nationalem mittunt, prorſus illicita eſt, & deluſoria (inquit Illuſtriſſimus Meldenſis) aut infallibilitatis Eccleſiæ clara demonſtratio.

Hæc ad Janſenii cauſam transferri poſſe non dubitat Illuſtriſſimus Cameracenſis Docum. 4. paſtorali p. 2. Si enim licita non ſit, imò deluſoria pollicitatio piè credendi quidquid definitum fuerit à Synodo errori obnoxia, non obſtantibus quibuſcumque rationibus, quæ occurrere poterunt in contrarium; pari, imò majori ratione licita non eſt, ſed deluſoria jurata profeſſio piè credendi factum Janſenianum, definitum à Papa vel Eccleſia, iſta in re errori obnoxia, non obſtantibus &c. cùm iſta profeſſio, ſicut illa promiſſio, conjuncta ſit cùm morali periculo credendi errorem; & de præterito quidem commiſſum in priore caſu; nondum commiſſum in poſterori. Cùm tamen de re futura benigniùs præſumi queat, dum nihil adhuc occurrit, unde Synodum ſuam erraturam prætensè-Reformati in principiis ſuis, meritò ſuſpicari, vel credere queant; ſicut de Janſenii facto illius defenſores juſtam habere ſe credunt rationem credendi, Papam, malè informatum, erraſſe in intelligentia definiti à ſe critici ſenſus libri Janſenii.

SUBSECTIO DECIMA-SEPTIMA.

Supplex ad S. D N. Clementem XI. Apoſtrophe.

ARgumenta illa tredecim adeò fortia & convincentia videntur, Beatiſſime Pater, ut ſuper iis ratione doceri quàm humillimè poſtulent pii fideles. Neque enim iis ſolvendis pares ipſi ſunt, nec abſque eorum ſolutione vident, quomodo formularium Alexandrinum in conſcientia jurare queant, vel ſola fallibili authoritate prohiberi à revocando in dubium Janſenii facto, cùm graviſſimæ ipſis occurrant rationes de eo dubitandi, quas argumenta illa probant ſola ratione certa, vel ſola authoritate fallere & falli neſciâ, non fallibili vinci elidique poſſe. Nec tamen ob rationes illas dubitant, hæreticas eſſe quinque propoſitiones Janſenio attributas; ſed

 de

de ſola veritate iſtius attributionis; de qua juſtam omnem dubitandi rationem non magis ſuſtuliſſe videtur Alexandrina, vel Clementina, Sanctitatis veſtræ definitio, quàm definitio Concilii V. VI. VII. & VIII. ſuſtulerit juſtam omnem rationem dubitandi de veritate attributionis, qua Concilium V. Neſtorianam hæreſim attribuit ſcriptis Theodoreti & Ibæ, & Concilium VI. VII. & VIII. Monothelicam attribuit duabus Honorii ad Sergium epiſtolis. Quam non ſuſtuliſſe, communi ſuffragio Theologi docent, certumque videtur ex eo quòd ſcripta Epiſcoporum illorum, Honoriique Papæ, Baronius, Bellarminus, aliique paſſim Theologi, ab erroribus per illa Concilia ipſis attributis non obſtante illa definitione quotidie Eccleſia permittente vindicent, Conciliaque illa ex non benè intellectis ſcriptis illis erraſſe doceant. Quod cùm ab ipſis bona fide, rectaque intentione fieri cenſeant omnes; non eſt cur ſimiliter Janſenii liber ab attributis ei quinque hæreticis propoſitionibus bona fide, rectaque intentione à defenſoribus illius vindicari non cenſeatur; cùm id dictet lex charitatis & juſtitiæ, quæ non magis permittit de proximi ſcriptis quàm de proximi dictis & factis malè judicare, ipſumque de mala fide, perverſaque intentione condemnare, *quando deeſt certitudo rationis*, ait S. Thomas 2. 2. q. 60. a 2. *Niſi manifeſta ratio in contrarium appareat.* Ibidem a 4. ad 2. Enimverò *ea facta, quæ dubium eſt quo animo fiant, in meliorem partem interpretari* debemus. S. Auguſtinus l. 2. de ſerm. Dom. in monte c. 27. *Res quæ dubietati ſubjacet, in partem ſemper eſt interpretanda meliorem.* Pelagius II. epiſt. ad Epiſcop. Iſtriæ. Nullâ verò rationis certitudine, nulla manifeſta, imò nec probabili ratione unquam probatum fuit, nec probari potuit, Janſeniani libri Defenſores id facere mala fide, perverſaque intentione fovendi animo hæreſim, hæreticaſque quinque propoſitiones aliquando ſuſtinendi; nec de perverſitate iſta quiſquam ipſorum legitimè unquam convictus fuit: quinimò coram Deo, & Orbe univerſo, omni cum ſinceritate, interpoſito etiam juramento, ſemper proteſtati ſunt, iterum-

rumque coram Sanctitate veſtra proteſtantur, omnem ſeſe hæreſim, in quinque Janſenianis (ut vocant) propoſitionibus à Sanctitate veſtra ſuiſque Deceſſoribus Innocentio X. & Alexandro VII. damnatam, quocumque in libro extet, etiam in Janſenii Auguſtino, ſi ibi extet, ſicut & aliam quamcumque hæreſim, ab Eccleſia damnatam, damnandamque, toto ſe corde damnare ac deteſtari, ſemperque damnaturos deteſtaturoſque eſſe. Qua in profeſſione fidei ſuæ cùm juxta Gregorium Magnum, Deceſſorem tuum, nefas ſit ipſis non credere (*ſi enim credi fideliter confitenti deſpicitur, cunctorum in dubium fides adducitur*, ait l. 5. epiſt. 15.) hinc eſt quòd ad ſacratiſſimos Sanctitatis Tuæ pedes provoluti, ei omni cum humilitate ſupplicent, ut his ad ſtateram juſtam appenſis perpenſiſque, judicet 1. An non ſit grande crimen, & atrox calumnia, viros integerrimos atque ex iis pleroſque de Eccleſia optimè meritos, apud populum Chriſtianum, apud Reges ac Principes, apud ipſam quoque Apoſtolicam Sedem, à tot annis traducere velut hæreticos, à quibus error non deponitur, ſed abſconditur, ob id ſolum, quòd Janſenii librum ab attributis ipſi quinque hæreticis propoſitionibus vindicari poſſe cenſeant, argumentiſque fortiſſimis (poſt exactiſſimum libri iſtius examen) ſic ipſis videatur, ſicut eadem de cauſa Theodoreti ſcripta, Honoriique epiſtolas, ab hæreſibus ipſis attributis vindicari poſſe videtur Theologis graviſſimis, de factoque vindicantur abſque ulla vel minima hæreſis, vel pravæ intentionis ſuſpicione? Sunt quidem in Janſenii libro termini aliqui ex ſe ambigui: verùm ut benè poſt S. Ignatium Petavius Dogm. Theol. to. 4. l. 6. in præfat: *Quis eſt ex illis ſanctiſſimis eruditiſſimiſque Patribus, qui formandis & concipiendis pleriſque fidei dogmatibus præfuerunt, cujus ex libris vox & ſententia aliqua decerpi nequeat, quæ deteriorem in partem ambiguitate ipſà poſſit, & maligna interpretatione torqueri.* Hoc tamen Sanctorum regula non permittit.

2. An maledici illi non ſint deceptores Orbis & Urbis; utpote ſua illa maledicentia cauſa deceptionis po-

puli, Regum ac Principum, ipſorum etiam Romanorum Pontificum. Neque enim ſupradictos Janſeniani libri bona fide defenſores, magis quàm defenſores ſcriptorum Theodoreti, vel epiſtolarum Honorii, Alexander VII. filios vocaſſet iniquitatis, niſi fallacibus adverſantium maledicentias ſuas quaquaverſum opportunè importunè ſpargentium artibus circumventus, ſuppoſuiſſet eos mala, non bona fide librum illum defendere. nec Sanctitas veſtra eoſdem, præ defenſoribus Theodoreti & Honorii, in ſua nupera Conſtitutione, *Vineam Domini Sabaoth*, homines appellaſſet *veritati non acquieſcentes. . . inquietos homines, à quibus non deponitur error, ſed abſconditur, vulnus tegitur, non curatur, Eccleſia illuditur, non paretur, & lata demum filiis inobedientiæ via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim.* Cùm manifeſtum ſit, epitheta iſta bonæ fidei defenſoribus non convenire; qui nec unquam docuerunt, nec probari poſſunt docuiſſe, ad *veram Orthodoxi hominis obedientiam*, Apoſtolicis Conſtitutionibus debitam, non requiri *ut quis* damnatum quinque propoſitionum *ſenſum* Janſenii libro attributum, *interiùs ut hæreticum damnet.* Cùm vera Orthodoxi hominis obedientia Conſtitutionibus Apoſtolicis debita, ſit fides divina, quæ ipſis haud dubiè debetur quoad dogmata, tametſi (juxta Theologos paſſim omnes) non magis debita ſit quoad dogmatum illorum attributionem ad Janſenii librum, quàm debita ſit Concilio V. quoad hæreſis Neſtorianæ attributionem ad ſcripta Theodoreti, & Ibæ, vel debita ſit Concilio VI. VII. & VIII. quoad Monotheliſmi attributionem ad epiſtolas Honorii.

Quoad dogmata itaque in quinque propoſitionibus damnata, *cauſa* æque *finita eſt*, quàm cauſa Concilii V. VI. VII. & VIII. quoad dogmata ibi damnata; perinde etiam finitus eſt *error Apoſtolico mucrone percuſſus.* Neque enim ſolius facti Janſeniani bona fide defenſores, magis cenſeri poſſunt errorem defendere contra veram Orthodoxi hominis obedientiam, quàm bona fide defenſores factorum omninò ſimilium Theodoreti & Honorii: neque vera orthodoxi hominis obedien-

dientia magis poſtulat, ut fidelis quiſque credat errorem facti non irrepſiſſe in Conſtitutionibus Innocentii X. Alexandrii VII. & Clementis XI. dum hæreticus quinque propoſitionum ſenſus per eas attributus fuit libro Janſenii, quàm ut credat, errorem facti non irrepſiſſe in definitione, qua Concilium V. ſenſum Neſtorianum attribuit ſcriptis Theodoreti, Conciliumque VI. VII. & VIII. ſenſum Monothelicum attribuit epiſtolis Honorii. Qua in definitione cùm errorem facti irrepſiſſe, cum Baronio & Bellarmino innumeri Theologi credant, abſque ulla Conciliorum illorum *injuria*, & *abſque* ullo *Eccleſiæ ſcandalo*; ſimiliter errorem facti in laudatis Conſtitutionibus irrepſiſſe, à Theologis, ſi ratio graviſſima id ſuadeat, credi poteſt, abſque ulla Apoſtolicæ Sedis injuria, & abſque ullo Eccleſiæ ſcandalo. Cur enim iſtud minus quàm illud, dum æque iſtud quàm illud ratio graviſſima ſuadet?

Quinimò de honore Sedis Apoſtolicæ eſſe videtur, id permittere, ne in ea ſedentes videantur dominatum vel etiam (prout hæretici calumniantur) tyrannidem exercere, non Apoſtolatum, id eſt patientiæ, humilitatis, clementiæ, charitatis pleniſſimum miniſterium, quo *paſcendas utique, non premendas oves ſuſceperunt*, ut Bernardus ait l. 2. de conſiderat. c. 6. ubi abſque Apoſtolicæ Sedis injuria Eugenium III. ſic alloquitur: *Eſt vitium, cujus ſi Te immunem ſentis, inter omnes quos novi, ex his qui cathedras aſcenderunt, ſedebis, me judice, ſolitarius. . . . . Facilitas credendi hæc eſt: cujus calliaiſſima vulpecula magnorum neminem comperi ſatis caviſſe inſidias. Inde eis iræ multa, innocentium frequens addictio &c.*

Argumento itaque planè ſophiſtico deluſi Moliniſmique ſui propagandi ardore nimio, velut faſcinati, facti Janſeniani bonâ fide defenſorum obtrectatores, Beatiſſime Pater, Urbem & Orbem ab annis pluſquàm ſexaginta doloſis artibus ſuis caliumnioſiſque clamoribus circumveniunt. Sic enim adverſus eos arguunt: *Innocentius X. Alexander VII. & Clemens XI. Janſeniani libri ſenſum damnarunt ut hæreticum. Vos defenditis*

 Jan-

Janſeniani libri ſenſum. Ergo defenditis ſenſum damnatum ut hæreticum.

Argumentum iſtud eſſe ſophiſticum, inde manifeſtum eſt, quòd quatuor conſtet terminis; perinde ut hoc ſimillimum: *Sexta Synodus Oecumenica, duæque ſequentes, ac duo Romani Pontifices, duarum Honorii ad Sergium epiſtolarum ſenſum damnarunt ut hæreticum: Eminentiſſimi Cardinales Bellarminus & Baronius, epiſtolarum illarum ſenſum defendunt: Ergo defendunt ſenſum damnatum ut hæreticum.* Quatuor terminis ſyllogiſmum hunc conſtare certiſſimùm eſt, quia ſenſum illum non defendunt Bellarminus & Baronius, quem ſexta, ſeptima & octava Synodus, duoque Romani Pontifices intellexerunt, & ſic intellectum ut hæreticum damnarunt, Monothelicum utique; ſed alium certiſſimè catholicum, in quo Epiſtolas illas benignè interpretati ſunt. Simillimo prorſus modo, Catholici Theologi, Janſeniani libri bona fide defenſores, ſenſum illum iſtius libri non defendunt, quem tres Romani Pontifices in libro iſto intellexerunt, ſicque intellectum ut hæreticum damnarunt, ſenſum utique gratiæ neceſſitantis, ſed ſenſum alium certiſſimè catholicum, gratiæ utique, ſalva libertate, per ſe efficacis, in quo Janſenii librum benignè intelligunt & intelligi poſſe ex diligenti excuſſione operis, totiuſque orationis contextu, & authoris ſcopo oſtendunt.

Optimè proinde ſcriptor eruditus obſervat, duplici ratione hominis etiam ab Eccleſia damnati, ſenſum defendi poſſe. Primò, ut ille ipſe in individuo ſenſus, eademque ſententia, quam velut hæreticam damnavit Eccleſia, defendatur. Hoc qui facit, hæreticus eſt; veritati non acquieſcens, inquietus homo, à quo *non deponitur error, ſed tegitur; vulnus tegitur, non curatur; Eccleſia illuditur, non paretur; & lata filiis inobedientia via ſternitur ad fovendam hæreſim* (uti dicit Conſtitutio veſtra *Vineam Domini)* quia ſcilicet vera *orthodoxi hominis obedientia* Conſtitutionibus Apoſtolicis denegatur. Secundò, ſic ut alicujus Authoris ſenſus ab hæretico ſenſu ad Catholicum benigna interpretatione flecta-

flectatur, prout ſcriptorum Theodoreti, & Epiſtolarum Honorii ſenſum flexerunt Theodoreti & Honorii bona fide defenſores. Hoc qui facit ſine probabili ratione temerarius eſt, ac præpoſterè benignus; aſt hæreticus dici non poteſt. Non enim hæreticum, ſed catholicum ſenſum defendit. Et ut Facundus Hermianenſis ait l. 5. c. 3: *Aliud eſt ideò hæreticum excuſare, quòd Catholicus putetur; & aliud ipſam hæreſim approbare atque defendere: quemadmodum aliud eſt ideò accuſare Catholicum, quòd hæreticus putetur, & aliud ipſam improbare atque defendere Catholicam fidem.*

Porro hac ſola ſecunda ratione Janſenii liber à permultis viris eruditis defenditur: quia nimirum ejus verba eo ſenſu accipiunt, quem nemo hæreſeos accuſare audeat. Nec illum Janſenii ſenſum Romani Pontifices, & complures Epiſcopi velut hæreticum damnant, in quo ipſum eruditi illi viri defendunt, ſed alium quem Janſenii eſſe Romani Pontifices Janſenii obtrectatorum ſubreptionibus circumventi crediderunt. Atque ita defenſores illi à Romanorum Pontificum Epiſcoporumque mente & ſententia non diſcedunt in aliquo dogmate, ſed tantùm in intelligentia Janſenii, quem iſti duriùs, illi benigniùs interpretantur, ſicut dictum eſt de defenſoribus Honorii & Theodoreti.

Quæ cùm ita ſint, judicet tertiò Sanctitas veſtra, an non manifeſtè temeraria, injuſta & calumnioſa ſit, ab iiſdem obtrectatoribus ubique ſparſa adverſus viros aliunde probos, pios, apprimè catholicos, hæreſeos nota, vel ſuſpicio, eo ſolo nomine, quòd circa obvium & naturalem Janſeniani libri ſenſum dubii & ancipites, ob occurrentem ſibi graviſſimam de eo dubitandi rationem, jurare non audeant, ſe indubitanter credere, verum ac genuinum Janſeniani libri ſenſum, eſſe hæreticum illum quinque propoſitionum ſenſum, quem ſancta Sedes Apoſtolico mucrone percuſſit, & juſtè percuſſum etiam ipſi profitentur, cumque eadem S. Sede ſincerè damnant, anathematizantque, parati hæreticum illum ſenſum Janſenii libro cum Sanctitate veſtra attribuere, hoc ipſo quòd iſtius attributionis veritas ſigno

certo (qualis eſt ſola authoritas infallibilis, vel ratio certa) ipſis innotuerit. Nihil aliud à trium Capitulorum defenſoribus poſtularunt ſancti deceſſores Tui, Pelagius I. & II. & Gregorius Magnus, ipſiſque propterea permiſerunt, poſt definitionem Concilii V, in ſenſu ſuo abundare, donec veritas ipſis *ratione duce* illuceſceret. Nihil quoque aliud à Defenſoribus epiſtolarum Honorii poſtulat Eccleſia; utpote quæ ideo permittit ipſis litterarum illarum defenſionem, contra trium Synodorum oecumenicarum definitionem, à duobus Romanis Pontificibus confirmatum, quamdiu iſtius definitionis veritas certa ratione non clareſcit: eſſeque iſtum Eccleſiæ ſpiritum, ſuprà nos docuit Gregorius Magnus, deceſſor tuus.

Judicet tandem Beatitudo veſtra, an non ſine cauſâ perſecutionem jam ab annis pluſquam quinquaginta patiantur, inauditique & indefenſi condemnentur, viri moribus integerrimi, doctrina præſtantiſſimi, fidei orthodoxæ & Eccleſiæ addictiſſimi, etiam de ea optimè meriti, etiamſi nullum hactenus aſſignari potuerit dogma catholicum, ab Eccleſia diſertis verbis definitum, quod toto corde non admittant; nullus error ab Eccleſia abſque ambiguitate damnatus, quem non rejiciant; nec alia eſt iſtius perſecutionis cauſa, niſi quòd Janſenii librum in catholico ſenſu credant intelligendum, quemadmodum Honorii epiſtolas earum defenſores. At verò *cùm in alieno ſcripto intelligitur aliquid veri*, etiamſi fortè *hoc ille qui ſcripſit non intellexerit*, *nullum crimen eſt*; ait Auguſtinus in l. de util cred. Unde etiam de eo qui falsò putat Epicurum in virtute ſummum bonum poſuiſſe, dicit, quòd *huic non obeſt error Epicuri*, *ſummum bonum hominis*, *voluptatem corporis* eſſe credentis: *cùm iſte non ſe dederit tam turpi noxiæque ſententiæ; neque aliam ob cauſam ei placeat Epicurus, niſi quòd eum ſenſiſſe non putat, quòd ſentiri non oporteat*. Et addit, *quòd hic error non modò humanus eſt, ſed ſæpe etiam homine digniſſimus*.

Æquè ergo abſque crimine, imò æquè pro opere homine digniſſimo, tantam ipſi perſecutionem patiuntur,

tur, ac ſi eam paterentur ideo ſolùm, quòd Honorii epiſtolas cum Bellarmino & Baronio in catholico ſenſu intelligendas crederent, in quo licèt judicium ſuum Eccleſiæ judicio cœco more non ſubmiſerint Bellarminus & Baronius, Eccleſia non ideò dignos ipſos cenſuit perſecutione, ſed potiùs laude & mercede, pro opere homine digniſſimo. Enimverò judicii ſubmiſſionem certamque credulitatem (in concurſu & occurſu rationum graviſſimarum contrarium ſuadentium) non magis debitam eſſe fallibili definitioni trium Romanorum Pontificum, quàm fallibili definitioni trium Synodorum Oecumenicarum, demonſtrare videntur argumenta tredecim Subſectionibus præcedentibus deducta. Imò demonſtrare videntur, fideles ſola vi fallibilis authoritatis trium Romanorum Pontificum id definientium certò credere non magis poſſe ſenſum obvium & naturalem quinque propoſitionum eſſe ſenſum obvium & naturalem libri Janſenii, occurrentibus & concurrentibus rationibus graviſſimis in contrarium, quàm Bellarminus & Baronius, ſola vi fallibilis authoritatis trium Synodorum Oecumenicarum, id definientium, certò credere queant, ſenſum obvium & naturalem Monothelitarum eſſe ſenſum obvium & naturalem duarum Honorii epiſtolarum, occurrentibus & concurrentibus rationibus graviſſimis in contrarium. Per conſequens in conſcientia jurare non poſſe, quòd id certò credant; nec proinde Alexandrinæ formulæ (certam de eo credulitatem requirenti, juxta Conſtitutionem Sanctitatis veſtræ) ſubſcribere: maximè cum formula iſta nimis vaga eſſe videatur, & indiſtincta, propter implicatam definitioni fidei controverſiæ de facto Janſeniano, ſeu vero & genuino ipſius ſenſu critico, definitionem, ad fidem ſuperfluam. Quo fit ut Jeſuitæ aſſerant, factum iſtud, æquè ac fidei dogmata, credi oportere fide divina. Quæ aſſertio, Beatiſſime Pater, communi Theologorum judicio eſt hæretica; cùm abſque hæreſi aſſeri nequeat factum ſæculi decimi ſeptimi, Apoſtolis non revelatum, eſſe poſſe fidei divinæ objectum. De fide namque eſſe docent Theologi paſſim omnes, fide divina credi non

 poſſe,

poſſe, niſi quòd divinitùs eſt revelatum. Ipſaque fidei definitio hoc ipſum demonſtrat. Porrò certo certius eſt factum Janſenii, licèt à duobus Romanis Pontificibus definitum, divinitùs revelatum non eſſe, magis quàm Honorii factum, à tribus licèt Synodis Oecumenicis definitum. Et ideò ejuſmodi facta, etiam poſt ſimilem definitionem, ad fidem non pertinere, imò ad fidem *ſuperfluas*, nulliuſque momenti eſſe de iis quæſtiones, tres Romani Pontifices, Pelagius I. & II. Gregoriuſque Magnus declararunt, prout conſtat ex dictis ſect. 2. addiditque Gregorius (de Fælice diacono loquens) contradicentes definitioni quintæ Synodi quoad ſimile factum trium Capitulorum, hæreticos non eſſe.

Igitur, trium illorum Romanorum Pontificum judicio ejuſmodi factorum definitionibus contradicentes, dummodo definita fidei dogmata recipiant digni non cenſentur, de quibus propterea dicatur id quod de Pelagianis hæreticis Auguſtinus ſerm. 2. de verb. Apoſt. dicit, quòd eorum *cauſa finita eſt* (cauſa utique fidei) *non tamen finitus eſt error*: vel quod *homines ſint veritati non acquieſcentes . . . . . non ſine gravi Apoſtolicæ Sedis injuria, maximoque totius Eccleſiæ ſcandalo . . . . A quibus non deponitur error, ſed abſconditur &c.* Revera enim de cauſa fidei ipſi non controvertunt, ſed de quæſtione, quam deceſſores Tui vocant ad fidem ſuperfluam, ac nullius momenti; per conſequens non dignam propter quam adversùs innocentes ſuſcitetur exerceaturque perſecutio tanta. Neque enim controverſia iſta obſtat, ne *omnes Chriſti fideles in fidei unitate ſeſe contineant*. Cùm in nullo penitùs adverſetur *ſanctæ fidei ac ſacrorum dogmatum integritati*. Qui cùm unicus ſit ſcopus Conſtitutionis veſtræ *Vineam Domini Sabaoth*, ſicut & Alexandrinæ, *Ad Sacram*, & *Regiminis*, nec ſuam, nec Alexandrinam Sanctitas veſtra neceſſariam veriſimiliter cenſuiſſet, ſi de vero iſtius controverſiæ ſtatu benè informata fuiſſet: aſt Moliniſtarum artibus & fraudibus prorſus ex adverſo informata fuit, ſicut & aliquanto tempore iiſdem artibus malè informatus fuit Clemens IX. Deceſſor Tuus, quando de ſancienda Ec-

cle-

cleſiæ Gallicanæ pace tractabatur, prout ipſe declarat in ſuo Brevi ad quatuor Epiſcopos de die 19. Januarii 1669. ſicut & Eminentiſſ. D. Cardinalis Patronus Roſpiglioſus in ſuo Regeſto, & in Relatione actorum in Janſenii negotio n. 149. 150. 159. 163. Neque enim in ſua illa Conſtitutione Sanctitas veſtra dixiſſet, quòd in controverſia Janſeniana, *non deponitur error, ſed abſconditur, vulnus tegitur, non curatur . . . . & lata . . . via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim*, ſi ſciviſſet in ea non agi de quæſtione fidei, ſed ad fidem ſuperflua, nulliúſque momenti. Nec Janſenium benignè interpretantes Alexander VII. *filios* vocaſſet *iniquitatis*, nec formulæ ſupra memoratæ legem ſtatuiſſet, qua Janſenii factum ad fidem non pertinens, cum fidei dogmatibus abſque ulla explicatione implicatur, formulæque vago iſto modo conceptæ ſubſcriptio jurata exigitur.

Quo fit ut mala multa ex lege illa ſequantur. Primò quòd innumera fiant perjuria ab iis qui, licèt certi non ſint, quinque hæreticas propoſitiones extractas eſſe ex libro Janſenii (in quo ut eas oſtenderent, plurima Jeſuitarum millia à quinquaginta annis fruſtra deſudarunt: ex adverſo centeni & centeni perſpicaciſſimi Auguſtini diſcipuli diligentiſſimè quæſitas non invenerunt, ſed iis directè oppoſitas, exactiſſiméque diſcuſſo totius libri contextu & ſcopo, ſecundùm criticæ artis regulas, teſtimonium perhibuerunt, ſeſe non inveniſſe, niſi Auguſtini doctrinam, certò catholicam, Molinianæ doctrinæ diametraliter oppoſitam, de gratia per ſe efficaci) ſe tamen id credere, juramento affirmare, adeóque pejerare audent.

Secundò, qui ſolo Dei timore, ſinceritatiſque ac veritatis amore, id jurare non audent, tametſi doctrina, pietate, zelo ſalutis animarum, aliiſque præclaris dotibus excellant, ab omnibus Eccleſiaſticis beneficiis, officiis & functionibus, à ſacris quoque Ordinibus repelluntur. Contrà illi, qui ſpe promotionis, vel repulſæ metu pejerare non verentur, etſi nihil, aut prope nihil Eccleſiaſtico dignum habeant, ad omnia admittantur.

Tertiò, ingens hinc detrimentum Eccleſia patitur, dum ineptiſſimi quique etiam ad curam animarum admittuntur; maximè idonei arcentur. Ex quo incredibilis ſequi nata eſt pernicies animarum.

Eapropter conſiderare dignetur Sanctitas veſtra, an non expediret abrogari legem illam, ex falſâ ſancitam ſuppoſitione, quòd damnatæ illæ propoſitiones in Janſenio certiſſimè extarent, nec id niſi mala fide, pravaque intentione hæreſim defendendi à Janſenii defenſoribus negaretur. Vel certè an non expediret eam authoritate Præpoſitorum Eccleſiæ ad mala illa vitanda ſic explicari, ut non idem obſequii genus, fidei dogmatibus atque ejuſmodi factis debeatur, ſed dogmatibus fides, factis reverentia & ſilentium, non impium illud, à Sanctitate veſtra meritò proſcriptum (cujus *pallio non deponitur error* quinque propoſitionum, *ſed abſconditur &c.*) aſt pium, pacificum & religioſum; non ſufficiens quidem ad orthodoxi hominis obedientiam, Conſtitutionibus Apoſtolicis quoad dogmata debitam (utpote circa quæ non ſufficit ſilere, ſed ea oportet ſincero corde & ore credere ac profiteri) ſed ad reverentiam Apoſtolicis Conſtitutionibus quoad facta illa debitam, pacemque conſervandam, nihil dicendo, nec ſcribendo Pontificum decretis contrarium.

Hâc viâ, poſt annorum ferè ſexaginta contentiones pax in Eccleſia, cum honore Pontificatus Tui, ingentique animarum fructu reſtitueretur, Beatiſſime Pater; cùm hac via pax reſtituta fuerit ſub Clemente IX. atque ſub Clemente X. Innocentio XI. Alexandro VIII. & Innocentio XII. continuata; tametſi deinde rupta conſuetis artibus, fraudibus & informationibus falſis eorum, ſine quorum interventu ſancita fuerat, quorum utique intereſt, Principibus & Aulæ Romanæ jugiter (tametſi falſò & calumnioſè, inſuſurrare quòd finitus non ſit error, ſed perſeveret, imò invaleſcat commentitia ſecta Janſeniſtarum, ſeu Janſenii mala fide defenſorum, ut ſub velamine iſto ſuas ipſi Molinianas novitates, Chriſtianæque Ethices corruptelas impunè

tu-

tueantur, dum à Principibus & Aula Romana ſoli audiuntur. Quo pacto nihil non audent, quia à nemine caſtigantur. Et in tantum aſcendit ipſorum audacia, ut palam jam, ſub Pontificatu veſtro libris impreſſis audeant, quod olim vix niſi clam audebant, nimirum aſſerere gratiæ per ſe efficacis doctrinam (certiſſimè Auguſtinianam) hæreticam eſſe ac Lutheranam & Calvinianam. Siquidem anno proximè lapſo 1708. prodiit Antverpiæ liber, ſub hoc titulo: *Diſſertatio prima de mente Concilii Tridentini*, cujus Author ſub adſcititio nomine *Liberii Gratiani* (quem Jeſuitam eſſe nemo unus eſt qui dubitet) dicere non veretur: *Ego re hac diligenter examinata, exiſtimo gratiam ſeipſa efficacem, novum eſſe Lutheri & Calvini commentum. Nec enim ovum ovo ſimilius, quàm Calvini & Thomiſtarum doctrina; quæ in nullo diſſimilis eſt, quæ ſolis verbis differt &c.*

Quod autem dixi, pacem hac via ſub Clemente IX. Deceſſore Tuo reſtitutam fuiſſe, prorſus videtur manifeſtum. Cùm enim quatuor Epiſcopi vitæ ſanctitate & eruditione conſpicui, Alectenſis, Appamienſis, Bellovacenſis & Andegavenſis ob rationes graviſſimas (quas in epiſt. ad Clem. IX. ſubſectione ſequenti ſubjiciendas expreſſerunt) formulam Alexandrinam Clericis ſuis ſic expoſuiſſent, ut duas in ea quæſtiones diſcriminaſſent, unam juris, quâ quinque propoſitiones hæreticæ declarabantur, alteram facti, quâ propoſitiones illæ ex libro Janſenii excerptæ aſſerebantur; & priorem quidem definitionem eſſe fide divina credendam, alteram non fide, maxima tamen reverentia religioſique ſilentii obſervantia excipiendam, & taliter expoſitam ipſimet, non aliter ſubſcripſiſſent, authenticiſque plurimorum Epiſcoporum, ſicut & Regiorum Miniſtrorum teſtimoniis, à Nuntio Apoſtolico Romam miſſis conſtitiſſet hoc pacto ab ipſis, ſuiſque, ſincerè & bona fide ſubſcriptum fuiſſe, Clemens IX. Brevi ad Epiſcopos pacis Mediatores, & altero ad quatuor Epiſcopos illos miſſo, declaravit, perfectam, integram, & totalem orthodoxi hominis obedientiam hoc pacto ab ipſis ſincerè præſtitam Conſtitutionibus Apoſtolicis: *Non ſine ingenti lætitiæ ſenſu* (ait

in

in priori Brevi) *percidimus etiam ex litteris Fraternitatum veſtrarum, id quod à vobis priùs amplè ſignificatum, ac deinde iteratis ac gravibus Documentis confirmatum fuit*, DE PERFECTA ET INTEGRA OBEDIENTIA *Nobis & Apoſtolicæ Sedi præſtita per Epiſcopos Andegavenſem, Bellovacenſem, Apamienſem & Aletenſem, ſubſcriptione formularii* SINCERO ANIMO, ET JUXTA PRÆSCRIPTUM LITTERARUM APOSTOLICARUM *ab eis facta*. In altero verò Brevi ad ipſoſmet quatuor Epiſcopos dicit, ſe *nova & gravia* accepiſſe *documenta veræ ac totalis obedientiæ ipſorum, quæ* (inquit) *& formulario ſincerè ſubſcripſiſtis, & damnatis abſque ulla exceptione aut reſtrictione quinque propoſitionibus, in omnibus ſenſibus in quibus à Sede Apoſtolica damnatæ fuerunt, alieni prorſus eſtis à renovandis in hac re erroribus illis, qui ab eadem damnati fuerunt.* Et ſic pace reſtitutâ, tota præ gaudio exultavit Gallia; nec aliam formulæ ſubſcriptionem exinde Pereſixius, Pariſienſis Epiſcopus, & alii exegerunt uſque ad præſentem Pontificatum. Aliam quoque Innocentius XII. in Brevi ad Epiſcopos Belgii (de die 6. Februarii 1694.) non poſtulavit. Cùm enim inter Belgii Epiſcopos, Theologoſque Belgas quæſtio verteretur, num ſufficeret quinque propoſitiones damnare in omni ſenſu quo à Sede Apoſtolicâ damnatæ ſunt? An præterea credendum foret eas in libro Janſenii contineri? in ſuo ad Epiſcopos Reſponſo nihil aliud Pontifex ſtatuit, niſi ut ji qui juramentum præſtant, *illud præſtent ſincerè, abſque ulla diſtinctione, ſeu expoſitione, damnando eas propoſitiones, ex libro Janſenii excerptas, in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba præ ſe ferunt, prout ſenſum illum damnarunt ſummi Pontifices*; abſque addito illo quòd damnandæ eſſent in ſenſu quem præ ſe fert liber Janſenii. Nec mirum, quia hoc credere, *ad orthodoxæ fidei integritatem* non conducit. Quem in finem ſuum illud reſponſum adornavit, pro fundamento illius dicens, ſui muneris eſſe, curare, ut ſemper firmæ Prædeceſſorum ſuorum Conſtitutiones permaneant, *in rebus quæ ad orthodoxæ fidei integritatem conducunt*. Ideóque iiſdem Epiſcopis injunxit, *ne ulla ratione*

quem-

quemquam. . . . . invidioſo nomine Janſeniſmi traduci, aut nuncupari ſinerent, *niſi priùs ſuſpectum eſſe legitimè* (id eſt ſervato juris ordine) *conſtiterit, aliquam ex propoſitionibus docuiſſe, aut tenuiſſe.* Per conſequens inhibuit illo invidioſo nomine traduci eos, qui propoſitiones ipſas ſincerè damnantes, in omni ſenſu quo eas Eccleſia damnat, abſque ulla prava intentione illas quidem in Janſenio extare non credunt; Conſtitutiones tamen, eas in ipſo contineri declarantes, ſe revereri profitentur, ut ſuprà. Eoſque ipſe non Janſeniſtas, ſed *prætenſos Janſeniſtas* vocat in altero ad eoſdem Brevi.

Cùm enim iteratis ad ipſum litteris Epiſcopi Belgii 19. Julii 1696. conqueſti fuiſſent Breve illud primum ſufficiens malis remedium non afferre, nec iis ſufficienter occurri poſſe, niſi promovendis ad Ordines injungatur, ut ſub juramento agnoſcant *quinque propoſitiones contineri in libro., cui titulus, Cornelii Janſenii Auguſtinus, eaſque damnari ut hæreticas eodem ſenſu, quo in prædicto libro continentur*; Sanctitas ſua per Breve alterum 24. Novembris ejuſdem anni reſpondit, *Malis per ipſos quoad* Janſeniſmum expoſitis ſatis conſultum per primum Breve, *cùm illud nulla prorſus indigeat explicatione, aptumque* eſſet, *ubi in ipſo præſcripta adimpleantur* (damnando ſcilicet ſincerè propoſitiones, *in ſenſu obvio, quem ipſarummet propoſitionum verba præ ſe ferunt* &c.) *efficax atque opportunum afferre remedium.* Quo reſponſo manifeſtè ſignificavit, addendum non eſſe (ut petebant Epiſcopi) ut omnes agnoſcerent, *quinque propoſitiones. . . . contineri in libro. . . Janſenii. . . . eaſque damnari ut hæreticas, eodem ſenſu quo in prædicto libro aſſeruntur.* Eò quod utique iſto ſenſu hæreticæ non ſint, cùm ad orthodoxæ fidei integritatem non conducat credere, quòd ſenſus contentus in libro Janſenii ſit ille quem ipſamet propoſitionum verba præ ſe ferunt, adeóque hæreticus.

His conformiter Doctor Hennebellus, Academiæ Lovanienſis ad Sanctam Sedem (eodem Innocentio XII. in ea ſedente) Deputatus, die 26. Octobris 1693. coram Eminentiſſimis ac R^mis^ Dominis Cardinalibus S. Romanæ

&

in priori Brevi) *percidimus etiam ex litteris Fraternitatum veſtrarum, id quod à vobis priùs amplè ſignificatum, ac deinde iteratis ac gravibus Documentis confirmatum fuit*, DE PERFECTA ET INTEGRA OBEDIENTIA *Nobis & Apoſtolicæ Sedi præſtita per Epiſcopos Andegavenſem, Bellovacenſem, Apamienſem & Aletenſem, ſubſcriptione formularii* SINCERO ANIMO, ET JUXTA PRÆSCRIPTUM LITTERARUM APOSTOLICARUM *ab eis facta*. In altero verò Brevi ad ipſoſmet quatuor Epiſcopos dicit, ſe *nova & gravia* accepiſſe *documenta veræ ac totalis obedientiæ ipſorum, quæ* (inquit) *& formulario ſincerè ſubſcripſiſtis, & damnatis abſque ulla exceptione aut reſtrictione quinque propoſitionibus, in omnibus ſenſibus in quibus à Sede Apoſtolica damnatæ fuerunt, alieni prorſus eſtis à renovandis in hac re erroribus illis, qui ab eadem damnati fuerunt*. Et ſic pace reſtitutâ, tota præ gaudio exultavit Gallia; nec aliam formulæ ſubſcriptionem exinde Perefixius, Pariſienſis Epiſcopus, & alii exegerunt uſque ad præſentem Pontificatum. Aliam quoque Innocentius XII. in Brevi ad Epiſcopos Belgii (de die 6. Februarii 1694.) non poſtulavit. Cùm enim inter Belgii Epiſcopos, Theologoſque Belgas quæſtio verteretur, num ſufficeret quinque propoſitiones damnare in omni ſenſu quo à Sede Apoſtolicâ damnatæ ſunt? An præterea credendum foret eas in libro Janſenii contineri? in ſuo ad Epiſcopos Reſponſo nihil aliud Pontifex ſtatuit, niſi ut ji qui juramentum præſtant, *illud præſtent ſincerè, abſque ulla diſtinctione, ſeu expoſitione, damnando eas propoſitiones, ex libro Janſenii excerptas, in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba præ ſe ferunt, prout ſenſum illum damnarunt ſummi Pontifices*, abſque addito illo quòd damnandæ eſſent in ſenſu quem præ ſe fert liber Janſenii. Nec mirum, quia hoc credere, *ad orthodoxæ fidei integritatem* non conducit. Quem in finem ſuum illud reſponſum adornavit, pro fundamento illius dicens, ſui muneris eſſe, curare, ut ſemper firmæ Prædeceſſorum ſuorum Conſtitutiones permaneant, *in rebus quæ ad orthodoxæ fidei integritatem conducunt*. Ideóque iiſdem Epiſcopis injunxit, *ne ulla ratione quem-*

quemquam. . . . . invidioſo nomine Janſeniſmi traduci, aut nuncupari ſinerent, *niſi priùs ſuſpectum eſſe legitimè* (id eſt ſervato juris ordine) *conſtiterit, aliquam ex propoſitionibus docuiſſe, aut tenuiſſe.* Per conſequens inhibuit illo invidioſo nomine traduci eos, qui propoſitiones ipſas ſincerè damnantes, in omni ſenſu quo eas Eccleſia damnat, abſque ulla prava intentione illas quidem in Janſenio extare non credunt; Conſtitutiones tamen, eas in ipſo contineri declarantes, ſe revereri profitentur, ut ſuprà. Eoſque ipſe non Janſeniſtas, ſed *prætenſos Janſeniſtas* vocat in altero ad eoſdem Brevi.

Cùm enim iteratis ad ipſum litteris Epiſcopi Belgii 19. Julii 1696. conqueſti fuiſſent Breve illud primum ſufficiens malis remedium non afferre, nec iis ſufficienter occurri poſſe, niſi promovendis ad Ordines injungatur, ut ſub juramento agnoſcant *quinque propoſitiones contineri in libro., cui titulus, Cornelii Janſenii Auguſtinus, eaſque damnari ut hæreticas eodem ſenſu, quo in prædicto libro continentur*; Sanctitas ſua per Breve alterum 24. Novembris ejuſdem anni reſpondit, *Malis* per ipſos quoad Janſeniſmum expoſitis ſatis conſultum per primum Breve, *cùm illud nulla prorſus indigeat explicatione, aptumque* eſſet, *ubi in ipſo præſcripta adimpleantur* (damnando ſcilicet ſincerè propoſitiones, *in ſenſu obvio, quem ipſarummet propoſitionum verba præ ſe ferunt* &c.) *efficax atque opportunum afferre remedium.* Quo reſponſo manifeſtè ſignificavit, addendum non eſſe (ut petebant Epiſcopi) ut omnes agnoſcerent, *quinque propoſitiones. . . . contineri in libro. . . Janſenii. . . . eaſque damnari ut hæreticas, eodem ſenſu quo in prædicto libro aſſeruntur.* Eò quod utique iſto ſenſu hæreticæ non ſint, cùm ad orthodoxæ fidei integritatem non conducat credere, quòd ſenſus contentus in libro Janſenii ſit ille quem ipſamet propoſitionum verba præ ſe ferunt, adeóque hæreticus.

His conformiter Doctor Hennebellus, Academiæ Lovanienſis ad Sanctam Sedem (eodem Innocentio XII. in ea ſedente) Deputatus, die 26. Octobris 1693. coram Eminentiſſimis ac R^mis^ Dominis Cardinalibus S. Romanæ

&c.

& Univerſalis Inquiſitionis Generalibus Inquiſitoribus, abſque ulla reprehenſione, hanc fecit Declarationem.

„ Cùm ſpargi audiam, tum in Belgio, tum hic apud „ S. Sedem, me paratum quidem eſſe Formulam Alexan- „ dri VII. Pont. Max. ſubſcribere, ſed ſubdolè & fal- „ laciter; nec mihi aliud in animo eſſe, quàm, hac ſub- „ ſcriptione, Belgii Epiſcopis, Sedi Apoſtolicæ, totique „ Eccleſiæ illudere: Ego infraſcriptus calumniæ tam „ atroci obviare, famæ meæ conſulere, & graviſſima, „ quæ ex rumoribus ejuſmodi meritò timenda ſunt ſcan- „ dala prævenire ſatagens, præſenti ſcripto declaro, „ quòd prædictam Formulam ſubſcribere paratus ſim, „ non ſubdolè, non fallaciter, ſed prorſus ſincerè, at- „ que ad mentem Sedis Apoſtolicæ, prout decet ge- „ nuinum Eccleſiæ filium, & Decretorum S. Sedis re- „ ligioſiſſimum cultorem.

„ Ut autem ſinceritas mea magis pateat, mihique „ nemo deinceps imponat, quòd aliud ore proferam, „ aliud mente reſtringam (quamquam ſcripta, quæ ha- „ ctenus in hoc negotio obtuli hanc calumniam ſatis „ revincant) coram S. D. N. Innocentio Papâ XII. & „ ſacra Congregatione S. Officii apertiſſimè profiteor, „ me damnare abſque ulla exceptione quinque propoſi- „ tiones à Summis Pontificibus Innocentio X. & Alexan- „ dro VII. damnatas, omneſque ſenſus in quibus dam- „ natæ fuerunt, meque alienum prorſus eſſe à defen- „ dendis prædictis propoſitionibus, ſinguliſque erroribus, „ quos in eis Apoſtolica Sedes, totaque Eccleſia damnavit.

„ Declaro inſuper, certum prorſus (ſub humili „ correctione) mihi videri, quod Sedes Apoſtolica „ nunquam fide tenendum definierit, nec proinde un- „ quam fidelibus neceſſitatem impoſuerit credendi, ac „ jurandi, quinque illas propoſitiones ex libro Cornelii „ Janſenii Iprenſis Epiſcopi, cui titulus Auguſtinus, „ excerptas eſſe, iiſque contineri ſenſum in prædicto „ Janſenii libro expreſſum. Quamquam lubens agno- „ ſcam, hanc fuiſſe Sedis Apoſtolicæ mentem, ut ve- „ taret prohiberetque, ne quis poſtea librum Janſenii „ adverſus latam à Pontificibus cenſuram defendat, &

„ dicto

„ dictò ſcriptove aſſerere audeat, quòd quinque propo-
„ ſitiones ex prædicto libro non ſint exceptæ, vel quòd
„ non contineant ſenſum in eodem libro expreſſum:
„ quam Sedis Apoſtolicæ ordinationem me, per Dei
„ gratiam, inviolabiliter obſervaturum, daturumque
„ operam ut pari reverentia ab aliis obſervetur, coram
„ Apoſtolica Sede ſanctè profiteor.

„ Quem quidem formulæ Alexandri VII. ac Sedis
„ Apoſtolicæ eam præſcribentis, verum ac genuinum
„ ſenſum eſſe, eò magis adducor ut credam, quòd a-
„ liàs diſcedendum omnino eſſet à receptiſſima Cardi-
„ nalium Baronii, Bellarmini, Palavicini, aliorumque
„ celeberrimorum Theologorum, ac Sedis Apoſtolicæ
„ Defenſorum ſententia.

„ Quid? quod & hunc ejuſdem formulæ ſenſum pro-
„ bari videam omnibus penè Theologis, aliiſque Viris
„ doctis, quos mihi ab uno ferè anno in Urbe commo-
„ ranti convenire, & ea de re ſenſum ſuum palam &
„ apertè ſignificantes audire ſæpè licuit.

„ En claram ac dilucidam de ſubſcribenda ac juran-
„ da Alexandri VII. formula ſenſus mei declarationem,
„ quam facio non tantùm nomine meo, ſed etiam no-
„ mine omnium quorum in hac cauſa partes ago; eam
„ Sanctiſſimi Domini noſtri & Apoſtolicæ Sedis judicio
„ humillimè ſubjiciens, paratus addere, demere, ex-
„ ponere, expungere, quidquid S. Sedes addendum, de-
„ mendum, exponendum, expungendumve cenſuerit.
„ Actum Romæ hac die 26. Octobris anni 1693.

Paulò poſt aliam eiſdem Eminentiſſ. Cardinalibus de-
clarationem obtulit tenoris ſequentis: " JOANNES L.
„ Hennebel &c. viſo decreto, quod die 28. Jan. 1694.
„ conditum, die 4. Februarii emanavit, magnas agit
„ gratias EE. VV. pro tantis laboribus in Formularii
„ negotio ſuſceptis, prorſuſque confidit, ſumma EE.
„ VV. ſapientia ac prudentia viam modò ſtratam eſſe
„ terminandis diſſidiis, quæ Chriſtianam in Belgio pa-
„ cem tanto jam tempore lacerarunt.

„ Exprimere nequit Orator, EE. Patres, quo animi
„ ſui ſenſu ac gaudio acceperit, quod in præfato De-
„ creto

„ creto ſtatuerunt EE. VV. ne quis nempe alium quin-
„ que propoſitionum ſenſum afferat, præter eum quem
„ ipſa quinque propoſitionum verba per ſe exhibent:
„ quia hoc principio authoritate Sedis Apoſtolicæ jam
„ ſtabilito, in fumum abeunt difficultates omnes, qui-
„ bus hactenus Belgium miſerè agitatum fuit.

„ Non enim veretur Orator coram EE. & Orbe U-
„ niverſo confidentiſſimè affirmare, è Belgii Theolo-
„ gis, qui de Janſeniſmo ab adverſariis notantur, nul-
„ lum prorſus eſſe, qui quinque propoſitiones in eo
„ ſenſu quem ipſa quinque propoſitionum verba per ſe
„ exhibent, damnare detrectet.

„ Cùm verò inſuper, tum ex Conſtitutionibus Apo-
„ ſtolicis, tum ex ipſo EE. VV. Decreto manifeſtum
„ ſit, Sedem Apoſtolicam ſic Janſenii verba accepiſſe,
„ ſic ejus librum, cui nomen Augustinus, intellexiſſe,
„ ut cenſuerit in eo contineri ſenſum, quem quinque
„ propoſitionum verba per ſe exhibent: quiſquis dam-
„ nat quinque propoſitiones in ſenſu quem earum
„ verba per ſe exhibent, neceſſe eſt ut eas damnet in
„ ſenſu ab Autore intento, Prout illum Sedes Apo-
„ stolica intellexit, prout in quinque propoſitioni-
„ bus ſenſum, quem libro illi attribuit, expreſſit, at-
„ que damnavit.

„ Juxta hanc expoſitionem, quæ ſanè peregrina non
„ eſt, plurimiſque exemplis confirmari poteſt..... hoc
„ unum à fidelibus exigitur, ut eum damnent cum
„ clauſula, quam Formula ipſa ſatis exprimit, prout
„ nempe Sedes Apostolica illum intelligit atque
„ damnat. Certiſſimum verò eſt Sedem Apoſtolicam
„ ſic intelligere & damnare ſenſum illum, prout ipſa
„ quinque propoſitionum verba per ſe illum exhibent.

„ Poſtquam Sedes Apoſtolica ſuum de privati Autho-
„ ris ſenſu judicium protulit, optimè noſtis, EE. Pa-
„ tres, ex communibus paſſimque receptis Theologiæ
„ principiis petendum eſſe, quid illi deferendum ſit.

„ Quod ad Oratorem attinet, ſuum ſuper eo ſenſum
„ coram EE. VV. non ſemel expreſſit.... apertè pro-
„ feſſus, eam Sedis Apoſtolicæ judicio, de ſenſu à pri-

„ vato-

„ vato quopiam Authore intento, reverentiam deberi, „ quam in ſua ad Clementem IX. Relatione declaravit „ Catalaunenſis Epiſcopus ſpopondiſſe quatuor illos a- „ lios celeberrimos Galliæ Epiſcopos, quorum cauſa „ ſub eodem Pontifice ad Apoſtolicam Sedem delata „ fuit, quamque, & non aliam, deberi, tam ipſe Ca- „ talaunenſis cum illis quatuor, quàm alii novemdecim, „ quorum in eadem Relatione fit mentio, unanimiter „ ſentiebant.

„ Sanè ſi aliàs ſuſtinuit Orator confidenter ſenſum „ illum Sedis Apoſtolicæ menti per omnia eſſe confor- „ mem, hoc ipſum modò (ſub humillima correctione) „ ſuſtinet multò confidentiùs, relecto libro manuſcri- „ pto Cardinalis Roſpiglioſi, EE. VV. notiſſimo.

„ Siquidem ex illo conſtat, Actam ſupra memora- „ tam.... à Catalaunenſi Epiſcopo & Doctore Arnaldo „ ſubſcriptam, non ſolùm Clementi Papæ IX. miſſam „ fuiſſe, nec ſolùm ab eo qualitercumque, & ſuo tan- „ tum ſilentio diſſimulatam, aut probatam, ſed inſu- „ per ex illius libri n. 163. conſtat, Clementem IX. „ viſâ Actâ illa (cujus in ipſis Litteris de Pontificis „ mandato ſcriptis fit expreſſa mentio) declaraſſe, & è „ Secretaria Status die 19. Januarii 1669. Apoſtolico „ Nuntio ſcribi juſſiſſe, quòd quatuor Epiſcopi ſincerè „ ſubſcripſiſſent, & Apoſtolicæ Sedi integrè obedivif- „ ſent, ac ſatisfeciſſent.

„ Ita manifeſtum eſt cenſuiſſe Clementem IX. quòd „ ſenſus, quem Formulario tribuebant quatuor illi E- „ piſcopi, orthodoxus, legitimus, ſatiſque obvius „ foret, & talem revera eſſe, productis pluribus pro- „ poſitionibus vulgatiſſimis, in quibus eædem voces „ eodem prorſus modo accipiuntur, ad primum EE. „ VV. nutum probare paratus eſt Orator....

„ Declarat inſuper, ſenſum Formularii ſuprà expo- „ ſitum, eſſe eum, juxta quem Belgii Theologi, jam „ pridem de Janſeniſmo perperam accuſati, non tan- „ tùm Conſtitutionibus Innocentii X. & Alexandri VII. „ ſed etiam nupero EE. VV. Decreto obſequi volentes, „ Formulario ſubſcribere parati ſunt.

„ Deni-

„ Denique declarat, præfatos Theologos, ex mo-
„ tivis ſuprà relatis, & aliis, cùm opus fuerit, affe-
„ rendis, ſemper ac conſtanter credituros eum eſſe
„ Formularii ſenſum verum, legitimum & obvium,
„ nec tantùm celeberrimorum quorumcumque Theo-
„ logorum doctrinæ, ſed ipſius quoque Sedis Apoſto-
„ licæ menti per omnia conformem, niſi ab ipſo Apo-
„ ſtolicæ Sedis oraculo didicerint, ſe in hac expoſitione
„ ſua à veritate aberrare, aut quippiam in ea contineri,
„ vel à mente Sedis Apoſtolicæ, vel à reverentia ei de-
„ bita alienum. Quas Deus &c.

Cùm verò Mechlinienſis Archiepiſcopus plures ſuæ diœceſis Eccleſiaſticos apud S. Sedem inſimulare non ceſſaret velut Conſtitutionum Innocentii X. & Alexandri VII. prævaricatores, eò quòd præſcripto ab Alexandro VII. Formulario nonniſi pejerando ſubſcriberent, utpote non jurantes ſenſu præſcripto, ſed ſenſu à ſe confictò. Senſum quippe præſcriptum ipſe prætendebat eſſe illum quo juratur ſecundùm Additiones ſeu explicationes quas ipſe formulario annexuerat; ita videlicet, *ut non tantùm jurarent in reverentiam, ſed etiam in veritatem* earum Conſtitutionum; & *non tantùm jurarent in veritatem eorum quæ in prædictis Conſtitutionibus ſpectant ad quæſtionem juris; ſed etiam in veritatem ejus quod ſpectat ad quæſtionem facti*; quo hæreticus ſenſus quinque propoſitionum attribuitur libro Janſenii: aliam rurſus declarationem iiſdem Eminentiſſimis DD. Cardinalibus Doctor Hennebellus obtulit die. . . . . Auguſti 1696. ſub hoc tenore.

„ Ego infraſcriptus prædictorum. . . . Eccleſiaſticorum
„ innocentiam tueri, eorumque in Apoſtolicas Conſti-
„ tutiones obſervantiam & obedientiam omnibus teſta-
„ tam facere volens, tam meo, quàm omnium illorum
„ quorum partes ago, nomine profiteor ac declaro.

„ Quòd prædictis Conſtitutionibus Innocentii X. &
„ Alexandri VII. nos humillimè, & omni quæ genui-
„ nos Eccleſiæ filios decet obſervantia ac pietate ſub-
„ mittimus, uti jam antea non una vice declaravi.

„ Ut verò noſtra hæc obſervantia & obedientia magis

„ magiſ-

„ magiſque innoteſcat, declaro quòd quinque propoſitiones ab iiſdem ſummis Pontificibus damnatas, damnamus in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba præ ſe ferunt, prout ſenſum illum damnarunt ſummi Pontifices, damnatumque haberi voluerunt à Chriſti fidelibus; qui quidem ſenſus longè abeſt à ſenſu gratiæ per ſe efficacis, ac prædeſtinationis gratuitæ, quem ſartum rectum in damnandis illis propoſitionibus ſemper voluit Apoſtolica Sedes, ut omnibus conſtat.

„ Declaro inſuper, nos propoſitiones illas damnare eodem prorſus ſenſu, quo damnantur à ſcholis catholicis, quæ doctrinam de gratia per ſe efficaci tuentur, & nominatim à ſcholis Ordinum S. Auguſtini, S. Dominici, Carmelitarum Diſcalceatorum &c.

„ Quæ cùm ita ſint, manifeſtum eſt nos in quinque propoſitionibus non eum damnare ſenſum, quem nobis obvium, opinione, ſeu errore privato fingamus, ſed illum ipſum, quem in illis damnant omnes Catholici, ipſumque & non alium à nobis haberi pro obvio, & rectè ab Eccleſia damnato.

„ Cùm vero inſuper notorium ſit, ac ipſimet Belgii Epiſcopi, datis ad ſuam Sanctitatem litteris, teſtati fuerint, neminem in Belgio repereri, poſt editum Decretum ac Breve Apoſtolicum, qui Formulario ſine ulla prorſus additione vel reſtrictione ſubſcribere recuſet, nulla poteſt in Formularii negotio ſupereſſe difficultas, niſi prætendat Archiepiſcopus, cum aliis qui partes ejus ſequuntur, non alium dari Formularii ſenſum obvium, niſi quem ipſe ſuis additionibus expreſſit; quod revera prætendere cum ſatis liquet ex variis ejus ad ſuam Sanctitatem litteris, totaque agendi ratione, quam in hoc negotio hactenus ſequitur.

„ Quæ quidem ejus prætenſio cum prorſus aliena ſit à mente Sedis Apoſtolicæ, quæ neminem ad jurandum Formularium juxta Additionum illarum ſenſum adigere vult, imò verò Additiones illas expreſſè rejecit, manifeſtum eſt non aliunde pendere Belgii pacem, quàm ab executione Brevis Apoſtolici, ad

„ Epiſ-

„ Epiſcopos Belgii ea de re miſſi, rogandamque Sedem
„ Apoſtolicam, quemadmodum per præſentes humillimè rogamus, ut Archiepiſcopo Mechlinienſi cæteriſque Epiſcopis declaret, ſe conſtanter inhærere deciſis, ac ſicut in Brevi prædicto Epiſcopis inhibuit, ita nunc iterùm expreſſè illis inhibere, ne ab iis, qui Formulario Alexandri VII. ſubſcribent, ac juramentum præſtabunt, præter Formulam ipſam traditam, verbaque in Conſtitutione Apoſtolica præſcripta, quidquid aliud vel minimum declarationis, interpretationis, & explicationis verbo vel ſcripto exigant, etiam ſub prætextu, quòd Additiones illæ comprehendantur in Formulario Alexandri VII. „

„ Si qui verò Theologos, alioſque Eccleſiaſticos, Formulario ut ſuprà ſubſcribentes, quinque propoſitiones in ſenſu obvio damnantes, præſcriptumque ab Apoſtolica Sede ſilentium exactè ſervantes, de Janſeniſmo adhuc accuſare audeant, ac ita contra Decretum ac Breve Apoſtolicum manifeſtè impingant, hos coerceri ſupplicamus.... „

„ Hoc tandem modo ſperamus fore, ut, beneficio ac providentia Sedis Apoſtolicæ, Eccleſiis Belgii pax reſtituatur &c. „

Si quid in hac tam dilucida declaratione ſicut & in præcedentibus, fuiſſet non conſonum menti Sedis Apoſtolicæ, eas abſque dubio Eminentiſſimi Cardinales, infactas abſque reprehenſione non dimiſiſſent; qui ne verbulum quidem minùs officioſum, quod eidem Doctori Hennebello exciderat in epiſtola ad Archiepiſcopum Mechlinienſem, abſque reprehenſione dimiſerunt. Declarationes verò illas prorſus irreprehenſas dimiſerunt. Nihil ergo in iis menti Sedis Apoſtolicæ non conſonum invenerunt. Quinimò Sanctiſſimus ipſe Innocentius XII. iis uſque adeo perſuaſus fuit, nullam eſſe Janſeniſtarum in Belgio ſectam, ut eos quos Mechlinienſis Archiepiſcopus, aliique ipſi adhærentes Janſeniſtas vocabant, Innocentius XII. deinceps non Janſeniſtas, ſed prætenſos Janſeniſtas in ſecundo ſuo ad Belgii Epiſcopos Brevi appellaverit (ut viſum eſt ſuprà) Epiſcopos tacitè reprehendens,

hendens, quòd ipſi ſcripſiſſent, prætenſos illos Janſeniſtas, dum jurant formularium, ſenſu in 1. & 2. declaratione expreſſo, *non aliter damnent quinque propoſitiones, quàm in ſenſi obvio*, non habito reſpectu obvii ſenſus dicti Formularii, ſuoque arbitrio effingant ejuſmodi *ſenſum obvium*. Si enim, inquit Pontifex, *internè* non actu externo, hoc faciunt, *Eccleſia non judicat de occultis. . . . Sin verò. . . . edant proprios ſenſus Apoſtolicarum Conſtitutionum, prædictique Brevis* de die 6. Februarii 1694. *ſenſui diſſentaneos, debent Epiſcopi. . . . contra eos procedere. . . . . ſervatis ſervandis*, ſervato utique juris ordine, uti dixit in primo illo Brevi, ſervatis quoque ceteris, quæ in eodem Brevi Pontifex addidit, ſcilicet *ut quemadmodum is qui ad juramentum* (Formularii) *adigendi ſunt, illud præſtare debent ſincerè, abſque ulla diſtinctione, reſtrictione, ſeu expoſitione, damnando eas propoſitiones, ex libro Janſenii excerptas, in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum Verba præ ſe ferunt, prout ſenſum illum damnarunt ſummi Pontifices Prædeceſſores noſtri, damnatumque haberi voluerunt à Chriſti fidelibus; ita per Fraternitates veſtras, ab iis qui Formulario præſcripto ſubſcribent, ac juramentum præſtabunt, præter Formulam ipſam traditam, verbaque in Conſtitutione Apoſtolica præſcripta, quidquid aliud vel minimum declarationis, interpretationis, aut explicationis, verbo vel ſcripto non exigatur* (prout exigere cœperat Archiepiſcopus Mechlinienſis) *etiam ſub prætextu quòd Additiones ad nos tranſmiſſæ comprehendantur ſeu contineantur in Formulario Alexandri VII. Ceterum ad præcavendas omnes diſſidiorum cauſas, quæ Chriſtianam pacem dilacerant, nos quoſcumque alios ſenſus Formularii, præter eum quem ipſius verba exhibent, aſſerri, vel uſurpari, aut de his diſputari interdiximus, & prohibuimus, ac ſuper ejuſdem Formularii interpretatione, ſicut & prædictarum propoſitionum in alios ſenſus, præter eum quem ipſa verba per ſe exhibent, perpetuum ſilentium impoſuimus. . . . . Cùm ad ſummum Pontificem duntaxat pertineat, ſenſum quem in his propoſitionibus damnaverit, & ut damnatum à fidelibus credi cenſuerit, declarare. Demum ad extin-*
 guenda

guenda Theologorum jam pridem inter ſeſe excitata diſſidia Fraternitatibus Veſtris. . . . injungimus, ne ulla ratione quemquam vaga iſta accuſatione & invidioſo nomine Janſeniſmi traduci aut nuncupari ſinatis, niſi priùs ſuſpectum eſſe legitimè conſtiterit, aliquam ex his propoſitionibus docuiſſe, aut tenuiſſe (non ergo ob id ſolùm quòd eas Janſenii libro non attribuent) *nec quemquam ſub hoc prætextu repelli ab officiis, muniis, beneficiis, gradibus, ac concionibus habendis, vel aliâ quacumque functione Eccleſiaſtica permittatis, niſi ſervato juris ordine, eam pœnam, quæ Viris alioquin Catholicis graviſſima eſt, commeruiſſe probatum fuerit.*

SUBSECTIO DECIMA-OCTAVA.

Ejuſdem humillimæ Apoſtrophes proſecutio.

O Utinam, Beatiſſime Pater, per acceſſum ad Sanctitatem veſtram, fas eſſet ipſi notas facere, demonſtrareque doloſas artes, occultas technas, iniquas molitiones, ſurreptioneſque; quibus ab annis pluſquam ſexaginta, primùm Chriſtianiſſimi Regis Aulam, Galliarumque Epiſcopos ſibi devotos, deinde per ipſos Romanam Aulam, veſtræque Sanctitatis Deceſſores Urbanum VIII. Innocentium X. Alexandrum VII. Jeſuitæ circumvenerunt? Statim namque ut Janſenii prodiit *Auguſtinus*, cum Parallelo inter Moliniſmum Semi-pelagianiſmumque; videntes actum eſſe de Moliniſmo, ſi liber ille haberetur in pretio, viginti Jeſuitarum millia uno velut ore Orbem univerſum clamoribus ſuis adverſùs librum illum impleverunt, velut pernicioſis hæreſibus, Chriſtianæ Religionis fundamenta ſubvertentibus refertum; idque tam frequenter & tanta calliditate quaquaverſum opportunè importunè inculcarunt, ut multis perſuaſerint, Janſeniumque & librum ipſius odioſum reddiderint, etiam in Aula Romana. Cúmque tempore Innocentii X. per Doctorem Cornetum, ex-Jeſuitam, ideoque Societatis obſequiis per omnia mancipatum, quinque famoſas propoſitiones terminis æquivocis, ſen-

ſu

ſu quidem catholico explicabilibus, ſed ſenſum hæreticum magis obviè ſignificantibus fabricaſſent, pleriſque Epiſcopis Gallicanis & aliis ſibi devotis perſuaſerunt eas è Janſenii libro excerptas eſſe, atque in eo totidem verbis (prout Annatus clamabat) extare; cùm tamen id à veritate prorſus alienum ſit, excepta fortaſſe primâ à contextu ſuo avulſâ. Et inde factum, quòd Innocentius X. Epiſcopis illis fidem adhibens eas ex Janſenii libro excerptas dixerit, in proœmio & clauſula Conſtitutionis ſuæ (quæ juxta Canoniſtas ad narrationem potiùs pertinet, quàm ad definitionem) tametſi in definitiva damnatione ſingularum propoſitionum nullam Janſenii mentionem fecerit, ex nulloque actu authentico appareat, juridicum libri Janſenii examen ab Innocentio cuiquam demandatum fuiſſe, ſed examen propoſitionum duntaxat in abſtracto, id eſt abſtrahendo à quocumque proferente, ut ſuprà dixi. Novum verò & inauditum eſt in Eccleſia, hæreticas propoſitiones alicui libro vel Authori definitivè tribui, abſque juridico de eo examine, & non auditis ea ſuper re defenſoribus ipſius, niſi fortò id notorium ſit, atque extra omnem controverſiam.

Dum etiam propoſitiones à Cardinalibus, & Conſultoribus ab Innocentio X. dèſignatis examinarentur, ipſis prorſus contra veritatem Jeſuitæ perſuaſerant eos qui dicebantur Auguſtini diſcipuli, Romæ quidem defendere Auguſtinum, at in Gallia Calvinum; quódque Romæ ſimulabant pro ſola ſe gratia per ſe efficaci laborare, dum ipſorum aſſeclæ plenis in Gallia buccis concrepabant gratiam neceſſitantem, ereptam diſſentiendi potentiam, abſolutam mandatorum impoſſibilitatem, Chriſti pro ſola electorum ſalute mortem. Neceſſariam proinde eſſe Conſtitutionem iſta damnantem, prout à Cardinale Rapaccioli ſeſe accepiſſe tredecim Archiepiſcoporum Epiſcoporumque ad S. Sedem delegati teſtantur in ſua ad ipſos Relatione de die 16. Junii 1653.

Tempore Alexandri VII. cùm ab omnibus orthodoxâ ſubmiſſione recepta foret Innocentiana Conſtitutio, ab omnibus proinde corde & ore damnarentur quinque propoſitiones per eam damnatæ; ideóque So-

cios oportuiſſet de tam prompta Auguſtinianorum in iis damnandis obedientia ipſis congratulari, deque reddita pace ſopitiſque fidei controverſiis gaudere: alterius generis adverſus Auguſtinianæ gratiæ defenſores bellum adorſi, novam adverſus eoſdem litem ſuſcitaverunt de Janſenii facto, nihil ad fidem, nec ad mores pertinente, quamque ideo quæſtionem *ſuperfluam, nulliuſque momenti*, Deceſſores veſtri, de quæſtione ſimillima loquentes, nuncupaverunt. Atque utinam intra limites ejuſmodi quæſtionum ſeſe continuiſſent! Verùm moleſtè ferentes quòd ii qui Moliniſmo ſuo adverſabantur, ſeſe ſua illa prompta obedientiâ ipſorum manibus ſubduxiſſent, inani illa controverſia avidè arreptâ totâ primùm Galliâ, deinde Romæ conclamare cœperunt, ab ipſis decipi Pontificem, inutilemque reddi Conſtitutionem. Certiſſimè id erat à veritate alienum (niſi fortè inutilem intelligerent ad intentum ſuum, inutilem utique ad ſtabiliendum Moliniſmum quem in finem uti volebant Innocentianâ Conſtitutione, per eam, contra expreſſam Innocentii declarationem, prætendendo damnatam gratiam per ſe efficacem) quomodo enim alioqui inutilem, cùm turbas compoſuiſſet, pacem reſtituiſſet, fidei depoſitum in tuto poſuiſſet, fidelibus omnibus, in fidei unitate, ſeu Eccleſiæ communione permanentibus, damnatumque quinque propoſitionum ſenſum, velut hæreticum ſeſe damnare, corde & ore profitentibus? Hoc manifeſtè ſatis erat ad cuſtodiendum fidei depoſitum. Sed ſatis non fuit Jeſuitis, quorum intererat, ut ſuis è manibus Moliniſmo ſuo adverſantes non elaberentur. Pacem ergo ut ſuprà reſtitutam turbantes, ſuper inutili quæſtione illa litem ipſis denuò ſuſcitarunt, clamoribus magnis ubique ſpargentes, ab Innocentio X. definitum eſſe, quòd quinque propoſitiones totidem verbis in Janſenii Auguſtino extarent, nec id ab iſtius libri defenſoribus bona fide negari, ſed perverſa intentione damnatas propoſitiones opportuno tempore ſuſtinendi.

Erat calumnia manifeſta, judiciumque omnino temerarium: cùm nulla perverſæ iſtius intentionis indicia ipſi præ-

præberent. Tale quippe indicium non erat quòd crederent, Innocentii quidem opinionem (in Gallicanorum 80. Epiſcoporum relatione Jeſuitarumque rumoribus quaquaverſum ſparſis fundatam) fuiſſe quòd extarent; ſed in definitiva parte Conſtitutionis, qua ſingulæ propoſitiones damnatæ fuerant, nullam ab Innocentio factam Janſenii mentionem, ſed in proœmio duntaxat & clauſulâ illius, quæ juxta Canoniſtas ad narrationem potiùs quàm ad definitionem ſpectant. Ad quod opinandum probabile non deerat ex circumſtantiis fundamentum. Primò ex eo quòd novum prorſus, & inauditum eſſet in Eccleſia, hæreticas propoſitiones Authori in Eccleſiæ communione defuncto definitivè tribui, tanquam ex libro ipſius extractas, niſi totidem verbis in ipſo extarent. Cuivis vero legenti manifeſtum erat, quatuor ſaltem propoſitionum verba in libro ipſius non extare. Secundò ex eo quòd nulla Eccleſiæ definitio damnans ſenſum & librum alicujus Authoris in materia difficili, atque inter Catholicos controverſâ, fieri ſoleat abſque juridico examine. Certum verò erat, juridicum libri Janſenii examen ab Innocentio nulli Congregationi fuiſſe demandatum (cùm id ex nullo actu authentico appareret) ſed examen propoſitionum duntaxat in abſtracto, ſive abſtrahendo à quocumque Authore, prout ex Conſultoribus ab Innocentio deputatis teſtificati ſunt Wadingus, & Commiſſarius Sancti Officii. Tertiò, ex eo quòd veriſimile non erat, Janſenii, Epiſcopi de Eccleſia benè meriti, velut hæreſes quinque docentis in *Auguſtino* ſuo, ab Innocentio X. condemnationem definitivè factam fuiſſe, non ſervato juris ordine dum ſervari poterat, audita ſcilicet utraque parte, auditis proinde hac ſuper re in judicio contradictorio Defenſoribus ipſius, coram Pontificio Tribunali Romæ adſtantibus; quos tamen hac ſuper re juridicè auditos non fuiſſe certiſſimum eſt. Ipſis verò inauditis æquitas non videbatur permittere, tantum Epiſcopum (quem, utpote fidei depoſitarium, maximè oportebat iſtius depoſiti fidelem eſſe cuſtodem) in ſcriptis ſuis de hæreſi condemnare, vita proinde civili ſpoliare id eſt fama & honore in vera

fide fundato; qui cùm homini Chriſtiano carior ſit vita corporali, ipſum in ſcriptis ſuis condemnare, velut à fide devium, verè eſt ipſum civiliter occidere. Quod non ſervato juris ordine æquitas non videtur magis permittere, quàm ipſum corporaliter occidere. Quod ne factum quidem videtur à Romanis adhuc Gentilibus, de quibus ſcriptum eſt Act. 25. *Non eſt Romanis conſuetudo damnare aliquem hominem, priuſquam is qui accuſatur, præſentes habeat accuſatores, locumque defendendi ad abluenda crimina.* Et agnoviſſe videtur Vigilius Papa, qui propterea, ante trium Capitulorum damnationem, utriuſque partis Epiſcopos Conſtantinopoli congregavit, ſuaſque rationes utrimque ſcripto proferre juſſit, ut omnibus conſideratis, ad judicium definitivum in Concilio Oecumenico procederetur; prout factum eſt in Concilio V. cujus etiam Concilii Patres cenſuerunt, in examine contra Theodorum Epiſcopum Mopſueſtenum inſtituto, nihil prætermittendum eſſe ſubtilitatis, prout viſum eſt ſuprà. Et in Congregationibus de Auxiliis, non ſemel duntaxat, imò uſque ſepties, etiam in judicio contradictorio, audiri poſtularunt libri Molinæ Defenſores, antequam quidquam contra eum definiretur: & auditi fuerunt per annos decem. Cùm tamen nec ſemel in judicio contradictorio, licèt ſæpiùs poſtulato, auditos fuiſſe legatur libri Janſenii defenſores, tametſi libri iſtius examen in judicio contradictorio neceſſarium fuiſſe videatur, ad vitandum periculum condemnandi librum innocentem, velut hæreſes continentem, & conſequenter authorem, in libro ſuo cùm præjudicio honoris & famæ ipſius ut ſuprà. Abſque examine quippe contradictorio, & utriuſque partis auditione (dum fieri poteſt) vix poſſibile videtur periculum iſtud vitare; quia vix poſſibile eſt, habere indicia manifeſta, periculum iſtud abſtergentia; maximè cùm Janſenii liber intellectu admodum ſit difficilis, nec errores, de quibus accuſatur, (excepto ſaltem errore primæ propoſitionis) in eo contineantur quoad verba, nec clarè & abſque controverſia quoad ſenſum damnatum. Quod libri defenſores parati erant ex ſcopo & contextu libri de-

demonſtrare, & à ſe damnatas quinque propoſitiones, acri ſtudio quæſitas, in eo inveniri non potuiſſe, ſed ſolam de gratia per ſe efficaci doctrinam, certiſſimè non damnatam.

Propterea ergo ipſis parum veriſimile videbatur, ab Innocentio X. definitum eſſe, quòd damnatæ ab ipſo quinque propoſitiones, ex Janſenii libro, qui dicitur Auguſtinus, excerptæ forent, & damnatæ in ſenſu à Janſenio intento; tametſi palam alioqui profiterentur, eas à ſe ſincerè velut hæreticas damnari, ubicumque extarent, etiam in Janſenii Auguſtino, ſi ibi extarent.

Aſt quia nihil ex Innocentiana Conſtitutione ad ſirmandum Moliniſmum ſuum Jeſuitæ eruere potuiſſent, ſi Pontifex ſinceram crediſſet illam profeſſionem fidei ipſorum, ut hoc impedirent, per pulpita, per domos privatorum perque palatia Epiſcoporum ac Principum tanta calliditate ubique inſuſurrare & clamare cœperunt, ſimulatam eſſe illam fidei profeſſionem, ab ipſiſque ore, non corde, quinque propoſitiones damnari, nec ab ipſis factum Janſenianum bona fide in controverſiam revocari, ſed peſſima & perverſa, ut hoc prætextu velut pallio hæreſim tegerent, non deponerent, viamque ſibi relinquerent ad eam opportuno tempore palam ſuſtinendam; tanta (inquam) calliditate hoc ubique inſuſurrarunt ac divulgarunt, ut hoc pluribus Epiſcopis Gallicanis, ac per ipſos Alexandro VII. perſuaſerint, ab eoque per obreptionem iſtam Conſtitutionem impetraverint, qua definivit; propoſitiones illas ex Janſenii libro excerptas, in ſenſuque ipſius damnatas eſſe, *filiosque iniquitatis* eſſe qui contra ſentirent. Quo ſanè verbo nunquam optimus Pontifex uſus fuiſſet adverſus eos, qui in ſola critica quæſtione facti, ad fidem nihil omnino pertinente (in qua ipſa quoque Concilia œcumenica non ſemel circumventa fuerunt) bona fide aliter quàm ipſe juſtis de cauſis ſentirent: maximè cùm de critica quæſtione facti Janſeniani juridicum examen, auditis utrimque partibus, Alexander non magis inſtituiſſet, quàm Innocentius, atque ex tenore Conſtitu-

tionis ipſius certiſſimè conſtaret, ipſam emanaſſe, *ut Sanctæ fidei noſtræ, ac ſacrorum dogmatum integritati....* Pontifex *conſuleret*, & *ut omnes Chriſti fideles in ejuſdem fidei unitate ſeſe* continerent. Non alia ergo ratione *filios iniquitatis* ipſos nuncupavit, niſi quia Jeſuitica obreptione perſuaſus fuit, Janſenii defenſores non bona fide circa ſolam criticam facti quæſtionem, ſed peſſima fide circa fidei dogmata litigare, cordeque ſincero non damnare damnatas quinque propoſitiones, prout ubique Socii inſuſurrabant & perſonabant. Sed calumnioſè inſuſurrabant, ſicut & uſque in hodiernum diem inſuſurrant, ac perſonant, ac per hoc urbem & & orbem mendaciis ſuis circumveniant, Eccleſiæque pacem perturbant, inteſtinaque bella in ea faciunt perpetua; eo quòd nunquam deſinant calumniari, & uſque adeo invaleſcunt mendaces voces, inſuſurrationeſque ipſorum, jactatæque ac jugiter iteratæ cum arte fallaces querimoniæ, ut in ipſo ſinu Eccleſiæ Romanos Pontifices, unum poſt alium, adverſus fratres ſuos exaſperent, in eamque opinionem inducant, quòd ſilentium de critico facto Janſenii, ad cujus obſervantiam facti iſtius Defenſores in reverentiam Conſtitutionum Apoſtolicarum ſeſe offerunt, nihil aliud ſit, niſi tacita hæreſis profeſſio, dum ſilentio illo, velut pallio, *Non deponitur error, ſed abſconditur; vulnus tegitur, non curatur; Eccleſia illuditur, non paretur; & lata demum filiis inobedientiæ via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim.* Impium hujuſmodi ſilentium meritiſſimè damnavit Sanctitas veſtra Conſtitutione ſua *Vineam Domini Sabaoth.* Quis enim non deteſtetur ſilentium, fidei & Eccleſiæ authoritati tam exitioſum! Quis non execretur infandum hominum genus, ſi uſquam eſt, qui in Eccleſiam inducere non erubeſcunt tam tetram diſſimulationem, quæ nihil aliud eſt niſi palliatum erroris patrocinium! Conterantur, ſi qui ſint de iſto hominum genere. Verùm de eo genere eſſe facti Janſeniani defenſores, certiſſimam eſſe calumniam, à quinquaginta annis palam ipſi proteſtantur, nec Jeſuitæ unquam probarunt, nec probare potuerunt, aut etiamnum poſſunt, ipſos

ipſos eſſe tales. Illud autem ipſos probare oportebat manifeſtis indiciis; aliàs iſta ab ipſis *conviciante magis levitate, quàm convincente veritate dici, quis mediocriter ſapiens ignoret?* ait Auguſtinus l. de unit. Eccleſ. c. 5.

Eſt interim Eccleſiæ tam exitioſa, tamque inimica pacis calumnia iſta, ut dignum juſtumque ſit de ea à Sanctitate veſtra, citatâ & audita utraque parte, juridicè inquiri, ut tandem cognita veritate, ſtatuque præſentis controverſiæ (qui Jeſuiticis artibus planè alius in urbe & orbe divulgatur, quàm revera ſit) ſi de illo genere facti Janſeniani defenſores eſſe demonſtrentur, ab omnibus anathematizentur; ſin minùs, calumniatores ipſorum, velut Eccleſiæ perturbatores puniantur, dignéque caſtigati deſinant Sedem Apoſtolicam Regeſque ac Principes impoſturis & mendaciis ſuis circumvenire.

Hoc juridicè inquiri à Sanctitate veſtra, ad ſacratiſſimos pedes ipſius provoluti ſuppliciter rogant, facti Janſeniani purè critici defenſores, Beatiſſime Pater: neque enim Apoſtolicum ſuper eo judicium, ſalvo juris ordine, refugiunt ipſi, de nullo ſibi conſcii, quemadmodum refugiunt Jeſuitæ, ſibi conſcii de calumnia ſua. Nec deerit fructus ingens juridicæ iſtius inquiſitionis. Si enim malæ fidei defenſores eſſe convincantur, à fidelibus omnibus prout dixi, anathematizabuntur. Si innocentes deprehendantur, pax Eccleſiæ reſtituetur, vel per abrogationem formulæ Alexandrinæ (cujus finis ac neceſſitas ceſſabit; ceſſabunt proinde tot & tanta mala ipſius occaſione cauſata, tot utique conſcientiarum perturbatio, tot perjuriorum commiſſio, tot innocentium perſecutio), vel per dilucidam ipſius explicationem, deſignantem, quid fidei dogmatibus, quid definitioni factorum ad fidem non pertinentium debeatur; vel per pii ac religioſi ſilentii, de facto illo Janſenii impoſitam omnibus obligationem. Atque ita etiam hæreticis os obſtruetur, adverſus Romanam Eccleſiam iniqua loquentibus, formulariique legem tyrannicam eſſe calumniantibus; qua in re aſſentientes habent Jeſuitas cum Illuſtriſſimo D. Archiepiſcopo Cameracenſi, ſi in

definiendis ejuſmodi factis Eccleſia falli poſſit, prout falli poſſe communis eſt Theologorum doctrina, veterum ac modernorum.

Aſt in Domino confidunt facti Janſeniani bona fide defenſores Clementiſſimum Pontificem Clementem XI. aliquando dicturum id, quod Leo Magnus epiſt. 52. aliàs 33. ad Theodoſium Auguſtum ſcripſit: *Occaſionem totius difficultatis amoveo, nec aliquid exigo, quod aut arduum videatur, aut dubium; ſed ad id quod nullus Catholicorum refutet, invito.* Per conſequens confidunt Sanctitatem veſtram exemplo Deceſſoris ſui Clementis IX. perſuaſum habituram, ab iis plenam & integram orthodoxi hominis obedientiam Conſtitutionibus Apoſtolicis exhiberi, qui prorſus eandem exhibent, quam iiſdem exhibuerunt Epiſcopi Alectenſis, Appamienſis, Bellovacenſis & Andegavenſis, juxta atteſtationem archiepiſcopi Senonenſis, Epiſcoporumque Catalaunenſis & Laudunenſis in Inſtrumento 4. Decembris ad Pontificem eorum nomine miſſo per Nuntium Apoſtolicum, à quo ſpecialiùs informari voluerat Sanctitas ſua, de iis quæ continebantur in Proceſſibus verbalibus Epiſcoporum illorum ſuper Formularii ſubſcriptione: *Epiſcopi quatuor* (aiunt ipſi in Inſtrumento illo) *aliique Eccleſiaſtici fide egerunt quàm optimâ, certóque eis propoſitum non eſt, niſi zelo maximo fidem Eccleſiæ, altamque erga S. Sedem ſubmiſſionem conſervare. Condemnarunt, & condemnari juſſerunt propoſitiones quinque, ſinceritate omni, abſque explicatione vel reſtrictione qualicumque, in omnibus ſenſibus, quas Eccleſia condemnavit. Abeſt ab illis quàm longiſſimè, ut corde ſuo tegant conſilium quodcumque errores illos quovis prætextu renovandi, ferendique ut quis illos renovet, vel in minimo factam ab Eccleſia illorum condemnationem labefactet: cùm alii Eccleſiaſtici non ſint, qui inviolatè magis, in hoc argumento, aliiſque omnibus, doctrinæ ipſius adhæreant.*

Quod verò ad attributionem ſpectat, quæ propoſitiones illæ adſcribuntur libro Janſenii, Epiſcopi Iprenſis, iterùm præſtiterunt, juſſeruntque præſtari S. Sedi omnem reverentiam & obedientiam, qualis ipſi, dùm libros proſcribit, ex-

exhiberi debet juxta Theologorum omnium conſenſum; juxta doctrinam omnium retrò ſæculorum catholicam; imò & noviſſimis temporibus aſſertam ab acerrimis authoritatis S. Sedis defenſoribus, quales fuere Cardinales Baronius, Bellarminus, Richelius, Pallavicinus, & Patres Petavius & Sirmondus, idque conformiter ad mentem Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ in eo poſita eſt, nihil ut dicatur, ſcribatur, vel doceatur Pontificum deciſionibus contrarium. Quibus addiderunt proceſſuros ſe in ſuis Diœceſibus per vias canonicas, adverſus eos qui horum officiorum alterutri deeſſent.

Declaramus ac teſtificamur (habita communicatione & cognitione ſpeciali eorum quæ ſentiunt quatuor Epiſcopi, quæque in Proceſſibus eorum verbalibus continentur) doctrinam hoc ſcripto comprehenſam, prorſus conformem eſſe doctrinæ dictorum Proceſſuum verbalium, nihilque in eis contineri doctrinæ huic contrarium. Atque hæc etiam mea doctrina eſt, & novemdecim Epiſcoporum, qui ad Sanctitatem ſuam ſcripſerunt ſententia. Et Inſtrumentum ſignarunt, Fælix *Epiſcopus & Comes Catalaunenſis.* Antonius Arnaldus, *Presbyter, & Doctor Sorbonicus.*

Quo Inſtrumento accepto, frequentiſſimam Eminentiſſ. DD. Cardinalium, Prælatorum, Conſultorum Congregationem Clemens IX. inſtituit, eoque per tres hebdomadas diligenter & maturè diſcuſſo, Inſtrumentum probavit, pacemque Eccleſiæ Gallicanæ conceſſit, & ſpecialiter quatuor Epiſcopis, probata eorum innocentiâ, & falſitate calumniarum adverſus ipſos ad ſe delatarum: *Non enim potuit perſuaſum non habere, à quatuor illis Epiſcopis plenam & integram obedientiam exhibitam fuiſſe, ac omnimoda ſinceritate formulario ſubſcriptum. Inde ſibi per omnia ab iiſdem ſatisfactum eſſe judicans, ſtatuit apud ſe ſuam illis benevolentiam denuo impertire, gratificarique per Apoſtolicum Breve &c*, prout habetur in Regeſto Eminentiſſimi Cardinalis Patroni Roſpiglioſi.

Ad pacem iſtam conciliandam, non parùm etiam profuerunt litteræ, tùm quatuor Epiſcoporum illorum,

tum novemdecim aliorum è primariis, ad eundem Sanctiſſimum Dominum Clem. IX. Et litterarum quidem quatuor Epiſcoporum tenor fuit iſte: „ Beatiſſime Pater, quamprimùm accepimus Sanctitatem veſtram Epiſcopali Collegio, & univerſæ Eccleſiæ præpoſitum, neutiquam nobis ſatis eſſe duximus vel debitas Deo ob tantum munus Eccleſiæ conceſſum gratias perſolvere, vel ſolemni modo cum ceteris gratulatione defungi; ſed graviſſimam ſtatim de fidei formula cauſam, iniquis nonnullorum ſuſpicionibus exulceratam, ad Beatitudinem veſtram deferendam putavimus. Nam & incommodis illis opinionibus occurrere monebat prudentia, & ſupremo Eccleſiæ Paſtori inſtitutorum noſtrorum rationem reddere religio pietaſque ſuadebat, & gliſcentes diſſidiorum flammas pro viribus extinguere charitas perurgebat, eo magis quòd hæc omnia apud Beatitudinem veſtram procliviora fore confidebamus, & ſumma in omnibus æquitate & ſapientia pollentem, & nullis in hac cauſa præjudiciis occupatam. Talem utique Medicum poſcebant Eccleſiæ vulnera, quæ per ſe levia & ſanabilia remediorum aſperitas hactenus acerbavit.

„ Nam ſi, Beatiſſime Pater, poſt Innocentii X. Conſtitutionem idem noſtris inſtitutum tenere placuiſſet, quod feliciter Belgium, Italia & Hiſpania tenuerunt, iſtarum certè contentionum vix memoria ſuperſtes eſſet. Nunc dum, ſive zelo, ſive affectibus pluſculum indulgetur, deferveſcere contentiones, reſidere animorum æſtus, diſſentiones coaleſcere nequiverunt; aliæ ex aliis lites exortæ, à jure ad facta diſputatio traducta eſt, nec minùs acriter de levibus quæſtiunculis, quàm de rei ſumma certatum.

„ Neminem hic nobis aut culpare, aut purgare propoſitum. Illud tamen uſu & reipſa repererunt, feliciùs ſemper has concertationes diſſimulatione compreſſas, vel ſilentio ſepultas, quàm apertâ vi repulſas eſſe. Judicio eſſe poteſt famoſa illa fidei formula, à quibuſdam Collegis noſtris in Cleri Gallica-

„ ni

„ ni Conventu ſancita, à permultis aliis graves ob cau-
„ ſas neglecta, & repudiata. Nam quibus in locis
„ nulla formulæ mentio, ibi pax alta, certa tranquilli-
„ tas, firma conſenſio viguit: ubi verò ſubſcriptionum
„ exigendarum invecta diſciplina, ibi interminatæ li-
„ tes, inſtructæ diſcordiæ, ingens ſcandalorum ſeges,
„ quæ vel attingere noſtra refugit oratio.

„ Hæc dum, Beatiſſime Pater, in Gallia gererentur,
„ & per aliquot annorum ſpatia traherentur, ex eorum
„ nos numero fuimus, qui Eccleſiarum ſuarum tran-
„ quillitati, ablegatis illis contentionibus conſuluerunt.
„ At cum Deceſſori veſtro Beatæ memoriæ Alexandro
„ VII. perſuaſum fuiſſet, conciliandæ pacis & ſopien-
„ darum contentionum hanc eſſe viam, ſi authoritate
„ ſua unam & eandem omnibus fidei formulam ſub-
„ ſcribendam præſcriberet, hoc ille quidem conſilio id
„ adeptus eſt, ut ſubſcribentium diſcrimen tolleretur,
„ omniumque in Apoſtolica fide retinenda conſenſio
„ magis clareſceret; omnibus Apoſtolicæ Sedi id tri-
„ buentibus, tum ut propoſitiones ipſas ex ipſius præ-
„ ſcripto damnarent, tum ut ſuam in illius Conſtitu-
„ tiones reverentiam ſolemni ſponſione teſtarentur.
„ Ceterùm dum ultra recti verique limites quidam
„ propoſitum ſuum urgent, in novas contentiones Ec-
„ cleſia conjecta eſt, & pax, in manu poſita, ſponte
„ repudiata. Id verò quo pacto commiſſum ſit, quo-
„ niam hoc conſiliorum noſtrorum ſumma continetur,
„ Sanctitati veſtræ breviter per nos exponi neceſſe eſt.
„ Nemini, Beatiſſime Pater, ignotum eſt, duplicem in
„ hac cauſa verti quæſtionem: alteram, utrùm propo-
„ ſitiones ipſæ, earumque ſenſus ab Eccleſia damnatus,
„ verè hæreticus ſit; alteram, utrùm prædictus ſen-
„ ſus reipſa apud Janſenium extet, ſive utrùm ita ex-
„ plicandus ſit Janſenius, ut cum damnatarum propo-
„ ſitionum ſenſu congruat; an benigniori interpretatio-
„ ne cum vulgari ac recepta in Eccleſia Catholicâ do-
„ ctrina conciliari & conjungi poſſit. Nec minus cer-
„ tum eſt, harum quæſtionum tantum alteram ab al-
„ tera diſtare, quantum cœlum à terra, divina fides

„ ab humanis experimentis, antiqua veritas à recentio-
„ ribus factis.

„ Atque hinc conſectarium illud peræque omnes eli-
„ ciunt, nupera illa facta, nec divinitùs revelata, in-
„ fallibili prorſus judicio ab Eccleſia minimè definiri,
„ ideóque ab iis qui bona fide in iis hærent, nihil præ-
„ ter ſilentium exigi poſſe. Quod tum concordi om-
„ nium quotquot unquam fuere Theologorum ſenten-
„ tia; tum variis exemplis graviſſimorum Virorum,
„ qui de factis ejuſmodi, tametſi definitis, ſine invidia
„ & cujuſquam reprehenſione dubitarunt; tum ex ip-
„ ſis fidei fundamentis, quæ tota divinâ revelatione ni-
„ ti debet, facilè adſtrui poteſt.

„ Perplexior & cœca magis de ſubſcriptionum ſenſu
„ quæſtio exorta eſt, dum alii nullum in facta conſen-
„ ſum ſubſcriptione demonſtrari, ejuſque vim omnem
„ ad ſola demum dogmata reſtringi prætenderent; alii
„ non minùs in facta quàm in dogmata ſubſcriptio-
„ nem cadere graviſſimis rationum momentis affirma-
„ rent.

„ Harum ſententiarum utra ſit verior, nihil nunc
„ exquirere neceſſe eſt. Sed ex illa opinionum diſcre-
„ pantia facilè exiſtimabit Sanctitas veſtra, quis rerum
„ ſtatus, qui animorum habitus in diœceſibus noſtris
„ extiterit, ex quibus conſilia noſtra, verba, actioneſ-
„ que moderari, & Chriſtiana prudentia, & paſtoralis
„ charitas jubet. Ac de ipſa quidem fide, & damnatis
„ erroribus, idem erat omnium ſenſus, omnibuſque
„ illud teſtimonium in commune debemus, neminem
„ nos inveniſſe, quem in ſuſpicionem erroris ſine te-
„ meritate vocari poſſe putaremus.

„ Ceterùm de nuda facti quæſtione, utrùm ſcilicet
„ ipſæ propoſitiones eſſent in Janſenio, erant multi
„ qui ambigerent, ſive illos ipſius Janſenii lectio, ſive
„ externæ demùm circumſtantiæ in hanc dubitationem
„ conjeciſſent. Porrò hæſitantes illos in Janſenii fa-
„ cto, tum variæ deinde de ſubſcriptione ſententiæ;
„ tum varii affectus in diverſas claſſes diſpertiebant.

„ Qui ſuâpte naturâ facta ſubſcriptione contineri mi-

„ ni-

„ nimè ſentiebant, ad omnem ſubſcriptionem prompti „ & parati erant. Ex iis, quibus hæc ſententia minùs „ placebat, quidam ſalutis ſuæ negligentes, quietis „ ſuæ fortunarumque diſcrimen fraudulata ſubſcriptio- „ ne redimere non dubitaſſent; à quibus proinde ſubſcrip- „ tionem exigere, nihil aliud erat quàm eos in aper- „ tum perjurium inducere. Idipſum alii præſtitiſſent „ infirmitate mentis, quos deinde violatæ conſcientiæ „ morſus diris tormentis excruciaſſet. Pauci fuiſſent „ ab illis ſuperioribus non ſenſu & opinione, ſed fidei „ conſtantia, & mentis firmitate diſtantes, qui vel in „ totum ſubſcriptionem detrectaſſent, vel appoſitis ex- „ ceptionibus factum Janſenii à fide, cui teſtimonium „ perhibebant, in ſubſcriptione ſegregaſſent.

„ In his, Beatiſſime Pater, quid culpare poſſemus, „ omnino non inveniebamus. Quod enim tandem in „ illos crimen jure conferri poſſit? An quòd de facto „ Janſenii dubitarent? Qui mentis habitus & ipſis „ cum magna ſubſcribentium turba communis, & ſum- „ morum, ipſorumque adeo Romanæ Curiæ Proce- „ rum, Bellarmini, Baronii, Pallavicini, exemplo & „ authoritate licitus & innoxius; cùm de ſimilibus „ facti quæſtionibus, ab Eccleſia deciſis, vel ambigant „ ipſi, vel ambigere licere pronuntient. An quòd ſic „ affecti nonniſi cum exceptione ſubſcribere, ſibi fas „ eſſe arbitrarentur? At ſi interna dubitatio culpa „ caret, quid vitii habere poſſit, externa profeſſione „ ejurare nolle quod licitè ſentias, hoc eſt nolle Deum „ & homines fallaci ſubſcriptione ludificari?

„ Sentis profectò, Beatiſſime Pater, propriæ chari- „ tatis inſtinctu, quid nobis in hoc articulo poſitis cha- „ ritas ipſa præſcriberet, cujuſque conſilii neceſſitatem „ afferret. Ecquid enim? An nobis, quorum eſt A- „ nimarum onera relevare, afflictos erigere, nutantes „ firmare, vel irreligioſis illis ad quidvis ſubſcribendum „ contra conſcientiam paratis, licebat novum ex perju- „ rio onus imponere, vel infirmioribus laqueum injice- „ re, vel ſpectatæ virtutis doctrinæque Clericos ſine cau- „ ſa vexare? Ergo illud iter neceſſariò arripiendum

„ fuit

„ fuit, quo & illos ſcopulos declinaremus, & plenum
„ tamen & integrum de fide teſtimonium ex ſummi
„ Pontificis mandato ab omnibus exigeremus. Quam-
„ obrem nihil conſultiùs viſum, quàm difficultates illas
„ præcidere, expoſito ſubſcriptionum ſenſu ex conſtantiſ-
„ ſima receptiſſimaque apud omnes doctrina, nimirum
„ Eccleſiæ judiciis in ſolis demùm dogmatibus infallibilem
„ illam conſtare veritatem; in aliis hoc unum à fidelibus
„ exigi, ut Paſtorum ſuorum authoritatem revereantur,
„ nec eis contumaciter obluctentur. Ita, Beatiſſime
„ Pater, hujus expoſitione doctrinæ irreligioſos à per-
„ jurio, infirmos à lapſu, firmos à periculo moleſtiiſ-
„ que defendimus; neque tamen ideo minùs ſincerum,
„ aut minùs plenum de fide teſtimonium exegimus,
„ cùm omnibus apertè denuntiaverimus, eum ſubſcrip-
„ tionis ſenſum eſſe, quæcumque dogmata ab Apoſto-
„ lica Sede, & ab Eccleſia in quinque propoſitionibus
„ damnata ſint, atque damnentur, ea pariter ab ſubſcri-
„ bentibus plenè & integrè, ſine dolo & fallacia damna-
„ ri, ac propoſitiones ipſas, ubicumque ſint, ex animo
„ rejici atque proſcribi.

„ Talem omnes profeſſionem ſubſcriptionε Apoſto-
„ licæ formulæ, libentiſſimè præſtiterunt. Talem nos
„ ipſi præſtitimus. Talem verò qui præſtat, omnino,
„ Beatiſſime Pater, nec hæreticus eſſe poteſt, nec ul-
„ lius erroris jure ſuſpectus. Omnes enim removet,
„ qui idem planè cum Romana & Catholica Eccleſia,
„ ut de ceteris, ita & de quinque propoſitionibus ſen-
„ tit, & ſentire ſe profitetur.

„ Quod ſi quis pertinaciter ad facti Janſeniani con-
„ feſſionem compellendos homines putet, tamen illud
„ concedat neceſſe eſt, non priùs id fieri poſſe; quàm
„ Janſenii ſenſus flagitantibus Theologis explicetur.
„ Quod cùm ſingulis Epiſcopis inconſulta Romana Sede
„ periculoſiſſimum ſit, ne, quæ inter Theologos hac
„ de re contentiones vigent ad Epiſcopos perveniant,
„ eoſque in varias diſtrahant partes; hinc nova graviſ-
„ que neceſſitas extitit, ſubſcriptionis ad ſolam demùm
„ ſi-

„ fidem, de quâ inter omnes convenit, reſtringen-
„ dæ.

„ Habet Beatitudo veſtra quid in hoc difficillimo ſub-
„ ſcriptionum negotio ſecuti ſimus. In quo nobis in-
„ genti ſolatio fuit, quòd conſilium noſtrum, ſola
„ charitate ſuſceptum, licèt nonnullorum obſcuris vo-
„ culis exagitatum, non dubio noſtratium Epiſcopo-
„ rum aſſenſu probatum eſt; idque non verbis modò,
„ ſed factis: quod ipſi enim fecimus, id permulti vel
„ publicis Mandatis, vel Actis coram Eccleſiæ Synodo
„ compoſitis atque perſcriptis ſeſe feciſſe palàm ferunt.
„ Et illi ipſi qui facta à ſubſcriptione ſejungere non cu-
„ ravunt, id ſe propterea feciſſe profitentur, quòd no-
„ tiorem eam doctrinam putaverint, quàm ut expreſſâ
„ declaratione opus haberet. Itaque exceptiones quas
„ nonnulli tranquillandæ conſcientiæ causâ ſubſcriptio-
„ nibus ſuis apponunt, pauciſſimis demptis, probant
„ omnes, ut hæc conſtans & concors Cleri Gallicani
„ ſententia dici poſſit, quemadmodum omnium hacte-
„ nus Theologorum fuit.

„ Hæc latiùs, Beatiſſime Pater, Sanctitati veſtræ ideo
„ exponenda putavimus, quòd cum noſtra Mandata
„ apud Romanam Curiam in invidiam adducta fama
„ percrebuerit, hinc nobis conjicere liceat, conſilia ibi
„ noſtra ſiniſtris interpretationibus alioſum rapi, & i-
„ niquis ſuſpicionibus appeti. Neque enim fieri poſſe
„ putamus, ut id nobis crimini detur, quod neceſſa-
„ riis cauſis adducti, eam fidelibus doctrinam propo-
„ ſuerimus de qua nullus unquam Catholicus ante hoc
„ decennium dubitavit. Has igitur ſuſpiciones, & à
„ charitate alieniſſimas, & divinis legibus adverſas, &
„ iis qui illas vel admitterent vel ſpargerent exitioſas,
„ ut Sanctitas veſtra authoritate coerceat, ſuppliciter
„ expoſcimus & obteſtamur.

„ Quo uno Apoſtolicæ æquitatis judicio & certam Ec-
„ cleſiæ pacem conciliabit, quæ his demùm malignis
„ criminationibus impeditur, & ſolidam apud omnes
„ gloriam, ingens apud Deum meritum, comparabit,
„ Quibus cum nihil majus aut felicius Eccleſiæ, vel

„ San-

„ Sanctitati veſtræ poſſit contingere, hæc nos, Beatiſ-
„ ſime Pater, continuis votis ac precibus à Dei opt.
„ max. benignitate flagitare non deſiſtemus. Beatiſſime
„ Pater, Humillimi &c. die 28. Auguſti 1667.

Haſce literas ſecutæ ſunt 1. Decembris ejuſdem anni, ad eundem Clementem IX. aliæ novemdecim Epiſcoporum, prædictorum quatuor Epiſcoporum cauſam ſuſcipientium, ſub hoc tenore: „ Cùm exordia veſtri Pontificatus quibuſcumque poſſint lætitiæ ſignis, „ & fauſtis in futurum votis proſequi certatim omnes „ allaborent; Nos, quibus ſatis perſpectum eſt, Beatitudinem veſtram faſtigii ſui amplitudinem non fluxis „ honoribus, ſed ſalutaribus, pro commiſſæ ſibi Eccleſiæ utilitate, curis laboribuſque metiri, faciendum „ duximus ut præter ſolemnia gratulationis officia, & „ ſinceram venerationis noſtræ ſignificationem, Sanctitati veſtræ uberem ſtatim laudum & meritorum materiam oſtenderemus. Notiſſimæ illæ Deceſſorum „ veſtrorum de quinque propoſitionibus Conſtitutiones „ perinde ab omnibus Epiſcopis acceptæ, pari ab ipſis „ reverentia promulgatæ ſunt, nec ullis unquam Gallicani Præſules concedent, ut in Apoſtolicam Sedem „ religioſiores, quàm ipſi ſint. Quòd ſi qui ex ordine „ noſtro in invidiam vocati ſunt, quòd eas minimè reverenter habuerint, id facilè Sanctitas veſtra, poſtquam totam hanc cauſam penitùs cognoverit, præter „ verum & æquum in illos conferri perſpiciet. Impetrabit vel ab inimicis excellens horum quatuor Epiſcoporum virtus hoc teſtimonium, non alios eſſe qui ordinem noſtrum magis exornent; & Eccleſiam magis „ ædificent, qui populorum ſaluti, & commiſſi ſibi gregis curæ vigilantiùs incumbant, & qui omnes denique Epiſcoporum partes cumulatiùs expleant. At nos „ illud præterea & ſpondere & confirmare poſſumus, „ non minimam ab eis pietatis ſuæ partem in eo poni, „ ut Apoſtolicæ Sedi ea qua par eſt demiſſione ſubſint, „ ejuſque dignitatem debita veneratione proſequantur. „ Quòd ergo ab ea quidam ipſos in ſuis de ſubſcriptio-

„ ne

„ ne Mandatis diſceſſiſſe criminantur, aliena ab ipſis,
„ Beatiſſime pater, & inanis ſuſpicio eſt.

„ Quid enim in illis Mandatis quod vel à Catholicæ
„ doctrinæ norma, vel à Romanæ Sedis reverentia tan-
„ tillùm deflectat? Novum & inauditum apud nos non-
„ nulli dogma protulerunt, Eccleſiæ nempe Decretis,
„ quibus quotidiana, nec divinitùs revelata facta deci-
„ duntur, certam & infallibilem conſtare veritatem; a-
„ deoque ipſa non minùs quàm revelata in Scripturis &
„ Traditione dogmata, fide eſſe tenenda. Hoc verò
„ dogma, Beatiſſime Pater, quod ab omnibus Anti-
„ quis recentibuſque Theologis peræquè damnatum eſt,
„ ex Deceſſoris veſtri Conſtitutionibus, iidem qui illud
„ invexerunt, temerè ſtabilire nitebantur. Huic malo
„ ut occurrerent prædicti Epiſcopi, ſimul ut quorum-
„ dam ſcrupulis mederentur, oppoſitam huic manife-
„ ſtiſſimo errori doctrinam, communiſſimam ſimul ac
„ certiſſimam, in Mandatis ſuis expoſuerunt; humana
„ nimirum nec divinitùs revelata facta non omnimoda
„ & infallibili certitudine ab Eccleſia definiri, adeóque
„ in ejuſmodi rebus nihil aliud ipſam à fidelibus exige-
„ re, quàm ut ſua decreta reverenter ut par eſt, ha-
„ beant. Quid in hac doctrina, Beatiſſime pater, in
„ Romanam Sedem irreligioſum & injurium? Cùm
„ non modò à ſummis Apoſtolicæ Sedis veneratoribus,
„ ejuſdemque acerrimis vindicibus, Baronio, Bellarmi-
„ no, Pallavicino aſſerta & tradita ſit; ſed eo nomine
„ potiſſimùm conſtabilita, quòd eam ad vindicandam
„ Eccleſiæ authoritatem in ſanciendis fidei dogmatibus,
„ & ad hæreticorum criminationes repellendas, perne-
„ ceſſariam judicarint. Ita ſentire ſi criminoſum exi-
„ ſtimetur, non hoc proprium ipſorum, ſed omnium
„ noſtrûm, imò totius Eccleſiæ crimen fuerit. Quin-
„ imò non defuerunt, nec pauci, nec poſtremi nomi-
„ nis Epiſcopi, qui idem prorſus quod illi præſtiterunt,
„ vel publicis Mandatis, tametſi non prælo excuſis; vel
„ quod non minus ponderis habet, in publicis actis, ſi-
„ ve tabulis, in quibus eandem doctrinam explicarunt.
„ Plerique alii ſe faciles Clericis præbuerunt, ſi quibus

„ for-

Digitized by Google

„ fortaſſe aliquid addere in ſubſcriptione libuit, dum-
„ modo rectum & orthodoxum.

„ Abſit igitur, Beatiſſime Pater, ut credamus Beati-
„ tudinem veſtram ab Epiſcopis tanta morum integri-
„ tate, & tam illibata fide conſpicuis, alienam eſſe. Ab-
„ ſit ut eis fides adhibeatur, qui minùs cautè diſſemi-
„ nant, Sanctitatem veſtram novo & inuſitato modo in
„ eos acturam. Remota eſt hæc ſuſpicio ab Epiſcopis
„ Gallicanis, quibus ſolemne eſt nonniſi canonicè judi-
„ cari, & à ſummis Pontificibus ſemper benigniùs ex-
„ cipi. Nec dubium nobis eſt quin ceteri Fratres no-
„ ſtri idem nobiſcum à Sanctitate veſtra cum omni re-
„ verentia & fiducia poſtulaſſent, niſi idipſum ab illa ſa-
„ pienti, quam omnes in Te mirantur, providentia ex-
„ pectarent. Hoc illud eſt, Beatiſſime Pater, quod
„ Eccleſia Gallicana tanquam Apoſtolatui veſtro ſerva-
„ tum ſperat; hanc perfectam concordiam à veſtra ſa-
„ pientia omnes deprecantur. Ipſa ſua ſponte coaleſ-
„ cere poteſt; ſine labore, ſine cujuſquam offenſione
„ rixæ conticeſcent; Conſtitutionum honos apud om-
„ nes vigebit; & ſub ſummo Paſtore omnia Eccleſiæ
„ membra idem ſapere, idem prædicare conſpicies.

„ Hoc verò cùm nec utilius quidquam Eccleſiæ, nec
„ Sanctitati veſtræ glorioſius eſſe poſſit, non deſiſtemus
„ & id ab ejus prudentia ſperare, & ſupplicibus à Deo votis
„ expoſcere, ut ad tantum opus perficiendum longam
„ Sanctitati veſtræ ſupremi Pontificatus uſuram largia-
„ tur, ipſamque diutiſſimè ad Eccleſiæ commoda ſervet
„ incolumem. Sanctitatis veſtræ, Beatiſſime Pater, Hu-
„ millimi & obſequentiſſimi Filii &c.

Receptis hiſce litteris, uno cum Inſtrumento ſupra exhibito, Clemens IX. compoſitis Eccleſiæ Gallicanæ diſſidiis, declarata plena atque perfecta quatuor Epiſcoporum obedientia, reſtituit pacem. Quam & facilè eſt Sanctitati veſtræ, eadem vel ſimili via, attentis præmiſſis, toti Eccleſiæ reſtituere.

AR-

ARTIFICIUM DECIMUM-QUINTUM.

Virorum integerrimorum, Molinianis novitatibus contradicentium, vel molliora ipſorum de moribus opinamenta improbantium, probitatem, modeſtiam, morum ſuavitatem, ſimulatum aſſerere, velutque pallium, ſub quo hæreticum animum tegunt.

PLeni ſunt maligna interpretatione iſta varii Sociorum libelli, nominatim ille qui anno 1705. Romæ editus fuit, ſub hoc titulo: *Clericus Romanus, contra nimium rigorem munitus*; cujus Author P. Baldaſſar Francolinus, Soc. Jeſu Theologus, in præfatione hæc habet: „ Cave à Rigoriſtis, qui de regione longinqua veniunt „ ad te in veſtibus ovium, in fronte modeſta, in ocu- „ lis ſubmiſſis, in vultu demiſſo, in geſtu compoſito, „ in toga decenti, in ſermone ſuavi. Quos igitur de- „ prehenderis in facie ſanctos, modeſtos, compoſitos, „ Eccleſiaſticè in toto habitu compros; ſed habentes „ ſemper quid interrogent, quid inquirant, quid dubi- „ tent, quid objiciant, quid non probent, quid reſe- „ cent, quid reſtringant, quid addant, quid emendent, „ ſemper muſſantes, ſemper deflentes noſtram ætatem, „ noſtros mores, noſtram doctrinam, habentes nun- „ quam quod excuſent, quod indulgeant, quod lau- „ dent, niſi aut ſua ſint, aut ſuorum, quos evehere cu- „ rant, ut evehantur ipſi; & dominentur in Cleris, aut „ protegantur: habe illos, ut noſtrorum temporum „ phariſæos, & veri nominis Rigoriſtas. Quorum finis eſt, fieri hæreticos, uti dicit l. 1. diſp. 5. pag. 100.

Verùm ipſi *Clericus Belga*, anno 1706. editus, demonſtrat cœcitatem ſuam, qua non videt ſarcaſmos iſtos in caput ſuum regeri poſſe, ab ipſoque Francolino cavendum eſſe velut noſtri temporis phariſæo; *& veri nominis Rigoriſta*, utpote qui ad te venturus ſit in fronte modeſta, in oculis ſubmiſſis &c, ſi, ut Jeſuitam decet

cet, venerit; eodemque calumniæ genere apud vulgum depingi poterit.

Siquidem „ pone ipſum " (ait Clericus Belga) „ in „ medio peſſimorum hominum poſitum, iiſque convertendis dare operam. Primò, ut ſuo illos exemplo „ ædificet, exhibebit ſe in facie ſanctum, modeſtum, „ compoſitum, Eccleſiaſticè in toto habitu comptum: „ adeoque notâ primâ, unde *noſtrorum temporum phariſæi*, *& veri nominis Rigoriſtæ* dignoſcuntur, inſignitum.

„ Secundò, ut ipſos in fide & moribus inſtruat, ac „ corrigat, *habebit ſemper quid interroget, quid inquirat, quid dubitet, quid reſecet, quid reſtringat, quid addat, quid emendet, ſemper muſſans.* En notam in „ Francolino ſecundam.

„ Tertiò, ſi dicant impii, ſe vivere ut hac ætate vivitur plerumque, ſic ferre mores ſæculi; *deflebit noſtram ætatem, noſtros mores.* Atque ita incurret in „ notam tertiam.

„ Quartò, ſi vitam & mores ſuos defendant ex laxiori Caſuiſtarum quorumdam doctrina; *doctrinam* „ iſtam, ut novam, *deflebit* Francolinus, & ſic ſibi acquiret notam quartam.

„ Quintò, ſi, flente illo, ipſi rideant, & nunquam „ ſeſe emendent: *habebit nunquam quod excuſet, quod indulgeat.* Habebit interim notam quintam.

„ Sextò, ſi commendet, ut legant ſcripta quorumdam Patrum Societatis, aliorumve, qui Societati addicti ſunt; ſi exempla eorum imitanda ipſis proponat; „ ſi hortetur, ut eorum ſe directioni ſubmittant; dicent, eum *habere nunquam quod laudet, niſi aut ſua ſint, aut ſuorum, quos evehere curat, ut evehatur ipſe, & dominetur in Cleris, aut protegatur.* Nec dubitabunt, cùm ne hæc quidem nota deſit, habere illum, ut *noſtrorum temporum phariſæum, & veri nominis Rigoriſtam.*

„ Fallentur quidem in Francolino vehementer, cùm „ nihil minùs quàm Rigoriſta ſit. Sed hoc exemplo „ docendus erat Francolinus, quàm vehementer fallat

„ ipſe

„ ipſe, dum *noſtrorum temporum phariſæos, & veri no-*
„ *minus Rigoriſtas*, iis notis diſtinguit, quæ & viris qui-
„ buſcumque integerrimis, & ipſi Francolino pari faci-
„ litate accommodentur.

Ad compeſcendam verò effrænem maledicendi licentiam, qua totus liber ipſius eſt conſpurcatus, ipſum Clericus Belga ad Sedem Apoſtolicam provocat, ut coram illa vel criminationes ſuas legitimè probet, ſignanter ea quæ ipſum non pudet deblaterare, quòd *hæreticos fieri, finis eſt Rigoriſtarum*; vel decretas calumniatoribus pœnas luat: parati viciſſim, inquit, carceres, & quævis ſupplicia hæreticis debita ſubire, ſi tantorum ſcelerum rei deprehendamur.

ARTIFICIUM DECIMUM-SEXTUM.

Ad conciliandam ipſis populorum ac Principum invidiam, ipſis perperam imponere, quòd cultui Beatiſſimæ Virginis adverſentur.

Etiam varii Jeſuitarum libelli pleni ſunt iſta maledicentia. Videri poteſt inter alios, libellus inſcriptus: *Jugement legitime contre les Peres de l'Oratoire* de Mons p. 3. accuſat. 7. in quo RR. PP. Oratorii Montenſis de Neſtorianiſmo accuſant, deque hoſtili animo adverſus cultum Beatiſſimæ Virginis. Aſt quàm calumnioſè conſtat ex dictis Artificio quinto, ubi plura de hac re.

ARTIFICIUM DECIMUM-SEPTIMUM.

Eundem in finem ipſis per impoſturam affingere hæretica dogmata; quòd ipſis etiam juſtis aliqua Dei præcepta ſint impoſſibilia; quódque Chriſtus mortuus non ſit pro omnibus.

Dogmata iſta prætenſis Janſeniſtis, ſeu Doctoribus gratuitam Dei prædeſtinationem, gratiæque per ſe efficacis ad ſingulos pietatis actus neceſſitatem defendentibus, affingunt Jeſuitæ in infami Memoriali anno 1698.

Ca-

Catholicæ Majeſtati præſentato, per Romanamque & Hiſpanicam Inquiſitionem damnato: & in libello famoſo, cui titulus: *Memoriale circa Janſeniſmi progreſſum in Hollandia*: nec non in alio libello, anno 1653. per P. Dechamps edito ſub titulo: *ſecretum Janſeniſmi*: cumque ipſis noviſſimè P. Robertus Stephani Jeſuita Anglo-Leodienſis, in iis quæ Leodii dictavit adverſus librum inſcriptum: *La foy & l'innocence du Clergé de Hollande*, approbatoribus illius eadem imponens dogmata.

Aſt protrita eſt dudum impoſtura iſta per innumeros Scriptores, ſignanter per Abbatem de Bourzeis; per ſereniſſimum Principem Theologum de Conti, in Reſponſione ad epiſt. 8. & 9. Patris Dechamps; per Doctorem Germain in libro Gallicè inſcripto, *Traditio Eccleſiæ Romanæ* to. 3. c. 4. & 5. denique per varia ſcripta edita adverſus putidum illud, *Memoriale circa Janſeniſmi progreſſum* &c, ac per Authorem libri inſcripti, *La foy & l'innocence du Clergé de Hollande*: tamque validè protrita, ut à calumnioſa impoſtura ſeſe excuſare nequeant qui, poſt tot in contrarium demonſtrationes, figmenta illa cum P. Stephani recantare non ceſſant, per hoc demonſtrantes, de iis ſeſe eſſe, de quibus Iſa. 28. ſcriptum eſt: *Poſuimus in mendacio ſpem noſtram.*

Et quo (amabo!) fundamento nititur impoſtura iſta? Non alio niſi quòd prætenſi illi Janſeniſtæ ſubinde dicant, abſque gratia efficaci (qua ſubinde carent juſti) non ſolùm nihil fieri, ſed nec fieri poſſe, quod ſit uſquequaque bonum, id diſertè exponentes de potentia complectente omnia ad faciendum neceſſaria. Id verò licèt tota aſſerat Schola Thomiſtica, & Auguſtiniana, aſſerantque omnes gratiæ per ſe efficacis neceſſitatem ad omnes actus Chriſtianæ pietatis defendentes, Molinianæ Harpiæ illæ ſibi ſufficere putant, ad primam ex quinque damnatis propoſitionibus ipſis affingendam.

At prorſus infundatè & calumnioſè, & contra omnes æquitatis & charitatis leges. Quod enim gratia per ſe efficaci carentes id non poſſint, potentia complectente omnia neceſſaria ad tentationem aliquam v. g. de facto

vin-

vincendum, non provenit ex impoſſibilitate antecedente, involuntaria, & abſoluta, ſed ex languore voluntatis corruptæ, adeóque ex impotentia conſequente, voluntaria & ſecundùm quid duntaxat, quæ divinæ legis violationem non magis excuſat à peccato, quàm ignorantia conſequens & voluntaria. Quòd enim tunc quiſpiam non poſſit (dicta potentiâ) eam ſervare, ideo eſt quia non vult, vel quia nimis languidè vult; poſſet enim, potentia illa, ſi vellet voluntate forti & plena, prout Auguſtinus mille locis docet, ſpecialiter in l. de grat. & lib. arb. c. 15. ubi ſic: *Ad hoc valet quod ſcriptum eſt, Si volueris, conſervabis mandata, ut homo qui voluerit & non potuerit, nondum ſe plenè velle cognoſcat, & oret ut habeat tantam voluntatem, quanta ſufficit ad implenda mandata.* Et c. 17. *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non poteſt, jam quidem habet voluntatem bonam, ſed adhuc parvam, & invalidam. Poterit autem, cùm magnam habuerit & robuſtam.*

Quare non poteſt, habens parvam voluntatem? quia, ut ait l. 2. de peccat. merit. & remiſſ. c. 5. *ad nonnulla ſuperanda, vel quæ malè cupiuntur, vel quæ malè metuuntur, magnis aliquando & totis viribus opus eſt voluntatis.* Et ſerm. 3. de verb. Apoſt. c. 10. *Volo ut velis; ſed non ſufficit ut velis; adjuvandus es ut plenè velis, & impleas quod velis.* Quando ergo homo vel non vult, vel nimis languidè, non plenè vult mandata ſervare, hac quidem ratione dicit Auguſtinus ipſum non poſſe illa ſervare; ſed non dicit, nec dici poteſt, illorum obſervantiam ipſi eſſe abſolutè impoſſibilem. Nam, ut benè Steyartius nota 2. in 1. propoſitionem, vulgaris modus iſte loquendi, *non poteſt*, ſe tenet ex parte potentiæ, ſolúmque in communi modo loquendi ſignificat, voluntati, ſeu potentiæ deeſſe aliquid neceſſarium ad agere, quod non habet, licèt habere poſſit. Locutio verò iſta, *præceptum impoſſibile eſt*, abſolutè & ſimpliciter prolata, ſe tenet ex parte objecti, ſignificatque præceptum impoſſibile eſſe in ſeipſo, nulloque modo reddi poſſe poſſibile. Idæas proinde diverſiſſimas confundit, quiſquis ſimpliciter aſſerit, mandatum eſſe impoſſibile ho-

mini, cui deeſt aliquid neceſſarium, non ad poſſe, ſed ad actu illud implere. Et ideò Tridentinum ea ipſa ſeſſione, eo capite, ea pagina, ea ferè linea ubi de poſſibilitate agit, deque obſervantia Dei mandatorum, rejecta voce impoſſibilitatis, velut temeraria, & à Patribus anathematizata, vocem admittit impotentiæ, ſeu non potentiæ, utpote traditam ab Auguſtino & Conciliis. *Deus impoſſibilia non jubet, ſed jubendo monet, & facere quod poſſis, & petere quod* NON POSSIS. Eandem vocem admittit, traditque Salvator Joan. 6. 44. NEMO POTEST *venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum.* Et v. 66. NEMO POTEST *venire ad me, niſi fuerit ei datum à Patre meo.* Iſtis verbis, inquit Maſſoulieus in eruditiſſimo opere SS. D. Innocentio XII dicato, cui titulus, *S. Thomas ſui Interpres*, differt. 3. q. 1. a. 3. *Nemo eſt qui S. Auguſtinum & S Thomam: Magiſtros audierit, qui non exiſtimet, ſignificari gratiam, & quidem tantam, ut* TRACTIO *dici potuerit, quæ vim quandam adhibitam ſignificare videtur.* Ita etiam Natalis Alexander in Commentario ſuper quatuor Evangeliis, S. D. N. Clementi XI. dicato, Ribera, Sanctæ Tereſiæ quondam Confeſſarius, in Commentar. ſuper Evang. Joan. ad illa verba, *Sine me nihil poteſtis facere*, ubi ex Conciliis Africanis & Arauſicano II. can. 7. 8. & 9. atque ex multis Patribus, (quorum teſtimonia apud ipſum videri poſſunt) oſtendit Evangelica verba illa ab ipſis intelligi de gratia efficaci. Quod & oſtendere poterat ex capitulis Cæleſtino Papæ attributis, atque ab Eccleſia Catholica receptis c. VI. VII. VIII. IX. X. XI. & XII. Jam verò ſi de gratia efficaci, verba illa Salvatoris, Conciliorum, SS. Pontificum, & Patrum, adeóque ſecundùm Traditionem intelligenda ſunt; de fide eſſe videtur, abſque gratia efficaci nihil ad Chriſtianam pietatem pertinens effici poſſe: *Nemo* quippe *niſi per Chriſtum libero benè utitur arbitrio*: Cæleſtinus Papa in regula fidei Catholicæ capitulo 7. De fide tamen eſt, Dei mandata non ideo impoſſibilia eſſe iis, qui gratia illa ob culpam ſuam deſtituti ſunt.

Objiciunt quidem Molinæ ſequaces cenſuram, non Fa-

Facultatis, ſed partis Facultatis Theologicæ Pariſienſis, adverſus Arnaldum latam anno 1656. Sed cenſuræ iſti meritò contradixerunt 80. ferè Doctores ex præcipuis, & minùs intereſſatis. Reſpondeant ergo Cenſores iſti argumento proximè facto, ſi poſſint. Si non poſſint, fateantur ſeſe Arnaldum damnando, damnaſſe Salvatorem, Concilia, SS.Pontifices, Patres, omneſque Sanctorum Auguſtini & Thomæ Diſcipulos.

Nec dicant, homini gratia efficaci deſtituto æquè impoſſibile eſſe mandata ſervare, quàm homini impoſſibile ſit curſim equitare abſque equo. Neque enim homini, qui deſtitutus eſt equo, propriè & abſolutè impoſſibile eſt curſim equitare; cùm *impoſſibile propriè ſignificet id ad quod nullo modo pervenire poſſumus, nequidem cum alterius auxilio.* S. Thomas 1. p. q. 62. a 2. ad 2.. Propoſitio verò quæ dicit, *impoſſibile eſt curſim equitare abſque equo*, duas involvit, quarum altera ſupponitur, taciteque indicatur, videlicet, *poſſibile eſt curſim equitare cum equo*; altera exprimitur, *aſt ſine equo poſſibile non eſt*, poſſibilitate utique cum effectu, ut loquitur Auguſtinus. Neque juxta vulgarem loquendi modum quidquam poſſibile dicitur, poſſibilitate cum effectu, niſi dum actu habetur quidquid neceſſarium eſt ad effectum, etiamſi dum non habetur, dummodo haberi poſſit, ſimpliciter & abſolutè poſſibile ſit, non impoſſibile,utpote ad quod aliquo modo pervenire poſſumus.

Calumniantur ergo qui defenſoribus gratiæ per ſe efficacis, neceſſitatiſque illius ad ſingulos actus pietatis, affingunt primam ex quinque Janſenianis de mandatorum impoſſibilitate. Maximè cùm eam uno ore improbent articulo 5. ex quinque ab Alexandro VII. approbatis dicentes: *Cùm ex S. Auguſtini ſententia, quam tota S. Thomæ ſchola defendit, gratia efficax voluntatem indeclinabiliter & infallibiliter, citra tamen neceſſitatem, vi divinæ motionis, flectens & determinans, ad ſingulos Chriſtianæ pietatis actus neceſſaria ſit, nunquam contingit, ut vel oremus ſicut oportet, niſi cùm illa operatur ut oremus, nobiſque interpellandi & gemendi inſpirat affectum; nec ut Dei mandata ſervemus,*

niſi cùm illa facit, ut in ejus præceptis ambulemus; nec denique ut inimici tentationes ſuperemus, niſi dum nobis victoriam largitur.

Et tamen cùm nonnunquam juſti tentationibus ſuccumbant, & in varia peccata prolabantur, etiam cùm illa vitare imperfectè & remiſsè volunt: manifeſtum eſt, juſtis iſtis, in illo imperfectæ ac remiſſæ voluntatis ſtatu, vitio licèt ſuo, mandatum violantibus, efficacem illam ac victricem, qua præſente nunquam vincuntur, gratiam non adeſſe.

De his ergo juſtis, quibus illa magna non adeſt gratia, licèt parva & imperfecta non deſit, verè utrumque dici poteſt, & potuiſſe illos Dei mandata ſervare, tentationique reſiſtere; eoſdemque alio ſenſu non potuiſſe. Potuerunt enim prorſus, quia non ſolùm liberi arbitrii virtutem & gratiam habitualem habuerunt; ſed etiam gratiam actualem, quæ ſufficiens dici poteſt Thomiſtico ſenſu, qui gratia per ſe efficacis neceſſitatem ſupponit.

At quia abſente gratia efficaci nunquam contingit, ut voluntas, ſicut oportet, tentationi reſiſtat, conſtanſque eſt apud Thomiſtas dogma, gratiam ſufficientem, ab efficaci ſeparatam, non complecti omnia ad piè agendum neceſſaria: ideò uſitatiſſima Scripturis, Patribuſque locutione, & Thomiſtis omnibus probata, hoc ſenſu dici poteſt, juſtos illos, ejuſmodi ſufficienti gratia inſtructos, tentationi, cui ſuccubuerunt, reſiſtere non potuiſſe: quia nimirum ejuſmodi poteſtatem non habuerunt, quæ complecteretur omnia ad agendum neceſſaria: cùm gratiam efficacem, ad agendum utique neceſſariam, non habuerint.

Quare cùm dicimus, nos ſine gratia per ſe efficaci non poſſe agere, id hoc uno ſenſu intelligimus, eum cui deeſt gratia illa per ſe efficax, non habere omnia quæ requiruntur ad benè agendum.

Calumniantur quoque, qui iiſdem affingunt propoſitionem quintam ex damnatis, quòd utique Chriſtus mortuus non ſit pro omnibus, ſed pro ſola prædeſtinatorum ſalute, & qui eam traditam aſſerere non verentur

in

in libro intitulato: *La foi & l'innocence du Clergé de Hollande, defendue contre un libelle diffamatoire &c.* Utpote in quo pag. mihi 204. propoſitio illa quinta expreſsè reprobatur, diciturque, *quòd erroneum ſit aſſerere, Jeſum Chriſtum duntaxat mortuum eſſe pro prædeſtinatorum ſalute. Quòd ſummi Pontifices Innocentius X. & Alexander VII. propoſitionem illam juſtiſſimè damnarint. Quòd inter hæreticorum errores hic unus ſit, dicere ſcilicet, ſolos prædeſtinatos mortis atque meritorum Chriſti eſſe participes. Quòd indubitatum ſit, eſſe etiam reprobos, qui, ſicut Eccleſia Romana fides nos inſtruit, pretioſæ iſtius mortis fructum acquirunt, atque in hac vita gratias, quas illa ipſis promeruit, obtinent. Quòd etiam ipſe Judas illorum particeps fuerit.* Et pag. 205. *Quòd error ſit hæreticorum, negare quòd Chriſtus pro omnibus mortem ſubierit.* Quòd pro omnibus mortuus fuerit, veritas ſit fidei, quam Paulus Apoſtolus annuntiavit. Cujus veritatis poſtquam plures protulit ſenſus, quibus Sancti Patres, maximè Auguſtinus & S. Thomas, veritatem illam exponunt, omnes ſenſus illos recipit ac veneratur, ſolumque rejicit ſenſum Semipelagianorum, Molinianorumque, aientium, ſic mortuum pro ſalute æterna omnium, ut *id quod nos facit Chriſtianos* (verba ſunt Brevis Memorialis ſupra memorati) *illa ſit certitudo infallibilis, quam quilibet Chriſtianus habet, quòd Jeſus Chriſtus mortuus ſit pro ſalute ſua, ſanguiniſque ſui pretio gratias ſibi promeruerit omnes, quæ neceſſariæ ſunt, ut & peccata vitare, ac virtutes exercere, & in bono perſeverare, & ſalutem reipſa conſequi poſſit. Atque in hoc cardine verſari fidem & ſpem omnis Chriſtiani. Inde in homine amorem enaſci, quo feratur in Chriſtum.*

Quæ profectò aſſertio, vel neceſſitatem gratiæ per ſe efficacis, à S. Auguſtino & S. Thoma contra Pelagianos traditam deſtruit; vel gratiam illam, ipſumque perſeverantiæ donum omnibus conceſſum adſtruit. Quæ aſſertio, ſi vera eſſet, omnes Chriſtiani ſalutem reapſe conſequerentur, contra fidem; & quilibet Chriſtianus infallibiliter certus eſſet, quòd magnum illud perſeverantiæ donum ſine quo nemo ſalvus fit, quodque proin-

 de

de neceſſarium eſt ad ſalutem reapſe conſequendam, Chriſtus ſibi abſolutè efficaciterque promeruiſſet. Quod à Tridentino damnatum eſt ſeſſ. 6. can. 16. hiſce verbis: *Si quis magnum illud uſque in finem perſeverantiæ donum ſe certò habiturum abſoluta & infallibili certitudine dixerit, niſi hoc ſpeciali revelatione didicerit, anathema ſit.* Denique aſſertioni illi manifeſtè contradicit idem Concilium eadem ſeſſione c. 3. cùm dicit, non omnes mortis Chriſti beneficium percipere, nec omnibus meritum paſſionis ejus communicari. Cum qua fidei doctrina non conſiſtit Molinianorum opinio, eam mortis Chriſti pro omnibus generalitatem ſtabiliens, qua collatæ omnibus aſſeruntur gratiæ ita ſufficientes, ut præter eas gratia per ſe efficax ad piè vivendum, operandum, perſeverandum, & ad ſalutem de facto conſequendam, non requiratur. Iſta proinde opinio tutiſſimis & inconcuſſis Sanctorum Auguſtini & Thomæ dogmatibus adverſatur.

Nec fundamentum habet in Scriptura; utpote quæ dupliciter de Chriſti morte loquitur. Uno modo de morte, qua pro hominibus mori voluit, voluntate abſoluta & efficaci. Et hoc ſenſu Scriptura non dicit abſolutè *pro omnibus*, ſed cum aliqua reſtrictione, ut cùm Joan. XI. dicit, quòd *Jeſus moriturus erat pro gente, & non tantùm pro gente, ſed ut filios Dei, qui erant diſperſi, congregaret in unum.* Et Matth. 26. *Hic eſt Sanguis meus, qui pro multis* (non dicit pro omnibus) *effundetur.* Alio modo de morte, qua pro hominibus mori voluit, voluntate, non abſoluta & efficaci, ſed voluntate ſecundùm quid, & inefficaci. Et hoc ſenſu abſque reſtrictione dicit, pro omnibus mortuum eſſe Chriſtum, & non tantùm pro multis. Et hinc Sancti Doctores aiunt, quòd Chriſtus pro omnibus mortuus ſit quoad ſufficientiam pretii pro omnibus oblati, pro natura utique & debito omnibus communi, non quoad efficaciam. Quòd pro omnibus & pro ſalute omnium mortuus ſit voluntate antecedente & inefficaci, non voluntate conſequente & efficaci. Quòd pro omnibus eatenus mortuus ſit, quatenus per meritum mortis &

Paſ-

Paſſionis ſuæ inſtituit ſacramenta, tanquam remedia ſufficientia contra obſtaculum ſalutis, omnibus expoſita, licèt abſolutè & efficaciter ea non voluerit omnibus applicari, ſed iis ſolis, quibus Pater ea abſolutè applicari voluit. Voluntas quippe abſoluta Chriſti quâ hominis paternæ in omnibus conformis fuit, juxta illud: *Non veni facere voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me.*

Judicet ergo Sanctitas Tua, Beatiſſime Pater, an non inexcuſabilis ſit Moliniana criminatio, qua prætenſos Janſeniſtas, ſeu gratiæ per ſe efficacis defenſores, accuſat, velut aſſertores quintæ propoſitionis ex Janſenianis. Tantò certè inexcuſabilior videtur, quantò verior profeſſio qua articulo quinto inter oblatos Alexandro VII. ſic loquuntur: *Gratuitæ prædeſtinationis doctrina maximam jure meritò apud omnes Scholas Chriſtianas authoritatem habet. Hujus autem doctrinæ hæc ſumma eſt, ab omnibus ejus defenſoribus recepta. Solis electis, ſi ſpectetur non antecedens, ſed abſoluta & efficax Dei voluntas, ſalutem æternam abſoluto Dei decreto deſtinatam eſſe, cum ea gratiarum ac beneficiorum ſerie, quibus certiſſimè liberantur, quicumque liberantur: quorum beneficiorum utique præcipuum eſt perſeverantiæ donum; quod nemo proprium eſſe prædeſtinatorum inficiatur.*

Hinc ſequitur, Chriſtum, cujus abſoluta voluntas Paternæ ſemper conformis extitit, hoc Decretum nec precibus, nec morte ſua ſimpliciter & abſolutè mutare voluiſſe. Itaque ſolis illis abſolutè & efficaciter promereri voluit ſalutem æternam, & perſeverantiæ donum, quos ſibi à Patre datos, & de manu ſua à nemine raptum iri in Evangelio dicit.

De hiscapitibus apud omnes gratuitæ prædeſtinationis Defenſores convenit; quibus ea tantum Chriſti mortis omnibus impenſæ generalitas excluditur, qua collatæ omnibus hominibus aſſeruntur gratiæ ita ſufficientes, ut præterea efficacem ad volendum ſeu operandum non requirant.

Sed hac opinione dempta, nihil obſtat, imò prorſus veritati conſentaneum eſt, dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, ac ſanguinem fudiſſe: tum

quia antecedenti voluntate ſalutem omnium voluit: tum quia ſufficiens pro omnibus pretium obtulit. Falſum eſt autem, & hæreticum, dicere; Chriſtum pro ſalute duntaxat prædeſtinatorum mortuum eſſe: cùm multis reprobis, omnibuſque adeò juſtificatis, gratias tradita à Thomiſtis notione ſufficientes meruerit, quibus ad ſalutem pervenire poſſent; quamvis nemo iis benè utatur, & in acceptà juſtitia perſeveret, niſi uberioribus illis & efficacibus auxiliis adjuvetur.

Illorum quinque articulorum doctrinam Alexander VII. in Brevi Romæ 29. Julii 1663. dato ad Epiſcopos Galliæ *ſanam* pronuntiavit, uti plures Galliarum Epiſcopi teſtati ſunt, cumque ipſis Gonetus in Clypeo ſuo Thomiſt. to. 1. in Apolog. Thomiſt. a. 8. n. 134. Contenſon. to. 5. de grat. l. 8. diſſert. 5. §. 1. Seraphinus Piccinardus to. 3. de approb. doctr. S. Th. Aquin. l. 6. a. 2. Cúmque Jeſuitæ anno 1691. ad Congregationem ſuam generalem conveniſſent, atque ex ipſis aliqui ex Belgio apud Rmum. P. Generalem Ord. Prædicat. ardentiùs inſtarent, ut una cum ipſis Articulorum illorum condemnationem à Sede Apoſtolica poſtularent; re cum præcipuis Ordinis ſui Theologis communicata, poſt accuratum examen, hi omnes uno ore Jeſuitis reſpondendum edixerunt; *Nec poſſe, nec velle Ordinem S. Dominici, ejuſque Magiſtrum Generalem, niſi à Doctrina Thomiſtica diſcederent, ſe ipſis unire in petenda quinque articulorum condemnatione; quin imò paratos ſeſe eſſe illorum in ſe defenſionem ſuſcipere, ſi à Jeſuitis S. Sedi ad cenſuram deferrentur.* Steteruntque verbo: delata namque ad S. Congregationis S. Officii Tribunal libello patris Jacobi de la Fonteine, Jeſuitæ, *Fraus quinque Articulorum* inſcripto, eum proſcribi obſecrarunt, facileque obtinuerunt. Examinatiſque ſimul cum libello illo quinque articulis, hi currere permiſſi ſunt, ille verò prohibitus die 19. Martii 1692.

Denique tantò inexcuſabilior videtur dicta criminatio, quantò certius, quòd illi, quibus affingitur, de Chriſti pro omnibus morte nihil aliud docent, niſi quod docent S. Auguſtinus, S. Proſper, S. Fulgentius, S. Gregorius,

rius, S. Remigius, S. Prudentius, S. Thomas, Concilia Valentinum III. Lingonenſe & Tullenſe, Catechiſmus Romanus, Dyonifius Carthuſianus, Facultates Theologicæ Lovanienſis & Duacenſis, Thomas de Lemos & Thomiſtæ omnes, Card. Toletus, Cardinalis de Laurea, Cardinalis Noriſius, atque ex Jeſuitis Ribera, Pererius, Theodorus Peltanus, Nicolaus Serrarius, Petavius &c. prout exhibitis ipſorum verbis facilè oſtendi poteſt. Iſtis verò omnibus quintam affingere propoſitionem Janſenianam nimiæ certè foret impudentiæ. Videant proinde obtrectatores iſti, an in ipſos non quadret, quod Sanctus Proſper in Præfatione ſuæ Reſponſionis ad Objectiones Vincentianas ait: *Quidam Chriſtianæ ac fraternæ Charitatis obliti, in tantum exiſtimationem noſtram quoquo modo ſtudent lædere, ut ſuam ſe evertere nocendi cupiditate non videant. Contexunt enim, & qualibus poſſunt ſententiis comprehendunt ineptiſſimarum quarumdam blaſphemiarum prodigioſa mendacia; eaque oſtendenda & ingerenda multis publicè privatimque circumferunt, aſſerentes talia in noſtro eſſe ſenſu, qualia diabolico ſuo continentur indiculo, quæ falsò in nos, ad excitandamque invidiam jactitata &c.* Et quænam illi Proſpero Auguſtinianam de gratia per ſe efficaci, gratuitaque prædeſtinatione doctrinam ex *Sedis Apoſtolicæ* (prout ipſe teſtatur ibidem) *authoritate* defendenti affingebant. Illa ipſa quæ prætenſis Janſeniſtis, eandem doctrinam defendentibus Moliniani, quæque Proſper diſſolvit ibidem, & in reſpons ad Objectiones Gallorum; eoque modo diſſolvit quo nos ſuprà.

ARTIFICIUM DECIMUM-OCTAVUM.

Ridiculas fabulas, frivolaque & injurioſa alia de iiſdem figmenta, eundem in finem in vulgus ſpargere.

NOtæ ſunt Belgis paſſim omnibus fabulæ, quas in omnibus pene Belgii civitatibus & locis ſparſerunt de fœno manducando ab ipſis in pœnitentiam impoſito, ſicut & de induſio madido à puellis libidinoſis induendo.

De qua pœnitentia cuidam Beguinæ impoſitâ, nominatim incuſatus fuit Doctor Huyghens. Sed Beguina iſta juramento firmavit, falſum id eſſe, nec ſe Doctori Huyghens unquam confeſſam fuiſſe. Unde ſcitè Steyartius (licèt iſtius Doctoris parum amicus) in Concluſionibus Theologico-practicis concluſ. 21. eos redarguens, qui pro aliquot peccatis mortalibus nonniſi totidem Roſarii decades imponunt, *Hæc*, inquit, *dum ab aliquibus practicantur, & id ipſis à nobis objectatur, nihil habemus reſponſi, præter fabulas, quas viciſſim objiciunt, de fœno, induſio madido, & ſi quid aliud fingunt ipſi, vel ab aliis fictum accipiunt.*

Nec minùs in Belgio nota criminatio, qua vociferati ſunt, pœnitentiam publicam pro occulto crimine impoſitam à R. D. Curato de Iska. Verùm ab impoſtura iſta publicè juſtificatus fuit per ſententiam Officialis Mechlinienſis.

De Patre etiam Deſirant, Illuſtriſſimi Domini à Præcipiano, Archiepiſcopi Mechlinienſis (cujus os & totum conſilium Jeſuitas eſſe, notorium eſt) ad S. Sedem Delegato, Doctor Hennebellus in Memoriali Eminentiſſimis DD. Cardinalibus anno 1696. exhibito, inter alia compulſus fuit hunc in modum conqueri, *Eminentiſſimi Patres, Coercendus præ ceteris videtur P. Bernardus Deſirant, qui EE. VV. obtrudere audet farraginem accuſationum frivolarum, quarum præcipua, ſi juxta normam in Brevi Apoſtolico præſcriptam examinentur, mirabuntur EE. VV. inſignem accuſatoris eas deferentis temeritatem. Sanè inter accuſationes illas primum facilè locum obtinet, quæ contra Paſtorem Van Trappe, & Vicepaſtorem de la Tombe inſtituitur nomine Magiſtratus Aldenardenſis; de qua quid cenſendum ſit, docet epiſtola hic juncta Epiſcopi Gandavenſis, nuper defuncti, quam, facta diligenti informatione, ad tuendam Presbyterorum illorum innocentiam contra iniquas Magiſtratus Aldenardenſis accuſationes, Concilio Regio Bruxellas miſit.*

Scribet etiam Epiſcopus Tornacenſis, cùm juſſerint EE. VV. quid de querela Magiſtratus Cortracenſis cenſuerit ejus Prædeceſſor. . . . Scribet quoque Regium Conſilium, quid

quid de præfata informatione ſentiat. Cùm enim informationem ſuam primùm feciſſet Magiſtratus, præfato Conſilio delata fuit, eâque viſâ ſummopere ſtupuerunt Miniſtri Regii, & longè magis perculſi fuerunt poſtea, cùm viſa Judicis Eccleſiaſtici, ad quem cauſam illam remiſerant, relatione, didicerunt, Magiſtratus nomine inſcriptam, in omnibus & ſingulis articulis falſiſſimam & calumnioſam eſſe.

Sic & innocentiam ſuam coram legitimo judice demonſtrare parati ſunt Begginaſii Lovanienſis Presbyteri, ut primùm, contra quorumdam accuſationes, eam ſervato juris ordine tueri illis concedetur.

Horribilis planè eſt calumnia, quæ de P. Willemans, & aliis quibuſdam Oratorii presbyteris hic profertur, de qua EE. VV. informare poterit Epiſcopus Brugenſis.

Pudet loqui de iis quæ Doctori Huyghens, quæ Matri Marollarum, quæ aliis pluribus perperam opponuntur, & quæ jam pridem convulſa fuerunt & exploſa.

Cùm verò, Eminentiſſimi Patres, præceps hæc fratres ſuos accuſandi licentia ſine pacis ruina tolerari nequeat, nec aliter exterminari ea poſſit, niſi fideliter *obſerventur quæ in Brevi ad Epiſcopos Belgii miſſo tam ſapienter decrevit Sanctitas ſua, ad EE. VV. recurrit Orator, humillimè ſupplicans, Breve Apoſtolicum ad Epiſcopos Belgii miſſum, executioni mandari &c. Supplicat inſuper, ut ad reprimendam Accuſatorum ejuſmodi temeritatem, præcipuas aliquas, inter oblatas à P. Deſirant, accuſationes, juxta normam in Brevi illo præſcriptam, id eſt ſervato juris ordine, ab Ordinariis locorum. . . . examinari jubeant EE. VV. ut tandem eluceſcat, an, poſt clamores tam graves, quibus contra prætenſos Janſeniſtas, ac Rigoriſtas, tot jam annis EE. VV. aures obtuſæ ſunt, una ſaltem reperiatur, quæ ſolido fundamento nitatur. Et Deus &c.*

Poſt hæc nihilominus Joannes de Palazol, Jeſuita Hiſpanus, auſus fuit Memoriale ſuum juſſu & nomine Tyrſi Gonzales, Præpoſiti ſui Generalis, Catholico Regi Carolo II. præſentatum, tamque à Romana, quàm ab Hiſpanica Inquiſitione proſcriptum, innumeris calum-

lumniis & impoſturis infarcire, quarum inſulſitatem, falſitatem & injuſtitiam Author Refutationis infamis iſtius Memorialis univerſo Orbi manifeſtam fecit.

Noviſſimè tandem Baldaſſar Francolinus, Jeſuita Romanus (ut alios multos prætercam) in libro Romanis Typis vulgato anno 1705. quem inſcripſit, *Clericus Romanus &c*, veritus non fuit iiſdem prætensè Janſeniſtis & Rigoriſtis imponere;

1. Quòd putent præſentem Eccleſiam eſſe nimis benignam in pœnitentes.

2. Quòd doceant ab Tridentino requiri actum perfectæ contritionis, in Sacramento pœnitentiæ.

3. Quòd prævios fletus, contritionem perfectam, longam pœnitentiam, ad quam adhortantur Scriptura & Patres, tanquam neceſſariam Sacramento prædicent.

4. Quòd conſuetudinarios, aut relapſos, etſi verì dent ſigna doloris, & propoſiti, pleroſque, aut etiam omnes rejiciant, & poſt menſes & annos redire jubeant.

5. Quòd aſſerant Confeſſarios fortes eſſe debere in imponendis gravibus pœnitentiis, etſi pœnitens imbecillis pœnam deprecetur.

6. Quòd intendant Confeſſarios inducere ad ſervandos antiquos Canones in pœnitentiis imponendis.

7. Quòd ſint triſtiſſima capita, hoſtes humani generis, odia dilatent, beneficia divina reſtringant, ſacramenta pro libito tanquam domini denegent.

8. Quòd ſentiant ſacri ſigilli legem à Chriſto non eſſe profectam.

9. Quòd ſatis fideles non ſint cuſtodes ſecreti ſibi commiſſi.

10. Quòd uſque adeo pœnitentes à ſacramento pœnitentiæ abſterreant, ut in aliquibus Parochiis, per aliquot annos, ab hoc ſacramento, Parocho approbante, nunquam ſuſceperint.

11. Quòd ſacramenta paulatim tollant, ſublaturi etiam ſacrificia.

12. Quòd finis eorum ſit fieri hæreticos. Aliaque ejuſ-

ejuſmodi inſana multa, quæ certè manifeſtè demonſtrant effrænem ipſius (utinam & non valde multorum aliorum Sociorum!) maledicendi licentiam, quam condignis ferulis caſtigavit *Clericus Belga*, anno 1706. Leodii editus. Ad 1. Francolinum provocans, ut vel unum è Lovanienſibus, qui id dicat, teſtem idoneum proferat. Si non potuerit, calumniæ ſe reum agnoſcat.

Ad 2. reſpondet, nunquam id docuiſſe Lovanienſes Theologos, nedum ex Tridentino intuliſſe, aut inferri poſſe putaſſe. Tametſi enim requirant cum ſacramento dilectionem Dei ſuper omnia affectu; hæc plurimùm differt à dilectione, ſeu potiùs charitate, ex qua naſcitur contritio perfecta.

Ad 3. ſic reſpondet: ſacramento ſufficere vel ſolam pœnitentiam interiorem eamque etiam repentinam, prædicavimus ſemper. Sed ſimul prædicamus, ad pœnitentiam iſtam interiorem, quæ cum Sacramento requiritur, & ſufficit (ſaltem poſt grandia peccata, vel conſuetudine firmata) veniri non ſolere facilè, nec repente. Calumniam inde fabricavit Francolinus.

Ad 4. Si veri, inquit, dent ſigna doloris, rejicimus nunquam. Si non dent, perſuademus ut patiantur ſibi abſolutionem differri, dum dederint. Nec eos redire jubemus poſt menſes & annos, ſed prima opportunitate, mox ut ea ſigna dederint, abſolvendos.

Ad 5. Vel unum è nobis, qui id aſſerat, proferat Francolinus. Et omnes eum cum Francolino libenter nimii rigoris condemnabimus. Sin, dum accuſat omnes, ne unum quidem proferre poſſit, ut poterit nunquam, ipſe ſeſe non poteſt non calumniæ condemnare.

Ad 6. Accuſatio eſt injuriæ plena; dum palàm conſtat, nos importunam ejuſmodi ſeveritatem ſemper damnaſſe, ac deteſtatos fuiſſe.

Ad 7. Dum, inquit, abſolutionem pauliſper iis, qui diſpoſiti non ſunt, differimus, odio Dei ipſos liberamus, & dignos reddimus amicitiæ divinæ beneficio. Triſtia proinde capita non ſumus, odia non dilatamus,

nec divina reſtringimus beneficia, ſed ad ea percipienda peccatores diſponimus. Neque ſacramenta pro libito denegamus, tanquam Domini, ſed, tanquam œconomi, ea diſpenſamus pro Domini noſtri voluntate, & pœnitentium diſpoſitione, quam nos juſſit ex operibus cognoſcere.

At tu, Francoline, vide an in te non quadrent, quæ in nos jactas dicteria, quibus nos *triſtiſſima* vocas capita &c. *Triſtiſſimum* enimverò *caput* eſt, & *hoſtis generis humani*; *odia dilatat*, & *beneficia* ipſa *divina reſtringit*; *ſacramenta* denique *pro libito*, non tanquam œconomus, ſed *tanquam Dominus* adminiſtrat, qui, ut doces, adminiſtrat ea paſſim omnibus, qui ſeſe diſpoſitos eſſe affirmant, etſi non adferant opera, quibus voluntas Domini innoteſcat, qui dixit: *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos*. Sic enim & peccatores in odio Dei fovet, & à Divinæ amicitiæ arcet beneficio, & pro voluntate ſua, non pro voluntate Domini, quæ nondum illi innotuit, ſacramentum diſpenſat.

Ad 8. Doctrinam iſtam deteſtamur omnes, ut palam conſtat ex ſcriptis noſtrorum, quibus ſcribendi de ſacro ſigillo occaſio oblata eſt. Quod cùm ignorare non poſſit, aut ſaltem non debeat Francolinus; profectò nec poteſt, nec debet à calumnia excuſari.

Ad 9. Quantò gravius crimen eſt, *non ſatis fidelem eſſe cuſtodem ſecreti ſibi* in confeſſione *commiſſi*, tantò gravior eſt hæc Francolini in nos calumnia, nullo prorſus fundamento aut probatione ſuffulta.

Ad 10. Calumnia hæc in ipſa urbe jam dudum confutata eſt per Hennebellum. Res ita ſe habet. Sparſerat illic apud Viros Eminentiſſimos, alioſque, Deſirantius, plurimos in Belgio fideles à ſacramento pœnitentiæ abſterreri, aut revocari, per nimium quorumdam in eo adminiſtrando rigorem. Ad Hennebellum pervenit rumor calumniæ, quam ut confutaret, hanc ad Illuſtriſſimum D. S. Officii Aſſeſſorem ſcripſit epiſtolam 9. Septembris 1696.

„ Illuſtriſſime Domine, Patrone colendiſſime.
„ Spargi audio à quibuſdam, quòd per praxim noſtram

„ ſtram avertantur homines à ſacramentis pœnitentiæ
„ & Euchariſtiæ. Non eſt arduum, Illuſtriſſime Do-
„ mine, rei hujus veritatem aſſequi. Tantùm mande-
„ tur Patri Deſirant, ut nominet quinque Parochos,
„ qui præ ceteris omnibus de rigore nimio in Diœceſi
„ Mechlinienſi notantur.

„ Tres ſunt Diœceſis urbes principales, Mechlinia
„ nempe, Bruxellæ, Lovanium. E ſingulis nominet
„ unum. Alios duos nominet à reliquis Pagis vel urbi-
„ bus ejuſdem. Quinque illi à P. Deſirant ita nomina-
„ ti, jubeantur Parochiarum ſuarum ſtatum exhibere
„ Illuſtriſſimo D. Internuntio, ac præcipuè exponere,
„ multiſne, an paucis, pœnitentiæ & Euchariſtiæ ſa-
„ cramenta in Parochiis ipſorum adminiſtrentur. Poſt-
„ quam id fecerint, non deerunt D. Internuntio viæ
„ opportunæ, quibus indagare poſſit, an Parochorum
„ relationes veritate nitantur.

„ Dicit P. Deſirant, praxi noſtrâ averti homines à
„ ſacramentis pœnitentiæ & Euchariſtiæ. Ego dico,
„ Presbyteros, qui praxim noſtram ſequuntur, pœni-
„ tentibus obrui, non tantùm in Feſtis majoribus, ſed
„ ſingulis penè diebus, & in eorum Parochiis plures
„ communicare ſingulis Dominicis, quàm in aliis, ubi
„ praxis illa non ſervatur, communicent in maximis
„ ſolemnitatibus. Uter noſtrûm Sedem Apoſtolicam
„ fallat, docebit informatio à D. Internuntio mittenda,
„ poſtquam rem totam maturè examinaverit.

„ Plurimum Illuſtriſſimæ D. V. debebo, ſi, ut quan-
„ tociùs informatio illa petatur ſuggerere dignetur E-
„ minentiſſimis Dominis &c.

Epiſtola hæc, tum Rmis. Qualificatoribus, tum E-
minentiſſimis Cardinalibus prælecta fuit: ſed oblatam
ab Hennebello conditionem acceptare nunquam auſus
eſt Deſirantius, ſuo ipſe ſe ſilentio coram urbe & orbe
de calumnia condemnans.

Debuiſſet Deſirantii exemplo cautior eſſe Francolinus,
nec ſopitos calumniæ iſtius cineres iterum ſuſcitare.
Verùm cùm nec ſic ſapere voluerit, eadem ipſum con-
ditione provocamus, qua Hennebellus Deſirantium;
pa-

parati probare, non tantùm in Parochiis quinque, ſed in omnibus paſſim, quibus præſunt qui Rigoriſmi nomine traducuntur, multò diligentiùs frequentari pœnitentiæ & Euchariſtiæ ſacramenta, quàm in Parochiis ceterorum, qui minimè de Rigoriſmo ſuſpecti ſunt. Accipiat, ſi auſit, conditionem Francolinus, quam accipere auſus non fuit Deſirantius; ſed & ſeveriorem audaciæ ſuæ caſtigationem expectet.

Ad 11. Meritò dicit hoc maledicentiæ faſtigium eſſe, non alio fulmine quàm hoc Apoſtolico deprimendum: *Neque maledici . . . . . . regnum Dei poſſidebunt.* 1. Cor. 6.

Ad 12. Cum eodem Clerico Belga ſupplex rogo, ut effrænem iſtam maledicendi licentiam compeſcat tandem Sedes Apoſtolica. Ad hanc Francolinum provocamus, ut coram ea vel criminationes legitimè probet; vel decretas calumniatoribus pœnas luat: parati viciſſim carceres, & quævis ſupplicia hæreticis debita ſubire, ſi tantorum ſcelerum rei deprehendamur. Hactenus fortiter & ſapienter Clericus Belga.

ARTIFICIUM DECIMUM-NONUM.

Omnes ſibi contradicentes inſimulare velut reos exceſſuum defectuumque omnium, quorum aliquis, vel aliqui cuipiam ex ipſis forſitan exciderint.

HOc quàm ſit iniquum, quámque divinis & Evangelicis legibus adverſum, res ipſa clamat: Quid enim iniquius, quid abſurdius (ait piiſſimus Contenſon *to.* 3. *diſſert.* 6. *c.* 2.) quàm omnes adverſarios tamquam unum hominem ſpectare, & unius errores omnibus indiſcriminatim tribuere? Si juſtum non eſt matri dedecus accerſere ex nonnullorum exceſſibus filiorum, nec totum corpus infectum prædicare aliquorum contagione membrorum, ideóque jure hæretici culpantur, quòd privatorum Catholicorum exceſſus toti Romanæ tribuunt Eccleſiæ; quantò minùs juſtum eſt iis omnibus qui Jeſuiticis novitatibus vel laxitatibus adverſantur, ex-

exceſſus omnes tribuere, in quos ex ipſis quiſpiam fortaſſis incurrerit; cùm nec iſti omnes unum corpus propriè conſtituant, ſive unam communitatem, nec omnes probent omnes aliorum opiniones, multò minùs exceſſus, imò eos ceteri improbent & redarguant?

Atque hinc perſpicua eſt iniquitas P. Roberti Stephani in præfatione Concluſionum Theologicarum ſuarum in Auctorem laudati ibi ſpeciminis ferociter ſic inſurgentis. " Auguſtinianos illos vocat, qui à proprio ſuo " abductum ſenſu Auguſtinum cum Eccleſia committunt. . . . qui aſſerunt circa condemnationem Auguſtini Janſenii opus eſſe collatione regulari. Qui ex " Theologia diſcipulorum (ut aiunt) S. Auguſtini concludunt. . . . pleraque peccata, de quibus ait Apoſtolus, quòd *qui talia agunt, Regnum Dei non poſſidebunt*, mortalia dici poſſe, quoniam horum facinorum " rei, aut amiſerunt omnem charitatis ſenſum, aut " exiguum retinent, ita ut ipſis omninò dominetur cupiditas. . . . adeóque qui planè repugnantes vel inviti iſta perpetraſſent, aut gravis mali impendentis " metu, aut æſtu libidinis abrepti, ita ut ab iſtis anguſtiis abrepti acri dolore tangerentur ob commiſſum " peccatum, tam certò affirmari non poteſt excidiſſe " illos gratiâ, aut incurriſſe pœnam damnationis: quamquam enim hoc momento dominata ſit cupiditas brevis & temporaria, potuit eſſe ejuſmodi dominatio, quâ " *voluntatis intima diſpoſitio non mutatur*. Et quod hoc " temperamentum naturaliter conſequitur ex doctrina " S. Auguſtini. Qui aſſerunt ſolam Thomiſtarum timiditatem admittere libertatem indifferentiæ &c. Iſta omnia Robertus Stephani indefinitè & abſque diſtinctione vel reſtrictione, atque adeò univerſim tribuit iis quos Auguſtinianos, ſeu Auguſtini diſcipulos memorati ſpeciminis Auctor vocat. Qui cùm tales non vocet niſi gratiæ per ſe efficacis, gratuitæque prædeſtinationis defenſores; omnibus ergo iſtis omnes exceſſus illos tribuere non pudet Patrem Stephani. Atqui hoc manifeſtè eſt iniquum, & tantò iniquius, quantò certius, quòd tam Auctor ille, quàm illi omnes quos Auguſtinianos

nianos vocat (ſi fortè unum vel alterum excipias) iſta omnia uſque adeò improbant, ut vel ipſe Arnaldus, quem Janſenianorum Coriphæum & Caput Jeſuitæ vocant; primus in epiſt. ad M. Ph. le Feron Doctorem Sorbonicum ſcripta 8. Novembris 1687. errorem proximè deſcriptum Auctoris libri, cui titulus: *La Morale de ſaint Auguſtin*, falſiſſimum eſſe ex Scriptura & Auguſtino demonſtraverit, & ideò Doctor ille Sorbonicus librum illum approbare noluerit, niſi ſub ſponſione quâ Auctor pollicitus fuerat errorem illum à ſe correctum iri: quod & revera factum eſt. Verùm folium adjectitium emendationem continens, in pleriſque libri exemplaribus, incuria Typographi, omiſſum eſt. Alia ejuſdem Artificii exempla paſſim occurrunt in libris & libellis Jeſuitarum.

ARTIFICIUM VIGESIMUM.

Moralis Chriſtianæ defenſores pacis perturbatores vocare.

EXemplum in ſeipſis Curiones exhibent Pariſienſes in ſecundo ſcripto ſuo. Cùm enim adverſùs Caſuiſtarum Apologiam, velut corruptarum opinionum Moralium cloacam, zelum acuiſſent ſuum; illicò Socii adverſus ipſos certatim inſurgentes vociferati ſunt, jactum ab ipſis ſchiſmatis ac diviſionis inter ipſos & Regulares lapidem. Ethicen ſuam à ſolis poſſe ſeditioſis atque hæreticis reprehendi. Pacem ſe velle cum his qui oderunt pacem. Curiones illos, non Paſtores eſſe, ſed *Lupos rapaces* &c. ut ſuprà.

Quid ad hæc digniſſimi illi Curiones? Non minori zelo quàm vigore repoſuerunt, nimis infrunitam eſſe Jeſuiticam audaciam impunitate ſuccollatam. Ipſoſmet eſſe, qui pacem Eccleſiæ turbabant peſtilentibus doctrinis ſuis, Epiſcoporum judicio Chriſti doctrinam ſubvertentibus, veris Eccleſiæ filiis notum eſſe diſcrimen inter veram, quam mundus dare non poteſt, falſamque, quam mundus dat pacem. Veræ pacis amatores ſectatoreſque non eſſe, niſi qui veritatis, juxta Spiritus

Sancti

Sancti Oraculum: *Veritas & pax oſculatæ ſunt.* Ea propter pacis dilectioni Dominus per Prophetam jungi voluit veritatis dilectionem: *Veritatem & pacem diligite.* Veram proinde pacem non eſſe in defenſione mendacii, ſed in illius coargutione. Veræ pacis charitatiſque deſtructores eſſe, qui ſub benignitatis ſpecie falſas docent tuenturque opiniones, quibus peccata excuſantur, peccatoreſque ſuis in vitiis tranquillè quieſcere permittuntur. Hinc ſolemnis illa vox Patrum: *Hac charitas deſtruit charitatem.* Audiantur ipſi nativo idiomate ſe ipſos exponentes, quod latinè ſic ſonat.

„ Quid non audet impudentia impunitate ſuccollata! „ Quantos progreſſus temeritas facit, dum nullus agger „ ejus impetum cohibet! Hi caſuiſtæ poſt turbatam „ Eccleſiæ pacem horrendis opinationibus ſuis, quæ „ cum Chriſti doctrinâ patenter pugnant, ut illuſtriſſimi Præſules noſtri inquiunt, nunc tanquam pacis Eccleſiæ turbatores inſimulant eos, qui doctrinam Chriſti vindicare nituntur. Poſt diſſeminatas ubique non „ ſine ingenti ſcandalo profligatiſſimas ſententias, hos „ velut quietis publicæ perturbatores depingunt, qui „ tam tetris molitionibus obſequi recuſant, quique „ pati nequeunt, ut hi *novæ Legis Phariſæi* (ſic enim ſe „ ipſi appellarunt) humanas traditiones ſuas Divinis „ conculcatis ſtabiliant.

„ Verùm nihil agunt. Noſtrum erga pacem ſtudium „ abunde comprobavimus, tunc demum locuti dum „ ſilere nefas fuit. Hac pace abuſi ſunt ad invehendas „ exitioſas opiniones ſuas, quibus magis magiſque firmandis novas inducias lubenter impetrarent. At veri „ Eccleſiæ filii norunt ſecernere veram pacem, quam „ ſolus Salvator dare poteſt, & quam mundus non novit, à falſâ pace quam mundus dare poteſt, ſed quam „ Salvator deteſtatur. Sciunt veram pacem eſſe illam, „ quæ ita veritatem conſervat illibatam, ut in mentes „ humanas pacatum dominium exerceat; falſam verò „ pacem hanc eſſe, quæ ſic errorem ſervat, ut hominum mentes ſecurus poſſideat. Sciunt veram pacem „ nec poſſe ſeparari à veritate, nec coram Deo inter-

„ rumpi

„ rumpi diſceptationibus, quæ hominum judicio videntur illam frangere, quando Dei voluntate ſuſcipitur defenſio veritatis injuſtè laceſſitæ: immò id quod tunc exiſtimaretur pax coram hominibus, fore bellum apud Deum. Norunt pariter hujuſmodi correptionibus adeo non lædi charitatem, ut potiùs læderetur omittendo; quia falſa charitas illa eſt, quæ improbos vitiis ſuis permittit, cùm è contrario vera charitas funeſtam hanc quietem turbet, atque ita hæc lenitatis ſpecies adeo non facit pro charitate Divina, ut potiùs illam indulgentiâ criminoſâ deſtruat, juxta illud SS. Patrum effatum: *Hæc charitas deſtruit charitatem.*

„ Et certè eam ob rem Scripturâ teſte Chriſtus venit mittere non tantùm pacem, ſed etiam *gladium & diviſionem.* Hæc enim ſingula ſuo quæque tempore neceſſaria ſunt illuſtrandæ veritati, quo vergere debet ultimus fidelium ſcopus; cùm pax & bellum ſint quædam ad eundem finem adminicula, eatenus legitima quatenus ad veritatis progreſſum conferunt. Quapropter Scriptura dicit eſſe *tempus belli & tempus pacis*; licèt dici non poſſit eſſe tempus veritatis & tempus mendacii. Et quidem SS. Patres docent ſatius eſſe ut veniant ſcandala, quàm ut veritas deſeratur.

„ Judubitatum eſt igitur eos qui hunc charitatis & pacis prætextum perpetuò obtrudunt ut non ſcribatur adverſus hoſtes veritatis, hoc ipſo teſtari ſe falſæ pacis amantes eſſe, veritatis autem ac veræ pacis adverſarios. Et verò hoc præclaro pacis obtentu immanitatem ſuam velare voluerunt ſæviſſimi Eccleſiæ hoſtes: eodemque falſæ pacis amici in opprimendas religionis veritates viroſque Sanctos earum vindices perſequendos turpiter conſenſerunt.

„ Hoc pacto S. Athanaſius, S. Hilarius, aliique Epiſcopi, dum viverent ſanctitate inſignes, lacerati fuerunt quaſi rebelles, factioſi, pertinaces, & pacis ac concordiæ hoſtes. Hoc pacto ab officiis depulſi, proſcripti & derelicti fuêre ab omnibus ferè fidelibus,

„ qui

„ qui eorum pro veritate zelum reputabant pacis læſionem. Hoc pacto ſanctus & celeber monachus Stephanus accuſatus fuit tanquam perturbator tranquillitatis Eccleſiæ ab illis trecentis ac triginta Epiſcopis, qui imagines è templis ſublatas volebant : quod quidem caput non erat unum ex maximè neceſſariis ad ſalutem : quia tamen ne minùs neceſſarias quidem veritates deſerere oportet pacis obtentu, in faciem illis reſtitit vir ſanctus, ideoque tandem condemnatus fuit, ut videre eſt in Annalibus Baronii ad ann. 754.

„ Eâdem ratione Sancti Patriarchæ & Prophetæ inſimulati fuerunt, & hos inter Elias, quaſi *conturbaret Iſraël*, immò Apoſtoli & Chriſtus ipſe damnati ſeu auctores turbarum & diſſenſionum, quia ſalutare bellum indicebant vitiis & funeſtis erroribus phariſæorum hypocritarum, necnon tumidorum ſynagogæ ſacerdotum. Denique id ipſum Scriptura nobis generatim ob oculos ponit, dum deſcribens falſos doctores, qui res diabolicas, Divinas dixerunt, ut hodie circa ſuam Ethicam faciunt Caſuiſtæ, addit Sap. 14. eos *tot & tam magna mala pacem appellare. Et hæc fuit*, inquit, *vita humana deceptio: quoniam affectui, aut regibus deſervientes homines, incommunicabile nomen lapidibus & lignis impoſuerunt. Et non ſuffecerat erraſſe eos circa Dei ſcientiam, ſed & in magno viventes inſcientia bello, tot & tam magna mala pacem appellant.*

„ Veritas ergo capitalis eſt noſtræ religionis, tempus eſſe, quo turbare oporteat erroris poſſeſſionem quam iniqui pacem appellant; neque ullus ſupereſt dubitandi locus poſt tot teſtimonia id confirmantia. Porrò ſi ulla unquam fuit occaſio id faciendi, ſi ulla neceſſitas urgens, videamus an non ſit hodierna.

„ Intuemur potentiſſimam numeroſiſſimamque Eccleſiæ ſocietatem, quæ omnium ferè Magnatum conſcientias dirigit, pertinaciſſimè conſpirare ad ſuſtinendas horrendas opinationes, quibus profligatiores nunquam luxit Eccleſia.

„Cer-

„ Cernimus ſocietatis membra neglectis amicis mo-
„ nitionibus, & publicis & privatis, mordicùs appro-
„ bare vindictam, avaritiam, voluptatem, falſum ho-
„ norem, amorem ſui ipſius, omneſque naturæ corru-
„ ptæ paſſiones, profanationem ſacramentorum, ſor-
„ didam depreſſionem Eccleſiæ miniſteriorum & con-
„ temptum Antiquorum Patrum, ſubrogatis eorum
„ loco viris ſupinâ inſcitiâ & cœcitate laborantibus. Et
„ tantum depravationis torrentem Eccleſiæ minitantem
„ intuentes, non audebimus, ne pacem turbemus, ad
„ ejus Rectores clamare: *Salvate nos, perimus?*

„ Pro minimis Religionis articulis ad mortem uſque
„ decertatum eſt: nos autem præcipua capita ſummè
„ neceſſaria, ſummi ad ſalutem momenti, turpiter de-
„ ſeremus, quia viſum eſt non trecentis Epiſcopis,
„ immò nec uni quidem Epiſcopo aut ſupremo Ponti-
„ fici, ſed tantùm Societati Jeſuitarum illa ſubruere?

ARTIFICIUM VIGESIMUM-PRIMUM.

Adverſariorum ſeu ipſos impugnantium ſententias ſub odio-ſa repreſentare larva, nôn quales ſunt, ſed quales eſſe confingunt, ut incautis hominibus larvâ illâ territis ipſos odioſos reddant.

ISto Artificio larvatus Auctor Franciſcus Simonis in libro, cui titulum fecit: *Status, origo, ſcopus &c.* Lovanienſibus Theologis odioſiſſima affingit dogmata, nunquam ab ipſis tradita, quæ deinde velut ſtatuas ad ſcopum tractas oppugnat, proſternitque. Atque hoc pacto de Theologis illis, velut de proſtratis hoſtibus, imò velut de damnatis hæreticis, triumphum ſibi videtur agere.

Simili quoque ſub larva doctrinam libri *De frequenti Communione* Socii Romæ repreſentarunt, quaſi Auctor illius modernam Eccleſiæ praxim in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ, velut abuſum condemnaret, priſcorum de pœnitentia Canonum diſciplinam reſtaurare vellet, nullos peccatores, pœnitentiâ non peractâ abſol-

abſolvi poſſe contenderet, ſatisfactionem abſoluta neceſſitate abſolutioni jure divino præmittendam aſſereret. Verùm criminationes iſtas Joannes Bourgeois Doctor Sorbonicus, verbis Auctoris in medium prolatis, meras eſſe calumnias demonſtravit, & Cardinalis de Lugo (tametſi Jeſuita) iſta Arnaldo calumnioſè imponi, ſolâque libri ipſius lectione refelli, Concellitis ſuis, eodem D. Bourgeois teſte, declaravit.

Simili rurſum ſub larva Huyghenii Methodum (in quâ nihil reprehenſibile Romana reperit Inquiſitio) Hiſpanis Inquiſitoribus repræſentarunt, velut continentem propoſitiones ab Innocentio X. & Alexandro VII. proſcriptas, quarum ne unam quidem vel per umbram continet.

Simili denique ſub larva Richardus Arſdekin in damnata ſua Theologia tripartita, ſicut & Sabranus, ſeu *Bajanarum* ſtropharum artifex, ſcriptorum, ſibi ſuiſque adverſantium ſententias innocentiſſimas frequenter exhibent ut Lutheranas, Bajanas, Janſenianas, novas, impracticabiles, rigorem intolerabilem continentes &c. Et quid Jeſuitis uſitatius, quàm iiſdem adverſariis ſuis damnatos imponere errores, quos diſertè refellunt? Id videre eſt in damnato Memoriali nomine & juſſu Generalis Jeſuitarum anno 1698. Catholico Regi præſentato; ſicut & in libro pariter damnato Tellerii cui titulus, *La défenſe des nouveaux Chrétiens*; necnon in damnato Problemate Eccleſiaſtico aliiſque ejuſmodi multis.

Manifeſtum proinde eſt, quòd in Antagoniſtis ſuis errores Jeſuitæ non inveniunt, niſi quia invenire volunt, nec ipſos novitatis accuſant, niſi ut ſuas ipſi novitates abſque contradictione ſtabiliant, nec denique Rigoriſmum & Rigoriſtas inclamant, niſi ut ſuum ipſi laxiſmum ſeu corruptam morum doctrinam impunè ſuſtineant.

Dominari utique volunt in Eccleſiâ, omneſque ſibi contradicentes ſub ſcabello pedum ſuorum ponere, ut non audeant oculos in altum levare. Quod ut obtineant, nullum non lapidem movent, ut ab officiis beneficiiſque repellantur, juſtitiæ januæ ipſis occludantur, æterna

odia

odia Chriſtiana in Republica foveantur, nec finem accipiant ſuſcitatæ ab ipſis turbæ donec vel Orbis Magiſtri evadant, vel ab eo confundantur, qui deponit potentes de ſede, & de ſua virtute gloriantes humiliat.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-SECUNDUM.

Inverecundè aſſerere, ſuas ſuorumque opiniones à ſolis hæreticis reprehendi.

ISTud eſt de quo jurè quiritantur Pariſienſes Rhotomagenſeſque Parochi, quodque iſti in Epiſtola ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum ſuum Rhotomagenſem data 3. May 1658. egregiè refutant hiſce verbis:

„ Hoc eſt Pſeudo-Jeſuitarum pertinax ſtudium, hæc „ ſumma eorum ambitio, audacia & præſumptio, quòd „ in tantum dominari velint, aut potiùs tantam in „ omnium animos tyrannidem exercere, ut quilibet „ teneatur ipſorum ſenſa ſequi, omneſque eorum opi- „ niones indiſcriminatim amplecti, niſi ubique haberi „ & diffamari velit tanquam impius & apoſtata. Id de- „ nuò tentare non dubitarunt in refutatione Facti Cu- „ rionum Pariſienſium, ubi diſertis verbis aiunt pag. 5. „ *ſuis decretis nullos niſi hæreticos adverſari.* Quibus ver- „ bis & Gallicanæ Societatis ingenium nativo colore de- „ pingunt, & manifeſtant, quo ſpiritu moveantur. „ Poſt emiſſam adeo intempeſtivè Apologiam ſuſce- „ ptumque ejus patrocinium, ſpes erat fore, ut incuſ- „ ſo eapropter pudore humiliarentur, &, ob ſiniſtrum „ temerariæ molitionis ſucceſſum, eorum faſtus & „ arrogantia frangeretur. Sed enorme iſtud convi- „ cium, quod vel depreſſi ingerunt tot hominibus di- „ gnitate, ſcientiâ & pietate conſpicuis, qui eorum „ errores impugnant, ad oculum oſtendit eos in malo „ inflexibiles eſſe; & obfirmato ſemel ad errorem ani- „ mo nullâ ratione ad veritatem reduci poſſe.

„ Illa ſuperbia quæ ipſis perſuadet, ipſos ſolos eſſe „ ſcientiæ oracula, ſic illos faſcinat, ut nullum in ſe „ errorem cadere arbitrentur, ideóque grande piacu-

„ lum eſſe ſuis placitis adverſari. Hinc tam procaciter
„ ſtatuunt, ſuis decretis nullos niſi hæreticos refragari,
„ ita ut ſi hujuſmodi doctoribus orbis fidem habere opor-
„ teat, ſoli demum hæretici damnaverint doctrinam
„ diabolicam, quæ execranda illa parricidia docet, de
„ quibus antea diximus, quæ principum legitimorum
„ ditiones exponit occupationi & injuſtæ uſurpationi
„ tyrannorum, quæ tamen doctrina à viginti ferè Je-
„ ſuitis propugnata fuit, iiſque in Societate eruditiſſi-
„ mis ac celeberrimis. Soli pariter hæretici effecerint
„ ut libri Marianæ & Santarelli, nec non *Spongia* Floidi
„ carnificis manu comburerentur. Soli hæretici impu-
„ gnaverint articulos Molinæ de gratiâ, quorum defen-
„ ſionem corpus ſocietatis ſuſcepit in famoſâ congre-
„ gatione de Auxiliis habitâ ſub Clemente VIII. &
„ Paulo V. Pontificibus Maximis. Soli hæretici inſur-
„ rexerint in prodeuntes ex Angliâ libros ſub nomine
„ Smithii, Danielis à Jeſu, & Loëmelii, Epiſcopis, hie-
„ rarchiæ mirum quantum exitioſos. Soli hæretici re-
„ jecerint ſententias P. Baunii contentas in ejus *Summâ*
„ *peccatorum*, *Praxi juris canonici*, *& Theologiâ morali.*
„ Soli hæretici contradixerint *Aphoriſmis Emmanuelis*
„ *Sa*, doctrinæ Leſſii de gratiâ & prædeſtinatione, *ſum-*
„ *ma Theologica Garaſſi*, & ejuſdem *Doctrina Curioſa*,
„ necnon *Bonartii Amphitheatro honoris*, libellis ſeditio-
„ ſis quorum hic eſt titulus: *Admonitio ad Regem Lu-*
„ *dovicum XIII.* & *Myſteria politica*, libro P. Rabardæi
„ contra Optatum Gallum, Operibus Pozæ, *Hierarchia*
„ Cellotii, ſcriptis Sterelli, & Erardi Billii, *Janſeniſmo*
„ *profligato Briſacerii*, Libello famoſo per P. des Deſers
„ evulgato ſub nomine *D. Pacifici Abrincenſis*, & *De-*
„ *fenſioni Juris Epiſcopalis* à Bagotio in lucem editæ. Soli
„ jam hæretici refragantur fœdis deciſionibus morali-
„ bus Molinæ, Sanchii, Gregorii Valentiæ, Tanneri,
„ Azorii, Leſſii, Emmanuelis Sa, Laimanii, Fagundii,
„ Filiutii, Hurtardi, Caſtro-palai, Reginaldi, Sancii,
„ Amici, Baunii, Eſcobarii, Maſcareñæ, & alio-
„ rum è Societate Caſuiſtarum. Denique ſoli hære-
„ tici adverſantur principiis *Apologiæ Caſuiſtarum*,

 cujus

„ cujus patrocinium Jeſuitæ palam in ſe recepe-
„ runt.

„ Atqui conſtat Regium Conſilium, ſupremos Sena-
„ tus, comitia generalia Cleri Gallicani, Academias
„ Facultateſque Theologiæ celeberrimas, & ipſammet
„ Inquiſitionem Romanam, tametſi Jeſuitarum in Ur-
„ be auctoritatem nemo neſciat, ferè omnes hoſce li-
„ bros & ſententias damnaſſe (addo quod longè majus
eſt, ſummos Pontifices, Alexandrum VII. Innocen-
tium XI. & Alexandrum VIII. perplures ex iis ſenten-
tiis confixiſſe.)

„ Et conſequenter Pſeudo-Jeſuitarum judicio Con-
„ ſilium Regium, ſupremæ Curiæ, Epiſcopi Gallicani,
„ Doctores Facultatis Pariſienſis, Lovanienſis ac Dua-
„ cenſis, Inquiſitio Romana (*memoratique ſummi Pon-
„ tifices*) hæreſeos notam ſubire debent; cùm omnes
„ illas novitates Jeſuiticos fœtus proſcribere non dubi-
„ taverint. Ecce quomodo ad ſupremum gradum Je-
ſuitica pervenit inſolentia.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-TERTIUM.

Quiritare, ſibi ab adverſariis exprobrari, quæ Eccleſiæ ab hæreticis exprobrantur.

INeptiſſima eſt querela iſta. Neque enim Catholici, qui tot novitates laxitateſque Jeſuitis exprobrant, eas Eccleſiæ tribuunt, prout hæretici faciunt. Sed cùm eas labes in quibuſdam divini corporis membris reprehendunt, quæ itidem ab hæreticis reprehenduntur, in ſimilitudine operum, diſſimillimis utuntur conſiliis (ut ſapienter obſervat Wendrockius in notis præambulis ad ſeq. epiſt. Theol. Mor. ſpect. nota 2.) „ His
„ filiorum dedecus in Matrem refundere propoſitum
„ eſt: illis contra Matrem à filiorum dedecore defen-
„ dere. Hi ſtudent revelare ignominiam Jacob; &
„ ſanctuarium Domini polluere: illi diligunt decorem
„ domus Dei, & expurgare ſanctuarium quærunt. Hi
„ ab Eccleſia Deum abeſſe ex Catholicorum vitiis pro-

„ bare

„ bare contendunt: illi adeſſe in Eccleſia Deum indè
„ confirmant, quòd ſola Eccleſia Catholica omnes er-
„ rores, omnia ſcelera deteſtatur.

„ Demus igitur, ut antè dixerat, quoſdam Jeſuitis
„ errores à Montaltio, ſeu alio quovis ſcriptore Catho-
„ lico objectos, quos impiè Molinæus (Drelincurus, Ju-
„ rius &c.) in totam refundunt Eccleſiam; quid aliud
„ ſequitur, niſi Caſuiſtas illos Eccleſiæ dedecus, hære-
„ ticorum offenſionem eſſe? Quid ſequitur, niſi ab illis
„ alios ab Eccleſia alienari, alios in ipſa Eccleſia cor-
„ rumpi, ut in ipſos jure iiſdem uti verbis poſſet ſan-
„ ctiſſima Mater, quibus olim ſanctus Patriarcha filio-
„ rum offenſus ſævitiâ, uſus eſt: *Turbaſtis me, & o-
„ dioſum feciſtis Chananæis & Phariſæis habitatoribus ter-
„ ræ hujus.*

„ Non ſatis tamen eſt Jeſuitis, nihil de contumacia
„ ſua remittere, quòd opinionum ſuarum licentiâ tan-
„ tam hæreticis materiam dederunt Dei viventis agmi-
„ nibus inſultandi. Etiam indè gloriantur: indè ſe
„ efferunt: indè aliis inſultant. Et quaſi ad confirman-
„ dam ſuam doctrinam non minoris eſſet ponderis hæ-
„ retici reprehenſio, quàm Concilii œcumenici ſanctio,
„ jam palàm pro hæreticis inſectantur, quotquot Ca-
„ ſuiſtis ſuis infenſos vident; nec modò errores, quos
„ invaſerunt hæretici, hoc ipſo in tuto poſitos arbi-
„ trantur; ſed omnia generatim Caſuiſtarum flagitia,
„ quæ nuſquam ab hæreticis Eccleſiæ exprobrata ſunt.
„ Itaque ſi hæc ratio valeat, nihil jam habent quòd
„ vereantur Jeſuitæ. Impunè poſſunt omnem Chriſtia-
„ nam diſciplinam evertere, nemini quicquam contra
„ muſſitare fas erit. Nuſquam enim non in promptu
„ erit ipſis hæc defenſio adverſus reprehenſores ſuos:
„ *Ab Hæreticis moralem Caſuiſtarum doctrinam carpi &
„ reprehendi ſolere.*

„ Verùm doceri potuerant ab Auguſtino, canibus
„ quidem Lazari ulcera lingentibus hæreticos eſſe ſimi-
„ les, quòd ut canes in ulceribus lambendis, ſic illi in
„ Eccleſiæ vulneribus verſentur, ibique linguæ maledi-
„ centiam paſcant; atque illos quidem propterea ſemper

„ injuſtos ac ſceleratos eſſe, quòd ex filiorum criminibus matri dedecus & infamiam quærant, totumque „ corpus infectum prædicent aliquorum contagione „ membrorum. Sed tamen ut ab iſtis canibus, ſicitem „ ab hæreticis vera nonnumquam vulnera lingi, vera „ morderi flagitia.

„ Quamobrem Eccleſia hæreticorum maledicta, eorum quæ incuſant, non defenſione, ſed damnatione „ repellit, palàm oſtendens atque denuntians, quàm non „ illa ſibi probentur, quámque non minùs illa, quàm „ hæretici, imò longè ampliùs veriúſque deteſtetur.

„ Sic Auguſtinus Manichæos quidem reprimit, privatorum corruptelas in totam Eccleſiam regerentes, „ ſed illas tamen ipſe non minùs ſeverè, quàm Manichæi, damnat, & ab Eccleſia damnari demonſtrat. „ *Nolite*, inquit de mor. Eccl. l. 1. c. 34. *mihi colligere Profeſſores nominis Chriſtiani, nec profeſſionis ſuæ vim aut ſcientes aut exhibentes. Nolite conſectari turbas imperitorum, qui vel in ipſa vera Religione ſuperſtitioſi ſunt, vel ita libidinibus dediti, ut obliti ſint quidquid promiſerint Deo. Novi multos eſſe ſepulchrorum & picturarum adoratores. Novi multos eſſe, qui luxurioſiſſimè ſuper mortuos bibant, & epulas cadaveribus exhibentes, ſuper ſepultos ſe ipſos ſepeliant, & voracitates ebrietateſque ſuas deputent Religioni. Novi multos eſſe, qui renuntiaverunt verbis huic ſeculo, & ſe omnibus hujus ſeculi molibus opprimi velint, oppreſſique lætentur. . . Nunc vos illud admoneo, ut aliquando Eccleſiæ Catholicæ maledicere deſinatis, vituperando mores hominum, quos & ipſa condemnat, & quos quotidie tamquam malos filios corrigere ſtudet.*

„ Talis. . . . omnium Catholicorum debet eſſe adverſus hæreticos oratio, cùm privatæ Societatis labes toti Eccleſiæ intendunt, quas illa ſemper tum „ Conciliis ſuis repreſſit, tum Patrum ſcriptis & voce „ damnavit, tum ſummorum Pontificum Epiſcoporumque decretis profligavit, tum maximè bonorum „ vita quotidie, & quodam communi pietatis ſenſu, „ Chriſtianorum animis impreſſo, damnat & improbat.

„ Quid

„ Quid enim aliud cauſæ fuit, cur illæ Caſuiſtarum „ opiniones apud populum evulgatæ, plus invidiæ o„ diique Jeſuitis conflarint, quàm ulla inimicorum „ convitia, niſi quòd alienos ab iſtis corruptelis popu„ lorum animos offenderunt? Nec ignorant ipſi quan„ tum Montaltii litteris exiſtimationi Societatis vulnus „ impoſitum ſit: præcipuè verò ſuorum in Gallia ſolitu„ dinem, omniumque à ſe hac in cauſa defectionem „ lugubrii queſtu lamentantur recentioris Apologiſtæ „ voce: *Non dubito*, inquit ille, *quin Jeſuitis multò tolerabiliora fuerint exilia & Martyria, ſolitudine illa & deſertione quam Societas experta eſt, Exules ipſos honor olim & populorum gratia ſequebantur: nunc verò quemcumque vultum ſibi ſingant, malè accipiuntur. Si tacent, ridentur, ſi reſpondent, objurgantur, quaſi patientiæ Auctores aliis, irrideri ſe impatienter ferant.*

Et infrà: „ Ridicula igitur prorſus & puerilis Jeſui„ tarum cantilena, dum ſibi objici toties quiritantur, „ quæ Eccleſiæ hæretici objiciunt. Tantò enim hæc „ ipſis vehementiùs objicienda fuerunt, ne Eccleſiæ „ Catholicæ ab hæreticis objici poſſent. Amovenda „ prorſus fuit ab Eccleſia teterrima ſuſpicio, & neceſ„ ſariâ privatæ Societatis infamiâ totius corporis dede„ cus redimendum. Quamquam quòd iſtorum patefa„ ctione infamatam Societatem ſuam putant, perverſæ „ teneritudinis eſt. Verum dedecus in ſuſcipiendis ſce„ leribus, in fovendis erroribus ſitum: contrà, nefa„ rias opiniones objicere glorioſum ac prædicandum „ eſt. Hoc veriſſimum decus ſemper in Jeſuitarum „ manibus erit: hoc ipſis optant qui ipſis novitates & „ laxitates exprobrant.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-QUARTUM.

Quiritare etiam, ſibi ea tribui, quæ ab aliis ipſi hauſerint.

QUerelam quoque iſtam Guimenii, Honorati Fabri &c. ſolidiſſimè ſic refellit Wendrockius loco citato

nota 3. „ Aliquid ad augendam virtutis laudem facit,
„ non habere conſortes ; nihil ad vitium excuſandum,
„ delicti ſocios habere : ſufficit ut hæc Jeſuitæ docue-
„ rint, ut meritò Jeſuitis tribui poſſint. Nec neceſſe
„ fuit libros ineptos undique conquirere & ſcrutari ut
„ illud cognoſceretur, an ſoli Jeſuitæ flagitioſi fuerint.
„ Non is modò opinionis alicujus Auctor dicitur, qui
„ illam primus extulit ; nonnumquam etiam qui ma-
„ jori ſtudio & auctoritate propugnavit. Donatiſta-
„ rum Princeps dictus Donatus, nec tamen ille Prin-
„ ceps ſeu primus Auctor ſchiſmatis illius fuit. Simil-
„ limè Jeſuitæ, etſi varias hinc indè corruptelas ex qui-
„ buſdam aliis arripuerint ; tamen illarum Auctores
„ meritò dicuntur, quia illas undique diſſeminant &
„ ſuæ per orbem ſparſæ Societatis operâ omnium ani-
„ mis inſtillant. Alii Scriptores ferè ſibi peccant, aut
„ certè non multis ; Jeſuitæ toti Eccleſiæ peccant,
„ quam ubique ſuis novitatibus inficiunt. Latebant
„ hæc dogmata in Bibliothecarum angulis, paucis no-
„ ta, paucis nocebant ; at ipſa Jeſuitæ ſuper tecta præ-
„ dicarunt, in Aulas Regum, in familias privatorum,
„ in Curias Magiſtratuum invexerunt.

Refellunt & Pariſienſes Parochi in ſexto & octavo ſcripto ſuo ad 3. Annati objectionem, quia ad ſuſtinendas novitates cujuſpiam è Doctoribus vel ſcriptoribus ſuis, tota v. g. Sorbona non conſpirat, nec tota ſeu S. Benedicti, ſeu S. Dominici, vel S. Auguſtini familia : verùm ad ſuſtinendas novitates alicujus Sociorum univerſæ Societatis vires conſpirant, uti manifeſtè apparuit in cauſa Molinæ, necnon in cauſa Caſuiſtarum Apologiæ &c., cujus ut corrupta dogmata Galliæ innotuerunt, è Sacerdotibus omnes ferè Hierarchici in ea inſurrexerunt, præcipuè verò Galliarum Parochi mirum in iis inſectandis fidei ardorem oſtenderunt, nec obſcurè tota penè hodie S. Benedicti & S. Dominici familia, ac Congregationis Oratorii Presbyteri, quàm ab iis alieni eſſent paſſim ſignificarunt. Soli penè Jeſuitæ in hoc luto hæſerunt, ad iſtiuſque doctrinæ patrocinium, univerſæ (ut dictum eſt) Societatis vires contulerunt.

Præ-

Præ ceteris igitur peſtilentis illius doctrinæ Auctores & defenſores habendi ſunt.

Similiter Parochi Rothomagenſes Epiſt. ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum ſuum: „ Fruſtrà Jeſuitæ dicunt odioſas illas opiniones non eſſe proprias & peculiares Societati, ſuos ſcriptores illas eruiſſe ex aliis Auctoribus, & ideo non eſſe conflandam ea propter ipſis ſolis invidiam. Nam prætcrquam quod quinquaginta & plures numerare poſſimus articulos ex iis qui minimè ſuſtineri poſſunt, quorum Jeſuitæ ſunt inventores & artifices; eſt cur ceteros illis tribuamus & credamus hanc prorſus eſſe doctrinam, non quidem totius Ordinis, ſed ſaltem factionis Pſeudo-Jeſuitarum; cùm Doctores, qui non ſunt è Societate, tam ſeculares, quàm Regulares, illam rejiciant, nec ſatagant eam vindicare prout Jeſuitæ. E contrario videmus Doctores Lovanienſes anno præterito haud ægrè cenſurâ notaſſe plures depravatæ ethicæ ſententias, quas docuerant Theologi ſeculares, quorum nonnullos fortè in ipſorum Academiâ numerare eſt; & quidem diſcimus Doctores Sorbonicos ſic eſſe compoſitos, ut corruptelas à Doctoribus è gremio ſuo aſſertas non magis diſſimulent, quàm invectas ab extraneis & obſcuriſſimis ſcriptoribus. Amant quidem ſocios, eorum memoriam venerantur, at magis amant veritatem, nec unquam miniſterium ſuum tam turpiter & perfidè prodent, ut deſerant cauſam veritatis, meticuloſique ſinant dominari errorem, ne famæ & nomini aliquot privatorum è Facultate ſuâ maculam inurant.

„ Soli ergo Pſeudo-Jeſuitæ palam & manifeſtò conjurarunt ad patrocinandas & ſuſtinendas opiniones, quas ceteri deſerunt. Quæ res anſam eorum adverſariis præbet dicendi illas Jeſuitarum eſſe, & ad ipſos pertinere, non autem ad reliquos Ordines ac ſocietates Eccleſiæ.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-QUINTUM.

Quamlibet exorbitent ſui Caſuiſtæ, ſemper illos excuſare, nunquam damnare ne contemptui habeantur.

DEmonſtratur 1. ex reſponſo R. P. de Lingendes Provincialis Jeſuitarum, cui cùm ampliſſimus D. Decanus Metropolitanæ Eccleſiæ Pariſienſis objiceret, mirari ſe quòd à Jeſuitis tanta cum obſtinatione ſuſtineretur omnibus inviſa Caſuiſtarum Apologia, reſpondit Provincialis, *ſibi ſuiſque permoleſtum eſſe, quòd liber ille tantos cauſaret rumores, non poſſe tamen eum non defendere, quòd in Caſuiſtarum ſuorum tuitionem conſcriptus eſſet.*

2. Ex eo quòd ne tunc quidem ſuorum damnent exceſſus, dum eos cum Epiſcopis, Theologiciſque Facultatibus damnat Orbis penè univerſus, ut poſtea videbitur.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-SEXTUM.

Audaciâ magnâ tam exorbitantes opiniones ſuſtinere, ut nativum in ſe lumen videantur extinxiſſe.

QUid enim? An non tales ſunt plurimæ ſaltem ex propoſitionibus §. 6. recenſitis? An non talis doctrina Tamburini, permittentis (etiam coram Judice) falſa injuſto teſti ſcienter imponere crimina, ipſam quoque hæreſim, eaque firmare juramento, falſis teſtibus, publicis ſcripturis falſificatis, dum aliter ſeipſum quis tueri non poteſt? Iſtam tamen eſſe Tamburini doctrinam conſtat ex propoſitionibus 652. 653. 684. &c. ſuprà exhibitis, Idque Tamburinus eo in opere ſcripſit quod Generalis ſui Caraffæ juſſu, cum approbatione præcipuorum Societatis Theologorum conſcripſit.

An non talis quoque eſt propoſitio 546. permittens occidere hominem pro pomo. . . . ſicut & iſta 447. Chriſtus ſuo nos ſanguine liberavit à neceſſitate amandi Deum.

Deum in ordine ad meritum; & 164. Ignorans vincibiliter Deum, à peccato nihilominus excuſatur, quòd eum non colat, etiam ſuborto dubio de ipſius exiſtentia; & 462. Licitum eſt Chriſtianis, rationabili de cauſa, coram idolo publicos exhibere reverentiæ cultus, qui ex loci conſuetudine vel lege, pro ſacris habentur, & ad idolum referuntur; & 419. Licitum eſt Catholicis præſtare juramentum ab omnibus ad Magiſtratum promovendis in Provinciis Acatholicis exigi ſolitum : *Ego juro quòd reformatam Religionem ego protogam & conſervabo* &c. & 418. Licitum eſt Catholico in auctoritate conſtituto, dicere *ſe huguenotum, ſeu proteſtantem* eſſe, non formaliter velut fidem illam profitendo, ſed recitativè dumtaxat id dicendo, dum alioqui è ditione ſua pellendus eſſet cum periculo perverſionis multorum Catholicorum ſubditorum ſuorum per Acatholicum ipſi ſubſtituendum.

Iſta ſunt nihilominùs Sociorum opinamenta, ut viſum eſt ſuprà. An non igitur nativum in ſe lumen videntur extinxiſſe, qui ſic opinati ſunt?

ARTIFICIUM VIGESIMUM-SEPTIMUM.

Ne tunc quidem eas damnare, dum univerſus penè Orbis damnat, ſed tunc dicere, quòd eas nec probent nec damnent.

HOc eſt quod circa execrandas Apologiæ Caſuiſtarum propoſitiones Jeſuitæ in libro cui titulus: * *Jeſuitarum judicium de Apologiâ Caſuiſtarum* palam declararunt, dum Galliam penè univerſam adverſus eas inſurgere conſpexerunt. Sed & hoc eſt quod in ſexto Scripto ſuo Pariſienſes Curiones validè refutant hiſce verbis: „ Id maximè in votis habuimus, ut ipſimet Je-„ ſuitæ ſuis renuntiarent erroribus, ut his in fonte ſup-„ preſſis, metuendi non forent in poſterum funeſti ri-

* Les ſentimens des Jeſuites ſur le livre de l'Apologie pour les Caſuiſtes.

„ vuli, qui ex eo in totum orbem Chriſtianum diffun-
„ duntur . . . . ſed . . . . ultimum eorum ſcriptum
„ ſpem omnem nobis adimit. Iſthîc proprio & totius
„ corporis nomine loquuntur hoc titulo præfixò: *Je-*
„ *ſuitarum judicium &c.* illud evulgantes ut pateret
„ quid ab iis exſpectandum ſit. Porrò nullam mutatio-
„ nis notam ibidem cernimus, nec eos reperimus ve-
„ ritati viciniores, ſed ſemper diſpoſitos ad utendum
„ iiſdem ſententiis . . . . verbo prorsùs Jeſuitè ſen-
„ tientes . . . . cùm innumeros dirigant qui molliùs
„ vivere volunt, ſic tamen ut pii habeantur, hujuſ-
„ modi placita iis omninò neceſſaria ſunt, ideóque nun-
„ quàm illa deſerent. Verùm aliunde cum hominibus
„ ut nunc affecti ſunt ſeſe accommodare velint, no-
„ lintque adire graviſſimum odium populi quod in ha-
„ ſce corruptelas fertur, non audent ampliùs eas tam
„ apertè ſuſtinere; ideóque, ut iis ſuo tempore uti li-
„ ceat, ſic tamen ut communis ſenſus nunc non offen-
„ datur, id factu optimum judicarunt ſi dicerent ſe
„ nullius eſſe partis. Apologiam nec damnare, nec ap-
„ probare . . . . Hæc ſunt quæ ſingulis paginis occi-
„ nunt: *Ex arbitrariis hiſce quæſtionibus nulla eſt quam*
„ *vel impugnare vel tueri ſatagamus. Hanc doctrinam*
„ *flagitioſam eſſe dicitis. At illius Auctor dicit ſe accepiſ-*
„ *ſe à nobilibus Theologis. Si ſana eſt, nolite hàc gloriâ*
„ *ſpoliare ejus aſſertores. Si perverſa, veſtrûm eſt ratio-*
„ *nibus demonſtrare; ipſorum ſe tueri. Abſit ergo ut de-*
„ *bitum tantis viris honorem lædatis . . . . Ut quid li-*
„ *tem nobis movetis de doctrinâ, quam nec approbare,*
„ *nec damnare volumus?* Verùm nos iis contrà reponi-
„ mus: ideo quippe de vobis expoſtulamus, quòd re-
„ cuſetis damnare doctrinam tantopere dignam dam-
„ natione, quæ à vobis manavit . . . . Non continuò
„ ſcriptum improbat qui dicit ſe non approbare, cùm
„ innumeræ conſiderationes particulares, vel leves cir-
„ cumſtantiæ ab ipſâ materiâ penitus alienæ efficere
„ poſſint ut quiſpiam librum non approbet. Id queri-
„ tamur. Id vobis exprobramus.

„ Hæc inter nos quæſtio agitatur, an æterna ſalus
„ ob-

„ obtineri poſſit non amando Deum, & perſequendo
„ immò calumniando & occidendo proximum. Qua
„ de re vos frigidè pronuntiatis, *ex arbitrariis hiſce quæ-*
„ *ſtionibus nullam eſſe quam vel impugnare, vel tueri ſa-*
„ *tagatis.* Quis ferat affectatum hoc æquilibrium? Vel-
„ letis ſcilicet eas ſuſtinere, at nunc non audetis. Cete-
„ rùm non improbare vobis fixum eſt. Quid, Reve-
„ rendi Patres? Totam Eccleſiam præſens diſceptatio
„ exagitat. Hinc Evangelium, inde Apologia ſtat.
„ Hinc Præſules, Paſtores, Doctores & Populi ſimul
„ conſpirant: at Jeſuitæ compulſi ad eligendum decla-
„ rant pag. 7. *ſe nullas in hoc bello partes ſequi.* O cri-
„ minoſam tergiverſationem! Hiccine ergo eſt labo-
„ rum noſtrorum fructus, obtinuiſſe à Jeſuitis ut ma-
„ neant indifferentes inter errorem & veritatem, inter
„ Evangelium & Apologiam, nec hanc, nec illud dam-
„ nando? Si in his terminis hærerent omnes, Eccleſia
„ parùm profeciſſet, & Jeſuitæ nil amiſiſſent. Nam
„ Evangelii ſuppreſſionem nunquam petierunt. Ipſis
„ damnoſa foret. Indigent illo in regendis bonis, &
„ ſubinde non minùs utiliter eo utuntur quàm Caſui-
„ ſtis. Sed damnoſum ipſis etiam foret Apologiam a-
„ mittere, utpote iiſdem ſæpe neceſſariam. Hic eſt ip-
„ ſorum Theologiæ ſcopus, neutrum excludere & u-
„ trumque in promptu habere. Atque ita dici poteſt
„ nec Evangelium ſolum, nec ſolam Apologiam eorum
„ ſenſa continere.

„ Hæc ipſa copulatio eſt quæ iis exprobratur; nec ſe-
„ ſe purgare queunt niſi his ſejunctis perſpicuè decla-
„ rent ſe unum recipere & alteri renuntiare; ita ut nil-
„ eos liberet minùs, immò nil ipſos confundat magis,
„ quàm dum accuſati imprimis quòd horrendâ ſocieta-
„ te Chriſtum uniant Belial, id unum reſpondent ſe
„ non renuntiare Chriſto, nullatenus dicendo ſe ejura-
„ re Belial.

„ Suis itaque ſcriptis hoc ſolùm conſecuti ſunt, quòd
„ ipſi rem alioqui vix credibilem manifeſtaverint, ni-
„ mirum ſuſpenſum hunc & indifferentem animum
„ inter veritates ſummè neceſſarias ad ſalutem, & er-

„ rores maximè capitales, eſſe animum non aliquot
„ tantummodo Sociorum, ſed integræ Societatis & in
„ hoc propriè conſiſtere, ipſis fatentibus, *Jeſuitarum ju-*
„ *dicium.*

„ Miranda ergo cœcitas in quam Divinâ Providentiâ
„ juſtè permittente prolapſi ſunt. Poſtquam enim in-
„ juſtitiæ nos toties accuſarunt, quaſi privatorum opi-
„ nionesToti Societati tribueremus, poſtquam *veram*
„ *effigiem ſuam* orbi exhibere voluerunt, ut *innoteſce-*
„ *rent*, ſeipſos profectò horrendis coloribus depinxe-
„ runt, ita ut poſt eorum declarationem dicere poſſi-
„ mus non jam noſtrâ, ſed ipſorummet Jeſuitarum de-
„ nuntiatione divulgari Societatis corpus ſtatuiſſe nec
„ damnare, nec impugnare hæc portenta.

„ Et verò ſi Societas diviſa foret, aliquos ſaltem vi-
„ dere eſſet, qui contra iſtos errores ſtarent. At cor-
„ ruptionem valdè generalem eſſe oportet, cùm nul-
„ lum adhuc è Societate ſcriptum prodierit quo dam-
„ narentur, ubi ad eoſdem vindicandos plurima pro-
„ dierunt. Nullum exſtat in Eccleſiâ exemplum hujuſ-
„ modi conſenſus integri Ordinis in errorem. Priva-
„ tos aberrare non eſt magnopere mirandum: ſed eoſ-
„ dem nunquam in viam redire, & Corpus declarare
„ quòd nolit illos corrigere, id & admiratione dignum,
„ & propter funeſtas conſequentias eorum zelo com-
„ peſcendum eſt, quibus Deus auctoritatem commiſit.
„ Res enim non jam ſecreta; verùm publica eſt. Id
„ gloriæ ſibi ducunt affectantque cunctis propalare uno
„ Jeſuitas omnes animo conſpirare ad propugnandas
„ ſingulorum ſententias. Sperant nimirum ſe formi-
„ dabiles & ſecuros fore, ſi reſciatur unum non poſſe
„ peti, quin ſimul omnes petantur.

ART. I-

ARTIFICIUM VIGESIMUM-OCTAVUM.

Si quando exorbitantes aliquas ſuorum opiniones aliqui ex ipſis improbant per principia directa, eas illi ipſi approbant per reflexa probabilitatis principia.

DEmonſtratur evidenter per ea quæ dicta ſunt ad propoſitionem 40. & 41. quæ videri poſſunt fuſiùs deducta per eruditiſſimum Apologiſtam litterarum ad amicum Provincialem (contra noviſſimam P. Danielis ad eas reſponſionem) p. 1. pag. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. ubi in ſummam contrahens à ſe dicta ſuperioribus paginis, ait, quòd cùm tota penè Societas, paucis exceptis, probabiliſſimum profiteatur, perque extrinſeca & reflexa probabilitatis principia cenſeat licita, quæ plerique Sociorum per principia intrinſeca & directa exiſtimant illicita, dummodo probabiliter licita ſint, ſaltem ab extrinſeco, id eſt licita cenſeantur ab Auctore aliquo gravi, ſive erudito & pio; etiam illi è Societate probabiliſtæ, qui in materiis particularibus ſeveri videntur, ſolùm apparenter & ſpeculativè tales ſint, cùm per reflexa & extrinſeca probabilitatis principia practicè deſtruant, quod per directa & intrinſeca ſpeculativè ædificant, nec ſeveræ reſolutiones ipſorum regulæ ſint, etiam ſecundùm ipſos, quas in praxi ſequi neceſſe ſit, ſed practicè ſequi liceat contrariam reſolutionem probabilem. Eam verò hoc ipſo probabilem cenſent, quo traditam ab aliquo Auctore gravi, ſive erudito & pio. Quales in Societate non ſolùm habentur omnes Societatis ſcriptores, Theologiæque Profeſſores (quos *omnes divina regit ſapientia, humanâ Philoſophiâ dux longè certior, longè ſecurior*, ut dicit *Imago primi ſæculi* Societatis) ſed & de cæteris etiam laxiſſimi, ut Sancius, Diana, Caramuel &c.

Hinc laudatus Apologiſta legitimè concludit 1. omnes penè Jeſuitas, etiam illos qui in materiis particularibus nonnumquam rigidè ſentire videntur, per probabilitatis principia eſſe practicè reos, fidejuſſoreſque opinio-

 num.

num omnium, quæ inveniuntur in libris & Theſibus Auctorum, etiam exterorum, qui ab ipſis graves habentur, & quamdiu ab ipſis è gravium Auctorum ordine non degradantur. Eò quòd opiniones omnes probabiles per probabilitatis principia fiant practicè communes, quàmlibet in ſpeculatione aliæ aliis oppoſitæ & particulares.

Hoc ipſo itaque quòd Theologus quiſpiam probabiliſta eſt, ſive Jeſuita ſit, ſive non, eo ipſo Caſuiſta eſt practicè laxiſſimus (quamlibet ſpeculativè ſeverus) utpote admittens licitum in praxi uſum quarumcumque opinionum, quamlibet laxarum, quæ inveniuntur in quocumque Auctore, quem ipſi gravem reputant, ſaltem quamdiu eas Eccleſia non damnat.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-NONUM.

Nullam non machinam movere ad impediendam exorbitantium opinionum ſuarum damnationem.

HOc eſt quod olim practicarunt, quodque in dies practicant Jeſuitæ, hoc (inquam quod olim practicarunt in cauſa Molinæ uti demonſtratum eſt §. 5. Hoc etiam quod ſub Innocentio XI. practicarunt in cauſa propoſitionum, quas ſuæ Sanitati in materia morum Deputati Lovanienſes Vianæus, Lupus, Steyartius detulerunt, ex quibus ſexaginta quinque, velut ut minimùm ſcandaloſas, in praxique pernicioſas Innocentius XI. proſcripſit.

Verùm quas non ſeculi Poteſtates interpoſuerunt, ut earum diſcuſſionem, laudatorumque Doctorum deputationem, vel ſaltem ut effectum ipſius impedirent? Quid Romæ non moverunt, ut eas damnabiles non eſſe (ſi Superis placuiſſet) perſuaderent? Hoc utique Romana novit Curia, exploratumque facit liber, cui titulum fecerunt: *Doctrina Theologica per Belgium manans*, quem eum in finem Jeſuitæ Belgii Romam miſerunt.

Inſuper Deputatos illos mendaciis, criminationibuſ-

 que

que falſis, more ſuo, famâ ſpoliare conati ſunt, ne audirentur, quâ de re fidem facit epiſtola Doctoris Steyart ſcripta Romæ 18. Octobris 1677. cujus ecce fragmentum: „ Gaudeo vehementer, dum video quàm te „ afficiat cauſa communis, quam nos credimus eſſe „ cauſam Dei. Præter clara indicia, quæ hîc videmus, „ vel ipſa illa mendacia omnia, quæ venditantur adverſus nos, ſperare nos jubent, quòd veritas nobiſcum „ ſit, & juxta propria promiſſa ſua liberabit nos; cùm „ tanto furore & violentiâ contra nos armetur falſitas. „ Non video quî homines omnes judicio & ingenio „ præditi non intelligant, quæ eſſe debeat pars veritatis, quando conſiderant quæ pars ea ſit, quam pro „ ſua accepit mendacium &c.

Quanto etiam molimine Jeſuitæ conati fuerint impedire condemnationem Apologiæ Caſuiſtarum, librique P. Tellerii, cui titulus: *La défenſe des nouveaux Chrétiens* &c. Videri poteſt in ſeptimo & octavo ſcripto Curatorum Pariſienſium, nec non in hiſtoria Congreg. de Aux. l. 1. c. 11.

Et quæ pars Orbis ignorat, totam penè Societatem tot ab annis in motu eſſe perpetuo, ne Romæ damnentur, Idololatricique declarentur, Confutii cultus, quos Sinenſes è Societate Miſſionarii Chriſtianis permittunt?

ARTIFICIUM TRIGESIMUM.

Adverſus denuntiatores, accuſatores & reprehenſores errorum ſuorum furere, eo prætextu quòd violatores ſint fraternæ charitatis.

Videri poſſunt furoris iſtius exempla tum apud Montaltium epiſt. XI. tum in variis ſcriptis & factis Curatorum Pariſienſium Rothomagenſiumque, prætextum illum violatæ charitatis validè confutantium. Neque enim fraterna charitas vetat, imò mandat, publicè argui, reprehendi, accuſari publicos errores, animarum perniciem inferentes, à Jeſuitis totum per Orbem diſ-

diſſeminatos. Eos (inquam) publicè argui vult charitas, ad perniciem illam avertendam, præſertim poſt leniora remedia in caſſum tentata. Et hoc eſt quod ſibi vult illa Nazianzeni ſententia: *Habet quoque ſpiritus manſuetudinis & charitatis ſuam vehementiam, ſuam iracundiam.* Unde & Paulus 1. Timoth. 5. *Peccantes coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant.*

Enimverò niſi iſtam ſequi placeat diſciplinam, quàm multis locis Eccleſiæ utilitates, animarumque ſalutem neceſſe erit negligere! Quid enim an non publica utilitas exigit pro viribus impedire, ne in Eccleſiam perniciosa ſpargantur commenta? „ Licebitne Jeſuitis ad „ vitandam alapam occidendi veniam dare, & hunc er„ rorem tam publicum, tam exitioſum publicè convin„ cere non licebit, inquit Montaltius?

„ Impunè illi corruptis Judicibus veniam dabunt, „ acceptæ ob faciendam injuſtitiam mercedis tutâ con„ ſcientiâ retinendæ; Theologis adverſus tantam per„ niciem ne hiſcere quidem fas erit? Licebit Jeſuitis, „ libris cum privilegio Regio, cum ſuorum ſuffragiis „ religioſorum, cum ſuorum licentia Præpoſitorum „ Generalium editis, illis qui numquam Deum amave„ rint, ſalutem polliceri; nemini licebit Chriſtianæ fi„ dei ſummam hoc dogmate penitùs convulſam defen„ dere? Omnium ora Jeſuitæ unâ ratiunculâ obſtruent, „ inſectandis ſuæ Societatis erroribus fraternam violari „ charitatem?

„ Dubito RR. PP. an hæc tam abſurda cuiquam „ probetis. Si tamen aliqui reperti ſint, qui iſta ſibi „ perſuaderi ſinant, & exagitandis veſtris decretis vio„ latam à me charitatem putent, hos rogo ut paulò di„ ligentiùs expendant, undenam talis in ipſorum ani„ mis ſenſus extiterit. Arbitrantur illi, ſat ſcio, hunc „ ex vero zelo proficiſci, qui proximo doleat injuriam „ fieri . . . . Dolent Religioſos ignominioſè habitos. „ Quæro an acriùs etiam doleant ignominioſè à Religio„ ſis illis habitam veritatem? Utrumque ſi doleant. . . . „ fatebor zelum illum ex bono zelo, ſed minùs quàm „ par erat erudito, poſſe proficiſci . . . . . . At ſi repre-

hen-

„ henſionem ſolùm culpant, non autem ea quæ repre-
„ henſa ſunt, non temperabo mihi, quin talibus aper-
„ tè denuntiem, craſſo illos & ſupino errore teneri,
„ & cœco impetu ferri. O zelum præpoſterum, qui
„ publica ſcelera carpentibus iraſcitur, patrantibus i-
„ gnoſcit! O novam & inauditam charitatem, quæ
„ manifeſtos errores exſcindi moleſtè fert, totam
„ iſtis erroribus morum diſciplinam exſcindi non cu-
„ rat! . . . . "

Quem in Jeſuitis profectum habuit privata & fraterna monitio Doctorum Lovanienſium, dum ſuas Lovanii novitates invehere Leſſius Hameliuſque cœpiſſent? An eos propterea compreſſerunt? Quàm multi in Gallia Antiſtites eodem fraternæ charitatis officio perfuncti ipſos exhortati ſunt, ut à tot invidioſis exitioſiſque ſe dogmatis temperarent? Quàm multi pariter Romæ Cardinales v. g. Sabellus, Baronius &c.? An inde cautiores facti? An ſapientiores? Non abs re erit Rhotomagenſes Curiones audire. Sic ergo ipſi in ſcripto ſuo quod Factum vocant: „ Seſquiannus eſt cùm fuimus
„ planè coacti querimonias noſtras deferre Tribunali
„ Eccleſiaſtico Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Rhotomagen-
„ ſis . . . . ad occurrendum periculoſis iſtorum Caſui-
„ ſtarum novitatibus. Magnus ille Præſul hanc mate-
„ riam, utpote ſummi pro tota Eccleſia momenti,
„ dignam cenſuit pietate totius Cleri Gallicani tunc Lu-
„ tetiæ congregati. . . . . Quare noſtras expoſtulatio-
„ nes miſit ad hæc comitia generalia, ut tot Præſules
„ ſuam ſcientiam & zelum ſimul conferrent ad rete-
„ gendos peſtiferos errores. . . . . Verùm hic agno-
„ vimus, illos qui leges Dei & Eccleſiæ humanis com-
„ mentis corrumpunt, non ignorare artes ſeculi, &
„ vafritie ſua æquiſſimas pœnas nonnunquam effuge-
„ re. Innexis de induſtria morandi cauſis tempus ſic
„ protraxerunt, ut præcipuum deliberationis fructum
„ impedierint, ita ut Clerus. . . expoſtulationum no-
„ ſtrarum æquitate perſpecta vix tamen quidquam effi-
„ cere potuerit, niſi quod inſigni monumento poſteris
„ teſtatus ſit, quàm ægrè ferret otium ſibi deeſſe ad pro-

„ nun-

„ nuntiandum de excerptis oblatis ab uno è Vicariis
„ generalibus Illuſtriſſimi Præſulis noſtri. Clerus igi-
„ tur ne ſilentio ſuo approbare videretur molitiones eo-
„ rum, qui ipſa impunitate abſolutos ſe arbitrantur,
„ opportuniſſimum & præſentiſſimum remedium. . . .
„ judicavit opponere venerandum S. Caroli Borromæi
„ nomen effræni licentiæ tot Neotericorum . . . Ideo
„ mandavit ut denuò typis ederentur ejus Inſtructio-
„ nes. . . . cum gravi & eruditâ præfatione. . . quæ
„ funeſta carnalium illorum Caſuiſtarum deliramenta
„ deplorat. . . Spes affulgebat fore ut hæc agendi ra-
„ tio Cleri. . . . . tanquam agger ſeu moles quædam
„ coerceret temeritatem iſtorum ſcriptorum, qui ſpe-
„ cialem Epiſcoporum cenſuram non effugerunt, niſi
„ quia Comitiis non ſuppetebat otium diſcutiendi tot
„ errores, quibus eorum libri ſcatent. Ecce autem Ec-
„ cleſiaſticæ ac ſecularis poteſtatis oculis manifeſtant
„ protervìam ſuam nullo aggere cohiberi poſſe, & il-
„ los qui indulgentiâ pluſquàm paternâ eorum honori
„ parcunt, novam temeritatem incogitanter iiſdem in-
„ ſpirare. Cujus rei peſſimum exemplum ab aliquot
„ menſibus prodiit, ita ut diffiteri jam nemo poſſit le-
„ nibus remediis gravia vulnera irritari, & pharmaca
„ exhortationibus & monitis efficaciora adhibenda æ-
„ gris, quibus non ſufficit perire, niſi plurimos ſecum
„ in foveam pertrahant. Summa impudentia neſcit e-
„ rubeſcere, & dum ſuperborum præſumptio licentiâ
„ ſuccollatur, exitioſa eorum ſcientia nullos ſibi præ-
„ ſcribit limites. .

„ Hi ſcriptores antea ſycophantiæ & calumniæ no-
„ tam inurebant auctoribus planè orthodoxis & integris
„ Academiis à quibus arguebantur tam infandorum dog-
„ matum. Nunc autem ignorantiæ inſimulant Paſto-
„ res, qui tantos errores detexerunt, detectoſque præ-
„ ſulibus ac Judicibus miniſterio ſuo compulſi denuntia-
„ runt. . . . . Id quod ore proprio fatebantur eſſe de-
„ teſtandum. . . . . jam factum eſt innocuum ac legi-
„ timum. . .

„ Tanquam totius Eccleſiæ regulam obtrudunt ſen-
„ ten-

„ tentias, à quibus meritò abhorrebant fideles, novoſ-
„ que errores adjungentes iis quorum optimo jure ac-
„ cuſati fuerant, omnes prolapſiones ſuas Apologia-
„ rum procaciſſimâ & teterrimâ coronarunt &c.

Efficacioribus proinde remediis, cenſuris utique, publicâque confuſione coercendi ſunt, quibus leniora non ſufficiunt, ut S. Thomas in 4. diſt. 18.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-PRIMUM.

Cenſuras in Sociorum in libros vel errores latas ficta ſubmiſſione eludere.

HAc in re Pariſienſes Parochi in ſexto Scripto ſuo ſic Jeſuiticam ſtropham exponunt: „ Dabimus hic
„ aliquot exempla rationis agendi ipſorum, quibus pa-
„ teſcet illos ſemper ſuſtinere ſemel aſſertas à ſuis opi-
„ niones tametſi horrendas: nullum non movere lapi-
„ dem ad impediendum earundem cenſuram: opus eſ-
„ ſe utraque poteſtate tam Eccleſiaſticâ, quàm ſeculari
„ ad obtinendam condemnationem: hac obtentâ illos
„ cenſuras eludere ambiguis declarationibus: quod ſi
„ ad perſpicuas adigantur, ſtatim poſt violare.

„ Cujus rei illuſtre exemplum ſuppeditat hiſtoria li-
„ bri P. Becani tam exitioſi Reipublicæ, immò ipſiſ-
„ met Regibus noſtris: Sorbonam enim commotam vi-
„ dentes ſtuduerunt impedire ne librum cenſurâ feriret,
„ callidè curando ut ei ſcriberetur hanc ſupervacaneam
„ fore, cùm à Pontifice in dies cenſura exſpectaretur.
„ Cùm autem aliquanto poſt ex Urbe miſſa foret cen-
„ ſura declarans hoc libro plures contineri propoſitiones
„ *falſas & ſeditioſas*, adjuncto mandato illum corri-
„ gendi, Becanus ſimulans ſe, ut juſſum erat, ſtudere
„ expungendis multis illis propoſitionibus peſſimis, u-
„ nicum expunxit articulum, moxque librum Summo
„ pontifici obtulit velut omnibus erroribus ſecundùm
„ ejus mentem purgatum: ita ut liber ille, qui nunc
„ palam obtruditur, præter plures alias enormes, haſ-
„ ce propoſitiones contineat. . . . . . *Poſſe Regem ex-*

„ *com-*

„ *communicari & etiam deponi, ſi id meritus ſit. An*
„ *autem meritus ſit, ex prudentia doctorum ac piorum*
„ *hominum judicio æſtimandum. Reges & principes qui vio-*
„ *laverint privilegia Monaſteriis conceſſa excommunican-*
„ *dos, & ſuâ dignitate ac honore privandos eſſe.* Hoc
„ pacto Sorbonam, quæ in deteſtandos hoſce articulos
„ inſurrexerat, ludificarunt, primùm artibus ſuis ef-
„ ficiendo ſub prætextu cenſuræ Romanæ, ut de hâc re
„ non cognoſceret, deinde hanc ipſam cenſuram elu-
„ dendo induſtriâ quam deſcripſimus, Jeſuitis tam fa-
„ miliari.

„ Eodem modo ſe geſſerunt circa condemnationem
„ hujus propoſitionis à Facultate Lovanienſi proſcriptæ,
„ *Licere Clerico vel Religioſo calumniatorem gravia crimi-*
„ *na de ſe vel de ſuâ religione ſpargere minantem occide-*
„ *re, quando alius defendendi modus non ſuppetit.* Hanc
„ aſſeruerat Amicus Jeſuita in *Curſu Theologico juxta*
„ *ſcholaſticam hujus temporis Societatis methodum* con-
„ cinnato. Cùm enim non tantùm pietas, ſed etiam
„ prudentia Jeſuitis perſuadere debuiſſet hujuſmodi
„ doctrinam ſupprimere, ejuſque cenſuram prævenire,
„ è contrario totis viribus reſtiterunt & Facultati quæ
„ illam cenſurâ notavit tanquam toti reipublicæ ac ge-
„ neri humano pernicioſam, & ſupremo Senatui Bra-
„ bantino qui eam denuntiarat. Nihil intentatum re-
„ liquerunt. Miſſis huc & illuc litteris conquiſierunt
„ Approbatores, quos Facultati opponerent. . . . . .
„ Verùm. . . . nequicquam conſiderato tot ſubſidia-
„ riorum Doctorum agmine, & quamvis Caramuël ex-
„ ſertis verbis pronuntiaſſet, *Doctrinam Amici ſolam eſ-*
„ *ſe veram, & oppoſitam improbabilem cenſemus omnes*
„ *Docti*, his, inquam, incaſſum tentatis Amici liber
„ manſit condemnatus, & Conſilium Brabantiæ tam
„ diſtrictè juſſit hunc expungi articulum, ut Patribus
„ nullus ſuperfuerit tergiverſandi locus. Cùm ergo a-
„ pertâ contumaciâ jam evadere non poſſent, illudendi
„ causâ fictam adornarunt obedientiam, finem duntaxat
„ propoſitionis reſcindentes relicto principio quod to-
„ tam complectitur, ita ut invitâ primariâ Facultate
„ Flan-

„ Flandriæ, invito ſuprêmo Regis Hiſpaniarum Senatu „ hodiedum in Amici libro exſtet horrenda iſthæc do-„ ctrina, Religioſos verum honorem defendere poſſe *e-„ tiam cum morte invaſoris* &c.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-SECUNDUM.

Si quando ad exactam ſubmiſſionem compellantur, ab ea modico poſt tempore reſilire.

PRobant & idipſum Curiones Pariſienſes loco citato. Sic enim pergunt: „ En quomodo infandorum dog-„ matum ſuorum condemnationem eludant fictis & i-„ maginariis ſubmiſſionibus. Quapropter dum Illu-„ ſtriſſimi Præſules noſtri Gallicani ab ipſis exegerunt „ declarationes circa articulos alicujus momenti, ſolli-„ citè caverunt ne ullum ſubterfugiis & ambiguitatibus „ locum relinquerent. Verùm licèt perſpicuas decla-„ rationes extorquere potuerint, nullatenus impedire „ valuerunt quominus eaſdem violarent. Longum fo-„ ret ſingula exempla proferre. Nemo ignorat eorum „ agendi rationem circa libros Anglicanos contra Hie-„ rarchiam, quos coacti abnuere per Patres De la Sal-„ le, Haineuve, Maillant &c. poſtea pro ſuis agnove-„ runt & quidem non ſine encomiis in libro famoſo ap-„ probato à Generali Societatis, ubi Epiſcopos ſugil-„ lant velut *contumaces* ac *novatores*. Similiter quan-„ tumcumque ſolennis fuiſſet declaratio, qua coram „ Cardinale Richelio faſſi fuerant ſe non poſſe nec „ debere excipere confeſſiones ſine Approbatione „ Epiſcoporum, prout Synodus Tridentina definivit, „ eandem non minùs ſolenniter violarunt in libro Bau-„ nii, & poſtea procaciùs in libro Cellotii; qui coactus „ ſententiam revocare mox defenſorem habuit Pinte-„ rellum in Reſponſione ad Theologiam Moralem So-„ cietatis 2. p. n. 87. ubi dicit Jeſuitas non potuiſſe, nec „ debuiſſe renuntiare juri quod habent excipiendi con-„ feſſiones ſine Approbatione Epiſcoporum, & Baunium

„ a-

„ alioſque eſſe laudandos, quòd ſcriptis ſuis hanc poteſtatem vindicent, de quâ cum ipſis ex merâ invidiâ decertatur. Paſtores quoque Ambianenſes nuperrimè obtulerunt libellum ſupplicem Illuſtriſſimo Præſuli ſuo, ubi inter alia expoſtulant quòd Pater Poignant eandem doctrinam haud pridem in collegio ſuo tradiderit, quam tamen revocare toties compulſi ſunt. Adeo impoſſibile eſt Eccleſiæ Jeſuitas abſtrahere ab errore, in quem ſemel prolapſi ſunt. Adeo vivit in Societate hoc principium, quod ſinguli debeant defendere quidquid unus ipſorum ſcripſit.

„ Notatu dignum eſt exemplum quod eorum *fax* Caramuel tanquam iis honorificum proponit occaſione cujuſdam caſus ſpectantis ad ejuſdem Amici doctrinam, nempe, *An homo Religioſus, qui fragilitati cedens feminam vilem cognovit, quæ honori ducens ſe proſtituiſſe tanto viro, rem enarrat, & eundem infamat, poſſit illam occidere!* Præclaras enimverò de Chriſti lege quæſtiones. Quis non lugeat Theologiam ab hujuſmodi viris tam indignè tractari, tam fœdis propoſitionibus contaminari? Immò quis ferat totam Societatem conjurare ad earum defenſionem hâc unicâ ratione, quòd ſui illas docuerint? Id tamen palam dicere non verentur, ut patet apud Caramuelem Fund. 55. p. 551. ubi de horrendo illo caſu opinionem unius Jeſuitæ refert notatu digniſſimam. Sic ſe habet: *Potuiſſet Amicus hanc reſolutionem omiſiſſe; at ſemel impreſſam debet illam tueri, & nos eamdem defendere &c.*

AR-

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-TERTIUM.

Centies refutatas Sociorum, pro defenſione putidarum opinionum ſcriptiones, diſſimulatis argumentis, quibus confutatæ, deque falſitate convictæ fuerunt, novam ſemper in ſcenam inducere; noviſque ubique terrarum tibiis decantare.

ELeganter id proſequitur Auctor Hiſt. Congreg. de Auxil. in Monito Defenſioni iſtius Hiſtoriæ præfixo: „ Ductâ (inquit) ad umbilicum opellâ, nuntiatum eſt „ Italiæ Socios ſupplicem Monitionem Illuſtriſſimo Ar- „ chiepiſcopo Remenſi ante annum tertium oblatam, „ & Leodienſem epiſtolam, Abbati Auxiliorum Hiſtoriam „ meditanti olim inſcriptam, Italicè reddidiſſe, ac ſtu- „ dioſè diſſeminare: ut turbatos ſuorum animos eri- „ gant, illoſque in Moliniſmi fide contineant: vulga- „ tâ enim per Italiam Hiſtoriâ noſtrâ. . . .

Pavor ingruit ingens
Omnibus, inque pedes animus mox decidit omnis.

„ Erit fortaſſe qui ſtupeat, dum veteres nænias no- „ vam in ſcenam induci videt, putidaſque fabellas à „ nobis jamdudum datâ operâ confutatas, novis tibiis „ decantari, iis planè diſſimulatis, quæ ſcripſimus in „ oppoſitum, quaſi obliterari illa poſſent, & ab erudi- „ torum mentibus deleri tam brevi ſpatio. Nos con- „ tra nihil iſtà miramur; quibus dudum perſpectum eſt, „ ſi quid ab Sociorum aliquo alicubi gentium, in com- „ munis cauſæ præſidium ſcriptum eſt, id à cæteris u- „ bique terrarum velut ex condicto indeſinenter obtru- „ di, atque ad ravim uſque decantari, tametſi fuerit id „ ſexcentis ſcriptionibus confutatum.

„ Id ſcilicet in Societate videre eſt, quod olim in Do- „ donæo Jovis templo. *Erat illud* (ut ſcribit Suidas a- „ pud Manut. in Adagiis) *Lebetibus æreis undique cin- „ ctum, ita ut invicem ſeſe contingerent. Unde neceſſum „ erat fieri, ut uno quopiam pulſato, viciſſim & omnes „ reſonarent ſonitu per contactum ab aliis in alios ſucceden- „ te;*

„ *te: durabatque in longum tempus tinnitus ille, videli-*
„ *cet per orbem redeunte ſono.* Ita nunc Socii. Si quis
„ alicubi, communis commodi ſtudio, næniam ali-
„ quam, ſeu novam opinionem quamlibet laxam, etiam
„ lugentibus cunctis præcinuerit, eamdem ubivis gen-
„ tium ceteri vocem reddunt, idem carmen, quaſi
„ ſuccedente per vices ſono alii ſuccinunt: ut planè
„ *Tot pariter pelves tot tintinnabula credas Pulſari.* . . .
„ Nec ſpes eſt ut ſibi temperent, oraque comprimant,
„ tametſi futilem cantilenam congeſtis magnâ mole li-
„ bris eventiles: ſed contra potiùs, obfirmatis animis,
„ rerumque exitu diſſimulato, eamdem ævo integro
„ fabulam ingerent: ut ſin minus eruditis, at aurito
„ gregi, & ſervo pecori fucum faciant.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-QUARTUM.

Præcipuarum Academiarum Cenſuras floccifacere.

IN promptu ſunt exempla id demonſtrantia Cenſurarum utique Lovanienſis & Duacenſis de quibus ſuprà §. 3. Cenſuræ quoque Lovanienſis adverſus execrandam Amici propoſitionem, aſſerentis *licere Clerico vel Religioſo calumniatorem gravia crimina de ſe vel de ſuâ Religione ſpargere minantem occidere, quando alius defendendi modus non ſuppetit.* Contra cujus infamis propoſitionis æquiſſimam Facultatis Lovanienſis Cenſuram, pro Amici ſui defenſione, Caſuiſtarum pro iſta propoſitione ſuffragia per totam Europam conquiſierunt, ſignanter Caramuelis, ut conſtat ex epiſtola Zergolii ad ipſum, quâ ipſi in tantum adulatur, *ut ingeniorum facem* appellet, addatque Doctores Lovanienſes *rubore ſuffundendos*, quòd eam opinionem ſtigmate notaverint, cujus protectionem *Magnus Caramuel ſuſceperit*, ut videre eſt Theol. fundam. fund. 55. pag. 542. Quid verò Caramuel poſt tam adulatoriam Jeſuitarum ſubmiſſionem? *Doctrinam*, inquit, *Amici ſolam eſſe veram, & oppoſitam improbabilem cenſemus omnes docti.* Nullum proinde de Facultate Lovanienſi doctum cenſuit, Lovanienſem-

ſemque Cenſuram velut improbabilem abjecit. Sed benè eſt, inquit Sinnichius in Vindiciis Decalogicis *c.* 23. §. 2. *n.* 13. quòd Lovanienſem Cenſuram Romana Cenſura confirmaverit, ut ipſemet Caramuel fatetur in Lugdunenſi editione anni 1657. ubi de eadem Amici opinione dicit, *Cùm rejecta ſit à Romanis Cenſoribus, & propter illam fuerit Amici liber. . . . ab Eccleſia interdictus, eſſe omninò improbabilem.*

Et numquid propter Pariſienſem Lovanienſemque Cenſuram propoſitionis Baunii, de neceſſaria cognitione malitiæ actionis ad peccandum formaliter, ab ea propoſitione Jeſuitæ receſſerunt? Imò Cenſuram ipſi cenſurantes in eadem propoſitione ferè tota Societas permanſit.

Numquid etiam propter damnatam à Sorbona Caſuiſtarum Apologiam, Apologiæ defenſionem Jeſuitæ abjecerunt? Imò in Sorbonam petulanter inſurrexerunt, uti fidem facit epiſtola encyclica de qua infrà. Sed antè audiendus ſæpè memoratus Auctor Hiſtor. Congreg. de Auxiliis in illius Hiſtoriæ defenſione pag. 54. *Cenſuras non paucas pro varia conditione temporum in Societatem ejuſve privatos ſcriptores expedivit Theologiæ Facultas Pariſienſis, ceterarum toto Orbe mater & caput. Quale de Jeſuitis judicium tulerit anno* 1554. *norunt omnes, nec ego obductam illius cicatricem refricare velim; ſed anno* 1626. *die* 4. *Aprilis Antonium Santarellum gravi Cenſurâ notavit, quam peculiari Decreto tabulis ſuis inſcribendam, & quotannis publicè legendam ſanxit Academia univerſa* 20. *ejuſdem menſis. Illarum exemplo ejuſdem Santarelli librum proſcripſere eodem anno Academiæ Gallicæ Cadomenſis, Remenſis, Tolozana, Burdegalenſis, Pictavienſis, Valentina, Bituricenſis &c. ejuſdem anni menſe Septembri Franciſci Garaſſi ſummam Theologicam confixit. Non paucos de Sacramento Confirmationis errores ab Angliæ Sociis procuſos Cenſorio ſtigmate inuſſit anno* 1631. *Stephani Baunii ſummam de peccatis, proſcripſit anno* 1641. *Famoſam Caſuiſtarum Apologiam gallicè ſcriptam à Jeſuita Piroto feriit anno* 1659. *Matthæum de Moya, ſub Amadæi Guimenii larva latitantem Cenſorio mucrone per-*

cuſſit anno 1665. *Propoſitiones plures Gobiani*, *Comitis*, *Dezii*, *de Religione & Cultu Sinenſium reprobavit anno ſuperiori* 1700. *Quid interim Societatis Profeſſores?* Contra Cenſuras illas *certant pro aris & focis*. . . . . *ſuam inuſtis Sodalibus advocationem accommodant*, *congeſtis magna mole libris & ſcriptionibus*, *in iis ſales omnes advocant*, *ut Academiarum Principem ejuſque Cenſuras ludant*, *Sorbonæ judicia flocci facienda*, *nullius auctoritatis ac roboris habenda*, *Sequanam non tranſire*, *à viris* livore percitis cædi, malo genio animiſque in tranſverſum *actis fabricari aiunt*. „ Celebre olim Sorbonæ nomen fuiſſe, judiciumque in pretio habitum; poſtea „ paulatim illius auctoritatem viluiſſe, eruditione deſtitui, ſcatere calumniis, fæcem eſſe celebris Academiæ, inania eſſe Cenſurarum ejus nomina, Jeſuitæ Angli ſcripſerunt, *etiam iis duriora congerentes*, *quæ vel referre pudor eſſet*. Iſtis ſimilia congerunt Gallicanæ Societatis Provinciales in epiſtola encyclica ad Rectores & Superiores tenoris ſequentis:

Reverende Pater, Pax Chriſti.

„ Non eſt demonſtrandum, quòd nos attonitos reddant tot Cenſuræ. Si de Sorbonica vobis Cenſura „ ſermo injiciatur, dicite quòd in Sorbona non pauci „ ſint Doctores ignari, favoreque promoti. Quòd librum illum non benè perceperunt, qui Cenſurâ notarunt, quandoquidem illâ ſuâ Cenſurâ *damnent celebriores* ſui ſæculi Doctores, magiſque commendatos „ præcipuis in Academiis, in quibus ſententias illas „ cum plauſu tradiderunt, in ipſa quoque Sorbona. „ Quòd Cenſuræ iſtius ſollicitatores fuerint Janſeniſtæ, „ ut ſeſe ulciſcerentur de impetrata à Jeſuitis Romana „ litterarum ſuarum damnatione. Quòd Fabricatores ejuſdem fuerint inquieti homines, factioque „ Curionum in Societatem conjuratorum. Quòd per „ ejuſmodi Cenſuras, gloriæ ſuæ maculam non ſemel „ aliàs Sorbona intulerit. Quòd Aurelianenſem virginem velut ſagam damnaverit, damnandoque cauſa fuerit occiſionis ipſius per ignem. Quòd à fidelitatis Sacramento Francos abſolverit ſub Henrico III,

„ Quòd

„ Quòd nomen ipſius eradi juſſerit è Canone Miſſæ, „ populoque inhibuerit orare pro ipſo. Quòd adverſus Henricum IV. multa decreverit. Quòd Societatis inſtitutum à duobus ſummis Pontificibus approbatum confirmatumque infami perſtrinxerit Cenſurâ, aliaque mille fecerit haud minùs inſulſa.

„ Denique quòd Doctores Sorbonam hodie componentes ſapientiâ non antecellant iſtos Prædeceſſores ſuos, qui tam horrendè erraverunt. Iſta ſunt, mi Pater, in defenſionem noſtram à vobis reponenda, dum aliud interim remedium expectamus.

Epiſtola iſta manifeſtum facit genium Jeſuitarum, quia illi ipſi Sorbonæ in Apologiam Caſuiſtarum, Cenſuram unanimi voto fabricatam, atque ab Alexandro VII. deinde confirmatam, ad infernum uſque deprimunt, qui tumultuariam ejuſdem Sorbonæ in Arnaldum Cenſuram, ſine lege, ſine æquitate, ſine dicendi libertate, contradicentibus propè octoginta præcipuis Doctoribus procuſam, in Cælum extulerunt, ac ſi ab oraculo falli neſcio pronuntiata fuiſſet. Ecce quomodo apud ipſos eſt *pondus & pondus, abominabile apud Deum.* Ecce quomodo convincuntur amatores eſſe non veritatis, ſed ſuæ exiſtimationis, ſecundùm cujus exigentiam iſtud apud ipſos eſt abominabile *pondus & pondus.*

ARTIFICIUM TRIGESIMUM QUINTUM.

Ipſorum quoque Epiſcoporum ſanctiſſimorum, ſapientiſſimorum, etiam præcipuorum, ac penè omnium Eccleſiæ Gallicanæ, Cenſuras contemptui habere.

EPiſcoporum judicium & auctoritatem in materia fidei & morum, omnibus ſinceris amatoribus veritatis magno in pretio eſſe debere, nemo unus eſt qui in dubium revocare poſſit. Cùm ex divinis Scripturis

& Patribus certum ſit Epiſcopos Eccleſiarum ſuarum nedum *Angelos eſſe*, ſed & jure divino *Doctores*, legitimoſque controverſiarum fidei ac morum Judices, quibus à Deo commiſſum *exhortari in doctrina ſana*, *& eos qui contradicunt arguere*, nec alio ex fonte ſchiſmata hæreſeſque pullulent, niſi ex Epiſcoporum contemptu.

Per conſequens nemo unus eſt qui revocare poſſit in dubium, Epiſcopis debitam eſſe à ceteris fidelibus obſervantiam ſubmiſſionemque. Nec ei Jeſuitæ deſunt, dum Societatis doctrinæ Epiſcoporum favet cenſura. Propterea namque in damnato Memoriali, quod Generalis ſui juſſu & nomine Catholico Regi anno 1698. obtulerunt, de teſtimonio ſex Epiſcoporum Belgii dixerunt, præſumi non poſſe, unanime tot illuſtrium Epiſcoporum teſtimonium obnoxium eſſe falſitati.

Verùm quàm diſpar (pari in cauſa) eſt ſenſus loquelaque ipſorum, de judicio non ſex, ſed longè plurium, ſapientiâque & ſanctimonia illuſtriorum Galliæ Epiſcoporum, Sociorum vel errores, vel libros improbantium, vel eos probantium libros, quos Socii non probant?

Anno 1643. celeberrimus Doctor Antonius Arnaldus, aureum vulgavit librum *De frequenti Communione*, à ſapientioribus ſanctioribuſque Eccleſiæ Gallicanæ Archiepiſcopis Epiſcopiſque triginta non ſolùm approbatum, ſed & adoptatum, & mirè commendatum, velut continentem doctrinam ſaluberrimam, ſanandiſque peccatoribus neceſſariam. Unanimi tot & tam illuſtrium Epiſcoporum judicio ſeſe ſubmiſerunt Jeſuitæ? Imò prorſus illud contempſerunt, ipſoſque Epiſcopos velut hæreticos, Eccleſiæque ſeu Religionis ac ſtatus peſtes, omnes pudoris metas tranſiliendo, omnemque impudentiam prætergrediendo traduxerunt.

Anno 1658. & 1659. prodierunt ſolemnes Archiepiſcoporum Senonenſis, Rothomagenſis, Bituricenſis, necnon Epiſcoporum Aurelianenſis, Tullenſis, Alectenſis, Apamienſis, Convenenſis, Vaſatenſis, Conſera-

ranenſis, Nivernenſis, Bellovacenſis, Andegavenſis, Ebroïcenſis, Lexovienſis, Cadurcenſis, Catalaunenſis, Vencienſis, Sueſſonenſis, Dinienſis, Vicariorumque Generalium Archiepiſcopi Pariſienſis in Caſuiſtarum Apologiam peſtiferaque ipſius dogmata cenſuræ, in quas tantus ceterorum Epiſcoporum, aliarumque Eccleſiarum aſſenſus fuit, ut adverſus eas, per totam licèt Galliam ſparſas, nemo reclamarit, præter unum Ex-Jeſuitam, quem poſtea aliis acceſſiſſe fama fuit. Tota proinde Gallicana Eccleſia Apologiæ damnationi conſenſit, ſoli Jeſuitæ unanime tot Epiſcoporum judicium contempſerunt, concitatiſque tumultibus, & ſparſis furorem ſpirantibus libellis, in Epiſcopos inſurrexerunt, ſpem quidem in Romana ponentes Curia: verùm ut ab ea quoque, ſive à Romano Pontifice Alexandro VII. (quamlibet Jeſuitis propitio) Apologiam ſolemniter damnatam intellexerunt, contumelioſis vocibus in ipſummet Romanum Pontificem (Wendrockio teſte) privatim invecti fuerunt, quemadmodum & in Innocentium XI. velut Janſeniſtam, dum ſexaginta quinque propoſitiones cenſoriâ notâ confixit; adeò familiaris ipſis eſt adverſus Jeſuiticarum Novitatum laxiratumque Cenſores & reprehenſores inſulſa fatuaque Janſeniſmi accuſatio. De Epiſcopis verò quid Honoratus Fabri in Apologetico ſuo to. 1. pag. 665. editionis Colonienſis? Vah (inquit) quid non potis ſum de illis efferre? *Abſtineo tamen præ modeſtia & cultu etiam minùs dignis debito.* Inſigne utique ſpecimen Jeſuiticæ modeſtiæ, debitæque Eccleſiæ principibus obſervantiæ.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM SEXTUM.

Vanitatem ex confuſione ſua captare, dum Epiſcoporum Academiarumque Cenſuris Sociorum libri erroreſque damnantur, eos pro Martyribus habendo, tamquam perſecutionem paſſos pro cauſa Dei.

CONſtat hoc ex Epiſtolâ Encyclica pag. 530. exhibita atque ex Epiſtolâ Curionum Rhotomagenſium ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum ſuum datâ 3. Maii 1658. in quâ ſic: „ Poſtquam protervè lacerarunt famam tot „ piorum eruditorumque Curionum, qui corruptis „ eorum principiis ſeſe oppoſuerunt; poſtquàm in A„ pologia & alibi eos depinxerunt velut lupos crudeles, „ factioſos, peſtes publicas, hoſtes Eccleſiæ & Regni, „ velut hæreticos flammis addicendos: nunc cùm vi„ deant hanc procaciam ab omnibus damnari, zelum„ que maximè moderatorum & amicorum ſuorum non „ vulgarium contra hujuſmodi molitiones inflammari, „ verbo, cùm incipiant propriam infirmitatem ſentire, „ & agnoſcere ab inferenda perſecutione neceſſariò de„ ſiſtendum, ſe martyres ſimulant, fingunt afflictos, „ aiunt cruci & perſecutionibus addictos. In Reſpon„ ſione ad Factum Pariſienſe ad nauſeam uſque depræ„ dicant ſuam moderationem, amorem pacis, in fe„ rendis injuriis patientiam, facilitatem ad veniam Ad„ verſariis concedendam.

„ Verùm, Deus bone, cujuſmodi martyres! Cùm „ vident ſe incaſſum laborare ad evertendam veram Le„ gis Evangelicæ doctrinam & huic ſubſtituendam dia„ bolicam: cùm advertunt nullis jam artibus concilia„ ri poſſe auctoritatem infandæ illi Apologiæ, & quò „ magis ſtudent ejus virus tegere tantò acriùs illam ex„ agitari ac reſpui: cùm intuentur quanto magis per„ ſuadere volunt ſolos Janſeniſtas improbare ac impu„ gnare ſuam Theologiam, tanto minùs ſibi credi, per„ ſpectâ jam lippis & tonſoribus tam enormis ſycophan„ tiæ falſitate: denique cùm cernunt unumquemque

„ re-

„ refragari corruptæ doctrinæ ſuæ, Clerum Gallicanum in Comitiis generalibus demonſtraſſe quantopere illam abhorreret, præcipuos Concionatores è ſuggeſtibus in ipſam vehementer invehi, Facultatem Lovanienſem damnaſſe ſex & viginti ejuſdem articulos, Facultatem Pariſienſem modò cenſuram quoque meditari, teque, Illuſtriſſime Domine, cum aliis Epiſcopis fulmina parare, quibus illam comminuas: in hoc rerum ſtatu de vi illatâ expoſtulant perinde ac ſi jugularentur hoc ipſo quo impetitur ut proſcribatur doctrina pandens januam uſuræ, ſimoniæ, furtis, calumniis, dolis, violentiis, homicidiis & meditatis cædibus. Quod ſanè manefeſtat quantâ pertinaciâ illi inhæreant, & quanto, ut ita dicamus, furore tam portentoſis principiis patrocinentur, ne ab uno quidem articulo vel latum unguem diſceſſuri.

Hactenus Rhotomagenſes Paſtores. Nec minùs appoſitè & nervosè Pariſienſes in ſexto Scripto ſuo: „Nec poſt cenſuras, nec poſt Eccleſiaſticæ ac ſecularis poteſtaris edicta damnatas opiniones ſuas retractare decrevit Societas. Laudi ſibi ducit quidlibet potiùs pati. Contra imminentia exinde mala ſic animum obfirmat, ut propterea ſe comparare audeat Chriſto Patienti & Martyribus. Hic eſt audaciæ cumulus Jeſuitis tamen familiaris, quem etiam renovant in ultimo ſcripto ſuo. *Noſtra Societas* (inquiunt pag. 2.) *poſt Filium Dei patitur, quem Phariſæi accuſabant ut violatorem Legis. Hæc cum Chriſto opprobria partiri Jeſuitis glorioſum eſt. Diſcipulos pudere non debet excipi ſicut Magiſtrum.*

„In hunc modum ſuperba Societas ibi triumphat, ubi rubore ſuffundi oporteret. Sed ſacrilegam audaciam reprimere juvat, quâ criminoſam in tuendis erroribus pertinaciam præſumunt comparare Sanctæ & Divinæ Chriſti ac Martyrum conſtantiæ in acerbis pro veritate tolerandis. Ecquæ enim inter duo tam remota proportio? Filius Dei & Martyres nil niſi veritates Evangelicas aſſerebant, & graviſſima quæque ſupplicia ipſamque mortem paſſi ſunt ſævitie eorum,

„ qui magis dilexerunt mendacium; Jeſuitæ verò eaſ-
„ dem veritates evertere ſtudent, nec ullum ob ple-
„ ctendam adeo pervicaciam cruciatum ferunt. Jam
„ quidem populis innoteſcunt, ægrè ferunt amici, non-
„ nulli recedunt, ipſorum auctoritas in dies minuitur.
„ Verùm hoccine appellant perſecutionem? Conſidera-
„ rent potiùs tanquam Dei beneficium, qui ipſos invi-
„ tat ad relinquendum tot conſilia clandeſtina, totque
„ profanas occupationes, quas ſecum vehebat nimia ip-
„ ſorum auctoritas, & ad ſectandum vitam magis ſo-
„ litariam magiſque conformem Religioſis, ubi incum-
„ bant in exercitia pœnitentiæ, quibus alios tam facilè
„ liberant.

„ Equidem ſi ædibus ſuis pellerentur, bonis ſpolia-
„ rentur, ſi adverſarii eos perſequerentur, carceri man-
„ darent, vexarent ..... tunc Jeſuitæ dicere poſ-
„ ſent ſe pati, ſed non *ut Chriſtianos*, quemadmodum
„ S. Petrus loquitur, nec idcircò jus haberent uſurpandi
„ nomen Beatorum aut Martyrum, quandoquidem i-
„ dem Apoſtolus eos demum pronunciet Beatos, qui
„ patiuntur propter juſtitiam (*ſi propter juſtitiam, beati*)
„ & rurſus ſecundùm inſignem Eccleſiæ Patrem eun-
„ demque inclytum Martyrem, *non pœna*, *ſed cauſa* Mar-
„ tyrem faciat.

„ Sed Jeſuitæ ita cœcutiunt in erroribus ſuis, ut eos
„ pro veris accipiant putentque ſe non poſſe pati ob me-
„ liorem cauſam. Hic ſupremus eſt obſtinationis gra-
„ dus. Primus eſt deteſtandas ſententias propalare; ſe-
„ cundus, declarare ſe nolle eas damnare, nequidem ce-
„ teris damnantibus; poſtremus, proponere ut San-
„ ctos Martyrumque ſocios eos qui publicam indigna-
„ tionem incurrunt, quia illas pertinaciter tuentur. Ad
„ hunc pervenerunt Jeſuitæ. Neminem arbitramur
„ aliquo pietatis ſenſu affectum poſſe non ſuccenſère
„ tam iniquæ periculoſæque temeritati.

ARTI-

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-SEPTIMUM.

Suam erga Decreta Pontificia præ ceteris exactam ſubmiſſionem, cœcamque obedientiam buccinare; ab ea tamen præ ceteris deficere, dum ad ſalivam Decreta non ſunt.

NUllos erga S. Sedem tam ſubmiſſos eſſe quàm Jeſuitas, paſſim jactitant Jeſuitæ; imò ſolipſi ſunt erga S. Sedem verè obedientes, ſi ipſis fides. Nec à ſexaginta circiter annis de alio ſolemniùs ſermonem inſtituunt, quàm de obedientia ſummis Pontificibus debita, de ſubmiſſione ad eorum Conſtitutiones, de formula Alexandrina ſubſcribenda &c. Cur ita? Notum eſt Orbi univerſo, ideò eſſe, quia in obedientia iſta particulare ſuum inveniunt intereſſe. Innocentianam quippe Conſtitutionem, ſicut & Alexandrinas duas, noviſſimamque Sanctitatis veſtræ *Vineam Domini Sabaoth*, Moliniſmo ſuo ſtabiliendo favorabiles exiſtimant.

Verùm ipſos præ ceteris inobedientes eſſe, à debitaque ſummorum Pontificum decretis ac Conſtitutionibus, Sociorum votis adverſantibus deficere, ſequentia probant ſpecimina, ſeu exempla inobedientiæ ipſorum.

Id probant imprimis tot artes §. 5. enarratæ, quibus S. Sedis judicium, in cauſa Molinianarum Novitatum, ſubterfugere conati ſunt. Quod profectò indicium non eſt animi erga S. Sedem verè ſubmiſſi, nihilque niſi veritatem amantis; animi namque erga S. Sedem verè ſubmiſſi, nihilque niſi veritatem amantis, eſt paribus votis, parique zelo S. Sedis judicium in rebus difficilibus exquirere ac depoſcere, ſive votis noſtris propitium ſperetur, ſive pertimeſcatur adverſum. Quemadmodum animi erga Superioris voluntatem verè ſubmiſſi eſt, pari zelo eam exequi, ſive voluntati noſtræ contraria ſit, ſive non ſit. Nec verus obediens magis fugit judicium, quàm voluntatem ſuperioris ſ[illegible]

ſed ipſius tam judicio quàm voluntati judicium ſuum voluntatemque ſubmittit, in iis quæ divino judicio voluntatique non adverſantur.

Secundò, id probant moleſtiæ, quas Clementi VIII. ad definiendam contra Molinam accincto, fecerunt. Nam ut clariſſimus Author Hiſtoriæ Congregationum de Auxiliis narrat l. 2. c. 23. „ Clemens VIII. hac u-
„ nica difficultate cruciabatur (quam poſt dies aliquot
„ Franciſco Pegnæ, Rotæ Romanæ Decano, ſecretò
„ detexit) ne Jeſuitæ Apoſtolicæ definitioni ſubeſſe de-
„ trectarent. Quod facilè ex tumultuantis Societatis
„ querelis ac minis ſuſpicari erat. Id falſum eſſe prætendit Eleutherius, aiens, quòd calumniam hanc ſatis refellit perpetua Societatis erga Apoſtolica Decreta reverentia & obſervantia, votumque peculiare, quo S. Sedi ceteris arctiùs conſtringitur. „ Quaſi ve-
„ rò (pergit Hiſtoricus in 2. edit. l. 5. c. 2. ſect. 5.)
„ quod ſemel votum fecerint Socii, hoc fallere non
„ poſſint. Age nunc, Eleutheri, eaque expedita argu-
„ tatione nulli unquam Apoſtolicæ Sanctioni aut refra-
„ gatos hactenus Socios, aut refragaturos in ævum
„ nobis evince. Certè haud temerè de Sociis ſuſpica-
„ tum, ne minùs reverenter Pontificio judicio pare-
„ rent, non illæ duntaxat querelæ ac minæ, de qui-
„ bus ſequenti capite ſermo erit, palàm faciunt, verùm
„ etiam quæ ſub Paulo V. contigiſſe referuntur, cùm
„ jam inſtructum eſſet Pontificii Diplomatis ſpecimen:
„ tunc enim Claudius Aquaviva, Societatis Præpoſitus
„ Generalis, liberali audacia Pontifici ſignificavit, ſe
„ quidem, ſi fortè Sanctitas ſua eam infamiæ notam
„ Societati inureret, dena Jeſuitarum millia præſtare
„ non poſſe, qui contumelioſa & indecora Apoſtolicæ
„ Sedis authoritati non ſcriberent. Ita ex manuſcriptâ
„ controverſiarum iſtarum Hiſtoria, à Jeſuita Poſſino
„ elucubrata, recitat nuperus author libri gallicè in-
„ ſcripti, *Etat du Siege de Rome*, id eſt, *Status Romanæ*
„ *Sedis* to. 3. pag. 28. in Clemente VIII. . . . . di-
„ gnum profectò Sociorum erga Decreta Apoſtolica re-
„ verentiæ & obſervantiæ documentum, dignum pe-
„ cu-

„ culiaris obedientiæ ſpecimen, qua S. Sedi ceteris „ arctiùs conſtringuntur.

Alterum ſpecimen exhibent amaræ Sociorum de eodem Clemente VIII. expoſtulationes, hunc *malo in Societatem animo fuiſſe. Ab Hiſpanis in Prædicatorum gratiam circumventum. Minùs pro dignitate argumenti peritum. Molinianæ doctrinæ, ac præſertim ſcientiæ mediæ myſteria non ſatis edoctum;* quibus Joannes Martinez de Ripalda, Franciſcus Annatus, Paulus Leonardus aliique Socii abundant, teſte laudato Hiſtorico l. 3. c. 44. edit. 1. qui hoc ex ipſorum verbis probat in 2. edit. l. 5. ſect. 6. c. 5.

In familiari etiam colloquio cum Generali Prædicatorum habito, cùm eidem Clementi VIII. Generalis ſpopondiſſet, Ordinem ſuum id omne lubenti pronoque excepturum animo quod Pontificia authoritate ſanciret, Pontifex reſpondit, *eandem ſe obſequii fidem in Jeſuitis vehementer deſiderare*, addiditque, *ſat clarè perſpectum haberi, Patres Jeſuitas velle huic negotio moras injicere, conantes mihi timorem injicere, de magnis turbis inde orituris, ſi cenſuram adverſus Molinam emittam, ante auditas omnes illorum Apologias; cùm tamen jam per duos integros annos illos quotidie audierimus.* Nec ſolùm audiri voluerunt omnes ſuas Apologias, ſed „ & authorem per ſeſe audiendum, conſulendas totius orbis Academias, quin etiam Concilium Generale indicendum . . . . aliàs timendum, ne Pontificiam definitionem Academiæ parviſacerent, novoque diſcrimini Eccleſia committeretur, prout videre eſt in eadem Hiſtoria l. 2. c. 9. edit. 1. Cúmque D. Epiſcopus Cariatenſis & D. Agatenſis Pontifici retuliſſent, quòd Jeſuitæ *& inſolenter & impudenter in congregatione ſe geſſiſſent, & contumeliis totam Congregationem affeciſſent*, intimum doloris ſui ſenſum ipſis beatiſſimus Pontifex declaravit, dicens: *Ut vobis fatear, adeò me iſti perturbant, ut penè mentis errore ex perturbatione me afficiant*, prout videre licet ibidem c. 18. An non iſta præclara Jeſuiticæ erga S. Sedem obſervantiæ ſubmiſſioniſque ſpecimina?

Tertiò, idipſum probant expoſtulationes ipſorum tempore Innocentii X. Cùm enim ſanctiſſimus iſte Pontifex anno 1646. quo Congregationem generalem Societas habebat, auditis primariis Congregationis Patribus, ad inſtantiam plurimorum ex ipſis, pro reformandis abuſibus, qui in regimine Societatis emerſerant, Conſtitutionem edidiſſet, ſapientia & æquitate pleniſſimam, quâ ſub pœna excommunicationis ipſo facto, nec non ſuſpenſionis à divinis, privationiſque vocis activæ & paſſivæ, atque inhabilitatis ad quodcumque officium, indiſpenſabiliter in perpetuum ſtatuit, Congregationes generales ſingulis novenniis exactè celebrandas, in iiſque novos Aſſiſtentes ſemper eligendos; Provinciales verò, Viſitatores, Rectores, alioſque Officiarios inferiores nonniſi per triennium in officiis iſtis permanere poſſe, eoque elapſo per annum & dimidium ab iſtis officiis vacare debere. Adverſus Conſtitutionem ſeu Bullam iſtam, pro bono Societatis tam ſapienter editam, Pater Avendaño ejuſdem Societatis in Theſauro Indico to. 2. c. 4. inſurrexit, tamquam Societati *pernicioſam, inconvenientem, contra ordinem fabricatam, Prædeceſſorum Bullis contrariam*, ſicut & *juri communi*; addens quòd *diſpoſitiones hujuſmodi juxta informantium ſolent teſtificationem oriri, & . . . . quandoque accidit, ut Conſtitutio aliqua, etiam poſt deliberationem ſeriam, minùs conveniens, aut verò etiam diſconveniens oriatur.* Et *ſicut intimè adſtantis alicujus vitio Conſtitutio notabilis, & ita pernicioſa prodire poteſt; ita & aliorum non vera ſuggerentium. A quo malo neque ipſa Apoſtolica Sedes exempta reperitur.* Sic utique Jeſuitæ Conſtitutiones Pontificias, ſumma licèt æquitate emanatas, recipiunt ac venerantur, dum ad ſalivam non ſunt. Liber quippe ille anno 1668. Antverpiæ prodiit, de licentia Provincialis provinciæ Toletanæ, certificantis de approbatione ipſius à pleriſque Doctoribus gravibus & eruditis Societatis.

Quartò, dum ſociorum doctrinam Sedes Apoſtolica proſcribit, nullum jam ampliùs obedientiæ, ſed rebellionis & inobedientiæ ſpecimen præbent Jeſuitæ, prout ap-

apparuit, dum Pozæ librum doctinamque damnavit; Hiſpanicam namque Inquiſitionem adverſus Romanam, Regiamque authoritatem adverſus Pontificiam concitarunt. Palam quoque ſcripſerunt adverſus Romanam cenſuram librorum Cellotii, Baunii, Rabardei &c.

Quintò, dum Alexander VII. Facultati Theologicæ Lovanienſi Brevi reſcripſit, quo SS. Doctorum Auguſtini & Thomæ doctrinam mirificè commendavit, inconcuſſaque atque tutiſſima eorum dogmata declaravit, ex Sociis *nonnulli, in furorem velut acti, in impias has voces erupère; laudatum Breve per diabolicam machinationem fuiſſe impetratum.* An non egregium Jeſuiticæ obſervantiæ ſpecimen erga Apoſtolicam Sedem? Porro narrationis iſtius teſtes ſunt Cardinalis Noriſius vindic. Auguſtin. c. 6. Chriſtianus Lupus epiſt. apolog. de attrit. c. 5. Vincentius Baronius opuſc. p. 4. l. 1. ſect. 2. &. 5. §. 7.

Sextò, dum idem Alexander VII. infamem Caſuiſtarum Apologiam ſolemniter condemnavit, contumelioſis vocibus adversùs Romanum Pontificem Socii inſurgentes (quemadmodum & adverſus Innocentium XI. tamquàm Janſeniſtam, dum ſexaginta quinque propoſitiones, ex ipſis ferè omnes excerptas, velut ut minimùm ſcandaloſas & pernicioſas proſcripſit) modicæ ſuæ erga S. Sedem obſervantiæ & ſubmiſſionis iteratum exemplum dederunt.

Septimò, tantus etiam furor ipſorum adverſus denuntiatores propoſitionum illarum, argumentum non eſt jactitatæ ad ipſis Jeſuiticæ ſubmiſſionis, uti nec temeritas, qua in dies adhuc audent nonnullas ex damnatis propoſitionibus illis ſuſtinere.

Octavò, poſt damnatam ſupradictam Apologiam, eam adhuc in deliciis habent, nec adduci poſſunt, ut eam ipſi damnent. Poſt damnatum quoque ſpeciali cenſura Stubrochium, Apologiæ Defenſorem, damnatum ipſius librum Honoratus Fabri, Pontificiam prohibitionem nihil reveritus, apologetico ſuo doctrinæ Societatis inſeruit.

Nonò, Honoratum imitatus P. Moia, ſub nomine

Amadæi Guimenii, damnatas Apologiæ laxitates tanta adhuc petulantia ſuſtinuit, ut piorum omnium in ſe concitaverit horrorem, multiplicemque ſacræ Congregationis prohibitionem. Cui ſeſe non ſubmittentes Socii, cùm adhuc Amadæum legendum diſtribuerent, Innocentius XI. de iſta inobedientia graviſſimè conqueſtus, Guimenii librum non ſolùm iteratò proſcripſit, velut Chriſtianis moribus exitioſum, ſed & flammis addixit.

Decimò, poſt damnatam ab eodem Innocentio XI. ſexageſimam (Baunii) propoſitionem, P. Daniel, ſeu author noviſſimæ reſponſionis ad literas provinciales, etiamnùm ſuſtinere audet, dicens propoſitionem illam *nihil mali continere*, uti demonſtrat literarum illarum Apologiſta epiſt. IX. ſicut & ſuſtinere non veretur Sancheſii ſui de reſtrictionibus mentalibus doctrinam, ab eodem Sanctiſſimo Pontifice in terminis damnatam propoſit. 26. & 27. prout videre eſt apud eundem epiſt. XV. & XVI. Qui etiam epiſt. V. VI. VII. VIII. XIII. XV. & XVI. demonſtrat, alias inſuper propoſitiones, partim ab eodem Pontifice, partim ab aliis damnatas, variis in Theſibus libelliſque Sociorum adhuc propugnari, ſaltem ut ſpeculativè probabiles, propoſitiones utique de homicidio, de probabilitate, de peccato philoſophico &c. Damnatas certè amphibologicas, mentaleſque reſtrictiones, adhuc nonnulli defendunt Jeſuitæ in diœceſi Atrebatenſi cumque ipſis P. Daniel, qui prolixam diſſertationem in earum defenſionem, ſuis inter Eudoxium & Cleandrum dialogis attexuit. Ubi ergo peculiaris illa præ ceteris obedientia, ab ipſis tantopere deprædicata?

Undecimò, dum Luſitaniæ Socios Sancta Sedes ſolvere juſſit pecuniam Cameræ Apoſtolicæ debitam, ipſorum diſparuit obedientia, rebellio apparuit.

Duodecimò, dum eadem S. Sedes ipſis inhibuit, è fœderatis Provinciis eleemoſinas à Catholicis acceptas transferre, eo quòd inde Catholici efficerentur odioſi, orphanique pueri Parochiarum ipſis commiſſarum, Catholicorum auxiliis deſtituti, cum orphanis parentum

hæ-

hæreticorum in hæreſi educarentur, adduci non potuerunt ut tam rationabili mandato obtemperarent.

Decimo-tertiò, dum eadem S. Sedes omnibus Miſſionariis cujuſvis Ordinis & Inſtituti, etiam Societatis Jeſu, iiſque præſertim (quia propter eos facta fuit inhibitio, non propter alios) multoties inhibuit negotiationes, tot Pontificiis inhibitionibus uſque adeo prævaluit Sociorum cupiditas congregandi divitias, ut Pontificia authoritate non potuerit cohiberi, uti demonſtrat Moralis Practica Jeſuitarum to. 3. c. 7. Et hinc eſt quòd cùm Hiſpalenſes Jeſuitæ, poſt accepta à viduis, pupillis, orphanis, virginibus, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis & laïcis ſupra quadringenta ducatorum millia ad intereſſe, cum ingenti luctu ſcandaloque totius populi Hiſpalenſis, turpiter ceſſiſſent foro; ideóque in jus vocati, ſæcularem juſtitiam ſub Eccleſiaſticæ immunitatis prætextu vellent declinare; per ſententiam ſupremi Caſtellæ Conſilii edictum eſt, ut Laïcorum more à Judicibus ſæcularibus judicarentur, qui Laïcorum more negotiabantur, prout teſtatur Illuſtriſſimus beatæ memoriæ Epiſcopus Joannes de Palafox in epiſt. ad Innocent. X.

Decimo-quartò, cùm in favorem laudati Palafoxii, Epiſcopi Angelopolitani, nonnullæ emanaſſent Reſolutiones S. Congregationis, adversùs Patres Societatis Mexicanæ, iis obedientiam ſubmiſſionemque tam diu recuſarunt, ut neceſſe fuerit eas ad ejuſdem Epiſcopi inſtantiam, renovari, per breveque Innocentii X. confirmari, cum clauſula, ut Breve Præpoſito generali Jeſuitarum intimaretur, cum mandato executionis, ſub pœna ducatorum mille auri de Camera, uti teſtantur præſtantiſſimi Curiones Pariſienſes in nono Scripto ſuo.

Decimo-quintò, veri obedientiæ filii tantâ cum inſolentia, tantoque cum ſcandalo Vicariis & Legatis Apoſtolicis, in Angliam, Indiam &c, à S. Sede miſſis, non reſiſtunt, cum quanto Jeſuitæ in Anglia reſtiterunt Epiſcopo Calcedonenſi, ad deſolatæ Eccleſiæ Anglicanæ regimen à Papa miſſo, adversùs quem Catholico-

rum

rum partem concitarunt, conſpirationibuſque & ſecretis delationibus molitionibuſque ſuis effecerunt, ut ex Anglia pedem referre Epiſcopus ille à Rege Angliæ compelleretur, ut ſoli ipſi in Anglia dominarentur. Nam ut eminentiſſimus Cardinalis de Monopoli tempore Clementis VIII. Franciſco Pegnæ dixit: *Hi Jeſuitæ . . . . per ſuperbiam ſuam . . . . alios Religioſos & Doctores floccifaciunt, hac præconcepta opinione, alios omnes indoctos eſſe & ignaros*, ideóque ſoli ubique dominari volunt.

Ob ſuam etiam rebellionem adverſus Vicarios Apoſtolicos à S. Sede in Indiam miſſos, S. Sedem uſque adeo offenderunt, ut à Tunquinenſi & Cochinchinenſi Miſſione per S. Congregationem de propaganda fide excluſi fuerint (uti conqueritur P. Franciſcus Noel Jeſuita in literis ad fratrem ſuum in Machao datis 23. Novembris 1686.) neque enim ab optatiſſimis Miſſionibus iſtis ob ſuam obedientiam excluſi fuere: ob ſuam igitur rebellionem.

Ob quam etiam ipſis (præ ceteris) novitiorum receptio per totam Italiam, Inſulaſque adjacentes, ab Innocentio XI. anno 1684. interdicta fuit.

Et ecce ſimilem ob cauſam, in offenſionem magnam Sanctiſſimi D. N. Clementis XI. inciderunt, ob ſuam utique rebellionem adverſus Illuſtriſſ. D. Carolum Maigrot Vicarium Apoſtolicum Fokienſem, in Regno Sinarum, nunc Epiſcopum Cononenſem, ſicut & adverſùs Eminentiſſimum D. Cardinalem de Tournon, Patriarcham Antiochenum, ejuſdem Sanctiſſimi Domini Legatum à Latere, & Viſitatorem Apoſtolicum in præfato Sinarum, & aliis Indiarum Orientalium Regnis.

Cùm enim Illuſtriſſimus Maigrotius magno zelo magnoque divini cultus incremento, & animarum lucro, nullo laborum, moleſtiarum aut injuriarum aſpectu territus, ethnicam ſuperſtitionem, omnemque idololatricum cultum, à Chriſtianis, in Apoſtolico Vicariatu ſuo exiſtentibus extirpare niteretur, à Jeſuitis ad Imperatorem effrænatè delatus, & apud ipſum accuſatus,

ab

ab Imperatore non ſolùm violenter impeditus fuit regiminis ſui jura exequi, ſed & captivatus, ſive carceri pro religionis cauſa mancipatus apud Jeſuitas accuſatores ſuos.

Eminentiſſimus verò Cardinalis à Turnones, in epiſtola proximè ſubjicienda teſtatur, ſe paſſionum & contumeliarum ipſius eadem in cauſa comparticipem fuiſſe, tribulationeſque multas & magnas paſſum, ob exaſperatum à Jeſuitis deſperatè agentibus adverſum ſe Imperatorem procurataque ab iiſdem varia impedimenta commiſſi ſibi regiminis & Apoſtolicæ Sedis Mandatorum executionis, quæ rem Chriſtianam iſto in Imperio in magno diſcrimine poſuerunt, in ingentique periculo ne quid deterius contingat. Quæ comnia conſtant ex ejuſdem Turnonii epiſtola ſcripta ex urbe Liñ Chiñ die 6. Octobris 1706. ad laudatum Epiſcopum Cononenſem, cujus tenor eſt ut ſequitur.

Illuſtriſſime & Reverendiſſime Domine.

„ Inter navigationis otia mente ſæpiùs revolvens ea quæ „ poſterioribus menſibus ante meum diſceſſum iſthinc „ præter expectationem contingerunt, neſcio an doloris, „ vel gratulationis officiis ad Dominationem tuam Illu„ ſtriſſimam animum meum convertam. Flendum quip„ pe eſt ſuper Epiſcopo pro Religione captivo; non tàm „ propter captivitatem quàm propter perſecutionem, & „ eò amariùs quò magis inauditum, quòd pro cuſtodibus „ habeat ſuos Accuſatores, hoſque Religioſos.

„ Sed ubi Spiritus Dei, ibi libertas; & cum gaudio le„ gimus beatos qui propter veritatem & juſtitiam per„ ſecutionum ſuſtinent tormenta.

„ Horreſcent aures piæ audiendo quòd Eccleſiaſtici Pa„ ſtores à ſuis provocentur Adjutoribus ad Gentiles tan„ quam ad Judices de arcanis Chriſtianæ Legis; & qui„ dem concitato priùs in illos iſtorum odio ad fraudes & „ injurias non minus in Religionis quàm in Epiſcopalis „ dignitatis contemptum. Quæ enim participatio juſti„ tiæ cum iniquitate, aut quæ ſocietas luci ad tenebras?

„ Neglecto tamen perſecutionis Auctore nonne exul„ tans canit Eccleſia: Ibant Apoſtoli gaudentes à conſpe-

„ ctu

„ ctu Concilii, quoniam digni habiti ſunt pro nomine
„ Jeſu contumeliam pati? Quæ igitur Eccleſia Dei ſacrâ
„ exultatione commemorat cum mœrore tractabimus?

„ Etenim pro nomine Jeſu patitur qui pro gloria & „ ſanctitate Evangelii convicia reportat, atque ad vin- „ dicandum divinum cultum ab inquinamentis ſuper- „ ſtitionum & à verbis mendacii legitimè certat, nullo „ moleſtiarum aut injuriarum aſpectu territus.

„ Quâ ſanè laude zelus Dominationis tuæ Apoſto- „ lico Brevi nuper à me allato non tam commendatur „ quàm præmunitur. Quonam hominum figmento ea „ tibi poterit unquam auferri?

„ Dicere lætanter potes: Locuti ſunt adverſum me lin- „ guâ doloſâ, & ſermonibus odii circumdederunt me; „ cúmque loquebar illis impugnabant me gratis.

„ Gratis ſiquidem qui ſine crimine impugnaris, qui „ impugnaris ut noxius, cùm ſis in confeſſione lauda- „ bilis. Sed qui inſurgunt in te confundentur, & vi- „ debis Sapientes in eorum ſtultitiâ comprehenſos; ju- „ ſtus autem lætabitur, ſcriptum eſt enim: *Perdam ſa-* „ *pientiam ſapientium & prudentiam prudentium reprobabo.*

„ Si quæ verò prudentia eſt damnabilis, ea utique quâ „ per vim & inſidias vitia ſua tegere, noxia pro bonis, „ falſa pro veris oſtendere quidam nituntur; & quæ ſi „ dicerentur à ſe facta puderent, per alios ſubdolè pa- „ traſſe gloriantur.

„ Inauditum ſanè conſilium in mentem cedit iſtorum „ Prudentum, probatæ ſcilicet vitæ teſtimonia, non „ operum præſtantiâ, ſed minarum vi & vexationibus „ exigendi à Viſitatore Apoſtolico, & ab eo extorquen- „ di, metu humanæ poteſtatis interpoſito, ut integer- „ rimi Epiſcopi famam eorum damnatis praxi & opi- „ nionibus infenſi, calumniis inficerent apud ſummum „ Pontificem. Nonne in his confundetur eorum ſtul- „ titia?

„ Hujus etiam naturæ eſt Tartarica illa expeditio quâ „ ad novum violentumque Dominationem tuam traxere „ certamen, in quo victor remanſit Captivus; in quo „ vulnera non pectori ſed animo, quò acerbiùs eò glo-

„ rio-

„ rioſiùs, fuerunt inflicta; in quo denique fratres ha- „ buiſti Aggreſſores, & paſſionum comparticipem, „ quem jure ſperabas ultorem.

„ De hoc utique ego ſemper in Domino gloriabor, „ quia hæc eſt vera fraternitas; & ſi gloriari oportet, „ quæ infirmitatis meæ ſunt gloriabor, gaudens quòd „ nos infirmi, illi autem ſint potentes. Atque utinam „ ſicut fui contumeliarum particeps, ita ſim & præmii „ per virtutem illius qui pro peccatis noſtris ſeipſum „ obtulit hoſtiam immaculatam in abundantia miſeri- „ cordiæ, & eſt merces noſtra magna nimis ex dono „ promiſſionis.

„ Gaudemus igitur in hac ſanctâ expectatione: in „ multo tamen fateor experimento tribulationis eſt gau- „ dium meum, cùm cogito ad graves difficultates in „ hac Miſſione auctas Evangelicæ prædicationi & Apo- „ ſtolicæ Sedis Mandatorum executioni ex temerè ibi „ geſtis & ab Imperatore procuratis, ſuper quibus non „ habeo requiem ſpiritui meo, quamvis nihil mihi in „ his conſcius ſim.

„ Ea enim quæ ad Religionem, ad cauſam Dei (à „ quâ tua eſt indiviſa) atque ad Pontificiam poteſtatem „ ſpectant corde ſatis impavido, ni fallor, ſuſtinui, „ quantum mea fragilitas & rerum conditio permiſit. „ Quæ mea ſunt contempſi; quæ regiminis, omnibus „ notum eſt quanta pro meo munere obeundo ſim „ paſſus.

„ Jam verò deſperatè agentium furorem quæ ratio- „ num vis, quis pœnæ timor, quæ poteſtas cohibere „ valebat?

„ Omnia perperam adhibui. Ab infligendis cenſuris „ abſtinuiſſe non me pœnitet; ſaltem ut in illius cedat „ pudorem, qui haud pridem ex cauſis longè leviori- „ bus quàm ipſe ſit reus, fratres ſuos ejuſdem Socie- „ tatis vitandos enunciare præſumpſit uſque ad Aulæ „ Pekinenſis murmurationem & deriſum; quique in „ ſuos ſemper latrans cùm jam in alios dentes acueret „ ſeni Catulo ab Imperatore meritò fuit comparatus.

„ Sed potiſſimum quia rei Chriſtianæ hujus Miſſionis

„ in

„ in tanto diſcrimine poſitæ, ne in deterius contingeret „ manſuetudine magis quàm pœnæ rigore erat conſulendum.

„ Omnia ſi quidem quemadmodum Dominatio tua „ experta eſt effrænatè ad Imperatorem deferebantur, „ ubi crimina tutum inveniebant ſub tanto Patrono „ præſidium, per fas & nefas eos defendere volente „ per quos periculum imminebat, prout ſæpiùs à Regiis Præfectis audivi declaratum.

„ Per vim ſolvuntur jura regiminis, nullaque poteſtas „ ubi nulla vivendi ratio; & cum hujuſmodi naturæ „ hominibus patientiâ vincendum eſt, animadverſio „ quippe utilior plerumque graviorque redditur cunctatione; at verò emendationem quæramus non pœnam.

„ Rogamus Dominum Meſſis ut alios mittat Operarios in Vineam ſuam, vel iſtos, ſi ſperare licet, ad „ meliorem revocet frugem. Non clamemus, Utinam „ abſcindantur qui nos conturbant: ſed potiùs oremus „ Deum ut nihil ampliùs mali faciant, non ut probati „ appareamus, ſed ut boni ipſi efficiantur.

„ Interim verò abſens quidem corpore, ſed ſpiritu „ præſens ad Dominationem tuam invidis gratulationibus convertor, de hoc quod ex adeò juſtâ cauſâ pro „ glorioſâ ſcilicet Eccleſiâ non habente maculam aut rugam ibi violenter detineatur, non tam ad ſupplicium „ quàm ad coronam. Nova etenim ſeu protracta occaſio fortitudinem ſuam probandi æmulatione potiùs „ digna eſt quàm commiſeratione.

„ Ego ſanè vehementer optarem ibi adeſſe gaudii adjutorem, & non minus paſſionum ſocium quàm „ conſolationis, quæ abundat in omni tribulatione noſtra per Chriſtum, pro quo, licèt indignus, legatione fungor.

„ Ac propterea invideo ſortem Joannis Catechiſtæ „ viri de Miſſionariis jam pridem benemerentis, qui „ pro me detentioni Dominationis tuæ fuit adauctus, ut „ injuriæ fierem conſors non meriti: libenter tamen „ audio de eo, quòd hæc conſtanti animo ferat, exemplo Dnis. tuæ proculdubio confirmatus, quandoqui-

„ dem

„ dem firmitatis virtus in hujus Miſſionis neophytis per-
„ quàm rarò invenitur. Eum plurimum ſaluto in Jeſu
„ Chriſto & charitati tuæ commendo.

„ De cetero confortamini in Domino & in potentiâ
„ virtutis ejus corroboramini; nam vereor ne plures ad-
„ huc & quidem graviores Dnem. tuam expectent tri-
„ bulationes, cùm modò ea ſit ibi inter amaritudines
„ omni humano ſolatio deſtituta: ſed jam non eſt par-
„ vulus fluctuans qui circumferri poſſit omni vento do-
„ ctrinæ in nequitiâ hominum & in aſtutiâ ad circum-
„ ventionem erroris; & fidelis Deus non patietur Eam
„ tentari ſupra id quod poteſt, ſed faciet etiam cum
„ tentatione proventum, ita ut ea majori qua inter
„ catenas Apoſtolus utebatur ſcribendi libertate dicere
„ poterit Dtio. tua: Chariſſimi, nolite jugum ducere
„ cum infidelibus; nolite noxiis eorum operibus aſſen-
„ tiri; nolite dare ullam offenſionem, ut non vitupere-
„ tur Miniſterium noſtrum. Et utinam in ſancta & re-
„ ligioſa animi ſimplicitate hæc audirentur ad corre-
„ ptionem, non ex invidia, ſed ex charitate prolata!

„ Verum quis etſi auctoritate pollens, eos monere
„ poteſt de peccato, quin ſtatim hoſtis reputetur, &
„ ex eo damnabilis?

„ Omnis igitur fiducia noſtra eſt per Chriſtum, à quo
„ nos ſpero futuros innoxios, quemadmodum à tantis
„ periculis nos eripuit & eruit, & in quem ſperamus
„ quoniam & adhuc eripiet, adjuvantibus vobis in ora-
„ tionibus pro nobis; in meis, etſi ex infirmitate con-
„ temptibilibus, non ceſſabo memoriam facere veſtrûm;
„ & hic interim in oſculo ſancto fraterni amoris Domi-
„ nationem tuam amplector.

Ex his luce clarius eluceſcit Jeſuiticus genius, per mendacia, per calumnias, per, violentias per recurſum ad laïcas Poteſtates, etiam Gentiles, opponendi ſe Vicariis & Legatis, etiam à Latere, à S. Sede miſſis, eoſque effræni audaciâ & furore perſequendi, etiam cum ingenti detrimento rei chriſtianæ, dum contrariantur, etiam ex mandato Apoſtolico, praxi & opinionibus ipſorum. In reſponſione quidem ad quæſita Illuſtriſſimi Maigrot,

S. Con-

S. Congregatio Sancti Officii, & ſanctiſſimus Dominus, honori & famæ ipſorum conſulens, noluerunt ipſos velut Idololatriæ fautores traducere, pro eo quòd Sinenſes Ritus, revera idololatricos, idololatricos non eſſe ſenſerant, priuſquam eos idololatricos eſſe S. Sedes definiiſſet, ſperans quòd, finita jam cauſa, S. Sedis mandatis, ea qua decet, humilitate & obedientia forent obſecuturi. Aſt quanta cum obſtinatione & inobedientia per recurſum ad Imperatorem ethnicum mandatorum illorum executioni obicem interjecerint, epiſtola Eminentiſſimi Turnonii demonſtrat, ſicut & libellus præcedenti anno 1709. ab ipſis vulgatus, quo decretum Pontificium, proximè memoratum, velut imprudenter editum, revocari poſtulant *. Eant igitur, & buccinare deſinant ſuam erga S. Sedem præ ceteris obedientiam, videantque quàm verè Illuſtriſſima Domina Lionnea in celebri epiſtola de 23. Aprilis 1701. ſic ipſos allocuta fuerit: *Diſcrimen inter amicos filii mei, & vos, Patres mei, in eo ſitum eſt, quòd ipſi obediant S. Sedi non emiſſo peculiari de obedientia voto; vos autem non obediatis, emiſſo illo voto.*

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-OCTAVUM.

Cenſuris, notis & conviciis aliorum afficere opiniones, inter Catholicos controverſas; nolle autem iis ſuarum opiniones affici.

ET iſtud novum eſt Jeſuiticæ erga Pontificia decreta inobedientiæ argumentum; notum quippe eſt univerſo Orbi, quotidie Socios in libris, libellis, & Theſibus ſuis Pontificia prævaricari decreta, quibus v. g. Innocentius XI. in virtute S. Obedientiæ inhibuit, tam ipſis, quàm aliis quibuſcumque, ut *caveant ab omni cen-*

* Dum hæc ſub prælo ſudant, Pariſiis ſcribitur, Jeſuitas Gallos conteſtatam Denuntiationem edidiſſe, qua Orbi univerſo ſignificant, numquam à ſe Ritus Sinenſes condemnandos, neque ſe è ſuprema altarium parte ablaturos tabellam in qua ſcriptum eſt, KIEN-TIEN, *Cœlum colito.*

cenſura & nota, nec non à quibuſcumque conviciis, contra eas propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur. Et Innocentius XII. vetuit, *ne quiſquam vaga iſta accuſatione, & invidioſo nomine Janſeniſmi traducatur, niſi priùs ſuſpectum eſſe legitimè conſtiterit, aliquam ex quinque propoſitionibus docuiſſe ac tenuiſſe.*

Et ideò in Memoriali cum Vindiciis librorum Patris Magiſtri Thomæ de Lemos, *Panoplia gratiæ* inſcriptorum, Innocentio XI. à PP. Ord. Prædicat. contra indiſcretas cenſuras ipſorum exhibito, ad argumentum, quo PP. Societatis inſtabant pro librorum illorum prohibitione, ſub prætextu quòd cenſuris & notis afficerent propoſitiones inter catholicos hinc inde controverſas, contra Innocentii XI. prohibitionem.

Reſponderunt PP. Prædicatores, mirum eſſe, quòd illi Patres tam oculati & ſolertes eſſent, in librorum illorum defectibus perſcrutandis, ſuæque profeſſionis libros non attenderent, qui tot notis, cenſuris & impoſturis, contra Sanctos Patres ipſos, Authores, & propoſitiones adhuc in Eccleſia controverſas ſcatent, ut ſi propter abductam ratiocinationem anxio illorum deſiderio foret ſatisfaciendum, & ex alia parte juſtitiæ aliqualis habenda ratio, valde paucos Authorum Societatis libros ab opprobrio & pœna, quam cuperent libris Patris Lemos inflictam, immunes fore. Ex innumeris aliqua ſolùm delibabuntur.

P. Alfonſus Salmeron to. 4. *in Evangelic. hiſtor. p. 3. tr. XI. edit. Colon. anni* 1602. *pag.* 473. aſſerit præceptum correctionis fraternæ, ſecundùm ordinem à Chriſto præſcriptum, inutile eſſe, fomentum malorum, juſtitiæ exequendæ impedimentum, peſſimorumque hominum ad peccandum velamen & prætextum. Bellarminus de Romano Pontifice *to. 1. l. 1. c. 8. & l. 4. c. 12.* ſententiam S. Hieronymi & S. Ambroſii damnat falſitatis. Lib. 1. de grat & lib. Arbitrio c. 12. ait, ſententiam ponentem Deum prædeterminare phyſicè (quæ eſt omnium diſcipulorum D. Thomæ) eandem eſſe cum errore Calvini & Lutheri. Suarez in Relect. de libert.

libert. div. volunt *diſp.* 1. *Sect.* 3. *n.* 8. ſententiam SS. Auguſtini, Proſperi, Fulgentii & Anſelmi, firmam non eſſe, & S. Scripturæ non admodùm conſentaneam.

Vaſquez 1. *p.* 8. 12. *diſput.* 32. *cap.* 2. 3. *&* 4. ait S. Chryſoſtomum erroneam Armenorum opinionem docuiſſe, idque contra benignè ipſum interpretantes mordicùs defendit, eandemque opinionem Patribus Græcis & Latinis tribuit.

Prima p. diſp. 91. c. 9. & 10. D. Chryſoſtomum Semipelagianis annumerat. Diſp. 97. c. 3. ſuſpecta ſibi dicit teſtimonia SS. Proſperi & Fulgentii, eo quòd fuerint exactiſſimi S. Auguſtini diſcipuli. Alibi apud Eminentiſſ. Card. Noriſium in Vindic. Auguſtin. ait, opinionem Auguſtini meritò Theologis Scholaſticis non probari, nam ex ea cogimur in hæreſim Pelagii incidere.

Molina 1. *p. q.* 22. *a.* 1. *diſp.* 2. dicit, D. Thomam non ſolùm falſum dixiſſe, ſed quod ipſe non dubitat errorem in fide appellare. In concordia *edit. Antverp. q.* 23. *m. ult. Et* 1. *p. q.* 23. *m.* 6. §. *Quoad Auguſtinum*, dicit ex doctrina Auguſtini multos in Gallia fuiſſe turbatos, eorumque ſalutem periclitatam, imò multos ex eadem doctrina ad Pelagianiſmum defeciſſe. Et 1. *p. q.* 23. *a.* 4. *diſp.* 1. *m.* 6. §. *Nonnulli*, & §. *Certè*, ſententiam S. Thomæ Thomiſtarum eſſe errorem in fide. Et 1. *p. q.* 19. *a.* 2. *diſp.* 2. cum Herice, Salas & Fonſeca, opinionem Cajetani, de volitione divina (quam plurimi è Soc. defendunt) eſſe parum tutam, piarum aurium offenſivam, nimis audacem.

Maldonatus *ſuper Joan. c.* 6. Theophylactum & Euthimium eſſe nimis affines Pelagianorum erroribus.

Valentia 1. *p. q.* 23. *de reprob. p.* 4. Auguſtinum arguit, tanquam minus clarè locutum.

Leſſius *de grat. effic.* dicit prædeterminationem indicere ſtatum pluſquam adimantinum, & Thomiſtas ſtatuere Deum authorem tam malorum operum, quàm bonorum &c.

Pererius to. I. *in Geneſ.* ad illa verba, *Cœlum & terram,*

rum, Sancti Auguſtini dictum, *durum & inſolens eſſe.* Super epiſt. ad Rom. omnes Græcos PP, & non paucos ex Latinis, S. Scripturæ contrariari.

Dionyſ. Petavius ſuper Epiphan. pag. 244. S. Chryſoſtomum in homiliis multa falſa & boni ſenſus inania ſcripſiſſe. . . . Faſolus Patrem Navarrete ſtultitiæ inſimulat.

Henao Hyachyntum Coquetium ut ſacrilegum & mendacem, eundem quoque, & Antoninum Reginaldum, alioſque Prædicatores, ut haræ Calvinianæ & Lutheranæ ſubulcos.

Henſchenius & Papebrockius P. Bandellum Ord. Prædic. Generalem, tanquam falſarium, impoſtorem & interpolatorem.

Ingens volumen non caperet ſingula convicia, notas ac cenſuras, hinc inde in PP. Soc. libris extantes.... tantam ſcommatum, dicteriorum & impoſturarum farraginem continent.

Contra Pontificias prohibitiones de gratia libros Suarez, Ribas, Præpoſitus, Martinonus, Joſeph Auguſtinus, Pallavicinus, Annatus, Henao, Avendaño, Ripalda &c. publicæ luci mandarunt. Hactenus Patres Prædicatores in laudato Memoriali.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-NONUM.

Abſque fronte negare Sociorum eſſe damnatam doctrinam, eamque fateri damnabilem, dum publica adverſus eam ferret indignatio.

Demonſtratur exemplis: decem aut duodecim abhinc annis (inquit Montaltius epiſt. XV.) hæc vo-
„ bis exprobrata eſt ſententia, *Occaſiones proximas pec-*
„ *candi primò & per ſe quæri poſſe*, quam Baunius ve-
„ ſter refert tr. 4. q. 14. pag. 94. ex Baſilio Pontio, cu-
„ jus ſenſui *lubens ſubſcribit*. . . Quid ad hæc Cauſſinus veſter anno 1644. in Apologia Societ. Jeſu? *Legatur* (inquit) *locus Baunii citatus, legatur integra pagina, conſulantur margines, antecedentia, conſequentia, reliqua, imò totus liber, ne leviſſimum quidem iſtius ſenten-*

tiæ reperietur veſtigium, quæ nonniſi in hominem perditum poſſit cadere; adeoque Baunio affingi non poteſt niſi ab organo dæmonis. Eâdem audaciâ veſter Pinterellus: *Hanc ſententiam ut docere nemo poteſt niſi perditæ planè conſcientiæ, ſic Baunio adſcribere nullus poteſt, niſi qui ſit ipſo dæmone deterior. Vide locum Lector, nullum nec indicium, nec veſtigium ejus in toto Baunii libro invenies.*

Si propoſitio illa Baunio adſcribi nequeat niſi ab organo dæmonis, uti Cauſſinus, vel ab eo *qui ſit ipſo dæmone deterior*, ut Pinterellus ait, *dæmone deterior & organum dæmonis* eſt Caſuiſtarum Apologiſta, qui propoſitionem illam in Baunio extare duodecim poſt annis ingenuè fatetur, alio quidem conſilio quàm Cauſſinus & Pinterellus, ſed non alio fine & ſcopo. Anno quippe 1644. Cauſſinus & Pinterellus ſententiam illam in Baunio non extare dejerarunt, quia erubuerunt fateri in Socio ſuo extare ſententiam quæ ipſis adeò deteſtabilis videbatur, ut *niſi in hominem perditæ conſcientiæ non caderet.* Anno verò 1656. eam Baunio tribuere Caſuiſtarum Apologiſta non erubuit, quia adeò innoxiam exiſtimavit, ut vel imperitum crederet, vel malignum, *qui hanc Baunii opinionem culparet, quæ vulgò in ſcholis non rejicitur:* unus proinde tribus iſtis Jeſuitis ſcopus fuit, defendere, non veritatem, ſed Socii ſui honorem. Ideò Cauſſinus & Pinterellus, qui ſententiam illam dixerunt *non cadere niſi in hominem perditum*, negaverunt eam Baunii eſſe. Pirotus verò, qui conceſſit Baunii eſſe, cenſuit ſententiam malam non eſſe.

Aliis exemplis quamplurimis eadem Sociorum ſtropha manifeſta reddi poteſt, utpote ipſis frequentiſſima; ceteris omiſſis unum adhuc & alterum accipe. Etiam iſtud Baunii dogma Sociis aliquando objectum fuit. *Etſi pœnitens conſuetudinem peccandi habeat, jurandive, aut aliud quid ſimile admittendi contra Legem Dei, naturæ aut Eccleſiæ, non eſt tamen ei neganda abſolutio, ſi verè eum admiſſorum pœnitet, ac emendandi ſui propoſitum habeat. Dico 2. nec negandam nec differendam ei, etſi emendationis futuræ ſpes nulla appareat.* Quam ad objectionem, diverſa quoque fuit, hinc Pinterelli, indè Briſacerii reſponſio. Pin-

Pinterellus pag. 18. ſententiam illam faſſus eſt damnabilem, at Baunii non eſſe vix non per omnes Deos juravit dicens: *Quid eſt aliud, omnes pudoris metas tranſilire, omnem impudentiam prætergredi, niſi Baunio quaſi certam ejus ſententiam, tam damnabilem doctrinam affingere? Iſtius indignitatem calumniæ, obſecro, Chriſtiane Lector, expende. Vide quibuſcum Jeſuitæ contendunt, ac decerne, num tam nefandæ calumniæ artifex non ipſius diaboli, mendaciorum parentis, interpres habendus ſit.*

Briſacerius verò p. 21. certè (inquit) *hæc habentur apud Baunium* (impudentis proinde mendacii Pinterellum arguit) *At tu qui hæc carpis, expecta dum Angelus pœnitentis Cuſtos pignori opponat pro eo quidquid in Cælo juris habet, expecta dum Deus Pater per Caput ſuum juret mentitum eſſe Davidem, cùm Spiritus Sancti inſtinctu dixit, omnem hominem eſſe mendacem, fallacem, fragilem, expecta dum ille pœnitens non ſit ampliùs mendax, fragilis, mobilis quemadmodum alii. Et ſic ſanguinis Chriſti beneficium nulli conferes.*

Quod ergo Pinterellus omnes pudoris metas tranſiliens, & omnem impudentiam prætergreſſus, negavit dogma illud Baunii eſſe, Briſacerius affirmavit, ſed damnabile eſſe negavit. Pinterellus verò damnabile eſſe faſſus eſt; & revera damnabile eſſe Innocentius XI. definivit, dum illud damnavit. An ideò expectari Innocentius voluit, *dum Deus Pater per Caput juraret* non omnem hominem eſſe mendacem, fragilem, mobilem &c. non, quia id Deum vel Angelum jurare neceſſe non eſt, ut emendationis ſpes aliqua affulgeat: emendationis quippe ſpes certiſſimè affulgere poteſt, tametſi emendatio non ſit certiſſimè futura, nihilque gratiæ contumelioſius eſt quàm quod Briſacerius aſſerit, ſperari non poſſe emendationem hominis, qui Dei, naturæ, vel Eccleſiæ Leges conſueverit violare, niſi Spiritus Sanctus mendacii arguatur. Peſſima proinde eſt Briſacerii concluſio, nemini tribuenda Sanguinis Chriſti beneficia, ſi iis abſolutio vel negetur vel differatur, in quibus futuræ emendationis ſpes nulla appareat.

Aa 2 Ter-

Tertium ſi vis exemplum, en tibi, non minùs quàm duo priora manifeſtum. Evidens eſt ex propoſitionibus 70. 71. & ſeqq. pag. 25. recenſitis, ad hoc ut (ſecundùm Sanchez alioſque paſſim Jeſuitas) imputentur peccata, contra Dei Legem ex ignorantia vincibili commiſſa, neceſſariam eſſe notitiam ſeu advertentiam malitiæ actualem, non ſufficere virtualem, quâ peccator Legem cognoſcere potuerit debueritque. Auctor nihilominus Dialogorum ſeu Colloquiorum Cleandri & Eudoxii pag. 146. depoſito omni pudore aſſeveranter dicit: *Doctrinam eſſe Jeſuitarum omnium, ignorantiæ vincibilis peccata, ſeu actiones factas contra Legem, quam peccator potuerit debueritque cognoſcere, facientibus imputari, tametſi eas faciant abſque ulla cognitione mali, & abſque prævia ulla inſpiratione.*

Ecce quomodo ſibimetipſis fidem omnem, per apertam inſinceritatem ſuam, adimunt Jeſuitæ; quibus tam familiare eſt res certiſſimas, agnitamque veritatem negare.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM.

Dum publica adverſus damnatam ſuorum doctrinam utcumque deferbuit indignatio, eam ſaltem ut probabilem & ut bonam ſuſtinere, quam antè faſſi fuerant deteſtabilem eſſe.

JAm verificata eſt ſtropha iſta per exempla Artif. præcedenti producta. Siquidem opinio illa Baunii, de proximis peccandi occaſionibus, primò & per ſe quæſitis, quæ anno 1644. à Jeſuitis dicebatur deteſtabilis, anno 1656. à Piroto Caſuiſtarum Apologiſta defenſa fuit ut innoxia, quemadmodum & altera ejuſdem, de conſuetudinariis, quam Pinterellus damnabilem cenſuerat, à Briſacerio cenſita fuit irreprehenſibilis &c.

Uberiùs tamen idipſum oſtendunt Curiones Rhotomagenſes in Epiſtolâ ad Illuſtriſſimum D. Archiepiſcopum ſuum hiſce verbis: „ Hi patres evolutis tandem „ ſimulationis integumentis nunc audacter ſuſtinent „ quod

„ quod aliàs non ſine exectatione reſpuere & diffiteri
„ videbantur. Nam in libello ſupplici, quem anno
„ 1644. obtulerunt Senatui Burdigalenſi contra librum
„ cui titulus : *Theologia Moralis Jeſuitarum*, agno-
„ ſcunt propoſitiones quæ in eo libro ipſis adſcribuntur,
„ eſſe *impias, periculoſas, ſcandaloſas, exectrandas, exi-*
„ *tioſas bonis moribus & ſocietati civili.* . . . Verùm ab
„ eo tempore ſtylum & orationem quantùm mutarunt!
„ Nunc palàm profitentur ſe vindices ac protectores A-
„ pologiæ, quæ ſuſtinet pleraſque corruptelas ejuſdem
„ *Theologiæ moralis.*

Quid mirum? Jeſuitis propoſitum eſt Moralem accommodatam tradere. Ideò ut omnibus accommodent ſeſe, uno eodemque frequenter ex ore calidum frigidumque exſufflant, etiam eadem in materia, iiſdemque in circumſtantiis, *eſt & non eſt, licet & non licet, peccat & non peccat, tenetur & non tenetur, ſufficit & non ſufficit, damnabile eſt & innoxium &c.* Nec ſolùm ipſis propoſitum eſt Moralem tradere accommodatam variæ pœnitentium diſpoſitioni, ſeu inclinationi, verùm & Societatis utilitati, quæ poſtulat ut pro varietate temporum circumſtantiarumque flexibilis ſit moralis ipſorum, ita ut hanc vel illam propoſitionem modò approbent, modò improbent, non ex immotæ præſcripto veritatis, ſed ex varia circumſtantia temporis, ut in ipſis vetus illud dictum impleatur, *Omnia pro tempore, nihil pro veritate.* Videri poteſt Provincialium Apologiſta epiſt. IV.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-PRIMUM.

Licentioſam Caſuiſtarum ſuorum doctrinam, intolerabili audacia Eccleſiæ tribuere, non ſine grandi hæreticorum ſcandalo.

HOc eſt quod Caſuiſtarum facit Apologiſta, dum paginâ non unâ pro indubitato habet, *Summorum Pontificum adverſus quinque propoſitiones Decretis generaliter approbatam eſſe Caſuiſtarum doctrinam.* Verùm inſulſa,

iuſa, temeraria, ſcandaloſa, Eccleſiæque & ſummis Pontificibus injurioſa videtur aſſertio iſta. Quid enim magis injurioſum, quid magis temerarium, quid magis inſulſum, quàm tot portentoſarum opinionum approbationem Eccleſiæ eo tribuere prætextu, quòd quinque de gratia propoſitiones damnaverit, quæ nullam cum ipſis connexionem habent? An non pudet Jeſuitas tam fatuâ prætenſione Eccleſiam hæreticorum exponere ſcandalo ludibrioque? An non ſuam ab Eccleſia ſeparationem hæretici iſto excuſant prætextu? Hoc utique fecit primùm Molinæus, deinde Drelincurtius, Jurius &c. Romanam Eccleſiam à fide defeciſſe contendentes ex tanta morum licentia, quàm devotis ſuis Romana, uti cum Jeſuitis putant, concedit Eccleſia.

Audiri merentur hâc de re optimè diſſerentes Curati Pariſienſes in quinto Scripto ſuo his verbis: „ Iſti hoſtes fidei noſtræ poſtquam ab Eccleſiâ receſſerunt, „ ſchiſmati ſuo prætextus oſtendere geſtiunt. . . Ecce, „ inquiunt ſuis, quæ ſit illorum fides, quorum com„ munionem reliquimus. Illic universè regnat impie„ tas. Exulat amor Dei & proximi. *Illic creditur* (in„ quit Miniſter Drelincurtius) *hominem non teneri ama„ re ſuum Conditorem: Obtineri poſſe ſalutem nullo un„ quam in hâc vitâ elicito actu interiori amoris Dei, & „ ipſummet Chriſtum potuiſſe mereri Redemptionem mun„ di per actus à charitate in ipſo non productos, ut docet „ Sirmundus. Creditur ibi* (ait alius Miniſter) *licitum eſſe „ occidere ad evitandam injuriam. Non eſſe obligationem „ reſtituendi quando non poteſt fieri ſine dedecore. Non „ ſolùm fœminam quamcumque, ſed etiam marem, ut „ dicit Emmanuel Sa Jeſuita, poſſe recipere & exigere „ pecuniam tanquam pretium proſtitutionis.* . . . En quan„ tum in diſcrimen Jeſuitæ adduxerint Eccleſiam. Cùm „ fulgor ſanctitatis ejus omnibus populis venerationem „ & amorem inſpirare deberet, eam hæreticorum ludi„ brio & contemptui expoſuerunt: ita ut Jeſuitis dice„ re queat, quod crudelibus filiis patriarcha Jacob: „ *Turbaſtis me & odioſum feciſtis habitatoribus terræ hu„ jus*, aut quod Deus per prophetas dicit membris ſy„ nagogæ

„ nagogæ rebellis: *Contaminaſtis terram meam in abo-*
„ *minationibus veſtris, & nomen meum per vos blaſphe-*
„ *matur inter gentes, cùm dicitur de vobis: Populus Do-*
„ *mini iſte eſt, & de terra ejus egreſſi ſunt.* Hæc in
„ nos effutiunt hæretici, & videntes horrendam ethicen,
„ quæ in ſinu Eccleſiæ afflictæ graſſatur, eam dolore
„ cumulant, dum dicunt per ſingulos dies: Hæc eſt
„ Eccleſiæ Romanæ doctrina, hæc omnium Catholi-
„ corum; quo nihil injurioſius in Eccleſiam dici po-
„ teſt.

„ Verùm ut magis eluceſcat quàm non ferenda ſit
„ hæc contumelia, conſiderare oportet illam non in-
„ ferri à ſolis hæreticis (qui cùm Eccleſiam audire no-
„ lint, nullam fidem merentur) ſed etiam à cœtu non
„ parum numeroſo ipſiusmet Eccleſiæ, quod cogitatu
„ horrendum eſt. Dum enim Calviniſtæ tam abomi-
„ nandas ſententias Eccleſiæ imponunt à quibus Eccle-
„ ſiam vindicare omnium Catholicorum foret, è con-
„ trario inſurgit integra Societas, ſuſtinetque has reverâ
„ eſſe Eccleſiæ opiniones. Atque ita dum Miniſtri te-
„ ſtimonia conquirunt quibus perſuadeant has eſſe tra-
„ ditiones Romanas, idipſum Jeſuitæ declarant & ſcri-
„ pto docent, quaſi vellent (licèt reverà nolint) ſubſidio
„ eſſe Calviniſtis, ut jam omiſſo labore ſufficiat ipſis
„ Jeſuiticos libros aperire, in quibus abunde ſufficien-
„ tes probationes reperiant. . . Atque ita Dæmon &
„ horum & illorum erga propriam utilitatem ſtudio u-
„ titur ad utrorumque conatus jungendos contra Ec-
„ cleſiam, & alios aliorum teſtimonio roborandos dum
„ utrique pariter perſuadere volunt Eccleſiam ita ſen-
„ tire. Nam ſicut Calviniſtæ utuntur ſcriptis Jeſuita-
„ rum ut id probent in hunc modum: Plane oportet
„ has eſſe Eccleſiæ opiniones, cùm tota Jeſuitarum
„ Societas illas ſuſtineat; itidem Jeſuitæ viciſſim ſcri-
„ pta hæreticorum adhibent ad idem probandum hoc
„ modo: Oportet omninò has eſſe Eccleſiæ opiniones,
„ cùm hæretici ejus adverſarii illas impugnent. Id in-
„ tegris eâ de re libellis jactitant. Itaque horrendo
„ prodigio fit, ut duo cœtus inter ſe inimici, ſeſe mu-

„ tuo corroborent adjuventque ad affingendam Eccle-
„ ſiæ depravationem Caſuiſtarum. Quæ falſitas horri-
„ biles ſecum vehit conſequentias. Si enim Deus pa-
„ teretur hanc abominationem in loco ſancto, ex hoc
„ fieret ſimul ut & hæretici nunquàm redirent ad Ec-
„ cleſiam, & catholici omnes in eâ perverterentur, &
„ ſic nec illis reverſioni, nec his locus eſſet Sanctitati;
„ ſed generale omnibus exitium.

„ Maximi ergo refert hanc ab Eccleſiâ contumeliam
„ depellere, quâ tam atrociter totque modis impeti-
„ tur, cùm ſimul hoſtes ſentiat non tantùm illos qui
„ palam eminùs laceſſunt, ſed inſuper natos proprios
„ qui in ejus ſinu matris optimæ viſcera dilaniunt.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-SECUNDUM.

In ejuſdem peſtilentis doctrinæ patrocinium Decretis abuti ſummorum Pontificum.

HOc Jeſuitæ faciunt 1. dum Decretis Innocentii X. & Alexandri VII. contra quinque propoſitiones non ſolùm abutuntur ut ſuprà, ſed & abſque fronte effutiunt ſolos hæreticos illi ſuorum doctrinæ contradicere, utpote ab Eccleſia per Decreta illa approbatæ, uti videre eſt in Facto Curatorum Pariſienſium pag. 558.

2. Dum etiam Conſtitutionibus Pii V. Gregorii XV. & Urbanii VIII. adverſus propoſitiones vulgò Bajanas; ſicut & Decreto Alexandri VIII. in tantum abutuntur ad ſtabiliendas novitates laxitateſque ſuas adverſus primum maximumque Mandatum, necnon adverſus fundatiſſimam in ſacris litteris & traditione S. Auguſtini doctrinam, de referendis omnibus actionibus noſtris deliberatis in Deum propter ſe finaliter dilectum, ut iſta quoque de cauſa hæreticis ſint ſcandalo, ipſoſque blaſphemare faciant Eccleſiam Romanam, quaſi Pontificum ſuorum Conſtitutionibus à divinis Oraculis veterumque Patrum traditione, ad novitias deſciverit luxuriantium Caſuiſtarum opiniones.

Hinc decernat Sanctitas tua, Beatiſſime Pater, an tole-

lerabiles ſint Jeſuitæ illi, qui in lib. inſcripto: *Propoſitiones per Belgium diſſeminata &c.* ad ſupremum Innocentii XII. Tribunal damnandam detulerunt propoſitionem, quæ aſſerit, dari præceptum ſub peccato obligans ad referendos omnes actus noſtros deliberatos in Deum, quique aſſerunt propoſitionem iſtam damnatam eſſe in vigeſima ſecunda, vigeſima quinta &c. inter Bajanas? An etiam tolerabilis ſit Sabranus Jeſuita Anglo-Leodienſis in libro cui titulum fecit, *Artes Bajanæ*, cum ingenti nedum fidelium, ſed & hæreticorum ſcandalo, cumque S. Sedis injuria, eamdem propoſitionem pag. 15. 27. 28. damnatam aſſerens, nedum à Pio V. Gregorio XV. & Urbano VIII. ſed & ab Alexandro VIII. propoſit. 7. 9. 10. 11. & 15? An denique tolerabiles ſint illi Jeſuitæ, qui cum Auctore damnati problematis Eccleſiaſtici ſuſtinere non erubeſcunt, doctrinam de gratia per ſe efficaci (quam tota penè Eccleſia pro certo credit doctrinam eſſe Auguſtini) *temerariam eſſe, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam & hæreticam*, atque ut talem ab Innocentio X. & Alexandro VII. proſcriptam?

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-TERTIUM.

Sanctorum Doctorum ſententias adulterare, ut hoc fuco imperitis perſuadeant, ipſos Caſuiſticæ Laxitatis patronos eſſe.

SAnctorum Doctorum ab eo tempore ſententias adulterare cœperunt Jeſuitæ, quo ſui Molinæ Novitates propugnandas ſuſceperunt, uti videre eſt in Hiſtor. Congr. de Auxiliis l. 2. c. 18. col. 282. ubi P. Cobos oſtenditur S. Auguſtinum truncaſſe, truncatumque pro ſe allegaſſe, cùm ipſi patenter adverſaretur. Libro quoque 3. c. 26. col. 483. P. Baſtida convincitur ejuſdem Auguſtini teſtimonium turpiter adulteraſſe, objectionem quam ſibi facit S. Doctor, pro ipſius definitione proferendo.

Et eodem libro c. 5. ejuſdem S. Doctoris textum Va-

lentia in ſolemni diſputatione, Clemente VIII. & Sacro Cardinalium Senatu præſente, per Thomam de Lemos tam manifeſtè convictus fuit ſtudioſè corrupiſſe, ut ab eodem Pontifice minaci vultu exclamationeque correptus, ſummoque ideo pudore ſuffuſus, mentiſque vertigine captus, in terram corruerit, ac tribus poſt menſibus obierit.

In Addendis etiam ad laudatam Hiſtoriam col. 264. & ſeqq. nunc in Appendice pag. 232. exhibetur reſponſio eximii viri Bartolomæi de Los Rios Provinciæ Caſtellanæ Ord. Eremit. S. Aug. primarii Definitoris, & Concionatoris Regii, ad P. Magiſtrum Thomam de Figuerola, in qua ſic loquitur. „ Anno proximè lapſo „ (1649.) prodiit in lucem alterum opus poſthumum „ Joannis Martinez de Ripalda Jeſuitæ, in quo proferuntur loca tam turpiter mutilata, truncata & adulterata, ut in eo omnem hæreticorum ſuperet audaciam. Sæpenumerò binas ſententias procul à ſe diſſitas, ut ad rem ſuam accommodet, in unam colligit. „ Modò particulam negantem, ubi nulla eſt, adjicit, „ quod ſenſum maximè contrariè diverſum efficit. Modò pro ſanctorum ſententiis, ſuas profert. Nonnumquam ea quæ objiciuntur, hæreticorumque argutationes (quod cæcus.... advertere potuiſſet) pro Sanctorum Patrum placitis accipit. Librum ſuum implevit innumeris locis eum in modum depravatis & adulteratis, &c.

Nec hoc etiam in Moralibus & practicis infrequens eſt Jeſuitis, ut videre eſt in tertio Scripto Curatorum Pariſienſium, in quo apertè demonſtrant; ea omnia quæ ex ſanctis Eccleſiæ Doctoribus, Baſilio, Ambroſio, Auguſtino & Aquinate à Jeſuitis Gallis in laxitatum ſuarum patrocinium allegata fuere, falsò & contra perſpicuam Sanctorum illorum doctrinam allegata fuiſſe.

AR-

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-QUARTUM.

Eorundem Sanctorum doctrinam elevare ac deprimere, dum ipſos in ſuam pertrahere nequeunt ſententiam.

HOc ſuprà viſum eſt in Molina. Qui, præter ibi dicta, tr. de opere ſex dierum *diſp.* 1. dicit Auguſtinum *ſacrarum litterarum auctoritatem ſua expoſitione enervare & ludibrio infidelium exponere.*

Joannes Robertus Jeſuita in lib. intitulato: *An Nathanael fuerit Bartholomaus Apoſtolus*, ſic loquitur: *Si poſt Auguſtinum nihil Chriſtiana eruditionis acceſſerit, ſcholaſticam Theologiam penitus rejiciendam fore; Auguſtini auctoritatem interponentibus reſpondendum eſſe, Eccleſiam in ſuis filiis uſque hodie creſcere, etiam eruditione. Non rectè dici, illud ſaltem neceſſariò ab omnibus eſſe tenendum, quod Auguſtinus aſſeruit, nec retractavit.*

Vaſquez 1. *p. q.* 83. Auguſtini expoſitionem ad locum Apoſtoli de morte Chriſti pro omnibus procul abjicit. Et diſp. 97. c. 3. n. 20. fatetur gratiam ſufficientem juxta Auguſtinum, diſcipuloſque ipſius, aliquibus denegari, ſed addit: *Ab Auguſtino aliiſque idem ſentientibus peti poſſe, undenam ſua ſcientia certitudinem hauſerint.* Et 1. 2. diſp. 123. c. 3. n. 14. dicit *ex Auguſtini ſententia de peccato originis, cogi nos incidere in ſententiam Pelagii.* Et diſp. 193. c. 4. n. 39. *Auguſtini veſtigiis non eſſe inſiſtendum, ſed aliter philoſophandum.*

Leſſius & Hamelius articulis 14. & 15. à Facultate Lovanienſi & Duacenſi Cenſurâ notatis (junctis iis quæ Leſſius habet de prædeſt. & reprob. ſect. 4. n. 43.) *Auguſtini locutiones improprias eſſe, cum grano ſalis intelligendas, nec paſſim frequentandas.* Et art. 23. *Utrùm Auguſtinus contra quod ſentimus ſentiat, non admodum referre.* Iſtas aliaſque ejuſmodi propoſitiones, uſque ad duas & viginti, Hiſpanica Inquiſitio anno 1650. declaravit reſpectivè falſas, improbabiles, abſurdas,

malè ſonantes, piarum aurium offenſivas, temerarias, erroneas, ſapientes hæreſim, & ſummè injurioſas ſanctitati, pietati & doctrinæ unius ex Eccleſiæ Catholicæ columnis, ſcilicet S. Auguſtini.

His tamen minimè obſtantibus Mariana *l.* 3. *de mort. & immort. c.* 6. Auguſtinum traducit ut Novatorem. Maldonatus *in c.* 6. *Joan. v.* 44. Auguſtini de gratia doctrinam, ab Eccleſia tantopere commendatam, rejicit contrariam amplexus. Petavius *l.* 10. *dogm. Theolog. c.* 1. Auguſtini de prædeſtinatione Auctoritatem dicit magnifaciendam non eſſe, Tract. de ſincera Auguſt. & Trid. interpret. *c.* 4. ejuſdem de ea doctrinam brevi in ſcholis abjiciendam. Diſſert. 1. de Trid. Concil. & S. Auguſtini Auctorit. *c.* 4. Auguſtini doctrinam judicio Tridentini temperandam ut Catholica ſit. Jacobus Sirmondus in Præfat ſuper ſent. Auguſt. cautè legendum ait Auguſtinum. Et c. 8. de hæreſi prædeſt. ipſius de prædeſtinatione & gratia doctrinam ei ſententiæ propinquam eſſe, quæ fatum admittit. Franciſcus Annatus, *Auguſt. vindic. l.* 8. *c.* 4. contemptim de Auguſtino loquitur in eos inſurgens, à quibus Molina arguitur in eo quòd dixerit Auguſtinum, quaſi ſub caligine conſtitutum, ad concordiam liberi arbitrii cum gratia à recentioribus adinventam, non attendiſſe, ſtudioséque colligens quæcumque ſcriptores nonnulli, Auguſtino parùm affecti, de Auguſtino temerè effutierunt, veterum autem de ipſo præconia elevans. Denique Cavill. Janſenian. *pag.* 28 omnes pudoris tranſiliens metas, dicere non veretur *Innocentium X. dum quinque damnavit propoſitiones, ſollicitum non fuiſſe, ſunctumne Auguſtinum damnaret, an non damnaret.*

Poſt ipſos Theophylus Raynaudus in Cenſura inofficioſæ Cenſuræ §. 22. duram minuſque divinæ benignitati conformem cenſet Auguſtini, Fulgentii, aliorumque Auguſtini Diſcipulorum ſententiam de tanta Pharaonis obduratione ut, ſufficienti ad reſipiſcendum auxilio fuerit deſtitutus.

Joannes Martinonus in ſuo Antijanſenio *diſp.* 12. *n.* 47. *& diſput.* 40. *ſect.* 6. *n.* 67. & in præfat. auda-

dacter pronuntiat periculoſum eſſe in materia gratiæ tantum Auguſtino tribuere. Nec erubeſcit diſp. 17. n. 20. & diſp. 40. n. 65. Auguſtinum de exceſſibus variiſque in doctrina Fidei, in S. Scripturæ expoſitione, & in Ethice Chriſtiana aberrationibus incuſare.

Stephanus Dechamps *l.* 3. *de hæreſi Janſen. c.* 3. *diſp.* 1. pari audaciâ dicit, pleroſque olim Catholicos ſpectatæ pietatis ac doctrinæ ingenuè declaraſſe, Auguſtinum Pelagianæ hæreſeos odio abreptum, contrariam in partem adeo inclinaſſe, ut ſæpiſſimè Calvino magis favere videatur quàm Tridentino, Calviniſtis hâc etiam in parte arma miniſtrans.

Joannes Adam in libro hunc titulum præferente, *Calviniſmus per ſe ipſum, perque S. Auguſtini arma profligatus:* reliquos Socios ſuos contumelioſâ in S. Auguſtinum impudentiâ prætergreſſus 3. *p. c.* 6. dicit, *Auguſtini doctrinam impeditiſſimam eſſe & ſecumipſa pugnantem. Ipſius libros tenebris nubibuſque ita obductos eſſe, ut abſque profunda meditatione diſcerni nequeat quid doceat ut dubium, quid ut certum. Quid adverſarios impugnans, quid ſua defendens* . . . . . *Noluiſſe Auguſtinum clarè ſenſus ſuos exprimere, vel in iis exponendis haud ita felicem fuiſſe, ut de ejus mente nullus ſuperſit dubitandi locus. Auguſtinum immeritò vocari Oraculum gratiæ, Tridentinique interpretem Concilii:* Cap. 7. *in periculoſas ſe extremitates in pugna contra Pelagianos projeciſſe.* Cap. 8. *certos eſſe ipſius de gratia & prædeſtinatione exceſſus. Emolliendam duritiem verborum ipſius, ne in contrarium abeatur errorem.* Eapropter *verba ipſius rationabili lenimento* (Moliniſtico utique) *emollio* (inquit) *vitatoque Pelagianorum errore, in S. Auguſtini exceſſus non incido, ſed medium inter Pelagium & Calvinum teneo* . . . . . . *Si enim ſublimitati verborum ipſius inſiſterem, Calviniſta eſſem.* Et rurſus: *Iſtæ Calvini opiniones quibuſdam in locis librorum Auguſtini inveniuntur expreſſæ, ſi verborum corticem ſequaris.* Et iterum: *In partis utriuſque favorem locutus eſt S. Auguſtinus.*

Similia, ſi non intolerabiliora debacchatus eſt quidam in Sermone quem pro meritis caſtigavit Auctor libri cui titulus: *Defenſio S. Auguſtini contra ſermonem P. Adam*, ubi narrat quòd ab amico celebri Concionatore monitus de præjudicio ſibi ſuæque Societati per exceſſivas iſtius ſermonis expreſſiones illato, nihil aliud ipſi repoſuerit, niſi *Gabrielem à Porta Jeſuitam, dicere ſolitum, optabile eſſe, quòd de gratia nihil umquam Auguſtinus ſcripſiſſet.* Vide artific. 38.

Ecce, Beatiſſime Pater, quantùm gratiæ inimicis favent Jeſuitæ, non ſine grandi Eccleſiæ injuria, quæ Auguſtini armis contra eos pugnavit, & iiſdem de ipſis triumphavit.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-QUINTUM.

Eoſdem ſanctos Doctores modernis Caſuiſtis pares facere in corruptione Moralis doctrinæ.

Quis crederet ſanctos Doctores atque etiam Sanctos Patres tam contumelioſè à Jeſuitis tractari, niſi oculis ſuis videret, vel videre poſſet, P. Danielem ſeu auctorem noviſſimæ Reſponſionis ad litteras Provinciales pag. 68. hæc deblaterantem. „Potuiſſet Paſchalis, „ ſi voluiſſet, loco boni illius Jeſuitæ, qui in Provin-„ cialibus loquitur nomine Societatis, inducere ipſum-„ met D. Thomam non minus ridicula dicturum. Opor-„ tuiſſet tantùm proponere & in ordinem redigere cer-„ tos articulos Doctrinæ Thomiſticæ, quemadmodum „ fecit circa Jeſuiticam, omiſſis probationibus, reſtri-„ ctionibus, explicationibus, cautionibus neceſſariis ad „ hoc ut in praxim reduci poſſit.

„ Quod majus eſt, ſi impius quiſpiam vellet compi-„ lare omnes falſas propoſitiones quæ exciderunt SS. „ Patribus, detorquendo inſuper illas in malum ſen-„ ſum, in quem ſubinde trahi poſſunt, mutilando eo-„ rum loca, vel aliquot verba addendo, illud audeo p[...] „ certo ponere, eum confecturum collectionem Provi[n]-„ cialibus grandiorem, quæ non minus vocari pote[...]

„ *Ethica & Religio Patrum*, quàm aliàs libellus quidam
„ inſcriptus fuit : *Theologia Moralis Jeſuitarum*, è
„ quo Provinciales excerptæ prodierunt, ſed amplifica-
„ tæ.

Decerne, Pater ſanctiſſime, an iſta non ſit enormis in S. Thomam, & in omnes Eccleſiæ Patres blaſphemia : Si enim verbum quodcumque Sanctis injurioſum, in eorumque tendens contemptum, blaſphemia in Sanctos vocatur, quænam oratio ſanctis omnibus Doctoribus magis injurioſa effutiri poteſt, quàm ea quâ Caſuiſtis, quamlibet corruptis, æquiparantur? Quid enim? An non injuria magna eſt, illas Eccleſiæ columnas, illos Chriſtianæ Religionis Magiſtros, illa Theologiæ luminaria magna, Theologorum inſcientiſſimis, puriores fontes Moralis Evangelicæ, Auctoribus corruptioris Ethices, Sanctitatis & ſcientiæ theſauros, iis hominibus pares facere, in quibus nec ſcientiæ nec ſanctitatis ſpecies in eorum refulget operibus ? An non injurioſa comparatio illa ſanctos Doctores omnes contemptui exponit libertinorum, quemadmodum corrupti Caſuiſtæ expoſiti ſunt contemptui proborum omnium ?

Verùm enimverò penſiculatiùs (cum Provincialium Apologiſta epiſt. XVII.) expendenda eſt Jeſuitica illa SS. Patrum criminatio. Suſtinet itaque Jeſuita Daniel ex SS. Patribus excerpi poſſe longè plures opiniones falſas, ridiculas, perverſas, quàm ex Caſuiſtis Provincialium Auctor excerpſerit, utpote ex quarum collectione concinnandum putat librum Provincialibus longè grandiorem. An non hoc eſt patenter aſſerere, quòd collector iſte infinitis hominibus, etiam piis & timoratis, pari fundamento perſuadere poſſet Patrum omnium Ethicen corruptam eſſe, quemadmodum Paſchalis, Daniele fatente, infinitis hominibus, etiam timoratis & probis perſuaſit, Jeſuiticam Ethicen eſſe corruptam ? Illud verò aſſerine poteſt abſque gravi in SS. Patres blaſphemia ? Imò blaſphemia illa indè gravior eſſe videtur, quòd id P. Daniel nedum aſſerat de Ethice, ſed & de Religione ſanctorum Patrum omnium. Quæ aſſer-

ſertio piis fidelibus omnibus horrorem incutit. Si enim vera foret, libertini meliorem ad frugem haud magis revocari poſſent per Sanctorum traditionem, quàm per corruptorum doctrinam Caſuiſtarum: nec hæretici ad fidem per Sanctorum Doctorum Religionem. Quippe qui reponerent, Sanctorum Doctorum Religionem errori corruptionique æquè obnoxiam eſſe, quàm juniorum Caſuiſtarum Ethicen.

Plura non addo, contentus cum provincialium Apologiſta Danielem Jeſuitam, nomine piorum omnium, ſanctorum Patrum canitiem venerantium, ad pœnam libri, ſive ad propoſitæ conditionis executionem provocare, certus quòd promiſſam tot errorum laxitatumque in vetuſtis Patribus inventurus non ſit congeriem, quæ in Jeſuiticis invenitur Caſuiſtis.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-SEXTUM.

Divinas Scripturas, Pontifices, Concilia, Patres cavillatoriis eludere gloſſis, ne ſuis ſuorumve aberrationibus contradicere videantur.

DEmonſtratur ex Leſſio l. 13. de perfect. divin. n. 442. ubi cùm aſſeruiſſet, *fortè paucos inter Chriſtianos eſſe, qui propter defectum operum miſericordiæ corporalium damnabantur, cùm nemo ad illa teneatur, niſi in extrema & gravi neceſſitate, quæ rariùs occurrit, ut hunc vel illum in particulari graviter obliget.* Sibi objicit c. 25. Matthæi, ubi Chriſtus formam deſcribens univerſalis judicii, pro ratione ſententiæ damnationis impiorum, neglecta deſignat miſericordiæ corporalis opera, *Eſurivi enim* &c. Quorum ſi tam rara foret obligatio ſub gravi crimine, trangreſſio iſtius obligationis non aſſignaretur pro communi ſeu vulgare damnationis impiorum ratione. Qualis profectò eſſe videtur ratio ſententiæ judicii univerſalis.

Ad hoc Leſſius reſpondet per puram putam cavillationem, ideò utique rationem illam à Chriſto Judice deſignandam, *ut homines præſertim plebeios, qui ad ma*

ra & ſpiritualia parùm ſunt comparati, in hac vita ad majora excitaret. Hæc autem ratio ceſſat in extremo judicio. Tunc enim homines non erunt ampliùs ad opera miſericordiæ excitandi. Quod profectò non eſt objectam ex divina Scriptura difficultatem ſolvere, ſed inſolutam eludere.

Et quid aliud eſt Vaſqueziana expoſitio præcepti Evangelici, *Quod ſupereſt, datê eleemoſinam*, quâ illud *quod ſupereſt* ſic exponit, ut numquam vel vix umquam divitibus contingat. Sic enim Vaſquez de eleemoſ. *c.* 4. *n.* 14. ſuperfluum exponit, ut ſuperfluum non dicatur, quod ad augendum pecunia ſtatum ſuum vel ſuorum reſervatur. Undè vel ipſe Vaſquez concludit, *Vix in ſecularibus, etiam in Regibus, inveniri ſuperfluum ſtatui.* Vix proinde locum habere obligationem iſtius præcepti.

Quid etiam niſi cavillatio eſt eluſioque, quod Tamburinus l. 5. in Decal. c. 2. §. 3. reſpondet ad objectos ſibi Pontifices, Apoſtolumque, contra id quod docet, filios filiaſque peccatum non incurrere mortale, dum nubunt, etiam indignis, abſque requiſita parentum voluntate. *Si ſtatuit* (inquit) *Evariſtus Papa, ut pro nupta nequaquam habeatur puella, quam pater ipſe non deſponſat. Si Leo Pontifex, ſi Ambroſius aiunt, non eſſe virginalis pudoris maritum eligere, ſed judicium parentum expectandum. Si in ſacris Litteris parentibus hoc munus tribuit Sapiens. Si Paulus* 1. *Cor.* 7. *expreſsè docet à parentibus tradendas eſſe filias nuptiis. Si multa ſacrarum Litterarum exempla (quæ affert Bellarminus) id manifeſtè demonſtrant. Reſponde, hæc & ſimilia probare, eſſe valdè honeſtum, ejuſmodi conſilium à patre conquirere, diram peccati mortalis neceſſitatem non probare.*

Quid de Conciliis, declarantibus obligationem diſcendi memoriter *Pater, Ave, Symbolum?* Reſpondet Sanchez l. 2. in Dec. c. 3. n. 19. *Etſi verba Conciliorum rigidè videantur loqui, & ſub mortali obligare. At conſuetudo jam expoſuit, obligationem hanc tanti momenti*

ti non eſſe , ut culpam venialem excedat illius tranſgr
An non hoc eſt ludere & cavillari?

Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. pœnas graviſſimas toribus decernit, excommunicationem, infamiam petuam &c. Quid ad hoc Tamburinus? Ubi Co lium non diſtinguit, auctoritate Magiſtrali ipſe di guit *l.* 7. *in Decal. c.* 6. §. 2. *Si quis rapiat muli cauſâ libidinis, & non ad contrahendum cum ea m monium, non incurrit prædictas Concilii pœnas.*

Juxta Conſtitutionem Gregorii XIV. Eccleſiæ p legio non gaudent aſſaſini. Quomodo id eludit Eſc tr. 6. exam. 4. n. 27.? *Aſſaſini* (inquit) *nomine eum telligo, qui pecuniâ aut pretio ad hominem incautun cidendum ex inſidiis conducitur, quare qui ſine pretio quem interficit* (ex inſidiis utique) *ut amico rem gra faciat, non dicitur aſſaſinus.* Alias Conciliorum P ficiarumque Conſtitutionum eluſiones habes ſuprà poſit. 120. 121. 122.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM - SEPTIM

In earumdem aberrationum patrocinium turbam p ferre ſimiliter errantium Caſuiſtarum.

SUas ſuorumque aberrationes in tuto poſitas arbi tur Honoratus Fabri, Amadæus Guimenius, ſuiſtarum Apologiſta, aliique Jeſuitæ, dum in e patrocinium longa ſeries ſtat ſimiliter errantium, l raque ſectantium Caſuiſtarum. At perperam. Qu rantium multitudo, nullum errori dat patrocinium minùs errat uti manifeſtum fecerunt Alexander V Innocentius XI. dum propoſitiones multas damna damnabileſque proinde cenſuerunt, quas Caſuiſt turba magna tuebatur.

Juniores ergo Caſuiſtas ſimiliter errantium Caſ rum multitudo non excuſat, imò tantò errant p loſiùs, quantò cum pluribus: Nam ut Hilarius 6. *de Trinit. ſub initium*, *Qui errat, ex numero hoc impudentiæ, ut quod errat, prudentiam velit*

mari (audiant Probabiliſtæ) *& quòd cum multis errat, intelligentiam eſſe aſſerat veritatis, dum minùs erroris eſſe exiſtimatur in multis. Sed ideò* (inquit Auguſtinus *l.* 3. *contra Parmen. c.* 2.) *tamquam ſinceriſſimum ſpeculum propoſita ſunt hominibus oracula cæleſtium paginarum*, traditioque ſanctorum Doctorum, non teſtimonia molliorum Caſuiſtarum, *ut ibi quiſque videat quid ſequi, quid tenere debeat.*

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-OCTAVUM.

Caſuiſtas Patribus anteferre.

EXemplum eſt vel in ipſo Toleto (tametſi aliis minùs diſſoluto) qui *l.* 8. *Inſtruct. c.* 36. *n.* 3. *c.* 4. recentiores Caſuiſtas ſequi maluit, quàm veteres Patres, circà eleemoſinæ communibus in neceſſitatibus præceptum. Cajetanus, inquit, videtur dicere eſſe obligationem ſub mortali eleemoſinam ex ſuperfluis faciendi in communibus neceſſitatibus. *Et S. Thomas* 2. 2. *q.* 32. *a* 5. *videtur idem dicere. . , . . Tamen communis opinio* (Caſuiſtarum) *tenet contrarium . : . Iſtam teneo, propter communem. . . , Tamen Doctores ſancti. . . damnant ſuperflui retentionem ſub mortali. Multùm ergo timendum eſt.* Ecce Toletus agnoſcit ſanctos Doctores ſtare contra communem Caſuiſtarum opinionem, & nihilominus Caſuiſtas ſequi mavult, communemque opinionem ipſorum præfert contrariæ ſententiæ ſanctorum Doctorum.

Exemplum aliud eſt in Azorio, qui l. 10. *Inſtit. Moral. c.* 31. *q.* 13. quærit, *An quando nocturna pollutio talis eſt, qualem S. Thomas deſcribit, impediat Miſſæ Sacrificium eo die, etiam poſt debitum cordis dolorem & confeſſionem?* Pro affirmativa refert S. Thomam, S. Bonaventuram, B. Albertum magnum &c. Ipſis nihilominus præfert Caſuiſtas juniores, quorum oppoſitam ſequitur ſententiam.

Quemadmodum & Filiutius diſputans de diſpoſitionibus ad S. Communionem requiſitis, *to.* 1. *tr.* 4. *c.* 6. ubi

ubi cum junioribus Caſuiſtis adverſus SS. Patres docet, ad primum Euchariſtiæ effectum neceſſariam non eſſe devotionem actualem, nec effectum illum per voluntariam impediri diſtractionem, nec per peccatum veniale actuale ipſam concomitans ſumptionem. *Quòd ſi ſancti Patres videantur*, inquit, *plus exigere*, *intelligendi ſunt vel in ordine ad magis fructuoſam ſumptionem*, *vel quoad conſilium*. Adulterinâ expoſitione iſtâ (quam Sanctorum textus refutat, factum ſuum pallians, quo Caſuiſtarum opinioni) ſanctorum Patrum ſententiam poſtponit, Reginaldi Cellotiique regulam ſecutus, quòd in iis quæ mores concernunt, veritas à *Novitiis ſcriptoribus* potiùs *haurienda ſit quàm à veteribus*.

Quæ profectò regula prorſus eſt rejicienda, & à Clero Gallicano anno 1700. jurè proſcripta eſt. Quia veteres SS. Doctores ſpecialibus Deus prærogativis decoravit, ut poſteris tam in materia morum, quàm fidei, admirationi eſſent, & magiſterio, hoc præſertim audacis ignorantiæ ſeculo, quo *immenſum* penè *leviſſimorum ſcriptorum examen, quaſi odioſa veſparum ac tabanorum acies* (ut Petrus Aurelius ait in Vindiciis pag. 241.) *ſincero doctrinæ melli, & oculis Doctorum infeſta ſeſe profudit. Antea pudor aliquis, vel aliqua in publicum prodeundi verecundia erat, nec facilè dabantur in lucem Theologicæ lucubrationes, niſi quæ audiri ſaltem, ſive legi mererentur. Nunc Jeſuiticæ ambitionis aura, & falſa gloria æmulatio, innumera tenuium ingeniorum millia, velut infimam* (reſpectivè ad Sanctos Doctores) *plebeculam peſtilenti contagio pervadens, pudorem obruit, mentium ſenſus obſtupefacit, ut ſua propudia* (ſeu novitia commenta) *publicare, ſuas mundo offerre labes geſtiant, quaſi pr vatim peccare nefas eſſet. Quo fit, ut. . . . in tant laſcivientium ſcriptorum acervis, ita paucos, pro illa m titudine reperias, quos perpenſa rerum cognitio, libra judicii maturitas, dictorum ſuorum alienorumque delect commendet. Ita verò multos, in quibus nihil ſingula præter promiſcuam loquacitatem, temerariam de reb gnotiſſimis & minimè meditatis diſſerendi fiduciam, credibiles à veris puriſque fontibus evagationes, impo*

nè ſolùm repetitos vulgarium cantilenarum ſuſurros, imparia undique materiis propoſitis ingenia, ut minùs mirari oporteat paucos illos extitiſſe, qui ſeculo laboranti ſubvenirent, quàm hoſce tam multos, viliſſima imperitiæ mercimonia, palàm proponere auſos eſſe, quibus rude vulgus & ſemidoctorum turbam, quæ longè maxima eſt, ac ſemper fuit, inducerent.

Ecce quales ut plurimùm ſunt, quos ſanctis Eccleſiæ luminaribus Jeſuitæ anteponunt, quæ tamen dicta non velim in contemptum recentium omnium ſcriptorum, (eorum ſaltem, qui pietate & eruditione inſignes, non ex corruptis Caſuiſtis, neque ex nova ſectantibus, ſed ex puris Moralis Chriſtianæ fontibus, Scripturâ & Traditione, Moralia ſua derivant dogmata) verùm ad caſtigandam eorum ſtultitiam, qui nihil niſi Tamburinos, Eſcobarios, Baunios, Gobatios alioſque ejuſmodi Caſuiſtas ſciunt, ex purulentiſque eorum placitis conſcientias dirigunt, Chriſtianique Orbis Magiſtri eſſe volunt. Quorum quamlibet multorum apud germanos Theologos, nullo in pretio eſſe poteſt auctoritas.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-NONUM.

Principia in antiquitate fundatiſſima, inter Theologoſque præcipui nominis receptiſſima, inſimulare ut nova, impracticabilia, extravagantia, erronea.

Ejuſmodi principia ſunt, quæ in Arnaldi libro *De frequenti communione*, tot ſapientiſſimorum Epiſcoporum præconiis commendato, in Huyghenii *Methodo remittendi retinendique peccata*, in *Theologia Sanctorum, de uſu Sacramentorum pœnitentiæ & Euchariſtiæ* aliiſque ſimilibus libris in antiquitate fundatiſſimis continentur, præſertim quoad diſpoſitiones ad Sacramenta illa ritè ſuſcipienda à ſanctis Doctoribus requiſitas.

Ea tamen Jeſuitæ Galli, Belgæ, Angli, &c. (quibus nihil ita antiquatum, nihil ita obſoletum, nihil ita peregrinum, quàm Doctrina Sanctorum venerandaque canities veterum Patrum) contra certiſſimam veritatem in-

inſimulant *ut nova* (Novatores potiùs ipſi) contra ce tiſſimam experientiam (ab ipſis etiam ſodalibus ſuis merico de Bonis & Paulo Segneri teſtificatam) trad cunt ut *impracticabilia*, contra ſobriam denique ſapie tiam diffamant ut *extravagantia*, *erronea* &c. Quia n mirùm talia videntur doctrinam praximque aliam ne cientibus, niſi extravagantium errantiumque Caſuiſta rum ſuorum, Baunii, Tamburini, Fabri, Eſcobarii Piroti, &c. Qui utique à via veritatis ideò erraverun atque extra eam divagati ſunt, quia Moralem doctri nam ſuam ex germanis Ethices Chriſtianæ fontibus nor deprompſerunt, ſed *foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas*, quæ doctrinæ ſalutaris *continere non valent aquas*, ciſternas ſcilicet extravagantium phantaſiarum ſuarum, quæ in varia ipſos præcipitia deduxiſſe videtur ex tot ipſorum fœtidis propoſitionibus ſuprà enarratis. Sed ſuper hoc judicium Tuum, Beatiſſime Pater, expectabimus.

ARTIFICIUM QUINQUAGESIMUM.

Adverſariis ſuis errores imponere, quos diſertè rejiciunt.

PRæter dicta numero III. id Provincialium Apologiſta epiſt. V. demonſtrat de variis propoſitionibus (*quòd* utique *ſemper ſequendum ſit tutius, quòd conſcientia quietari nequeat, niſi per evidentiam ſeu demonſtrationem geometricæ parem, quòd ignorantia invincibilis à peccato non excuſet*, &c.) quas Wendrockio, diſertè eas refellenti, imponit P. Daniel in noviſſima reſponſione ſua ad Provinciales. Idipſum non ſemel à variis demonſtratum eſt de pleriſque propoſitionibus, quas larvatus Auctor Franciſcus Simonis, Auctoreſque damnatorum libellorum, *Janſeniſmus omnem deſtruens Religionem*, *Janſeniſmus exoticè rigidus* &c. Huyghenio, Obſtratio &c. per calumniam inpoſuerunt.

Suprà etiam Artificio XXI. pag. 502. recenſuimus nonnullas propoſitiones Arnaldo per Jeſuitas Romæ(dum ibi

ibi examinaretur liber *de frequenti Communione*) per impoſturam attributas fuiſſe, quas ſola iſtius libri lectione refelli Sociis ſuis Cardinalis de Lugo teſtificatus eſt.

Denique (omiſſis reliquis) noviſſimè in Theologia Sanctorum vindicata p. 1. hoc ipſum perſpicuè oſtenditur in refutatione articuli VI. cujus fabricator Sabranus fuiſſe dicitur, famoſus ille *Bajanarum Artium*, ſeu Jeſuiticarum fabularum, puerilium que impoſturarum Artifex.

ARTIFICIUM QUINQUAGESIMUM-PRIMUM.

Eoſdem adverſarios ſuos calumniatores vocare, dum non illi, ſed ipſimet calumniatores ſunt.

INnumeris demonſtrari poteſt exemplis, quorum plurima extant apud Provincialium Apologiſtam epiſt. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 12. Verùm ne prolixior ſit Denuntiatio noſtra, pro iis remitto ſpecialiter ad epiſtolam VIII. in qua de peccato agitur Philoſophico, quod à Sociis admiſſum negat Auctor nuperæ reſponſionis ad Provinciales, negat & admiſſa à ſuis principia illius, contrarium aſſerentes calumniatores appellans. Verùm enimverò ipſummet calumniatorem eſſe, productis formalibus Sociorum textibus (quos etiam §. 8, nos produximus, tota Centuria II. à pag. 30. ad 48.) luce merediana clariùs evincit. Vide ibi (Lector) nec ſatis mirari poteris Jeſuiticam audaciam in negandis veritatibus ad oculum adeò patentibus, ut à ſolis obſtinatis agnitæ veritatis negatoribus inficias iri queant.

ARTIFICIUM QUINQUAGESIMUM-SECUNDUM.

Victoriam canere dum certiſſimè victi ſunt.

ET iſtud ad oculum demonſtrat Provincialium Apologiſta epiſt. VIII. citatâ, in qua poſteaquam ineluctabilibus argumentis demonſtravit peccatum Philoſophicum à Sociis multis admiſſum fuiſſe velut poſſibile,

le, & ſubindè contingens, nec contrarium abſque effronte audacia dici poſſe (quod & à nobis demonſtratum eſt loco proximè allegato) in Antagoniſtam ſuum hiſce inſurgit verbis: „Quâ ergo fronte audes adhuc venditare „ quinque aut ſex illas ſociorum tuorum epiſtolas de pec- „ cato Philoſophico tanquam ſcriptiones in ſuo genere „ perfectas, & quæ Jeſuitarum innocentiam ineluctabiliter demonſtrarint? Quin igitur reſpondebas his „ quæ ſtatim protuli, vel quin oſtendebas veſtrum A- „ pologiſtam iis reſpondiſſe? Quod ſi neutrum facere „ potuiſti, cur victus ipſe victoriam canis? Dum pro- „ ducta fuit Theſis veſtra Divionenſis, negare non po- „ tuiſtis, quin eam capiendo ad verbum contineret hæ- „ reſim, atque ut imminens huic theſi fulmen à cer- „ vicibus veſtris averteretis id unum fuit effugium ve- „ ſtrum dicere profeſſorem fuiſſe locutum de peccato „ Philoſophico tanquam de hypotheſi moraliter impoſ- „ ſibili, & nullum Jeſuitam aliter fuiſſe locutum. Ad „ hoc repagulum expugnandum ſupererat in medium ad- „ ducere Theologos è veſtris, qui fuiſſent locuti de „ peccato Philoſophico, velut de re planè poſſibili, im- „ mò qui ejus exiſtentiam admiſiſſent. Denuntiatio- „ num Auctor id clariſſimè probavit. Quapropter nul- „ lum dediſtis reſponſum. Obmutuiſtis ut piſces. Et „ poſt hæc pœana canetis Societatique trophæa ſtrue- „ tis? Profectò planè miranda videretur hæc agendi „ ratio, niſi notum eſſet Jeſuitarum ingenium. Vide, Lector, hac de re plura ibidem &c.

Vide & Hiſtoriam Congregationum de Auxil. in cauſa Molinæ *l.* 4. *c.* 20. nunc *cap.* 24. ubi ſic legitur: „ Ut primùm vulgari cœpit Pauli V. reſcriptum, quo „ judicii promulgatio in aliud tempus mittebatur. . . „ in Hiſpania. . . . uſque adeò Jeſuitæ falſis reportatæ „ victoriæ rumoribus plebem univerſam occupaverunt, „ ut penè Prædicatores digito monſtrarentur. Nec ve- „ rò eis hujuſcemodi mendaciis plebem alere ſatis erat: „ hanc etiam Salmanticæ, Valliſoleti, Valentiæ, Vil- „ lagarciæ, Toleti, publicis gaudii ſignificationibus re- „ crearunt. Feriæ univerſis ſtudentibus triduum in- dictæ;

„ dictæ, volatilium ignium feſtivi apparatus, publicæ „ fabularum actiones, tauri per plateas & vicos agitati, triumphales arcus magna mole poſiti, quorum „ in fronte aureis litteris inciſum erat, MOLINA „ VICTOR: atque inter eos profanæ gentilitatis ludos, ſolemnia Sacra in gratiarum actionem offerebantur. . . .

„ Verùm non diu penes vanos triumphatores mendacii ſui ſtetit uſura. Romam quantociùs perlata res „ eſt. Epiſtolas tranſmiſſorias, quibus amicos de reportata victoria commonuerant, aut ad indictos ludos invitaverant, Notariorum fide recognitas, nec „ ſine riſu legit Paulus V. . . . . Hiſpanis Epiſcopis, „ Inquiſitoribus, ceteriſque viris Religioſis, qui vanos „ Societatis triumphos. . . . denunciaverant, ab Oratore Regio, Franciſco Pegna & Thoma de Lemos „ reſcriptum eſt per communem epiſtolarum formulam, ſibi in anteceſſum exhibitam; legit ſemel & „ iterum Paulus V. atque in hunc modum emendavit, „ quem ab eis in ſcribendo ſervari voluit.

Hæc porrò erat epiſtolarum formula. . . . . . *Legi quæ ſcripſit Dominatio veſtra circa Auxiliorum controverſiam. Obſtupeſco vehementiùs quòd contra Sanctitatis ſuæ mentem hujuſcemodi fabulas dictitare, atque in vulgus ſpargere audeant. Certiſſimum quippe eſt, nihil à S. D. N. definitum eſſe. Imò poſt reſervatam ſibi determinationem, eam etiamnum animo meditatur & tractat. Quapropter qui oppoſitum affirmant aut divulgant, ſummæ impudentiæ rei ſunt & injuriæ quæ Sanctitati ſuæ & Apoſtolicæ Sedi irrogatur. Hoc unum eſt quod mihi hac in parte omni aſſeveratione, omnique quanta haberi poteſt morali certitudine, dicere liceat. Reſcribas ſi quid in oppoſitum tentari contigerit, ut dignoſcantur inobedientes. Romæ 8. Januarii 1608.*

„ Statim atque reſcriptum iſtud (quod jubente ac „ veluti dictante Pontifice miſſum clariſſimi viri ſignificabant) in Hiſpaniis exceptum eſt, tota evanuit „ manium triumphatorum gloria, qui tot mendaciorum pigmentis ſtolidam plebem implanaverant.

Nec tamen ideò ceſſavit ipſorum ridenda vanitas: nam uti laudatæ Auctor Hiſtoriæ proſequitur, in buccinandis ſcientiæ mediæ triumphis, Socii in aliis Chriſtiani Orbis partibus perrexerunt quo in Hiſpania cœperant pede, maximè in Gallia, Belgio & Leodii. Cúmque Remis 5. Decembris 1696. hanc publicè ſuſtinere auſſi fuiſſent propoſitionem: *Doctrina Ludovici Molinæ. . . . tam validè impetita. . . . & coram SS. Pontificibus tam diligenter agitata, tamquam aurum in fornace probata, purior inventa eſt. . . . & cum honore ex tot diſputationum fluctibus emerſit.*

Mendacem iſtum triumphum Illuſtriſſimus Archipræſul Remenſis Carolus Mauritius le Tellier ſolemni cenſurâ dejecit 15. Julii 1667. Jeſuiticam propoſitionem illam, *uti falſam, temerariam, ſcandaloſam, captioſam & in errorem inducentem* proſcribendo per publicum Decretum ad Academiam Remenſem directum, quod ſummâ Eruditorum omnium veneratione meritiſſimè ſuſceptum fuit, ob ea quæ diximus §. 5.

C O N C L U S I O.

ISta ſunt ſcandala, Beatiſſime Pater, quæ an non verè ſcandala ſint, per Jeſuitas emergentia in regno Dei, id eſt in commiſſa tibi Eccleſia Chriſti decernet Sanctitas tua, cujus judicio nos & quæcumque diximus prorſus ſubmittimus.

Tam corruptam interim in Jeſuitis doctrinam pii deplorant Fideles, utpote ex qua ipſi etiam ſcandalizantur infideles. Deplorant & tantam in ea ſuſtinenda pertinaciam, deplorant denique ſuperbiam, quam præ ſe ferre videntur tot illæ artes ſtrophæque Jeſuiticæ, quas ideò denuntiamus Sanctitati tuæ veſtræ, ut decernat ac judicet, an non ſit reformanda Societas, & an non in ea impletum ſit tertii Generalis ipſius S. Franciſci de Borgia vaticinium extans in editione Iprenſi litterarum emanatarum à Generalibus Societatis pag. 57. *Veniet tempus quo ſe Societas multis quidem occupatam litteris, ſed ſine ullo virtutis ſtudio intuebitur, in qua tunc*

vigebit ambitio & ſeſe efferet ſolutis habenis ſuperbia, nec à quo contineatur & ſupprimatur habebit. . . . Atque utinam jam non hoc totum experientia ipſa ſæpiùs teſtata docuiſſet *.

An non meritò etiam Generalis Aquaviva in epiſt. de 31. Julii 1602. omnibus Societatis alumnis ſpeciale injunxerit examen, an non cauſam darent tribulationibus quibus Societas agitabatur, indecoriſque rumoribus qui de ea ſpargebantur, quòd liberioris eſſent doctrinæ addictique Novitatibus?

Item an non verè Generalis Mutius Viteleſchus in epiſt. ad Superiores Societatis data 4. Januarii 1617. dixerit quòd *nonnullorum ex Societate ſententiæ (in rebus præſertim ad mores ſpectantibus) plùs nimiò liberæ, non modò periculum eſſet ne ipſam evertant, ſed ne etiam Eccleſiæ Dei univerſæ inſignia adferant detrimenta.*

Quale profectò de Jeſuitis judicium fuerit ſanctæ recordationis viri Alani de Solminihac Epiſcopi Cadurcenſis, miraculis clari, ſatis ipſe ſignificavit, dum Abbati Ferrerio Albienſis Epiſcopi Vicario generali, penè moriens, inter ſuprema mandata dixit: *Sibi Jeſuitarum doctrinam ac diſciplinam diligentiſſimè perſpectam, nec quidquam à ſe prætermiſſum, quo ipſos in viam reduceret, ſed irrito labore. Quamobrem illos à ſe judicari magnos Eccleſiæ hoſtes, dignoſque quos omnes Eccleſiæ filii averſentur & fugiant; quod ſuum de illis judicium ut ejus operâ multis, ac præſertim Epiſcopis innoteſcerent, à ſe vehementer optari.*

Quale denique de iiſdem judicium fuerit ſanctæ etiam memoriæ Joannis Palafoxii, Epiſcopi Angelopolitani (de cujus ſolemni Apotheoſi Romæ agitur) ſatis etiam

* In hac Epiſtolæ Borgianæ particula plura adulterata eſſe in poſterioribus Editionibus, jam pridem obſervatum eſt in volumine tertio Moralis Practicæ Jeſuitarum p. 89. Enim verò poſt illam editionem Iprenſem a. 1611. recuſa eſt Dilingæ anno ſubſequenti 1612. eadem collectio Litterarum Præpoſitorum Societatis, cum iiſdem mutationibus quæ cernuntur in Editione Antverpienſi a. 1635. & in altera quam Germani Bibliopolæ emiſerunt in lucem anno 1702.

ipſe declaravit in epiſtola ad Innocentium X. de die 8. Januarii 1649. in qua (ſanctè proteſtatus, nihil à ſe de Societate ſcribi ex ſiniſtro in illam affectu, ſed ob ſolum Chriſtianæ Religionis incrementum, majuſque Societatis bonum) Sanctitatem ſuam certiorem facit, quòd niſi religioſam illam Societatem (alioqui ſanctiſſimam) intra juſtæ laudabiliſque reformationis limites Sedis Apoſtolicæ conſtantia prudentiaque cohibeat, Eccleſiæ non ſolùm non erit proficua, quin ſemper magis magiſque exitioſa in iis quæ animarum directionem concernunt. Epiſtola illa incipit per hæc verba: *Beatiſſime Pater, Sacris tuæ Sanctitatis pedibus provolutus*, extatque (cum aliis ſcriptis ejuſmodi laudatiſſimi Epiſcopi) in Archiviis Matritenſibus Carmelitarum Diſcalceatorum, quibus eam ipſe conſignavit. Verba indè excerpta n. 99. hæc ſunt. *Iſta, Beatiſſime Pater, proteſtatione chriſtiana præmiſſa, ea ingenuitate & ſinceritate qua decet & licet filio qui Patrem, viro Chriſtiano qui Chriſti Vicarium univerſalem alloquitur, profiteor Religionem iſtam, aliàs ſanctiſſimam, ſi intra cancellos juſtæ & honeſtæ reformationis à Tua integritate & ſapientia non arceatur, jam non tam utilem quàm animarum regimini, quod nobis Epiſcopis competit, nunc certè jam exſtare, & magis tractu temporis noxiam eſſe futuram.*

Hæc habui, Beatiſſime Pater, Sanctitati tuæ denuntianda, inerrabilique judicio ipſius filiali ſubmiſſione committenda: *Tu* enim *Succeſſor Petri, providebis quomodo liberes Sponſam* à tantis ſcandalis, *à labiis iniquis & à lingua doloſa. . . . . Cùm eſſes parvulus in oculis tuis, Deus te conſtituit ſuper Gentes & Regna. Ad quid? niſi ut evellas & deſtruas, & ædifices & plantes. . . . . Itaque ad conſummationem virtutum, & ne quid minùs feciſſe inveniamini à magnis Epiſcopis, Anteceſſoribus veſtris, capite nobis, Pater amantiſſime, vulpes quæ demoliuntur vineam Domini. . . . non jam parvulæ nec pauculæ, ſed certè grandiuſculæ & multæ ſunt, nec niſi in manu forti, vel à vobis exterminabuntur.* At *veſtrum agnoſcatis Pater Clementiſſime, principatum*, probetis *zelum, miniſterium honoretis. In eo planè Petri impletis*

vicem,

vicem, cujus tenetis & Sedem. . . . Si veſtrâ auctoritate conteritis morum *corruptores.* Verbis uſus ſum Bernardi epiſt. 189. Concludo itaque cum eodem epiſt. 92. *Magnis periculis infirmorum membrorum Chriſti Paſtoralem diligentiam quæſumus adhibere digneris.* Quia, ut ait epiſt. 188. *Ad vos ſpecialiter ſpectat tollere ſcandala de regno Dei, ſurgentes ſuccidere ſpinas, ſedare querelas*, Et ideo, *ſi judicatis me juſtè moveri, moveamini & Vos; ac ne fruſtra moveamini, agite pro loco quem tenetis, pro dignitate quâ polletis, pro poteſtate quam accepiſtis, quomodo qui aſcendit ad cœlos deſcendat uſque ad inferos.*

F I N I S.

ANT 1.316507.

4B XV. C. 42.

7049